

અકાશક :

શા. ખાવચંદ ગોપાલજી,
મહિલી : : : મુંબાઈ.

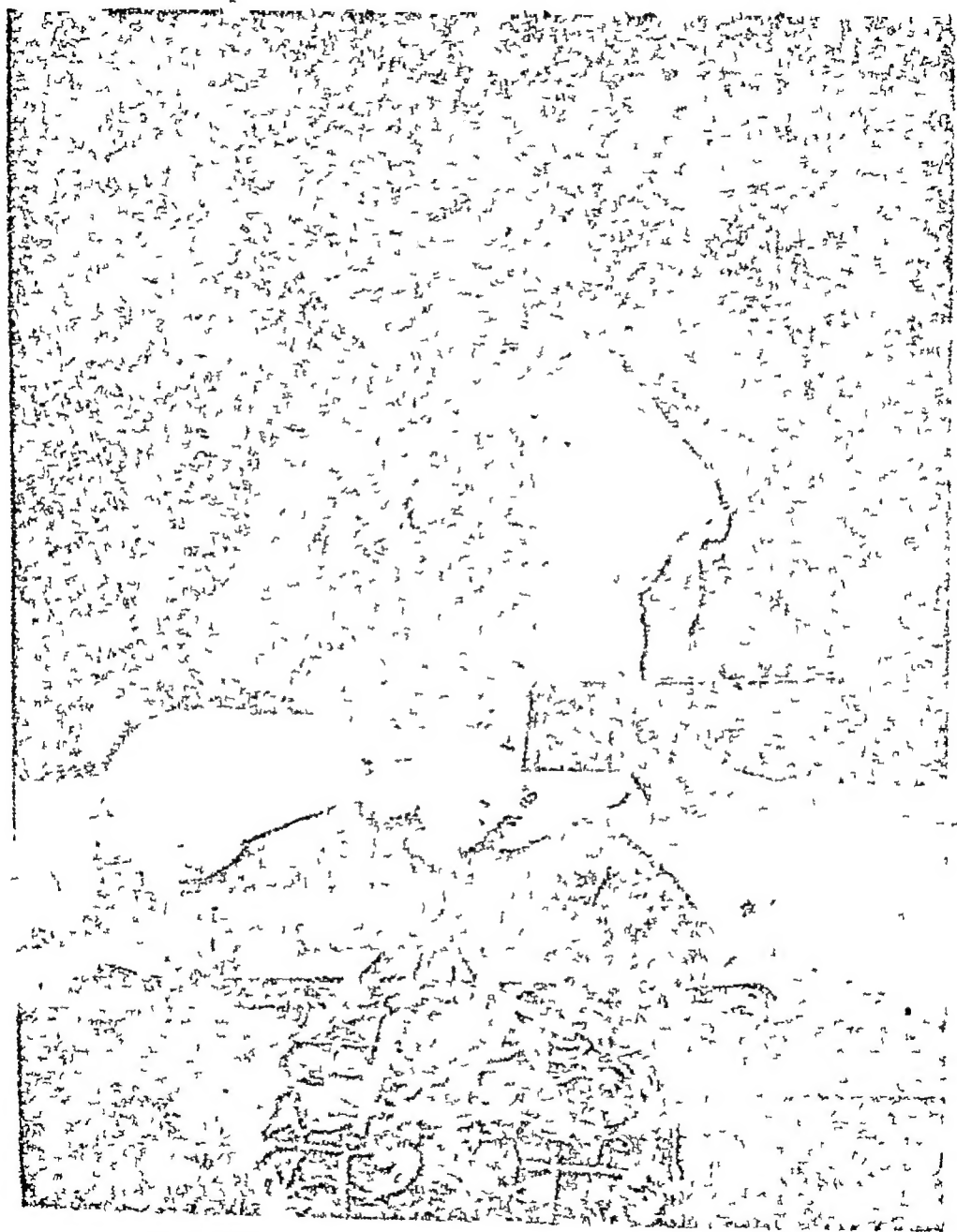
: પુસ્તક મળવાનાં ઠેકાણાં :

૧. શ્રી મુંબાઈ વર્ધમાન તપ આયબિલ ખાતુ,
બૂલેશ્વર, લાલબાગ : મુંબાઈ નં. ૪
૨. શ્રી જૈન પ્રવચન કાર્યાલય, રતનપોળ, શેઠનીપોળ અમદાવાદ
૩. શ્રી કેસરબાઈ જ્ઞાનમંદિર, નગીનલાલ હોલ-પાટણ (ઉ.ગુજરાત)

સુદ્રક :

મણિલાલ છગનલાલ શાહ
ધી વીરવિજય ટ્રીન્ટીંગ પ્રેસ
રતનપોળ : સાગરની ખડકી
: : અ મ દા વા દ : :

પ્રમુખ શ્રીમદ્ વિજયભાઈ, સુરભાઈ મરહત્તમવેદી, પદમણીભાઈ આચાર્યજી

શ્રીમદ્ વિજયભાઈ સુરભાઈ મરહત્તમવેદી

પ્રકાશક-૧૧ એ બોલ.

૦૦

લગભગ અઢીસો વર્ષ પૂર્વે, પોતાની જીવનપ્રભાતી શ્રી જૈનશાસનનાં અનુપમ તત્ત્વોનો પ્રકાશ દિગન્ત વ્યાપી બનાવનાર અને અનેક આત્માઓને અજ્ઞાનના અન્ધકારમાંથી પ્રકાશમાં લાવી અનુપમ રીતીએ સ્વપર શ્રેય સાધનાર મહાપુરુષ શ્રી યશોવિજયજી વાચકશેખરની ગૂર્જરગિરામાં ગૂંથાએલી ગૂઢ લાવવાળી કૃતિઓનો આ સંગ્રહ પ્રસિદ્ધિમાં મૂકાય છે.

ગૂર્જર ગિરામાં ગૂંથાએલી આ પદ્યમય કૃતિઓમાં શ્રી જૈનશાસને ઉપદેશોલાં અનેક સત્યોનો સંક્ષેપમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. આ કૃતિઓનો અભ્યાસ યોગ્ય અભ્યાસકરને શ્રી જૈનશાસનના સારભૂત તત્ત્વોનો પરિચય કરાવનારો નીવડે તેમ છે. ઉપરાન્ત અન્યકાર મહાપુરુષના જ્ઞાનની પ્રૌઢતા અને પરોપકારશીલતાનો પણ સુંદર પરિચય આ કૃતિઓથી મળી શકે છે.

પૂજ્યપાદ વાચકશેખર શ્રી યશોવિજયજી ગણિવર્ચ્યની ભાષાકૃતિઓ જૂઠ્ઠે જૂઠ્ઠે સ્થળે છપાએલી છે : પરન્તુ તેનો એકજ સંગ્રહમાં સમાવેશ થાય તો તેથી વધુ લાભ થાય : એ ઈરાદાથી આ સંગ્રહ પ્રસિદ્ધ કરવાનો પ્રયત્ન થયો છે : આ સંગ્રહમાં શ્રી ઉપાધ્યાયજીની આલીસ કૃતિઓ તો એવી આપવામાં આવી છે કે-જે આજ પૂર્વે કોઈ પણ સ્થળે

સુદ્રિત થઈ નથી. આ અસુદ્રિત ૪૦ કૃતિઓની એક જૂદી નોંધ પણ આપવામાં આવી છે.

આ બધા ઉપરાન્ત પણ પરમોપકારી પૂ. શ્રી ઉપાધ્યાયજી મહારાજએ ગૂર્જરગિરામાં વધુ કૃતિઓ બનાવેલી હોય, એવો પૂરો સંભવ છે. પરંતુ જૂદા જૂદા ભંડારો અને વિવિધ સ્થળોએ તપાસ કરતાં આથી વધુ કૃતિઓ મળી શકી નથી. પ્રયાસ કરતાં મળી જશે તેને શ્રી દ્રવ્ય-ગુણપર્યાયનો રાસ અને શ્રી જંબૂસ્વામીનો રાસ આદિ કૃતિઓની સાથે હવે પછીના વિભાગમાં દાખલ કરવામાં આવશે.

સ્વપર શ્રેયસ્કર આવા ગ્રન્થોત્તુ પ્રકાશન શુદ્ધ, સંપૂર્ણ અને વધુ ઉપકારક બને તે માટે અનેકોનો સહકાર આવશ્યક છે તેવીજ રીતે આ પ્રકાશનમા પણ જે મૂખ્ય વ્યક્તિઓ તથા સંસ્થાદિનો સહકાર મળી શક્યો છે તેની ટૂંક નોંધ અત્રે પ્રદર્શિત કરાય છે.

પૂજ્યપાદ આચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયમેઘસૂરી-
શ્વરજી મહારાજ : મુનિ શ્રી જશવિજયજી મુનિ

પુણ્યવિજયજી : તેઓની પાસેથી તથા અમદાવાદ વિદ્યાશાળા અને ડહેલાના ઉપાશ્રયના આચીન ગ્રન્થભંડારો-માંથી તથા લીંબડી, ઝીંઝુવાડા, પાટણ આદિ સ્થળોના ગ્રન્થ-ભંડારોમાંથી જૂની હસ્તલિખિત પ્રતિઓ તથા કેટલીક અપ્રગટ કૃતિઓની મૂળ પ્રતિઓ પ્રાપ્ત થઈ છે, જેનો આ સંગ્રહમાં ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે.

આ સંગ્રહમાં પૂ. શ્રી ઉપાધ્યાયજી મહારાજના હસ્તાક્ષરોના જે ફોટાઓ આપવામાં આવ્યા છે, તેની મૂળ નકલો મુનિ શ્રી પુણ્યવિજયજી તરફથી મળી છે.

મુનિ શ્રી લદ્ગંકરવિજયજી : તેઓએ આ ઉત્તમ સાહિત્યનો સંચય કર્યો હતો તેમજ આ પ્રકાશનમાં તેઓની જ પ્રેરણા મૂખ્ય હતી. તેઓએ પ્રેસકોપી કરાવી, અમદાવાદ અને અન્ય સ્થળોના અન્ય લોકોની હસ્તલિખિત પ્રતિઓ મંગાવી શુદ્ધિ આદિ માટે ઘણો પરિશ્રમ ઉઠાવ્યો હતો. પ્રુફે પણ તેઓએ શોધ્યાં હતાં અને અન્યકારનો પરિચય પણ તેઓએ લખેલો છે.

વકીલ મોહનલાલ દલીચંદ દેસાઈ : પૂ. શ્રી ઉપાધ્યાયજી મહારાજની કેટલીક અપ્રકટ કૃતિઓ તેઓ પાસેથી મળી છે. તેઓને મોકલવામાં આવેલી પ્રેસકોપીઓ તેમણે શોધી છે અને તેમાં હસ્તલિખિત પ્રતિઓ ઉપરથી પૂર્વે પોતે સંગ્રહ કરેલા તથા નવા પાઠાંતરો આદિ ઉમેર્યા છે. પ્રુફેનું સંશોધન પણ તેમણે પરિશ્રમપૂર્વક કર્યું છે. શ્રી જશવિલાસમાં દરેક વિષયોને જૂદા પાડી, દરેક પદની ઉપર વિષયને લગતું મથાળું કરી તેઓએ તેને કમ-અદ્ધ કરેલ છે. અન્ય કૃતિઓના જૂદા જૂદા વિષયોને લગતાં મથાળાં પણ તેમણે કર્યાં છે. ૭૬મા પાના ઉપરની તથા અન્ય સ્થળોએ નોંધ તેમણે કરેલી છે. શુદ્ધિ વૃદ્ધિ પત્રક, અનુક્રમણિકા તથા આધારભૂત પ્રતોની નોંધ પણ તેઓએ તૈયાર કરેલી છે.

આર્થિક સહાયક : આવક એક અત્યુત્તમ સાહિત્યનો અધિક પ્રચાર થાય તે માટે શાસનમાન્ય, સકલાગમ-રહસ્યવેદી, પરમગીતાર્થ, આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ વિજયદાન-સૂરીશ્વરજીના સદુપદેશથી વેરાવળ નિવાસી શા. લીલાધર ગુલાબચંદ તરફથી પોતાના સ્વર્ગસ્થ પિતાશ્રી શા. હર-બચંદ ધારસીભાઈના પુણ્યસ્મરણાર્થે ઉદાર આર્થિક સહાય આપવામાં આવી છે. તે નિમિત્તે ઉપદેશક આચાર્યદેવ તથા આર્થિક સહાયદાતા ઉભયની પ્રતિકૃતિઓ આ પુસ્તકની સાથે જોડવામાં આવી છે.

આ રીતિએ સહકારનો સંયોગ થતાં આ પુસ્તક આ સ્થિતિમાં પ્રસિદ્ધ થઈ શકે છે. ગૂર્જરગિરામાં ગુન્ધિત થયેલા આ અનુપમ સાહિત્યનો યોગ્ય આત્માઓ ચિરકાળ પર્યંત લાભ ઉઠાવી સ્વપર શ્રેય સાધે એજ એક હાર્દિક અભિલાષ છે.

પ્રાન્તે સાધનસામગ્રીની પારિમિતતા તથા સંશોધનકાર કે સુદ્રકાદિના દષ્ટિદોષાદિ કારણોએ પ્રસ્તુત ગ્રંથમાં પૂજ્યપાદ શ્રી ગ્રંથકાર મહર્ષિના આશયવિરૂદ્ધ અગર શ્રી જ્ઞાનમતથી વિપરીતપણે જે કાંઈ લખાયું અગર છપાયું હોય તે બદલ અંતઃકરણપૂર્વક મિથ્યાદુષ્કૃત યાચી ગ્રંથઅધ્યયનમાં દત્તચિત્તે પ્રવૃત્ત થવા વિનવીએ છીએ.

“રત્નગરુડ”
શા.હ.રખચંદ ધારશી નેરાલવાલા

ગ્રંથકાર પરિચય

આ પુસ્તકરત્નમાં જે મહાપુરુષની કૃતિઓ પ્રગટ કરવામાં આવે છે તે મહાપુરુષનું નામ મહોપાધ્યાય, ૫૬-દર્શન-શાસ્ત્રવેત્તા, ન્યાયવિશારદ, ન્યાયાચાર્યાદિ-ગિરદ-ધારક, મહાવૈયાકરણ, તાર્કિક-શિરોમણિ, બુદ્ધચંભોનિધિ, વાચક કુલચંદ્ર શ્રીમદ્ યશોવિજયજી ગણિવર છે. આ મહાપુરુષ જૈન આલમમાં શ્રી ‘ઉપાધ્યાયજી’ની સંજ્ઞાથી અતિ સુપ્રસિદ્ધ છે. પોતાના જીવનકાળમાં સંસ્કૃત, પાકૃત, ગુજરાતી અને હિંદી આદિ ભાષામાં લાખખોx શ્લોકપ્રમાણ ગ્રંથોની રચના કરી, અનેક આત્માઓને પ્રતિજ્ઞાધ પમાડી, અનેક પરવાદિઓને જીતી, આ મહાપુરુષે શ્રી જૈનશાસનનો વિજયધ્વજ ફરકાવ્યો છે. શ્રી જૈનશાસનના પરમપ્રભાવક મહાપુરુષોમાં છેલ્લામાં છેલ્લા પ્રભાવક આ એક જ મહાપુરુષ એવા થયા છે કે-જેમણે પોતાના જ્ઞાનની અલૌકિક સ્ફૂર્તિવડે પૂર્વે થયેલા શ્રુતકેવલિઓનું કલિકાલમાં પણ સ્મરણ કરાવી આપી, સમસ્ત જનતાને આશ્ચર્યમાં ગરકાવ કરી દીધી છે. પૂર્વે થયેલા પ્રભાવક શ્રુતધરોનાં વચનોની જેમ આ મહાપુરુષનાં

x માત્ર ન્યાયના વિષયપર પોતે જે લાખ શ્લોક લખ્યાનો ઉલ્લેખ પોતે લખેલા સુત્રાવક શા. હંસરાજ ઉપરના પત્રમાંથી મળી આવે છે, તે આ પ્રમાણે છે. ‘ન્યાય ગ્રંથ જે લક્ષ કીધો છઈ. તો બૌદ્ધાદિકરી એકાંતયુક્તિ ખંડી સ્યાદાદ પદ્ધતિ માંડી નઈ’ એ યુક્તિ જૈન ન્યાયાચાર્ય ગિરદ પરિણન શિષ્ટ લોક કહે તે પ્રમાણે છઈ તે પ્રીછન્યો. ’

પોતાની વચનચાતુરી વડે બૃહસ્પતિને તેમણે
હતી લીધા હતા. ’

આ મહાપુરુષની પૂર્વાવસ્થાનું નામ જશવંતકુમાર
હતું. જશવંતકુમારનો જન્મ કુંહોડું નામના ગામમાં થયો
હતો. એ કુંહોડું ગામ ગૂર્જરદેશના અલંકારતુલ્ય શ્રી
અણહીલપુર પાટણની નજીક શ્રી કુણ્ણગેર ગામ પાસે છે.
જશવંતકુમારના પિતાજીનું નામ નારાયણ હતું અને તે
એક જૈન વણિક હતા. શ્રી જશવંતકુમારની માતાનું નામ
‘ સોભાગદે ’ હતું. શ્રી જૈનશાસનથી સુસંસ્કારિત માતા-
પિતાના સુયોગે શ્રી જશવંતકુમારને બાલ્યવયમાં જ જૈન
શાસનના સારભૂત વૈરાગ્યની પ્રાપ્તિ થઈ. પોતાના વૈરાગ્યવાસિત
થયેલા બાળકને એ સુયોગ્ય માતાપિતાએ સંવત્ ૧૬૮૮ની
સાલમાં અણહીલપુર પાટણ જઈ પંડિત શ્રી નયવિજયજી
મહારાજ પાસે દીક્ષા અપાવી ગુરૂશ્રીએ જશવંતકુમારનું
નામ શ્રી યશોવિજયજી રાખ્યું. જશવંતકુમારના બીજા
પદ્મસિંહ નામના લઘુભાઈ હતા. તેમણે પોતાના તે વડીલ
બંધુની સાથે દીક્ષા અંગીકાર કરી હતી. અને તેમનું નામ
શ્રી પદ્મવિજયજી રાખવામાં આવ્યું હતું. એ બન્ને ગુરૂ-
બંધુઓની વડી દીક્ષા તેજ સાલમાં આચાર્ય શ્રીમદ્ વિજય-
દેવસૂરિજીના વરદ હસ્તે થઈ હતી.

બન્ને ભાઈઓએ સાથે ગુરૂ પાસે શ્રુતાભ્યાસ કર્યો.
સંવત્ ૧૬૯૬માં રાજનગરના સંઘ સમક્ષ મુનિવર શ્રી
યશોવિજયજીએ અષ્ટ અવધાન કર્યો. તે વખતે સંઘના
એક આગેવાન શાહ ધનજી મુરાએ ગુરૂદેવ શ્રી નયવિજયજી

મહારાજને વિનંતિ કરી કે—આપના શિષ્ય શ્રી યશોવિજયજી
બીજા હેમચંદ્રાચાર્ય થાય તેમ છે, તો કાશી જઈ છે
દર્શનના ગ્રંથોનો તેમને અભ્યાસ કરાવો, તો શ્રી જિન-
શાસનની મહાન પ્રભાવના થાય

આ કાર્ય માટે નાણાંનો વ્યય કરવાનું ધનજીશાહે
કબૂલ કરવાથી ગુરૂએ કાશી તરફ વિહાર કર્યો. કાશી દેશ
એટલે સરસ્વતીનું નિવાસસ્થાન. ત્યાં તાર્કિકકુલમાર્તંડ
અને ષડ્દર્શનના અખંડજ્ઞાતા એક ભટ્ટાચાર્ય હતા તેમની
પાસે સાતસો શિષ્યો મીમાંસા આદિ શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ
કરતા હતા. શ્રી યશોવિજયજીના અભ્યાસની ત્યાં ગોઠવણ
થઈ. ત્યાં અભ્યાસ કરતા શ્રી યશોવિજયજી ન્યાય, મીમાંસા,
બૌદ્ધ, જૈમિની, વૈશેષિક આદિના સિદ્ધાંતો તથા ચિંતામણિ
આદિ ન્યાય-ગ્રંથોના પારગામી બની, વાદિઓના સમૂહમાં
દુર્દાન્ત વિબુધચૂડામણિ થયા ત્યાં તેમણે સાંખ્ય અને
પ્રભાકર ભટ્ટનાં મહા દુર્ઘટ સૂત્રો અને શ્રી જિનાગમ સાથેના
મતાંતરો જાણી લીધા. અધ્યાપક પંડિતજીને રોજનો એક
રૂપિયો આપવામાં આવતો. એ રીતે ત્યાં ત્રણ વર્ષ સુધી
પોતાના ગુરૂદેવની સુરમ્ય છાયામાં મુનિવર શ્રી યશોવિજયજીએ
સતત અભ્યાસ કર્યો.

દરમ્યાન ત્યાં એક સંન્યાસી મોટા ઠાઠથી આવ્યો.
મુનિવર શ્રી યશોવિજયજીએ તેની સાથે સર્વ જન સમક્ષ
વાદ કરી જીત મેળવી. એટલે તે નાસી ગયો અને ભવિષ્યના
સમર્થ શાસનપ્રભાવક મુનિવર શ્રી યશોવિજયજી મહારાજનો
ભારે સત્કાર થયો. ત્યાંના પંડિતોએ ‘ન્યાયવિશારદ’ એ
નામની મોટી પદવી શ્રી યશોવિજયજી મહારાજને અર્પણ કરી.

આ રીતે ત્રણ વર્ષ કાશીમાં રહી તાર્કિક-શિરોમણિ
બનેલા શ્રી યશોવિજયજી મહારાજ, પોતાના ગુરુદેવની
સાથે વધુ અભ્યાસ માટે આગ્રામાં આવ્યા. આગ્રાના એક
ન્યાયાચાર્ય પાસે પંડિત શ્રી યશોવિજયજીએ આદરપૂર્વક
કર્કશ તર્ક, સિદ્ધાન્ત અને પ્રમાણનાં શાસ્ત્રો અવગાઠ્યાં. ત્યાં
પણ તર્કશાસ્ત્રનો ચાર વર્ષ સુધી અખંડ અભ્યાસ કર્યો. એ
રીતે હૃદયમયવાદી બની સ્થળે સ્થળે વાદમાં જીત મેળવતા
વિદ્યાવિભૂષિત પંડિત શ્રી યશોવિજયજી મહારાજ અમદાવાદ
પધાર્યા.

કાશીથી 'ન્યાય વિશારદ'નું બિરૂદ મેળવી વાદોમાં
વિજય મેળવતા ઘણા વર્ષો પધારેલા આ શાસનદીપક પંડિતવર્યને
જોવા અનેક વિદ્વાનો, ભટ્ટો, વાદિઓ, ચાચકો, ચારણો આદિ
ટોળે મળીને આવવા લાગ્યા. સકલસંઘ સમુદાયથી વીંટાયેલા
તેઓ અમદાવાદ નાગપુરી (નાગોરી) સરાહમાં પધાર્યા.
તેમની પ્રશંસા ગૂર્જરપતિ (સૂબા) મહોબતખાન પાસે
રાજસભામાં થઈ. સૂબાને તેમની વિદ્યા જોવાની હોંશ થતાં,
તેના નિમત્રણથી શ્રી યશોવિજયજી મહારાજે અઢાર અર્વધાન
કરી બતાવ્યાં. ખાને ખૂશ થઈ તેઓશ્રીની બુદ્ધિતાં
વખાણ કર્યા અને મોટા આડંબરથી વાજતે ગાજતે તેઓશ્રીને
તેઓશ્રીના સ્થાનકે લઈ જવામાં આવ્યા.

ત્યારબાદ પંડિત શ્રી યશોવિજયજીએ અનેક ગ્રંથરત્નોની
રચનાઓ આદિ દ્વારા, શ્રી જૈનશાસનની ભારે ઉન્નતિ
કરી અને તે સમયમાં તપાગચ્છમાં આ મુનિ અદ્વૈત્ય પંડિત
છે, એમ સર્વ ગચ્છના મુનિવરોએ સ્વીકાર્યું. અમદાવાદના

સઘે ગચ્છનાયક આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ વિજયદેવસૂરિજી મહારાજને આ અબ્દેક પંડિત અને અનુપમ શ્રુતધર શ્રી યશોવિજયજીને પંચ પરમેષ્ઠિના ચોથા શ્રી ઉપાધ્યાય પદે સ્થાપવાની આગ્રહ પૂર્વક વિનંતિ કરી. વિદ્વચ્છિરોમણિ શ્રી યશોવિજયજીએ વીશસ્થાનક ઓળીનો તપ આદર્યો. પરમ સ્વેગી એવા તેમણે ગુરુનિશ્રામાં પોતાના સંયમને પ્રતિદિન ઉજવળ બનાવ્યું. તે વખતે શ્રી જયસોમ આદિ પંડિત મુનિવરોની મંડળીએ તેમનાં પાવનકારી ચરણોની સેવા કરી. વિધિપૂર્વક તપની આરાધના પૂર્ણ થયે ગચ્છાધિપતિ શ્રીમદ્ વિજયદેવસૂરિવરના પદ્મધર શ્રીમદ્ વિજયપ્રભસૂરિજીએ સંવત્ ૧૭૧૮ માં તેમને વાચક (ઉપાધ્યાય) પદ સમર્પણ કર્યું. ત્યારથી શ્રી જશવિજય વાચક 'સુરગુરુના અવતાર' તરિકે પ્રસિદ્ધ થયા.

ઉપાધ્યાય શ્રી યશોવિજયજીની સઘળીયે ગ્રંથરચનાઓ એ શ્રી જિનેશ્વરદેવોના આગમો અને આચાર્ય શ્રી સિદ્ધસેન દિવાકર, લગવાન્ શ્રી હુરિલદ્રસૂરિ આદિ સમર્થ શ્રુતધરોના અતિશય કઠિન ગ્રંથરત્નોમાંથી ઉદ્ધરિત થયેલી છે. શ્રી જિનેશ્વરદેવોનું આગમ અને તેને અનુસરતું શાસ્ત્ર નય, નિશ્લેષ, ભંગ, પ્રમાણ આદિથી ભરપૂર હોઈ સાગર જેવું છે અને એથી શ્રી ઉપાધ્યાયજીની વચનરચના સરલ, રસિક અને સુંદર હોવા છતાં પણ, અતિ ગંભીર હોવાથી કોઈ ધીર આત્મા જ તેના પારને પામી શકે છે. એ મહાપુરૂષની શાસ્ત્રરચના સમુદ્રસમાન ગંભીર, ચંદ્રિકા જેવી શીતલ તથા ગંગાના તરંગ જેવી ઉજવળ, નિર્મળ અને પવિત્ર હોવાથી ભવ્ય

આત્માઓને પરમ આનંદ આપનારી છે. અનુપમ ગ્રંથરચનાઓ વડે સુવિહિતશિરોમણિ લગવાનું શ્રી હરિભદ્રસૂરીશ્વરજીના લઘુ-આંધવની ઉપમાને પામેલા શ્રી યશોવિજયજી વાચક કલિકાલમાં શ્રુતકેવલિઓનું સ્મરણ કરાવનાર થયા. સંવત્ ૧૭૪૪ માં પાઠકશિરોમણિ શ્રી યશોવિજયજી કલોઈ નગરીમાં ચાતુર્માસ રહ્યા. ત્યાં અનશનપૂર્વક આયુષ્ય પૂર્ણ કરી સ્વર્ગે સિધાવ્યા. તેમના પવિત્ર દેહના અશિદાહના સ્થળે સમાધિ-સ્તૂપ કરવામાં આવ્યો. એ તેજોમય સ્તૂપમાંથી તેમના રવર્ગવાસના દિવસે ન્યાયની ધ્વનિ પ્રગટે છે એવો પ્રદોષ છે. સંવત્ ૧૬૮૮માં દીક્ષા, ૧૭૧૮ માં વાચક પદવી અને ૧૭૪૩માં સ્વર્ગગમન હોવાથી, આ મહાપુરુષનો સત્તાસમય લગભગ સંવત્ ૧૬૮૦ થી ૧૭૪૩ સુધીનો નક્કી થાય છે.

શ્રી મહાવીર પ્રભુની પદ્મપરંપરાએ ચાલતા આવેલા-તપાગચ્છમાં ભારતવર્ષના પ્રખ્યાત બાદશાહ અકબરને પ્રતિબોધ કરનાર સુવિખ્યાત જગદ્ગુરૂ આચાર્ય લગવાનું શ્રીમદ્ વિજયાદીરસૂરિવર થયા. તેમના શિષ્ય ઉપાધ્યાય શ્રી કલ્યાણવિજયજી ગણિ, તેમના મૂખ્ય શિષ્ય શ્રી લાલવિજયજી ગણિ, તેમના મૂખ્ય શિષ્ય શ્રી જિતવિજયજી ગણિ, તેમના ગુરૂબ્રાતા શ્રી નયવિજયજી ગણિ અને તેમના શિષ્ય શ્રી યશોવિજય ગણિ થયા. આ વાત એમના જ શબ્દોમાં ઐન્દ્રસ્તુતિ સ્વોપજી વિવરણ તથા ૩૫૦ ગાથાના રાવનના પ્રાન્ત ભાગાદિ સ્થળોએ ઉપલબ્ધ થાય છે.

ઉપાધ્યાય શ્રીમદ્ યશોવિજયજીની સંસ્કૃત-પ્રાકૃત ગ્રંથ રચનાઓની આદિમાં જે પદ મૂકવામાં આવે છે. ૫ એ

સરસ્વતીનો મંત્ર છે. હેં પદના જાપ પૂર્વક તે મહાપુરૂષે
કાશીમાં રહી ગંગા નદીના તટે શ્રી સરસ્વતીદેવીનું
આરાધન કર્યું હતું. તે વખતે તેઓશ્રીને સરસ્વતીદેવી
પાસેથી તર્કશાસ્ત્ર તથા કાવ્યશાસ્ત્રનો પ્રાસાદ પ્રાપ્ત થયો હતો.
એ વાત સ્વરચિત શ્રી જાંબૂસ્વામિનો રાસ અને શ્રી
મહાવીર સ્તુતિ* આદિનાં પોતે કરેલાં મંગલાચરણો ઉપરથી
સિદ્ધ થાય છે.

આ મહા પુરૂષના સમકાલીન ધુરંધર વિદ્વાન, અનેક
અંતરત્નોના પ્રણેતા મહોપાધ્યાય શ્રી માનવિજયજી ગણિવર
સ્વરચિત સ્વોપજવૃત્તિસમેત શ્રી ધર્મસંગ્રહ નામના
અતિ વિશદ અંતરત્નની પ્રશસ્તિમાં શ્રી ‘ઉપાધ્યાયજી’ના
ગુણાનુવાદ કરતાં લખે છે કે

× ‘જે મહાપુરૂષ સત્ય તર્કથી ઉત્પન્ન થયેલી તીક્ષ્ણ

× “હેંકારજાપવરમાપ્ય કવિત્વવિત્ત્વ,-

વાઙ્છાસુરદ્ધુમુપગંગમમંગરંગમ્ ।

સૂક્ષ્મૈવકાસિકુસુમૈસ્તવ વીર ! શમ્ભો-

રમ્ભોજયોશ્ચરણયોર્વિતનોમિ પૂજામ્ ॥ ૧ ॥ ”

શ્રીલાઘવંડન ટીકા ।

× સત્તર્કર્કર્કશઘિયાશ્વિલદર્શનેપુ

મૂર્ધન્યતામધિગતાસ્તપગઙ્છધુર્યા ।

કાર્યાં વિજિત્ય પરયૂથિકપર્પદોડ્યા

વિરજારિતપ્રવરજૈનમતપ્રમાવાઃ ॥ ૧ ॥

તર્કપ્રમાણનયમુખ્યવિવેચનેન

પ્રોદ્રોધિતાદિમમુનિશ્રુતકેવલિત્વાઃ ।

ચક્રુર્યશોવિજયવાચકરાજિમુખ્યા

અન્થેડન મન્યુપકૃતિ પરિશોધનાઘૈઃ ॥ ૨ ॥ ”

બુદ્ધિવટે સમગ્ર દર્શનોમાં અગ્રેસરપણું પામ્યા છે, તપાગચ્છમાં મૂખ્ય છે, કાશીમાં અન્ય દર્શનિઓની સલાઓને છૂટીને શ્રેષ્ઠ જૈનમતના પ્રભાવને જેમણે વિસ્તાર્યો છે અને જેઓએ તર્ક, પ્રમાણ અને ન્યાયિકના વિવેચન વડે પ્રાચીન મુનિઓનું શ્રુતકેવલિપણું આ કાળમાં પ્રગટ બતાવી આપ્યું છે, તે શ્રી યશોવિજયોપાધ્યાય વાચક સમૂહમાં મૂખ્ય છે. આ ધર્મસંગ્રહ ગ્રંથ તૈયાર થયા પછી શ્રી માન-વિજયજી મહારાજએ શ્રી ‘ઉપાધ્યાયજી’ મહારાજની પાસે તેને શોધાવેલ છે.

ઉપાધ્યાયજીએ રચેલા ગ્રંથો પૈકી હાલ શોધાજ ઉપલબ્ધ થાય છે. પોતે રચેલા ‘જૈન તર્ક પરિભાષા’ * ગ્રંથની પ્રશસ્તિમાં તથા પ્રતિમા શતકની પ્રસ્તાવનામાં (૧૦૦) એકસો ન્યાયના ગ્રંથ રચ્યાનું સ્પષ્ટ પ્રતિપાદન છે. એ ઉપરાંત ‘રહસ્ય’ શબ્દાંકિત ૧૦૮ ગ્રંથો રચવાની હકીકત પોતે ‘ભાષા રહસ્ય’ x ગ્રંથના પ્રારંભમાં જણાવી છે. ખીજા પણ

* “ પૂર્વે ન્યાયવિચારદત્તવિરુદ્ધં કાર્યાં પ્રદત્તં બુદ્ધેઃ
 ન્યાયાચાર્યપદં તતઃ કૃતશતગ્રન્થસ્ય યસ્યાર્પિતમ્ ।
 શિષ્યપ્રાર્થનયા નયાદિવિજયપ્રાશોત્તમાનાં શિશુઃ
 તત્ત્વં કિંચિદિદં યશોવિજય દત્ત્યાખ્યામૃદાખ્યાતવાન્ ॥૧॥
 इति जैनतर्कभाषायाम् ।

x “ તતો ભાષાવિશુદ્ધયર્થે રહસ્યપદાક્ષિતતયા ચિકો-
 પિતાશોત્તરશતગ્રન્થાન્તર્ગતપ્રમારહસ્ય રયાદ્દારહસ્યાદિ સજા-
 સ્તીયં પ્રકરણમિદમારમ્ભયતે ॥ ”

इति रवोपज्ञभाषारहस्यटीकायां ।

અનેક સંસ્કૃત પ્રાકૃત ગ્રંથો તેઓશ્રીએ રચેલા છે, એ વાત અત્યારે ઉપલબ્ધ થતા રહસ્ય શબ્દ અને ન્યાય સિવાયના વિષયના અન્ય ગ્રંથોથી તથા તેમણે સાક્ષી તરિકે ભલામણ કરેલા ગ્રંથોથી પૂરવાર થાય છે. આ રીતિએ અદ્વિતીય ગ્રંથોની રચનાઓ કરી આ મહાપુરુષે શ્રી જૈનશાસનની ભારે પ્રભાવના કરી છે. ઉપાધ્યાયજી વ્યાકરણ, કાવ્ય, કોષ, અલંકાર, છંદ, તર્ક, સિદ્ધાન્ત, આગમ, નય, નિક્ષેપ, પ્રમાણ, સમભંગી આદિ સર્વ વિષય સંબંધી ઉંચા પ્રકારનું અતિશય સૂક્ષ્મ જ્ઞાન ધરાવતા હતા. એમના પ્રત્યેક ગ્રંથોમાં અપૂર્વ કવિત્વશક્તિ, વચન-ચાતુરી, પદ-લાલિત્ય, અર્થ-ગૌરવ, રસ-પોષણ, અલંકાર-નિરૂપણ, પર-પક્ષ-ખંડન, સ્વ-પક્ષ-મંડન સ્થળે સ્થળે દ્રષ્ટિગોચર થાય છે. એમની તર્કશક્તિ તથા સમાધાન કરવાની શક્તિ અપૂર્વ છે. પૂર્વાચાર્ય પ્રણીત અનેક ગ્રંથોમાં સૂત્ર-ટીકા વિગેરેમાં જૂદી પડતી અનેક ખાખતોનાં સમાધાન તેઓશ્રીએ બહુ યુક્તિપુરઃસર કર્યા છે. પોતાના ગ્રંથોમાં તેઓશ્રીએ વ્યવહાર અને નિશ્ચયનું સ્વરૂપ તથા શ્રી જિનેશ્વરદેવની પ્રતિમા તથા પૂજનું મંડન એવી ઉત્તમ રીતિએ કર્યું છે કે-તેને મધ્યસ્થ અને જિજ્ઞાસુવૃત્તિએ વાંચનાર ને સમજનાર આત્મા તુરત જ સન્માર્ગમાં સુસ્થિર બની જાય છે. સૂત્ર, નિર્યુક્તિ, ચૂર્ણિ, લાખ્ય અને ટીકા સ્વરૂપ પંચાંગીયુક્ત શ્રી જિનવચનના એક પણ અક્ષરને ઉત્થાપનાર પ્રત્યેક કુમતવાદિની તેઓએ સખત રીતે ખખર લીધી છે. દૂઢકોના ખંડન માટે તથા ચતિઓમાં પ્રવેશેલી શિથિલતા દૂર કરવા માટે તેઓએ પોતાના ગ્રંથોમાં

ભારે પ્રયત્ન સેવ્યો છે. કુમતોનું સખત શબ્દોમાં ખંડન કરવાથી તેમનું અનેક દુશ્મનો પણ ઉભા થયા હતા, પણ તેની એક દેશ માત્ર પરવા તેઓશ્રીએ કરી નથી. દરેક સ્થળેથી માનપાન મેળવવામાંજ પોતાની વિદ્વત્તાનો ઉપયોગ નહિ કરતાં, શિથિલાચારી યતિસમુદાય અને ઢૂંઢકો સામે નિંદર-પણે ઉભા રહી, તેઓશ્રીએ શ્રી જૈનશાસનની ભારેમાં ભારે સેવા બજાવી છે. અદ્વિતીય શાસનસેવા અને અનુપમ વિદ્વત્તાના પ્રતાપે—લઘુ હરિભદ્ર, બીજા હેમચંદ્ર તથા કલિકાલમાં પણ શ્રુતકેવલિઓનું સ્મરણ કરાવનાર તરિકેની અનેકવિધ ઉત્તમ ઉપમાઓ તે પુણ્યપુરૂષ પામી ગયા છે.

માત્ર ૨૫૦ વર્ષ પૂર્વે થયેલા આ મહાપુરૂષનું પણ પૂરેપૂરું સાહિત્ય આજે ઉપલબ્ધ થતું નથી, એ ખરેખર આપણી ભયંકર કમનસીબી છે: છતાં વર્તમાનમાં જે સાહિત્ય મળે છે તે પણ આપણા ઉપકાર માટે ઓછું નથી. આવા પરમ ઉપકારક સાહિત્ય જગતમાં દીર્ઘકાળ પર્યંત ચિરસ્થાયી બની રહે, એ માટે સઘળા પ્રયત્નો યોજવા, એ સમ્યગ્દષ્ટિ આત્માઓનું પરમ કર્તવ્ય છે.

શ્રી ઉપાધ્યાયજી મહારાજાએ, ન્યાય ખંડ બાદ જેવા સંસ્કૃત ભાષામાં દુર્ઘટ ગ્રંથો બનાવવા સાથે, પ્રાકૃત-જનોના ઉપકારાર્થે ગૂજરાતી ભાષામાં પણ ઘણી સરલ પદ્ય રચનાઓ કરી છે. અસાધારણ ન્યાય અને પ્રમાણ વિષયક ગ્રંથોદ્ધાર પંડિત શિરોમણિઓનાં શિરોને પણ ઇષત્ કંપાવનાર આ મહાન પુરૂષ ‘જગજીવન જગ વા’લ હો’ અને

‘પુખ્તલવઈ વિજયે જયો’ જેવા સરળ પણ ગંભીર આશયવાળાં સ્તવનાદિકની રચનાઓ કરે છે, એ તેઓની પરોપકાર-શીલતાની પરાકાષ્ટા છે. ગૂર્જર ભાષામાં પણ તેઓશ્રીએ જેમ સરલ ચોવીશીઓ, વીસી અને પદ્યોની રચના કરી છે, તેમ ૧૨૫-૧૫૦-૩૫૦ ગાથા જેવા મોટાં ગંભીર સ્તવનો અને દ્રવ્ય ગુણુ પર્યાયના રાસ જેવી હુર્ધટ રચનાઓ કરી છે. એમની ચિત્ર વિચિત્ર કૃતિઓનો અનુભવ કરનારા વિદ્વાનો એમની અસાધારણ બુદ્ધિમત્તા અને અખંડ શાસ્ત્રાનુસારિતા જોઈને ચિત્તમાં ચમત્કાર પામ્યા શિવાય રહી શકતા નથી.

શ્રી ઉપાધ્યાયજીની કૃતિઓએ તે સમયના વિદ્વાનોને આકર્ષ્યા હતા, એટલું જ નહિ પણ આજ સુધી વિદ્વાનોનું તે તરફ આકર્ષણ એકસરખું છે. તેઓશ્રીના વચનો આજે પણ પ્રમાણુ તરીકે વિદ્વાનો તરફથી અંગીકાર કરવામાં આવે છે. વધારે આશ્ચર્ય ઉપજાવનારી બીના તો એ છે કે-સંસ્કૃત ગ્રંથોના ભાષાનુવાદો તો ઘણા થયા છે, પરન્તુ શ્રી ઉપાધ્યાયજી મહારાજના ગૂર્જર ગ્રંથ ‘દ્રવ્ય-ગુણુ-પર્યાય રાસ’ નો અનુવાદ સંસ્કૃત ભાષામાં થયો છે એ પણ શ્રી ઉપાધ્યાયજીની બહુશ્રુતતાને સૂચવવા સાથે, તે મહાપુરુષના વચનોની આદેયતા પૂરવાર કરે છે.

ઉપાધ્યાયજીની ભાષા કૃતિઓએ અનેક આત્માઓને બોધિ બીજની પ્રાપ્તિ કરાવી છે, સંખ્યાબંધ આત્માઓના સમ્યગ્દર્શન નિર્મળ કરાવ્યા છે તથા અનેકાનેક અંતઃકરણોને શ્રી જિનશાસનના અવિહ્વલ રંગથી રંગી દીધા છે.

વર્તમાન સદીના પરમ-પ્રભાવક પાંચાલદેશોદ્ધારક શ્રીમદ્ વિજયનાનંદસૂરિ મહારાજાએ કુમતનો ત્યાગ કરી જે મહા-પુરુષનું શરણ સ્વીકાર કર્યું હતું તે શ્રીમદ્ આત્મારામજી મહારાજના ગુરુદેવ, શ્રીમદ્ બુટેરાવજી મહારાજ વિગેરે અનેક મહાત્માઓને આ મહાપુરુષની ભાષા કૃતિઓએ મિથ્યા-માર્ગમાંથી ખસેડીને સમ્યગ્ માર્ગની શ્રદ્ધા અને અનુસરણ કરાવ્યું છે, એ વાત પરિચિત આત્માઓને સુવિદિત છે.

શ્રી ઉપાધ્યાયજીની ગૂર્જર કૃતિઓ સંસ્કૃત-પ્રાકૃત ભાષાના અનભ્યાસી એવા મનુષ્યોને પણ જૈનશાસનનો તલસ્પર્શી બોધ કરાવે છે. સમુદ્ર જેવા ગંભીર આગમ-ગ્રંથોનું સારભૂત તત્ત્વ પોતાની ગૂર્જર કૃતિઓમાં ગૂંથી તેઓશ્રીએ પ્રાકૃત જનતા ઉપર અનુપમ ઉપકાર કર્યો છે. કઠિનમાં કઠિન વિષયવાળા સંસ્કૃત પ્રાકૃત ભાષાના પૂર્વ મહિર્ષીઓ વિરચિત ગ્રંથોનો સરળમાં સરળ ગૂર્જર પદ્યમય અકૃત્રિમ અનુવાદ કરવાની તેઓશ્રી અપૂર્વ શક્તિ અને કુશળતા ધરાવતા હતા.* તેઓશ્રીની પ્રત્યેક કૃતિ સપ્રમાણ છે. શાસ્ત્ર-ધાર સિવાયનો એક અક્ષર પણ નહિ ઉચ્ચારીને, તેઓશ્રીએ પોતાનું ભવભીરૂપણું સાબીત કરી આપ્યું છે. તેમનાં

* ‘યત્સર્વવિષયકાંક્ષોદ્ધવં સુખં પ્રાપ્યતે સરાગેન ।

તદનન્તકોટિગુણિતં મુધૈવ લભતે વિગતરાગઃ ॥’

इति श्रीप्रशमरतौ.

*

“ સર્વ વિષય કષાય જનિત, જે મુખ લહે સરાગ;

તેહથી કોટિ અનંત ગુણ મુધા લહે ગતરાગ. ”

શ્રી જંબૂરાસ.

રચેલાં રાવનો આદિ એટલાં સરલ રસિક અને બોધપ્રદ
 છે કે-આજે પણ આવશ્યક ચૈત્યવંદનાદિમાં તે હોંશપૂર્વક
 ગવાય છે. તેમની નાનામાં નાની કૃતિમાં પણ તર્ક અને
 કાવ્યનો પ્રસાદ તરી આવે છે. આવા એક પ્રાસાદિક કવિ,
 મુક્તિ માર્ગના અનન્ય ઉપાસક, અખંડ સંવેગી, ગુણરત્ન-
 રત્નાકર, નિખિડ-મિથ્યાત્વ-ધ્વાંત-દિનમણિ, પ્રખર જિનારા
 પ્રતિપાલક અને પ્રચારક મહાપુરૂષનું સ્મરણ જૈનોમાં કાયમ
 રહે એ માટે જેટલા પ્રયત્નો થાય તેટલા કરવા આવશ્યક
 છે. આ મહાપુરૂષની સાચી ભક્તિ તેમની કૃતિઓનો પ્રચાર
 કરવામાં રહેલી છે. આ સ્થળે એક વાત યાદ રાખવા જેવી
 છે કે-આ મહાપુરૂષની કૃતિઓ ગંભીર શ્રી જિનાગમરૂપી
 સમુદ્રમાંથી ઉદ્ધરિત થયેલી છે, તેથી તેના રહસ્યનો પૂરેપૂરો
 પાર પામવા માટે આગમ શાસ્ત્રોના પારગામી ગીતાર્થ
 ગુરુઓના ચરણોની સેવાનો આશ્રય એજ એક પરમ ઉપાય
 છે. આ મહાપુરૂષની કૃતિઓનો ગુરુગમ પૂર્વક અભ્યાસ
 અર્થિ આત્માઓને જૈનશાસનનો તલસ્પર્શી બોધ કરાવે છે
 તથા સમ્યગ્દર્શન, સમ્યગ્જ્ઞાન અને સમ્યક્ચારિત્ર રૂપી
 મોક્ષમાર્ગની આરાધનામાં ઉત્તરોત્તર પ્રગતિ કરાવી આત્મિક
 અનંત સુખસાગરમાં નિશ્ચિતપણે ઝીલાવે છે.

॥६०॥ सादरमागतोऽप्यप्येवमनुराग इत्युक्तं वसिजामकवतपंगगा तर्कसोमनोदनेत राभा
 सोनेर अक्षिप्तमात्मानावर्णिकसिक्तसत्तासां एतत्तासां वरिष्ठासां सात ज्ञानादसंस्कृतिमुक्तं उदरनारवा
 नद्व्यापिणोऽपि सत्त्वमविनशितं ॥ इदं ज्ञानं व्यापिपुत्रं न भवति सुमधुना तं देवि व्याकृतं भातुमवदत
 पक्षिणं ज्ञानं दिगं विविधाध्वनिप्रभं करं देहां नदीं नुगं जं नदिना भाविहव विमुक्तं भाति लोकस्य
 इरस इव निवासः ॥ अद्यतं पारुषं नोऽनविजयं न दंष्ट्रं तं तां रतापुं मेगजकशोऽप्यारविभोके
 त ॥ १५ ॥ भीमविजयविजयं ततोऽनामरस्य वंदनं सातो देवी वरिष्ठां निप्रतत्वीं कीज इदं देवैः ॥
 तातासां मधुरं तिनितुमं नानां देवैः सौभाग्यं सर्वं स एतत्तुक्तं देवं संकाशमादिकरं न रजतमुत्तमां
 यां सिद्धं मत्तिवद्वान्वी रादिदेवं तन्मा रमणीं जीवं ॥ १६ ॥ विद्युतं सत्तादीं सुरतिदां न्यामं ॥ जिनं
 मादीं न्यामं सत्त्वमवशं नवी रादिदेवं तन्मा रमणीं जीवं ॥ १७ ॥ अत्र नुगं इदं
 सुखिभो विमं सत्त्वमवशं नवी रादिदेवं तन्मा रमणीं जीवं ॥ १८ ॥ अत्र नुगं इदं
 रादीं ॥ १९ ॥ कृतं नदं सत्त्वमवशं नवी रादिदेवं तन्मा रमणीं जीवं ॥ २० ॥ अत्र नुगं इदं
 परवदं निजं जलं काशीपथं देवसं पतिगं सदनं सा रमणीं जीवं ॥ २१ ॥ अत्र नुगं इदं
 देवतां संवदं दशं इदं तं निजं नदीं सा रमणीं जीवं ॥ २२ ॥ अत्र नुगं इदं
 जतिनं सत्त्वमवशं नवी रादिदेवं तन्मा रमणीं जीवं ॥ २३ ॥ अत्र नुगं इदं
 सात्तां सत्त्वमवशं नवी रादिदेवं तन्मा रमणीं जीवं ॥ २४ ॥ अत्र नुगं इदं
 कृतं नदीं सत्त्वमवशं नवी रादिदेवं तन्मा रमणीं जीवं ॥ २५ ॥ अत्र नुगं इदं

न्यायाचार्यः श्री यशोवृन्ध उपध्यायना स्वहस्ताक्षरमा प्रोताना

“ જા'બડવામી રાસ ” નું પ્રથમ પૌરું

१
 २
 ३
 ४
 ५
 ६
 ७
 ८
 ९
 १०
 ११
 १२
 १३
 १४
 १५
 १६
 १७
 १८
 १९
 २०
 २१
 २२
 २३
 २४
 २५
 २६
 २७
 २८
 २९
 ३०
 ३१
 ३२
 ३३
 ३४
 ३५
 ३६
 ३७
 ३८
 ३९
 ४०
 ४१
 ४२
 ४३
 ४४
 ४५
 ४६
 ४७
 ४८
 ४९
 ५०
 ५१
 ५२
 ५३
 ५४
 ५५
 ५६
 ५७
 ५८
 ५९
 ६०
 ६१
 ६२
 ६३
 ६४
 ६५
 ६६
 ६७
 ६८
 ६९
 ७०
 ७१
 ७२
 ७३
 ७४
 ७५
 ७६
 ७७
 ७८
 ७९
 ८०
 ८१
 ८२
 ८३
 ८४
 ८५
 ८६
 ८७
 ८८
 ८९
 ९०
 ९१
 ९२
 ९३
 ९४
 ९५
 ९६
 ९७
 ९८
 ९९
 १००

परतए

२३

न्यायाचार्य श्री यशो वंजय उपाध्यायना स्वहस्ताक्षरभां गोताना सं. १७३८ भां

भांभातभां रथी धर्तुं करेवा “जंयं रथाभी रास”नु छेद्वं १५४.

ગાહોપાધ્યાય શ્રીગદ્ યશોવૈજયંતીવિરચિત સંસ્કૃત પ્રાકૃત ગ્રન્થ-સંગ્રહ.

લક્ષ્ય ગ્રંથો	ટીકા	શ્લોક પ્રમાણ
૧ અધ્યાત્મ મત પરીક્ષા	સ્વોપજ્ઞ	૪૦૦૦
૨ અધ્યાત્મસાર		૧૩૦૦
૩ અધ્યાત્મોપનિષત્		૨૩૧
૪ અનેકાન્ત વ્યવસ્થા		૩૩૫૭
૫ આધ્યાત્મિક મત દલન	”	૭૨૫
૬ આરાધક વિરાધક ચતુર્લિંગી	”	૧૫૦
૭ અષ્ટ સહસ્રી વિવરણ		૭૫૫૦
૮ ઉપદેશ રહસ્ય	”	૩૭૦૦
૯ ઐન્દ્રસ્તુતિ ચતુર્વિંશતિકા	”	
૧૦ કર્મપ્રકૃતિ ટીકા		૧૩૦૦૦
૧૧ ગુરૂતત્ત્વ વિનિશ્ચય		
૧૨ જ્ઞાન ગિન્દુ		
૧૩ જ્ઞાનસાર		૨૮૧
૧૪ જૈન તર્કભાષા		૭૦૦
૧૫ દેવ ધર્મ પરીક્ષા		૪૨૫
૧૬ દ્વાત્રિશત્ દ્વાત્રિશિકા	”	૫૫૫૦
૧૭ ધર્મ પરીક્ષા	”	
૧૮ ધર્મ સંગ્રહ ટિપ્પન		૫૦૦

૧૯ નય પ્રહીપ	”	
૨૦ નયોપદેશ સ્વોપજ્ઞ (નયામૃત તરંગિણી)		૩૬૦૦
૨૧ નયરહસ્ય		૫૬૧
૨૨ નિશાલક્ષ્ય પ્રકરણ		
૨૩ ન્યાયખણ્ડ ખાદ્ય (વીરસ્તવ) સ્વોપજ્ઞ		૧૨૦૦૦
૨૪ ન્યાયાલોક		૧૨૦૦
૨૫ પરમાત્મ પંચવિંશતિકા		૨૫
૨૬ પરમ જ્યોતિ પંચવિંશતિકા		૨૫
૨૭ પાતંજલ યોગદર્શન વિવરણ		૩૦૦
૨૮ પ્રાતમા શતક	સ્વોપજ્ઞ	૬૦૦૦
૨૯ ભાષારહસ્ય	”	
૩૦ માર્ગપરિશુદ્ધિ પંચવસ્તુક ગ્રંથનો સંક્ષિપ્ત અનુવાદ		
૩૧ યતિલક્ષણસમુચ્ચય		૨૬૩
૩૨ યોગવિંશતિકા ટીકા		૪૫૦
૩૩ વૈરાગ્યકલ્પલતા		૬૭૫૦
૩૪ ષોડશકવૃત્તિ (યોગદીપિકા)		૧૨૦૦
૩૫ સામાચારી પ્રકરણ	સ્વોપજ્ઞ	૧૩૦૦
૩૬ સ્યાદ્રાદ કલ્પલતા (શાસ્ત્રવાર્તા સમુચ્ચયની ટીકા)		૧૩૦૦૦
૩૭ સોત્રાવલિ (વારાણસી પાર્શ્વનાથાદિ સ્તોત્રો)		
૩૮ સંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ સોત્ર		
૩૯ સમીકા પાર્શ્વનાથ સ્તોત્ર		
૪૦ આદિ જિન સ્તવન, વિજયપ્રભસૂરિ સ્વાધ્યાય, ગોડી- પાર્શ્વનાથ સોત્રાદિ, દ્રવ્ય પર્યાય યુક્તિ વિગેરે વિગેરે.		

અલભ્ય ગ્રંથો

૧ અધ્યાત્મોપદેશ	૧૪ મંગલવાદ
૨ અલંકાર ચૂડામણિ ટીકા	૧૫ લતાદ્રવ્ય
૧૪૦૦૦	૧૬ વાદમાલા
૩ અનેકાન્ત પ્રવેશ	૧૭ વાદાર્ણવ
૪ આત્મખ્યાતિ	૧૮ વાદ રહસ્ય
૫ આકર ગ્રંથ	૧૯ વિધિવાદ
૬ કાવ્ય પ્રકાશ ટીકા	૨૦ વેદાન્ત નિર્ણય
૭ જ્ઞાનસાર અવચૂર્ણિ	૨૧ શઠ પ્રકરણ
૮ છન્દ ચૂડામણિ	૨૨ સિદ્ધાન્ત તર્ક પરિષ્કાર
૯ તત્ત્વાલોક વિવરણ	૨૩ સિદ્ધાન્તમગ્નરી ટીકા
૧૦ ત્રિસૂત્ર્યાલોક	૨૪ સ્યાદ્રાદ રહસ્ય
૧૧ દ્રવ્યાલોક સ્વોપજ્ઞ વિવરણ	૨૫ સ્યાદ્રાદ મગ્નજૂષા (સ્યા-
૧૨ ન્યાય ખિન્દુ	દ્રાદ મગ્નરી ટીકા)
૧૩ પ્રમાણ રહસ્ય	

અપૂર્ણ લભ્ય ગ્રંથો

- ૧ અસ્પૃશદ્ ગતિવાદ
- ૨ ઉત્પાદ-વ્યય-ધ્રોવ્યસિદ્ધિ ટીકા
- ૩ કર્મપ્રકૃતિ લઘુવૃત્તિ
- ૪ કૂપ દ્રષ્ટાન્ત વિશદીકરણ (તત્ત્વવિવેક)
- ૫ જ્ઞાનાર્ણવ સટીક
- ૬ તિહ્નતાન્વયોક્તિ
- ૭ તત્ત્વાર્થ ટીકા પ્રથમ અધ્યાય વિગેરે વિગેરે.

અ. પુસ્તકમાં અ. પદ.માં અર્થાદિ.

૧	૧૭૬	૮૪	શ્રી નેત્રનાથ	જિન-સ્તવન.
૨	"	૯૩	શ્રી પાર્શ્વનાથ	"
૩	"	૯૮	શ્રી ગોડી	"
૪	"	૯૯	શ્રી ચિંતામણી	"
૫	"	૧૦૫	રાજનગર. મંડનશ્રી મહાવીર	"
૬	"	૧૦૮	"	"
૭	"	૧૧૦	"	"
૮	"	૧૧૨	શ્રી સીમંધર	જેન સ્તવન.
૯	"	૧૧૩	તારંગામંડન અ. જેતનાથ	"

૧૦	"	૧૧૮	કુમ તેલતા ઉન્મલન	સ્તવન.
૧૧	"	૧૧૯	સામાન્ય જેન	સ્તવન.
૧૨	"	૧૨૫	શ્રી અભિનંદન જેન	સ્તવન.
૧૩	"	૧૨૬	શ્રી સુપાર્શ્વનાથ જેન	સ્તવન.
૧૪	"	૧૨૭	મલકાપુર મંડન	"
૧૫	"	૧૨૮	ઉમતપુર મંડન	શ્રી શા.તેનાથ જેન સ્તવન.

પૂર્વે અમુક્રિત. કૃતિઓ. નં. ૬૬—

(તુજ દરેશન દીહુ અમૃત મીહું લાગેરે યાદવજી)
(નયર્ વારાણસી બાણીયે હો, અશ્વસેન કુદાયંદ)
(ગોડી પ્રભુ ગાજદંડે, ઠકુરાણ છાજદંડે)
(શ્રી ચિંતામણી પાર્શ્વજીરે, વાત સુણો એક મોદ.રે)
(શ્રી વર્ધમાન જેનરાજયારે, રાજનગર શાણુગારે)
(સમરીઅ સરસતી વરસતો વચન સુધા ધણ.રે)
(સુણુ સુગુણુ સનેહીરે, સાહેબા ત્રેશવાનંદન અરદાસરે,
(શ્રી સીમંધર સ્વામશ્યંજી, શ્રી ક્રિયાંસકુમાર)
(આનંદ અધિક ઉચ્છાહ ધર્મ દેહમા ધણો હો લાલ
ધરી દેહમં ધણો)
(ભરતા.દેકે ઉદ્ધારજ કીધો શનુંજય મોઝાર)
(પ્રભુ મેરે અયસી આય બની)
(સમવસરણુ જેનરાજ વેરાજે)
(સાચો દેવ સુપાસજીરે સાહેબા! હું સુલતાન)
(સુ.નેઓ હો પ્રભુ સુ.નેઓ દેવ સુપાસ)
(સરસ તે વરસતે વયણ અમેય નર્મ,

- ૧૬ " ૧૩૦ ક્ર કલ્હારા પાર્શ્વનાથ જેન સ્તવન (પાસજી હો પ્રભુ પાસ કલ્હારા દેવ)
 ૧૭ " ૧૩૧ આંતરેલીમંડન ક્રી વાસુપૂજ્ય (વાસુપૂજ્ય જેનરાજ વેરાજે)
 જેન સ્તુતે
- ૧૮ " ૧૪૧ શ્રી નેમ રાજીલ ગીત (૬) (રાજીલ બોલાઇ સુવહ્ન સયાનોરે)
 ૧૯ " ૧૪૫ ક્રી ઋષભદેવ જેન સ્તવન, (ઋષભ જેનરાજ સુજ આજ દેન અંતે બહો)
 ૨૦ " ૧૫૨ આધ્યાત્મિક પદ (પવનકા કરે તોલ ગગન કા કરે મોલ)
 ૨૧ " " (શિવસુખ ચાહો તો બળે ધરમ જૈનકા સાર)
 ૨૨ " ૧૭૮ હરિઆર્ધ (કહેયો પંડીત ! કાણુ એ નાર, વોસ વરસન
 અવધે વેચાર)
- ૨૩ " ૨૯૯ શ્રી મંદ્રજૂતેભાસ (પહેલો ગણધર વીરનો)
 ૨૪ " ૩૦૦ શ્રી અંબેનજૂતેભાસ (ગોખર ગામ સમૃદ્ધ)
 ૨૫ " ૩૦૦ શ્રી વાયુજૂતેભાસ (ત્રિજે ગણધર સુઝ મન વસ્યો)
 ૨૬ " ૩૦૧ શ્રી વ્યક્ત " (ચોથો ગણધર વ્યક્ત તે વંદ્ય)
 ૨૭ " ૩૦૨ શ્રી સુધર્માસ્વામી " (આવો આવો ધરમના મેતાળ)
 ૨૮ " ૩૦૪ સાધુવંદના હાલ ૮ (પ્રણમું શ્રી ઋષભાદે જેનેસર)
 ૨૯ " ૪૧૩ ૪૫ આગમના નામની સંજ્ઞાચ (અંગ મગ્યાર ને બાર ઉપાંગ)
 ૩૦ " ૪૨૮ ચડયા પડયાનો સંજ્ઞાચ. (ચડયા પડયાનો અંતર સમઝી,

- ૩૧ ” ૩૪ અમૃતવૈલે નાની સળગાય (ચેતનમાન અબુઆલને, દાલને મોહ સંતાપરે,
 ૩૨ ” ૪૩૯ શ્રી જેનપ્ર તેમા સ્થાપન સળગાય (જેમ જેન પ્રતેમા વંદન દીસે)
 ૩૩ ” ૪૪૦ ” (સપ્તર ભેદ પૂજા સાંભલી સ્યું ક્રમ તે ! જગધંધે,
 ૩૪ ” ૪૪૧ ” (પંચ મહાવ્રતતણીરે ચારિ, ત્રેવેધ ત્રેવેધ જે ભાખી)
 ૩૫ ” ૪૪૫ સમક્રીત સુખદાડી સળગાય (ચાખો નર સમક્રત સુખદાડી)
 ૩૬ ” ૪૪૬ ગુણેસ્થાનક ” (હોયે મેથ્યાત્વ અભવ્યને, કાળ અના દે અનંતોરે)
 ૩૭ ” ૪૪૭ વૃંચડાની સળગાય (સાધુજીને હુખડું વહોરાવીયુંજી)
 ૩૮ ” ૫૧૬ ૧૧ ગણધર નમસ્કાર (પહેલો ગણધર ઇંદ્રભૂતે વસુભૂતે મદ્દહાર)
 ૩૯ ” ૫૧૯ શ્રી જેન-ગીત (મેરે સાહેબ તુમહે હો, જીવન આધારા)
 ૪૦ ” ૫૨૦ શ્રી વર્ધમાન જેન સ્તવન (સરસ તે સા મેણી પાચે લાગેમ)

શ્રી યશોવિજય કૃત—

જેના ગૂર્જર સાહિત્ય ટાંગણ

: : અનુક્રમણિકા : :

૧. નિવેદન (પ્રકાશકનું)
૨. અંથકાર પરિચય
૩. અંથકારના સંસ્કૃત પ્રાકૃત અંથોની યાદી
૪. અસુદ્રિત કૃતિઓની નોંધ
૫. શુદ્ધિવૃદ્ધિપત્રક

સ્તવનપદ વિભાગ

૧. ચોવીશી પહેલી.	પૃષ્ઠ.
(૧) ઋષભદેવ જિન સ્તવન (જગજીવન જગવા'લહો)	૩
(૨) અજિતનાથ „ (અજિત જિણુંદસ્યુ પ્રીતડી)	૪
(૩) સંભવનાથ „ (સંભવ જિનવર ! વિનતિ)	૪
(૪) અભિનંદન „ (દીડી હો પ્રભુ ! દીડી	
	જગગુરુ ! તુજ) ૫
(૫) સુમતિનાથ „ (સુમતિનાથ ગુણસ્યું મિલીજી)	૬
(૬) પદ્મપ્રભ „ (પદ્મપ્રભજિન જમ્ અલગા રહ્યા)	૭
(૭) સુપાર્શ્વનાથ „ (શ્રી સુપાર્શ્વનાથ જિનરાજ !)	૮
(૮) ચંદ્રપ્રભ „ (ચંદ્રપ્રભ જિન સાહિબારે !)	૮
(૯) સુવિધિનાથ „ (લઘુ પણુ હું તુમ મન નવિ માવું રે)	૯
(૧૦) શીતલનાથ „ (શ્રી શીતલ જિન ભેટીએ)	૧૦
(૧૧) શ્રેયાંસનાથ „ (તુમે બહુ મૈત્રી રે સાહિબા !)	૧૧
(૧૨) વાસુપૂજ્ય „ (સ્વામિ ! તુમે કાંઈ કામણુ કીધુ)	૧૧

(૧૩) વિમલનાથ	„	(સેવો ભવિયાં વિમલ જિનેસર)	૧૨
(૧૪) અનંતનાથ	„	(શ્રી અનંતજિન શું કરો સાહેલડિયાં)	૧૩
(૧૫) ધર્મનાથ	„	(થાશું પ્રેમ બન્યો છે રાજ !)	૧૩
(૧૬) શાંતિનાથ	„	(ધન દિન વેલા ધન ધડી તેહ)	૧૪
(૧૭) કુંથુનાથ	„	(સાહેલાંરે કુંથુ જિણેસર દેવ)	૧૫
(૧૮) અરનાથ	„	(શ્રી અરજિન ભવજલનો તાર)	૧૬
(૧૯) મહિનાથ	„	(ટુજ મુજ રીઝની રીઝ)	„
(૨૦) મુનિસુવ્રત	„	(મુનિસુવ્રત જિન વંદતાં)	૧૭
(૨૧) નમિનાથ	„	(શ્રી નમિજિનની સેવા કરતાં)	૧૮
(૨૨) તેમિનાથ	„	(તોરણથી રથ ફેરી ગયા રે હાં)	„
(૨૩) પાર્શ્વનાથ	„	(વામાનંદન જિનવર)	૧૯
(૨૪) મહાવીર	„	(ગિરિઆ રે ગુણુ ટુમ તણા)	૨૦

૨. ચોવીશી ધીજી.

(૧) ઋષભદેવ	સ્તવન	(ઋષભ જિણુંદા ઋષભ જિણુંદા.)	૨૧
(૨) અજિતનાથ	„	(વિજ્યાનંદન ગુણુનીલોજી)	„
(૩) સંભવનાથ	„	(સેના નંદન સાહિબ સાચોરે)	૨૨
(૪) અજિતનાથ	„	(સેવો સેવોરે અભિનંદન દેવ)	„
(૫) સુમતિનાથ	„	(સુમતિનાથ દાતાર)	૨૩
(૬) પદ્મપ્રભ	„	(પદ્મપ્રભ જિન સાંભળો)	„
(૭) સુપાર્શ્વનાથ	„	(શ્રી સુપાસ જિનરાજનો રે)	૨૪
(૮) ચંદ્રપ્રભ	„	(મોરા સ્વામી ચંદ્રપ્રભ જિનરાય)	„
(૯) સુવિધિનાથ	„	(જિમ પ્રીતિ ચંદ ચંકારને)	„
(૧૦) શીતલનાથ	„	(શીતલજિન ટુજ મુજ વિચે આંતડે)	૨૫
(૧૧) શ્રેયાંસનાથ	„	(શ્રેયાંસ જિણેસર દાતાજી)	„
(૧૨) વાસુપૂજ્ય	„	(વાસુપૂજ્ય જિન વાલહારે)	૨૬
(૧૩) વિમલનાથ	„	(વિમલનાથ મુજ મન વસે)	૨૭
(૧૪) અનંતનાથ	„	(શ્રી અનંત જિન સેવિયેરે લાલ)	„

(૧૫) ધર્મનાથ	„ (ધરમનાથ તુજ સરિખો)	„
(૧૬) શાંતિનાથ	„ (જગજન મનરંજેરે)	૨૮
(૧૭) કુંથુનાથ	„ (સુખદાયક સાહિબ ! સાંભળો)	૨૯
(૧૮) અરનાથ	„ (અરજિન દરિશન દીજીયેંજી)	„
(૧૯) મલ્લિનાથ	„ (મલ્લિ જિજ્ઞેસર ! મુજને તુમે મળ્યા)	૩૦
(૨૦) મુનિસુવ્રત	„ (આજ સફલ દિન મુજ તણો)	„
(૨૧) નમિનાથ	„ (મુજમન પંકજ ભમરલો)	૩૧
(૨૨) નેમિનાથ	„ (કહા કિયો તુમ્હે કહો મેરે સાંધ !)	„
(૨૩) પાર્શ્વનાથ	„ (ચઉકપાય પાતાલ કલશ જિહાં)	૩૨
(૨૪) મહાવીર	„ (દુઃખ ટળિયાં મુખ દીઠે મુજ સુખ ઉપન્યાંરે)	૩૩

૩. ચોવીશી ત્રીજી (ચૌદ ખોલની)

(૧) ઋષભદેવ જિનસ્તવન (ઋષભદેવ નિતુ વંદિયે)	૩૫
(૨) અજિતનાથ	„ (અજિત જિજ્ઞુંદ જુહારિયેરે લો) ૩૬
(૩) સંભવનાથ	„ (માતા સેના જેહની) ૩૬
(૪) અજિતનાથ	„ (અભિનંદન ચંદન શીતલ વચન વિલાસ) ૩૭
(૫) સુમતિનાથ	„ (નયરી અયોધ્યારે માતા મંગલા) ૩૮
(૬) પદ્મપ્રભ	„ (કાસંખી નયરી ભલીજી) ૩૯
(૭) સુપાર્શ્વનાથ	„ (તાત પ્રતિષ્ઠ ને પૃથિવી માતા) „
(૮) ચંદ્રપ્રભ	„ (શ્રી ચંદ્રપ્રભ જિન રાજીઓ) ૪૦
(૯) સુવિધિનાથ	„ (સુવિધિ જિનરાજ ! મુજ મન રમો) ૪૧
(૧૦) શીતલનાથ	„ (શીતલજિન ભદ્ધિપુરી રે) ૪૨
(૧૧) શ્રેયાંસનાથ	„ (સિહપુરી નયરી ભલીરે) „
(૧૨) વાસુપૂજ્ય	„ (શ્રી વસુપૂજ્ય નરેસર) ૪૩
(૧૩) વિમલનાથ	„ (સજની ! વિમલ જિનેસર પૂજીયે) ૪૪
(૧૪) અનંતનાથ	„ (નયરી અયોધ્યા ઉપના રે) „

(૧૫) ધર્મનાથ	„ (રતનપુરી નયરી હુઓરે લાલ)	૪૫
(૧૬) શાંતિનાથ	„ (ગજપુર નયર વિભૂપણ)	૪૬
(૧૭) કુંથુનાથ	„ (ગજપુર નયરી સોહેછ)	૪૭
(૧૮) અરનાથ	„ (અરજિન ગજપુર વર શિણુગાર)	„
(૧૯) મલ્હિનાથ	„ (મિથિલા નયરી અવતર્યોછ)	૪૮
(૨૦) મુનિસુવ્રત	„ (પદ્માદેવી નંદન ગુણુનીલો)	૪૯
(૨૧) નમિનાથ	„ (મિથિલાકર વિજય નરેંદ)	„
(૨૨) નેમિનાથ	„ (સમુદ્રવિજય શિવાદેવી નંદન નેમિકુમાર)	૫૦
(૨૩) પાર્શ્વનાથ	„ (નયરી વાણારસી અવતર્યો હો)	૫૨
(૨૪) મહાવીર	„ (આજ જિનરાજ ! મુજ કાજ સિધ્યાં સવે)	૫૩

૪. વિહરમાન — જિનવીશી.

(૧) સીમંધર જિન સ્તંભ	(પુખ્ખલવણ વિજયે જ્યોરે)	૫૫
(૨) યુગમંધર	„ (શ્રી યુગમંધર સાહિબા રે)	૫૬
(૩) બાહુજિન	„ (સાહિબ બાહુ જિણેસર વીનવું)	„
(૪) સુબાહુ	„ (સ્વામી સુબાહુ સુહંકર)	૫૭
(૫) સુજાત	„ (સાચો સ્વામી સુજાત)	૫૮
(૬) સ્વયંપ્રભ	„ (સ્વામી સ્વયંપ્રભ સુદર રે)	„
(૭) ઋષભાનન	„ (શ્રી ઋષભાનન ગુણુનીલો)	૫૯
(૮) અનંતવીર્ય	„ (જિમ મધુકર મન માલતીરે)	૬૦
(૯) સુરપ્રભ	„ (સુરપ્રભ જિનવર ધાતકી)	૬૧
(૧૦) વિશાલ	„ (ધાતકી ખડે હો કે પશ્ચિમ અરધ ભલો)	૬૨
(૧૧) વજ્રધર	„ (શ ખલંછન વજ્રધર સ્વામી)	૬૩
(૧૨) અંદ્રાનન	„ (નલિનાવતી વિજય જયકારી)	„
(૧૩) ચંદ્રબાહુ	„ (દેવાનંદ નરીંદનો)	૬૪

(૧૪) ભુજંગ	„	(ભુજંગદેવ ભાવે ભળે)	૬૫
(૧૫) ધૃત્વર	„	(નૃપ ગજસેન જશોદા માત)	૬૬
(૧૬) નેમિપ્રભુ	„	(પુષ્કરવર પૂરવ અરધ દિવાળે રાજેરે)	૬૭
(૧૭) વીરસેન	„	(પશ્ચિમ અરધ પુષ્કરવરે)	૬૮
(૧૮) મહાભદ્ર	„	(દેવરાયનો નંદ)	„
(૧૯) ચંદ્રયશા	„	(ચંદ્રયશા જિનરાજીઓ)	૬૯
(૨૦) અજિતવીર્ય	„	(દીવ પુષ્કરવર પશ્ચિમ અરધે)	૭૦

૫. નવનિધાન સ્તવનો.

(૧) ઋષભદેવ જિન સ્તવ	(ઋષભદેવ હિતકારી)	૭૩
(૨) અજિતનાથ	„ (અજિતદેવ મુજ વાલહા)	૭૪
(૩) સંભવનાથ	„ (સંભવ જિન જળ નયન મિલ્યો હો)	„
(૪) અભિનંદન	„ (પ્રભુ ! તેરે નયનકી હું બલીહારી)	૭૫
(૫) સુમતિનાથ	„ (સુમતિનાથ માયા હો)	૭૬
(૬) પદ્મપ્રભ	„ (ઘડિ ઘડિ સાંભરે સાધ સલૂના)	૭૭
(૭) સુપાર્શ્વનાથ	„ (એસે સામી સુપાર્શ્વસે દિલ લગા)	„
(૮) ચંદ્રપ્રભ	„ (શ્રી ચંદ્રપ્રભ જિનરાજ રાજે)	૭૮
(૯) સુવિધિનાથ	„ (મેં કીનો નહિ તો બિન ઓરસે રાગ)	૭૯

૬. વિશિષ્ટ-જિન સ્તવનો.

(૧) આદિનાથ જિન સ્તવ	(‘ તારન તરન ’ કહાવત હો)	૮૦
(૨)	„ (પસારી કર લીજે)	„
(૩) ઋષભદેવ	„ (ઘુહારે શિર રાજત અજળ જટા)	૧૮
(૪) અભિનંદન	„ (સમવસરણુ જિનરાજ વિરાજે)	૧૨૫
(૫) ઋષભદેવ	„ (ઋષભજિનરાજ મુજ)	૧૪૫
(૬) સુપાર્શ્વનાથ	„ (સાચો દેવ સુપાસજીરે !)	૧૨૬
(૭) મલકાપુર મંડન		
સુપાર્શ્વનાથ	„ (સુનિએ હો પ્રભુ હો)	૧૨૭

- (૮) શીતલનાથ ,, (શીતલ જિન મોહે ખ્યારા) ૮૨
- (૯) શાંતિનાથ ,, (હમ મગન ભયે પ્રભુ-ધ્યાનમે) ૮૩
- (૧૦) ઉન્નત પુર મંડન
શાંતિનાથ ,, (સરસતિ વરસતિ વયણ અભિયનમી) ૧૨૮
- (૧૧) આંતરેલી મંડન
વાસુપૂજ્ય ,, (વાસુપૂજ્ય જિનરાજ વિરાગે) ૧૩૧
- (૧૨) નેમિનાથ ,, (તુજ દરીશન દીઠું) ૮૪
- (૧૩) ,, રાજુલ નિવેદન (દેખતહી મિત ચોર લિયોહે) ૮૫
- (૧૪) ,, પ્રભુનું અદ્ભુતરૂપ (દેખો માર્છા અજબરૂપ જિનજીવો) ૮૭
- (૧૫) પાર્શ્વનાથ જિન સ્તવનો (ચિદાનંદધન પરમ નિરંજન) ૮૬
- (૧૬) ,, ભાવપૂજ્ય રહસ્ય (પૂજા વિાધ માંહે ભાવિયેછ) ૮૯
- (૧૭) ,, પ્રભુ શુણ્ણગાન મહિમા (નયરી વાણારસી જાણીયે હો) ૯૩
- (૧૮) ,, હૃદયપ્રાર્થના (વામાનંદન જગદાનંદન) ૯૪
- (૧૯) ,, પ્રભુસેવા (સુખદાઘ રે સુખદાઘ) ૯૫
- (૨૦) ,, સેવાની રીત (મેરે સાહિય તુમહિ હો) ,,
- (૨૧) અંતરીક્ષ પાર્શ્વનાથ જિન સ્તં (સહુને પ્રભુ ભેટે) ૯૬
- (૨૨) ,, ,, (જય જય જય જય પાસ જિણુંદ) ૯૭
- (૨૩) કલ્હારા પાર્શ્વનાથ ,, (પાસછ હો પ્રભુ પાસ કલ્હારા દેવ) ૧૩૦
- (૨૪) ગોડી પાર્શ્વનાથ ,, (ગોડી પ્રભુ ગાજર્ધ રે) ૯૮
- (૨૫) ચિંતામણી ,, (શ્રી ચિંતામણી પાર્શ્વજી રે !) ૯૯
- (૨૬) શંખેશ્વર ,, ,, (અખ મોહી ઐસી આય બની) ૧૦૦
- (૨૭) સુરતમંડન ,, ,, (સુરતિમંડન પાસ જિણુંદા) ૧૦૧
- (૨૮) મહાવીર જિન સ્તવન (સાહિય ધ્યાયા મનમોહના) ૧૦૩
- (૨૯) ,, (પ્રભુ બલ દેખી સુરરાજ) ૧૦૪
- (૩૦) ,, (પ્રભુ ધરી પીઠિ વેતાલ બાલ) ,,
- (૩૧) રાજનગર મંડન મહાવીર સ્તં (શ્રી વર્ધમાન જિન-
રાજઆ રે) ૧૦૫

- (૩૨) „ „ „ (સમરીઅ સરસતી વરસતી) ૧૦૮
 (૩૩) „ „ „ (સુણુ સુગુણુ સનેહીરે સાહિયા !) ૧૧૦
 (૩૪) સીમંધર જિન „ (શ્રી સીમંધર સ્વામશ્યુંજી) ૧૧૨
 (૩૫) વિમલાચલ „ (વિમલાચલ નિત્ય વંદિયે) „
 (૩૬) તારંગામંડન અજિતનાથ જિન સ્તં (આનંદ અધિક
 ઉચ્છાહ ધરી) ૧૧૩
 (૩૭) ગૌતમ પ્રભાતિ...સ્તં (ગૌતમ ગણધર નમિયે હો) ૧૧૫
 (૩૮) સમવસરણુ જિન સ્તં (ત્રિશલાનંદન વંદીયેરે) ૧૧૬
 (૩૯) કુમતિલતા ઉન્મીલન-જિનબિંબસ્થાપન (ભરતાદિક
 ઉદ્ધારજી કીધો) ૧૧૮

૭. સામાન્ય જિન સ્તવનો (પદો)

- (૧) મનોવેદના (પ્રભુ ! મેરે અયસી આય બની) ૧૧૯
 (૨) પ્રભુપ્રત્યે રાગ (મેરે પ્રભુસું પ્રગટચો પૂરન રાગ) ૧૨૦
 (૩) પ્રભુ-પ્રવચન (પ્રભુ ! તેરો વચન સુન્યો) ૧૨૧
 (૪) પ્રભુને શારણુ (જિન ! તેરે ચરન સરન ગ્રહું) ૧૨૧
 (૫) પ્રભુદર્શનથી પરમાનંદ (આજ આનંદભયો, પ્રભુકો
 દર્શન લહ્યો) ૧૨૨
 (૬) પ્રભુમયતા (જ્ઞાનાદિક ગુણુ તેરો) ૧૨૨
 (૭) પ્રભુગુણુ ચિંતન (પ્રભુ ! તેરો ગુન-જ્ઞાન) ૧૨૩
 (૮) પરમાત્મ સ્વરૂપ (એ પરમ બ્રહ્મ પરમેશ્વર) ૧૭૬
 (૯) ત્વમેવ શરણું મમ (તો બિન ઓર ન બન્યું
 જિનંદરાય !) ૧૨૪

(૧૦) સિદ્ધસહસ્ર નામ વર્ણન છંદ

(જગન્નાથ જગદીશ જગબંધુ નેતા) ૧૩૩

(૧૧) નેમ-રાગુલનાં ૭ ગીતો-(પદો)

(૧) નેમ પ્રભુને મનામણાં (હરિ-નારી ટોલે મિલી) ૧૩૭

- (૨) તેમ પ્રભુનું મૌન (ખાલા રૂપશાલા ગલે) ૧૩૮
 (૩) સખી પ્રત્યે રાબુલ (સયનકી નયનકી) ૧૩૯
 (૪) રાબુલ પ્રત્યે સખી (યા ગતિ કૌન હે સખિ!) ,,
 (૫) સખી પ્રત્યે રાબુલ (વીનતડી કલ્હોરે મોરા કંતનઈ) ૧૪૦
 (૬) રાબુલના ઉદ્દગાર (રાબુલ ખોલઈ મુનહુ-
 સયાનીરે !) ૧૪૧

૮. આધ્યાત્મિક પદો.

- (૧) પ્રભુભજન (ભજન ખિનુ જીવિતજેસે પ્રેત) ૧૪૭
 (૨) પ્રભુનું સાચું ધ્યાન (પરમ પ્રભુ સખજન શબ્દે ધ્યાવે) ૧૪૮
 (૩) સાચા પ્રભુની પ્રાપ્તિ (અખ મેં સાચો સાહિબ પાયો) ,,
 (૪) વીરોની પ્રભુ ભક્તિ (જે જે દેખે વીતરાગને) ૧૪૯
 (૫) પંચમહાવ્રત જહાજ (વાદ વાદીસર તાજ) ૧૫૦
 (૬) સાચા મુનિ (ધર્મકે વિલાસ વાસ) ૧૫૧
 (૭) ,, (પવનકો કરે તોલ) ૧૫૨
 (૮) સાચો જૈન (જૈન કહો કયોં હોવે, પરમગુર !) ૧૫૩
 (૯) સજ્જન-રીતિ (સજ્જન રાખત રીતિ ભલી) ૧૫૪
 (૧૦) સાચો ધર્મ (શિવ સુખ ચાહો તો) ૧૫૫
 (૧૧) દષ્ટિ રાગ (દષ્ટિરાગે નવિ લાગીયે) ૧૫૬
 (૧૨) પરભાવમાં લગની (જિહ લાગિ રહ્યો પરભાવમેં) ૧૫૭
 (૧૨) મોહત્યાગ અને જ્ઞાનસુધા (ચેતન ! મોહકો સંગ નિવારો) ૧૫૮
 (૧૪) જ્ઞાનદષ્ટિ અને મોહદષ્ટિ (ચેતન ! જ્ઞાનકી દષ્ટિ નિહાલો) ૧૬૦
 (૧૫) ચેતન અને કર્મ (ચેતન ! જે તુ જ્ઞાન અભ્યાસી) ૧૬૧
 (૧૬) જ્ઞાન અને ક્રિયા (સખલ યા છાક મોહ-મદિરાકી) ૧૬૨
 (૧૭) ખોટો છોડી સાચો પંથ લ્યો (ચેતન ! રાહ ચલે ઉલટે) ૧૬૩
 (૧૮) આત્માને ચેતવણી (કેસે દેત કર્મનકુ દોસ ?) ૧૬૩
 (૧૯) મન-સ્થિરતા (જખ લગ આવે નહિ મન ઠામ) ૧૬૪
 (૨૦) સમતા અને મમતા (ચેતન ! મમતા છારિ પરીરી) ૧૬૫

- (૨૧) સમતાનું મહત્વ (જળ લગેં સમતા ક્ષણ નહિ આવે) ૧૬૬
 (૨૨) ઉપશમ અતે શ્રમણત્વ (જળ લગ ઉપશમ નાહિ રતિ) ૧૬૭
 (૨૦) નયની અપેક્ષાએ સામાયિક (ચતુરનર ! સામાયિકનય ધારે) ૧૬૮
 (૨૪) સુમતિને ચેતનનો વિરહ (કય ધર ચેતન આવેંગે ?) ૧૬૯
 (૨૫) ચેતના (કંત બિનુ કહો કૌન ગતિ નારી) ૧૭૦
 (૨૬) આત્મદર્શન (ચેતન ! અળ મોહિ દર્શન દીજે) ૧૭૧
 (૨૭) પૂર્ણાનંદધન પ્રભુ (પ્રભુ મેરે ' તૂં સળ વાતે પૂરા) ૧૭૨
 (૨૮) ચિદાનંદધન પ્રભુની જોડી (અજળ બની હે જોરી) ૧૭૩
 (૨૯) ચિદાનંદધનનુ સ્વરૂપ (અજળ ગતિ ચિદાનંદ-ધનની) ૧૭૩
 (૩૦) અવિનાશી ચિદાનંદ (ચિદાનંદ અવિનાસી હો) ૧૭૪
 (૩૧) અવિનાશીમા મગ્નતા (મન કિતહી ન લાગે હેજેરે) ૧૭૫
 (૩૨) પરમ બ્રહ્મ પરમાત્મસ્વરૂપ (એ પરમ બ્રહ્મ પરમેશ્વર)

(આ પદ બેવડાયુ છે) ૧૭૬, ૧૨૩

- (૩૩) હોરી-ગીત (અયસો દાવ મિલ્યોરી) ૧૭૭
 (૩૪) માયાની ભયાનકતા (માયા કારમીરે) ,,
 (૩૫) હરીઆલી (કહિયો પંડિત ! કાણુ એ નારી ?) ૧૭૮
 (૩૬) ,, નો ભાવાર્થ ૧૮૦

૯. શ્રી મૌન એકાદશીનું દોઢસો કલ્યાણકનું સ્તવન. લાલ-૧૨

- ૧ લી ઢાળ (ધુરિ પ્રણમુ જિન મહરિસી) ૧૮૬
 ૨ જી ,, (પાડે પાડે ત્રણ ચોવીશી) ૧૮૭
 ૩ જી ,, (જંબૂદ્વીપ ભરત ભલું) ૧૮૮
 ૪ થી ,, (પૂરવ ભરતે તે ધાતકી ખડેરે) ,,
 ૫ મી ,, (પુખ્ખર અરધ પૂરવ હુવા) ૧૮૯
 ૬ ઠી ,, (ધાતકી ખડેરે પશ્ચિમ ભરતમાં) ૧૯૦
 ૭ મી ,, (પુખ્ખર પશ્ચિમ ભરતમાં) ૧૯૧
 ૮ મી ,, (જંબૂદ્વીપ ઐરવતેજી) ,,
 ૯ મી ,, (પૂરવ અરધે ધાતકીજી) ૧૯૨

૧૦ મી	,,	(પુખ્ખર અરધ પૂરવ ઐરવતે)	૧૯૩
૧૧ મી	,,	(પશ્ચિમ ઐરવતે લલો)	૧૯૪
૧૨ મી	,,	(પુખ્ખર પશ્ચિમ ઐરવતે હવે)	૧૯૪

૧૦. નિશ્ચય વ્યવહાર ગર્ભિત શ્રી શાંતિજિન સ્તવન.

ઢાલ ૬ રચ્યા સ. ૧૭૩૨ કે ૧૭૩૪.

૧ લી ઢાળ	(શાંતિ જિણેસર કેસર અચિત જગધણી રે)	૧૯૭
૨ જી	,, (નિશ્ચય નયવાદી કહે)	૧૯૮
૩ જી	,, (નિશ્ચય કહે કુણુ ગુરુ કુણુ ચેલા)	૧૯૯
૪ થી	,, (નિશ્ચય કહે વિણુ ભાવ પ્રમાણે)	૨૦૧
૫ મી	,, (નિશ્ચય નયવાદી કહે રે)	૨૦૨
૬ ઠી	,, (વાદ વદંતા આવિયા)	૨૦૪

૧૧. નિશ્ચય વ્યવહાર ગર્ભિત શ્રી સીમંધરસ્વામી સ્તવન.

ઢાલ ૪

૧ લી ઢાળ	(શ્રી સીમંધર સાહિય આગે વીનતિ રે)	૨૦૬
૨ જી	,, (કોઈક વિધિ જોતાં થકાં રે)	૨૦૭
૩ જી	,, (સમકિત પક્ષજ કોઈક આદરે)	૨૦૯
૪ થી	,, (એણીપરે મેં પ્રભુ વિનવ્યો)	૨૧૦

૧૨. શ્રી સીમંધર સ્વામીની વિનતિરૂપ નયરહસ્યગર્ભિત

સવાસો ગાથાનું સ્તવન. ઢાલ ૧૧

૧ લી ઢાળ	શુદ્ધ દેશનાનું સ્વરૂપ (સ્વામિ સીમધરા ! વીનતી)	૨૧૨
૨ જી	,, આત્મસ્વરૂપની ઓળખાણ (એમ હુઢતારે ધર્મ	
	સોહામણો)	૨૧૩
૩ જી	,, આત્મતત્ત્વ વિચાર (જિહાં લગે આત્મદ્રવ્યનું)	૨૧૪
૪ થી	,, શુદ્ધ નયવિચાર (શિષ્ય કહે જો પરભાવનો)	૨૧૬
૫ મી	,, વ્યવહારસિદ્ધિ (એમ નિશ્ચય નય સાંભલોજી)	૨૧૮
૬ ઠી	,, (અવર ઈસ્યો નય સાંભલી)	૨૨૦
૭ મી	,, મોક્ષ-લવમાર્ગ (જે મુનિવેષ શકે નવિ છરી)	૨૨૧

- ૮ મી ,, દ્રવ્ય-ભાવસ્તવ (અવર એક ભાષે આચાર) ૨૨૩
 ૯ મી ,, ,, (ભાવસ્તવ મુનિને બલોજી) ૨૨૪
 ૧૦ મી ,, જિનપૂજામાં નિર્જરા (અવર કહે પૂજાદિક ઠામે) ૨૨૫
 ૧૧ મી ,, સાચી ભક્તિ-પ્રભુ પ્રેમ (કુમતિ ઇમ સકલ
 દૂરે કરી) ૨૨૭

૧૩. કુમતિમદ્ગાલન શ્રી વીરસ્તુતિરૂપ ૧૫૦ ગાથાનું
 હુંડીનું સ્તવન. ઢાલ ૭

- ૧ લી ઢાળ (પ્રભુમી શ્રી ગુરના પયપંકજ) ૨૨૯
 ૨ જી ,, (તુજ આણા મુજ મનિ વસી) ૨૩૨
 ૩ જી ,, (શાસન તાહરું અતિ ભલુ) ૨૩૫
 ૪ થી ,, (કોઈ કહે જિન પૂજતાંજી) ૨૩૮
 ૫ મી ,, (સાસય પડિમા અડસય માને) ૨૪૦
 ૬ ઠી ,, (સમકીત સૂધુરે તેહને જાણીએ) ૨૪૩
 ૭ મી ,, (વર્તમાન શાસનનો સ્વામી) ૨૪૬

૧૪. સિદ્ધાંત વિચાર રહસ્ય ગર્ભિત ૩૫૦ ગાથાનું શ્રી
 સીમંધર જિન સ્તવન. ઢાલ ૧૭

- ૧ લી ઢાલ (શ્રી સીમંધર સાહિબ આગે) ૨૪૮
 ૨ જી ,, (કોઈ કહે અમે ગુરથી તરસું) ૨૫૧
 ૩ જી ,, (દેવ ! તુજ સિદ્ધાંત મીઠો) ૨૫૩
 ૪ થી ,, ધર્મદેશનાનું સમર્થન (સુણુજે સીમંધર
 સ્વામી !) ૨૫૫
 ૫ મી ,, (વિષમકાલને જોરે કંઈ) ૨૫૭
 ૬ ઠી ,, ગુર-આજ્ઞા (પ્રથમ જ્ઞાન ને પછી અહિંસા) ૨૬૦
 ૭ મી ,, (કોઈ કહે ગુર ગચ્છ ગીતારથ
 સારથ શુદ્ધ) ૨૬૩
 ૮ મી ,, (કોઈ કહે સિદ્ધાન્તમાંજી, ધર્મ
 અહિંસા રે સાર) ૨૬૫

- ૬ મી ,, (કોઈક સૂત્રજ આદરે, અર્થ ન માને સાર) ૨૬૮
- ૧૦ મી ,, (જ્ઞાન વિના જે જીવનેરે કિરિયામાં છે દોષ રે) ૨૭૧
- ૧૧ મી ,, શ્રાવકના ગુણ (એકવીસ ગુણ પરિણમે) ૨૭૪
- ૧૨ મી ,, વિશેષ શ્રાવકના ગુણ (એકવીસ ગુણ જેણે લક્ષ્યા) ૨૭૬
- ૧૩ મી ,, વિશેષ રીતે શ્રાવકના ગુણ (ભાવ શ્રાવકનાં ભાવિયે) ૨૭૮
- ૧૪ મી ,, ભાવ શ્રાવક સાધુપણું પામે (તે ભાવસાધુ-પણું લહે, જે ભાવ શ્રાવક સાર) ૨૮૦
- ૧૫ મી ,, મુનિના ગુણ (ધન તે મુનિવરા રે જે ચાલે સમભાવે) ૨૮૨
- ૧૬ મી ,, જ્ઞાનદશાનો નિર્દાર (સ્વામી સીમધરા ! તું લલે ધ્યાઈયે) ૨૮૫
- ૧૭ મી ,, (આજ જિનરાજ ! મુજકાજ સિદ્ધાં સવે) ૨૯૦

સ્વાધ્યાયાદિ વિભાગ.

૧૫. આનંદધનજીની સ્તુતિરૂપ અષ્ટપદી.

- ૧ હું પદ (મારગ ચલત ચલત ગાત, આનંદધન પ્યારે) ૨૯૫
- ૨ જું ,, (આનંદધનકો આનંદ, સુજશ હી ગાવત) ,,
- ૩ જું ,, (આનંદ કોઠિ નહીં પાવે) ૨૯૬
- ૪ થું ,, (આનંદ ઠોર ઠોર નહીં પાયા) ,,
- ૫ મું ,, (આનંદ કોઠિ હમ દેખલાવો) ૨૯૭
- ૬ કું ,, (આનંદકી ગત આનંદધન જાને) ,,
- ૭ મું ,, (એરી આજ આનંદ ભયો) ,,
- ૮ મું ,, (આનંદધનકે સંગ સુજસ હી મિલે જળ) ૨૯૮

૧૬. શ્રી ગણધર ભાસ.

૧	ધંત્રભૂતિ ભાસ	(પહલો ગણધર વીરનો)	૨૫૯
૨	અગ્નિભૂતિ „	(ગોખર ગામ સમૃદ્ધ)	૩૦૦
૩	વાયુભૂતિ „	(ત્રીજો ગણધર મુઝ મનિ વસ્થો)	„
૪	વ્યક્ત „	(ચોથો ગણધર વ્યક્ત તે વંદિઈ)	૩૦૨
૫	સુધર્માસ્વામી „	(આવો આવો ધરમના મિતાજી !)	૩૦૨

૧૭. સાધુવંદના.

ઢાલ ૮

૨આ સં. ૧૭૨૧ વિન્યાદશમી ખંભાત.

૧	લી ઢાલ	(પ્રણમું શ્રી ઋષભાદિ જિજ્ઞેસર)	૩૦૪
૨	જી „	(સાધુ સુકોસલ મન દઢ કરિ ખમ્યો)	૩૦૬
૩	જી „	(આઠમિંઈ અંગઈ એ કહિયાં રે)	૩૦૭
૪	થી „	(નવમઈ અંગિ વખાણિયાજી)	૩૦૯
૫	મી „	(હણિઉ પણિ દુર્યોધનષ્ટ રે)	૩૧૦
૬	ઠી „	(ખૂઝ્યો પ્રતિમા-દર્શનઈ રે)	૩૧૨
૭	મી „	(વીર જિજ્ઞેસર શાસનિં)	૩૧૩
૮	મી „	(કુગુસિરિ સમણી નછે નાઈલ)	૩૧૫

૧૮. સમ્યક્ત્વના ૬૭ ખોલ સ્વાધ્યાય.

પ્રસ્તાવ-દ્વહા. (સુકૃતવલ્લિ-કાદંબિની)

૧	લી ઢાળ	સમ્યક્ત્વ ૬૭ ખોલ, ૪ સદ્ગુણ (ચઉ સદ્ગુણા તિ લિંગ છે)	૩૧૮
૨	જી „	૩ લિંગ (ત્રિણુ લિંગ સમકિત તણારે)	૩૧૯
૩	જી „	૧૦ પ્રકારનો વિનય (અરિહંત તે જિન વિચરતાજી)	૩૨૦
૪	થી „	૩ શુદ્ધિ (ત્રિણુ શુદ્ધિ સમકિત તણીરે)	૩૨૧
૫	મી „	૫ દૂષણ (સમકિત-દૂષણ પરિહરો)	„
૬	ઠી „	૮ પ્રભાવક (આઠ પ્રભાવક પ્રવચનના કલા)	૩૨૨
૭	મી „	૫ ભૂષણ (સોઢે સમકિત જોહથી)	૩૨૩

- ૮ મી ,, ૫ લક્ષણુ (લક્ષણુ પાંચ કહ્યાં સમકિત તણાં) ૩૨૪
 ૯ મી ,, ૬ યત્ના (પરતીર્થી પરના સુર તેણે) ૩૨૫
 ૧૦ મી ,, ૬ આગાર (શુદ્ધ ધર્મથી નવિ ચલે) ૩૨૬
 ૧૧ મી ,, ૬ ભાવના (ભાવીજેરે સમકિત જોહથી રૂઝાડું) ,,
 ૧૨ મી ,, ૬ સ્થાનક (ઠેરે જિહાં સમકિત તે થાનક) ૩૨૮
૧૯. આઠ યોગદષ્ટિની સ્વાધ્યાય. ઠાલ ૮

- ૧ લી ઠાળ પ્રથમ મિત્રા દષ્ટિ વિચાર (શિવ સુખ કારણુ
 ઉપદેશી) ૩૩૦
 ૨ જી ,, બીજી તારા ,, ,, (દર્શન તારા દષ્ટિમાં) ૩૩૨
 ૩ જી ,, ત્રીજી બલા ,, ,, (ત્રીજી દષ્ટિ બલા કહીજી) ,,
 ૪ થી ,, ચોથી દીપ્તા ,, ,, (યોગદષ્ટિ ચોથી કહીજી) ૩૩૩
 ૫ મી ,, પાંચમી સ્થિરા ,, ,, (દષ્ટિ ચિરા માહે
 દર્શન નિત્યે) ૩૩૬
 ૬ ઠી ,, છઠી કાતા ,, ,, (અચપલ રોગ રહિત
 નિષ્કુર નહિ) ૩૩૭
 ૭ મી ,, સાતમી પ્રભા ,, ,, (અર્કપ્રભાસમ બોધ
 પ્રભામા) ૩૩૮
 ૮ મી ,, આઠમી પરા ,, ,, (દષ્ટિ આઠમી સાર
 સમાધિ) ૩૩૯

૨૦. અઠાર પાપસ્થાનક સ્વાધ્યાય.

- ૧ હિંસા પાપસ્થાનક સ્વાધ્યાય (પાપસ્થાનક પહિલું કહ્યુંરે) ૩૪૨
 ૨ મૃપાવાદ ,, ,, (બીજું પાપનુ સ્થાન) ૩૪૩
 ૩ અદત્તાદાન ,, ,, (ચોરી વ્યસન નિવારીયે) ૩૪૪
 ૪ અપ્રહ્મચર્ય ,, ,, (પાપસ્થાનક ચોથું વર્જિએ) ૩૪૫
 ૫ પરિગ્રહ ,, ,, (પરિગ્રહ મમતા પરિહરે) ૩૪૬
 ૬ ક્રોધ ,, ,, (ક્રોધ તે બોધ-નિરોધ છે) ૩૪૮

૭ માન	„	„	(પાપસ્થાનક કહે સાતમું શ્રી જિનરાજએ)	૩૪૯
૮ માયા	„	„	(પાપસ્થાનક અકમ કહ્યું)	૩૫૧
૯ લોભ	„	„	(જીરે મારે, લોભ તે દોષ અથોભ)	૩૫૨
૧૦ રાગ	„	„	(પાપસ્થાનક દશમું કહ્યું રાગ રે)	૩૫૪
૧૧ દ્વેષ	„	„	(દ્વેષ ન ધરિયે લાલન !)	૩૫૫
૧૨ કલહ	„	„	(કલહ તે બારમું પાપનું સ્થાન)	૩૫૬
૧૩ અભ્યાખ્યાન	„	„	(પાપસ્થાનક તે તેરમું છાંડીયે)	૩૫૮
૧૪ પૈશુન્ય	„	„	(પાપસ્થાનક હોકે ઔદમું આકરું)	૩૫૯
૧૫ રતિ-અગતિ	„	„	(જિહાં રતિ કોષક કારણે જી)	૩૬૦
૧૬ પર-પરિવાદ	„	„	(સુંદર ! પાપ સ્થાનક તન્ને સોલમું)	૩૬૧
૧૭ માયા-મૃષાવાદ	„	„	(સત્તરમું પાપનું કામ)	૩૬૩
૧૮ મિથ્યાત્વ શત્ય	„	„	(અઠારમું જે પાપનું થાનક)	૩૬૪
૨૧ શ્રી પ્રતિક્રમણ હેતુ ગર્ભિત સ્વાધ્યાય દાલ			૧૯	
			રચ્યા સં. ૧૭૨૨ સુરતમાં	
પ્રસ્તાવ દૂહા			(શ્રી જિનવર પ્રણમી કરી)	૩૬૭
૧ લી ઢાળ પ્રતિક્રમણ-તેના ૬ પ્રકાર			(પડિક્રમણ તે આવશ્યક)	„
૨ જી „ „			૧૨ અધિકાર (પઢમ અધિગારે)	૩૬૯

- ૩ જી ,, અતિચાર-શુદ્ધિ ને પ્રતિક્રમણના ૮ પર્યાય
(હવે અતિચારની શુદ્ધિ ઇચ્છાએ) ૩૭૦
- ૪ થી ,, પ્રતિક્રમણ વિધિ-(ખેસી 'નવકાર' કહી હવે જી) ૩૭૧
- ૫ મી ,, દેવસી પ્રતિક્રમણ વિધિ-આલોચણ પડિસ્ક્રમણે
અશુદ્ધ જે) ૩૭૨
- ૬ ઠી ,, ,, ,, (શ્રાદ્ધી સુસાધ્વી તે કહે
ઉચ્છાહા) ૩૭૪
- ૭ મી ,, રાધ પ્રતિક્રમણ વિધિ-(દેવસી પડિસ્ક્રમણ કહ્યો) ૩૭૫
- ૮ મી ,, પખખી-ચઉમાસી સંવત્સરી વિધિ (હવે પખિયરે
ચઉદસિ દિન સુધી પડિસ્ક્રમે) ૩૭૭
- ૯ મી ,, પ્રતિક્રમણનો અર્થ(નિજ ચાનકથી પર ચાનકે) ૩૭૯
- ૧૦ મી ,, પ્રતિક્રમણનો ખીન્ને પર્યાય પ્રતિકરણ (પડિ-
સ્ક્રમણ પદારથ આસરી) ૩૮૦
- ૧૧ મી ,, સંવાદ ને દષ્ટાંતથી પ્રતિકરણ પર વિવેચન
(કાઈ જાણુ કિતું બની આવેલો ?) ૩૮૧
- ૧૨ મી ,, પ્રતિક્રમણનો ત્રીજો પર્યાય પડિહરણ (હવે
પડિહરણ-પડિસ્ક્રમણનો) ૩૮૪
- ૧૩ મી ,, ,, ચોથો પર્યાય વારણ (વારણ તે
પડિસ્ક્રમણ પ્રગટ છે) ૩૮૬
- ૧૪ મી ,, ,, પાચમો પર્યાય નિવૃત્તિ (પડિ-
સ્ક્રમણ નિવૃત્તિ પ્રમાદથી રે) ૩૮૭
- ૧૫ મી ,, (ખીન્ને પણ દૃષ્ટાત છે રે) ૩૮૯
- ૧૬ મી ,, પ્રતિક્રમણનો ૬ ઠો પર્યાય નિંદા (નિંદા તે
પડિસ્ક્રમણ છે) ૩૯૦
- ૧૭ મી ,, ,, ૭ મો ,, ગર્હા (ગર્હા તે નિંદા
પર સાખિશ્યું રે) ૩૯૫

- ૧૮ મી , , ૮ મો , , શુદ્ધિ-શોધન (તે
તરિયારે ભાઈ તે તરિયા) ૩૯૬
- ૧૯ મી , , (હિતુ ગર્ભ પૂરો હુઓ રે) ૩૯૮
૨૨. અગિયાર અંગની સ્વાધ્યાય ઢાળ ૧૧ રચ્યા સં.

૧૭૨૨ સુરતમાં

૧ લી ઢાલ ૧ આચારાંગ સૂત્રની (આચારાંગ પહિલું કલું
રે લો) ૪૦૦

૨ જી , ૨ સૂયગડાંગ , (સૂયગડાંગ હવે સાલલો જી) ૪૦૧

૩ જી , ૩ ઢાણાંગ , (ત્રીજું અંગ હવે સાલલો) ૪૦૨

૪ થી , ૪ સમવાયાંગ , (ચોથું સમવાયાંગ તે સાલલો) ૪૦૩

૫ મી , ૫ ભગવતી , (અંગ પાચમું સાલલો તુમે) ૪૦૪

૬ ઠી , ૬ જ્ઞાતા ધર્મકથા , (જ્ઞાતા ધર્મકથા છઠું અંગ) ૪૦૬

૭ મી , ૭ ઉપાસકદશાગ , (સાતમું અંગ ઉપાસક દસા) ૪૦૭

૮ મી , ૮ અંતગડ દશાગ , (આઠમું અંગ અંતગડ દસા) ૪૦૭

૯ મી , ૯ અણુતરોવવાઈ , (નવમું અંગ હવે ભવિ

સાંભલો) ૪૦૮

૧૦ મી , ૧૦ પ્રશ્ન વ્યાકરણ , (પ્રશ્ન વ્યાકરણ અંગ તે
દશમું) ૪૦૯

૧૧ મી , ૧૧ (વિપાક સૂત્ર અંગ અગીયારમું સાલલો ૪૧૦
કલશ અંગ અગિયારે સાંભલ્યા રે) ૪૧૧

૨૩ પિસ્તાલીસ આગમનાં નામની સજ્જાય.
(અંગ મંચાર તે બાર ઉપાંગ) ૪૧૩

૨૪. સુગુરની સજ્જાય ઢાલ ૪

૧ લી ઢાળ (સદ્ગુરુ એહવા સેવિયે) ૪૧૫

૨ જી , (ઉત્તરાધ્યયને કહિયો તે તણો) ૪૧૬

૩ જી , (મારગ સાધુ તણો છે ભાવે) ૪૧૭

૪ થી , (તે મુનિને લાભણુડે જમ્યે) ૪૧૮

૨૫. પાંચ કુશુરની સજાચ-પાસથા વિચાર ભાસ. ઢાળ ૬

૧ લી ઢાળ	(સેવો સદ્ગુરુ ગુણુ નિરધારી)	૪૨૦
૨ ળ ,	(ગલિયા બલદ તણી પરે રે)	૪૨૧
૩ ળ ,	(નાણુ દંસણુ ચગણુ ભેદથી)	"
૪ થી ,	(સંસતો જિહાં જિહા મિલે)	૪૨૨
૫ મી ,	(ચાલે સૂત્ર વિરુદ્ધચારે)	૪૨૩
૬ ઠી ,	(ઇમ પાંચે કુશુર પ્રકાસ્યા)	૪૨૪

૨૬. શ્રી આદિ જિન-સ્તવન (સંસ્કૃત) ૪૨૫

૨૭. શ્રી વિજયપ્રભસૂરિ સ્વાધ્યાય (સંસ્કૃત) ૪૨૬

૨૮. ચડ્યાપડ્યાની હિતશિક્ષા સ્વાધ્યાય અપર નામ

સંવિજ્ઞ પક્ષીય વદન ચપેટા સ્વાધ્યાય કડી ૪૧

(ચડ્યા પડ્યાનો અતર સમઝી, સમપરિણામે રહી છ.) ૪૨૮

૨૯. અમૃતવેલિની નાની સજાચ કડી ૧૯

(ચેતન ! જ્ઞાન અણુઆલજે, ટાલજે મોહ સંતાપરે) ૪૩૪

૩૦. અમૃત વેલિની મોટી સજાચ કડી ૨૯

(ચેતન ! જ્ઞાન અણુઆલીએ, ટાલીએ મોહ-સંતાપરે) ૪૩૬

૩૧. જિન પ્રતિમા સ્થાપન સ્વાધ્યાયો ત્રણ

(૧) (જિમ જીન પ્રતિમા વંદન દીસે, સમકિતને આલાવે) ૪૩૯

(૨) (સતરભેદ પૂજા સાંભલી, સ્યું કુમતિ ! જગ ધંધેરે.) ૪૪૦

(૩) (પચમહાવ્રત તણિરે ચારિ, ત્રિવિધ ત્રિવિધ જે ભાખી) ૪૪૧

૩૨. સ્થાપના કલ્પ સ્વાધ્યાય કડી ૧૫

(પૂરવ નવમથી ઉદ્ધરી, જિમ ભાખમ શ્રી ભદ્રઆહુરે.) ૪૪૨

૩૩. તપાગચ્છાચાર્યની સજાચ કડી ૬

(શ્રી વિજયધર્મ સૂરીશ્વરજી,) ૪૪૫

૩૪. સમકીત-સુખડીની સજાચ કડી ૬

(ચાખો નર સમકીત-સુખડી) ૪૪૫

૩૫. ગુણરથાનક સજ્જાય કડી ૭
(હોયે મિથ્યાત્વ અભવ્યને, કાળ અનાદિ અનંતો રે) ૪૪૬
૩૬. તુંખડાની સજ્જાય કડી ૧૦
(સાધુજીને તુંખડું વહોરાવીયુંજી, કરમે હલાહલ થાયરે.) ૪૪૭
૩૭. ચાર આહારની-આહાર અનાહારની સજ્જાય કડી ૨૦
(સમરૂં ભગવતી ભારતી, પ્રણમી ગુરુ ગુણવંતોરે)
૩૮. સંયમ શ્રેણિ વિચાર સજ્જાય ઢાલ ૩
૧ ઢાળ	(પ્રણમી શ્રી ગુરુના ચરણામ્બુજ)	૪૫૧
૨ „	(હવે ઠાણ પડવણા)	૪૫૨
૩ „	(પાયો પાયો રે, ભલે મેં જિનશાસન પાયો)	૪૫૩
૩૯. યતિધર્મ બત્રીશી-સંજમ બત્રીશી દોહા ૩૨
(ભાવ-યતિ તેહને કહો, જિહાં દશવિધ યતિધર્મ) ૪૫૫
૪૦. સમતા શતક દોહા ૧૦૫
(સમતા-ગંગા-મ ગનતા, ઉદાસીનતા જાત) ૪૫૯
૪૧. સમાધિ શતક દોહા ૧૦૪
(સમરી ભગવતી ભારતી, પ્રણમી જિન જગમધુ) ૪૬૯
૪૨. સમુદ્ર વહાણ સંવાદ ઢાલ ૧૭ રચ્યા સં. ૧૭૧૭ ધોધામા
પ્રસ્તાવ દુહા! (શ્રી નવખંડ અખંડ ગુણ) ૪૭૯
૧ ઢાળ-	(શ્રી નવખંડજિનેશ્વર, કેસર કુસુમરથૂં રે)	„
૨ „	(સિંધુ કહે ‘હવે સિંધુર, બધુર નાદ વિનોદ)	૪૮૨
૩ „	(હલુઆ પિણુ અલે તારૂંજી, સાયર ! સાંભલો)	૪૮૪
૪ „	(કુલ-ગર્વ ન કીજેરે સર્વથા)	૪૮૭
૫ „	(વાહણ કહે ‘સાયર ! સુણો રે)	૪૮૮
૬ „	(વાહણ હવે વાણી વહે રે લો)	૪૯૦
૭ „	(સિંધુ કહે સુણિ વાહણ ! તૂં)	૪૯૧
૮ „	(હવે વાહણ વિલાસીરે કહે વદન વિકાસીરે)	૪૯૫
૯ „	(સાયર કહે સુણિ વાહણ ! તું રે)	૪૯૭

- ૧૦ „ (વાહણ કહે શરણ જગિ ધર્મ વિણ કેા નહિ) ૪૬૯
- ૧૧ „ (સાયર કહે તૂં બહુ અપરાધિ) ૫૦૨
- ૧૨ „ (સાયર ! સ્થૂં તૂં ઉછલે ?) ૫૦૩
- ૧૩ „ (એહલે વયણે રે હલે કોપેઈ ચડયો) ૫૦૬
- ૧૪ „ (સંકટ વિકટ ટલમ સખ દૂર) ૫૦૭
- ૧૫ „ (શ્રી નવખંડ જિણુંદ, તેહનો શરણ કિઓરી) ૫૦૯
- ૧૬ „ (હરખિત વ્યવહારી હુવા હો) ૫૧૦
- ૧૭ „ (ભરિયાં કિરિયાણા ધણાં હો) ૫૧૩
૪૩. અચાર ગણધર નમસ્કાર ૫૧૬
૪૪. શ્રી જિન-ગીત(એરે સાહિબ તુમ્હિ હો, છવન આધારા) ૫૧૯
૪૫. શ્રી વર્ધમાન જિન સ્તવન (સરસતિ સામિણિ
પાએ લાગો) ૫૨૦
૪૬. શ્રી પંચ પરમેષ્ઠિ ગીતા કડી ૧૩૧ ૫૨૧
૪૭. શ્રી જંબૂસ્વામિ બ્રહ્મગીતા કડી ૨૯
(રચ્યા સં. ૧૭૩૮માં ખંભોત) ૫૪૮
૪૮. સમ્યક્તવનાં પદ્સ્થાન સ્વરૂપની ચોપધ ૫૪૮
૪૯. શ્રી દિક્ષિત ચોરાશી બોલ (પ્રત્યુક્તિ) ૫૭૨
૫૦. આધારભૂત પ્રતોની નોંધ ૫૯૮

॥६०॥ हं च श्रेयि जातं नत्वा जिनं तत्पार्थ दुःशिनं कुर्वधर्मपरीक्षां ते शोवेशेन वाहिकं ॥ कौटुक
कहं कहं जेउ का त नापी नहं अत न ज अमारो हं एति वरि न घटइ जे साहि जे ए ति बंगरा
दीलं प्रहति आया मए कुजा जे ए अमय आय पडु जवा वं अ एत सं मारि मत्त ए ज सिजा ॥ ए
महा त्रि मी म अ न न हं व व न न हं क रा दिक नी मोटी आ शान ना हं प लि अध व आय न हं अउ
मै र मा ता दिक सं मार कहि उ बह ॥ अ न हं उ त्म न ना षण प लि मो टी आ शान ना ज बह ॥ तथा
त हं अ पि का नी दे वी प्र ठ र य न हं आ दा ब दा आ दा वं द वि दा रि ए उ ए सु क सि उ ब हं ॥ अ न हं
य धा ब द प ए ते म उ त्म त् का पि हं व ऊ हं जे सा हि आ य र क मध्ये कहि उ ब हं उ म्मु त्त मा म र ते
उ म्मु त्ते ने व प प ल वे मालो ए को उ आ दा ब दो र बा बं ड ति ए वा हा ॥ अ न हं ते ह न हं तो एक सं बा
त र हं सो क गा मी प ए कहि उ ब हं ए वि सार हं ह वं हं को ह क क ह अ हं जे य धा बं द न हं नि म र
उ त्म त् न ना षण न हो ह ते जु आ उ आ उ त्म त् न ना षण अ न हं म ती न हं वि म त्त उ त्म त् न ना षण
हो ह ते सा ट हं तो न हं अ नं ते ऊ मं आ र ॥ म धा बं दान हं नि धा र न हं ते अ हं जे सा हि

ન્યાયાચાર્ય શ્રી યશોવિજય ઉપાધ્યાયના સ્વહસ્તાક્ષરમાં પોતાની
૪૦ ગદ્ય કૃતિ નામે “વેયાર બિંદુ” નું પ્રથમ પૃષ્ઠ

(हाताभूतप्रभये कदिउमए तेणइकरी वा सुमेव वरु सो अउकणए सुणक न श्री ममुते नी जो तरे
 कि भुजारे इहं वा मुदेवममिवायमिगाइए न सोस स क लका हेउमलि क मुदेव नू नर
 दमनक हेउ जेतामए एक कि स च म विना प्रमुन वृक्षु हे चेटए उए सो नर कणी न सो नर वर
 खर हे सुगे की दि म ने नर कणी सो नर कणी तो कोण वारु तषा सो सन तणर स स स क ना ना
 होइ तो सुतषा य शिस जो इर को दिउकए तम सो मा हीता त वा हि चउ मुक पतेगउ ककु कपी तेजो
 सो बि त व जि ला मेसा भव व मनगे खगु रु वउ मुक अण कोगे सो द नी त क लिय इ ता दि क मोर
 विकारी वरु मु सो भ दा मरु सो र ए सो ॥ एव बि ड नि सु र प्र की ता गो स मा सु त रु उ र म सु
 व ॥ तदतो दि व वि कार वि ना वी को ज मा व द धि ति या त को डः ॥ वि ना र लि डः म ह र ॥
 उ अ ज स वि ज य ग लि ना क तः

न्यायाथार्थ श्री यशोवेन्य उभाधायना स्वहृताक्षरमां पोतानी

य० गद्य इते नामे “वेयार यिंदु” न छेद्वं ५४६.

શ્રદ્ધિ વૃદ્ધિ પત્રક

૦

પૃષ્ઠ	પંક્તિ	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૫	૧૦	[સુષ્યો પ્રભુ-એ દેશી]	[સુષ્યો હો પ્રભુ-એ દેશી
૬	૧૬	[ઝાંઝરીયા મુનિવર-એ દેશી]	[ઝાંઝરીયા મુનિવર ધન્ય ધન્ય તુમ અવતાર એ-દેશી
૯	૮	[દેશી] સાથે ઉમેરો	રાગ કેદારો
૧૦	૧૧	ભક્તો	ભક્તો
૧૧	૧૫	[મોતીડાની દેશી] સાથે ઉમેરો	અથવા સાહિબા મોતીડોરે હમારો એ દેશી
૧૨	૨	અકુંઠિત ભગતો	અકુંઠિત ભગતો
”	”	યુગતો	યુગતો
”	૬	ભગતો	ભગતો
”	૧૨	વિમલ જિનેસર (પાઠાંતર)	વિમલ જિજ્ઞેસર
૧૩	છેલ્લી	તે માંકી	(પાઠાંતર) તેમા કીસી
૧૪	૧૦	(ઘોડલિયો)	ઘડુલિયો
”	૧૦	દેશી મુકી છે ત્યાં ઉમેરો	અથવા દાતાણ મોડયો સુગુણી નઈ તણોળ
૧૬	૧૬	તુજ મુજ રીઝની	(પા.) તુજ મુજ રીઝે
”	૧૭	ભાજ	(પા.) ભાજે
૧૮	૧૯	પતી આવે કુણ લોક	પતી આવે કુણ લોક ?
૧૯	૧૮	સાગરમાહી...શિરોમણીરે	(પા.) જિમ નંદન વનમાંહિ કે મહમાં નિશિ મણિરે
૨૧	૬	ગુણશ્યું રહ્યો રાચી	ગુણશ્યું રહ્યું રાચી
”	૧૫	જાને	પા. બાજે

૨૨	૫	તિણે તો જાણું ફેકટ	પા. તિણે તો જાણ્યાં
		વાધીરે	ફેકટ કાંધી રે
„	૭	નેહ નિવાહ ધુરંધર	નેહ નિવાહો ધુરંધર
		પામીરે	સ્વામી રે
„	૧૨	શેઠ સેવોરે	સેવો સેવો રે
૨૬	૫	કેતેં	પા. કિમ
„	૧૬	વિસાયા	વિસાર્યા
૨૭	છેલ્લી	શિર ચકેરે	પા. શિર છને રે
૨૮	૧	ધક મને રે	ધક મતે રે
„	૩	જો તુજ સનમુખ જોતાં	પા. જો મુજ
			સનમુખ જૂઓ તો
„	૧૫	ન દોસ	નવિ દોસ
„	૧૯	સુણ્યોરે	કહ્યો રે
૨૯	૭	મુજ ધણું	પા. મુજ તણું
૨૯	૧૧	ચિંતામણિ	ચિંતામણિ પણ
૩૧	૫	મુજમન પંકજ ભમરલે	મુજમન પંકજ ભમરલો
„	૧૪	તોરણ આધ	તોરણ આધ, દિલ આનિયે
„	૧૫	દિલજાનિ	(કાઢી નાખો)
„	૧૬	કછુ અજાનિ	કછુ જાનીયે
„	છેલ્લી	યાથિ	યાથેં
૩૨	૧	સોતો સાચો જાનો કુરંગ	સોતો જાનો સાચો
			કુરંગ
„	૨	મનમેં	દિલમેં
૩૫	(ઉપાંત્ય)	પ્રભુ પૂજ્યે	પ્રભુ પૂજે
„	(છેલ્લી)	સેવા પરા	સેવાપરા
૩૬	૧૩	ત્રીશ	પા. ત્રણિ
૩૭	૧૦	દેરી છે, ત્યાં ઉમેરો	અથવા ચારદ બુદ્ધિદાઠ એ દેરી

૨૭	૨૦	પટલક્ષ છત્રીશ	પા. પટલક્ષ સહસ ત્રીસ
૩૮	૨	રતિ હિત સરૂપ	રહિત સરૂપ
,,	૩	જગ દીસે	જગદીસ
,,	૪	લંહિ સુખ નિત દીસે	લહિએ સુખ નિતદીસ.
,,	૬	જિનવાણી સાચી તે તરિયા	જિન સિંધુર શોખ્યો વેગિતિ
,,	૧૦	દેશી પછી ઉમેરો	રાગ મેવોડો; ધન્યાસી
૩૯	૫	પદ્મ પ્રભુશ્યું	પદ્મ પ્રભશ્યું
૪૦	૫	દેવી શાંતા	દેવી શીતા
૪૨	૮	જિમ ચાતકને મેહરે, જિનજી	જિમ ચાતકને મેહરે, જિનજી !
૪૩	૧૫	ખોતેર	સત્તરિ
૪૪	૬	દેશીમા ઉમેરો	અથવા આજ રહો રે જિનિ- વત્રો એ દેશી
,,	૧૬	તણુમુખ દિતા	લણુમુખ વિદિતા
,,	,,	શાસન ધર	શાસનિ વર
૪૫	૬	શ્રત	શ્રુત
,,	૧૨	દેશીમા ઉમેરો	અથવા શ્રી રાખેસર પાસજી રે લાલ એ દેશી રાગ કારી
,,	(છેલ્લી)	સુરસુવિચાર	(પાઠાં) ભગતિઅપાર
૪૭	૫	સોહીયેં જી	સોહજી
,,	૬	મોહીયેં જી	મોહજી
,,	૧૦	સહસ અનુમાતે જી	સહસલિં માનિજી
,,	૧૪	બળા	બલા
૫૦	૭	તપ તપે	તૂં પ્રતપે
,,	૧૦	દાળ ફાગની, સાથે ઉમેરો	ભમર ગીતાની દેશી
,,	(છેલ્લી)	જાણી આણી	જાણી વાણી

૫૧	૫	ખેટી	ખેટી
„	૬	રાચે	(પાઠાં) સાચે જ
„	૧૬	કહિયે જો	કહય 'જો
૫૨	૭	શ્રી પાર્શ્વનાથ જિન	
		સ્તવન નીચે ઉમેરો	ઢાલ ફાગનો ધમાલિ
૫૬	૫	સાહિબા રે	(પાઠાં) માહરે રે
„	૧૮	દેશી નણદલની—એ દેશી	નણદલની—એ દેશી
૫૭	૪	નહિ ગજ પરિચાર	ગજનો નહીં પ્રચાર
„	૧૮	કહો...આવે રે,	કહો તો પુત્ર વિચારે તે આવે રે
૫૯	૨	તુમ સેવા મેં લક્ષરે	તુમ સેવામેં લક્ષરે
„	૬	એ તુમ કરવો કિમ ઘટે રે	એ તુમહને કરવૂં નવિ ઘટે રે
„	૧૪	બન્યો	બન્યો રે
૬૦	૧૮	ધરમીને	જિમ ધરમીને
૬૧	૪	દિઓ રે	દિઓ રે
„	૬	રામપુરા બાજરમા— એ દેશી	રામપુરા કે બાજર મેં— એ દેશી
„		(છેલ્લી) મંગમાળ	મંગલકાર
૬૨	૨	દેશી છુહારની	દેશી હોરની અથવા સીરાહી
૬૩	૨	દેશી સાચે ઉમેરો અથવા	સાદ્ય હો કે લાગ્યો લેધપુરી ધણુરી બિંદલીની
„	૫	પદ્મરથા	પદ્મરથ
„	૧૦	સ્વરૂપ તે પ્રભુમુખ	સ્વપ્ને પ્રભુમુખ
„	૧૪	તેણે પ્રેમે	(પાઠાં) તેણે વેગે
„	૧૫	પ્રભુ ધ્યાન	પ્રભુ ધ્યાને
૬૪	૧૦	આશાતારક હે	આશાતીર કરે
„	૧૪	દેશી સાચે ઉમેરો	અથવા મન મોહના લાલ એ દેશી

૬૬	૪	ભગતિ વસે	ભગતિ વસે
„	૭	ક્રીસવા ચેલા બાણુ	ક્રીસકા ચેલા
		દેશી, સાથે ઉમેરો	રાગ બંગલાની દેશી
„	૧૨	ધન તે તન જિન	ધન તે તન જે
„	૧૫	અંતરંગ મિલવે જીઉ	અંતરંગ મિલિએ ; તિઉં
		છાહ	સાંધ !
૧૩		મયાળા નીચે મૂકો	વાડી કુલી અતિ ભલી મન
„			ભમરાઈ અથવા મન મોહન
			મેરે એ દેશી
૬૮	૧૭	આજ હો છાજે રે	આજ હો છાજે રે ઠકુરાઈ પ્રભુ
		દેશી સાથે ઉમેરો	અથવા છાજલદે માત મહાર
૬૯	૧૬	સવર ભૂપ	(પાઠાં) સરવ ભૂતિ
૭૪		(છેલ્લી) જન્મતાપકો	(પાઠા) મોહ મિથ્યાત્વકો
૭૫		આરંભમાં ઉમેરો	બોધ બીજ પ્રગટયો તીહું
			જગમેં તપ સંજમકો ખેત
			ફલો હો.
૭૭	૧૨	અખ...હના	અખ નિવાહો તોસેં હથા.
૮૧	૮	ખજલ જટા એ દેશી	અખજ જટા
૮૨	૧૨	શીતલતા ગુન હોર	શીતલતા ગુન ઓર
૧૧૨	૧૬	શ્રી વિમલાચલ જિન	શ્રી વિમલાચલ સ્તવન
		સ્તવન	
૧૧૮	૧	કુમતિલતા ઉન્મીલન	કુમતિલતા ઉન્મીલન
		સ્તવન	
	૩	શ્રી જિનખિંખ સ્થા-	શ્રી જિનખિંખ સ્થાપન
		પન સ્તવન	
૧૧૯	૧૬	ચિત્ત તું ભઈ	ચિત્ત તુ ભઈ
૧૨૩	૮	પ્રભુ તેરો	પ્રભુ ! તેરો
૧૩૭		મયાળું નેમ-રાજુલના સાત ગીતો	નેમ-રાજુલના છ ગીતો

૧૪૦	૬	પછી મથાળું મુકો	(સરખાવો: વિનયવિજયજીનું નીચેનું પદ)
૧૫૪	૩	જ્ઞાન શક્તિ	જ્ઞાન ભગતિ
„	૬	વદે	પાઠ વધે
૧૫૪	૫૮નોટ	ક્રિયા કષ્ટનો	ક્રિયાષ્ટકનો
૧૬૬	૪	સમતા-સુન...ધુરી	લહેંગો જગ્ન સમતા સુત કેવલ, રહેંગો દેવ નિશાન ગહરીરી
૧૮૭	૪	ચેતન ચેતો રે-એ દેશી	ચેતન ચેતો રે કાલન મેલે કુટો એ દેશી
૧૮૮	૨	દેશી-સાથે હમેરો	અથવા મનનો મોટો મોજમાં
૧૮૯	૧૦	દેશી-સાથે હમેરો	અથવા તીરથ તે નમું રે
૧૯૨	૧૧	દેશી-સાથે હમેરો	અથવા કપૂર હોએ અતિ હજલૂ રે
૧૯૩	૬	„ „	અથવા ભવિકા ! સિદ્ધચક્ર પદ વંદો
૧૯૪	૨	„ „	અથવા અજિત જિણુંદશ્યું પ્રીતડી
„	૧૭	„ „	અથવા સા મેદમે મનમાં ચિંતવે
૨૦૬	૧૧	નિશ્ચય નય વ્યવહાર	નિશ્ચય ને વ્યવહાર
૨૦૭	૨	ન ચલે રે ન ચલે રે	આને પછીની પંક્તિમા મૂકો
„	૪	વિષે	પાઠ વિષયે
„	૧૧	દેશના	પાઠ ઉપદેશે
„	૧૨	વ્યવહારે	નય વ્યવહારે
૨૧૦	૮	જગ્ય ધણી	જગ-ધણી
૨૧૧	૫	જગ્ય કરો	જગ્ય જગ્ય કરો
૨૧૪	૭	જમ	જિમ -
૨૨૦	૧૭	કુમતિકદાગ્રહ	કુમતિ કદાગ્રહ

૨૨૧	૧૨	નિર્ધન	નિર્ધન્ય
૨૨૪	૫	દેખી કરી	દેખે કરે
૨૨૪	,,	તરી	તરે
૨૨૭	૧૪	જિન એ વિના ।	જિન । એ વિના
૨૫૩	૧૬	દેશી સાથે હમેરો	અથવા વીર મંદુરી વાણિ ખોલધ
૨૫૪	૧૫	અનિપુત્ત	અનિઅપુત્ત
૨૫૫	૮	દેશી સાથે હમેરો	અથવા જતિરી દેશી
૨૫૭	૮	રહિયે, તો	રહિયે તો,
૨૫૭	૧૦	દેશી, સાથે હમેરો	અથવા કહણી કરણી વૃઝ વિણુ
૨૫૯	૯	નમદાતટ	સાચો ન દીઠો યોગી રે
૨૬૩	૨	દેશી સાથે હમેરો	નર્મદાતટ
૨૭૧	૧૬	દેશી સાથે હમેરો	રાગ ફાગ ધમાલનો
૨૭૬	૧૫	મત્રી પ્રિયા	અથવા ઘોખીડા । હું ધોળે
૨૮૦	૭	ભાવ વિરતિ	મનતું ધોતીઈં
૨૮૨	૧૬	દેશી, સાથે હમેરો	મૈત્રી પ્રિયા
			ભવ વિરતિ
			અથવા ધન તે સુરિવરા રે જ
			મૂકી મોહજ નાથે

સ્વાધ્યાયાદિ વિભાગ.

પૃષ્ઠ.	પંક્તિ	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૩૧૫	૧૩	ઢાલ ૭	ઢાલ ૮
૩૨૨	૧૦	વર્તમાનશ્રુતના	વર્તમાનશ્રુતના
૩૬૮	૩	શ્રુતરસ	શ્રુતરસ
૪૦૦	મથાળું	આચારંગ	આચારાંગ
૪૨૫	૬	કુડં	કુડં
૪૩૯	૬	એ મતિ	ધમ તે
૪૪૦	૧૪	કલ્યાણુ રે	અકલ્યાણી રે
૬૭૫	૧૬	રાયસી પ્રતિક્રમણુ	રાષ્ટ્ર પ્રતિક્રમણુ

ॐ

न्यायाचार्य न्यायविशारद महाभट्टोपाध्याय

श्रीमद् यशोविजयल गणिवर विरचित

जैन गूर्जर साहित्य संग्रह.

स्तव-विभाग :

ન્યાયવિશારદ ન્યાયાચાર્ય મહામહોપાધ્યાય
શ્રીમદ્દ યશોવિજયજી ગણિવર વિરચિત

જૈન ગૂર્જર સાંહિત્ય રાંચ્રહ.

૮૨૧-૩

ચાવીશી-પહેલી

શ્રી કૃષ્ણદેવ જિન-સ્તવન.

[મહાવિદેહ ક્ષેત્ર સોહામણુ એ દેશી.]

જગજીવન જગવા'લહો, મરૂદેવીનો નંદ લાલરે;
સુખ દીઠે સુખ ઉપને, દરિશણુ અતિહી આણુંદ. લાં ૪૦ ૧
આંખડી અંબુજ પાંખડી, અષ્ટમીશશિસમ લાલ; લાં
વદન તે શારદ ચંદલો, વાણી અતિહિ રસાળ. લાં ૪૦ ૨
લક્ષણુ અંગે વિરાજતાં, અડહિયસહસ ઉદાર; લાં
રેખા કર ચરણુદિકે, અભ્યતર નહિ પાર. લાં ૪૦ ૩
ઈંદ્ર ચંદ્ર રવિ ગિરિ તણા, ગુણુ લેઈ ધરીયું અંગ; લાં
ભાગ્ય કિહાં થકી આવીયું, અચરિજ એહ ઉત્તંગ. લાં ૪૦ ૪
ગુણુ સઘળા અંગીકયા, દૂર કયા સવિ દોષ; લાં
વાચક જશવિજયે શુણ્યો, દેખે સુખનો પોષ. લાં ૪૦ ૫

શ્રી અજિતનાથ જિન રાવન.

[નિંદરડી વેરણ હોષ રહી એ દેશી.]

અજિતજિણું દંશ્યું પ્રીતડી, મુજ ન ગમે હો બીજનો સંગ કે;
 માલતી કૂલે મોહીયો, કિમ બેસે હો બાવળતરૂ લૂંગ કે. અં ૧
 ગંગાજળમાં જે રમ્યા, કિમ છિલ્લર હો રતિ પામે મરાળ કે;
 સરોવરજળ જલધર વિના, નવિ આહે હો જગ આતકબાળ કે.

અં ૨

કોકિલ કલકૂજિત કરે, પામી મંજરી હો પંજરી સહકાર કે;
 આછાં તરૂં અર નવિ ગમે, ગિરૂઆશું હો હોયે શુણુનો ખ્યાર કે.

અં ૩

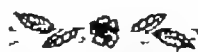
કમલિની દિનકર કર અહે, વલી કુમુદિની હો ધરે અંદશું પ્રીત કે;
 ગૌરી ગિરીશ ગિરિધર વિના, નવિ આહે હો કમળા નિજ ચિત્ત કે.

અં ૪

તિમ પ્રભુશ્યું મુજ મન રમ્યું, બીજશું હો નવિ આવે દાય કે;
 શ્રીનયવિજય સુશુરૂતણો, વાચક જશ હો નિત નિત શુણુ ગાય કે.

અં ૫

શ્રી સંભવનાથ જિન રાવન.

[મન મધુકર મોહી રહો એ દેશી]

સંભવજિનવર વિનતિ, અવધારો શુણુસાતારે;
 બામી નહિ મુજ ખિજમતે, કદિય હોશ્યો કૂળદાતારે. સં ૧

કરનેડી ઉભો રહું, રાત દિવસ તુમ ધ્યાનેરે;
ને મનમાં આણો નહિ, તો શું કહિયે થાનેરે. સં ૦ ૨

ખોટ ખળને ઠો નહિ, દીને વંછિતદાનેરે;
કરણાનજરે પ્રભુ તણી, વાંધે સેવક વાનેરે. સં ૦ ૩

કાળસબ્ધ નહિ મતિ ગણો, ભાવસબ્ધ તુમ હાથેરે;
લડયડેતું પણ ગજ બચું, ગાજે ગજવર સાથેરે. સં ૦ ૪

દેશ્યો તો તુમહી લલા, બીજા તો નવિ યાચુંરે;
વાચક જશ કહે સાંઈશું, ફળશે એ મુજ સાચું રે. સં ૦ ૫

શ્રી અભિનંદન જિન રતવન.

[સુણ્યો પ્રભુ એ દેશી.]

હોઠી હો પ્રભુ હોઠી જગચરે તુજ,
મૂરતિ હો પ્રભુ મૂરતિ મોહનવેલડીજ;
મીઠી હો પ્રભુ મીઠી તાહરી વાણી,
લાગે હો પ્રભુ લાગે જેસી શેલડીજ. ૧

બાણ હો પ્રભુ બાણ જન્મ કયથ્ય,
ને હું હો પ્રભુ ને હું તુમ સાથે મિલ્યોજ;
સુરમણિ હો પ્રભુ સુરમણિ પામ્યો હથ્ય,
આંગણે હો પ્રભુ આંગણે મુજ સુરતરે ફળ્યોજ. ૨

બગ્યા હો પ્રભુ બગ્યા પુણ્ય અંકર,
માગ્યા હો પ્રભુ મહં માગ્યા પાસાં દબ્યાજ;

વૂઠા હો પ્રભુ વૂઠા અમીરસ મેહ,

નાઠા હો પ્રભુ નાઠા અશુભ શુભ દિન વળ્યાજી. ૩

ભૂખ્યાં હો પ્રભુ ભૂખ્યાં મિત્યાં ઘૃતપૂર,

તરસ્યાં હો પ્રભુ તરસ્યાં દિવ્યઉઠક મિળ્યાંજી;

થાક્યાં હો પ્રભુ થાક્યાં મિત્યાં સુખપાદ,

ચાહતાં હો પ્રભુ ચાહતાં સજ્જન હેજે હળ્યાંજી. ૪

દીવો હો પ્રભુ દીવો નિશા વન ગેહ,

સાથી હો પ્રભુ સાથી થલે જળ નૌ મિલીજી;

કલિયુગે હો પ્રભુ કલિયુગે દુલ્લહો મુજ,

દરિશણુ હો પ્રભુ દરિશણુ લલ્હું આશા ફળીજી. ૫

વાચક હો પ્રભુ વાચક જશ તુમ દાસ,

વિનવે હો પ્રભુ વિનવે અલિનંદન સુણોજી;

કંઈયેં હો પ્રભુ કંઈયેં મ દેશ્યો છેહ,

દેજો હો પ્રભુ દેજો સુખ દરિશણુ તણોજી. ૬

શ્રી સુમતિનાથ જિન સ્તવન.

[ઝાઝરીયા મુનિવર, એ દેશી.]

સુમતિનાથ ગુણશ્યુ મિલીજી, વાધે મુજ મન પ્રીતિ;

તેલખિંદુ જિમ વિરારેજી, જળમાંહિ ભલી રીતિ,

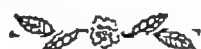
સોભાગી જિનશું, લાગ્યો અવિહુડ રંગ. ૧

સજ્જનશું જે પ્રીતડીજી, છાની તે ન રહાય;

પરિમલ કરૂરીતણોજી, મહી માંહિં મહકાય. ૨

અંગુલીયેં નવિ મેરૂ ઢંકાયે, છાબડીયેં રવિ તેજ;
 અંજલિમાં જિમ ગંગ ન માએ, મુજ મન તિમ પ્રભુ હેજ. સોં ૩
 હુઓ છિપે નહિ અધર અરૂણ જિમ, ખાતાં પાન સુરંગ;
 પીવત ભરભર પ્રભુગુણુ ખ્યાલા, તિમ મુજ પ્રેમ અલંગ. સોં ૪
 ઢાંકી ઈક્ષુ પરાણશુંળ, ન રહે લહી વિસ્તાર;
 વાચક જશ કહે પ્રભુતણોળ, તિમ મુજ પ્રેમ પ્રકાર. સોં ૫

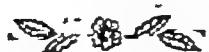
શ્રી પદ્મપ્રભ જિન સ્તવન.

✓ [સહજ સહુણા હો સાધુજી-એ દેશી.]

પદ્મપ્રભજિન જઈ અલગા રહ્યા, જિહાંથી નાવે લેખોળ;
 કાગળ ને મિસી જિહાં નવિ સંપળે, ન ચલે વાટ વિશેષોળ,
 સુગુણસનેહા રે કદિય ન વિસરે. ૧
 ઇહાંથી તિહાં જઈ કોઈ આવે નહિ, જેહ કહે સંદેશોળ;
 જેહનું મિલવું રે દોહિલું તેહશું, નેહ તે આપ કિલેશોળ. સું ૨
 વીતરાગશુંરે રાગ તે એકપખો, કીજે કવણ પ્રકારોળ;
 દોડો દોડેરે સાહિળ વાજમાં, મન નાણે અસવારોળ. સું ૩
 સાચીભક્તિરે લાવનરસ કહ્યો, રસ હોયેં તિહાં દોય રીઝેળ;
 હોડાહોડેરે બિહું રસરીઝથી, મનના મનોરથ સીઝેળ. સું ૪
 પણુ ગુણવંતારે ગોઠે ગાળએ, મોટા તે વિશ્રામળ;
 વાચક જશ કહે એહજ આસરે, સુખ લહું ઠામોઠામળ. સું ૫

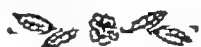
શ્રી સુપાર્શ્વનાથ જિન રાવન.

[લાછમદે માત મલ્હાર-એ દેશી.]

- શ્રી સુપાર્શ્વજિનરાજ, તું ત્રિભુવન શિરતાજ;
આજ હો છાનેરે, ઠકુરાઈ પ્રભુ તુજ પદતણીજ. ૧
- દિવ્યધ્વનિ સુરફૂલ; ચામર છંત્ર અમૂલ;
આજ હો રાનેરે, ભામંડલ ગાને હુંદુલિજ. ૨
- અતિશય સહજના ચ્યાર, કર્મખખ્યાથી ઇચ્યાર;
આજ હો કીધારે, ઓગણીસ સુરગણુભાસુરેજ. ૩
- વાણી ગુણ પાંત્રીશ, પ્રાતિહારજ જગદીશ;
આજ હો રાનેરે, દિવાને છાને આઠશુંજ. ૪
- સિંહાસન અશોક, બેઠા મોહે લોક;
આજ હો સ્વામીરે, શિવગામી વાચક જશ થૂણ્યોજ. ૫

શ્રી ચંદ્રપ્રભ જિન રતવન.

[ધણુરાઢોલાની દેશી.]

- ચંદ્રપ્રભજિન સાહિબારે, તુમે છો ચતુરસુખણુ; મમના માન્યા;
સેવા જાણો દાસનીરે, દેશ્યો ફળ નિરવાણુ. મ૦
- આવો આવોરે ચતુર સુખભોગી, કીજે વાત એકાંત અભોગી;
ગુણ ગોઠે પ્રગટે પ્રેમ. મ૦ ૧
- ઓછું અધિક પંણુ કહેરે, આસંગાયત જેહ;
આપે ફળ ને અણુકહ્યાંરે, ગિરુઓ સાહિબ તેહ. મ૦ ૨

દીન કહ્યા વિષ્ણુ દાનથીરે, દાતાની વાઘે મામ; મં ૦
 જળ દીયેં ચાતક ખીજવીરે, મેઘ હુઓ તેણે શ્યામ. મં ૦ ૩
 પિઉ પિઉ કરી તુમને જપુંરે, હું ચાતક તુમે મેહ; મં ૦
 એક લહેરમાં દુઃખ હરોરે, વાઘે ખમણો નેહ; મં ૦ ૪
 મોહું વહેલું આપવુંરે, તો શી ઢીલ કરાયં; મં ૦
 વાચક જશ કહે જગધણીરે, તુમ તૂઠે સુખ થાય. મં ૦ ૫

શ્રી સુવિધિનાથ જિન-સ્તવન.

[સુણો મેરી સુજની રજની ન જવેરે એ દેશી.]

લઘુ પણુ હું તુમ મન નવિ માવુંરે,
 જગગુરુ તુમને દિલમાં લાવુંરે;
 કુણને દીને એ શાખાશીરે,
 કહો શ્રી સુવિધિજિણુંદ વિમાશીરે. લં ૧

મુજ મન અણુમાંહિ ભક્તિ છે આઝીરે,
 તેહ દરીનો તું છે માણરે;
 યોગી પણુ જે વાત ન જાણેરે,
 તે અચરિજ કુણથી હુઓ ટાણેરે. લં ૨

અથવા થિરમાંહી અથિર ન માવેરે,
 મોટો ગજ દરપણુમાં આવે રે;
 જેહને તેને બુદ્ધિ પ્રકાશીરે,
 તેહને દીને એ શાખાશીરે. લં ૩

ઉદ્ધૃમ્ભૂલ તરૂંચર અથ શાખારે,
છંદપુરાણે એહવી છે ભાખારે;
અચરિજ વાળે અચરિજ કીધુંરે,
લકતે સેવક કારજ સીધું રે.

લ૦ ૪

લાડ કરી જે બાળક બોલેરે,
માતપિતા મન અમીયને તોલેરે;
શ્રી નયવિજય વિબુધનો શીશરે,
જશ કહે એમ જાણો જગદીશરે.

લ૦ ૫

શ્રી શીતલનાથ જિન-સ્તવન.

[અલિ અલિ કદી આવેગો એ દેશી.]

શ્રીશીતલજિન લેટીએ, કરી લકતે ચોખું ચિત્ત હો;
તેહશ્યું કહો છાનું કિશ્યું, જેહને સોંખ્યાં તન મન વિત્ત હો. શ્રી૦ ૧
દાયકનામે છે ઘણા, પણ તું સાચર તે દૂપ હો;
તે બહુ ખબુઆ તગતગે, તું દિનકર તેજ સ્વરૂપ હો. શ્રી૦ ૨
મોટો જાણી આદ્યો, દારિદ્ર ભાંજો જગતાત હો;
તું કરૂણાવંતશિરોમણિ, હું કરૂણાપાત્ર વિખ્યાત હો. શ્રી૦ ૩
અંતરયામી સવિ લહો, અમ મનની જે છે વાત હો;
મા આગળ મોસાળનાં, શ્યા વરણુવવા અવદાત હો. શ્રી૦ ૪
જાણો તો તાણો કિશ્યું, સેવા ફળ દીજો દેવ હો;
ચાચક જશ કહે લીલની, એ ન ગમે મુજ મન ટેવ હો. શ્રી૦ ૫

શ્રી શ્રેયાંસનાથ જિન-સ્તવન.

[કરમ ન છુટેરે પ્રાણીઆ એ દેશી.]

તુમે બહુમૈત્રીરે સાહિબા, માહરે તો મન એક;
તુમ વિણ બીજેરે નવિ ગમે, એ મુજ મોટીરે ટેક,
શ્રી શ્રેયાંસ કૃપા કરો. ૧

મન રાખો તુમે સવિ તણાં, પણ કિહાંએક મલી જાઓ;
લલચાઓ લખ લોકને, સાથી સહજ ન થાઓ. શ્રી૦ ૨
રાગલરે જનમન રહો, પણ ત્રિહુંકાળ વૈરાગ;
ચિત્ત તુમારારે સમુદ્રનો, કોઈ ન પામેરે તાગ. શ્રી૦ ૩
એહવાશું ચિત્ત મેળવ્યુ, કેળવ્યું પહેલાં ન કાંઈ;
સેવક નિપટ અબુજ છે, નિરવહશો તુમે સાંઈ. શ્રી૦ ૪
નિરાગીશુંરે કિમ મિલે, પણ મળવાનો એકાંત;
વાચક જશ કહે મુજ મિલ્યો, લકતે કામણ તંત. શ્રી૦ ૫

શ્રી વાસુપૂજ્ય જિન-સ્તવન.

[મોતીકાની-દેશી.]

સ્વામિ તુમે કાંઈ કામણ કીધું, ચિત્તડું અમારું ચોરી લીધું;
સાહિબા વાસુપૂજ્ય જિણુંદા, મોહના વાસુપૂજ્ય.
અમે પણ તુમશું કામણ કરશું, લકતે અહી મનઘરમાં ધરશું. સા૦ ૧

મનઘરમાં ધરીયા ઘરશોભા, દેખત નિત્ય રહેશો થિર થોભા;
 મનવૈકુંઠ અકુઠિતભગતે, યોગી ભાષે અનુભવ યુગતે. સાં ૨
 ક્લેશો વાસિત મન સંસાર, કલેશરહિત મન તે ભવપાર;
 જો વિશુદ્ધ મન ઘર તુમે આયા, પ્રભુ તો અમે નવનિધિ ઋદ્ધિ પાયા.
 સાં ૩

સાત રાજ અંલગા જઈ ખેઠા, પણ ભગતે અમ મનમાંહિ પેઠા;
 અળગાને વળગ્યા જે રહેવું, તે ભાણા ખડખડ દુઃખ સહેવું. સાં ૪
 ધ્યાતા ધ્યેય ધ્યાન ગુણ એકે, ભેદ છેદ કરશું હવે ટેકે;
 ખીરનીર પરે તુમશું મિલશું, વાચક જશ કહે હેને હળશું. સાં ૫

શ્રી વિમલનાથ જિન-સ્તવન.

✓ [નમોરે નમો શ્રી શત્રુંજય ગિરિવર એ દેશી.]

સેવો ભવિયાં વિમલજિનેસર, હુલહા સન્નમ સંગાળ;
 એહવા પ્રભુનું દરિશણ લહેવું, તે આળસમાંહિ ગંગાળ. સેં ૧
 અવસર પામી આળસ કરશે, તે મૂરખમાં પહેલોળ;
 ભૂખ્યાને જિમ ઘેખર દેતાં, હાથ ન માંડે ઘહેલોળ. સેં ૨
 ભવ અનંતમાં દરિશણ દીકું, પ્રભુ એહવા દેખાડેળ;
 વિકટ ગ્રંથિ જે પોળ પોળિયો, કર્મ વિવર ઉઘાડેળ. સેં ૩
 તત્ત્વ પ્રીતિકર પાણી પાએ, વિમલાલોકે આંજિળ;
 લોચણ ગુરૂ પરમાત્મ દિગ્મે તવ, ભ્રમ નાંખે સવિભાંજિળ. સેં ૪
 ભ્રમ ભાંગ્યો તવ પ્રભુશું પ્રેમે, વાત કરૂં મન ખોલીળ;
 સરલતણે જે હીયડે આવે, તેહ જણાવે ખોલીળ. સેં ૫

શ્રીનયવિજય વિબુધ પય સેવક, વાચક જશ કહે સાચુંજ;
કોડિ કપટજો કોઈ દિખાવે, તોહી પ્રભુ વિણ નવિ રાચુંજ. સે૦ ૬

શ્રી અનંતનાથ જિન રતવન.

[સાહેલડીયા એ દેશી.]

શ્રી અનંતજિનશું કરો સાહેલડિયાં, ચોલ મજીઠનો રંગ રે-
ગુણુ વેલડિયાં;

સાચો રંગ તે ધર્મનો સા૦, બીજો રંગ પતંગરે. ગુ૦ ૧
ધર્મરંગ જિરણુ નહિ-સા૦, દેહ તે જિરણુ થાયરે; ગુ૦
સોનું તે વિણુસે નહિ-સા૦, ઘાટઘડામણુ જાયરે. ગુ૦ ૨
તાંબું જે રસ વેધીયું સા૦, તે હોએ જાયું હેમરે; ગુ૦
ફરિ તાંબુ તે નવિ હોવે-સા૦, એહવો જગગુરૂ પ્રેમરે. ગુ૦ ૩
ઉત્તમ ગુણુ અનુરાગથી-સા૦, લહિએ ઉત્તમ ઠામરે; ગુ૦
ઉત્તમ નિજ મહિમા વધે-સા૦, દીપે ઉત્તમ ધામરે. ગુ૦ ૪
ઉદકખિંદુ સાચર લખ્યો-સા૦, જિમ હોય અખય અલંગરે; ગુ૦
વાચક જશ કહે પ્રભુગુણુ-સા૦, તિમ સુજ પ્રેમ પ્રસંજરે. ગુ૦ ૫

શ્રી ધર્મનાથ જિન રતવન.

[ખેડલે બાર ધણો છે રાજ વાતો કેમ કરો છો એ દેશી.]
થાશું પ્રેમ ખન્યો છે રાજ, નિરવહશ્યો તો લેખે.
મેં રાગી પ્રભુ થં છો નિરાગી, અણબુગતે હોએ હાસી;
એકપખો જે નેહ નિરવહવો, તે માંકી શાખાશી. થા૦ ૧

- નિરાગી સેવે કાંઈ હોવે, ઇમ મનમેં નવિ આણું;
 કૂળે અચેતન પણ જિમ સુરમણિ, તિમ તુમ ભક્તિ પ્રમાણું. થા૦ ૨
- અંદન શીતલતા ઉપજાવે, અગ્નિ તે શીત મિટાવે;
 સેવકનાં તિમ હુઃખ ગમાવે, પ્રભુગુણ પ્રેમસ્વભાવે. થા૦ ૩
- વ્યસન ઉદય જલધિ જે આણુ હરે, શશિને તેજ સંબંધે;
 અણુસંબંધે કુમુદઆણુ હરે, શુદ્ધસ્વભાવપ્રબંધે. થા૦ ૪
- દેવ અનેરા તુમથી છોટા, થેં જગમેં અધિકેરા;
 જશ કહે ધર્મજિજ્ઞેસર થાશું, દિલ માન્યા હે મેરા. થા૦ ૫

શ્રી શાંતિનાથ જિન-સ્તવન.

[ઘોડલિયો મૂક્યો સરોવરિયારી પાળ એ દેશી.]

- ધન દિન વેલા ધન ઘડી તેહ,
 અગિરારો નંદન જિન જદિ ભેટશુંજ;
 લહિશુંરે સુખ દેખી મુખઅંદ,
 વિરહવ્યથાનાં હુઃખ સવિ મેટશુંજ. ૧
- જાણ્યોરે જેણે તુજ ગુણ લેશ,
 ખીજારે રસ તેહને મન નવિ ગમેજ;
 આખ્યોરે જેણે અમી લવલેશ,
 બાકસબુકસ તસ ન રૂચે કિમેજ. ૨
- તુજ સમકિતરસસ્વાદનો. જાણુ,
 પાપ કુલઠતો બહુ દિન સેવીયુંજ;

સેવે જો કર્મને યોગે તોહિ,
વાંછે તે સમક્રિત અમૃત ધુરિ લિખ્યુંજી. ૩

તાહરું ધ્યાન તે સમક્રિતરૂપ,
તેહજ જ્ઞાન ને ચારિત્ર તેહ છેજી;
તેહથીરે જાએ સઘળાં પાપ,
ધ્યાતારે ધ્યેય સ્વરૂપ હોયે પછેજી. ૪

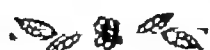
દેખીરે અદ્ભુત તાહરું રૂપ,
અચરિત્ર લવિક અરૂપિપદ વરેજી;
તાહરી ગત તું જાણે દેવ,
સમરણ લજન તે વાચક જશ કરેજી. ૫

શ્રી કુંથુનાથ જિન રાવન.

[સાહેજા હે એ દેશી.]

સાહેલાંહિ કુંથુજિણેસર દેવ, રતન દીપક અતી દીપતો હો લાલ; સાં મુજ મનમંદિરમાંહિ, આવે જો અરિણલ જીપતો હો લાલ; ૧
સાં મિટે તો મોહ અંધાર, અનુભવ તેજે જળહળે હો લાલ;
સાં ધૂમકપાય ન રેખ, ચરણચિત્રામણ નવિ ચળે હો લાલ. ૨
સાં પાત્ર કર્યે નહિ હેઠ, સૂરજ તેજે નવિ છિપે હો લાલ;
સાં સર્વ તેજનું તેજ, પહેલાંથી વાધે પછે હો લાલ. ૩
સાં જેહ ન મરતને ગમ્ય, ચંચલતા જે નવિ લહે હો લાલ;
સાં જેહ સદા છે રમ્ય, પુષ્ટ ગુણે નવિ કૃશ રહે હો લાલ. ૪
સાં પુદ્ગલ તેલ ન ખેપ, જેહ ન શુદ્ધદશા દહે હો લાલ;
સાં શ્રીનયવિજય સુશીશ, વાચક જશ એણિપરે કહે હો લાલ. ૫

શ્રી અરનાથ જિન રતવન.

[આસણરાયોગી એ દેશી.]

શ્રી અરજિન ભવજલનો તારે, મુજ મન લાગે વાડરે;
 મનમોહન સ્વામી.
 બાંધ્યા અહિ જે ભવિજન તારે, આણે શિવપુર આરેરે. મં ૧
 તપ જપ મોહ મહા તોફાને, નાવ ન ચાલે માનેરે; મં
 પણ નવિ ભય મુજ હાથોહાથે, તારે તે છે સાથેરે. મં ૨
 ભગતને સ્વર્ગ સ્વર્ગથી અધિકું, જ્ઞાનીને કૃણ દેધરે; મં
 કાયાકષ્ટ વિના કૃણ લહીએ, મનમાં ધ્યાન ધરેધરે. મં ૩
 જે ઉપાય બહુવિધની રચના, યોગમાયા તે જાણોરે; મં
 શુદ્ધ દ્રવ્ય ગુણ પયાય ધ્યાને, શિવ દિયે પ્રભુ સપરાણોરે. મં ૪
 પ્રભુ પદ વળગ્યા તે રહ્યા તાબ, અળગા અંગ ન સાબરે; મં
 વાચક જશ કહે અવર ન ધ્યાઉં, એ પ્રભુના ગુણ ગાઉંરે. મં ૫

શ્રી મલ્હિનાથ જિન રતવન.

[નાલિરાયકે ખાર-એ દેશી.]

તુજ મુજ રીઝની રીઝ, અટપટ એહ ખરીરી;
 લટપટ નાવે કામ, ખટપટ ભાંજ પરીરી. ૧
 મલ્હિનાથ તુજ રીઝ, જન રીઝે ન હૂયેંરી;
 દોય રીઝણનો ઉપાય, સાહમું કાં ન જૂએરી. ૨

દુરારાધ્ય છે લોક, સહુને સમ ન શશીરી;	
એક દુહવાએ ગાઢ, એક જો બોલે હસીરી.	૩
લોકલોકોત્તર વાત, રીઝ છે દોઢ જૂઠરી;	
તાત ચક્ર ધુર પૂજ્ય, ચિંતા એહ હૂંઈરી.	૪
રીઝવો એક સાંધ, લોક તે વાત કરેરી;	
શ્રીનયવિજય સુશિષ્ય, એહીજ ચિત્ત ધરેરી.	૫

શ્રી મુનિસુમત જિન રતવન.

[પાડવ પાચે વંદતા એ દેશી.]

મુનિસુમત જિન વંદતાં, અતિ ઉદ્વેસિત તન મન થાયરે;
 વદન અનોપમ નિરખતાં, મારાં ભવભવનાં દુઃખ જાયરે. માં
 જગતગુરુ જગતો સુખકંદરે, સુખકંદ અમંદ આનંદ. જાં ૧
 નિશીદિન સૂતાં જગતાં, હીયડાથી ન રહે દૂરરે;
 જળ ઉપકાર સંભારીયે, તળ ઉપજે આણંદ પૂરરે. જાં ૨
 પ્રભુ ઉપકાર ગુણે ભર્યા, મન અવગુણ એકે ન સમાયરે;
 ગુણ ગુણ અનુબંધી હુઆ, તે તો અક્ષયભાવ કહાયરે. જાં ૩
 અક્ષયપદ દિએ પ્રેમ જે, પ્રભુનું તે અનુભવ રૂપરે;
 અક્ષરસ્વરગોચર નહિ, એ તો અકલ અમાય અરૂપરે. જાં ૪
 અક્ષર થોડા ગુણ ઘણા, સજ્જનના તે ન લિખાયરે;
 વાચક જશ કહે પ્રેમથી, પણ મનમાંહે પરખાયરે. જાં ૫

શ્રી નમિનાથ જિન સ્તવન.

[ધન ધન સંપ્રતિ સાચો રાજ એ દેશી.]

શ્રીનમિજિનની સેવા કરતાં, અલિય વિધન સવિ દૂરે નાસેજી;
 અષ્ટ મહાસિદ્ધિ નવનિધિ લીલા, આવે બહુ મહમૂર પાસેજી. શ્રીં ૧
 મયમત્તા અંગણુ ગજ ગાને, રાને તેજીતૂખાર તે અંગાજી;
 બેટા બેટી બાંધવ બેડી, લહીયેં બહુ અધિકાર રંગાજી. શ્રીં ૨
 વલ્લભસંગમ રંગ લહીને, અણવાહલા હોયે દૂર સહનેજી;
 વાંછાતણો વિદાંબ ન દૂભે, કારજ સીઝેં ભૂરિ સહનેજી. શ્રીં ૩
 અંદ્રકિરણુ યશ ઉજ્જવલ ઉદ્ધેસે, સૂર્ય તુલ્ય પ્રતાપી દીપેજી;
 જે પ્રભુ ભક્તિ કરે નિત્ય વિનયેં, તે અરીયણુ બહુ પ્રતાપી
 ઝીપેજી. શ્રીં ૪

મંગળમાળા લલિતવિશાળા, બાળા બહુલે પ્રેમે રંગેજી;
 શ્રીનયવિજય વિબુધ પય સેવક, કહે લહીયે પ્રેમસુખ અંગેજી. શ્રીં ૫

શ્રી નેમિનાથ જિન સ્તવન.

[આટલા દિન હું બણતો રહા એ દેશી.]

તોરણથી રથ ફેરી ગયા રે હાં, પશુઆં શિર દેઢ દોષ મેરે વાલમા;
 નવલવ નેહુ નિવારીયો રે હાં, શ્યો નેઢ આબ્યા નેષ મેં ૧
 અંદ્રકલંકી નેહથી રે હાં, રામ ને સીતા વિયોગ; મેં
 તેહ કુરંગને વયણુડે રે હાં, પતી આવે કુણુ લોક. મેં ૨
 ઉતારી હું ચિત્તથી રે હાં, મુગતિ ધૂતારી હેત; મેં
 સિદ્ધ અનંતે ભોગવી રે હાં, તેહશ્યુ કવણુ સકેત. મેં ૩

પ્રીત કરતાં સોહલી રે હાં, નિરવહતાં જંજલ;	મેં
જેહવો વ્યાલ ખેલાવવો રે હાં, જેહવી અગનની આળ.	મેં ૪
જે વિવાહ અવસર દિઓ રે હાં, હાથ ઉપર નવિ હાથ;	મેં
દીક્ષા અવસર દીજીયેં રે હાં, શિર ઉપર જગનાથ.	મેં ૫
ઇમ વિલવતી રાબુલ ગર્ધ રે હાં, નેમિ કને વ્રત લીધ;	મેં
વાચક યશ કહે પ્રણુમીયેં રે હાં, એ દંપતી દોય સિદ્ધ.	મેં ૬

શ્રી પાર્શ્વનાથ જિન સ્તવન.

❖ - ❖ - ❖

[રાગ મહાર.]

વામાનંદન જિનવર, મુનિવરમાં વડોરે;	કેં	મું
જિમ સુરમાંહી સોહે, સુરપતિ પરવડોરે;	કેં	સું
જિમ ગિરિમાંહી સુરાચલ, મૃગમાંહી કેસરીરે;	કેં	મૃં
જિમ ચંદન તરૂમાંહી, સુલટમાંહી મુરઅરીરે;	કેં	સું ૧
નદીયાંમાંહી જિમ ગંગ, અનંગ સુરૂપમાંરે;	કેં	અં
કુલમાંહી અરવિંદ, ભરતપતિ ભૂપમાંરે;	કેં	ભં
ઐરાવણ ગજમાંહી, ગરૂડ ખગમાં યથારે;	કેં	ગં
તેજવંતમાંહી ભાણુ, વખાણુમાંહી જિનકથારે.	કેં	વં ૨
મંત્રમાંહી નવકાર, રતનમાંહી સુરમણિરે;	કેં	રં
સાગરમાંહી સ્વયંભૂરમાણુ શિરોમણિરે;	કેં	રં
શુકલધ્યાન જિમ ધ્યાનમાં, અતિ નિરમળપણેરે,	કેં	અં
શ્રીનયવિજય વિબુધ પય સેવક ઇમ ભણેરે.	કેં	સેં ૩

શ્રી મહાવીર જિન રતવન.

[રાગ-ધનાશ્રી.]

ગિરુઆરે ગુણુ તુમ તણા, શ્રી વર્ધમાન જિનરાયારે;
 સુણુતાં શ્રવણે અમી ઝરે, મારી નિરમળ થાએ કાચારે. ગિ૦ ૧

તુમ ગુણુગણુ ગંગાજળે, હું ઝીલી નિરમળ થાઉંરે;
 અવર ન ધંધો આદરું, નિશીદિન તોરા ગુણુ ગાઉંરે. ગિ૦ ૨

ઝીલ્યા જે ગંગાજળે, તે છીલ્લરજળ નવી પેસેરે;
 માલતિ ફૂલે મોહિયા, તે બાવળ જઇ નવિ બેસેરે. ગિ૦ ૩

ધમ અમ્હે તુમ્હે ગુણુ ગોઠશું, રંગે રાચ્યા નેવળી માચ્યારે;
 તે કિમ પરસુર આદરે, જે પરનારી વશ રાચ્યારે. ગિ૦ ૪

તું ગતિ તું મતી આશરો, તું આલંબન મુજ પ્યારોરે;
 વાચક જશ કહે માહરે, તું જીવજીવન આધારોરે. ગિ૦ ૫

ધતિ ઉપાધ્યાય શ્રીમદ્ યશોવિજયજી કૃત
 ચોવીશી પહેલી સમાપ્ત.

ઉપાધ્યાય શ્રીમદ્ યશોવિજયજી કૃત
ચોવીશી-ખીજી.

~*~

શ્રી ઋષભદેવ જિન-સ્તવન.

[મેરોપ્રભુનીકો મેરોપ્રભુનીકો-એ દેશી.]

ઋષભ જિણુંદા ઋષભ જિણુંદા, તું સાહિબ હું છું તુજ બંદા;
તુજશ્યુ પ્રીતિ બની મુજ સાચી, મુજ મન તુજ ગુણશ્યુ રહ્યો
રાચી. ઋ૦ ૧

દીઠા દેવ રૂચે ન અનેરા, તુજ પાખલિએ ચિતડું દિયે ફેરા;
સ્વામિ શ્યુ કામણલડું કીધું, ચિતડું અમારું ચોરી લીધું. ઋ૦ ૨
પ્રેમ બંધાણો તે તો બાણો, નિરવહશ્યો તો હોશે પ્રમાણો;
વાચક જશ વિનવે જિનરાજ, બાંહ્ય અહ્યાની તુજને લાજ. ઋ૦ ૩

શ્રી અજિતનાથ જિન સ્તવન.

[કપૂર હોધ અતિ ઉજળુરે એ દેશી.]

વિજયાનંદન ગુણનીલોજી, જીવન જગદાધાર;
તેહશ્યુ મુજ મન ગોઠડીજી, છાજે વારોવાર.

સોભાગી જિન, તુજ ગુણનો નહિ પાર,
તું તો દોલતનો દાતાર. સો૦ ૧

જેહવી કૂઆ છાંહડીજી, જેહવું વનનું ફૂલ;
તુજશ્યુ જે મન નવિ મિજ્યુંજી, તેહવું તેહનું શૂલ. સો૦ ૨
મારું તો મન ધુરથકીજી, હજિઈ તુજ ગુણ સંગ;
વાચક જશ કહે રાખજોજી, દિનદિન ચઢતે રંગ. સો૦ ૩

શ્રી સંભવનાથ જિન-સ્તવન.

[લઘુ પાણુ હું તુમ મન નવિ માવું રે એ દેશી.]

સેનાનંદન સાહિબ સાચોરે, પરિપરિ પરખ્યો હીરો જાચોરે;
પ્રીતમુદ્રિકા તેહશ્યું જોડીરે, જાણું મેં લહી કંચનકોડીરે. ૧
જેણે ચતુરશ્યું ગોઠિન ખાંધિરે, તિણે તો જાણું ફાકટ વાધારે;
મુગુણ મેલાવે જેહ ઉચ્છાહોરે, માણ્ય જનમનો તેહજ લાહોરે. ૨
મુગુણશિરોમણિ સંભવસ્વામીરે, નેહ નિવાહ ધુરંધર પામીરે;
વાચક જશ કહે મુજ દિન વણિયોરે, મનહ મનોરથ સઘજો
ફળિયોરે. ૩

શ્રી અભિનંદન જિન-સ્તવન.

[ગોડી ગાજેરે-એ દેશી.]

શેઠ સેવોરે અભિનંદન દેવ, જેહની સારેરે સુર કિંતર સેવ;
એહવો સાહિબ સેવે તેહ હજૂર, જેહનાં પ્રગટેરે કીધાં પુન્ય
પંડૂર. શેઠ ૧
જેહ મુગુણ સનેહી સાહિબ હેજ, દગ્લીલાથી લહીયેં સુખસેજ;
તૃણ સરખું લાગે સઘજે સાચ, તે આગળ આન્યું ધરણી રાજ.
શેઠ ૨
અલવે મેં પામ્યો તેહવો નાથ, તેહથી હું નિશ્ચય હુઓરે સનાથ;
વાચક જશ કહે પામી રંગ રેલ, માનું ફળિય આંગણુડે
સુરતરૂ વેલ. શેઠ ૩

શ્રી સુમતિનાથ જિન-સ્તવન.

[ઘૂધરીઆળો ધાટ-એ દેશી.]

- સુમતિનાથ દાતાર, કીને ઓળગ તુમ તણીરે;
 દીને શિવસુખ સાર, જાણી ઓળગ જગધણીરે. ૧
- અખય ખજનો તુજ, દેતાં ખોડિ લાગે નહીરે;
 કિસિ વિભાસણુ ગુજ્જ, જાયક થાકે ઉભા રહીરે. ૨
- ચણુ કેડ તેં દીધ, ઊરણુ વિશ્વ તદ્દા કીઓરે;
 વાયક જશ સુપ્રસિદ્ધ, માગે તીન રતન દીઓરે. ૩

શ્રી પદ્મપ્રભ જિન-સ્તવન.

[આજ અધિક લાવે કરી-એ દેશી.]

- પદ્મપ્રભજિન સાંભળો, કરે સેવક એ અરદાસ હો;
 પાંતિ બેસારીઓ જો તુમહે, તો સફલ કરજો આશ હો. ૫૦ ૧
- જિનશાસન પાંતિ તેં ઠવી, મુજ આખ્યો સમક્ષિત થાળ હો;
 હવે લાણુ ખડખડ કુણુ ખમે, શિવમોદકપ્રીસો રસાળ હો. ૫૦ ૨
- ગજગ્રાસન ગલિત સીથેં કરી, જીવે કીડીના વંશ હો;
 વાયક જશ કહે ઇમ ચિત્ત ધરી, દીને નિજ સુખ એક
 અંશ હો. ૫૦ ૩

શ્રી સુપાર્શ્વનાથ જિન રતવન.

[એ ગુરુ વાલ્હોરે-એ દેશી.]

શ્રીસુપાસનિનરાજનોરે, સુખ દીઠે સુખ હોઈરે;
 માતું સકળ પદ મેં લહ્યારે, જે તું નેહનજર ભરી ભેઈ;
 એ પ્રભુ ખ્યારોરે, માહારા ચિત્તનો ઠારણુહાર મોહનગારોરે. ૧
 સિંચે વિશ્વ સુધારસેરે, ચંદ રહ્યો પણ દૂરરે;
 તિમ પ્રભુ કર્ણાદ્રષ્ટીરે, લહિયે સુખ મહમૂર. એ ૨
 વાચક જશ કહે તિમ કરોરે, રહિયે જેમ હજૂરરે;
 પીળે વાણી મીઠીરે, જેહવો સરસ ખજૂર. એ ૩

શ્રી ચંદ્રપ્રભ જિન-સ્તવન.

[ભોલાશંભુ-એ દેશી.]

ભોરાસ્વામી ચંદ્રપ્રભજિનરાય, વિનતડી અવધારીયે જીરેજી;
 ભોરાસ્વામી તુમ્હે છો દીનદયાલ, ભવજલથી મુજ તારીયે જી ૧
 ભોરાસ્વામી હું આવ્યો તુજ પાસ, તારક બાણી ગહગહી જી
 ભોરાસ્વામી જેતાં જગમાં દીઠ, તારક કો બીજે નહી જી ૨
 ભોરાસ્વામી અરજ કરંતાં આજ, લાજ વધે કહો કેણિ પર જી
 ભોરાસ્વામી જશ કહે ગોપયતુલ્ય, ભવજળ થેં કર્ણા ધરે જી ૩

શ્રી સુવિધિનાથ જિન-સ્તવન.

[રાગ મલ્હાર.]

જિમ પ્રીતિ ચંદયકોરને, જિમ મોરને મન મેહરે;
 અમ્હને તે તુમ્હશું ઉલ્લેશે, તિમ નાહ નવલો નેહ;

સુવિધિજિજ્ઞેસરૂ, સાંલળો ચતુરસુખાણુ; અતિ અલવેસરૂ. ૧
 અણદીઠે અલલે ઘણો, દીઠે તે તૃપતિ ન હોઈરે;
 મન તોહિ સુખ માની લિયેં, વાહલા તણું સુખ જોઈ. સુ૦ ૨
 જિમ વિરહ કંઈયેં નવિ હુયેં, કીજિયેં તેહવો સંચરે;
 કરજોડી વાચક જશ કહે, ભાંજો તે લેદ પ્રપંચ. સુ૦ ૩

શ્રી શીતલનાથ જિન સ્તવન.

[ભોલીડારે હંસા-એ દેશી.]

શીતલજિન તુજ મુજ વિચે આંતરૂં, નિશ્ચયથી નવિ કોય;
 હંસણ નાણ ચરણ ગુણ જીવને, સહુને પૂરણ હોય;
 અંતરયામીરે સ્વામી સાંલળો. ૧
 પણ મુજ માયારે લેદી ભોળવે, બાહ્ય દેખાડીરે વેષ;
 હિયડે જૂઠીરે સુખ અતિ મીઠડી, જેહવી ધૂરત વેષ. અં૦ ૨
 એહને સ્વામિરે મુજથી વેગળી, કીજે દીનદયાળ;
 વાચક જશ કહે જિમ તુમ્હશ્યું મિલી, લહિયેં સુખ
 સુવિશાળ. અં૦ ૩

શ્રી શ્રેયાંસનાથ જિન સ્તવન.

[મુખને મરકલડે-એ દેશી.]

શ્રેયાંસજિજ્ઞેસર દાતાજી, સાહિબ સાંલળો;
 તુમ્હે જગમાં અતિ વિખ્યાતાજી, સાહિબ સાંલળો;

- માગ્યું દેતાં તે કિશું વિમાસોજી, સાહિબ સાંભળો;
 મુજ મનમાં એહ તમાસોજી, સાહિબ સાંભળો. ૧
- તુમ્હ દેતાં સવિ દેવાયેજી, સાહિબ સાંભળો;
 તો અરજ કર્યે શ્યું થાયેજી, સાહિબ સાંભળો,
- યશ પૂરણ કેતેં લહિજેજી. સાહિબ સાંભળો;
 ને અરજ કરીને દીજેજી, સાહિબ સાંભળો. ૨
- ને અધિકું ઘો તો દેનેજી, સાહિબ સાંભળો;
 સેવક કરી ચિત્ત ધરજોજી, સાહિબ સાંભળો;
- જશ કહે તુમ્હ પદ સેવાજી, સાહિબ સાંભળો;
 તે મુજ સુરતરૂઝ મેવાજી, સાહિબ સાંભળો. ૩

શ્રી વાસુપૂજ્ય જિન-સ્તવન.

અ-૧૧

[વિષય ન ગંજીયે એ દેશી.]

- વાસુપૂજ્યજિન વાલહારે, સંભારો નિજ દાસ;
 સાહિબશ્યું હઠ નવિ હોયેરે, પણ કીજે અરદાસરે.
 ચતુર વિચારીયે. ૧
- સાસ પહિલાં સાંભરેરે, મુખ દીઠે મુખ હોય;
 વિસાયા નવિ વિસરેરે, તેહશ્યું હઠ કિમ હોયરે. ચં ૨
- આમણુ હુમણુ નવિ ટળેરે, ખણુ વિણુ પૂરેરે આશ;
 સેવક જશ કહે દીજીયેરે, નિજ પદકમળનો વાસરે. ચં ૩.

શ્રી વિમલનાથ જિન-સ્તવન.

[લલનાની ઢાળ.]

વિમલનાથ મુજ મન વસે, જિમ સીતા મન રામ લલના;
 પિક વંછે સહકારને, પંથી મન જિમ ધામ. લ૦વિ૦૧
 કુંજર ચિત્ત રેવા વસે, કમળા મન ગોવીંદ; લ૦
 ગૌરી મન શંકર વસે, કુમુદિની મન જિમ ચંદ. લ૦વિ૦૨
 અલિ મન વિકસિત માલતી, કમલિની ચિત્ત દિણુંદ; લ૦
 વાચક જશને વાલડો, તિમ શ્રીવિમલજિણુંદ લ૦વિ૦૩

શ્રી અનંતનાથ જિન સ્તવન.

[લાલ સયદાની.]

શ્રીઅનંતજિન સેવિયેરે લાલ, મોહનવદ્દીકંદ મનમોહના;
 જે સેવ્યો શિવ સુખ દિયેરે લાલ, ટાળે લવલય કુંદ. મ૦ શ્રી૦ ૧
 મુખમટકે જગમોહિઓરે લાલ, રૂપરંગ અતિ ચંગ; મ૦
 લોચન અતિ આણીયાલડારે લાલ, વાણી ગંગતરંગ. મ૦ શ્રી૦ ૨
 ગુણ સઘળા અંગે વસ્યારે લાલ, દોષ ગયા સવિ ફર; મ૦
 વાચક જશ કહે સુખ લહુરે લાલ, દેખી પ્રભુ મુખ નૂર. મ૦ શ્રી૦ ૩.

શ્રી ધર્મનાથ જિન સ્તવન.

[રાગ મલ્હાર.]

ધરમનાથ તુજ સરિખો, સાહિબ શિર થકેરે સાહિબ શિર થકેરે;

ચાર જોર જે ફેરવે, મુજશ્યું ઇક મનેરે કે;	મુ०
ગજનીમિલીકા કરવી, તુજને નવિ ઘટેરે કે;	તુ०
જે તુજ સનમુખ જોતાં, અરિનું બળ મિટેરે કે.	અ० ૧
રવિ ઉગે ગયણાંગણુ, તિમિર તે નવિ રહેરે કે;	તિ०
કામકુંલ ધર આવે, દારિદ્ર કિમ લહે રે કે;	દા०
વન વિચરે જો સિહ તો, બીહ ન ગજ તણીરે કે;	બી०
કર્મ કરે શ્યું જોર, પ્રસન્ન જો જગધણીરે કે.	પ્ર० ૨
મુગુણ નિગુણનો અંતર, પ્રભુ નવિ ચિત્ત ધરેરે કે;	પ્ર०
નિર્ગુણ પણ શરણાગત, જાણી હિત કરેરે કે;	જા०
અંદ ત્યજે નવિ લાંછન, મૃગ અતિ શામળોરે કે;	મૃ०
જશ કહે તિમ તુમ જાણી, મુજ અરિ બળ દળોરે કે.	મુ० ૩

શ્રી શાંતિનાથ જિન-સ્તવન.

[સુણિ પસુઆં વાણીરે-એ હાલ.]

જગજનમનરંજેરે, મનમથ બળ લંજેરે;	
નવિ રાગ ન દોસ, તું અંજે ચિત્તશ્યુરે.	૧
શિર છત્ર વિરાજેરે, દેવદુંદુભિ વાજેરે;	
ઠકુરાઈ ઈમ છાજે, તોહિ અકિંચનોરે.	૨
ચિરતા વૃત્તિ સારીરે, વરી સમતા નારીરે;	
બ્રહ્મચારી શિરોમણિ, તો પણ તું સુણ્યોરે.	૩
ન ધરે ભવરંગોરે, નવિ દોષાસંગોરે;	
મૃગલાંછન અંગો, તોપણ તું સહીરે.	૪

તુજ ગુણ કુણ આખેરે, જગ કેવળી પાખેરે;
સેવક જશ ભાખે, અચિરાસુત જયોરે.

૫

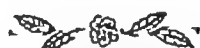
શ્રી કુંથુનાથ જિન સ્તવન.

[હાલ વિંછીયાની.]

સુખદાયક સાહિબ સાંભળો, મુજને તુમશ્યુ અતિ રંગરે;
તુમે તો નિરાગી હુધ રહ્યા, એ ક્યો એકંગો ઢંગરે. મુ० ૧
તુમ ચિત્તમાં વસવું મુજ ઘણું, તે તો ઉંઘર કૂલ સમાનરે;
મુજ ચિત્તમાં વસો જો તુમે, તો પામ્યા નવે નિધાનરે. મુ० ૨
શ્રીકુંથુનાથ ! અમે નિરવહું, ઇમ એકંગો પણ નેહરે;
ઇણિ આકીને ફળ પામશું, વળી હોશે દુઃખનો છેહરે. મુ० ૩
આરાધ્યો કામિત પૂરવે; ચિંતામણિ પાષાણુરે;
વાચક જશ કહે મુજ દીજિયે, ઇમ જાણી કોડિકલ્યાણુરે. મુ० ૪

શ્રી જયનાથ જિન સ્તવન.

[પ્રથમ ગોવાળતણે-હાલ]

અરજિન દરિશન દીજિયેજી, ભવિકકમલવનસૂર;
મન તલસે મળવા ઘણુંજી, તુમે તો જઇ રહ્યા દૂર;
સોભાગી તુમશ્યુ મુજ મન નેહ.
તુમશ્યુ મુજ મન નેહલોજી, જિમ જપઘ્યાં મેહ; સો० ૧

આવાગમન પથિક તણુંજ, નહિ શિવનગર નિવેશ;
 કાગળ કુણ હાથે લિખુંજ, કોણ કહે સંદેશ. સોં ૨
 જે સેવક સંભારશ્યોજી, અંતરયામીરે આપ;
 જશ કહે તો મુજ મનતણોજી, ટળશે સઘળો સંતાપ. સોં ૩

શ્રી મલ્લિનાથ જિન-સ્તવન.

[ઢાળ રસિયાની.]

મલ્લિજિણેસર મુજને તુમે મળ્યા, જેહમાંહીં સુખકંઠ વાલ્હેસર;
 તે કળિયુગ અમે ગિરુઓ લેખવું, નવિ ખીજી યુગવૃંદ; વાં ૧
 આરો સારોરે મુજ પાંચમો, જિહાં તુમ દરિશણ દીઠ; વાં
 મરૂભૂમિ પણ ચિતિ સુરતરૂ તણી, મેરૂથકી હુઇ ઇઠ. વાં ૨
 પંચમઆરેરે તુમ મેલાવડે, રૂડો રાખ્યોરે રંગ; વાં
 યોથો આરોરે ફિરિ આવ્યો ગણું, વાચક જશ કહે ચંગ. વાં ૩

શ્રીમુનિસુવ્રત જિન-સ્તવન.

✓ [વીરમાતા પ્રીતિકારિણી-એ દેશી.]

આજ સદ્ગ દિન મુજ તણો, મુનિસુવ્રત દીઠા;
 ભાંગી તે ભાવઠ ભવતણી, દિવસ દુરિતના નીઠા. આં ૧
 આંગણે કટપવેલી ફળી, ઘન અભિયના વૂઠા;
 આપ માગ્યા તે પાસા ઢળ્યા, સુર સમકિતી તૂઠા. આં ૨

નિયતિ હિત દાન સનમુખ હુયે, સ્વપુણ્યોદય સાથે;
જશ કહે સાહિબે મુગતિનું, કરિઉં તિલક નિજ હાથે. આ૦ ૩

શ્રી નમિનાથ જિન-સ્તવન.

[ઋષભનોવંશચરણાયર-એ દેશી.]

મુજમનપંકજલમરલે, શ્રીનમિજિન જગદીશોરે;
ધ્યાન કરું નિત તુમ તાણું, નામ જપું નિશદીશોરે. મુ૦ ૧
ચિત્તધકી કંઈયેં ન વિસરે, દેખીયેં આગલિ ધ્યાનેરે;
અંતર તાપથી જાણિયેં, દૂર રહ્યાં અનુમાનેરે. મુ૦ ૨
તું ગતિ તું મતિ આશરો, તુંહિજ ખાંધવ મોટોરે;
વાચક જશ કહે તુજ વિના, અવર પ્રપંચ તે ખોટોરે. મુ૦ ૩

શ્રી નેમિનાથ જિન-સ્તવન.

[રાગ જો મિલે-એ દેશી.]

કહા કિયો તુમ્હે કહો મેરે સાંધ,
ફેરિ ચલેં રથ તોરણ આંધ;
દિલજાનિ અરે, મેરા નાહ ન,
ત્યજિય નેહ કછુ અજાનિ. દિ૦ ૧
અટપટાઈ ચલે ધરી કછુ રોષ,
પશુઅનકે શિર દે કરિ દોષ. દિ૦ ૨
રંગે ખિચ લયો યાચિ લંગ,

સો તો સાચો જાનો દુરંગ. દિ० ૩
 પ્રીતિ તનકમિ તોરત આજ,
 પિઉ નાવે મનમેં તુમ લાજ. દિ० ૪
 તુમેહે બહુ નાયક જાનો ન પીર,
 વિરહ લાગિ જિઉ વૈરીકો તીર. દિ० ૫
 હાર હાર શિંગાર અંગાર,
 અસન વસન ન સુહાર્થ લગાર. દિ० ૬
 તુજ વિન લાગે સુની સેજ,
 નહિ તનુ તેજ ન હારદ હેજ. દિ० ૭
 આઝોને મંદિર વિલસો લોગ,
 જૂઠાપનમેં લીજો યોગ. દિ० ૮
 છોડંગી મેં નહિ તેરો સંગ,
 ગઢલિ ચલું જિઉ છાયા અંગ. દિ० ૯
 ઇમ વિલવતી ગઢ ગઢ ગિરનાર,
 દેખે પ્રીતમ રાબુલ નાર. દિ० ૧૦
 કંતે દીનું કેવલજ્ઞાન,
 કીધી ખ્યારી આપ સમાન. દિ० ૧૧
 સુગતિમહેલમેં ખેલે દોઈ,
 પ્રણમે જશ ઉલ્લસિત તન હોઈ. દિ० ૧૨

શ્રી પાર્શ્વનાથ જિન-સ્તવન.

[હાળ-ફાગની.]

અહિ કષાય પાતાલ કલશ જિહાં, તિસના પવન પ્રચંડ;

બહુ વિકલ્પ કલ્લોલ ચઢતુ હે, અરતિ ફેન ઉદંડ,
લવસાયર ભીષણ તારીઈ હો, અહો મેરે લલના પાસજી;
ત્રિભુવનનાથ દિલમેં, એ વિનતી ધારીયેં હો. ૧

જરત ઉદામ કામવડવાનલ, પરત શીલગિરિશ્રંગ;
ફિરત વ્યસન બહુ મગર તિમિંગલ, કરત હે નિમગ ઉમગ. લ૦ ૨
ભમરીયાકે ખીચિ ભયંકર, ઉલટી ગુલટી વાચ;
કરત પ્રમાદ પિશાચન સહિત જિહાં, અવિરતિ વ્યંતરી

નાચ. લ૦ ૩

ગરજત અરતિ કુરતિ રતિ, બિબુરી હોત બહુત તોફાન;
લાગત ચોર કુશુફ મલખારી, ધરમ જિહાજ નિહાન. લ૦ ૪
બુરેં પાટિયેં જિઉં અતિ જોરિ, સહસ અઢાર શીલંગ;
ધમં જિહાજ તિઉં સજ કરી ચલવો, જશ કહે શિવપુરી

ચંગ. લ૦ ૫

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

...

[સમકિત દ્વારગભારે પેસતાંજી-એ દેશી.]

હુઃખટળિયાં મુખદીઠે મુજ મુખ ઉપન્યાંરે,
લેટયા લેટયા વીરજિણુંદરે;
હવે મુજ મનમંદિરમાં પ્રભુ આવી વસોરે,
પામું પામું પરમાનંદરે.

હૃ૦ ૧

પીઠખંધ ઇહાં કીધો સમકિતવજનોરે,

યુગલા ધર્મ નિવારણો, શિવમારગ લાખે;
 ભવજળ પડતા જંતુને, એ સાહિબ રાખે;
 શ્રીનયવિજયવિબુધ જયો, તપગન્ધમાં દીવો;
 તાસ શિષ્ય લાવે લણે, એ પ્રભુ ગિરંજીવો; હારે એ પ્રભુબ

શ્રી અજિતનાથ જિન-સ્તવન.

[કાષ્ઠલો પર્વત ધુધલોરેલો-એદેશી.]

અજિતજિણુંદ જુહારિયેરે લો, જિતશત્રુ વિજયા જાતરે સુગુણનર;
 નયરી અયોધ્યા ઉપનોરે લો, ગજલંછન વિજયાતરે સુગું અં ૧
 ઉંચપણું પ્રભુજી તણુંરે લો, ધનુષ સાઠાસયચ્યારરે સું
 એક સહસ્રશ્યું મત લિયેરે લો, કર્ણારસ લંડારરે સું અં ૨
 ઘોઠેતેર લાખ પૂરવધરેરે લો, આઉખું સોવન્નવાનરે સું
 લાખ એક પ્રભુજી તણારે લો, મુનિ પરિવારનું માનરે સું અં ૩
 લાખ ત્રણ્ય લલી સંયતીરે લો, ઉપર ત્રીશ હજારરે સું
 સમેતશિખર શિવપદ લહીરે લો, પામ્યા ભવનો પારરે સું અં ૪
 અજિતખલા શાસનસુરીરે લો, મહાયજ્ઞ કરે સેવરે સું
 કવિ જશવિજય કહે સદારે લો, ધ્યાઉં એ જિનદેવરે સું અં ૫

શ્રી સંભવનાથ જિન-સ્તવન.

[મહાવિદેહ ખેત્ર સોહામણું-એ દેશી.]

માતા સેના જેહની, તાત જીતારી ઉદાર લાલરે;
 હુમ વરણ હય લંછનો, સાવચિયશિણુગાર લાલરે.

સંભવ ભવ ભય ભંજણો. ૧

સહસ્ર પુરુષશુ વ્રત લિયે, ચ્યારસેધનુષ તનુમાન લાલરે;
 સાઠ લાખ પૂરવ ધરે, આઉખું સુગુણનિધાન લાલરે. સં૦ ૨
 દોય લાખ મુનિવર લલા, પ્રભુજીનો પરિવાર લાલરે;
 ત્રણ લાખ વર સંયતી, ઉપર છત્રીશ હજાર લાલરે. સં૦ ૩
 સમેતશિખર શિવપદ લહ્યું, તિહાં કરે મહોચ્છવ દેવ લાલરે;
 દુરિતારી શાસનસુરી, ત્રિમુખ ચક્ષ કરે સેવ લાલરે. સં૦ ૪
 તું માતા તું મુજ પિતા, તું બંધવ ત્રિહું કાળ લાલરે;
 શ્રીનયવિજય વિબુધ તણો, શીશ કહે દુઃખ ટાળ લાલરે. સં૦ ૫

શ્રી અભિનંદન જિન-સ્તવન.

[હવે અવસર પામી-એ દેશી.]

અભિનંદન ચંદન શીતલ વચનવિલાસ,
 સંવર સિદ્ધારથા નંદન ગુણમણિ વાસ;
 ત્રણસેં ધનુ પ્રભુ તનુ ઉપર અધિક પચાસ,
 એક સહસ્રશ્યું દીક્ષા લિયે છાંડી લવપાસ. ૧
 કંચનવાન સોહિ વાનર લાંછન સ્વામી,
 પચાસ લાખ પૂરવ આયુ ધરે શિવગામી;
 વર નયરી અયોધ્યા પ્રભુજીનો અવતાર,
 સમેતશિખરગિરિ પામ્યા લવનો પાર. ૨
 ત્રણ લાખ મુનીશ્વર તપ જપ સંયમ સાર,
 ષટ્ લક્ષ છત્રીશ સાધવીનો પરિવાર;
 શાસનસુર ઈશ્વર સંઘના વિઘન નિવારે,
 કાળી દુઃખ ટાળી પ્રભુ સેવકને તારે. ૩

- કાઢયો કાઢયો કચરો તે બ્રાંતિરે;
 ઇહાં અતિ ઉંચા સોહો ચારિત્ર ચંદ્રુઆરે,
 રૂડી રૂડી સંવર ભીન્તિરે. હૃં ૨
- કર્મવિવર ગોખે ઇહાં મોતી જૂંમણારે,
 જૂલઈ જૂલઈ ધીગુણુ આઠરે;
 ખારલાવના પંચાલી અચરજ કરેરે,
 કોરી કોરી કોરણી કાઠરે. હૃં ૩
- ઇહાં આવી સમતારાણીશયું પ્રભુ રમોરે,
 સારી સારી થિરતા સેજરે;
 કિમ જઈ શકશ્યો એક વાર નો આવશોરે,
 રંજયા રંજયા હિયડાની હેજરે. હૃં ૪
- વયણુ અરજ સુણી પ્રભુ મનમંદિર આવિયારે,
 આપે તૂઠા તૂઠા ત્રિભુવનલાણુરે;
 શ્રીનયવિજય વિબુધ પય સેવક ઇમ લણુરે,
 તેણિ પામ્યા કોડિ કલ્યાણુરે. હૃં ૫

ઉપાધ્યાય શ્રીમદ્ યશોવિજયજી કૃત
 ચોવીશી બીજી સમાપ્ત.

ઉપાધ્યાય શ્રીગદ્ યશોવિજયજી કૃત

ચૌદ બોલની ચોવીશી-ત્રીજી.

• • • • •

શ્રી ઋષભદેવ જિન-સ્તવન.

[આજ સખી સંખેસરો-એ દેશી.]

ઋષભદેવ નિતુ વંદિયે, શિવસુખનો દાતા;
 નાલિનૃપતિ જેહનો પિતા મરૂદેવી માતા.
 નયરીવિનીતા ઉપનો, વૃષભ લાંછન સોહો,
 સોવત્રવત્ર સુહામણો, દીઠડે મન મોહો; હાંરે દીઠડે મનમોહો.
 ધનુષ પાંચસેં જેહની, કાયાનું માન;
 ત્યારસહસ્રશયું મત લીયે, શુભરચણનિધાન;
 લાખ ચોરાશી પૂર્વનું, આઉખું પાળે;
 અમિય સમી દીયે દેશના, જગ પાતિક ટાળે; હાંરે જગ ૦ ૨
 સહસ ચોરાશી મુનિવરા, પ્રભુનો પરિવાર;
 ત્રણ લક્ષ સાધવી કહી, શુભમતિ સુવિચાર;
 અષ્ટાપદગિરિવર ચઢી, ટાળી સવિ કર્મ;
 ચઢી શુભઠાણે ચઉદમે, પામ્યા શિવશર્મ; હાંરે પામ્યા ૦ ૩
 ગોમુખ યક્ષ, ચલ્લેસરી, પ્રભુ સેવા સારે;
 જે પ્રભુની સેવા કરે, તસ વિઘન નિવારે;
 પ્રભુ પૂજ્યે પ્રભુમે સદા, નવનિધિ તસ હાથે;
 દેવ સહસ સેવા પરા, ચાલે તસ સાથે; હાંરે ચાલે ૦ ૪

તું ભવ ભય ભંજન જન મન રંજન રૂપ,
 મનમથમદગંજન અંજન રતિ હિત સરૂપ;
 તું ભુવન વિરોચન ગત શોચન જગ દીસે,
 તુજ લોચન લીલા લહિ સુખ નિત દીસે ૪
 તું દોલતદાયક જગનાયક જગખંધુ,
 જિનવાણી સાચી તે તરિયા ભવસિંધુ;
 તું સુનીમનપંકજ ભમર અમર નર રાય,
 ઉભા તુજ સેવે બુધજન તુજ જશ ગાય. ૫

શ્રી સુમતિનાથ જિન-સ્તવન.

[ભોલુડારે હંસા એ-દેશી.]

નયરી અયોધ્યારે માતા મંગલા, મેઘ પિતા જન્મ ધીર;
 લંછન કૌંચ કરે પદ સેવના, સોવન વાન શરીર. ૧
 સુજ મન મોહુંરે સુમતિ જિણેસરે, ન રૂચે કો પર દેવ;
 બિણુ બિણુ સમરેરે ગુણુ પ્રભુજી તણા, એ સુજ લાગીરે ટેવ. મુ૦૨
 ત્રિણુસે' ધનુ તનુ આયુ ધરે પ્રભુ, પૂરવ લાખ ચ્યાલીશ;
 એક સહસ્રયું દીક્ષા આદરી, વિચરે શ્રીજગદીશ. મુ૦૩
 સમેતશિખરગિરિ શિવપદવી લહી, ત્રણુ લાખ વીશ હજાર;
 મુનિવર પણુ લખ પ્રભુની સંચતી, ત્રીશ સહસ્ર વળી સાર. મુ૦૪
 શાસનદેવી મહાકાળી લલી, સેવે તુંબડૂ ચક્ષુ;
 શ્રીનયવિજય વિબુધ સેવક લણે, હોજે સુજ તુજ પક્ષ. મુ૦૫

શ્રી પદ્મપ્રભ જિન-સ્તવન.

[ઢાલ-ઝાઝરીઆની.]

કોસંખી નયરી લલીજી, ધર રાજા જસ તાત;
 માતા સુસમા જેહનીજી, લંછન કમળ વિખ્યાત.
 પદ્મપ્રભુશયું લાગ્યો મુજ મન રંગ. ૧
 ત્રીશ લાખ પૂરવ ધરેજી, આઉખું નવ રવિ વન્ન;
 ધનુષ અઢીસૈં ઉંચ્યતાજી, મોઢે જગજન મન્ન. ૫૦ ૨
 એક સહસ્રશયું વ્રત લિયેજી, સમેતશિખર શિવ ઠામ.
 ત્રણ લાખ ત્રીસ સહસ્ર લલાજી, પ્રભુના મુનિ ગુણધામ. ૫૦ ૩
 શ્રીજધારિણી સંચતીજી, ચાર લાખ વીશ હજાર;
 કુસુમ ચક્ષુ રયામા સુરીજી, પ્રભુ શાસન હિતકાર. ૫૦ ૪
 એ પ્રભુ કામિત સુરતરૂજી, ભવજળ તરણ જિહાજ;
 કવિ જશવિજય કહે ઇહાંજી, સેવો એ જિનરાજ. ૫૦ ૫

શ્રી સુપાર્શ્વનાથ જિન-સ્તવન.

[નંદનકું ત્રિસલા હુલરાવે-એ દેશી.]

તાત પ્રતિષ્ઠ ને પૃથિવી માતા, નયર વાણારસી જાયોરે;
 સ્વસ્તિક લંછન કંચન વરણો, પ્રત્યક્ષ સુરતરૂ પાયોરે,
 શ્રી સુપાસજિન સેવા કીજે.

એક સહસ્રયું દીક્ષા લીધી, બે સય ધનુષ પ્રભુ કાચારે;
 વીશ લાખ પૂરવતું જીવિત, સમેતશિખર શિવ પાચારે. શ્રી૦ ૨
 ત્રણ લાખ પ્રભુના મુનિ ગિર્યા, ચાર લાખ ત્રીશ હજારરે;
 ગુણમણિમંડિત શીલ અખંડિત, સાધવીનો પરિવારરે. શ્રી૦ ૩
 સુર માતંગ ને દેવી શાંતા, પ્રભુ શાસન અધિકારીરે;
 એ પ્રભુની જેણે સેવા કીધી, તેણે નિજ દુરગતિ વારીરે. શ્રી૦ ૪
 મંગળ કમળા મંદિર સુંદર, મોહનવદ્વીકદોરે;
 શ્રીનયવિજય વિષુધ પય સેવક, કહે એ પ્રભુ ચિરનંદોરે. શ્રી૦ ૫

શ્રી ચંદ્રપ્રભ જિન-સ્તવન.

૧-૧૪૭૪

[વાદલ દહદિશી ઉમલો સખિ-એ દેશી.]

શ્રીચંદ્રપ્રભ જિનરાજીઓ, મુખ સોડે પુનિમચંદ;
 લંછન જસ દીપે ચંદ્રતું, જગજનનયનાનંદરે;
 પ્રભુ ટાળે ભવભવ કંદરે, કેવલકમળાઅરવિંદરે;
 એ સાહિબ મેરે મન વસ્યો. એ૦ ૧

મહસેન પિતા માતા લક્ષ્મણા, પ્રભુ ચંદ્રપુરી શિણુગાર;
 દોહસેં ધનુ તનુ ઉચ્ચના, શુચિ વરણે શશી અનુકારરે;
 ઉતારે ભવજળ પારરે, કરે જનને બહુ ઉપગારરે;
 દુઃખદાવાનળ જળધારરે. એ૦ ૨

દશ લાખ પૂરવ આઉખું, ત્રત એક સહસ પરિવાર;
 સમેતશિખર શિવપદ લહ્યું, ધ્યાયી શુભ ધ્યાન ઉદારરે;

ટાળી પાતિક વિસ્તારે, હુઆ જગજનના આધારે;
મુનિજન મન પિક સહકારે. એ૦ ૩

મુનિ લાખ અઢી પ્રભુજીતણા, તપ સંયમ ગુણહ નિધાન;
ત્રિણ લાખ વર સાહુણી વળી, અસીય સહસતું માનરે;
કરે કવિઅણુ જસ ગુણગાનરે, જિણે છલ્યા ક્રોધ માનરે;
જેણે દીધું વરસીદાનરે, વરસ્યા જળધર અનુમાનરે. એ૦ ૪

મુર વિજય નામ ભૂકુટી મુરી, પ્રભુ શાસન રખવાળ;
કવિ જશવિજય કહે સદા, એ પ્રણમો પ્રભુ ત્રિહું કાલરે;
જસ પદ પ્રણમે ભૂપાલરે, જસ અષ્ટમી શશિ સમ લાલરે;
જે ટાળે ભવ જંતલરે. એ૦ ૫

શ્રી સુવિધિનાથ જિન સ્તવન.

[ભાવના માલતી ચૂસીએ-એ દેશી.]

સુવિધિજિનરાજ મુજ મન રમો, સવિ ગમો ભવતણો તાપરે;
પાપ પ્રભુ ધ્યાનથી ઉપશમો, વિશ્રમો ચિત્ત શુભ જાપરે. સુ૦૧
રાય સુગ્રીવ રામા સુતો, નયરી કાકંદી અવતારરે;
મચ્છ લાંછન ધરે આઉખું, લાખ દોય પૂર્વ નિરધારરે. સુ૦૨
એક શત ધનુષ તનુ ઉચ્ચતા, વ્રત લિએ સહસ પરિવારરે;
સમેતશિખર શિવપદ લહે, સ્ફટીક સમ કાંતિ વિસ્તારરે. સુ૦૩
લાખ દોય સાધુ પ્રભુજી તણા, લાખ એક સહસ વળી વીશરે;
સાહુણી ચરણગુણધારિણી, એહ પરિવાર જગદીશરે. સુ૦૪

અનિત સુર વર સુતારા સુરી, નિત કરે પ્રભુ તણી સેવરે;
શ્રીનયવિજય બુધ શિષ્યને, શરણુ એ સ્વામી નિત મેવરે. સુ૦ખ.

શ્રી શીતળનાથ જિન રતવન.

[કપૂર હોષ અતિ ઉજલુંરે-એ દેશી.]

શીતલજિન ભદ્રિલપુરીરે, દઢરથ નંદા જાત;
નેભિં ધનુષ તનુ ઉચ્ચતાજી, સોવન વાન વિખ્યાતરે;
જિનજી, તુજશ્યું મુજ મન નેહ.
જિમ ચાતકને મેહરે, જિનજી૦તું છે ગુણમણિગેહરે. જિ૦તુ૦૧
શ્રીવત્સ લાંછન સોહતોજી, આયુ પૂરવ લખ એક;
એક સહસ્રશ્યું વ્રત લીયેજી, આણી હૃદય વિવેકરે. જિ૦તુ૦૨
સમેતશિખર શુભ ધ્યાનથીજી, પામ્યા પરમાનંદ;
એક લખ ખટ સાહુણીજી, એક લખ મુનિવૃંદરે. જિ૦તુ૦૩
સાવધાન બ્રહ્મા સદાજી, શાસન વિધન હરેઈ;
દેવી અશોકા પ્રભુ તણીજી, અહનિશિ ભગતિ કરેઈરે. જિ૦તુ૦૪
પરમપુરૂષ પુરૂષોત્તમોજી, તુ નરસિંહ નિરીહ;
કવિઅણુ તુજ જશ ગાવતાંજી, પવિત્ર કરે નિજ જીહરે. જિ૦તુ૦૫

શ્રી શ્રેયાંસનાથ જિન-સ્તવન.

[નયરી અયોધ્યા જયવતીરે-એ દેશી.]

સિંહપુરી નયરી ભદ્રીરે, વિષ્ણુ નૃપતિ જસ તાત;
માતા વિષ્ણુ મહાસતીરે, લીજે નામ પ્રભાતરે, જિન ગુણ ગામૃત્યં.૧

શ્રીશ્રેયાંસ જિનેસરે, કનક વરણ શુચિ કાય;
લાખ ચોરાશી વરખનુરે, યાળે પ્રભુ નિજ આયરે. જિ૦૨

એક સહસ્રશ્યં વ્રત લીયેરે, આસિય ધનુષ તનુ માન;
ખડ્ગી લાંછન શિવ લહેરે, સમેતશિખર શુભ ધ્યાનરે. જિ૦૩

સહસ ચોરાશી મુનિવરારે, ત્રણ સહસ લાખ એક;
પ્રભુજીની વર સાહુણીરે, અદ્ભુત વિનય વિવેકરે. જિ૦૪

સુરમનુજેશ્વર માનવીરે, સેવે પય અરવિંદ;
શ્રીનયવિજયસુશીશનેરે, એ પ્રભુ સુરતર કંઠરે. જિ૦૫.

શ્રી વાસુપૂજ્ય જિન રતવન.

[ઋષભનો વંશ રચણાયર-એ દેશી.]

શ્રી વસુપૂજ્ય નરેસરે, તાત જયા જસ માતારે;
લાંછન મહિષ સોહામણે, વરણે પ્રભુ અતિ રાતારે;
ગામ્ધ્યે જિન ગુણ ગહગહી. ૧

શ્રીવાસુપૂજ્ય જિણેસરે, ચંપાપુરી અવતારરે;
વરખ બોતેર લાખ આઉખું, સત્તરી ધનુ તનુ સારરે. ગા૦૨
ખટ શત સાથે સંયમ લિયે, ચંપાપુરી શિવગામીરે;
સહસ બેત્હોત્તર પ્રભુ તણા, નમિયે મુનિ શિરનામીરે. ગા૦૩.

તપ જપ સંયમ ગુણુ ભરી, સાહુણી લાખ વખાણીરે;
 ચક્ષુ કુમાર સેવા કરે, ચંડા દેવી મેં જાણીરે. ગાં૪
 જન મન કામિત સુરમણિ, ભવદ્વ મેહ સમાનરે;
 કવિ જશવિજય કહે સદા, હૃદયકમળ ધરે ધ્યાનરે. ગાં૫

શ્રી વિમલનાથ જિન-સ્તવન.

[સજનીની દેશી.]

સજની વિમલજિનેસર પૂછ્યે, લેઇ કેસર ઘોળાઘોળ;
 સજની ભગતિ ભાવના ભાવિયે, જિમ હો ઘરે રંગ રોળ.
 સજની વિમલ જિનેસર પૂછ્યે. ૧

સં કંપિલપુર કૃતવર્મનો, નંદન શ્યામા જાત;
 સં અંક વરાહ વિરાજતો, જેહના શુચિ અવદાત. સંવિં૨
 સં સાઠ ધનુષ તનુ ઉચ્ચતા, વરષ સાઠ લાખ આય;
 સં એક સહસ્રયું વ્રત લિયે, કંચનવરણી કાય. સંવિં૩
 સં સમેતશિખર શિવપદ લહું, મુનિ અડસઠ હજાર;
 સં એક લાખ પ્રભુ સાહુણી, વળી અડ શત નિરધાર. સંવિં૪
 સં ષણ્ણુમુખ દિતા પ્રભુ તણે, શાસનધર અધિકાર;
 સં શ્રીનયવિજય વિબુધ તણા, સેવકને જયકાર. સંવિં૫

શ્રી અનંતનાથ જિન-સ્તવન.

[ઇડર આંખા આખલીરે-એ દેશી.]

નયરી અયોધ્યા ઉપનારે, સિહસેનકુલચંદ;

સિંચાણો લાંછન લલોરે, સુયશા માતાનો નંદ,
લવિક જન, સેવો દેવ અનંત.

વરષ ત્રીશ લાખ આઉખુંરે, ઉંચા ધનુષ પચાશ,
કનકવરણ તનુ સોહતોરે, પૂરે જગજન આશ. લ૦૨.

એક સહસ્રચું વ્રત ગ્રહીરે, સમેતશિખર નિરવાણ;
છાસઠ સહસ્ર મુનીશ્વરે, પ્રભુના શ્રુત ગુણ જાણ. લ૦૩.

બાસઠ સહસ્ર સુસાહુણીરે, પ્રભુજનો પરિવાર;
શાસનદેવી અંકુશીરે, સુર પાતાલ ઉદાર. લ૦૪.

જાણે નિજ મન દાસનુંરે, તું જિન જગ હિતકાર;
ખુધ જશ પ્રેમે વિનવેરે; દીજે મુજ દિદાર. લ૦૫.

શ્રી ધર્મનાથ જિન-સ્તવન.

[એક દિન પુંડરીક એ દેશી.]

રતનપુરી નયરી હુઓરે લાલ, લાંછન વજા ઉદાર મેરે ખ્યારેરે;
ભાતુ નૃપાત કુળકેસરી રે લાલ, સુવ્રતા માત મહહાર;
મેરે ખ્યારેરે, ધર્મજિનેસર ધ્યાઈયે રે લાલ. ૧

આયુ વરષ દશ લાખનું રે લાલ, ધનુ પણ્યાલ પ્રસિદ્ધ; મેં
કંચન વરણ વિરાજતો રે લાલ, સહસ્ર સાથે વ્રત લીધ. મેંધ૦૨.
સિદ્ધિ કામિની કર ગ્રહે રે લાલ, સમેતશિખર અતિ રંગ; મેં
સહસ્ર ચોસઠ સોહામણા રે લાલ, પ્રભુના સાધુ અભંગ. મેંધ૦૩.

બાસઠ સહસ્ર સુસાહુણી રે લાલ, વળી ઉપરિ સત ચ્યાર; મેં
કંદર્પા શાસનસુરી રે લાલ, કિન્નર સુર સુવિચાર. મેં ધ૦૪

લટકાળે તુજ લોઅણે રે લાલ, મોહ્યા જગજન ચિત્ત; મેં
શ્રીનયવિજય વિષુધ તણે રે લાલ, સેવક સમરે નિત. મેંધંધ

શ્રી શાંતિનાથ જિન-સ્તવન.

[ત્રિભુવન તારણ તીરથ-એ દેશી.]

ગજપુર નયર વિભૂષણ, દૂષણ ટાળતો રે કે દૂષણું
વિશ્વસેન નરનાહનો, કુળ અબુઆળતો રે કે કુળું
અચિરા તંદન વંદન, કીજે નેહશયું રે કે કીજેં
શાંતિનાથ મુખ પુનમ-શશિ પરિ ઉદ્દશયું રે કે શં ૧
કંચનવરણી કાયા, માયા પરીહરે રે કે માયાં
લાખ વરષતું આઉખું, મૃગ લાંછન ધરે રે કે મૃગું
એક સહસ્રશયું વ્રત ગ્રહેં, પાતિકવન દહેરે રે કે પાં
સમેતશીખર શુભ ધ્યાનથી, શિવપદવી લહેરે કે શિં ૨
ચાલીશ ધનુ તનુ રાજે, ભાજે ભય ઘણા રે કે ભાં
ખાસઠ સહસ મુનીશ્વર, વિલસેં પ્રભુ તણા રે કે વિં
એકસઠ સહસ છસેં વળી, અધિકી સાહુણી રે કે અં
પ્રભુ પરિવારની સંખ્યા, એ સાચી મુણી રે કે એં ૩
ગરૂડ યક્ષ નીરવાણી, પ્રભુ સેવા કરે રે કે પ્રં
તે જન બહુ સુખ પાવે, જે પ્રભુ ચિત્ત ધરે રે જેં
મદમરતા ગજ ગાજે, તસ ઘર આંગણે રે કે તં
તસ જગ હિમકર સમ, જશ કવિઅણુ ભણે રે કે જં ૪
દેવ ગુણાકર ગાકર, હું છું તાહરો રે કે હું
નેહ નજર ભરી, મુજરો માનો માહરો રે કે મું

તિહુઆણુ ભાસન શાસન, ચિત્ત કરૂણા કરો રે કે ચિં
કવિ જશવિજય પયપે, મુજ ભવ દુઃખ હરો રે કે મું ૫

શ્રી કુંથુનાથ જિન-સ્તવન.

[હાલ મરકલડાની]

ગજપુર નયરી સોહીયેંજી, સાહીબ ગુણનીલો;
શ્રી કુંથુનાથ મુખ મોહીયેંજી, સાહીબ ગુણનીલો.
સૂર નૃપતિ કુલચંદોજી, સાં શ્રીનંદન ભાવે વંદોજી, સાં ૧
અજ લંછન વંછીત પૂરેજી, સાં પ્રભુ સમરીઓ સંકટ ચૂરેજી, સા.
પાંત્રીશ ધનુષ તનુ માનેજી, સાં વ્રત એક સહસ અનુમાનેજી, સાં
આયુ વરષ સહસ પંચાણુજી, સાં તનુ સોવન વાન વખાણુંજી, સા. ૨
સમેતશીખરશિવ પાયાજી, સાં સાઠ સહસ મુનીશ્વર રાયાજી, સાં ૩
ખટ શત વળી સાઠ હજારજી, સાં પ્રભુ સાધ્વીનો પરિવારજી, સા.
'ગંધર્વ' બળા અધિકારીજી, સાં પ્રભુશાસન સાન્નિધ્યકારીજી, સાં ૪
સુખદાયક મુખને મટકેજી, સાં લાખેણે લોચણુ લટકેજી, સા.
પુધ શ્રીનયવિજય મુણીંદોજી, સાં સેવકને દીઓ આણુંદોજી, સાં ૫

શ્રી અરનાથ જિન-સ્તવન.

[સમર્પારે સાદ દિગેરે દેવ-એ દેશી.]

અરજિન ગજપુર વર શિણુગાર, તાત. સુદર્શન દેવી મદહાર;
સાહીબ સેવીયે, મેરો મનકો ખ્યારો સેવીયે;
ત્રીશ ધનુષ પ્રભુ ઉંચી કાય, વરષ સહસ ચોરાશી આય. સાં ૧

નંદાવર્ત વિરાજે અંક, ટાળે પ્રભુ ભવભવના આતંક; સાં
 એક સહસ્રયું સંયમ લીધ, કનક વરણ તનુ જગત પ્રસિદ્ધ. સાં
 સમેતશિખર ગિરિ સખળ ઉછાડ, સિદ્ધિવધૂનો કયોરે વિવાહ; સાં
 પ્રભુના મુનિ પચાસ હજાર, સાઠ સહસ સાધ્વી પરિવાર. સાં
 ચક્ષ ઇંદ્ર પ્રભુ સેવાકાર, ધારિણી શાસનની કરે સાર; સાં
 રવિ ઉગે નાસે જિમ ચોર, તિમ પ્રભુના ધ્યાને કરમ કઠોર. સાં
 તું સુરતરૂ ચિતામણી સાર, તું પ્રભુ ભગતે મુગતિ દાતાર; સાં
 ભુધ જશવિજય કરે અરદાસ, દીઠે પરમાનંદ વિલાસ. સાં

શ્રી મલ્લિનાથ જિન-સ્તવન.

[પ્રથમ ગોવાળ તણે ભવેજી-એ દેશી.]

મિથીલા નયરી અવતર્યોજી, કુલ નૃપતિ કુળભાણ;
 રાણી પ્રભાવતી ઉર ધર્યોજી, પચવીશ ધનુષ પ્રમાણ, ભવિક જન,
 વંદો મલ્લિજિણુંદ, જિમ હોયે પરમ આનંદ; ભવિક જન વં
 લંછન કલશ વિરાજતોજી, નીલ વરણ તનુ કાંતિ;
 સંયમ લીયે શત ત્રણશ્યુંજી, ભાંજે ભવની ભ્રાંતિ. ભવં
 વરષ પંચાવન સહસનુંજી, પાળી પૂરણ આય;
 સમેતશીખર શિવ પદ લહુંજી, સુર કિન્નર ગુણ ગાય. ભવં
 સહસ પંચાવન સાહુણીજી, મુનિ ત્ર્યાલીશ હજાર;
 વૈરોટયા સેવા કરેજી, ચક્ષ કુબેર ઉદાર. ભવં
 મૂરતિ મોહનવેલડીજી, મોહે જગજન જાણ;
 શ્રીનયવિજય સુશિષ્યનેજી. દીયો પ્રભુ કોડી કલ્યાણ. ભવં

શ્રીમુનિસુવ્રત જિન-સ્તવન.

[ઢાળ રસિયાની. દેશી.]

પદ્માદેવી નંદન ગુણનીલો, રાય સુમિત્ર કુળચંદ; કૃપાનિધિ;
નયરી રાજગ્રહી પ્રભુ અવતર્યો, પ્રભુમે સુરનર વૃંદ. કૃં
મુનિસુવ્રત જિન ભાવે વંદિયે. ૧

કચ્છપ લાંછન સાહિબ શામળો, વીશ ધનુષ તનુ માન; કૃં
ત્રીશ સહસ્ર સંવત્સર આઉખું, બહુ ગુણ રયણ નિધાન. કૃં મુંર
એક સહસ્રશ્યું પ્રભુજી વ્રત ગ્રહી, સમેતશિખર લહી સિદ્ધિ. કૃં
સહસ્ર પચાસ વિરાજે સાહુણી, ત્રીશ સહસ્ર મુનિ પ્રસિદ્ધિ. કૃં મુંડ
નરદત્તા પ્રભુ શાસન દેવતા, વરૂણ ચક્ષ કરે સેવ; કૃં
જે પ્રભુ-ભગતિ રાતા તેહના, વિઘન હરે નિતમેવ. કૃં મુંઠ
ભાવઠ-ભાંજન જન-મનરંજનો, મૂરતિ મોહનગાર; કૃં
કવિ જશવિજય પયપે ભવભવે, એ મુજ એક આધાર. કૃં મુંપ

શ્રીનમિનાથ જિન-સ્તવન.

[કાજ સીધ્યાં સકળ હવે સાર-એ દેશી.]

મિથીલાપુર વિજય નરેંદ, વપ્રા સુત નમિ જિનચંદ;
નિલુપ્પલ લાંછન રાજે, પ્રભુ સેવ્યો ભાવઠ ભાજે. ૧

- ધનુષ પન્નર ઉંચ શરીર, સોવન વાન સાહસ ધીર;
એક સહસ્રશ્યું લીયે નિરમાય, વ્રત વરષ સહસ દશ આય. ૨
- સમેતશિખરગિરિ આરોહી, પોહતા શિવપુર નિરમોહી;
મુનિ વીશ સહસ શુભ નાણી, પ્રભુના ઉત્તમ શુભુખાણી. ૩
- વલી સાધવીનો પરિવાર, એકતાલીશ સહસ ઉદાર;
સુર બ્રહ્મદેવી ગાંધારી, પ્રભુ શાસન સાન્નિધ્યકારી. ૪
- તુજ કીરતિ જગમાં વ્યાપી, તપ તપે પ્રબળ પ્રતાપી;
બુધ શ્રીનયવિજય સુશિષ, ઇમ દીયે નિત નિત આશિષ. ૫

શ્રી નેમિનાથ જિન-સ્તવન.

[હાળ-કાગની.]

- સમુદ્રવિજય શિવાદેવી, નંદન નેમિકુમાર;
શૌરીપુર દશ ધનુષનું, લાંછન શંખ સફાર.
એક દિન રમતો આવિયો, અતુલીબળ અરિહંત;
જિહાં હરિ આયુધશાળા, પૂરે શંખ મહંત. ૧
- હરિ ભય ભરી તિહાં આવે, પેખે નેમિજિણુંદ;
સરિખે શ્રમ બળ પરખે, તિહાં જીતે જિનચંદ.
આજ રાજ એ હરશ્યે, કરશ્યે અપયશ ભૂરિ;
હરિ મન જાણી આણી, તવ થઇ ગગને અદ્ધરિ. ૨

આણુપરણ્યે પ્રત લેશ્યે, દેશ્યે જગ સુખ એહ;

હરિ મત બીડે ઇડે, પ્રભુશ્યું ધરમસનેહ.

હરિ શણુગારી નારી, તવ જલ મજ્જન જંતિ;

માન્યું માન્યું પરણવું, ઇમ સવિ નારી કહંતિ. ૩

શુણુ મણિ પેટી ખેટિ, ઉગસેન નૃપ પાસ;

તવ હરિ જાયે માયે, રાયે પ્રેમ વિલાસ.

તૂર દિવાજે ગાજે, છાજે ચામર કાંતિ;

હવે પ્રભુ આવ્યા પરણવા, નવ નવા ઉત્સવ હુંતિ. ૪

ગોખે ચઢી સુખ દેખે, રાજિમતિ ભર પ્રેમ;

રાગ અમીરસ વરસે, હરસે પેખી નેમ.

મન જાણે એ ટાણે, જો મુજ પરણે એહ;

સંભારે તો રંભા, સખળ અચંભા તેહ. ૫

પશુઆ પુકાર સુણી કરી, ઇણિ અવસરે જિનરાય;

તસ દુઃખ ટાળી વાળી, રથ પ્રત લેવા જાય.

તખ બાળા દુઃખ ઝાળા, પરવશિ કરેરે વિલાપ;

કહિયે જો હવે હું છંડી, તો દેશ્યો પ્રત આપ. ૬

સહસ પુરૂષશ્યું સંયમ, દિયે શામળ તનુ કાંતિ;

જ્ઞાન લહી પ્રત આપે, રાજિમતિ શુભ શાંતિ.

વરષ સહસ આઉખું, પાળી ગઢગિરનાર;

પરણ્યા પૂરણ મહોત્સવ, ભવ છંડી શિવનાર. ૭

સહસ અઢાર મુનીશ્વર, પ્રભુજીના શુણવંત;

આવીશ સહસ સુસાહુણી, પામી ભવનો અંત.

ત્રિભુવન અંગા અંગા-દેવી સુર ગોમેધ;

પ્રભુ સેવામાં નિરતા, કરતા પાપ નિપેધ. ૮

અમલ કમલ દલ લોચન, શોચન રહિત નિરીહ;

સિંહ મદન ગજ ભેદવા, એ જિન અકલ અખીહ;

ગુંગારી ગુણધારી, બ્રહ્મચારી શિર લીહ;

કવિ જશવિજય નિપુણ ગુણ, ગાયે તુજ નિશદીહ. ૯

શ્રી પાર્શ્વનાથ જિન સ્તાવન.

નયરી વાણારસી અવતર્યોહો, અશ્વસેન કુળચંદ;

વામાનંદન ગુણ નીલો હો, પાસજી શિવતરૂકંદ.

પરમેસર ગુણ નિતુ ગાઘરે હો. ૧

કૃષ્ણ લંછન નવ કર તનુ જિનજી, સજલ ધનાધન વન્ન;

સંયમ કિયે શત તીનશ્યું હો, સવિ કહે જ્યું ધન ધન્ન; ૫૦ ૨

વરષ એક શત આઉળું હો, સિદ્ધિ સમેતગિરીશ;

સોળ સહસ્ર મુનિ પ્રભુ તાણા હો, સાહુણી સહસ્ર અડતીશ. ૫૦ ૩

ધરણરાજ પદ્માવતી હો, પ્રભુ શાસન રખવાળ;

રોમ શોભ સંકટ ટળે હો, નામ જપત જપમાળ. ૫૦ ૪

પાસ આસ પૂરો અળ મેરી, અરજ એક અવધાર;

શ્રીનયવિજય વિબુધ પદ સેવી, જશ કહે ભવજલ તાર. ૫૦ ૫

શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

[રાગ-ધનાશ્રી.]

આજ જિનરાજ મુજ કાજ સિધ્યાં સવે.

તું કૃપાકુંભ જો મુજ તૂઠો;

કલ્પતરુ કામઘટ કામઘેનુ મિલ્યો,

આંગણે અમિયરસ મેહ વૂઠો.

આ૦ ૧

વીર તું કુંડપુરનયર ભૂષણ હુઓ,

રાય સિદ્ધાર્થ ત્રિસલા તનૂજો,

સિંહ લાંછન કનક વર્ણ કર સમ તનુ,

તુજ સમો જગતમાં કો ન ફૂજો.

આ૦ ૨

સિંહપરે એકલો ધીર સંયમ ગ્રહી,

આયુ બોહોત્તર વરષ પૂર્ણ પાળી;

પુરી અપાપાયે નિષ્પાપ શિવવહૂ વર્યો,

તિહાં થકી પર્વ પ્રગટી દીવાળી.

આ૦ ૩

સહસ તુજ ચઉદ મુનિવર મહાસંયમી,

સાહુણી સહસ છત્રીશ રાજે;

ચક્ષ માતંગ સિદ્ધાચિકા વર સુરી,

સકળ તુજ ભવિકની ભીતિ ભાંજે.

આ૦ ૪

તુજ વચનરાગ સુખસાગરે ગીલતો,

પીલતો મોહ મિથ્યાત્વવેલી;

આવીઓ ભાવીઓ ધર્મપથ હું હવે,

દીણ્યે પરમપદ હોઈ બેલી.

આ૦ ૫

સિંહ નિશીદીહ ને હૃદયગિરિ મુજ રમે,

તું સુગુણીહ અવિચલ નિરીહો;

તો કુમત રંગ માતંગના જૂથથી,

મુજ નહિ કોઈ લવલેશ ખીહો.

આ૦ ૬

ચરણ તુજ શરણ મેં ચરણગુણનિધિ ગ્રહ્યા,

લવતરણ કરણ દમ શર્મ દાખો;

હાથ નેડી કહે જશવિજય બુધ ઇશ્યું,

દેવ નિજ ભુવનમાં દાસ રાખો.

આ૦ ૭

ધતિ શ્રી જશવિજયજી કૃત
ચૌદ બોલની ચોવીસી ત્રીજી સંપૂર્ણ.

ઉપાધ્યાય શ્રીમદ્ યશોવિજયજી કૃત

વિહરમાન જિન-વીરી

૮૫૧

શ્રી સીમંધર જિન રતવન.

[ઇડર આખા આખલીર-એ દેશી.]

ॐ ॐ ॐ ॐ

પુખ્તવય વિજયે જયોરે, નયરી પુંડરિગિણિ સાર;
શ્રીસીમંધર સાહિબારે, રાયશ્રેયાંસ કુમાર,
જિણુંદરાય, ધરજ્યો ધર્મસનેહ. જિ૦ ૧

મોટા નાહના અંતરોરે, ગિર્યા નવિ દાખંત;
શશી દરિશણુ સાયર વધેરે, કૈરવ વન વિકસંત. જિ૦ ૨

ઠામ કુઠામ નવિ લેખવેરે, જગ વરસંત જલધાર;
કર દોય કુસુમે વાસીએરે, છાયા સવિ આધાર. જિ૦ ૩

રાય રંક સરિખા ગણેરે, ઉઘોતે શશી સૂર;
ગંગાજલ તે બિહું તણારે, તાપ કરે સવિ દૂર. જિ૦ ૪

સરિખા સહુને તારવારે, તિમ તુમે છો મહારાજ;
મુજશું અંતર કિમ કરોરે, ખાંદ્ર અહ્યાની લાજ. જિ૦ ૫

મુખ દેખી ટીલું કરે રે, તે નવિ હોવે પ્રમાણ;
મુજરો માને સવિ તણારે, સાહિબ તેહ સુખાણ. જિ૦ ૬

વૃષભ લાંછન માતા સત્યકીરે, નંદન રૂક્મિણી કંત;
વાચક જશ ઇશ વીનવ્યોરે, ભયભંજન ભગવંત. જિં ૭

શ્રી યુગમંધર જિન રતવન.

[ધણુરા ઢાલા-એ દેશી.]

શ્રીયુગમંધર આહિળારે, તુમશું અવિહઠ રંગ; મનના માન્યા.
ચોલ મજીઠ તણી પરેરે, તે તો અચલ અભંગ; ગુણના ગેહા. ૧
ભવિજન મન ત્રાંબુ કરેરે, વેધક કંચન વાન; મં
ફરિ ત્રાંબુ તે નવિ હુએરે, તિમ તુમ નેહ પ્રમાણ. ગું ૨
એક ઉદક લવ જિમ ભળ્યોરે, અક્ષય જલધિમાં સોય. મં
તિમ તુજશું ગુણ નેહલોરે, તુજ સમ જગ નહિ કોય. ગું ૩
તુજશું મુજ મન નેહલોરે, ચંદન ગંધ સમાન; મં
મેળ હુઓ એ મૂળગોરે, સહજ સ્વભાવ નિદાન. ગું ૪
વપ્રવિજય વિજયાપુરીરે, માત સુતારા નંદ; મં
ગજ લાંછન પ્રિય મંગલારે, રાણી મન આનંદ. ગું ૫
સુદૃઢરાય કુલ દિનમણિરે, જય જય તું જિનરાજ; મં
શ્રીનયવિજય વિબુધતણારે, શિષ્યને દિઓ શિવરાજ. ગું ૬

શ્રી બાહુજિન રતવન.

[દેશી નણદલની એ દેશી.]

સાહિબ બાહુજિણેસર વીનવું, વીનતડી અવધાર હો; સાં ૧
ભવભયથી હું ઉભગ્યો, હવે ભવ પાર ઉતાર હો. સાં

તુમ સરીખા મુજ શિર છતે, કર્મ કરેકિમ જોર હો; સાં
ભુજંગ તણા ભય તિહાં નહિ, જિહાં વન વિચરે મોર હો. સાં ૨
જિહાં રવિ તેજે ઝલકલે, તિહાં કિમ રહે અંધકાર હો; સાં
કેસરી જિહાં કીડા કરે, તિહાં નહિ ગજ પરિચાર હો. સાં ૩
તિમ જો તુમે મુજ મનરમો, તો નાસે દુરિત સંભાર હો; સાં
વચ્છવિજય સુસીમાપુરી, રાય સુગ્રીવ મદહાર હો. સાં ૪
હરિણ લાંછન ઇમ મેં સ્તવ્યો, મોહનારાણીનો કંત હો; સાં
વિજયાનંદન મુજ દીઓ, જસ કહે સુખ અનંત હો. સાં ૫

શ્રી સુખાહુ જિન રતવન.

ॐ नमो भगवते वासुदेवा ॥

[ચતુર સનેહી મોહના-એ દેશી.]

સ્વામી સુખાહુ સુહંકરે, ભૂતંદાનંદન પ્યારોરે;
નિસઠનરેસર કુળતિલો, કિપુરૂષા ભરથારોરે.
કપિલાંછન નલિનાવતી, વપ્રવિજય અયોધ્યાનાહોરે;
રંગે મિલિયે તેહશું, એહ મણ્ડઅજનમનો લાહોરે. સ્વાં૨
તે દિન સવિ એળે ગયા, જિહાં પ્રભુશું ગોઠ ન બાંધીરે;
ભગતિ હ્રતીકાએ મન હર્યું, પણ વાત કહી છે આધીરે. સ્વાં૩
અનુભવ મિત્ત જો મોકલું, તો તે સઘળી વાત જણાવેરે;
પણ તેહ વિણ મુજ નવિ સરે, કહો પુત્ર વિચાર તે આવેરે. સ્વાં૪
તેણે જઈ વાત સવે કહી, પ્રભુ મળ્યા તે ધ્યાનને ટાણેરે;
શ્રીનયવિજય વિબુધ તણો, ઇમ સેવક સુજશ વખાણેરે. સ્વાં૫

શ્રીસુજાત જિન-સ્તવન.

- [રામચંદ્રકે બાગ આખો મોરી રહ્યો રે એ દેશી,]
- સાચો સ્વામી સુજાત, પૂરવ અરધ જ્યોરી;
ધાતકીખંડ મોઝાર, પુષ્કલાવધ વિજ્યોરી. ૧
- નયરીપુંડરગિણી નાથ, દેવસેન વંશ તિલોરી;
દેવસેનાનો પુત્ર, લાંછન ભાનુ ભલોરી. ૨
- જયસેનાનો કંત, તેહશું પ્રેમ ધર્યોરી;
અવર ન આવે દાય, તેણે વશિ ચિત્ત કર્યોરી.
- તુમે મત જાણો દૂર, જઈ પરદેશ રહ્યારી;
છો મુજ ચિત્ત હજૂર, ગુણ સંકેત ગ્રહ્યારી. ૪
- ઉગે ભાનુ આકાશ, સરવર કમલ હસેરી;
દેખી ચંદ ચકોર, પીવા અમીઆ ધસેરી. ૫
- દૂરથકી પણ તેમ, પ્રભુશું ચિત્ત મિલ્યુરી;
શ્રીનયવિજય સુશિષ્ય, કહે ગુણ હેને હિલ્યુરી. ૬

શ્રી સ્વયંપ્રભ જિન સ્તવન.

[દેશી પારધીયાની.]

સ્વામી સ્વયંપ્રભ સુંદરે, મિત્રનૃપતિ કુળ હંસરે; ગુણુરસીઆ...
માતા સુમંગલા જનમિયોરે, શશિલાંછન સુપ્રશંસરે.

મનવસીઆ. ૧.

વપ્રવિજય વિજયાપુરીરે, ધાતકી પૂરવ અદ્ધરે;	શુ૦
પ્રિયસેના પિયુ પુન્યથીરે, તુમ સેવા મેં લદ્ધરે.	મ૦ ૨
ચખવી સમકિત સુખડીરે, હેળવીઓ હું આળરે;	શુ૦
કેવળ રત્ન લહ્યા વિનારે, ન તબ્બું ચરણ ત્રિકાળરે.	મ૦ ૩
એકને લલયાવી રહારે, એકને આપો રાજરે;	શુ૦
એ તુમ કરવો કિમ ઘટેરે, પંકિતભેદ જિનરાજરે.	મ૦ ૪
કેડ ન છોડું તાહરીરે, આખ્યા વિણ શિવસુખરે,	શુ૦
ભોજન વિણ ભાંજે નહીરે, ભામણકે જિમ ભૂખરે.	મ૦ ૫
આસંગાયત જે હુશેરે, તે કહેશે સો વારરે;	શુ૦
ભોળી ભગતે રીઝશેરે, સાહિળ પણ નિરધારરે.	મ૦ ૬
સવિ જાણે થોડું કહેરે, પ્રભુ તું ચતુર સુખણરે;	શુ૦
વાચક જશ કહેદીજીએરે, વાંછિતસુખ નિર્વાણરે.	મ૦ ૭

શ્રી ઋષભાનન જિન-સ્તવન.

૧૦૦ . . .

[બન્યો કુંચરજીતો સેહરો-એ દેશી.]

શ્રીઋષભાનન ગુણનીલો, સોહે મૃગપતિ લાંછન પાય હો; જિણુંદ-
મોહે મન તું સવિ તણા, લલી વીરસેના તુજ માય હો; જિ૦ શ્રી. ૧.
વચ્છવિજય સુસીમા પુરી, ખંડ ધાતકી પૂરવ ભાગ હો; જિ૦
રાણી જયાવતી નાહલો, કોર્તિનૃપ સુત વડભાગ હો; જિ૦ શ્રી૦ ૨.
હું પૂછું કહો તુમે કેણીપરે, દિઓ ભગતને મુગતિ સકેત હો; જિ૦
રસો નહિ નિંદા કારણે, તુસો નહી પૂજા હેત હો; જિ૦ શ્રી૦ ૩.

વિણુ સમકિત ક્રૂણ કો નવિ લહે, એહ અંથે છે અવદાત હો; જિં
 તો એ શાળાશી તુમને ચઢે, તુમે કહેવાઓ જગ તાત હો; જિંશ્રી. ૪
 હવે જાણ્યું સનવાંછિત દીએ, ચિંતામણિ ને સુરકુંભ હો; જિં
 અગ્નિ મિટાવે શીતને, જે સેવે થઈ ચિરથંભ હો; જિં શ્રીં ૫
 જિમ એ ગુણુ વસ્તુસ્વભાવથી, તિમ તુમથી સુગતિ ઉપાય હો; જિં
 દાયક નાયક ઓપમા, ભગતે ઇમ સાચ કહેવાય હો; જિં શ્રીં ૬
 તપ જપ કિરોયા ક્રૂણ દીએ, તે તુમ ગુણુ ધ્યાન નિમિત્ત હો; જિં
 શ્રી નયવિજયવિબુધ તાણા, સેવકને પરમ તું મિત્ત હો; જિં શ્રીં ૭

શ્રી અનંતવીર્ય જિન-સ્તવન.

[નારાયણની-એ દેશી.]

જિમ મધુકર મન માલતીરે, જિમ કુમુદિની ચિત્ત ચંદ,
 જિણુંદરામં
 જિમ ગજ મન રેવા નદીરે, કમળા મન ગોવિંદરે; જિણુંં
 યું મેરે મન તું વસ્યોજી. ૧
 ચાતક ચિત્ત જિમ મેહુલોરે, જિમ પંથી મન ગેહરે; જિં
 હંસા મન માનસરોવરે, તિમ સુજ તુજશું નેહરે. જિં યુંં ૨
 જિમ તંદનવન ઇંદનેરે, સીતાને વહાલો રામરે; જિં
 ધરમીને મન સંવરે, વ્યાપારી મન દામરે. જિં યુંં ૩
 અનંતવીરજ ગુણુસાગરે, ધાતકીખંડ મોઝારે;
 પૂરવ અરધ નલિનાવતીરે, વિજય અયોધ્યા ધારરે. જિં યુંં ૪

મેઘરાય મંગલાવતીરે, સુત વિજયાવતીકંતરે; જિં
ગજ લાંછન યોગીસરે, હું સમરૂં મહા મંતરે. જિં યુંં ૫
ચાહે ચતુર ચૂડામણીરે, કવિતા અમૃતની કેલરે; જિં
વાચક જશ કહે સુખ દિઓરે, સુજ તુજ ગુણ રંગરેલરે. યુંં ૬

શ્રી સુરપ્રભ જિન-સ્તવન.

[રામપુરા બજારમાં એ દેશી.]

સુરપ્રભજિનવર ધાતકી, પશ્ચિમ અરધે જયકાર; મેરે લાલ.
પુષ્કલાવધ વિજયે સોહામણો, પુરી પુંડરિગિણી શાણગાર. મેં
ચતુર શિરોમણિ સાહિબો. ૧

નંદસેનાનો નાહલો, હય' લાંછન વિજય મલહાર; મેં
વિજયાવતી કુખે ઉપનો, ત્રિભુવનનો આધાર. મેં ચં ૨

અલવે જસ સાહમું જૂએ, કરણાલર નયન વિલાસ; મેં
તે પામે પ્રભુતા જગતણી, એહવો છે પ્રભુ સુખવાસ. મેં ચં ૩

મુખમટકે જગજન વશ કરે, લોચણ લટકે હરે ચિત્ત; મેં
ચારિત્ર ચટકે પાતિક હરે, અટકે નહિ કરતો હિત. મેં ચં ૪

ઉપકારી શિર સેહરો, ગુણનો નવિ આવે પાર; મેં
શ્રી નયવિજય સુશિષ્યને રે, હોનયો નિત મંગમાળ. મેં ચં ૫

શ્રી વિશાળ જિન રતવન.

ૐ ॥ ૧ ॥

[દેશી લુહારની.]

ધાતકીખડે હો કે પશ્ચિમ અરધ ભલો,
 વિજયાનયરી હો કે વપ્ર તે વિજય તિલો;
 તિહાં જિન વિચરે હો કે સ્વામી વિશાળ સદા,
 નિત નિત વંદુ હો કે વિમલાકંત સુદા. ૧

નાગનરેસર હો કે વંશ ઉદ્યોતકર,
 ભદ્રાએ જાયા હો કે પ્રત્યક્ષ દેવતર;
 ભાનુ લાંછન હો કે મિલવા મન તલસે,
 તસ ગુણ સુણિયા હો કે શ્રવણે અમી વરસે. ૨

આંખડી દીધી હો કે જો હોએ મુજ મનને,
 પાંખડી દીધી હો કે અથવા જો તનને;
 મનહ મનોરથ હો કે તો સવિ તુરત ફરે,
 તુજ મુખ દેખવા હો કે હરખીત હેજ મજે. ૩

આડા હુંગર હો કે દરીયા નદીય ઘણી,
 પણ શક્તિ ન તેહવી હો કે આવું તુજ ભણી;
 તુજ પાય સેવા હો કે સુરવર કોડિ કરે,
 જો એક આવે હો કે તો મુજ હુંખ હરે. ૪

અતિ ઘણું રાતી હો કે અગ્નિ મજાઠ સહે,
 ઘણું હણીયે હો કે દેશ વિયોગ લહે;
 પણ ગિર્યા પ્રભુશું હો કે રાગ તે દુરિત હરે,
 વાચક જશ કહે હો કે ધરીએ ચિત્ત ખરે. ૫

શ્રી વજ્રધરજિન રતવન

[માહરા સુગુણ સનેહા પ્રભુજ-એ દેશી.]

શંખ લાંછન વજ્રધર સ્વામી, માતા સરસ્વતી સુત શિવગામી હો;
લાવે ભવિ વંદો.
નરનાથ પદ્મરથા જાયો, વિજયાવતી ચિત્ત સુહાયો હો. લાં ૧
ખંડ ધાતકી પશ્ચિમ લાગે, પ્રભુ ધર્મધુરંધર જાગે હો; લાં
વજ્રવિજયમાં નયરી સુસીમા, તિહાં થાપે ધર્મની સીમા હો. લાં ૨
પ્રભુ મનમાં અમે વસવું જોડ, સુપને પણ દુર્લભ તેડ હો; લાં
પણ અમ મન પ્રભુ જો વસશે, તો ધર્મની વેલ ઉદ્ધસશે હો. લાં ૩
સ્વરૂપ ને પ્રભુ સુખ નિરખંતા, અમે પામું સુખ હરખંતા હો; લાં
જોડ સુપન રહિત કહિયા દેવા, તેહથી અમે અધિક કહેવા હો. લાં ૪
મણિ માણિક કનકની કોડિ, રાણિમ ઋદ્ધિ રમણી જોડિ હો; લાં
પ્રભુ દરશનના સુખ આગે, કહો અધિકેરું કુણ માગે હો. લાં ૫
પ્રભુ દૂરથકી પણ ભેટયા, તેણે પ્રેમે દુઃખસવિ ભેટયા હો; લાં
શુર શ્રીનયવિજય સુશીશ, પ્રભુ ધ્યાન રમે નિશદીશ હો. લાં ૬

શ્રી ચંદ્રાનન જિન-રતવન.

(માહરી સહિરે સમાણી-એ દેશી)

નલિનાવતી વિજય જયકારી, ચંદ્રાનન ઉપગારીરે;
સુણ વીનતી મોરી.
પશ્ચિમ અરધે ધાતકી ખંડે, નયરી અયોધ્યા મંડેરે. સું ૧

શ્રી નેમિપ્રભુ જિન-સ્તવન.

[થારે માથે પચરંગી પાધ સોનારો છોગલો માણ્ય એ દેશી.]	
(અથવા-આજ હો થારે કેસરી કસબી ને વાગે મોહરી રે માણ્ય-એ દેશી)	
પુષ્કરવર પૂરવ અરધ દિવાળે રાજેરે, સાહિબજી.	
નલિનાવતી વિજયે નયરી અયોધ્યા છાજેરે;	સાં ૦
પ્રભુ વીરનરેસર-વંશ-દિણેસર ધ્યાઇએરે,	સાં ૦
સેનાસુત સાચો ગુણુશું જાચો ગાઇએરે.	સાં ૦ ૧
મોહની મનવદ્દલ દરસન દુરલભ જાસરે,	સાં ૦
રવિચરણ ઉપાસી કિરણવિલાસી ખાસરે;	સાં ૦
લવિજનમનરંજન ભાવઠભંજન ભગવંતરે,	સાં ૦
નેમિપ્રભુ વંદું પાપનિકંદું તંતરે.	સાં ૦ ૨
ધર સુરતરૂ કળીયો સુરમણિ મોલીઓ હાથરે,	સાં ૦
કરી કર્ણા પૂરી અઘ ચૂરી જગનાથરે;	સાં ૦
અમિએ ઘન વૂઠા વળી તૂઠા સવિ દેવરે,	સાં ૦
શિવગામી પામી જો મેં તુજ પદ સેવરે.	સાં ૦ ૩
ગંગાજલ નાહ્યો હું ઉમાહ્યો આજરે,	સાં ૦
ગુરૂ સંગત સારી મહારી વધારી લાજરે;	સાં ૦
મુહ માગ્યા જાગ્યા પૂરવ પુન્ય અંકૂરરે,	સાં ૦
મન લીનો કીનો તુજ ગુણુ પ્રેમ પંડૂરરે.	સાં ૦ ૪
તું દોલતદાતા તું જગત્રાતા મહારાજરે,	સાં ૦
ભવસાયર તારો સારો વાંછિત કાજરે;	સાં ૦
દુઃખચૂરણ પૂરણ કીજે સયલ જગીશરે,	સાં ૦
અરદાસ પ્રકાશે શ્રીનયવિજય-સુશીશરે.	સાં ૦ ૫

રાણી લીલાવતી ચિત્ત સુહારો, પદ્માવતીનો જાણે; સું
 નૃપ વાલ્મીકી કુળે તું દીવો, વૃષભ લાંછન ચિરંજીવોરે. સું ૨
 કેવલજ્ઞાન અનંત ખળનો, નહીં તુજ જગમાંહે છાનોરે; સું
 તેહનો લવ દેતા શું નાસે, મનમાંહે કાંઈ વિમાસેરે. સું ૩
 રચણ એક દિયે રચણે લરીયો, જો ગાજંતો દરીયોરે; સું
 તો તેહને કાંઈ હાણુ ન આવે, લોક તે સંપત્તિ પાવેરે. સું ૪
 અલિ માયે પરિમલ લવ પામી, પંકજ વન નહિ ખામીરે; સું
 અંબ લુંબ કોટિ નવિ છીજે, એકે પિક સુખ દીજેરે. સું ૫
 ચંદ્રકિરણ વિસ્તારે છોછું, નવિ હોયે અમીયમાં એછુંરે; સું
 આશાતારક હે બહુત નિહોરા, તે હોવે સુખિત ચકોરાંરે. સું ૬
 તિમ જો શુણુ લવ દિઓ તુમ હેજે, તો અમે દીપું તેજેરે, સું
 વાચક જશ કહે વાંછિત દેશો, ધર્મનેહુ નિરવહેશોરે. સું ૭

શ્રી ચંદ્રબાહુ જિન સ્તવન.

(સરવર પાણી હું ગધ મા મોરીરે—એ દેશી)

દેવાનંદ નરીદનો, જનરંજનોરે લાલ,
 નંદન ચંદનવાણીરે દુઃખલંજનોરે લાલ.
 રાણી સુગંધા વાલહોરે, જં કમલ લાંછન સુખખાણુરે. હું ૧
 પુંકરદીપ પુંકલાવધરે, જં વિજય વિજય સુખકારરે;
 ચંદ્રબાહુ પુંડરિગિણીરે, જં નગરીએ કરે વિહારરે. હું ૨

તસ ગુણગુણગંગાજલેરે-જ૦, મુજ મન પાવન કીધરે; હુઃખ૦
ફિરિ તે મેલું કિમ હુવેરે-જ૦, અકરણનિયમ પ્રસિદ્ધરે. હુઃખ૦૩
અંતરંગ ગુણ ગોઠડીરે-જ૦, નિશ્ચય સમકિત તેહરે; હુઃખ૦
વિરલા કોઈક જાણશેરે-જ૦, તે તો અગમ અછેહરે. હુઃખ૦૪
નાગર જનની આતુરીરે-જ૦, પામર જાણે કેમરે; હુઃખ૦
તિમ કુણ જાણે સાંઈશુંરે-જ૦, અમ નિશ્ચયનય પ્રેમરે. હુઃખ૦૫
સ્વાદ સુધાનો જાણતોરે-જ૦, લલિત હોયે કદન્નરે; હુઃખ૦
પણુ અવસરે જો તે લહેરે-જ૦, તે દિન માને ધન્નરે. હુઃખ૦૬
શ્રીનયવિજય વિબુધ તણોરે-જ૦, સેવક કહે સુણો દેવરે !; હુઃખ૦
અંદ્રખાહુ ! મુજ દીજીએરે-જ૦, નિજ પયપંકજ સેવરે. હુઃખ૦૭

શ્રી ભુજંગ જિન-સ્તવન.

[મહાવિદેહ ખેત્ર સોહામણુરે-એ દેશી.]

ભુજંગદેવ ભાવે ભજો, રાય મહાબલ નંદ લાલરે;
મહિમા કુખે હંસલો, કમલ લંછન સુખકંદ લાલરે. ભુ૦ ૧
વપ્રવિજય વિજયાપુરી, કરે વિહાર ઉચ્છાહ લાલરે;
પૂરવ અરધે પુજખરે, ગંધસેનાનો નાહ લાલરે. ભુ૦ ૨
કાગળ લિખવો કારમો, આવે જો દુરજન હાથ લાલરે;
અણુમિલવું દૂરંત રે, ચિત્ત ફિરે તુમ સાથ લાલરે. ભુ૦ ૩
કિસી ઇસારત કીજીયે, તુમે જાણો છો જગભાવ લાલરે;
સાહિબ જાણુ અજાણુને, સાહમું કરે પ્રતાપ લાલરે. ભુ૦ ૪

શ્રી વીરસેન જિન સ્તવન.

[શ્રીઋષભનો વંશ રચણાયર - એદેશી.]

પશ્ચિમ અરધ પુષ્કરવરે, વિજય પુષ્પલવર્ધ દીધેરે,
નયરી પુંડરિગિણી વિહરતા, પ્રભુ તેજે રવિ ઝીપેરે.

શ્રીવીરસેન સુહંકર.

૧

ભાનુસેન ભૂમિપાલનો, અંગજ ગજગતિ વંદોરે;
રાજસેના મનવદ્વેષો, વૃષભ લાંછન જિનચંદોરે. શ્રી૦ ૨

મસિ વિણુ જે લિખ્યા તુજ ગુણે, અક્ષર પ્રેમના ચિત્તરે;
ઘોઘએ તિમ તિમ ઉઘડે, ભગતિ જલ્દે તેહ નિત્યરે. શ્રી૦ ૩

ચક્રવર્તી મન સુખ ધરે, ઋષભકુટે લિખી નામરે;
અધિકારે તુજ ગુણુ તેહથી, પ્રગટ હુઆ ઠામ ઠામરે. શ્રી૦ ૪

નિજ ગુણુ ગુંથિત તે કરી, કીરતિ મોતીની માળારે;
તે મુજ કંઠે આરોપતાં, દીસે ઝાકઝમાળારે. શ્રી૦ ૫

પ્રગટ હુએ જિમ જગતમાં, શોભા સેવક કેરીરે;
વાચક જશ કહે તિમ કરો, સાહિબ ! પ્રીતઘણેરીરે. શ્રી૦ ૬

શ્રી મહાભદ્ર જિન સ્તવન.

[આજ હો છાજેરે-અથવા કેસરી બાગે સાહિબોજી-એદેશી.]

દેવરાયનો નંદ, માત ઉમા મન ચંદ;

આજ હો રાણીરે સૂરિકાંતા કંત સોહામણોજી.

૧

- પુષ્કર પશ્ચિમાર્ધ, વિજય તે વપ્ર સુખદ્ધ;
આજહો નયરીરે વિજયાએ વિહરે ગુણનીલોલ. ૨
- માહાભદ્ર જિનરાય, ગજ લાંછન જસ પાય;
આજહો સોહિરે મોહિ મન લટકાલે લોયણેલ. ૩
- તેહશું મુજ અતિ પ્રેમ, પર સુર નમવા નેમ;
આજહો રંજેરે દુઃખ લાંબે પ્રભુ મુજ તે ગુણેલ. ૪
- ધર્મયૌવન નવરંગ, સમક્તિ પામ્યો ચંગ;
આજહો લાખીણી લાડી મુગતિ તે મેલશેલ. ૫
- ચરણધર્મ અવદાત, તે કન્યાનો તાત;
આજહો માહારા પ્રભુજને તે છે વશ સદાલ. ૬
- શ્રીનયવિજયસુશિષ્ય, જશ કહે સુણો જગદીશ;
આજહો તારારે હું સેવક દેવ! કરો દયાલ. ૭

શ્રી ચંદ્રયશા જિન સ્તવન.

- ચંદ્રયશા જિનરાણ્યો, મનમોહન મેરે. પુષ્કરદીવ મોઝાર;મં
પશ્ચિમ અરધ સોહામણો, મં વચ્છવિજય સંભાર. મં ૧
- નયરી સુસીમા વિચરતા, મં સંવરભૂપ કુળચંદ; મં
શશી લાંછન પદમાવતી, મં વલ્લભ ગંગા નંદ. મં ૨
- કટિ-લીલાએ કેસરી, મં તે હાયો ગયો રાન; મં
હાયો હિમકર તુજ મુખે, મં હજીય વળે નહી વાન. મં ૩

તુજ લોચનથી લાજ્યાં, મં કમળ ગયાં જળમાંહી; મં
 અહિપતિ પાતાળે ગયો, મં હત્યો લલિત તુજ ખાંડી. મં ૪
 હત્યો દિનકર તેજશું, મં ફિરતો રહે તે આકાશ; મં
 નિદ્ર ન આવે તેહને, મં જેહ મન ખેદ અલ્યાસ. મં ૫
 ધમ હત્યો તુમે જગતને, મં હરી લીયો ચિત્ત રતન; મં
 બંધુ કહાવો જગતના, મં તે કિમ હોયે ઉપમન. મં ૬
 ગતિ તુમે જાણો તુમતાણી, મં હું સેવું તુજ પાય; મં
 શરણ કરે બળીયાતણું, મં જશ કહે તસ સુખ થાય. મં ૭

શ્રી અનિતવીર્ય જિન-સ્તવન.

ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ

[એ છોડી કીડાં રાખી, કુમતિ ! એ દેશી.]

હીવ પુષ્કરવર પશ્ચિમ અરધે, વિજય નલિનાવધ સોહે;
 નયરી અયોધ્યામંડન સ્વસ્તિક લાંછન જિન જગ મોહિરે;
 લવિઆં ! અનિતવીર્ય જિન વંદો. ૧

રાજપાલ કુળ મુગટ નગીનો, માત કનિનિકા જાણે;
 રતનમાળા રાણીનો વહ્નલ, પરતક્ષ સુરમણિ પાયોરે. લં ૨
 દુરજનશું કરી જે હુઓ દૂષણ, હુયે તસ શોષણ ધહા; ૧
 એહવા સાહિબના ગુણ ગાર્હ, પવિત્ર કરું હું જીહારે. લં ૩

૧ પાઠાંતર-દુરજનસ્તુતે કરી જેહ દુષણ, હુયે તસ શોષણ ધહાં.

ઉપાધ્યાય શ્રીમદ્દયશોવિજયજી કૃત-

સ્તવન-પદ-સંગ્રહ.

૬૦૩

જ શાંતે લા સ.

- ૧ નવનિધાન સ્તવનો.
- ૨ વિશિષ્ટજિન-સ્તવનો.
- ૩ સામાન્ય જિન સ્તવનો.
- ૪ આધ્યાત્મિક પદો.

શ્રી કૃષ્ણદેવ જિન સ્તવન.

ગઝલદેવ^૧ હિતકારી, જગતગુરૂ ગઝલદેવ હિતકારી;
 પ્રથમ તીર્થકર પ્રથમ નરેસર, પ્રથમ યતિ બ્રહ્મચારી, જ૦ ૧
 વરસી દાન દેઇ તુમ જગમેં, ઈલતિ ઈતિ નિવારી;
 તૈસી કાહી કરતુ નાહી કરના, સાહિબ ઘેર હમારી, જ૦ ૨
 માગત નહી હમ હાથી ઘેરે, ધન કન કંચન નારી;
 દિઓ મોહિ^૨ ચરનકમલકી સેવા, યાહિ લગત^૩ મોહિ ખ્યારી; જ૦ ૩
 ભવલીલા વાસિત સુર હારે, તું પર^૪ સખહી ઉવારી;
 મેં મેરો મન નિશ્ચલ કીનો,^૫ તુમ આણા શિર ધારી. જ૦ ૪
 એસો સાહિબ મહિ કોઉ જગમેં^૬, યાસું હોય દિલદારી;^૭
 દિલહી દલાલ પ્રેમકે બિચિં, તિહાં હઠ ખેચે^૮ ગમારી. જ૦ ૫
 તુમહી^૯ સાહિબ મેં હું બંદા, યા મત દિઓ વિસારી;
 શ્રી નયવિજય વિબુધ સેવકકે, તુમ હો પરમ ઉપકારી. જ૦ ૬

૧ સુખકારી ૨ નિજ ૩ લગે ૪ તો પરિ ૫ કરિ ક
ક દેવ નહી દૂજો કાઈ જગમઈ, ૭ યા સુહાય દિલવારી, દિલયારી
૮ ખાચિ ૯ તુમહો.

શ્રી અજિતનાથ જિન-સ્તવન.

[રાગ કાફી] (૫૬ ૪૩)

અજિતદેવ મુજ વાલહા, જયું મોરા મેહા; (ટેક)
 જયું મધુકર મનિ માલતી, પંથી મનિ ગેહા. અં ૧
 મેરે મન તુંહી રૂચ્યો, પ્રભુ કંચન દેહા;
 હરિ હર બ્રહ્મ પુરંદરા, તુજ આગે કેહા. અં ૨
 તુંહી અગોચર કો નહીં, સજ્જન ગુન રેહા;
 આહિ તાકું આહિયે, ધરી ધર્મસનેહા. અં ૩
 ૧લગતવચ્છલ જગતારનો, તું ગિરૂદ વદેહા;
 વીતરાગ હુઈ વાલહા, કયું રૂકરી દા છેહા. અં ૪
 જે જિનવર હે ભરતમેં, ઐરવત વિદેહા;
 જસ કહે તુજ પદ પ્રણુમતેં,^૩ સળ પ્રણુમે તેહા. અં ૫

શ્રી સંભવનાથ જિન સ્તવન.

[રાગ ગોડી] (૫૬ ૪૪)

સંભવ જિન જળ નયન મિલ્યો હો (ટેક)
 પ્રગટે પૂરવ પુણ્યકે અંકુર,
 તબથેં દિન મોહી સફલ વલ્યો હો;
 અંગનમેં અમિયેં મેહુ વૂઠે,
 જન્મ તાપકો બ્યાપ ગલ્યો હો. અં ૧

૧ ભક્તિ ૨ કર્મરી હો છેહા ૩ પ્રણુતિ થઈ.

જેસી ભકિત તૈસી પ્રભુ કર્ના,
 શ્વેત શંખમે^૧ દૂધ^૨ ભલ્યો હો;
 દરશનથે^૩ નવનિધિ મે^૪ પાઈ,
 દુઃખ દોહગ સવિ દૂર ટલ્યો હો. સં૦ ૨

ડરત ફિરત હે દુરહી દિલથે,
 મોહ મદ્દ જિણે જગત્રય છલ્યો હો.
 સમકિત રતન લહુ^૩ દરિસણથે,
 અખ નવિ જાઉં કુગતિ રૂલ્યો હો. સં૦ ૩

નેહ નજર ભર નિરખતહી મુઝ,
 પ્રભુશું હિયડો હેજ હલ્યો હો;
 શ્રી નયવિજય વિબુધ સેવકકું,
 સાહિબ સુરતર હોઈ રૂલ્યો હો. સં૦ ૪

અભિનંદન જિન-સ્તવન.

[રાગ નટ] (૫૬ ૪૫)

પ્રભુ! તેરે નયનકી હું બલીહારી, (ટેક)
 યાકી શોભા વિજીત તપસા, કમલ કરતુ હે જલચારી;
 વિધુકે શરણુ ગયો મુખ અરીકે, વનથે^૧ ગગન હરિણુ હારી. પ્ર૦ ૧.
 સહજ હિ અંજન મંબુલ નીરખત, અંજન ગર્વ દીયો દારી;
 છીન લહીહિ ચકોરકી શોભા, અગ્નિ ભખે સો દુઃખ ભારી. પ્ર૦ ૨

૧ મિલ્યો હો, ૨ રિધિ ૩ લેહુ. ૪ પ્રભુ તેં હિયડો હેજ હલ્યો હો.

ચંચલતા ગુણુ દીયો મીનકો, અલિ જ્યુ તારા હેં કારી;
 કહું સુભગતા કેતિ ઇનકી, મોહી સખહી અમરનારી. પ્ર૦ ૩
 ધૂમત હે સમતા રસ માતે, જેસે ગજભર મદવારી;
 તીન ભુવનમાં નહી કો ઇનકો, અભિનંદન જિન અનુકારી. પ્ર૦ ૪
 મેરે મન તો તુંહી રચત હે, પરે કુણુ પરકે લારી;
 તેરે નયનકી મેરે નયનમેં, જશ કહે દીયો છખી અવતારી. પ્ર૦ ૫

શ્રી સુમતિનાથ જિન-સ્તવન.

[રાગ મા૩] (૫૬ ૪૬)

સુમતિનાથ સાચા હો. (ટેક)

પરિપરિ પરખતહિ લયા, જૈસા હીરા જાચા હો;
 આર દેવ સવિ પરિહર્યા, મેં જાણી કાચા હો. સુમતિ૦ ૧
 તેસી કિરિયા હે ખરી, જૈસી તુજ વાચા હો;
 આર દેવ સવિ મોહિં લર્યા, સવિ મિથ્યા માચા હો. સુમતિ૦ ૨
 અઊરાસી લખ વેષમાં, હું બહુ પરિ નાચા હો;
 મુગતિ દાન દેઈ સાહિબા, અખ કરહો જિવાચા હો. સુમતિ૦ ૩
 લાગી અગ્નિ કષાયકી, સખ ઠોરહી આંચા હો;
 રક્ષક જાણી આદર્યા, મેં તુમ સરન સાચા હો.^૧ સુમતિ૦ ૪
 પક્ષપાત નહિં કોઉસું, નહિં લાલચ લાંચા હો;
 શ્રી નયવિજય સુશિષ્યકો, તોસું દિલ રાચા હો. સુમતિ૦ ૫

૧ મેં શરણુ ધુમ્હાચાહો.

શ્રી પદ્મપ્રભ જિન સ્તવન.

[રાગ પૂરવી.] (૫૬ ૪૭)

ઘડિ ઘડિ સાંભરે સાંઘ સલૂના, ઘડિ ઘડિ. (ટેક).
 પદ્મ પ્રભુ જિન દિલસેં ન વિસરે. માનૂં કિયો કછુ ગુનકો હૂના;
 દરિસન દેખતહી સુખ પાઉં, તો ખિન હોત હું ઉના હૂના. ઘ૦ ૧
 પ્રભુ ગુન જ્ઞાન ધ્યાન વિધિ રચના, પાન સુપારી કાથા ચૂના;
 રાગ ભયો દિલમેં આયોગેં, રહે છિપાયા ના છાના છૂના. ઘ૦ ૨
 પ્રભુગુન ચિત્ત ખાંધ્યો સખ સાખે, કુન પધસે લેઈ ઘરકાં ખૂના;
 રાગ જગ્યા પ્રભુસું મોહિ પરગટ, કહો નયા કોઉ કહો જૂના. ઘ૦ ૩
 લોકલાજસેં જે ચિત્ત ચારે, સો તો સહજ વિવેકહી સૂના;
 પ્રભુગુન^૧ ધ્યાન વિગર ભ્રમભૂલા, કરે કિરિયા સો રાને રૂના. ઘ૦ ૪
 મેંતો નેહ કિયો તોહિ સાથે, અખ નિવાહ તો તોથેઈ^૨ હૂના;
 જસ કહે તો ખિનુ આર ન સેવું, અમિય ખાઈ^૩ કુન ચાખે લૂના. ઘ૦ ૫

શ્રી સુપાર્શ્વનાથ જિન-સ્તવન.

[રાગ યમન કલ્યાણ.] (૫૬ ૪૮)

ઐસેં સામી સુપાર્શ્વસેં દિલ લગા,
 હુઃખ લગા સુખ જગા જગતારણા; (ટેક)
 રાજહંસકું માનસરોવર, રૈવા જલ જયું વારણા;
 ખીર સિંધુ જયું હરિકું ખ્યારો જ્ઞાનિકું તત્વ-વિચારણા. ઐ૦ ૧

૧ ગ્યાન. ૨ તો વર્ષ. ૩ પાઈ.

મોરકું મેહ ચકોરકું ચંદા, મધુ મનમથ ચિત્ત ઠારના;
 ફૂલ અમૂલ લમરકું અંબહી, કોકિલકું સુખકારના. ઐં ૨
 સીતાકું રામ કામ જ્યું રતિકું, પંથીકું ઘર-ખારના;
 દાનીકું ત્યાગ યાગ ખંભનકું, યોગીકું સંયમ ધારના ઐં ૩
 નંદન વન જ્યું સુરકું વલ્લભ, ન્યાયીકું ન્યાય નિહારના;
 નયું મેરે મન તુંહિ સુહાયો, આર તો ચિત્તથે ઉતારના. ઐં ૪
 શ્રી સુપાર્શ્વ દરિશન પર તેરે, કીજે કોહિ ઉવારના;
 શ્રી નયવિજય વિબુધ સેવકકું, દિયો સમતારસ પારના. ઐં ૫

શ્રી ચંદ્રપ્રભ જિન-સ્તવન.

[રાગ રામગ્રી.] (૫૬ ૪૬, ૭, ૬૯)

શ્રી ચંદ્રપ્રભ જિનરાજ રાજે, વદન પુનમચંદરે;
 લવિક લોક ચકોર નિરખત, લહે પરમાનંદરે. (ટેક)

શ્રી ચંદ્રં ૧

મહમહે મહિમાએ જસભર, સરસ જસ અરવિંદરે;
 રણુઝણુ કવિજન લમર રસિયા, લહિ સુખ મકરંદરે. શ્રી ચંં ૨
 જસ નામે દોલત અધિક દિપે, ટલે દોહગ દંદરે;
 જસ ગુન-કથા ભવ-વ્યથા ભાંજે, ધ્યાન શિવતરૂંદરે. શ્રી ચંં ૩
 વિપુલ હૃદય વિશાલ ભુજ યુગ, ચલિતી ચાલ ગચંદરે;
 અતુલ અતિશય મહિમ-મંદિર, પ્રણત સુરનર વૃંદરે. શ્રી ચંં ૪
 મેં હું દાસ ચાકર પ્રભુ ! તેરો^૧, શિષ્ય તુજ ફરજંદરે;
 જસવિજય વાચક ઈમ વિનવે, ટાલો મુજ ભવફંદરે. શ્રી ચંં ૫

૧ હું દાસ ચાકર દેવ ! તેરો.

શ્રી સુવિધિનાથ જિન સ્તવન.

/ [રાગ કેદારો.] (૫૬ ૫૦)

મેં કીનો નહીં તો જિન ઓરશું રાગ (ટેક)
 દિન દિન વાન ચઢત ગુન તેરો, જ્યું કંચન પરભાગ;
 ઓરનમેં હે કષાયકી કાલિમા^૧, સો કયું સેવા લાગ; મેં ૦ ૧
 રાજહંસ તું માનસરોવર^૨, ઓર અશુચિ રૂચિ કાગ;
 વિષય ભુજંગમ ગરૂડ તું કહિયેં, ઓર વિષય વિષનાગ. મેં ૦ ૨
 ઓર દેવ^૩ જલ છીલર સરિખે, તું તો સમુદ્ર અથાગ;
 તું સુરતરૂ જગવંછિતપૂરન, ઓર તો સુકે^૪ સાગ. મેં ૦ ૩
 તું પુરષોત્તમ તુંહિ નિરંજન, તું શંકર વડભાગ;
 તું બ્રહ્મા તું બુદ્ધ^૫ મહાબલ, તુંહિ દેવ વીતરાગ. મેં ૦ ૪
 સુવિધિનાથ તુજ ગુન ફૂલનકો, મેરો દિલ હે બાગ;
 જશ કહે ભમર^૬ રસિક હોધ^૭ તામેં, લીજેં ભકિત પરાગ. મેં ૦ ૫

આ ઋષભદેવથી સુવિધિનાથ સુધીનાં નવ સ્તવનોને એક
 પ્રતમાં ' નવનિધાન નવસ્તવન ' કહ્યા છે તેથી આનું મથાળું ' નવ-
 નિધાન સ્તવનો ' રાખ્યું છે તે પ્રતમાં અંતે એમ લખ્યું છે કે:
 ' નવનિધાન નવસ્તવન ' સંપૂર્ણ: ઇતિ શ્રેય. | સંવત્ ૧૮૬૪ વર્ષે
 મૃગસીર સુદ ૯ દિને શ્રી લખીતં શ્રી ઋષભવિજયગણી સ્વઅર્થે
 શ્રી ચાણુસમા નગરે ભદ્રેવાળ પ્રસાદાત્ શ્રી શ્રી ' પત્ર ૨ પંક્તિ
 દરેકમાં ૧૫-મુનિ જશવિજય પાસેનો સંગ્રહ

ખીજી પ્રત પાટણના ફેફલીયા પાડાના ભંડારમાં દાખલો ૮૨
 પ્રત નં. ૧૬૦ છે તેમાં છેવટે આ નવસ્તવન લખેલાં છે.

૧ કલિકા. ૨ ગ્યાન સરોવર તે. ૩ અલપ. ૪ સુકો. ૫ બુદ્ધિ.
 ૬ ભવિક. ૭ કહ્નં.

વિશિષ્ટ જિન સ્તવનો.

શ્રી આદિનાથ જિન-સ્તવન.

[રામ કહો રહેમાન કહો એ દેશી.]

‘તારન તરન’ કહાવત હો, જયું આપ તરે હમહીકો તારો;
આદિનાથ પ્રભુ તુમ્હારી કીરતિ, તાહીકો તુમ અર્થ ખિચારો. ૧
‘પહેલે તારક’ આપ કહાવત, તાકે પીછે તરહ ઉવારો;
સો તુમ આપ તરે પહેલેહી, અજહુતો પ્રભુ મોહિ ન સંભારો. ૨
‘દીન દયાલ’ ઉચિત ચુંહીથી, દીન સહિત શિવ માંહી સીધારો;
ઉચિત કહો તુમ બધઠે શિવમેં, હમ જગમાંહી કરત પુકારો. ૩
તુમ તો ‘જગનાયક’ ‘શિવ લાયક’, દેખો કોઉ દિન ગવારો;
પહેલે પાર કરો ગરીબનકું, આપ હુતે સબ પીછે પારો. ૪
જો કીની સો આછી કીની, અબ મોરી ખીનતી અવધારો;
ચરન ગ્રહી તુમહી તારોગે, સેવક જશ લહો શરન તુમારો. ૫

શ્રી આદિનાથ જિન સ્તવન.

[રાગ-ગોઝ સારંગ તથા પૂર્વો.] (પદ ૧૦)

પસારી કર લીજે, ઇક્ષુરસ લગવાન !

ચઠત શિખા શ્રેયંસ કુમરકી, માનું નિરમલ ધ્યાન. ૫૦ ૧ (ટેક)

મેં પુરૂષોત્તમ-કરકી ગંગા, તુંતો ચરન નિદાન;

ઈત ગંગા અંબર તરજનકું, માનું ચલી અસમાન. ૫૦ ૨

કીધો વિધુ બિંબ સુધા શું ચાહત, આપ મધુરતા માન;
કીધો દાયકકી પુણ્ય પરંપર, દાખત સરગ વિમાન. ૫૦ ૩
પ્રભુ-કરેં ઇશ્વરસ દેખી કરત હે, ઐસી ઉપમા જન;
જશ કહે ચિત વિત્ત પાત્ર મિલાવે, ચુંભવિકું જિન-ભાન. ૫૦૪

....

શ્રી ઋષભદેવ જિન-સ્તવન.

(૩)

રાગ-ગોડી સારંગ [૫૬ ૬૩]

વિમલાચલ પર દાદાની અજળ જટા એ દેશી.

તુહારે શિર રાજત અજળ જટા.

છારયે માનું ગયન^૧ ન છારત, સીસ^૨ સણુગાર છટા; તુહારે^૦ ૧

કિયું ગંગા અમરી સસુર સેવત, યમુના ઉભય તટા;

ગિરિવર શિખરેં એહ અનોપમ, ઉન્નત મેઘ-ઘટા; તુહારે^૦ ૨

કેસે બાલ લગે^૩ ભવિ ભવ-જલ, તારત અતિ વિકટા;

હરિ કહે જસ પ્રભુ ઋષભ રખોએ, હમહિ અતિ

ઉલટા; તુહારે^૦ ૩

૧ ગયલ. ૨ સીસ. ૩ કિસી વાર લાગે.

શ્રી શીતલનાથ જિન રતવન

/ રાગ અડાણી. [૫૬ ૧૧]

શીતલ જિન મોહિ ખ્યારા,
 સાહિબ શીતલ જિન મોહિ ખ્યારા. (ટેક)
 ભુવનવિરોચન પંકજ લોચન, જિઉકે જિઉ હમારા; શી૦ ૧

જ્યોતિશ્રું જ્યોત મિલત જળ ધ્યાવે^૧, હોવત નહિ તખ ન્યારા;
 ખાંધી મૂઠી ખુલે ભવ માયા, મિટે મહા ભ્રમ ભારા; શી૦ ૨

તુમ ન્યારે તખ સખહિ ન્યારા, અંતર કુટુંબ ઉદારા;
 તુમહી નજિક નજિક હે સખહી, ઋદ્ધિ અનંત અપારા; શી૦ ૩

વિષય લગનકી અગનિ ખૂબવત, તુમ ગુન અનુભવ ધારા;
 ભર્ષ મગનતા તુમ ગુન રસકી, કુન કંચન કુન દારા; શી૦ ૪

શીતલતા ગુન હોર કરત તુમ, ચંદન કાહ ખિચારા ?
 નામેહી તુમ તાપ હરત હે, વાકું ઘસત ઘસારા; શી૦ ૫

કરહુ કષ્ટ જન બહુત હમારે, નામ તિહારો આધારા;
 જસ કહે જનમ મરણુ ભય ભાગો, તુમ નામે ભવપારા; શી૦ ૬

:૦:

શ્રી શાન્તિનાથ જિન-સ્તવન.

ધ્યાન-મગ્નતા.

/ રાગ-સારંગ. [૫૬ ૧૬]

હમ મગન લયે પ્રભુ ધ્યાનમેં; ટેક
 બિસર ગઈ દુવિધા તન મનકી, અચિરા સુત
 ગુન જ્ઞાનમેં; હમ૦ ૧

હરિ હર બ્રહ્મ પુરંદરકી ઋદ્ધિ, આવત નાંહિ કોઈ માનમેં;
 ચિદાનંદકી મોજ મચી હે, સમતા રસ કે પાનમેં; હમ૦ ૨

ઈતને દિન તું નાંહિ પિછાન્યો, મેરો જન્મ^૧ ગમાયો^૨ અજ્ઞાનમેં;
 અથ તો અધિકારી હોઈ બેઠે, પ્રભુ ગુન અખય ખજાનમેં; હમ૦ ૩

ગઈ દીનતા સખહી હમારી, પ્રભુ^૧ તુજ સમકિત-દાનમેં;
 પ્રભુ-ગુન-અનુભવકે રસ^૩ આગે, આવત નાંહિ કોઈ
 માનમેં; હમ૦ ૪

જિનહિ પાયા તિનહી છિપાયા, ન કહે કોઈકે કાનમેં;
 તાલી લાગી જખ અનુભવકી, તખ જાને^૪ કોઈ સાંનમેં; હમ૦ ૫

પ્રભુગુન અનુભવ અંદ્રહાસ જ્યોં, સો તો ન રહે મ્યાનમેં;
 વાચક જશ કહે મોહ મહા અરિ, છત લીયો હે
 મેદાનમેં; હમ૦ ૬

શ્રી નેમિનાથ જિન રતવન

(૧)

તુજ દરીશન દીકું અમૃત મીકું લાગેરે, યાદવજી !
 ખીણુ ખીણુ મુજ તુજશું ધર્મ સનેહો જાગેરે, યાદવજી !
 તું દાતા ત્રાતા બ્રાતા માતા તાતરે, યાદવજી !
 તુજ ગુણના મોટા જગમાં છે અવદાતરે, યાદવજી ! ૧
 કાચે રતી માંડે સુરમણિ છાંડે કુણરે ? યાદવજી !
 લાઈ સાકર મૂકી કુણુ વળી ચૂકી લુણરે, યાદવજી !
 મુજ મન ન સુઢાયે તુજ વિણુ બીજે દેવરે, યાદવજી !
 હું અહનિશી ચાહું તુજ પય-પંકજ-સેવરે, યાદવજી ! ૨
 સુર નંદન હે બાગજ જિમ રહેવા સંગ રે, યાદવજી !
 જિમ પંકજ ભુંગા શંકર ગંગા રંગરે, યાદવજી !
 જિમ ચંદ ચકોરા મેહા મોરા પ્રીતિરે, યાદવજી !
 તુજમાં હું ચાહું તુજ ગુણને જોગે તે છતીરે, યાદવજી ! ૩
 મેં તુમને ધાર્યા વિસાર્યા નવિ જાયરે, યાદવજી !
 દિનરાતે ભાતે ધ્યાઉં તો સુખ થાયરે, યાદવજી !
 દીલ કંઈણા આણો જો તુમ જાણો રાગરે, યાદવજી !
 દાખો એક વેરા ભવજલ ઠેરા તાગરે, યાદવજી ! ૪
 દુઃખ ટલીયો મીલીયો આપે મુજ જગનાથરે, યાદવજી !
 સમતા રસ ભરીયો ગુણ ગણુ દરીયો શિવ સાથરે, યાદવજી !
 તુજ મુખકું દીઠે દુઃખ નીઠે સુખ હોઈ રે યાદવજી !
 વાચક જસ બોલે નહિ તુજ તોલે કોઈરે, યાદવજી !
 વૈરાગી રે, સોભાગી રે, યાદવજી ! ૫

રાબુલ-નિવેદન.

(૨)

રાગ-કાશી^૧ [૫૬ ૧૭]

[લાવતહે^૧ મોહિ શ્યામ કન્હુઘર્યા ઓ દેશી

દેખતહી ચિત્ત ચોર લિયો હે, દેખતહી ચિત્ત ચોર લિયો;

સામકેા નામ રૂચત^૨ મોહિ અહનિશી, સામ બિના

કહા કાજ જિયો^૩; દેખતહી૦ ૧

સિદ્ધિવધૂકે લિયે મુઝ છોરી, પશુચ્ચનકે શિર દોષ દિયો;

પરકી પીર ન જનત^૪ તાસો, વૈર વસાયો જો નેહ

કિયો; દેખતહી૦ ૨

પ્રાન ધરત મેં પ્રાનપિયા બિન, વજ્રહિથેં મોહિ કઠિન હિયો;

જસ પ્રભુ નેમિ મિલે દુઃખ ડાર્યો, રાબુલ શિવ

સુખ અમૃત પિયો; દેખતહી૦ ૩

પ્રભુનું અદ્ભુત રૂપ

(૩)

રાગ-દેવગંધાર [૫૬ ૩૨]

દેખો માધ ! અજબ રૂપ જિનજીકે; દેખો^૫૦ ટેક

પાઠાતર-૧ માકિ કાફી, માઝિ કાફી. ૨ રૂચે ૩ જીવો ૪ જાને

૫ દેખ્યો

ઉનકે આગે ચોર સખહુંકો^૧, રૂપ લગે મોહે પ્રીકો; દેખો ૧
 લોચન કરૂના-અમૃત-કચોલે, મુખ સોહે અતિ નીકો;
 કવિ જસવિજય કહે ચોર સાહિબ, નેમજી ત્રિભુવન
 ટીકો; દેખો ૨

શ્રી પાર્શ્વનાથ જિન-સ્તવનો

(૧)

રાગ-ધમાલ

ચિહાનંદન પરમ નિરંજન, જન મન રંજન દેવ, લલના !
 વામાનંદન જિનપતિ થુણીએ, સુરપતિ જસ કરે સેવ,
 મનમોહન જિનજી ભેટીએ હો; (ટેક)
 અહો મેરે લલના ! મેટીએ પાપકો પૂર, મનમોહન જિનજી ૦૧
 કેસરઘોળી ઘસી ઘનચંદન, આનંદન ઘનસાર, લલના !
 પ્રભુજીકી પૂજા કરી૩ મન રંગે, પાઈએ પુન્ય અપાર^૪; મં ૨
 બાઈ જૂઈ ચંપક કેતકી, હમણો ને મચકુંદ, લલના !
 કુંદ પિયંશુ^૫ રૂચી સુંદર ભેડી, પૂજીએ પાસ જિણુંદ; મં ૩
 ૬અંગી ચંગી ૭અંગ બનાઈ, અલંકાર અતિસાર, લલલના !
 દ્રવ્યસ્તવ વિધિ પૂરણુ વિરચી^૮, લાવીએ લાવ ઉદાર; મં ૪

૧ સખનકો ૨ એ ૩ કરો ૪ સફાર ૫ ઈંદુ ૬ અંગે ૭ આંગી
 ૮ ચિરચી.

પરમાત્મ પૂરણુ ગુણુ પરતક્ષ^૧, પુરૂષોત્તમ પરધાન, લ૦
પ્રગટ પરભાવ પ્રભાવતી વદ્ધલ, તું જયો સુગુણુ
નિધાન; મન૦ ૫

જો તુજ લક્ષિત મયૂરી^૨ મુજ મન, વન વિચરે અતિ ચિત્ત, લ૦
હુરિત ભુજંગમ બંધન ત્રૂટે, તું સઘલો જગ મિત્ત; મન૦ ૬

તુજ આણુ સુરવેલી મુજ મન, નંદન વન જિહાં રૂઢ, લ૦
કુમતિ કદાચહ કંટક શાખી, સંભવે તિહાં નહી ગઢ; મન૦ ૭

લક્ષિત રાગ તુજ આણુ આરાધન, દોય ચક્ર સંચાર, લ૦
સહસ અઢાર સીલાંગરથ ચાલે, વિધન રહિત શિવ હુવાર૩; મન૦ ૮

શુરૂ ઉપદેશે જો મુજ લાગ્યો, તુજ શાસનકો રાગ, લ૦
મહાનંદ પદ ખેંચ લીએંગો, જયું અલિ કુસુમ પરાગ; મન૦ ૯

બાહિર મન નિકસત નાંહિ આહત, તુજ શાસનમેં લીન, લ૦
ઉમગ નિમગ કરી નિજપદ રહેવે, જયું જલ નિધિ
માંહિ^૪ મીન; મન૦ ૧૦

મુજતુજ શાસન અનુલવકો રસ, કયુ કરી જાણે લોગ, લ૦
અપરિણીત કન્યા નવિ જાણે, જયું સુખ દયિત
સંયોગ^૫; મન૦ ૧૧

ઓરનકી ગણુના^૬ નાંહિ પાઉં, જો તું સાહિબ એક, લ૦
ફલે વાસના દઢ નિજ મનકી, જો અવિચલ હોય^૭

ટેક; મન૦ ૧૨

તું સાહિજી હું સેવક તેરો, એ વ્યવહાર વિભાગ, લ૦
નિશ્ચય નય મત દોનું ખિચે, હોય^૧ નાંહિ ભેદકો

લાગ; મન૦ ૧૩

મન વચનાદિ પુદ્ગલ ન્યારા, નાસે^૨ સકલ વિભાવ, લ૦
શુદ્ધ દ્રવ્ય શુન પર્ચાય ઘટના, તુજ સમ શુદ્ધ સ્વભાવ; મન૦ ૧૪
તું ઘટ અંતર પ્રગટ વિરાજે, જયું નિર્મલ શુણ્^૩ કાંત, લ૦
ખાહિર હુંઠત મૂઠ ન પાવે, જયું મૃગમદ્ મન^૪ ભ્રાંત;

મન૦ ૧૫

શુણ્ ઠાણાદિક ભાવે મિશ્રિત, સખમે^૫ હૈ^૬ તુજ અંસ, લ૦
ખીર નીર જયું ભિન્ન કરત હે, ઉજવલ અનુભવ

હંસ; મન૦ ૧૬

આતમ જ્ઞાન દશા જસ જગી, વૈરાગી તુજ ગ્યાન, લ૦
સો પાવે જયું રતન પરીક્ષા, પરખત^૭ રતન પ્રધાન; મન૦ ૧૭
પુન્ય પ્રગટ દેવનકો લગ્ન^૮, મૂઠ લહે નાંહિ ધર્મ, લ૦
જયું પિયરાકુ કચન માને, લહે નાંહી અંતર મર્મ; મન૦ ૧૮
ગંધ-રૂપ-રસ-દ્રસ-વિવર્જિત, ન ધરત હે^૯ સંઠાણ, લ૦
અનઅવતાર અશરીર અવેદી, તું પ્રભુ સિદ્ધ^{૧૦} પ્રમાણ;

મન૦ ૧૯

કેવલજ્ઞાનદશા અવલોકી, લોકાલોક પ્રમાણ. લ૦
દર્શન-વીર્ય-ચરણ-શુણ્ધારી, શાશ્વતાં^{૧૦} સુખ;

અહિઠાણ, મન૦ ૨૦

૧ કોય-હૈ ૨ ન્યારો ૩ મણિ ૪ મૃગ ૫ માહિ ૬ પેખત
૭ કારણ ૮ ધરે તિહા ૯ શુદ્ધ ૧૦ શાશ્વત.

સત્તા શુદ્ધ અરૂપી તેરી, નહિ જગકો વ્યવહાર, લ૦
કા કહીએ કછુ કહ્યો ન જાએ^૧, તું પ્રભુ અલખ અપાર;

મન૦ ૨૧

દીપ અંદ્ર રવિ ગ્રહ ગણુ કેરો, જિહાં પસરત નાંહિ તેજ, લ૦
તિહાં એક તુજ ધામ વિરાજે, નિર્મલ ચેતના સેજ^૨; મન૦ ૨૨
આદિરહિત અજરામર નિર્ભય, વ્યાપક એક અનંત, લ૦
શુદ્ધ પદ્ધતિ અક્ષયિ^૩ અમાયિ, તુ પ્રભુ બહુ ગુણવંત;

મન૦ ૨૩

તું માતા તું ત્રાતા ભ્રાતા, પિતા બંધુ તું મિત્ત, લ૦
શરણુ તુંહી તુજ સેવા કીજે, દૃઢ કરી એકજ^૪ ચિત્ત, મન૦ ૨૪
પાસ આસ પૂરો અળ મેરી, અરજ એક અવધાર, લ૦
શ્રી નયવિજય વિબુધ પાય સેવક, જસ કહે લવજલ
તાર, મન૦ ૨૫

ભાવપૂજા રહસ્ય.

(૨)

[શાલિભદ્ર ભોગી રહ્યો એ દેશી]

પૂજા વિધિ માંહે ભાવિયેજી, અંતરંગ જે ભાવ;
તે સવિ તુઝ આગલ કહુ જી, સાહેબ સરલ સ્વભાવ,
સુહકર ! અવધારો પ્રભુપાસ ! એ આંકણી ૧

૧ કહત ન આવે ૨ ચેતન સહજ ૩ અકષાયાથી ૫ તતુ વચ.

દાતણ કરતાં ભાવિયેજી, પ્રભુગુણજલ મુખ શુદ્ધ;
 ઉલ ઉતારી પ્રમત્તતાજી, હો મુઝ નિર્મલ બુદ્ધ; સુહંકર ! ૨
 જતનાયે રનાન કરીજીએજી, કાઢો મેલ મિથ્યાત;
 અંગુષ્ઠે અંગ શોષવીજી, બાણું હું અવદાત; સુહંકર ! ૩
 ક્ષીરોદ્ધકનાં ઘોતીયાંજી, ચિંતવો ચિત્ત સંતોષ;
 અષ્ટ કર્મ-સંવર લલોજી, આઠ પડો મુહકોષ; સુહંકર ! ૪
 ચોરસીયો એકાગ્રતાજી, કેસર લલિત કલ્લોલ;
 શ્રદ્ધા ચંદન ચિંતવોજી, ધ્યાન ઘોલરંગરોલ; સુહંકર ! ૫
 ભાલ વહું આણા લલીજી, તિલક તણો તેહ ભાવ;
 જે આભરણ ઉતારીયેંજી, તે ઉતારો પરભાવ; સુહંકર ! ૬
 જે નિર્માલ્ય ઉતારિયેજી, તે તો ચિત્ત ઉપાધિ;
 પખાલ કરતાં ચિંતવોજી, નિર્મલ ચિત્ત સમાધિ; સુહંકર ! ૭
 અંગલૂહણું બે ધર્મનાંજી, આત્મ સ્વભાવ જે અંગ;
 જે આભરણ પહેરાવીએજી, તે સ્વભાવ નિજ અંગ; સુહંકર ! ૮
 જે નવવાડ વિશુદ્ધતાજી, તે પૂજા નવ અંગ;
 પંચાચાર-વિશુદ્ધતાજી, તેહ કૂલ પંચરંગ; સુહંકર ! ૯
 દીવો કરતાં ચિંતવોજી, જ્ઞાન-દીપક સુપ્રકાશ;
 નય ચિંતા ઘૃત પૂરિયુંજી, તત્ત્વ પાત્ર સુવિલાસ; સુહંકર ! ૧૦
 ધૂપ રૂપ અતિ કાર્યતાજી, કૃષ્ણાગરૂનો ભોગ;
 શુદ્ધ વાસના મહમહેજી, તે તો અનુભવ યોગ; સુહંકર ! ૧૧
 મદ સ્થાનક અઠ છાંડવાંજી, તેહ અષ્ટ મંગલિક;
 જે નૈવેદ્ય નિવેદીયેંજી, તે મન નિશ્ચલ ટેક; સુહંકર ! ૧૨

લવણ ઉતારી લાવીએજી, કૃત્રિમ ધર્મનોરે ત્યાગ;
 મંગલ દીવો અતિ લલોજી, શુદ્ધ ધર્મ પરભાગ; સુહંકર ! ૧૩
 ગીત નૃત્ય વાજિંત્રનોજી, નાદ અનાહત સાર;
 શમ-રતિ રમણી જે કરીજી, તે સાચો થેઈકાર; સુહંકર ! ૧૪
 લાવ પૂજા એમ સાચવીજી, સત્ય વળાઓરે ઘંટ;
 ત્રિભુવન માંહે તે વિસ્તરેજી, ટાલે કર્મનો કંટ; સુહંકર ! ૧૫
 એણી પરે લાવના લાવતાંજી, સાહેબ જસ સુપ્રસન્ન;
 જનમ સફલ જગ તેહનોજી, તેહ પુરૂષ ધન્ન ધન્ન; સુહંકર ! ૧૬
 પરમ પુરૂષ પ્રભુ સામલાજી, માનો એ મુજ સેવ;
 હર કરો ભવ-આમલાજી, વાચક જશ કહે દેવ; સુહંકર ! ૧૭

[આ સ્તવન સાથે ઉપાધ્યાયજીનું ‘લાવપૂજાષ્ટક’ તેમની પ્રસિદ્ધ કૃતિ ‘જ્ઞાનસાર’માંથી અત્ર સાર્થ આપવામાં આવે છે, તેની સાથે સરખાવો :

દયામંસા કૃતર-ગાનઃ, સતોષશુભવસ્થમૃત્ ।
 વિવેકતિલકઞ્ચોજી, ભાવનાપાવનોશયઃ ॥ ૧ ॥

*

મક્ષિશ્રદ્ધાનયૃત્સૃણો, ન્મિશ્રકરમીરજદ્રવૈઃ ।
 નવબ્રહ્માંગતો દેવઃ, શુદ્ધમાત્માનમર્ચય ॥ ૩ ॥

*

ક્ષમાપુષ્પસ્રજં ધર્મ-યુગ્મક્ષૌમદ્રયં તથા ।
 ધ્યાનાભિરણસારં ચ તદંગો વિનિવેશય ॥ ૨ ॥

*

મદસ્થાનભિદાત્યાગૈ,-લિંસાત્રે ચાષ્ટમંગલીં ।
જ્ઞાનાગ્નો શુભસંકલ્પ,-કાકતુંડં ચ ધૂપય ॥ ૪ ॥

*

પ્રાગ્ધર્મલવણોત્તારં, ધર્મ સંન્યાસવન્હિના ।
કુર્વન્ પૂરય સામર્થ્ય-રાજત્રોરાજનાવિધિ ॥ ૫ ॥

*

સ્ફુરન્મંગલદીપં ચ, સ્થાપયાનુભવં પુરઃ ।
યોગનૃત્યપરસ્તૌર્ય-ત્રિકસંયમવાન્મત્ર ॥ ૬ ॥

*

ઉલ્લસન્મનસઃ સત્ય,-ચંદાં વાદ્યતસ્તવ ।
ભાવપૂજારતસ્યેત્યં, કરકોડે મહોદયઃ ॥ ૭ ॥

*

દ્રવ્યપૂજોચિતા મેદો,-પાસના ગૃહ્યધેધિનાં ।
ભાવપૂજા તુ સાધૂના-મમેદોપાસનાત્મિકા ॥ ૮ ॥

*

દયારૂપી જલથી જેણે સ્નાન કર્યું છે, સંતોષ રૂપી
શુભ વસ્ત્રો જેણે ધારણ કર્યા છે, વિવેક રૂપી તિલકથી જે
શોભે છે, ભાવનાએ કરીને જેનો આશય પવિત્ર છે, એવા
તમે ભક્તિ અને શ્રદ્ધારૂપી કેશરથી મિશ્રિત ચંદને કરીને
નવ પ્રહાંગે શુદ્ધાત્મારૂપ દેવની પૂજા કરો. ૧-૨

ક્ષમારૂપી પુષ્પનો હાર, (દેશાવરતિ અને સર્વવિરતિ)
જે ધર્મરૂપી જે વસ્ત્રો અને ધ્યાનરૂપી શ્રેષ્ઠ આભરણ, તે
પ્રભુના અંગે સ્થાપો. ૩

મહસ્થાનના (આઠ) પ્રકારોના ત્યાગે કરીને તે દેવની સમક્ષ આઠ મંગળ રચો અને જ્ઞાનાગ્નિને વિષે શુભ સંકલ્પરૂપ કૃષ્ણાગરનો ધૂપ કરો. ૪

ધર્મ સંન્યાસરૂપી અગ્નિએ કરીને પૂર્વધર્મોરૂપી લવણોત્તાર કરીને સામર્થ્ય-યોગવડે શોભતી આરતીની વિધિ કરો. ૫

અનુભવ રૂપી સ્કુરતો મંગળદીપ તે દેવની આગળ સ્થાપો, યોગરૂપી નૃત્યને વિષે તત્પર થાઓ અને ત્રણ તૌર્થ [ઈંદ્રિય, યોગ અને કષાયના નિવૃત્તિરૂપ] વાદધ્વનિઓરૂપ સંયમવાળા થાઓ. ૬

આ પ્રમાણે ભાવપૂજાને વિષે તત્પર, ઉદ્દાસચુકત મનવાળા અને સત્ય ઘંટાનાદ કદનારાઓનો મહોદય હાથની હથેળીમાં છે. ૭

લેહને વિષે આરાધના રૂપ દ્રવ્યપૂજા ગૃહસ્થાને ઉચિત છે અને અલિન્ન આરાધના સ્વરૂપ ભાવપૂજા સાધુઓને ઉચિત છે. ૮

પ્રભુ ગુણ ગાન મહિમા

(૩)

[રાગ-ધમાલ]

નયરી વાણારસી જાણીયે હો, અશ્વસેન કુલચંદ,
વામાનંદન વંદીયે હો, પાસજી સુરતરૂ કંદ; બલ જાઉં

પરમેસર નિત્ય ગુણ ગાઈયે હો, અહો મેરે લલનારે
 ગાવત શિવસુખ પાઈયે હો. એ આંકણી ૧
 કૃષ્ણધર લાંછત નવ કર જિનજી, સખલ ધનાધન સાર, બલ
 સંજમ લેઈ શત તીનશું હો, સવિ કહે તું ધન્ય ધન્ય; પરં ૨
 વરસ સત એક આઈંખું હો, સીધ્યા સમેત ગીરીસ, બલ
 સોલ સહસ મુનિ તુમ તણાહો, સાહુણી સહસ અઝત્રીસ; પરં ૩
 ધરણુ ઈંદ્ર પદ્માવતી હો, પ્રભુ શાસન રખવાલ, બલ
 રોગ શોગ સંકટ ટલે હો, નામ જપતાં જપમાલ; પરં ૪
 પાસ આસ પૂરો અખ મેરી, અરજ એક અવધાર, બલ
 શ્રી નયવિજય વિબુધ પદ સેવી, જસ કહે લવજલ તાર; પરં ૫

હૃદય પ્રાર્થના

(૪)

[રાગ ધન્યાશ્રી. યા કાનડો દરબારી] (પદ ૧૨)

મંજુલ રતન રચિત સિંહાસન એ દેશી.

વામાનંદન જગદાનંદન, સેવકજન-આસા-વિસરામ;
 નેક નિજર કરી મોહપર^૧ નિરખો, તુમહો કરૂના
 રસ કે ધામ. (ટેક) વામાનં ૧
 ઇતની ભૂમિ પ્રભુ તુમહી આન્યો, પરિ પરિ બહુત બઢાઈ મામ;
 અખ દુયાર^૨ ગુનઠાન બઢાવત^૩, લાગત હે કહો^૪ તુમકું
 દામ. વામાનં ૨

૧ મોહિ ઉપર. ૨ દો ચાર. ૩ ચઢાવત. ૪ કહા.

અહાનશી ધ્યાન ધરું હું તેરો, સુખથી ન વિસારું તુમ નામ;^૧
શ્રી નયવિજય વિબુધ વર સેવક, કહે તુમ મેરે આતમ-

રામ. વામા૦ ૩

પ્રભુ સેવા.

(૫)

રાગ નટ. [પદ ૨૪ મું.]

સુખદાઇ રે સુખદાઇ, દાદો પાશજી સુખદાઇ;
એસો સાહિબ નહિ કોઈ જગમેં, સેવા કીજે દીલ લાઈ. સુ૦ ૧
સખ સુખદાઇ એહિજ નાયક રે, એહિ સાયક સુસદાઈ;
કિંકરકું કરે શંકર સરિસો, આપે અપની ઠકુરાઈ. સુ૦ ૨
મંગલ રંગ વધે પ્રભુ ધ્યાને, પાપ વેલી જાએ જરમાઈ;
શીતલતા પ્રગટે ઘટ અંતર, મિટે મોહકી ગરમાઈ. સુ૦ ૩
કહા કરું સુરતરૂ ચિતામણિકું, જો મે પ્રભુ સેવા પાઈ;
શ્રી જક્ષવિજય કહે દર્શન દેખ્યો, ઘર-અંગન નવનિધિ
આઈ. સુ૦ ૪

સેવાની રીત.

(૬)

રાગ ખિલાઉલ [પદ ૮ મું.]

મેરે સાહિબ તુમહિ હો, પ્રભુ^૨ પાસ જીજુંદા !
ખિજમતગાર ગરીબ હું, મેં તેરા બંદા. (ટેક) મેરે૦ ૧

૧ મુખ ન મેલું તેરો નામ. ૨ એહનિનાયક. ૩ શ્રી.

મેં ચક્રોર કંઈ ચાકરી, જળ તુમહિ^૧ ચંદા;
 ચક્રવાક મેં હુઇ રહું, જળ તુમહિ^૧ દિણંદા. મેરેં ૨
 મધુકર પરિ મેં રનગનું^૨, જળ તુમ અરવિંદા;
 ભક્તિ કંઈ ખગપતિ પરિ, જળ તુમહિ ગોવિંદા. મેરેં ૩
 તુમ જળ ગર્જિત ઘન ભયે, તળ મેં શિખિનંદા;
 તુમ સાયર જળ મેં તદા, સુર સરિતા અમંદા. મેરેં ૪
 દૂર કરો દાદા પાશજી !, ભવ-દુઃખકા કંદા;
 વાચક જશ કહે દાસકું, દિયો^૩ પરમાનંદા. મેરેં ૫

શ્રી અંતરીક્ષ પાર્શ્વનાથ જિન-સ્તવન

(૧)

રાગ કયાણ [૫૬ ૧૮ મું.]

સહુને પ્રભુ લેટે, અંતરીક પ્રભુ લેટે; (ટેક)
 જગત વચ્છલ હિતદાર્ધ, સહુને પ્રભુ લેટે;
 મોહ ચોર જળ જોર ફિરાવત, તળ સમરવો પ્રભુ નેટે. સં ૧
 ચોર સખાઇ ચાર દિવસકે, સાચ સખા પ્રભુ લેટે;
 ઇતનો આપ વિવેક વિચારે, માયામેં મત લેટે. સં ૨
 ભામણકે તો ભૂળ ન ભાંગે, જિનું ભોજન ગયે પેટે;
 ભગવંત ભક્તિ જિના સવિ નિષ્કલ, જશ^૪કહે ભક્તિ^૪મેં.
 લેટે. સં ૩

૧ તુમહો. ૨ રનજનુ. ૩ દીજો. ૪ ભક્તિ મુમેટે.

પ્રભુ મહિમા.

(૨)

જય જય જય જય પાસ જિણુંદ; ટેક
અંતરીક પ્રભુ ત્રિભુવન તારન, લવિક કમલ ઉદ્ધાસ દિણુંદ;
જય૦ ૧

તેરે ચરન શરન મેં કીને, તૂં ખિનુ કુન તોરે લવ ફંદ;
પરમ પુરૂષ પરમારથ-દર્શી, તૂં દિયે લવિકકું પરમાનંદ;
જય૦ ૨

તૂં નાયક તૂં શિવસુખ-દાયક, તૂં હિતચિંતક તૂં સુખકંદ;
તૂં જનરંજન તૂં લવલંજન, તૂં કેવલ-કમલા-ગોવિંદ;
જય૦ ૩

કોહિ દેવ મિલિકે કર ન શકે, એક અંશુઠ રૂપ પ્રતિષ્ઠંદ;
એસો અદ્ભુત રૂપ તિહારો, વરષત માનુ અમૃતકો ખુંદ;
જય૦ ૪

મેરે મન મધુકરકે મોહન, તુમ હો વિમલ સદલ અરવિંદ;
નયન ચક્રોર વિલાસ કરતુ હે, દેખત તુમ સુખ પુરનચંદ;
જય૦ ૫

ફર જાવે પ્રભુ! તુમ દરિશનતેં, દુઃખ-દોહન-દાલિદ્ર-અથ-દંદ;
વાચક જસ કહે સહસ ફલતેં તુમ હો, જે ખોલે તુમ
શુનકે વૃંદ; જય૦ ૬

શ્રી ગોડી પાર્શ્વનાથ જિન-સ્તવન.

૭૭૭૭૭૭

ત્રિગડધં પ્રભુ સોહધં રે એ રાગ

- ગોડી પ્રભુ ગાજધં રે, ઠકુરાધં છાજધં રે,
અતિ તાજધં દિવાજધં, રાજધં રાજિઓ રે. ૧
- શરણાગત ત્રાતા રે, તૂં દોલતિ દાતા રે,
હવધં દીજધં મુઝ સાતા, સમકિત શુદ્ધિની રે. ૨
- હૂં તુઝ શુભુરંગી રે, તૂં સહજ નિઃસંગી રે,
તોધં પ્રીતિ એકંગી, અંગીકરિ રહું રે. ૩
- કેતૂં તુઝ કહિધં રે, જો ખાંહિં ગ્રહિધં રે,
તો પ્રેમ નિરવહિધં, વાડ વાલહા રે. ૪
- ઉત્તમ શુભુ ઠાણુધં રે, તૂંહિજ મુઝ આણુધં રે,
હવધં ટાણુધં સ્યૂં તાણુધં, શિવમુખ આપવારે ? ૫
- સ્યૂં થાઓ ઉદાસી રે, જોઓ હૃદય વિમાસી રે,
તુઝ ચરણ ઉપાસી, હાંસી કિમ સહૂં રે ? ૬
- હાંસી એ મોટી રે, જો આશા ખોટી રે,
ધરિ જ્ઞાન કોટી રે, પણિ લવવશ હુધ રે. ૭
- જો સનમુખ દેખધં રે, સવિ આવધ લેખધં રે,
તો કાંધ ઉવેખધં, થોડધં કારણુધં રે. ૮
- ચાચક બહુ ચાચધં રે, વલી નચવ્યો નાચધં રે,
તેહથી કરમ નિકાચધં, દાતા વિણુ દિધં રે. ૯

- તે સઘણું જાણોરે, સ્યું મહિર ન આણો રે,
 હું છું સપરાણો, તુઝ આસિરધં રે. ૧૦
- મુઝ લાજ વધારી રે, આપી મતિ સારી રે,
 હવઈ ખ્યારી શિવનારી, પ્રભુ ! પરણાવિધં રે. ૧૧
- નહી કેા તુઝ તોલધં રે, તુઝ વયણે મનિ ડોલધં રે,
 સેવક જસ બોલધં, તુ જગગુરુ જયો રે. ૧૨

શ્રી ચિંતામણી પાર્શ્વનાથ જિન-સ્તવન

મુક્તિ યાચના

શ્રી ચિંતામણી પાર્શ્વજી રે, ! વાત મુણે એક મોરીરે;
 માહરા મનના મનોરથ પૂરજો, હું તો ભક્તિ ન છોડું
 તોરીરે. શ્રી૦ ૧

માહરી ખિજમતમાં ખામી નહિરે, તાહરે ખોટ ન કાંઈ ખજનેરે
 હવે દેવાની શી ઢીલ છે ? કહેવું તે કહીયે છાનેરે. શ્રી૦ ૨

તેં ઉરણુ સવી પૃથિવી કરીરે, ધન વરસી વરસી-દાનેરે;
 માહરી વેળા શું એહવા, દીઓ વાંછિત વાળો વાનરે. શ્રી૦ ૩

હુંતો કેડ ન છોડું તાહરીરે, આખ્યા વિણુ શિવસુખ સ્વામીરે;
 મૂરખ તે ઝોછે માનશે, ચીંતામણી કરચલ પામીરે. શ્રી૦ ૪

૧ આ સ્તવનની નકલ કર્તાના સ્વહસ્તાક્ષરથી લખેલ પ્રતપરથી લીધેલ છે. ચાલુ ભાષામાં ' ઈ ' ની જગ્યાએ ' એ ' વાચવો.

મત કહશ્યો તુજ કર્મે નથી રે, કર્મે છે તો તું પામ્યોરે;
 મુજ સરીખા કીધા મોટકા, કહો તેણે કાંઈતુજ થામ્યોરે. શ્રી૦ ૫
 કાલ સ્વભાવ ભવિતવ્યતારે, તે સઘળા તારા દાસોરે;
 મુખ્ય હેતુ તું મોક્ષનો, એ મુજને સખલ વિશ્વાસોરે. શ્રી૦ ૬
 અમે ભકતેં મુકિતને ખેંચશુંરે, જિમ લોકને ચમક પાપાણોરે;
 તુમ્હે હેજે હસીને દેખશો, કહશો સેવક છે સપરાણોરે. શ્રી૦ ૭
 ભક્તિ આરાધ્યા કૃણ દીએ રે, ચિંતામણી પણ પાપાણોરે;
 વળી અધિકું કાંઈ કહાવશો, એ ભદ્રક ભક્તિ તે જાણોરે. શ્રી૦ ૮
 બાળક તે જિમતીમ બોલતો રે, કરે લાઠ તાતને આગેરે;
 તે તેહશું વંછિત પૂરવે, બની આવે સઘળું રાગેરે. શ્રી૦ ૯
 માહરે બનનારું તે બન્યુંજ છે રે, હું તો લોકને વાત શીખાવુંરે;
 વાચક જશ કહે સાહિબા, એ ગીતે એ ગુણ ગાવુંરે શ્રી૦ ૧૦

— ૮૨૦૫૧ —

શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ જિન-સ્તવન

ॐ नमो भगवते वासुदेवा ॥

મારો દશા.

રાગ-શ્રી રાગ [૫૬ ૩૦ મું]

અખ મોહી^૧ ઐસી આય બની,
 શ્રી સંખેસર પાસ જિનેસર, મેરે તું એક ધની^૨. અખ૦ ૧
 તું^૩ બિનુ કોઈ ચિત્ત ન સુહાવે, આવે કોડિ ગુની;
 મેરો મન^૪ તુજ ઉપર રસિયો, અલિ જિમ કમલ ભણી. અ૦ ૨

૧ પ્રભુ ! મેરે ૨ મેરે તુંહિજ ધની ૩ તુમ ૪ મન દોરે

તુમ નામે નવિ સંકટ ચૂરે, નાગરાજ ધરની;
 નામ જપુ^૨ નિશી વાસર તેરો, એ^૩ શુભ મુજ કરની. અં ૩

કોપાનલ ઉપજાવત હુર્જન, મથન વચન અરની;
 નામ જપું જલધાર તિહાં તુજ, ધારું દુઃખ હરની. અં ૪

મિથ્યામતિ ખહુ જન હે જગમેં, પદ ન ધરત^૪ ધરની;
 ઉતતેં અખ^૫ તુજ લક્ષિત પ્રભાવેં, લય નહિ એક કની. અં ૫

સજજન-નયન સુધારસ-અંજન, દુરજન રવિ^૬ ભરની;
 તુજ મૂરતિ નિરખે સો પાવે, સુખ જસ^૭ લીલ ધની. અં ૬

સુરત મંડન શ્રી પાર્શ્વનાથ જિન-સ્તવન

મુકિત-દાનની યાચના

સાહિબા વસુપૂજ્ય જિણુંદા-એ દેશી [પદ ૬૬ મુ]

સૂરતિ મંડન પાસ જિણુંદા, અરજ સુનો ટાલો દુઃખદંદા.
 સાહિબા રંગીલારે હમારા મોહનારે, જીવનારે, એ આંચલી.
 તું સાહિબા હૂં છું તુજ બદા, પ્રીતિ બની જિઉં કઈરવ ચંદા. સાં ૨
 તુજસ્યૂં નેહ નહીં મુઝ કાચો, ઘણુહી ન લાજઈ હીરો જાચો. સાં ૩
 દેતાં દાન તે કાંઈ વિમાસો, લાગઈ મુઝ મનિ એહ તમાસો. સાં ૪

૧ તુજ ૨ જપૌં ૩ યા ૪ ધરે ૫ હમ ૬ કવિ ૭ સુજસ.

- કેડિ લાગા તે કેડિ ન છોડઈ, દિઓ વંછિત સેવક કર ઓડઈ. સાં ૫
- અખય ખલનો તુઝ નવિ ખૂટઈ, હાથ ચકી તો સ્યૂં નવિ છૂટઈ. સાં ૬
- જો ખિજમતિમાં ખામી દાખો, તોપણિ નિજ જાણી
હિત રાખો. સાં ૭
- જેણિ દીધું છઈ તેહજ દેસ્યઈ, સેવા કરસ્યઈ તે
ફલ લેસ્યઈ. સાં ૮
- ધેનુ કૂપ આરામ સ્વભાવઈ, દેતાં દેતાં સંપત્તિ પાવઈ. સાં ૯
- તિમ મુઝનઈ તુમહે જો ગુણ દેસ્યો, તો જગમાં યશ
અધિક વહેસ્યો. સાં ૧૦
- અધિકું ઓછું કિસ્યૂં રે કહાવો, જિમતિમ સેવક
ચિત્ત મનાવો. સાં ૧૧
- માઝ્યા વિણ તો માઈ ન પ્રિસઈ, એ ઊખાણો સાચો
દીસઈ. સાં ૧૨
- ઈમ જાણીનઈ વીનતી કીજઈ, મોહનગારા મુજરો લીજઈ. સાં ૧૩
- વાચકજશ કહઈ ખમિય આસંગો, દિઓ સિવ
સુખ ધરિ અવિહડ રંગો. સાં ૧૪

શ્રી મહાવીરજિન-સ્તવન

(૧)

રાગ-કાકી હુસેની [જસનપાલા-એ દેશી] [૫૬ ૨૬]

અથવા

રાગ કાનડો (યા ગતિ કૌન હે સખી ' તોરી-એ દેશી)

સાહિબ ધ્યાયા મન મોહના, અતિ સોહના ભવિ ખોહના,
સાહિબ ધ્યાયા૦ (ટેક) ૧

આજથેં સફલ મેરે, માનું ચિતામણિ પાયા; સાહિબ૦
ચોસઠ ઇંદ્રે મિલિય પૂજ્યો, ઇંદ્રાની ગુન ગાયા. સાહિબ૦ ૨

જનમ મહોત્સવ કરે દેવ, મેરૂ શિખર લે આયા;
હરિકો મન સદેહ જાની, ચરનેં મેરૂ ચલાયા. સાહિબ૦ ૩

અહિ વેતાલ રૂપ દાખી, દેવેં ન વીર ખોલાયા;
પ્રગટ ભયે પાય લાગિ, વીર નામિં ખુલાયા. સાહિબ૦ ૪

ઇંદ્ર પૂછે વીર કહે, વ્યાકરન નીપાયા;
મોહથેં નિશાલ-ધરનેં યુહિં વીર પઢાયા. સાહિબ૦ ૫

વરસી દાન દેઈ ધીર, લેઈ વ્રત સુહાયા;
સાલ તલેં ધ્યાન ધ્યાતેં, ઘાતી ઘન ખપાયા. સાહિબ૦ ૬

લહિ અનંત જ્ઞાન આપ, રૂપ ઝગમગાયા;
જસ કહે હમ સોઈ વીર, જ્યોતિસું જ્યોતિ મિલાયા.

સાહિબ૦ ૭

શ્રી મહાવીર જિન-સ્તવન

(૨)

રાગ-કૌશી દરબારી

(પદ ૨૮)

(આવે હાથી દલસાજ ગાજતે, નેમજી ધર આવે-એ દેશી)

પ્રભુ બલ દેખી સુરરાજ, લાજતો ધમિ ખોલે;
દેખો બલ લાગ્યો ભ્રમ મેરો, કેા નહિ જગ તુમ તોલે.

પ્રભુ (ટેક) ૧

ચરન અંશુકે કંપિત સુરગિરિ, માતુ નાચત ડોલે;
ધન મિસિ પ્રભુ મોહિ ઉપર તૂઠે, હરખ હિયાકો ખોલે. પ્રભુ૦૨
હરત શેષધર હરત મહોદધિ, લય લંશુર ભૂગોલે;
દિશિકુંજર દિગ્મૂઢ લએ તખ, સખહિ મિલત એક ટોલે. પ્રભુ૦૩
લીલા બાલ અખાલ પરાક્રમ, તીન લુવન ધંધોલે;
જસ પ્રભુ વીર ! મહેર અખ કીજે, બહુરિ હુ ન પરિ
હૂં લોલે. ૧ પ્રભુ૦ ૪

શ્રી મહાવાર જિન-સ્તવન.

(૩)

૮૫૫૫૫૫

ઉપર પ્રમાણે-એજ દેશી રાગ-કૌશી દરબારી [પદ ૨૯]

પ્રભુ ધરી પીઠિ વેતાલ બાલ, સાત તાલલોં વાધે;
કોલ રૂપ વિકરાલ લયંકર, લાગત અંખર આધે. પ્રભુ (ટેક) ૧

૧ પાદાંતર-બહોરિ ન પરિ હૂં લોલે; પરિહુ-પરિ

ખાલ કહે 'કો વીર લે ગયો,' પરિજન દેવ આરાધે;
તિલ ત્રિભાગ ચિત્ત વીર ન ખોખ્યો, ખાલ અનંત
કુન ખાધે. પ્રભુ ૦ ૨

ખઠત રહે નહિ સુર ભિષણ, જાનુ મોહિ વિરાધે;
કુલિશ કઠિન દ્રઢ મુષ્ટિં માર્યો, સંકુચિત તનુ મન દાધે. પ્રભુ ૦ ૩

સુર કહે પરતખ મોહિ લયો^૧ હે, પાની રસ વિણ ખાધે;
જસ કહે 'ઇંદ્રે પ્રસન્ન્યો તૈસો, તુંહી વીર શિવ સાધે'. પ્રભુ ૦ ૪

રાજનગર મંડન શ્રી મહાવીર જિન-સ્તવન

(૧)

કોઇક વિધિ જોતા થકારે-એ દેશી

શ્રી વૃધ્ધમાન જિન રાજીઆ રે !

રાજનગર શણગારરે; સુખ દરિઆ !

વાલેસર ! સુણો વિનતી રે,

તું મુજ પ્રાણુ આધારરે. ગુણુ લરિઆ ! ૧

તુજ વિણુ હું ન રહી શકુંરે,

જિમ ખાલક વિણુ માત રે; સુખ ૦

ગાઈ દિન અતિવાહીએ રે,

તાહરા ગુણુ અવદાત રે. ગુણુ ૦ ૨

૧ નયો હે ૨ પાનિ રસોહિં ન ખાધે, પાનિ રસો વિન ખાધે.

- હવે મુજ મંદિર આવીયે રે,
મ કરો દેવ ! વિલાંબ રે; સુખં
લાણા ખડખડ કુણુ ખમે રે,
પૂરો આશ્યા (અ)લાંબ રે. ગુણું ૩
- મન મંદિર છે માહરં રે,
પ્રભુ ' તુઝ વસવા લાગ રે; સુખં
માયા કંટક કાઢીઆ રે,
કીધો ક્રોધ-રજ ત્યાગ રે. ગુણું ૪
- પ્રગટી સુશ્રિ સુવાસના રે,
મૃગમદ્ મિશ્ર કપૂર રે; સુખં
ધૂપ ઘટી ઇંહાં મહમહે રે,
શાસન શ્રદ્ધા પૂર રે. ગુણું ૫
- કિરિયા શુદ્ધ બિછાવણાં રે,
તકિઆ પચ આચાર રે; સુખં
ચિહું દિશિ દીવા ઝગમગે રે,
જ્ઞાન રતન વિસ્તાર રે. ગુણું ૬
- અધ્યાતમ ધન લહલહે રે,
મણિ તોરણ સુવિવેક રે; સુખં
ગમા પ્રમાણ ઇંહાં ઓરડા રે,
મણિ પેટી નય ટેક. ગુણું ૭
- ધ્યાન કુસુમ ઇંહાં પાથરી રે,
સાચી સમતા સેજ રે; સુખં
ઇંહાં આવી પ્રભુ ! બેસીએ રે,
કીજે નિજ ગુણ હેજ રે; ગુણું ૮

- મન મદિર ને આવશ્યો રે,
એક વાર ધરી પ્રેમ રે. સુખ૦
- લગતિલાવ દેખી ભલો રે,
જઈ શકશ્યો તો કેમ રે ? ગુણ૦ ૯
- અરજ સુણી મન આવીયા રે,
વીર જિણુંદ મયાલ રે. સુખ૦
- ઓઝવ રંગ વધામણા રે,
પ્રગટયો પ્રેમ વિશાલ રે. ગુણ૦ ૧૦
- અર્ધપાદ કરૂણા ક્ષમા રે,
સત્ય વચન તંબોલ રે. સુખ૦
- ધરશું તુમ્હ સેવા ભણી રે,
અંતરંગ રંગરોલ રે. ગુણ૦ ૧૧
- હવે લગતિ રસ રીઝીયો રે,
મત છોડો મન ગેહરે; સુણ૦
- નિરવહને રૂપી પરે રે,
સાહિબ ! સુગુણ સનેહ રે. ગુણ૦ ૧૨
- ભમર સહજ ગુણ કુસુમનો રે,
અમર-મહિત જગનાથ રે; સુણ૦
- ને તું મનવાસી થયો રે,
તો હું હુઓ સનાથ રે. ગુણ૦ ૧૩
- શ્રી નયવિજય વિણુધ તણો રે,
અરજ કરે ઇમ શિશ રે; સુણ૦
- રમને મુજ મન મદિરે રે,
પ્રભુ ! પ્રેમ ધરી નીશ દિશરે. ગુણ૦ ૧૪

રાજનગર મંડન શ્રી મહાવીર જિન-સ્તવન

(૨)

શાંતિ જિજ્ઞેસર કેસર અરચિત જગ ધણીરે એ દેશી.

સમરીઅ સ્પરસતી વરસતી વચન સુધા ધણીરે કે વચન૦
 વીર જિનેસર કેસર અરચિત જગ ધણીરે કે૦ અરચિત૦
 રાજનયર વર ભૂષણ, દ્વષણ ટાળતોરે કે દ્વષણ૦
 શૂણ્યશ્યુ' નિજ ગુણ કરણે જગ અનુઆલતોરે. કે જગ૦ ૧
 સ્વામિ ! મેં તુજ પામી ધર્મ સોહામણોરે કે ધર્મ૦
 માત્ર મન અવતાર સફળ કરી આપણોરે કે સફળ૦
 મેંહી તુજ પામ્યો જિનજી ! નયણ મેળાવડોરે કે નયણ૦
 તો નિજ આંગણે રોપ્યો સુરતરૂ પરગડોરે કે સુર૦ ૨
 તુજ મનમાં મુજ વસવું કિમ સલવેરે ? કે વસવું૦
 સુપનમાંહી પણ વાત ન એ હુધ નવિ હોયેરે કે ન એ૦
 મુજ મન મંદિર સુંદર વસો જો તુમ્હેરે કે સુંદર૦
 તો અધિકું નવિ માગશું રાગશ્યુ' ફરી અમ્હેરે. કે રાગ૦ ૩
 ચમક પાષાણ ખચચે સંચસેં લોહનેરે કે સંચસેં૦
 તિમ તુજ ભગતિ મુગતિનિ ખંચસેં મોહનેરે કે ખંચસેં૦
 ઈમ જાણી તુજ ભગતિ જૂગતિ રહ્યોરે કે ભગતિ૦
 તે જન શિવસુખ કરતલ ધરસિ ગહગહ્યોરે. કે ધરસિ૦ ૪
 લાગી તુજ ગુણ લરકી ફરકિ નવિ સકેરે કે ફરકિ૦
 અલાશુ'અ મુજ મન વલણ તુજ ગુણશ્યુ' ટકેરે કે તુજ૦

છાંડ્યો પણુ નવિ છૂટે મોહ એ મોહનાંરે કે મોહં
 શિવ સુખ દેશેા તો છોડશું કેડિ ન તે વિનારે. કે કેડિં ૫.
 ખાઉલ સરિખા પર સુર જાણી પરિહયારે કે જાણીં
 સુરતરૂ જાણી નાણી તુમ્હે સાહિખ વયારે કે તુમ્હેં
 કરો દેવ જે કરણા કરમ તો નવિ ટકેરે કે કરમં
 ચોર જોર નવિ ચાલે સાહિખ ! એક થકેરે. કે સાં ૬
 તુજ સરિખો મુજ સાહિખ જગમાં નવિ મલેરે કે જગમાંં
 મુજ સરખા તુજ સેવક લાખ ગમે રૂલેરે કે લાખં
 તો આસંગો તુજશ્યું કરવો નવિ ઘટેરે કે કરવોં
 સહજ મોજ જે આવે તો સેવક હુઃખ મટેરે. કે તોં ૭
 જિમ વિણુ પંકજ પરિમલ મધુકર નવિ રહેરે કે મધુકરં
 વિણુ મધુમાસ વિલાસ ન કોકિલ ગહગહેરે કે કોકિલં
 તિમ તુજ ગુણુ રસ-પાન વિના મુજ નવિ સરેરે કે વિનાં
 અંખ શાખ જિણે ચાખી તે આંખલીંશ્યું શું કરેરે ? કે તેં ૮
 ત્યાં મહિકે તુજ પરિમલ કીરતિ વેલડીરે કે પરિમલં
 મુજ મન તરૂઅર વિંટી તે રહી પરગડીરે કે તે રહીં
 ભગતિ રાગ તસ પદ્મવ સમકીત-કૂલડાંરે કે સમકીતં
 શિવ સુખ ફલ તસ જેહનાં મોઘાં મૂલડાંરે કે જેહનાંં ૯
 તુજ વાણી મુજ મીઠી લાગે જેહવીરે કે લાગેં
 સાકર દ્રાખ સુધા પણુ ન રૂચે તેહવીરે કે ન રૂચેં
 કાન કરાવે એહનાં જે ગુરૂ પારણારે કે જે ગુરૂં
 તે નિત લીજે તેહનાં દેવ ! ઓવારણારે. કે દેવં ૧૦

૧. આ લીટી મૂલપ્રતમાં તૂટે છે-અરખલિત ગાવા માટે નવી ઉમેરી છે.

સુખદાયક જગનાયક વીર જિનેસરૂરે કે વીર
 ઇમ મેં સ્તવી(યો) વંછિત પૂરણ સુરતરૂરે કે વંછિત
 એ સ્તવ લણતાં પ્રગટે નવનિધિ આંગણેરે કે પ્રગટે
 શ્રી નયવિજય વિબુધ પાય સેવક ઇમ લણેરે. કે સેવક ૧૧

રાજનગર મંડન શ્રી મહાવીર જિન-સ્તવન. (૩)

એક દિન એક પરરશોભો-એ દેશી

સુણ સુણ સનેહીરે સાહિબા ! ત્રિસલાનંદન અરદાસરે;
 તુંતે રાજનગરનો રાજિઓ ગુણ ગાજિઓ લીલ વિલાસરે.

સુણ ૦ ૧

તુજ સરિખો સાહિબ શિર છતે જે^૧ મોહ કરે મુઝ^૨ જોરરે;
 તે ન ઘટે રવિ ઉગ્યે રહે જિમ અંધકાર ઘનઘોરરે. સુણ ૦ ૨
 અલવેસર વેષ રચી ઘણું હું નાર્યો મોહને રાજરે;
 હવે અરણુ શરણુ તુજ મેં ગ્રહ્યા એ લાવઠ લવની લાંજરે. સુણ ૦ ૩
 ટાલો પ્રભુ ! અવિનય મોહનો^૨ મુજ ગાલો લવની લીતરે;
 મુજ હૃદય પખાલો ઉપશમે પાલો પ્રભુ અવિહત પ્રીતરે.

સુણ ૦ ૪

નિગુણો પણ તુજ ગુણ સંગતે ગુણ પામું તે ઘટમાનરે;
 હુએ અંદન પરસંગથી લિંખાદિક અંદન માનરે. સુણ ૦
 નિગુણો પણ શરણે આવીયો, ન વિછડીજે ગુણ-ગોહરે,

૧ જુઓ ૨ કિમ ૪ માહરો.

નવિ છંડે લાંછન હરિણનું જૂઓ ચંદ્ર અમીમય દેહરે.

સુણુ૦ ૬

મન માંહિ વિભાસી શું રહ્યા હવે મહિર કરો મહારાજરે!
સેવકના દુઃખ જો નવિ ટલે તો લાગે કોણને લાજરે? સુણુ૦ ૭

તુજ આણુથી હું પતિત છું પણ 'પતિત પાવન' તુજ નામરે;
નિજ નામ લણી મુજ તારતાં શું લાગે છે તુજ દામરે?

સુણુ૦ ૮

ચાખી તુજ સમકીત સુખડી નાહી તેહથી ભૂખડી દૂર રે;
જો પામું સમતા-સુરક્ષતા તો એ ટલે મુજ મહિમુરરે.

સુણુ૦ ૯

તુજ અક્ષય સુખ જે રસવતી^૧ તેહનો લવ દીજે મુજરે;
ભૂખ્યાની ભાંજો ભુખડી શુ અધિકું કહીએ તુજરે. સુણુ૦ ૧૦

આરાધ્યો કામિત પૂરવે ચિતામણિ પણ પાપાણુ રે;
ઈમ જાણી સેવક સુખ કરો પ્રભુ તુમે છો ચતુર સુજાણુરે.

સુણુ૦ ૧૧

શ્યું વીનવીએ તુમ^૨ અતિઘણું તું^૩ મોટો ત્રિભુવન ભાણુરે;
શ્રી નયવિજય સુશિષ્યને^૪ હવે દેજો^૫ કોડિ કલ્યાણુરે

સુણુ૦ ૧૨

શ્રી સીમંધર જિન રતવન

•

શ્રી સીમંધર સ્વામશ્યુંજી, શ્રી શ્રેયાંસ કુમાર,

મેણારે રહુંરે તિહાં એકલીજીરે. એ ટેક.

સર્જન કુટુંબ મળ્યું કારમુંજી,

કારમો સહુરે સંસાર. મેણારે૦ ૧

ધન ધન ત્યાંના લોકનેજી,

નિત ઉઠી કરેરે પ્રણામ. મેણારે૦ ૨

કાગલ લખીયા કારમાજી,

અરજ કરે છે મોરી આંખ. મેણારે૦ ૩

એકવાર પ્રભુજી અહીંઆં સમોસરોજીરે,

કરું મારા દિલ કેરી વાત. મેણારે૦ ૪

ચિત્ત સહે તો સંજમ લહુંજીરે,

કરું મારા પ્રભુ સાથે ગોઠ. મેણારે૦ ૫

વાચક જસ ઇમ વિનવેજીરે,

નમુંરે નમું કરજોડ. મેણારે૦ ૬

શ્રી વિમલાચલ જિન-રતવન.

રાગ-પ્રભાત અથવા કાફી

વિમલાચલ નિત્ય વંદિયે, કીજે એહની સેવા;

માનું હાથ એ ધર્મનો, શિવતરૂ ફલ લેવા. વિમલાચલ૦ ૧

ઉજ્જવલ જિનગૃહ મંડલી, તિહાં દીપે ઉત્તંગ;
 માતુ હિમગિરિ વિભ્રમે, આઘ અંગર-ગંગ. વિમલાચલ ૦ ૨
 કોઈ અનેરું જગનહીં, એ તીરથ તોલે;
 એમ શ્રીમુખ હરિઆગલે, શ્રી સ્ત્રીમંધર બોલે. વિમલાચલ ૦ ૩
 જે સઘલાં તીરથ કહ્યાં, યાત્રા ફલ લહિએ;
 તેહથી એ ગિરિ ભેટતાં, શત-ગુણુ ફલ લહિએ. વિમલાચલ ૦ ૪
 જન્મ સફલ હોએ તેહનો, જે એ ગિરિ વંદે;
 મુજસ વિજય સંપદ લહે, તે નર ચિર નંદે. વિમલાચલ ૦ ૫

તારંગા મંડન

શ્રી અજિતનાથ જિન-સ્તવન

(મારા મોહલા ઉપરિ મેહ ઝરે વિજલી હો લાલ-એ દેશી)

આનંદ અધિક ઉચ્છાહ ધરી દિલમાં ઘણો હો લાલ ધરી
 દિલમાં ઘણો હો લાલ,
 બહુ દિનનો ઉમાહ, સફલ થયો મુજ તણો હો લાલ સફલ
 થયો મુજ તણો હો લાલ. ૧
 ભવતારણ તારંગ, અચલ અજળ નિરખીઓ હો લાલ અં
 હિયડું હેજ વિલાસ, ધરી ઘણું હરખિઓ હો લાલ. ધરી ૦ ૨
 હંડ કલશ અભિરામ, ધનશુ સોહતો હો લાલ ધન
 ગગનશયુ માંડઈ વાદ, પ્રાસાદ મન મોહતો હો લાલ. પ્રસાદ ૦ ૩
 કુમારપાલ નરિંદ, પરમ શ્રાવકઈ કયો હો લાલ પરમ
 ધન ધન હેમસૂરિંદ, જિણઈ નૃપ ઉધયો હોલાલ. જિણઈ ૦ ૪

તિણું કીધો કુમર-વિહાર, નામે દેવલ ભલો હો લાલ નામે૦
 મહિયલમાં વિજયંત, જાણે ત્રિભુવન તિલો હો લાલ. જાણે૦ ૫
 એઠા શ્રી અજિત જિણુંદ, ગજાંક મનોહર હો લાલ ગજાંક૦
 વિજયા માત મલહાર, સોભાગી સુંદર હો લાલ. સોભા૦ ૬
 ષટ ઋતુની વનરાજિ, વિરાજઈં ગિહું પરઈં હો લાલ વિરા૦
 કોકિ શિલા જિહાં દિઠઈં, ભવિજન મન ઠરઈં હો લાલ. ભવિ૦ ૭
 તારણ દેવીના નામ, અછઈં રખવાલિકા હો લાલ અછઈં૦
 એ ગિરની મનોહાર, ભવિક સુખદાયકા હો લાલ. ભવિ૦ ૮
 ચારિ પાજિં ચઢી, ચિહું ગતિ દુઃખ નિકંદીઈં હો લાલ ચિહું૦
 ભેટી અજિત જિણુંદ, સદા આણુંદીઈં હો લાલ. સદા૦ ૯
 તોરણ થંભ ઉતંગ, કગરની કોરણી હો લાલ કગરની૦
 પૂતલી રૂપ અનૂપ, શોભા અતિ ચોગુણી હો લાલ. શોભા૦ ૧૦
 સિદ્ધાચલ સમ એક, આણુંદપુર પાસથી હો લાલ આણુંદ૦
 સફલ કરો અવતાર, સુદર્શન વાસથી હો લાલ. સુદર્શન૦ ૧૧

હાલ-૨

[નણ્દલની દેશી.]

...

સાહિબ ! અજિત જિણુંદ ! અવધારીઈં,
 દાસ તણી અરદાસ હો,
 સાહિબ ! શ્રી તારણગિરિ મંડણો,
 મહિમા મહિમ નિવાસ હો. સાહિબ૦ ૧
 સાહિબ ! ગુણ અનંત છઈં તાહરઈં,
 તો કાં ન દિઓ ગુણ એક હો,

સાહિબ ! તિણિ ગુણુથી તુઝને મિલું,
ભકિત તણિઈ સુવિવેક હો. સાહિબ૦ ૨

સાહિબ ! રચણાયર એક રચણુકઈ,
દેતા ન હોઈ હાણિ હો,

સાહિબ ! નાસઈ લોકની આપદા,
વાધઈ સુજસની વાણી હો. સાહિબ૦ ૩

શ્રી ગૌતમ પ્રભાતિ-સ્તવન.

રાગ-વેલાવલ [૫૬ ૨૩ સુ]

ગૌતમ ગણુધર નમિયે હો અહનિસિ,
ગૌતમ ગણુધર નમિયે. (ટેક)

નામ જપત નવહી નિધિ પઈએ,
મનવચ્છિત સુખ લહીએ. હો અહનિસિ૦ ૧

ઘર અંગન ને સુરતરૂ ફલિયો, કહા કાજ બન ભમિયે;
સરસ સુરભિ ધૃત ને હુવે ઘરમે, તો કયૌં તૈલે જમિયે.
હો અહનિસિ૦ ૨

તૈસી શ્રી ગૌતમ ગુરૂ સેવા, ઓર ઠોર કયું રમિયે;
ગૌતમ નામે ભવજલ તરિયે, કહા બહુત તતુ દમિયે.
હો અહનિસિ૦ ૩

ગુણ અનંત ગૌતમકે સમરન, મિથ્યા મતિ-વિષ ગમિયે;
જસ કહે ગૌતમ ગુન રસ આગે, રૂચત ન હે હમ અમિયે.
હો અહનિસિ૦ ૪

સમવસરણુ જિન-સ્તવન.

[જૂંબખડાની દેશી.]

ત્રિશલાનંદન વંદીયેરે, લહીયે આનંદ કંદ,

મનોહર જૂંબખડું-એ ટેક.

જૂંબખડા જૂંબી રહ્યારે, શ્રી વીર તણે દરબાર; મનો ૦
 સમોસરણુ વિરાજતારે, સેવિત સુરનર વૃંદ^૧. મનો ૦ ૧
 જોજન વાયુ વૃષ્ટિ કરેરે, ફૂલ ભરે જાનુ માન; મનો ૦
 મણિ રયણે ભૂતલ રચેરે, વ્યંતરના રાજન. મનો ૦ ૨
 કનક કોશીસાં રૂપા ગઢેરે, રચે ભુવનપતિ ઇસિ; મનો ૦
 રતન કનક ગઢ જ્યોતિષીરે, મણિ રયણે સુર ઇસ. મનો ૦ ૩
 ભીતિ પૃથુલ તેત્રીશ ધનુરે, એક કર અંશુલ આઠ; મનો ૦
 વૃત્તેં તેરસેં ધનુ આંતરેરે, ઉચી પણસેં ધનુ ઠાઠ. મનો ૦ ૪
 પાવડી આરા સહસ દશરે, પંચ પંચ પરિમાણુ; મનો ૦
 એક કર પીઠું^૨ ઉચ પણેરે, પ્રતર પચાસ ધનુ માન. મનો ૦ ૫
 ચઉ બારા ત્રણ તોરણારે, નીલ રતનમય રંગ; મનો ૦
 મઝે મણિમય પીઠિકારે, ભૂધથી અઢી ગાઉ તુંગ. મનો ૦ ૬
 દીર્ઘ પૃથુલ બશેં ધનુરે, જિન તનુ માને ઉંચ; મનો ૦
 ચૈત્ય સહિત અશોક તરેરે, જિનથી બાર ગુણ ઉંચ. મનો ૦ ૭
 ચઉ દિસેં ચઉ સિંહાસનેરે, આઠ ચામર છત્ર બાર; મનો ૦
 ધર્મચક્ર રક્ષ્ટિક રતનનુંરે, સહસ જોજન ધ્વજ ચાર. મનો ૦ ૮

દેવછંદો ઇશાન કૂણેરે, પ્રભુને વિસામા ઠામ; મનો ૦
 ચિહ્નું મુખે^૧ દીયે દેશનારે, ભામંડલ અભિરામ. મનો ૦ ૯
 મુનિ વૈમાનિક સાધવીરે, રહે અગ્નિ કૂણ મોઝાર; મનો ૦
 જ્યોતિષી ભુવનપતિ વ્યંતરારે, નૈઋત કૂણે તસ નાર. મનો ૦ ૧૦
 વાયુ કૂણે દેવતારે, સુણે જિનવરની વાણ; મનો ૦
 વૈમાનિક શ્રાવક શ્રાવિકારે, ઇશાન કૂણે સુખાણ.^૨ મનો ૦ ૧૧
 ચિહ્નું દેવી ને સાધવીરે, ઉભો સૂણે ઉપદેશ; મનો ૦
 તિર્યચ સહુ ખીજે ગઢેરે, ત્રીજે વાહન વિશેષ મનો ૦ ૧૨
 વૃત્તાકારે ચિહ્નું વાવડીરે, ચઊરસી આઠ વાવ; મનો ૦
 પ્રથમ પનરસેં ધનુ આંતરેરે, ખીજે સહસ ધનુ ભાવ. મનો ૦ ૧૩
 રચણ ભીત ગઠ આંતરેરે, વૃત્તે ધનુ શત^૩ છન્વીશ; મનો ૦
 ચઊરસે ત્રણસં ધનુરે^૪, ઇમ સાખ દીયે જગદીશ. મનો ૦ ૧૪
 તુંબર પ્રમુખ તિહાં પોલીયારે, ધૂપ ઘટી ઠામઠામ; મનો ૦
 દ્વારે મંગલ પુતલીરે,^૫ હુહુભી વાજે તામ. મનો ૦ ૧૫
 દિવ્ય ધ્વની સમજે સહુરે, મીઠી યોજન વિસ્તાર; મનો ૦
 સુણતાં સમતા સહુ જીવનેરે, નહીય વિરોધ લગાર. મનો ૦ ૧૬
 ચઊતીસ^૬ અતિશય વિરાજતારે, દોષ રહિત ભગવત; મનો ૦
 શ્રી જશવિજય ગુરૂ શિષ્યનેરે, જિન પદ સેવા ખંત.^૭ મનો ૦ ૧૭

૧ ચઊ દિસે ૨ રહે ઇશાન કૂણે સુખાણ ૩ સહસ ૪ ત્રણ
 સહસનુરે ૫ મંગલધ્વજ પુતલીરે. ૬ ચોત્રીસ ૭ જશવિજય કહે
 પ્રભુમીયેરે, લહિષી આણુંદ કંદ.

કુમતિ લતા ઉન્મીલન સ્તવન.

અથવા

શ્રી જિનખિંબ સ્થાપન-સ્તવન

ગરતાદિકે ઉદ્ધારજ કીધો શત્રુજય મોઝાર,
સોનાતણા જેણે દેરાં કરાવ્યાં, રત્નતણા ખિંબ થાખ્યાં;
હો કુમતિ! કાં પ્રતિમા ઉથાપી? એ જિન વચને થાપી.

હો કુમતિ ૧

વીર પછે બસે નેણું વરસે, સંપ્રતિ રાય સુબાણુ,
સવા લાખ પ્રાસાદ કરાવ્યાં, સવા કોડ ખિંબ થાખ્યાં. હો ૨
દ્રોપદીએ જિન પ્રતિમા પૂજી, સૂત્રમાં સાખ ઠરાણી,
છઠે અંગે તે વીર ભાખ્યુ, ગણધર પૂરે સાખી. હો ૩
સંવત નવસેંતાણું વરસે, વિમલ મંત્રીશ્વર જેહ,
આણુ તણાં જેણે દહેરાં કરાવ્યાં, બે^૧ હજારખિંબ થાખ્યાં. હો ૪
સંવત અગીઆર નવાણું વરસે, રાજા કુમારપાલ,
પાંચ હજાર પ્રાસાદ કરાવ્યાં, સાત હજાર ખિંબ થાખ્યાં. હો ૫
સંવત બાર પંચાણું વરસે, વસ્તુપાલ તેજપાલ,
પાંચ હજાર પ્રાસાદ કરાવ્યાં, અગીઆર હજાર ખિંબ થાખ્યાં. હો ૬
સંવત બાર બેહિંતેર વરસે, સંઘવી ધન્નો જેહ,
રાણકપુર જેણે^૨ દેરાં કરાવ્યાં, કોડ નવાણું દ્રવ્ય^૩ ખરચ્યાં. હો ૭
સંવત તેર એકોતેર વરસે, સ્થમરોશા રંગ^૪ શેઠ,
ઉદ્ધાર પંદરમો શેત્રુંજે કીધો, અગીઆર લાખ દ્રવ્ય ખરચ્યાં. હો ૮

૧ છ ૨ રાણકપુરજી ૩ ધન ૪ સમરો શારંગ.

સંવત સોલ છોતેર^૧ વરસે, બાદરશાહને વારે,
 ઉદ્ધારસોલમે શેત્રુંજે કીધો, કરમાશાહે જશ લીધો. હોં ૯
 એ જિન પ્રતિમા જિનવર સરખી, પૂજે ત્રિવિધ તુંમે પ્રાણી,
 જિન પ્રતિમામાં સંદેહ ન રાખો,^૨ વાચક જસની વાણી. હોં ૧૦

સામાન્ય જિન સ્તવનો

(૧)

મનોવેદના.

[રાગ આસ્યાવરી]

પ્રભુ મેરે અઘસી આય ણની.

મનકી વિથા^૩ કુનપે કહીએ,

જાનો આપ ધની.^૪

પ્રભુ ૦ ૧

જનમ મરણ જરા જીઉ^૫ ગઘ લહઈ,

વિલગી વિપત્તિ ધની;

તન મન નયન દુઃખ દેખત,

સુખ નવી એક કની.

પ્રભુ ૦ ૨

ચિત્ત તું ભઈ^૬ દુરજન કે ખયના,

જેસે અર અગની;

સજજન કૌં નહિ જાકે આગે,

ખાત કહું અપની.

પ્રભુ ૦ ૩

૧ બોતેર ૨ સદ્દહણા ૩ વ્યથા ૪ જાને એક ધની ૫ ચિહું ૬ દુભઈ.

ચઉ ગઈ-ગમણુ-ભમણુ-દુઃખ વારો,

ખિનતિ એહી સુની;

અવિચલ સંપદ જસકું દીજે,

અપને દાસ ભની.

પ્રભુ ૪

સામાન્ય જિન-સ્તવન

(૨)

પ્રભુ પ્રત્યે રાગ.

રાગ: સામેરી. [૫૬ ૯]

મેરે પ્રભુસું પ્રગટચો પૂરન રાગ- (ટેક)

જિન-શુન-ચંદ-કિરનસું ઉમગ્યો, સહજ સમુદ્ર અથાગ.

મેરે ૧

ધ્યાતા ધ્યેય ભયે દોઉ એકહુ, મિટચો લેદકો ભાગ;

કુલ ખિહારી છલો^૧ જખ સરિતા, તખ નહિ રહત તડાગ. મેરે ૨

પૂરન મન સખ પૂરન દીસે, નહિ દુખિધાકો ભાગ;

પાઝિં ચલત પનહી જો પહિરે, નહિ તસ કંટક ભાગ. મેરે ૩

ભયો પ્રેમ લોકોત્તર જૂઠો^૨, લોક ખંધકો ભાગ;

કહો કોઉ કછુ હમતો ન રૂચે, છૂટિ એક વીતરાગ. મેરે ૪

વાસત હે જિનશુન મુઝ દિલકું, જોસો સુરતર ખાગ;

ઓર વાસના લગે ન તાતે, જસ કહે તૂં વડભાગ. મેરે ૫

૧. ખિહારી કુલ છલા ૨. તૂયો, તૂટો.

સામાન્ય જિન સ્તવન.

(૩)

પ્રભુ-પ્રવચન.

રાગ:-વેલાવલ. [પદ ૧૨]

પ્રભુ ! તેરો વચન સુન્યો, જખહીથેં સુવિહાન. (ટેક)
 તખહીથે તત્ત્વ દાખ્યો, આખ્યો રસ ધ્યાન;
 ભાવના લીચે જાગી, માનું કીધો સુધા-પાન. પ્રભુ તેરો ૦ ૧
 શ્રુત ચિતા જ્ઞાન સોતો, ખીર-નીરવાન;
 વિષય-તૃષ્ણા ખુઝાવે, સોહિ સાચો જ્ઞાન. પ્રભુ તેરો ૦ ૨
 ગાયન હરન તાતેં, નાદે ધરે કાન;
 તેસેહિં કરત મોહિં, સંત-ગુન-ધ્યાન. પ્રભુ તેરો ૦ ૩
 પ્રાનતેં અધિક સાધ, કેસે કહું પ્રાન !
 પ્રાનથી અલિન દાખ્યો, પ્રત્યક્ષ પ્રમાન. પ્રભુ તેરો ૦ ૪
 સિન્ના ને અલિન્ન કહ્યુ, સ્યાદ્રાદે વાન;
 જસ કહે તુહે તુહેં, તુહે જિન-જ્ઞાન. પ્રભુ તેરો ૦ ૫

સામાન્ય જિન સ્તવન.

(૪)

પ્રભુને શરણે.

રાગ:-ધન્યાશ્રી. અથવા ગુર્જરી [પદ ૧૯]

જિન ! તેરે ચરન સરન થઈ. (ટેક)

હૃદય-કમલમેં ધ્યાન ધરતહુ,^૧ સિર તુજ આણુ વહું. જિન ! ૧

૧ ધરતુહે.

તુજ સમ જોલ્યો દેવ ખલકમેં, પૈખ્યો નાંહિ કખહું,^૧
 તેરે શુનકી જપુ જપમાલા, અહનિસિ પાપ દહું.^૨ જિન ! ૨
 મેરે મનકી તુમ સખ જાનો,^૩ કયા સુખ ખહોત કહું ?
 કહે જસવિજય કરો તુમજ સાહિબ,
 જયુ લવ-દુઃખ ન લહું.^૪ જિન ! ૩

સામાન્ય જિન-સ્તવન.

(૫)

પ્રભુ દર્શનથી પરમાનંદ.

(૫૬ ૫૪)

આજ આનંદ લયો, પ્રભુકો દર્શન લહ્યો,
 રોમ રોમ સીતલ લયો, પ્રભુ ચિત્ત આયે હે. આજ૦ ૧
 મન હું તે ધાર્યાં તોહિ, ચલકે આયો મન મોહિ;
 ચરણ-કમલ તેરો, મનમેં ઠહરાયો હે આજ૦ ૨
 અકલ અરૂપી તુંહી, અકલ અમૂરતિ ચોહી;
 નિરખ નિરખ તેરો, સુમતિશું મિલાયો હે. આજ૦ ૩
 સુમતિ સ્વરૂપ તેરો, રંગ લયો એક અનેરો;
 વાર્ધ રંગ આત્મ પ્રદેશે, સુજસ રંગાયો હે. આજ૦ ૪

સામાન્ય જિન-સ્તવન.

(૬)

પ્રભુમયતા [૫૬ ૫૫]

જ્ઞાનાદિક ગુણુ તેરો, અનંત અપાર અનેરો;
 વાહી કીરત સુન મેરો, ચિત્ત હું જાગાયો હે. જ્ઞાના૦ ૧

૧. પધ્ધત્યો નાહિં કહું; પૈય્યેં જાહિ કહું. ૨. ધયું નિજ
 પાપ દહું ૩. દિલકી આત મળહી તું જાને ૪. તિહિં=તેમ ૫. સહું.

તેરો ગ્યાન તેરો ધ્યાન, તેરો નામ મેરો પ્રાણ;
કારણ કારજ સિદ્ધો, ધ્યાતા ધ્યેય ઠંડરાયો હે. જ્ઞાનાં ૨
છટ ગયો ભ્રમ મેરો, દર્શન પાયો મેં તેરો;
ચરણ-કમલ તેરો, સુજસ રંગાયોહો. જ્ઞાનાં ૩

સામાન્ય જિન સ્તવન.

(૭)

પ્રભુ ગુણ ચિંતન [૫૬ ૧૦]

પ્રભુ તેરો ગુન-જ્ઞાન, કરત મહા મુનિ ધ્યાન;
સમરત આઠો જામ, હૃદયે સમાયો હે પ્રભુ ! ૧
મન મંજન કરલાયો, સુદ્ધ સમકિત ઠંડરાયો;
વચન કાય સમજાયો, એસે પ્રભુકું ધ્યાયો હે. પ્રભુ ! ૨
ધ્યાયો સહી પાયો રસ, અનુભવ જાગ્યો જસ;
મિટ ગયો ભ્રમકો મસ,^૧ ધ્યાતા ધ્યેય સમાયો હે. પ્રભુ ! ૩
પ્રગટ લયો પ્રકાશ,^૨ જ્ઞાનકો મહા ઉદલાસ,
એસો મુનિરાજ-તાજ, જસ પ્રભુ છાયો હે. પ્રભુ ! ૪

:૦:

સામાન્ય જિન-સ્તવન.

(૮)

પરમાત્મ સ્વરૂપ

રાગ-કનડો [૫૬ ૧૧]

એ પરમ બ્રહ્મ પરમેશ્વર, પરમ આનંદમયિ સોહાયો;
એ પરતાપકી સુખ સંપત્તી, ઘરની ન જાત મોપેં,

તા સુખ અલખ કહાયો. ઝો ૧

શ્રી સુપાર્શ્વનાથ જિન-સ્તવન

[ધનરા ઢોલા-એ ઢાલ]

સાચો દેવ સુપાસજીરે ! સાહિબ ! તું સુલતાન, ગુણના ગેહાં
 તુજશ્યૂં પ્રીતિ લલી બનીરે, ચંદન ગંધ સમાન. ગું ૧
 એ તો કહિઈ ન કારમીરે, કહિઈ ન અલગી થાઈ; ગું
 દિન દિન અધિકી વિસ્તરઈરે, મહિમાઈ મહકાઈ. ગું ૨
 સરસ કથા જે એહનીરે, તેહ પવનમઈ સગ; ગું
 વાસિત લવિજન તસ હુઈરે, ચંદન રૂપ સુરગ. ગું ૩
 બાવના અબઝ સાર છેરે, પરમ પુરૂષશ્યૂં ગોઠિ; ગું
 બાવના ચંદન વાસના રે, નામ જપુ તસ હોઠિ. ગું ૪
 ક્ષય છ માસનો તે હરેરે, એહતો જનમના રોગ; ગું
 તેણિ અધિક તુમ્હે પ્રીતડીરે, ન લહઈ પામર લોગ. ગું ૫
 કરમ ભુજંગ બંધન ઇહાં રે, વિરૂઆં દીસે જેહ; ગું
 વિરતિ મયૂરી મોકલોરે, જિમ સવિ છૂટે તેહ. ગું ૬
 મુઝ પાસે એક મિત્ર છેરે, ગારૂડ પ્રવચન સાર; ગું
 કહે તો તેણિ બંધન હરેરે, દેવ ! કરો જો સાર. ગું ૭
 પ્રીતિ તે ચંદન વાસના રે, વાસિત મોડે મન્ન; ગું
 તુમ્હે તો મલયાચલ સમારે, વાચક જસ કહે ધન્ન ગું ૮

[ઈતિ જસ ગણિ કૃત ગીત-સંપૂર્ણ સંવત ૧૯૨૪
 ના વર્ષે ચૈત્ર વદી ૧૦ વાર શુક્ર લીં શ્રી પહાલણપુરના
 સહી લખજી મોતીચંદ ॥ શ્રી ॥]

મલકાપુર મંડન શ્રી સુપાર્શ્વનાથ જિન-સ્તવન

[દીઠી હો પ્રભુ દીઠી જગગુરુ તુજ એ દેશી]

- સુનિએ હો પ્રભુ હો સુનિએ દેવ સુપાસ,
મનકી હો પ્રભુ નકી વાત સવે કહુંજી;
થાં વિન હો પ્રભુ થાં વિન ન લહું સુખ,
દીઠે હો પ્રભુ દીઠે સુખ સુખ લહુંજી. ૧
- છોડું હો પ્રભુ છોડું ન થાંકી ગૈલ,
પામ્યા હો પ્રભુ પામ્યા વિશુ સુખ શિવ તણાંજી;
લોજનિ હો પ્રભુ લોજનિ લાંજે ભૂખ,
લાંજે હો પ્રભુ લાંજે ભૂખ ન લામણાજી. ૨
- ખમયો હો પ્રભુ ખમયો માકો દોસ,
ચાકર હો પ્રભુ ચાકર મ્હેં છાં રાઉલાજી;
મીઠા હો પ્રભુ મીઠા લાગઈ યોલેં,
ખાલક હો પ્રભુ ખાલક ખોલઈ જે વાઉલાજી. ૩
- કેતૂં હો પ્રભુ કેતૂં કહિઈં તુજ,
જાણો હો પ્રભુ જાણો સવિ તુમ્હે જગધણીજી;
ધારી હો પ્રભુ ધારી નિવહો પ્રેમ,
લજ્જા હો પ્રભુ લજ્જા ખાંડ ગ્રહિયા તણીજી. ૪
- થુણિઓ હો પ્રભુ થુણિઓ સ્વામિ સુપાસ,
ભૂષણ હો પ્રભુ ભૂષણ મલકાપુર તણોજી;
વાચક હો પ્રભુ વાચક જસ કહેં એમ,
દેયો હો પ્રભુ દેયો દરશન સુખ ઘણોજી. ૫

તા સુખ ગ્રહવેદું મુનિ-મન ખોજત, મન મંજન કર ધ્યાયો;
મન મંજરી લઈ, પ્રકુલ્લીત દસા લઈ,

તા પર લમર લોભાયો. એ૦ ૨
લમર અનુલવ લયો, પ્રભુ-ગુણ-વાસ લહ્યો;
ચરન કરન તેરો, અલખ લખાયો;
એશી દશા હોત જળ, પરમ પુરૂષ તળ,

એસી દશા પકરત^૧ પાસ પઠાયો. એ૦ ૩
તળ સુજસ લયો, અંતરંગ આનંદ લહ્યો,
રોમ રોમ સીતલ લયો, પરમાતમ પાયો;
અકલ સ્વરૂપ ભૂપ;;, કોઉન પરખત અનૂપ;^૨
સુજસ પ્રભુ ચિત્ત આયો. એ૦ ૪

સામા.ય જિન-સ્તવન.

(૯)

ત્વમેવ શરણું મમ.

રાગ-કાશી [પદ ૭૦]

તો જિન ઓર ન બાચું જિનંદ રાય ! તો૦ (ટેક)
મે મેરો મન નિશ્ચય કીનો, એહમાં કછુ નહિ કાચું. જિનંદરાય
તો૦ ૧
તુમ ચરન-કમલપર પંકજ-મન મેરો, અનુલવ રસ ભર ચાખું;
'અંતરંગ અમૃત રસ ચાખો,' એહ વચન મન સાચું. પ્રભુજી !
તો૦ ૨

જસ પ્રભુ ધ્યાયો મહારસ પાયો, અવર રસેં નહિં રાચું;
અંતરંગ દ્રરસ્યો દરસન તેરો, તુજ ગુણ-રસ સંગ માચું. પ્રભુજી !
તો ૦ ૩

શ્રી અભિનંદન જિન-સ્તવન.

૧૨૫ ૨

[પાસજી મુનેં તૂઠા એ દેશી]

સમવસરણ જિનરાજ વિરાજે, ચઉત્તીસ અતિસથ છાજેં રે;
જિનવર જયકારી ૦

પાંત્રીસ ગુણ વાણીઈં ગાજેં, ભવિમન સંશય ભાજેંરે. જિન ૦ ૧
બાર પરખદા આગળ ભાજેં, તત્ત્વફલિફલ આજેંરે; જિન ૦
કાર્યકારણ નિશ્ચય વ્યવહાર, ભાખ્યા જિનપતિ સારરે; જિન ૦ ૨
ગણધરકું ત્રિપદી વલી દાખી, સાધન શિક્ષા ભાખીરે; જિન ૦
પુદ્ગલ ભાવથી રાગ ઉતારો, નિજ આતમને તારોરે. જિન ૦ ૩
સંવર સુત ઇમ દેશના દીધી, સંઘ ચતુર્વિધેં પીધીરે; જિન ૦
અનુક્રમેં વિચરી પોહતા સ્વામી, સમેતશિખર ગુણ ધામે રે જિન ૦ ૪
સકલ પ્રદેશનો ઘન તિહાં કીધો, શિવવધૂનો સુખ લીધોરે; જિન ૦
પૂર્ણાનંદ પદને પ્રભુ વરીયા, અનંત ગુણેં કરી ભરીયારે. જિન ૦ ૫
એહવા અભિનંદન જિન ધ્યાઉં, જિમ શિવસુખનેં પાઉંરે; જિન ૦
જશવિજય ગુરૂ મનમાં લાવો, સેવક શુભફલ પાવોરે. જિન ૦ ૬

ઉન્નતપુર મંડન

શ્રી શાંતિનાથ જિન-સ્તવન.

સરસતિ વરસતિ વયણ અમિય નમી, સમરી શ્રી ગુરુપાય;
વીનતડી૦

વીનતડી ઇમ કીજઈ હો નિજ સાહિબ પ્રતિ, અવધારો
જિનરાય. વી૦ ૧

ઉન્નતપુર મંડન જિન તું જ્યો, ઠકુરાઈ તુજ જોર;
તુજ મુખ, તુજ મુખ, દીઠઈ હો મુજ હિયડું ઠરઈ,
જિમ ઘન દીઠઈ મોર. વી૦ ૨

હું તુજ ઉપરિ અહનિશિ ભાવિઓ, તુમ કેમ રહો ઉદાસ;
આસંગઈ, આસંગઈ, અધિકૈરાં હો વયણ ન ભાસિઈ,
જેહની કીજઈ આસ. વી૦ ૩

તુજ વિણ હું ભવ વનમાંહિં ભમ્યો, આઠ કરમનઈ પાસિ;
પરવશિં પરવશિં મિં, બહુ વિધ વેઅણ સહી,
સુહુમ નિગોદ નિવાસિ. વી૦ ૪

તે મુજ ભવ વનિ ભમતાં દુઃખ તણો, ગણતાં લાભઈ પાર;
જસ કરિં, જસ કરિં જલ કણ અલગા હો કીજઈ,
જલધિ તણા સો વાર વી૦ ૫

ઉન્નતપુર તે જુનાગઢ તાળે ઉના સમજવું.

ભીષણુ ભમતાં હો ભવ સાયર જલિં, તૂં પ્રભુ અંતરદ્વીપ;
પામિઓ, પામિઓ મિં પૂરવ પુણ્ય પસાઉલિધં,
તેણુધં સવિ ટલ્યાં હો પ્રતીપ. વી૦ ૬

જેહમાહિં તુજ દર્શન મિં પામિઉં, તે સુંદર કલિકાલ;
તુજ વિણા, તુજ વિણા જિનજી નિજ મનિ જાણિધં,
કૃત યુગ પણિ જન્નલ. વી૦ ૭

સુરતરૂ પણિ જેહો અતિ દૂરધં રહધં, તે આવધં કુણુ કાજિ;
મરૂજને, મરૂજને કીજધં હો છાયા કારણિ,
નિંખડલો તરૂરાજ. વી૦ ૮

હું તુજ શરણે હો જિનવર આવિઓ, ખાંધી મોટી આસ;
પારેવો, પારેવો જિમ શરણે રાખી ચશ કિઓ,
તિમ રાખો નિજદાસ. વી૦ ૯

જિન તુજ આધારિં જગે જીવિધં, સુભગ દેઓ દીદાર;
ભજવાનધં, ભજવાનધં મનમાં હો મુજ અલભે ઘણો,
પ્રેમ તણો નહીં પાર. વી૦ ૧૦

મુજ મન ગિરિ વિચરંતો સિંહલોજી, જો તુજ ભગતિ વિલાસ;
તો મુજ, તો મુજ દુરિત મતંગજ ભાજસ્યધં,
કુમતિ મૃગી સત્રાસ. વી૦ ૧૧

રયું વીનવીધં હો અધિકું તુજ પ્રતિ, ધરયો ધરમ સનેહ;
તેહથી, તેહથી મુજમન વંછિત સવિ સંપજધં,
જિમ તરૂ સંપદ મેહ. વી૦ ૧૨

ઉન્નતપુર છધં હો સ્વરગ સમોવડિં, તિહાં પ્રભુ તુજ પ્રાસાદ;
નિરખીનધં, નિરખીનધં મધં લોચણુ અભિચ પખાલિઆં,
માંઝધં સુરગિરિ વાદ. વી૦ ૧૩

ધન ધન તે પોઠા વ્યવહારિયા, જેણે એ કીયો પ્રાસાદ;
 નિજ કુલિં, નિજ કુલિં સુંદર શોભ ચઢાવતાં,
 ટાલ્યો જનમ વિષાદ. વી૦ ૧૪

જિહાં લગઈ ગ્રહગણ ગયણુંગણ ભમઈ, જિહાં લગઈ
 જલધિ ગભીર; તિહાં લગઈ, તિહાં લગઈ શ્રી શાંતિ જિથિંદ,
 ચિરંજયો મંદરગિરિ જિમ ધીર. વી૦ ૧૫

શ્રી વિજયદેવ સૂરીસર રાજિઓ, શ્રી વિજયસિંહ સૂરીશ;
 શ્રી નય, શ્રી નયવિજય વિબુધવર સીસની,
 પૂરો મનહ જગીસ. વી૦ ૧૬

[ઇતિ શ્રી ઉત્તતપુર મંડન શ્રી શાંતિજિન-સ્તવન સંપૂર્ણ-]

શ્રી કેલહારા ! પાર્શ્વનાથ જિન-સ્તવન.

[દીકી હો પ્રભુ, દીકી જગગુર તુઝ-એ દેશી]

૫૬ ૩૧

પાસજી હો પ્રભુ પાસ કેલહારા દેવ !

સુણઈ હો પ્રભુ સુણઈ માહરી વિનતીજી;

કહીઈ હો પ્રભુ ! કહીઈ સઘળી વાત,

મનમાંકી હો પ્રભુ મનમાંકી જે બહુદિન હુતીજી. ૧

તુજ વિના હો પ્રભુ ! તુજ વિના દૂએ દેવ,

માહરઈ હો પ્રભુ ! માહરઈ ચિત્તિ આવઈ નહીંજી;

ચાખ્યો હો પ્રભુ ! ચાખ્યો અમિરસ જેણિ,
 બાકસ હો પ્રભુ ! બાકસ તસ ભાવઈ નહીંજી. ૨

દરિશન હો પ્રભુ ! દરિશન વાહલું મુજ,
 તાહરું હો પ્રભુ ! તાહરું જેહથી દુઃખ ટળઈજી;
 ચાકર હો પ્રભુ ! ચાકર જાણો મોહિ,
 હમડું હો પ્રભુ ! હમડું તો હેજઈ હલઈજી. ૩

તુજશ્યું હો પ્રભુ ! તુજશ્યું મન એકંત,
 ચાલ્યો હો પ્રભુ ! ચાલ્યો કોઈથી નવ ચલઈજી;
 અગનિ હો પ્રભુ ! અગનિ પ્રલય પ્રસંગ,
 કંચન હો પ્રભુ ! કંચન ગિરિ કહો કિમ ગલઈજી.^૧ ૪

આંતરોલી મંડન શ્રી વાસુપૂજ્ય જિન-સ્તુતિ

[શ્રી શત્રુજ્ય તીરથ સાર-એ દેશી]

વાસુપૂજ્ય જિનરાજ વિરાજે,
 જલધર પરિં મધુરી ધ્વનિં ગાજે,
 રૂપેં રતિ પતિ લાજે; નિત નિત દીસે નવલ હવાજે,
 દરીસણ દીકે ભાવઠે ભાજે, નિરમલ ગુણ મણી છાજે;
 આંતરોલી પુર મંડણ સ્વામી,
 મૂગત વધૂ જેણું હેલાં પામી,
 ઇંદ્ર નમે સિરનામી; ત્રિભૂવન જન-મન-અંતરજામી,
 અકલ અરૂપ સહજ વિસરામી, વાચક જસ મતનાંમી.^૧

૧ આ સ્તવન ઉપાખ્યાયજીની કૃતિનું છે પણ અપૂર્ણ છે.

સમરૂં ચોવિસેં જિનરાજ, જે સેવ્યે આપે શિવરાજ,
 સીઝે સઘલાં કાજ; જાસ નમેં સવિ સુર શિરતાજ,
 જે સંસાર પયોનિધિ પાજ, સેવે સુજન સમાજ;
 સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલ નિવાસિ, જે દીઠે ભવિ કમલ ઉલાસિ,
 મુગતસિરિ જસદાસિ; પરમ જ્યોતિ પરગટ અભ્યાસિ;
 જેહનિં મતિ કરૂણાઈ વાસી, પાતિગ જાઈ નાસી. ૨

જિનવર આગમ જલધિ અપાર, નાના વિધિ રચણેં કરી સાર,
 સકલ સાધુ સુખકાર; જીવદયા લહરિ આધાર,
 બહુલ જૂગતમાં જલપૂર ઉદાર, જિહાં નવ તત્ત્વ વિચાર;
 જેહત્યું વિલસે ત્રિપદી ગંગા, જસ તરંગ એ અંગ ઉવાંગા,
 સેવા જસ વિભંગા; આલાપક મુગતાફલ અંગા,
 જેહમાંહે સોહે અતિ બહુ ભંગા, નિત નિત નુતન રંગા ૩

વાસુપૂજ્ય પદ પંકજ પૂજેં, જસ નામે સવિ સંકટ ધૂજેં,
 કામ ધેનું ઘર દૂજેં; જાસુ સુદૃષ્ટિ જિન પડિખુજેં;
 સકલ શાસ્ત્રના અરથજ સૂજેં, કુમતિ મતિ પડિખુજેં;
 શ્રી વિજયસિંહ સૂરિ ચિત્ત આણિ, શ્રી વિજયદેવ સૂરિદેવખાણી,
 જગમાંહે જે જાણી; જાસ પસાઈ વિદ્યા લહે પ્રાણી,
 તે સરસતિ મુઝ દેજ્યો વાણી, વાચક જસ સુખ ખાણી. ૪

[ઇતિશ્રી વાસુપૂજ્ય જિન-સ્તુતિ]

સિદ્ધ-સહસ્રનામ વર્ણન છંદ.

[જુજંગ પ્રયાત વૃત]

- જગન્નાથ જગદીશ જગખંધુ નેતા,
ચિદાનંદ ચિત્કંદ ચિન્મૂરતિ ચેતા;
મહા મોહ ભેદી, અમાઈ અવેદી,
તથાગત તથારૂપ ભવ-તરૂ-ઉચ્છેદી. ૧
- નિરાતંક નિકલંક નિરમલ અખંધો,
પ્રભો દીનખંધો કૃપાનીર સીંધો;
સદાતન સદાશિવ સદા શુદ્ધ સ્વામી,
પુરાતન પુરૂષ પુરૂષવર વૃષભગામી. ૨
- પ્રકૃતિ રહિત હિત વચન માયા અતીત,
મહાપ્રાણ મુનિયજ્ઞ પુરૂષ પ્રતીત;
દલિત કર્મભર કર્મફલ સિદ્ધિ દાતા,
હૃદય પૂત અવધૂત નૂતન વિધાતા. ૩
- મહાજ્ઞાન યોગી મહાત્મા અયોગી,
મહા ધર્મ સન્યાસ વર લચ્છી ભોગી;
મહા ધ્યાન લીનો^૨ સમુદ્રો અમુદ્રો,
મહા શાંત અતિદાંત માનસ અરૂદ્રો. ૪
- મહેન્દ્રાદિકૃતસેવ દેવાધિદેવ,
નમો તે અનાહત ચરણ નિત્યમેવ;

નમો દર્શનાતીત દર્શન સમૂહ,
ત્રયી-ગીત-વેદાંતકૃત અખિલ ઉહ. ૫

વચન મન અગોચર મહા વાક્ય વૃત્તે,
કૃતાવેદ્ય સંવેદ્ય પદ સુપ્રવૃત્તે;
સમાપત્તિ આપત્તિ સંપત્તિ લેદધં,
સકલ પાપ સુગરિઠ તું દિઠ છેદધં. ૬

ન તૂં દૃશ્ય દગ્માત્ર ધૃતિ વેદ વાદો,
સમાપત્તિ તુજ દષ્ટિ સિદ્ધાંત વાદો;
વિગૂતા વિના અનુલબ્ધં સકલ વાદી,
લબ્ધં એક સિદ્ધાંતધર અપ્રમાદી. ૭

કુમારી દયિત ભોગસુખ જિમ ન જાણે,
તથા ધ્યાન વિણ તુજ મુધા લોક તાણે;
કરે કષ્ટ તુજ કારણધં બહુત ખોજધં,
સ્વયં તૂં પ્રકાશે ચિદ્દાનંદ મોજધં. ૮

રટે અટપટેં ઝટપટિં વાદ લ્યાવેં,
ન ત્યાં તૂં રમધં અનુલવી પાસ આવેં;
મહા નટ^૧ ન હઠ યોગ માંહિં તૂજ^૨ જાગધં,
વિચારેં હોધં સાંધં આગધં જી^૩ આગધં. ૯

તથાબુદ્ધિ નહીં શુદ્ધ તુજ જેણિ વહિધં,
કલૌ નામ માંહિં એક થિર થોલ રહિધં;
સહસ નામ માંહિં દૃષ્ય પણિ અપ્ય જાણું,
અનંતે શુભે નામ અણુંતાં ઈવખાણું. ૧૦

૧ ચર ૨ તૂં જો ૩ જો ૪ અણુંતાં.

અનેકાંત સંક્રાંત બહુ અર્થ શુદ્ધ,
જિકે શબ્દ તે તાહરાં નામ બુદ્ધ;
નિરાસો જપે જેહ તે સર્વ સાચું,
જપઈ જેહ આસાઈ તે સર્વ કાચું. ૧૧

ન કો મંત્ર નવિ તંત્ર નવિ યંત્ર મોટો,
જિસ્યો નામ તાહરો શમ-અમૃત દોટો;
પ્રભો ! નામ મુજ તુઝ અક્ષય નિધાન,
ધરૂં ચિત્ત સંસાર તારક પ્રધાન. ૧૨

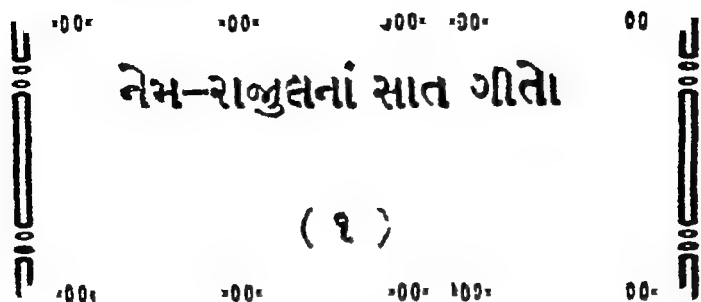
અનામી તણા નામનો શ્યો વિશેષ,
એ તો મધ્યમા વૈખરીનો ઉલ્લેખ;
મુનીરૂપ પરચતિ કાંઈ પ્રમાણઈ,
અકલ અલખ તૂં ઈમ હોઈ ધ્યાન ટાણું. ૧૩

અનવતારનો કેઈ અવતાર ભાળે,
ઘટઈ તે નહીં દેવને કર્મ પાળે;
તનુ ગ્રહણ નહીં ભૂત આવેશ ન્યાયઈ,
પ્રથમ યોગ છઈ કર્મ તન્મિશ્ર પ્રાયઈ. ૧૪

અછઈ શક્તિ તો જનની ઉદરઈ ન પઈસઈ,
તનુ ગ્રહણ વલી પર અદૃષ્ટઈ ન બઈસઈ;
તુરંગશ્રંગસમ અર્થ જે એહ યુક્તિ,
કહઈ સદહઈ તેહ અપ્રમાણ ઉક્તિ. ૧૫

યદા જિનવરે દોષ મિથ્યાત્વ ટાલ્યો,
ગ્રહિઉં સાર સમ્યક્ત્વ નિજ વાન વાલ્યો;

- તિહાંથી હુઆ તેહ અવતાર લેખઈ,
જગત લોક ઉપગાર જગગુરુ ગવેખઈ. ૧૬
- અહો યોગ મહિમા જગન્નાથ કેરો,
ટલેં પંચ કલ્યાણકૃષ્ણ જગ અંધેરો;
તદા નારકી જીવ પણિ સુખ પાવઈ,
ચરણ સેવવા ધસમસ્યા દેવ આવઈ. ૧૭
- તજી ભોગ લ્યઈ યોગ ચારિત્ર પાલેં,
ધરી ધ્યાન અધ્યાત્મ ઘનઘાતિ ટાલઈ;
લહે કેવલજ્ઞાન સુર કૌડિ આવઈ,
સમવસરણ મંડાઈ સવિ દોષ જાઈ. ૧૮
- ઘટે દ્રવ્ય જગદીશ અવતાર એસો,
કહો ભાવ જગદીશ અવતાર કેસો;
રમઈ અંશ આરોપ ધરી ઓઘદષ્ટિ,
લહઈ પૂર્ણ તે તત્ત્વ જે પૂર્ણ દષ્ટિ. ૧૯
- ત્રિકાલજ અરિહંત જિન પારગામા,
વિગતકર્મ પરમેષ્ઠી લગવંત સ્વામી;
પ્રભુ યોધિદાભયદ આપ સ્વયંભૂ,
જયો દેવ તિર્યકરો તૂં જ શંભુ. ૨૦
- ઈન્દ્રિયાં સિદ્ધ જિનનાં કહ્યાં સહસ્ર નામ,
રહો શબ્દ-ઝગડો લહો શુદ્ધ ધામ;
ગુરુશ્રી નયવિજય બુદ્ધ ચરણ સેવી,
કહઈ શુદ્ધપદમાંહિં નિજ દષ્ટિ દેવી. ૨૧

(૧)

પદ.

નેમ પ્રભુને મનામણાં

રાગ હોરી. (પદ ૪૦)

હરિ-નારી ટોલે મિલિ, રંગ હોરી ટેક.

કાગણમે^૧ તજી લાજ લાલ, રંગ હો હોરી.

દેવરકું ઘેરી રહી, રંગ હો હોરી;

રવ્યાહ મનાવત કાજ લાલ, રંગ હો હોરી. ૧

તાલ કંસાલ મૃદંગસું, રં મધુર બળવત ચંગ. લાલ રં
ગયબ ગુલાલ નયન ભરે, રં બદન બળવે^૨ અનંગ, લાલ રં ૨
પિચકારી છાંટે પીયા, રં ભરી ભરી કેસર-નીર, લાલ રં
માનુ મદન કોરતી છટા, રં અલવે ઉડાવે અખીર. લાલ રં ૩
ચોવન મદ-મદિરા છકી, રં ગાવત પ્રેમ ધમાલી, લાલ રં
રાચત માચત નાચતી, રં કૌતુકસું કરે આલી. લાલ રં ૪
સોહે મુખ તંબોલસું, રં માનું સંધ્યા-ચુત ચંદ, લાલ રં
પૂરિત કેસર પુલેલસું, રં અરત મેહ જિઉં બુંદ. લાલ રં ૫
ચણુ ભુજ મૂલ દેખાવતી, રં બાંહ લગાવત કંઠ, લાલ રં
કહે દિવસી^૪ પરના પીયા, રં પરના બિન પુરૂષ ઉલંઠ. લાલ રં ૬

૧ કાસુ રમે ૨ છાંટે ૩ જગાવે ૪ દેવ.

રૂખ મિલિત રહે વેલીસું, રંંગ સાગર ગંગા રંગ, લાલ રંંગ
 બાન ઠગાને અબાનવેં, રંંગ કિઉં ન કરો ત્રિયા-સંગ.' લાલ રંંગ ૭
 સું બિલાસ હુરિ-નારીકે રંંગ દેખી ધરે પ્રભુ મૌન, લાલ રંંગ
 સ્ત્રી-શિશુ-શઠ-હઠ નવિ ત્યજે, રંંગ કરે વચન-શ્રમ કૌન? લાલ રંંગ
 જનકેં જાનેં કહાં ભયો, રંંગ મનકો બાણ્યો પ્રમાણ, લાલ રંંગ
 અતુર ન ચૂકે નેમિજી, રંંગ પાચે સુજસ કલ્યાણ. લાલ રંંગ ૯

(૨)

૫૬.

નેમ પ્રભુનું મૌન.

૬૬

રાગ ગુર્જરી, પૂર્વી (૫૬ ૩૩)

૦ - -

આલા રૂપશાલા ગલે, માલા સોહે મોતીનકી,^૧
 કરે નૃત્ય આલા ગોરી, ટોરી મિલિ ભોરીસી;
 દેવરકું રહિ ઘેરી, સેના માતું કામ કેરી,
 શુન ગાતી આવે નેરી, કરે ચિત્ત ચોરિસી;
 વિવાહ મનાવે આલી, પહિરી દબિણુ ફાલી,
 વાકું નિહાલે બાલી, છોડી લાજ હોરીસી;
 તોલી નેમિ સ્વામી, ગજગામી જસ કામી ધામો,
 રહે ગ્રહિ મૌન ધ્યાન, -ધારા વજ-દોરીસી. ૧

•

(૩)

પદ

સખી પ્રત્યે રાજુલ

૦- ૦

રાગ-શૂપ કલ્યાણ. [પદ ૨૬]

સચનકી નયનકી બચનકી છબી નીકી,
મયનકી ગોરી તકી લગી મોહિ અવિયાં (?)
મનકી લગની ભર અગનીસી લાગે અલી !
કલ ન પરત કછુ કહા કહું બતીયાં. સ૦ ૧
મોહન મનાઓ માની કહા બની રતિ છાની,
શિવાદેવી કે નંદન ! માનો બિનતિયાં;
શુન ગહો જસ બહો ધરિ રહો સુખ લહો,
હુઃખ ગમો મુઝ સમો રંગ રમો રતિયાં. સ૦ ૨

૦- ૦

(૪)

પદ

રાજુલ પ્રત્યે સખી

૦- ૦

રાગ-નાયકી કનહો. [પદ ૧૫]

૦- ૦

યા ગતિ કોન હે સખી ' તોરી ? , કેન હે સખી ! તોરી ? ટેક.
ધતિ ઉત યુંહી ફિરત હે ગહેલી,^૧ કંત ગયો ચિત્ત ચોરી.
યા ગતિ ૦ ૧

ચિતવતહે વિરહાનલ ખુઝવત,^૧ સિંચ નયન-જલ લોરી;
જાનત હે ઉઠાંહે વડવાનલ, જલણ જલયો ચિહું ઓરી.

યા ગતિ૦ ૨

ચલ ગિરનાર પિયા દિખલાવું,^૨ નેહેં નિહાવન ધોરી;
હિલિ મિલિ મુગતિ-મોહોલમેં ખેલે,^૩ પ્રણમે જસ યા જોરી.

યા ગતિ૦ ૩x

યા ગતિ છોરિ દે શુણુ-ગોરી, તું શુણુ-ગોરી,
અચરિજ એહું મિલેં સસિ-પંકજ, બિચિ યમુના વહેં લોરી. યા૦ ૧
ચલ ગિરનાર પિયા દિખલાઉં, બોહરી જોરી રતિ દોરી;
મુગતિ મોહોલમેં મિલે રાજુલ-નેમી, વિનય નમે કર જોરી. યા૦ ૨

સખી પ્રત્યે રાજુલ.

(૫)

[અપ્રકટ નવું પદ]

વીનતડી કહ્યોરે મોરા કંતનઈ,
સીખામણ મુજ પ્રભુ તુજનઈ, જીલ લલામણ દંતનઈ. ૧

૧ ખૂઝવું ૨ ગઢ ગિરનાર ચલો પિયા મિલિ હે,
૩ મોહોલ દોઉ ખેલે.

xસરખાવો આ સાથે શ્રી વિનયવિજયજી ઉપાધ્યાયનું નીચેનું પદ.

રાગ-કાનહો

યૌવન વય યુવતી જે છોરી, ખાર દીધો તે અંતનઈ;
 ઓઢ જાણઈ તે ચ્યાર ન ભૂલઈ, શ્યૂં કહવું એ સંતનઈ. વી૦ ૨
 કર્મ દોષ પરનઈ નવિ દીજઈ, સાધ્ય ન એ મંત-તંતનઈ;
 મિલી અલેદ રાબુલ ઈમ કહતી, જસ પ્રભુ નેમિ-અરિહંતનઈ. વી૦ ૩.

રાબુલના ઉદ્દગાર.

(૬)

[અપ્રકટ નવું પદ]

રાબુલ જોલઈ સુતુહુ સયાનીરે !,
 નેમિ મનાવા જાઉ ઉજાતીરે;
 હૂં દુઃખ પાસું વિરહ દિવાનીરે,
 પિઉ વિન જિમ મછલી 'વિન પાનીરે. ૧

એક યૌવન ખીજું મદન સંતાપઈરે,
 ત્રીજું વિરહ કલેજું કાપઈરે;
 ચોથું તે પિઉપિઉ પિક પોકારઈરે,
 દુઃખિયાનું દુઃખ કોઈ ન વારઈરે. ૨

જે સુખ સાધન લોગી માનઈરે,
 તે વિરહીનઈ દુઃખ દિઈ છાનઈરે;

વિન પિઉ હેજ ન સેજ સુહાઈરે,
મોટાં મંદિર ખાવા ધાઈરે.

૩

રાષ્ટ્રિમ રિદ્ધિ નઈ દોલતિ લીલારે,
તે સુઝ પિઉ વિરહાનલ કીલારે;
ભૂખ નિંદ બિહુ સાથિં નાઠીરે,
માનું વિરહ બલવાથો ત્રાઠીરે.

૪

કોકિલ બોલઈ ટાહું મીઠુંરે,
સુઝ મનિ તો તે લાગઈ અંગીકુંરે;
વિરહ જગાવી વિરહિણી બાલીરે,
તે પાપઈ તે થઈ છઈ કાલીરે.

૫

હાર હિયઈ પ્રતિબિંબિત ચંદોરે,
વિરહ દહનથી દાઘો મંદોરે;
આંસુઅડે ઉલ્હવંતી કાલોરે,
માનું પ્રકટિઉ લાંછન લ્યાહલોરે.

૬

ચંદ કિરન જળ સુઝ તનુ ગઈરે,
તાપ વિરહ અધિકેરો જાગઈરે;
વડવાનલથી આધકો જાણીરે,
માયરિ નાખ્યો ઉલ્હાલી પાણીરે.

૭

લાગઈ દખિન પવન પ્રચારારે,
ચંદન અહિ વિષનાં કૂંકારારે;
વિષધર ભખતાં જે વિષ પામેરે,
મોર કિંગારઈ તે માનું વામેરે.

૮

ઘોર ઘનાઘન ગગનિં ગરજેરે,
માનું તે વિરહિણિનઈ તરજેરે;
વીજલડિ મિસ અસિ ઝળકાવરે,
માનું તે મુઝનઈ ખીહાવેરે.

૯

ઈંદ્ર તણાં મઈ સ્યું અપરાધ્યુંરે ?
ધનુષ દેખાવઈ ગગનિ ખાંધ્યુંરે;
માનું પિઉ ગતિ તસ ગજ હાર્યોરે,
તેણિ મુઝસ્યું પિઉ વધર સંભાર્યોરે ? ૧૦

જલધર જલ વહે ખલખલ ખાલરે,
આંસુઅડાં મુઝ નયણ પ્રણાલૈરે;
વાદ માંહોમાંહિં ખિહુનઈ લાગોરે,
આવીનઈ પિઉડા ! તે તુમ્હે લાગોરે. ૧૧

ડર:ડર કરિ દાહર ડરપાવૈ રે,
ઉખા પણિ પિઉ વિરહ સતાવૈરે;
ધૂલિ તપૈં તિમ રવિ તતપાણોરે,
એ સાચો જાણ્યો ઉખાણોરે. ૧૨

નીંદ ન આવઈ ઝળકી જાણુંરે,
પૂરવ દિસિ જઈ જોવા લાણુંરે;
રોતાં દીસે રાતડી નયણોરે,
કિમહી ન દીસે પણિ તે ગયણિરે. ૧૩

કુણ આગઈ એ વાત કહાઈરે ?
પિઉ અવલઈ કુણ સવલો થાઈરે ?

વિરહીનઈ હિમ ઋતુ દિન વાધઈરે,
 ગ્રીષ્મ નિસ મોટી થઈ બાંધઈરે. ૧૪

સરસ કમલ જે હિયડઈ દીજૈરે,
 નીસાસેં તેનું કો કીજઈરે ?
 ફિરિ ધરિઈ નઈ ફિરિ અપહરિઈરે,
 વિરહની વેદન કિમ નિંસૂરઈરે ? ૧૫

હઈડું લીડયું દઢ કુચ બંધઈરે,
 પ્રાણુ ન જાઈ તે પ્રતિબંધઈરે;
 અંતરાય એ જાણું મોટુરે,
 જીવ જીવન વિન જીવિત ખોટુરે. ૧૬

નીંદ ન આવઈ ફિરિ ફિરિ સોઈરે,
 માનુ સુપનમાં પિઉ મુખ જોઈરે;
 પૂછું લગન તે જોસી આગઈરે,
 કહિઈ મિલસ્યઈ પિઉ મન રાગઈરે. ૧૭

નેહ ગહેલી દુરળલ થાઈરે,
 માનું જિમ તિમ લિઉ મનિ માઈરે;
 યણુ નવિ જાણ્યું એ ન ઉપાયોરે,
 પ્રીતિ પરાણી કિમઈ ન થાયોરે. ૧૮

સ્વયં કીજઈ જો પ્રથમ ન જાણ્યું રે,
 હવઈ તો ચિતડું ન રહઈ તાણ્યુંરે;
 નિઃસનેહીસ્વયં નેહ જે કીધોરે,
 ઉઘ વેચી તે ઊજાગર લીધોરે. ૧૯

આજ દીવાલી કહઈ કોઈ લોલીરે,
 મુઝ મનિ ન ટલી વિરહની હોલીરે;
 સ્યૂં કીજઈ તે સેવ સુહાલીરે,
 સુખ લહસ્યું પિઉ વદન નિહાલીરે. ૨૦

ઈમ વલિ વિલવતિ ગઈ ગઢ ગિરિનારિરે,
 રાબુલ કંતસ્યુ મિલી મનુહારીરે;
 દોઈ રમઈ શિવ મંદિર માંહિરે,
 સુખ જસ સંપતિ લહિઅ ઉછાહિરે. ૨૧

શ્રી ઋષભદેવ જિન રતવન.

[આજ જિનરાજ મુજ કાજ સિધ્યાં સવે-એ દેશી]

ઋષભ જિનરાજ મુજ આજદિન અતિ ભલો,
 ગુણ નીલો જેણે તુજ નયણ દીઠો,
 હુઃખ દબ્યાં સુખ મળ્યાં સ્વામિ ! તુજ નિરખતાં,
 સુકૃત સંચય હુઓ પાપ નીઠો. ઋષભ ૦ ૧

કલ્પ શાખી ફળ્યો કામ ઘટ મુજ મળ્યો,
 આગણે અમિયનો મેહ વૂઠો,
 મુજ મહીરાણ મહી-ભાણ તુજ દર્શને,
 ક્ષય ગયો કુમતિ અંધાર જૂઠો. ઋષભ ૦ ૨

કવણ નર કનક મણિ છોડી તૃણ સંગ્રહે ?
 કવણ કુંજર તણ કરહ લેદે ?
 કવણ ખેસે તણ કલ્પતરૂ ખાઉલે ?
 તુજ તણ અવર સુર કોણ સેવે? ઋષભ ૦ ૩

એક મુજ ટેક સુવિવેક સાહિબ સદા,

તુજ વિના દેવ દૂલે ન ઇહું,

તુજ વચન-રાગ સુખ સાગરે ઝીલતો.

કર્મ ભર ભ્રમ થકી હું ન ખીહું. ઋષભ ૪

કોડી છે દાસ વિભુ ! તાહરે ભલ ભલા,

માહરે દેવ તૂં એક ખ્યારો,

પતિત પાવન સમેા જગત ઉદ્ધારકર,

મહિર કરી મોહિ ભવ જલધિ તારો. ઋષભ ૫

સુકિતથી અધિક તુજ ભક્તિ મુજ મન વસી,

જેહશું સખદ પ્રતિખંધ લાગો,

ચમક-પાપાણુ જિમ લોહને ખિંચાયે,

સુકિતને સહજ તુજ ભક્તિ-રાગો. ઋષભ ૬

ધન્ય ! તે કાય જેણિ પાય તુજ પ્રણમિયે,

તુજ થૂણ્યે જેહ ધન્ય ! ધન્ય ! જિહા,

ધન્ય ! તે હૃદય જેણિ તુજ સદા સમરતાં,

ધન્ય ! તે રાત ને ધન્ય ! દીહા. ઋષભ ૭

ગુણ અનંતા સદા તુજ ખળને ભર્યા,

એક ગુણ દેત મુજ શું વિમાસો

રચણુ એક દેત શી હાણુ રચણાયરે ?

લોકની આપદા જેણે નાસો. ઋષભ ૮

ગંગ સમ રંગ તુજ કિર્તિ-કલ્લોલને,

રવિ થકી અધિક તપ-તેજ તાણે,

નયવિજય વિખુધ સેવક હું આપરો,

જસ કહે અખ મોહિ ભવ નિવાણે. ઋષભ ૯

ભકિત, જ્ઞાન અને વૈરાગ્ય ગર્ભિત

આધ્યાત્મિક પદો.

૫૬

પ્રભુભજન

[૫૬ ૫૯]

ભજન બિનું જીવિત જેસે પ્રેત,
મલિન મંદમતિ ડોલત ઘરઘર, ઉદર-ભરનકે હેત. ભજન. ૧

દુર્મુખ વચન બકત નિત નિંદા, સર્જન સકલ દુઃખ હેત;
કબહું પાપકો પાવત પૈસો, ગાઢે ધુરિમેં હેત. ભજન. ૨

શુર પ્રદ્ધન અચુત જન સજજન, જાત ન કવણુ નિવેત;
સેવા નહીં પ્રભુ તેરી કબહું, ભુવન નીલકો ખેત. ભજન. ૩

કથે નહીં શુન ગીત મુજસ પ્રભુ, સાધન દેવ અનેત;
રસના-રસ બિગારો કહાં લોં, બૂકત કુદુંખ સમેત. ભજન. ૪

૫૬

પ્રભુનું સાચું ધ્યાન.

રાગ ધન્યાશ્રી. [૫૬ ૪]

પરમ પ્રભુ સખ જન શખદે ધ્યાવે,
 જખ લગ અંતર-લરમ ન લાંજે, તખ લગ કોઉન પાવે,
 પરમ પ્રભુ સખ જન શખદે ધ્યાવે. ટેક. ૧
 ચકલ અંસ દેખે જગ જોગી, જો ખિનુ સમતા આવે;
 મમતા-અંધ ન દેખે ચાકો, ચિત્ત ચિહું આરે ધ્યાવે. ૫૦ ૨
 સહજ શક્તિ અરૂ ભક્તિ સુગુરૂકી, જો ચિત્ત જોગ જગાવે;
 શુન પર્યાય દ્રવ્યસું આપને, તો લય કોઉ લગાવે. ૫૦ ૩
 પઠત? પુરાન વેદ અરૂ ગીતા, મૂરખ અર્થ ન ભાવે;
 ઈત ઉત કિરત ગ્રહત રસ નાહી, જ્યો પશુ ચર્વિત આવે. ૫૦ ૪
 પુણ્ડલસેં ન્યારો પ્રભુ મેરો, પુણ્ડલ આપ છિપાવે;
 ઉનસેં અંતર નાહી હમારે, અખ કહાં ભાગો જાવે. ૫૦ ૫
 અકલ અલખ અજ અજર નિરંજન, સો પ્રભુ સહજ સુહાવે;
 અંતરયામી પૂરન પ્રગટ્યો, સેવક જસ શુન ગાવે. ૫૦ ૬

૫૬

સાચા પ્રભુની પ્રાપ્તિ.

રાગ દેશાખ. [૫૬ ૨૫]

અખ મેં સાચો સાહિબ પાચો. ટેક.
 ચાકી સેવ કરતહું ચાકું, મુજ મન પ્રેમ સુહાચો. અં ૧

- ઠાકુર ઓર ન હોવે અપનો, જો દીજે ઘર માથો;
સંપતિ અપની ખિનુંમેં દેવે, વેતો દિલમેં ધ્યાયો. અં ૨
- ઓરનકી જન કરત આકરી, દૂર દેશ પાચ ઘાસે;
અંતરયામી ધ્યાનેં દીસે, વે તો અપનેં પાસે. અં ૩
- ઓર કળહું કોઉ કારન કોખ્યો, બહોત ઉપાય ન તૂસે;
ચિદાનંદમેં મગન રહતુ હે, વે તો કળહું ન રૂસે. અં ૪
- ઓરનકી ચિંતા ચિતિ^૧ ન મિટે, સખ દિન ધંધે જાવે;
ચિરતા ગુન પૂરન સુખ ખેલે, વેતો અપને લાવેં. અં ૫
- પરાધીન હે ભોગ ઓરકો, તાતેં^૨ હોત વિયોગી;
સદા સિદ્ધ સમ શુદ્ધ^૩ વિદ્યાસી, વેતો નિજ ગુન ભોગી. અં ૬
- જ્યોં જાનો ત્યોં જગ જન^૪ જાનો, મેં તો સેવક ઉનકો;
પક્ષપાત તો પરસૂં હોવે, રાગ ધરત હું ગુનકો. અં ૭
- ભાવ એક હે સખ જ્ઞાનીકો, મૂરખ ભેદ ન ભાવે;
અપનો સાહિબ જો પહિચાને, સો જસ લીલા પાવે. અં ૮

૫૬

વીરોની પ્રભુભક્તિ.

[૫૬ ૫૮]

જો જો દેખે વીતરાગને, સો સો હોશે વીરાદે;
ખિન દેખે હોશે નહીં કોઈ, કાંઈ હોય અધીરાદે. જો ૧

૧ ચિત્ત ૨ જાતે, તાતિ, તેતેં ૩ સમતાઈ ૪ યુગતિન, જગત ન.

સમય એક નહીં ઘટસી જો, સુખ દુઃખકી પીરારે;
 તૂં કયું સોચ કરે મન ! ફૂડા, હોવે વજ જો હીરારે. જો ૦ ૨
 લગે ન તીર કમાન બાન, કયું મારી સકે નહિ મીરારે;
 તૂં સંભારે પુરૂષ-બલ અપનો, સુખ અનંત તો પીરારે. જો ૦ ૩
 નયન ધ્યાન ધરો વો પ્રભુકો, જો ટારે ભવ-ભીરારે;
 સજ સચેતન ધરમ નિજ અપનો, જો તારે ભવ-તીરારે. જો ૦ ૪

૫૬

પંચમહાવ્રત ઝહાજ

[૫૬ ૫૬]

વાદ વાદીસર તાજ, શુરૂ મેરો ગચ્છ રાજ;
 પંચ મહાવ્રત ઝહાજ, મુધર્મા જયું સવાયો હે. વાદ ૦ ૧
 વિદ્યાકો વડો પ્રતાપ સંગ, જલ જયું ઉઠત તરંગ;
 નિરમલ જેસો સંગ, સમુદ્ર કહાયો હે. વાદ ૦ ૨
 સત્ત સમુદ્ર ભર્યો, ધરમ પોત તામેં તર્યો;
 શીલ સુકાન વાલમ, ક્ષમા લંગર ડાર્યો હે. વાદ ૦ ૩
 સહડ (શઠ) સંતોષ કરી, તપતો તપીદ્યા ભરી,
 ધ્યાન રંજક ધરી દેત, મોલા ગ્યાન ચલાયો હે. વાદ ૦ ૪
 એસો ઝહાજ ક્રિયા કાજ, મુનિરાજ સાજ સજો;
 દયા મયા મણિ માણિક, તાહિમેં ભરાયો હે. વાદ ૦ ૫

૧ આમાં કવિએ પોતાનું નામ આપ્યું નથી. પરંતુ ' જશ વિલાસ'ની ઘણી પ્રતોમાં મળે છે, તેથી અત્ર દાખલ કર્યું છે.

પુણ્ય પવન આયો, મુજસ ગહાજ ચલાયો;
પ્રાણુ જીવન એસો માલ, ઘર બેઠે પાયો હે.

વાદ૦ ૬

:૦:

પદ

સાચા મુનિ

(૧)

રાગ જયજયવંતી [પદ ૨૧]

ધર્મ કે બિલાસ વાસ, જ્ઞાનકે મહા પ્રકાસ,
દાસ લગવંતકે, ઉદાસ ભાવ લગે હૈ,
સમતા નદી તરંગ, અંગહી ઉપંગ ચંગ,
મનજન પ્રસંગ રંગ, અંગ ઝમમગે હે. ધર્મકે૦ ૧

કર્મકે સંગ્રામ ઘોર, લરે મહામોહ ચોર,
જેર તાકો તોરવેકું, સાવધાન જગે હે,
શીલકો ધરી સન્નાહ, ધનુષ મહા ઉત્સાહ.
જ્ઞાન બાનકે પ્રવાહ, ભાવ અરિ^૧ લગે હે ધર્મકે૦ ૨

આયો હે પ્રથમ સેન,^૨ કામકો ગયો હે રેન,^૩
હરિ હર શ્રદ્ધા જેણે, એકલેને ઠગે હે,
ક્રોધ માન માયા લોભ, મુલટ મહા અખોભ,
હારે સોય છોડ થોભ, મુખ દેઈ લગે હે.^૪ ધર્મકે૦ ૩

૧ સખ વેરી ૨ શ્રેણિ ૩ રેણિ ૪ મુખ લેઈ ધગે હે, મુખ દેઈ ધગેરે.

નોકષાય ભયે ખીન, પાપકો પ્રતાપ હીન,
 ઓર ભટ ભયે દીન, તાઠે પગ ડગે હે,
 કોઉ નહીં રહે ઠાઠે, કર્મ જે મિલે તે ગાઠે,^૧
 ચરનકે જિહા કાઠે, કરવાલ નગે હે. ધર્મકે ૪
 જગત્રય ભયો પ્રતાપ, તપત અધિક તાપ,
 તાતે નાહિ રહી આપ,^૨ અરિ તગતગે હે,
 મુજસ નિસાન સાજ, વિજય વધાઈ^૩ લાજ,
 એસે મુનિરાજ તાકું હમ પાય લગે હે. ધર્મકે ૫

સાચા મુનિ

(૨)

પવનકો કરે તોલ, ગગનકો કરે મોલ,
 રવિકો કરે હિંડોલ, એસો કોઉ નર રે ?
 પથરકો કાંતે સૂત, વંધ્યાકું પડાવે પૂત,^૪
 ઘટમેં બોલત ભૂત, વાકે કિન ઘર રે ? પવનકો ૧
 બીજલીસેં કરે ખ્યાહ,^૫ બુકું ચલાવે રાહ,
 ઉદધિમેં ઉડાવે દાહ, કરત ભરાભર રે,^૬
 બડો દિન બડી રાત,^૭ વાકી કૌન માત તાત,
 ઇતની બતાવે વાત, જસ કહે મેરા ગુરૂ રે. પવનકો ૨

૧ કર્મકે સર્જન ટાઠે ૨ તાતે (તાર્યે) નહિ આપ ધરી ૩
 વધારી ૪ વાંઝનીકો રમાવે પૂત ૫ જાંહ ૬ સમુદ્રકું લાવે જાહ,
 નીર ભરાભરે. ૭ બડો દિન કે બડો રાત, ૮ ઇતની જે બને વાત,
 સોહી મેરા ગોરે.

પદ

સાચો જૈન

....

રાગ ધાન્યાશ્રી [પદ ૩]

જૈન કહો ક્યૌ હોવે, પરમ ગુરૂ ! જૈન કહો ક્યૌ હોવે ?
 + ગુરૂ ઉપદેશ બિના જન મૂઠા, દર્શન જૈન વિગોવે;^૧
 પરમ ગુરૂ ! જૈન કહો ક્યૌ હોવે ? ટેક. ૧
 કહત કૃપાનિધિ સમ-જલ ઝીલે, કર્મ-મયલ જો ધોવેં;
 અહુલ પાપ-મલ અંગ ન ધારે, શુદ્ધ રૂપ નિજ જોવે. પરમ. ૨
 સ્યાદ્વાદ પૂરન જો જાને, નયગર્ભિત જસ વાચા;
 ગુન પર્યાય દ્રવ્ય જો ખૂઝે, સોઈ જૈન હે સાચા. પરમ. ૩
 ક્રિયા મૂઠમાંત જો અજ્ઞાની, ચાલત ચાલ અપૂઠી;
 જૈન દશા ઉનમેંહી નાહી, કહે સો સળહી જૂઠી. પરમ. ૪
 પર પરિનતિ અપની કર માને, કિરિયા ગવેં ગહિલો;
 ઉનકું જૈન કહો કયું કહિયેં, સો મૂરખમેં પહિલો. પરમ. ૫
 જૈન ભાવ-જ્ઞાને^૨ સળમાંહી, શિવ સાધન સદહિએ;
 નામ વેષસૂ^૩ કામ ન સીઝે, ભાવ-ઉદાસે રહીએ પરમ. ૬
 જ્ઞાન સકલ નય સાધન સાધો, ક્રિયા જ્ઞાનકી દાસી;
 ક્રિયા કરત ધરતુ હે મમતા, ચાહી ગલેમેં ફાંસી. પરમ. ૭

+ સરખાવો કર્તાની કુગુરૂ સ્વાધ્યાયમાથી:

ઘોટકની પરેં પથે ચાલે, શહેરમાં નીચું જોવે

ગડબડ ગાડાંની પરેં ચાલે, જિન શાસનને વગોવે-

કપટી કહિયા એહ જિજ્ઞાસે.

^૧ જૈન શાસનને વગોવે ૨ જ્ઞાન ભાવ જ્ઞાન ૩ ભેખસેં

ક્રિયા બિના જ્ઞાન નહિ કળહું, ક્રિયા જ્ઞાન બિનુ નાંહી;
 ક્રિયા જ્ઞાન દોઉમિલત રહતુ હે, જ્યેં જલ-રસ જલમાંહી. પરમ. ૮
 ક્રિયા-મગનતા બાહિર દીસત, જ્ઞાન શક્તિ જસ લાંજે;
 સદ્ગુરૂ શીખ સુને નહી કળહું, સો જન જનતેં લાંજે. પરમ. ૯
 તત્ત્વ-બુદ્ધિ જિનકી પરિણુતિ હે, સકલ સૂત્રકી કૂંચો;
 જગ જસવાદ વદે ઉનહીકો, જૈન દશા જસ ઉંચી. પરમ. ૧૦

પદ

સજ્જન-રીતિ

[અપનો સંગ કરે જો તનકી, આશ કરે સદ્ગુરી] પદ ૫૩]
 + સજ્જન રાખત રીતિ ભલી

બિનુ કારણ ઉપકારી ઉત્તમ, બાઈ સહેજ મિલિ;
 દુર્જનકી મન પરિનતિ કાલી, જૈસી હોય ગતી સં ૧
 ઓરનકો દેખત ગુન જગમેં, દુર્જન જાચે જલી;
 ફેલાવે^૧ ગુન ગુનકો જ્ઞાતા, સજ્જન હેજે હલા. સં ૨
 ઉંચ ઇતિ પદ બેઠો દુર્જન, જાચે માહિં બલી;
 નૃપગૃહ^૨ ઉપર બેઠી મીની, હોત નહીં ઉજલી. સં ૩
 વિનય વિવેક વિચારત સજ્જન, ભદ્રક ભાવ ભલી;
 દોષ લેશ જો દેખે કળહું, ચાલે ચતુર ટલી. સં ૪
 અખમેં એસો સજ્જન પાયો, ઉનકી રીતિ ભલી;
 શ્રી નયવિજય સુગુરૂ સેવાતેં, મુજસ^૩ રંગ રલી. સં ૫

* સરખાવો જ્ઞાનસારના ક્રિયાકળનો શ્લોક ખીજો.

ક્રિયાવિરહિત હંત । જ્ઞાનમાત્રમનર્થકં ।

ગતિ વિના પથશોડપિ, નાપ્નોતિ પુરમિષ્ણત ॥

+ સરખાવો કર્તાકૃત દ્વાત્રિંશત્ દ્વાત્રિંશિકાની સજ્જન દ્વાત્રિંશિકા-

૧ કલ પાવે ૨ ઉપગૃહ ૩ સુખ જસ.

૫૬^૧

સાચો ધર્મ.

શિવ સુખ ચાહો તો, લભે ધર્મ જૈનકો સાર;
ગ્યાનવંત ગુરૂ પાયકૈ, સફલ કરો અવતાર. ૧

ચિત્ત તું ચેતિ મહાસુનિ રાજ, બુઠા કાહિ દિવાની;
સજ્જમ વિષ્ણુ કરણી તુઝ ખોટી, જિહ્વં મોટી વિષફલકી ગોટી. ૨

આર પાંચ મિલિ મોટો કોધો, તિહ્વં તિં ગારવરસ-મધુ પીધો;
જે તુઝ પાડઈ અવિરતિ લોલઈ, તે તો મેરૂ ચઢાવિ ઢાલૈ. ૩

ખલ વાંણી તુઝ મોઠી લાગે, જિન-વચણે સૂતો નવી જાગે;
જે તું પડસી પ્રમાદે લોલા, સેવિસિ બહુત નિગોદહ ગોલા. ૪

તું બહુ જન સેવાઈ રાચઈ, છાંડી મારગ કરમ નીકાચઈ,
નિર્ગુણ પરગુણ કીઈ ગોપઈ, પરગુણ નિસુણી કિઈ મન કોપઈ? ૫

તું પડિઓ ગારવને ધંધે, લગતિ લોક તુઝ અંધો-અંધે,
જે મારગે તું આંખ્યો^૧ તારો, તિહાં તો તું દીસઈ વટ ખ્યારો. ૬

પક્ષ કરો ગુનવંતહ કેરો, નિર્ગુણ લોક^૨ ન રાખો નેરો,
ઈયું કરતાં તુમ સુજસ લહોગે, જો જિન વચનઈ સુદઢ રહોગ. ૭

૧ [આ ૫૬ પ્રકટ થયું નથી. વીરવિજય ઉપાસરો-અમદાવાદ-માંનો ભંડાર દાખડો ૧૭ પોથી નં ૩ ની પ્રતના પાનાં ૫ દરેક પર પંક્તિ ૧૩ કે જે પ્રતમા યશોવિજય કૃત પદો છે તેમાંથી આ ૫૬ મળ્યું છે. વિદ્યાશાળાની દા. ૩૯ પ્રત નં. ૮૧ પત્ર ૩૧ ની પ્રત કે જેનો લ. સં. ૧૯૨૪ છે તેમાં પણ આ ૫૬ છે.]

૧ આંખ્યો ૨ લોકમાં.

જો હિતવચન તુમ નહીં માનો, તો પિણુ હિતું ન રહે છાનો;
 જો દીસે બહુ માયા બોલી, શૂઘ બતિ નહી તે સહી ગોલી. ૮
 જોહને અંતર હિત ચાહીજઈ, ધર્મ ઉપક્રમ તેહનઈ કીજઈ,
 શ્રી નયવિજય વિબુધ પદ સેવી, જસ બોલઈ તસ એ મતી દેવી ૯

પદ

દષ્ટિરાગ

રાગ પ્રભાતી. [પદ ૭૧]

દષ્ટિરાગે નવિ લાગીયે, વલી બગીયે ચિત્તે;
 માગીયે શીખ જ્ઞાની તણી, હઠ ભાંગીએ નિતે. દષ્ટિ૦ ૧
 જે છતા દોષ દેખે નહિ, જિહાં જિહાં અતિરાગી;
 દોષ અછતા પણ દાખવે, જિહાથી રૂચિ ભાગી. દષ્ટિ૦ ૨
 દષ્ટિરાગ ચલે ચિત્તથી, ફરે નેત્ર: વિકરાલે;
 પૂર્વ ઉપકાર ન સાંભલે, પડે અધિક જંબલે. દષ્ટિ૦ ૩
 વીર જિન જખ હુતા વિચરતા, તવ મંબલી-પુતો;
 જિન કરી જડ જને આદર્યો, ઇહાં મોહ અતિ ધૂતો. દષ્ટિ૦ ૪
 ઋદ્ધિ ભંડાર રમણી તણ, લણ આપ-મતિ-રાગો;
 દષ્ટિરાગે જમાલિ લલ્યો, નવિ ભવજલ તાગો. દષ્ટિ૦ ૫
 વલી આચાર્ય સાવલ જે, હુચ્ચો અનંત સંસારો;
 દષ્ટિરાગ સ્વમતે^૧ થયો, મહાનિશીથ વિચારો. દષ્ટિ૦ ૬
 હુવે જિન-ધર્મ-આશાતના, અબાણ્યું કહે રંગે;
 મંડુ આગલે જિનવરે, વદિઉ ભગવઈ અંગે. દષ્ટિ૦ ૭

આમના નટને મૂર્ખનો, મિલ્યો જેહવો જોગો;
 દષ્ટિરાગ મિલ્યો તેહવો, કથક સેવક લોગો. દષ્ટિ૦ ૮

આપણુ ગોઠડી મીઠડી, હઠીને મન લાગે;
 જ્ઞાની ગુરૂ વચન રલિયામણાં, કટુકતીરસ્યાં વાગે. દષ્ટિ૦ ૯

દષ્ટિ રાગેં ભ્રમ ઉપજે, વધે જ્ઞાન ગુણુ-રાગેં;
 એહુમાં એક તુમે આદરે, ભલો હોય જે આગે. દષ્ટિ૦ ૧૦.

દષ્ટિ-રાગી કદા મત હુજે, સદા સુગુરૂ અતુસરજે;
 વાચક જમ્મવિજય કહે, હિત-શીખ મન ધરજે. દષ્ટિ૦ ૧૧.

૫૬ પરભાવમાં લગની.

રાગ સારંગ. [૫૬ ૭]

જિઉ લાગિ રહ્યો પરભાવમેં, (ટેક)
 સહજ સ્વભાવ લિખેં નહિ અપનો, પરિયો મોહકે ઢાઉમે ૧
 જિઉ૦ ૧

વધે મોક્ષ કરે નહિ કરની, ડોલત મમતા વાઉમેં;
 ચહે અંધ જિઉં જલનિધિ તરવો, બેઠો કાંણી નાઉમેં.
 જિઉ૦ ૨

અરતિ-પિશાચી પરવશ રહેતો, ખિનહું ન સમયો આઉમેં;
 આપ બચાચ^૨ સકત નહિ મૂરખ,^૩ ઘોર વિષયકે ઘાઉમે.
 જિઉ૦ ૩

૧ મોહ-જાળમેં. ૨ બિચાર ૩ દુરબલ

પૂરવ પુણ્ય-ધન સળહિ ગ્રસત હે, રહેત ન મૂલ વટાઉમેં;
 તામેં તુઝ કેસે બની આવે, નય વ્યવહારકે દાઉમેં. જિઉં ૪
 જસ કહે અગ મેરો મન લીનો, શ્રીજિનવરકે પાઉમેં,
 ચાહિ કલ્યાણ-સિદ્ધિકો કારન, જયું વેધક રસ ધાઉમેં. ૧
 જિઉં ૫

૭૭૭૭૭૭

૫૬

મોહત્યાગ અને જ્ઞાનસુધા.

રાગ આશાવરી. [છાપેત્ર પદ ૬૭]

[દુહા-૫૬]

ચેતન ! મોહકો સંગ નિવારો, ગ્યાન સુધારસ ધારો, ચેતન ! ૧
 મોહ મહા તમ મલ દૂરે રે, ધરે સુમતિ પરકાસ;
 સુકિત પંથ પરગટ કરે રે, દીપક જ્ઞાન વિલાસ. ચેતન ! ૨
 જ્ઞાની જ્ઞાન મગન રહે રે, રાગાદિક મલ ખોય;
 ચિત્ત ઉદાસ કરની કરે રે, કર્મબંધ નહિ હોય. ચેતન ! ૩
 દીન ભયો વ્યવહારમેં રે, સુકિત ન ઉપજે કોય;
 દીન ભયો પ્રભુ પદ જપે રે, મુગતિ કહાંસું હોય. ચેતન ! ૪
 પ્રભુ સમરો પૂજે પઠો રે, કરો વિવિધ વ્યવહાર;
 મોક્ષ સ્વરૂપી આતમા રે, ગ્યાન ગમન નિરધાર. ચેતન ! ૫
 જ્ઞાન કલા ઘટ ઘટ વસે રે, ભોગ ભુગતિકે પાર;
 નિજ નિજ કલા ઉઘોત કરે રે, મુગતિ હોય સંસાર. ચેતન ! ૬
 ૧ ભે બુધ લખે સભાવમેં, જયુ વેધકરસ ખાઉમેં.

xખહુવિધ ક્રિયા કલેશસું રે, શિવપદ ન લહે કોય;
 જ્ઞાન કલા પરગાસસો રે, સહજ મોક્ષપદ હોય. ચેતન ! ૭
 અનુભવ ચિંતામણિ રતન રે, જાહે હૃદયે પરકાસ;
 સો પુનીત શિવપદ લહે રે, દહે ચતુર્ગતિ વાસ. ચેતન ! ૮
 મહિમા સમ્યક્ જ્ઞાનકી રે, અરૂચિ રાગ બલ જોય;
 ક્રિયા કરતાં ફલ ભુંજતે રે, કર્મ બંધ નહિ હોય. ચેતન ! ૯
 ભેદ જ્ઞાન તબલોં લલો રે, જબલોં મુકિત ન હોય;
 પરમ જ્યોતિ પરગટ જિહાં રે, તિહાં વિકલ્પ નહિ કોય. ચેતન ! ૧૦
 ભેદ જ્ઞાન સાબુ લયો રે, સમ રસ નિર્મલ નીર;
 ઘોબી અંતર આતમા રે, ઘોવે નિજ ગુણ ચીર. ચેતન ! ૧૧
 રાગ વિરોધ વિમોહ મલી રે, એહી આશ્રવ મૂલ;
 એહી કરમ બઢાયકે રે, કરે ધર્મકી ભૂલ. ચેતન ! ૧૨
 જ્ઞાન સરૂપી આતમા રે, કરે ગ્યાન નહિ ચોર;
 દ્રવ્ય કર્મ ચેતન કરે રે, એહ વ્યવહારકી દોર. ચેતન ! ૧૩
 કરતા પરિણામી દ્રવ્ય રે, કર્મરૂપ પારણામ;
 કિરિયા પરજયકી ફિરત રે, વસ્તુ એક ત્રય નામ. ચેતન ! ૧૪

x સરખાવો કર્તાના જ્ઞાનસારનું જ્ઞાનાષ્ટક.

આ પદની બધી કડીઓ બનારસીદાસના સમયસાર નાટકમાથી
 લઈ આખા પદની સુંદર યોજના કરી જણાય છે. પ્રકરણરત્નાકર ભાગ
 ૧ લામા તે સમયસાર પ્રકટ થયેલ છે ત્યાં જુઓ:-કડી ૧ થી ૩
 પૃ. ૬૫૬, ૪ પૃ. ૬૫૧, ૫ થી ૮ પૃ. ૬૫૩, ૯ પૃ. ૬૪૪, ૧૦-૧૧
 પૃ. ૬૪૬, ૧૨ પૃ. ૬૩૮, ૧૩ પૃ. ૬૨૧, ૧૪-૧૫ પૃ. ૬૧૭ અને
 કડી ૧૫ પૃ. ૬૧૮.

કરતા કર્મ ક્રિયા કરે રે, ક્રિયા કરમ કરતાર;
 નામ ભેદ બહુવિધ ભયે રે, વસ્તુ એક નિર્ધાર. ચેતન ૧૫
 એક કર્મ કતવ્યતા રે, કરે ન કરતા દોષ;
 તેસેં જસ સત્તા સધી રે, એક ભાવકો હોય. ચેતન ! ૧૬

૫૬

જ્ઞાનદૃષ્ટિ અને મોહદૃષ્ટિ.

રાગ ધન્યાશ્રી અથવા મલ્હાર [૫૬ ૧]

ચેતન ! જ્ઞાનકી દૃષ્ટિ નિહાલો, ચેતન ! ટેક.
 મોહ-દૃષ્ટિ દેખે સો બાઉરો,^૧ હોત મહા મતવાલો ચેતન ! ૧.
 મોહ-દૃષ્ટિ અતિ અપલ કરતુહે, ભવ વન વાનર ચાલો;
 યોગ^૨ વિયોગ દાવાનલ લાગત, પાવત નાહિ વિચાલો. ચેતન ! ૨.
 મોહ-દૃષ્ટિ કાયર નર કરપેં, કરે અકારન ટાલો;
 રન-મેદાન લરે નહીં અરિસું, શૂર લરે જિઠં પાલો. ચેતન ! ૩
 મોહ-દૃષ્ટિ જન જનકે પરવશ, દીન અનાથ દુખાલો;
 માગે ભીખ ફિરે ઘરિ ઘરિસું, કહે 'મુઝકું' કેઉ પાલો.' ચેતન ! ૪
 મોહ-દૃષ્ટિ મદ-મદિરા-માતી, તાકો હોત ઉછાલો;
 પર-અવગુન રાયે સો અહનિશિ, કાગ અશુચિ જ્યો^૩કાલો. ચે૦ ૫
 જ્ઞાન દૃષ્ટિમાં દોષ ન એતે, કરો જ્ઞાન અબુઆલો;
 ચિદાનંદ-ધન સુજસ વચન રસ, સજજન હૃદય પખાલો.
 ચે૦ ! ૬

પદ
ચેતન અને કર્મ.

રાગ ધન્યાશ્રી. અથવા આશાવરી [પદ ૫]

ચેતન ! જો તું જ્ઞાન અભ્યાસી,
આપહી બાંધે આપહી છોડે, નિજ મતિ શક્તિ વિકાસી ^૧ ચે૦ ૧
જો તું આપ સ્વભાવે ખેલે, આસા છોરી ^૨ ઉઠાસી;
સુર -ાર-કિન્નર-નાયક-સંપતિ, તો તુજ ધરદી દાસી. ચે૦ ૨
મોહ-ચોર જન-ગુન-ધન લૂસે, દેત આસગલ-ફાંસી;
આસા છોર ઉઠાસ રહે જો, સો ઉત્તમ સન્યાસી. ચે૦ ૩
જોગ લઈ પર આસ ધરતુ હે, યાહી જગમેં હાંસી;
તું જાને મેં ગુનકું સંચુ, ગુન તો જાએ નાસી. ચે૦ ૪
પુણ્ણલકી તું આસ ધરત હે, સો તો સખહિ વિનાસી;
તું તો લિખ્ણરૂપ હે ઉનતેં, ચિદાનંદ અવિનાસી. ચે૦ ૫
ધન ખરચે નર બહુત ગુમાનેં, કરવત લેવે કાસી;
તોભી દુઃખકો અંત ન આવે, જો આશા નહીં થાસી ચે૦ ૬
સુખ જલ વિષમ વિષય મૃગતૃષ્ણા, હોત મૂઢમતિ ખ્યાસી;
વિભ્રમ-ભૂમિ ^૩ લઈ પર-આશી, તું તો સહજ વિલાસી. ચે૦ ૭
યાકો પિતા મોહ દુઃખ બ્રાતા, હોત વિષય-રતિ માસી;
લવ સુંત ^૪ ભરતા અવિરતિ પ્રાની, મિથ્યામતિ એ સાસી. ^૫ ચે૦ ૮
આશા છોર રહે જો જોગી, સો હોવે શિવ-વાસી;
ઉનકો સુજસ જાખાને જ્ઞાતા, અંતર દષ્ટિ પ્રકાસી. ચે૦ ૯

૧ નિજશક્તિ પુદ્ધિ વિમાસી, મુંદી શક્તિ વિકાસી ૨ છોડ
૩ વિભ્રમ ભૂમિ ૪ સુખ ૫ હાંસી.

પદ

જ્ઞાન અને ક્રિયા.

રાગ ખિહાગડો. [પદ ૩૬]

xસમગ્ર ચા છાક મોહ-મદિરાકી.

ટેક

- મિથ્યામતિકે જોરેં ગુરૂકી, વચન શક્તિ જિહાં થાકી. સં ૧
- નિકટ દશા છાંડિ જડ ઉંચી, દૃષ્ટિ દેત હે તાકી;
ન કરે કિરિયા જનકું લાખે, 'નહિ ભવ-થિતિ પાકી.' સં ૨
- ભાજન-ગત ભાજન કોઉ છાંડી, દેશાંતર જિઉ દોરે;
ગહત જ્ઞાનકું કિરિયા ત્યાગી, હોત ઓરકી ઓરે. સં ૩
- જ્ઞાન ખાત નિસુની સિર ધૂને, લાગે નિજ મતિ મીઠી;
જો કોઉ ખોલ કહે કિરિયાકો, તો માને નૃપ-ચીઠી. સં ૪
- જયુ કોઉ તારૂ જગમેં પેસી, હાથ પાઉ ન હલાવે;
જ્ઞાન સેતી^૧ કિરિયા સમ લોપી, ત્યું અપનો મત ગાવે. સં ૫
- જેસેં પાગ કોઉ શિર ખાંધે, પહિરન નહિ લંગોટી;
સદ્ગુરૂ પાસ ક્રિયા બિનુ સીખે, આગમ ખાત ત્યું ખોટી. સં ૬
- જેસે ગજ અપને સિર ઉપર, ધાર અપની ડારે,
જ્ઞાન ગહત ક્રિયા તિઉં છારત^૨, અદ્વ-બુદ્ધિ ફલ હારે. સં ૭
- જ્ઞાન ક્રિયા દોઉ શુદ્ધ ધરે જો, શુદ્ધ કહે નિરધારી;
જસ પ્રતાપ ગુન-નિધિકી જાઉં, ઉનકી મેં બલિહારિ. સં ૮

x સરખાવો અને સાર્થ વાચો-કર્તાના જ્ઞાનસારના ક્રિયાષ્ટક અને જ્ઞાનાષ્ટક. ૧ જ્ઞાન કથી ૨ પુનઃચારત.

૫૬

ખોટો છોડી સાચો પંથ લ્યો.

રાગ પરજ [૫૬ ૧૩]

ચેતન ! રાહ ચલે ઉલટે ટેક.
 નખ-શિખલોં બંધનમેં ખેઠે, કુશુર વચન કુલટે. ચેતન ! ૧.
 વિષય વિપાક ભોગ સુખ કારન, છિનમેં તુમ પલટે;
 ચાખી છોર સુધારસ સમતા, લવજલ વિષય ખટે. ચેતન ! ૨.
 લવોદ્ધિ બિચિ રહે તુમ એસે, આવત નાંહિ તટે;
 જિહાં તિર્મિગલ ઘોર રહતુહે, ચાર કષાય કટે. ચેતન ! ૩.
 વર વિલાસ વનિતા નયનકે, પાસ પડે લપટે;^૧
 અખ પરવશ લાગે કિહા જાઓ, ઝાલેં મોહ-ભટે. ચેતન ! ૪.
 મન મેલે કિરિયા જે કીની, ઠગે લોક કપટે;
 તાકો^૨ ફલબિનુ ભોગ^૩ મિટેગો, તુમકું નાંહિ રટે. ચેતન ! ૫.
 સીખ સુની અખ રહે સુશુરકે, ચરણ-કમલ નિકટે;
 ઇતુ^૪ કરતે તુમ સુજશ લહોગે, તત્વ-જ્ઞાન પ્રગટે ચેતન ! ૬.

૫૬

આત્માને ચેતવણી.

રાગ ધ્રુપદ. [૫૬ ૬૨]

કેસે દેત કર્મનકું દોસ ?
 મન નિવહે વેહે આપુકાનો, ગહે રાગ અરૂ દોષ. કેસે ૧

૧ પડે પાસ પલટે ૨ ઉનકુ ૩ ભેણુ. ૪ યું.

વિષયકે રસ આપ ભૂલો, પાપસો તન છોસ.	કેસેં ૨
દેવ ધર્મ ગુરૂકી કરી નિંદા, મિથ્યા મતકે જોસ.	કેસેં ૩
ફલ ઉદય ભઈ નરક પદવી, ભજોગે કેકે સંગ.	કેસેં ૪
કિએ આપું કર્મ જુગતેં, અળ કહા કરો સોસ.	કેસેં ૫
હુઃખ તો ખહુ કાલ વીત્યો, લહેન સુખ જલ ઓસ.	કેસેં ૬
ક્રોધ માન માયા લોભ, ભયોં તન ઘટ ઠોસ.	કેસેં ૭
ચેત ચેતન પાય સુજસ, મુગતિ પંથ સો પોસ.	કેસેં ૮

૫૬

મનઃ રિથરતા.

.....

રાગ ધન્યાશ્રી. [૫૬ ૩૪]

જળ લગ આવે નહિ મન ઠામ.	ટેક.
તળ લગ કળટ કિયા સવિ નિષ્ફલ, જ્યોં ગગને ચિત્રામ.	જળ લગ ૧.
કરની ણિન તૂં કરેરે મોટાઇ, બ્રહ્મવતી તુજ નામ;	
આખર ફલ ન લહેગો જ્યોં જગિ, બ્યાપારી ણિનુદામ.	જળ લગ ૨
મુંક મુંડાવત સખહિ ગડરિયા, હરિણ રોઝ વન ધામ;	
જટા ધાર વટ ભસ્મ લગાવત, રાસલ સહતુ હે ધામ.	જળ લગ ૩

+ સરખાવો-કર્તાકૃત જ્ઞાનસારમાંથી રિથરતાષ્ટક.

એતે પર નહીં યોગકી રચના, જો નહિ મન વિશ્રામ;
ચિત્ત અંતર પરકે છલ ચિંતવિ,^૧ કહા જપત મુખ રામ.

જળ લગ ૪

વચન કાય કોપે દઢ ન રહે,^૨ ચિત્ત તુરંગ લગામ;
તામેં તૂં ન લહે શિવ-સાધન, જિઉ કણુ સૂને ગામ.

જળ લગ ૫.

જ્ઞાન ધરો કરો સંજમ કિરિયા,^૩ ન ફિરાવો મન ઠામ;
ચિદાનંદ-ધન મુજસ વિલાસી, પ્રગટે આતમરામ.

જળ લગ ૬.

પદ

સમતા અને મમતા.

રાગ નાયકી કનડો અથવા ટોડી [પદ ૧૪]

ચેતન ! મમતા છારિ^૧ પરીરી, દૂર પરીરી. ચેતન ૦ ટેક.
પરમનીસું પ્રેમ ન કીજે, આદરી સમતા આપ વરીરી. ચે ૦ ૧
મમતા મોહ-ચંડાલકી બેટી, સમતા સંયમ-નૃપ-કુમરીરી;
મમતા મુખ દુર્ગંધ અસત્યેં, સમતા સત્ય મુગંધી-ભરીરી ચે ૦ ૨
મમતાસેં લરતે દિન જાવે, સમતા નહિ કોઉ સાથ લરીરી;
મમતા હેતુ બહુત હૈ દુશ્મન, સમતાકે કોઉ નાહિં અરિરી.^૬ ચે ૦ ૩

૧ ચિત્ત અંતર પરમાતમ કેસે, ચિત્ત અંતર પટ છલવેકું
ચંતવત. ૨ વચન કાય ગોપે દઢ ન ધરે, ૩ પદો જ્ઞાન ધરો સંજમ
કિરિયા ૪ વામ. ૫ છાંડ ૬ સમતાકો નહિ કોઉ અરિહી.

મમતાકી હુમ્મતિ હે આલી, ડાકિની જગત અનર્થ-કરીરી;
 સમતાકી શુભ મતિ હે આલી, પર ઉપગાર ગુણે સમરીરી. ચે૦ ૪
 મમતા-પૂત ભયે કુલખંપન, સોક બિયોગ મહા મચ્છરીરી;
 સમતા-સુત હોવેગો કેવલ, રહેંગો દિવ્ય નિશાન ધુરી. ચે૦ ૫
 સમતા-મગન રહેંગો ચેતન, જો એ ધારે શીખ ખરીરી;
 સુજસ વિલાસ લહેગો તો તૂં, ચિદાનંદ ઘન પદવી વરીરી. ચે૦ ૬

સમતાનું મહત્વ.

રાગ ગોડી. [૫૬ ૭૨ મું]

જખ લગે સમતા ક્ષણું નહિ આવે,
 જખ લગે ક્રોધ વ્યાપક હે અંતર;
 તખ લગે જોગ ન સોહાવે. જખ૦ ૧
 બાહ્ય ક્રિયા કરે કપટ કેલવે, ફિરકે મહંત કહાવે;
 પક્ષપાત કબહુ નહિ છોડે, ઉનકું કુગતિ બોલાવે. જખ૦ ૨
 જિન જોગીને ક્રોધ કિહાંતે, ઉનકું સુચર બતાવે;
 નામ ધારક સિ-ન-સિ-ન બતાવે, ઉપશમ વિનુ દુઃખ પાવે. જખ૦ ૩
 ક્રોધ કરી ખંધક આચારજ, હુચ્ચો અગ્નિકુમાર;
 દંડકી નૃપનો દેશ પ્રબલ્યો, ભમિયો ભવ મોઝાર. જખ૦ ૪
 સંખ પ્રહુસ કુમાર સંતાપ્યો, કષ્ટ દીપાયન પાય;
 ક્રોધ કરી તપનો ફલ હાર્યો, કીધો દ્વારિકા દાહ. જખ૦ ૫

કાઉસગ્ગમાં ચઢ્યો અતિ ક્રોધ, અસન્નચંદ્ર ઋષિરાય;
 સાતમી નરક તણાં દલ મેલી, કડવાં તે ન ખમાય. જખ૦ ૬

પાર્શ્વનાથને ઉપસર્ગ કીધો, ક્રમઠ લવંતર ધીઠ;
 નરક તિર્યંચનાં દુઃખ પામી, ક્રોધ તણાં ફલ દીઠ. જખ૦ ૭

એમ અનેક સાધુ પૂર્વધર, તપિયા તપ કરી જેઠ;
 કારજ પડે પણ તે નવિ ટકિયા, ક્રોધ તણું બલ એઠ. જખ૦ ૮

સમતા ભાવ વલિ જે મુનિ વરિયા, તેહનો ધન્ય અવતાર;
 અંધક ઋષિની ખાલ ઉતારી, ઉપશમે ઉતર્યો પાર. જખ૦ ૯

ચંડક આચારજ ચલતાં, મસ્તક દીયા પ્રહાર;
 સમતા કરતાં કેવલ પામ્યો, નવ દીક્ષિત અણુગાર. જખ૦ ૧૦

સાગરચંદનું શીસ પ્રબલ્યું, નીસલસેન^૧ નરેંદ્ર;
 સમતા-ભાવ ધરી સુરલોકે, પોતા પરમ આનંદ. જખ૦ ૧૧

એમાર કરતાં ખરચ ન લાગે, લાંગે કોડ કલેશ;
 અરિહંત દેવ આરાધક થાયે, વાધે સુજસ પ્રવેશ. જખ૦ ૧૨

ઉપશમ અને શ્રમણત્વ

રાગ ધન્યાશ્રી (પદ ૬૮)

જખ લગ ઉપશમ નાહિ રતિ,
 તખ લગે' જોગ ધરે કયા હોવે ?, નામ ધરાવે 'જતિ.' જખ૦ ૧

૧ શ્રીનલસેન ૨ ક્ષમા

કપટ કરે તૂં બહુ વિધ ભાતેં, કોષે જલેંય છતી;
 તાકો દેલ તૂં કયા પાવેગો ?, જ્ઞાન વિના નાહિં બતી. જખ૦ ૨
 ભૂખ તરસ ઓર ધૂપ સહતુ હે, કહે તૂં 'બ્રહ્મવતી;'
 કપટ કેલવે માયા મંડે, મનમેં ધરે વ્યકિત.^૧ જખ૦ ૩
 ભસ્મ લગાવત ઠાકો રહેવેં, કહેંત હે હું 'વરતી;' ^૨
 જંત્ર મંત્ર જડીબૂટી લેખજ, લોભવશ મૂઢમતિ. જખ૦ ૪
 બડે બડે બહુ પૂર્વધારી, જિનમેં શકિત હતી;
 સો ભી ઉપશમ છોડિ બિચારે, પાયે નરક ગતિ. જખ૦ ૫
 કોઉ ગૃહસ્થ કોઉ હોવે વૈરાગી, ભોગી ભમત^૩ જતિ;
 અધ્યાતમ-ભાવેં ઉઠાસી રહેગો, પાવેંગો તબહી મુગતિ. જખ૦ ૬
 શ્રી નયવિજય વિબુધ વર રાજે, ગાજેં જગ કીરતિ;
 શ્રી જસવિજય ઉવજાયા પસાયે, હેમ પ્રભુ સુખસંતતિ. જ૦ ૭

[આ પદમા હેમ તે શ્રી જયવિજય ઉપાધ્યાયના શિષ્ય હેમ-
 વિજય સુચવે છે અને તેનું રચેલું આ પદ હોય તેમ આખી કડી પરથી
 સમજાય પણ આખા પદની રચના બેતાં ઉપાધ્યાયજી પ્રુદ્ધનું રચેલું
 સંભવિત ધારી મૂકેલું છે. શ્રી જયવિલાસની ઘણી પ્રતોમાં આ પદ
 આવે છે અને હેમવિજયકૃત ખીન્ન પદો કયાય હજી સુધી દેખાયાં
 નથી તેથી તે પદ ઉપાધ્યાયજીકૃત માનવું યોગ્ય લાગે છે]

પદ

નયની અપેક્ષાએ સામાયિક

રાગ સોરઠ, અથવા જયતસિરિ ધન્યાશ્રી [પદ ૩૫]
 ચતુર નર ! સામાયિક નય ધારો. ટેક.
 લોક-પ્રવાહ છાંડ કર અપની, પરિણતિ શુદ્ધ વિચારો. ચતુર નર ! ૧

૧ ચક્રતિ, ૨ વસતિ ૩ ભગત

દ્રવ્યત અખય અભંગ આત્મા, સામાયિક નિજ જાતિં;
 શુદ્ધ રૂપ સમતા-મય કહીએ, સંગ્રહ નયકી ખાતિં. ચતુર નર ! ૨
 અખ વ્યવહાર કહે યું સખજન, સામાયિક હુઈ જાએ;
 તાતેં આચરના સો માને, ઐસા નૈગમ ગાએ^૧. ચતુર નર ! ૩
 આચરના ઋણુસૂત્ર શિથિલકી, બિનુ ઉપયોગ ન માને;
 આચારી ઉપયોગી આત્મ, સો સામાયિક જાને. ચતુર નર ! ૪
 શબ્દ કહે સંજત જો ઐસો, સો સામાયિક કહિયે;
 એથે ગુનઠાને આચરના, ઉપયોગેં ભિન્ન લહિયે. ચતુર નર ! ૫
 અપ્રમત્ત ગુણુઠાણે ઇર્થાકો, સમભિરૂઠ નય સાખી;
 કેવલજ્ઞાન દશાથિતિ ઉનકી, એવંભૂતે ભાખી. ચતુર નર ! ૬
 સામાયિક નય જો નહુ જાને, લોક કહે સો માને;
 જ્ઞાનવંતકી સગતિ નાહી, રહિયો પ્રથમ ગુન ઠાને. ચતુર નર ! ૭
 સામાયિક નય અંતર-દષ્ટે, જો દિન દિન અભ્યાસે;
 જગ જગવાદ લહે સો ખૈઠો, જ્ઞાનવંતકે પાસે. ^૨ ચતુર નર ! ૮

પદ

સુમતિને ચેતનનો વિરહ

[પદ ૬૫]

“કબ ઘર ચેતન આવેંગે ?, મેરે કબ ઘર ચેતન આવેંગે ? ટેક.
 સખિરિ! લેવું બલૈયા ખાર ખાર,—મેરે કબ ઘર ચેતન આવેંગે ?.”

૧ નૈગમ ગાયો ગાએં ૨ જ્ઞાનવંત કહે આગે.

રેન દીના માનુ ધ્યાન તું સાઠા, કળહુંકે દરસ દેખાવેંગે ?

મેરે કળ૦ ૧

વિરહ-દીવાની ફિફં હુંઢતી, પીઉ પીઉ કરકે પોકારેંગે;

પિઉ જાય મલે મમતાસેં, કાલ અનંત ગમાવેંગે. મેરે કળ૦ ૨

કરં એક ઉપાય મેં ઉદમ, અનુલવ મિત્ર બોલાવેંગે;

આય ઉપાય કરકે અનુલવ, નાથ મેરા સમજાવેંગે. મેરે કળ૦ ૩

અનુલવ મિત્ર કહે 'સુનો સાહેબ !, અરજ એક અવધારેંગે;

મમતા ત્યાગ સમતા ધર અપનો, વેગે જાય મનાવેંગે'. મેરે કળ૦ ૪

અનુલવ ચેતન મિત્ર મિલે દોઉ, સુમતિ નિશાન ધુરાવેંગે

વિલસત સુખ જસ લીલામેં, અનુલવ પ્રીતિ જગાવેંગે. મેરે કળ. ૫

૫૬

ચેતના

રાગ સારંગ [૫૬ ૨]

‘કંત બિનુ કહો કોન ગતિ નારી, ટેક.

સુમતિ સખી ! જઇ વેગેં મનાવો’, કહે ચેતના ખ્યારી. કંત૦ ૧

‘ધન કન કંચન મહોલ માલિએં, પિઉ બિન સખહિ ઉજારી;

નિદ્રાયોગ લહું સુખ નાંહી, પિયુ વિયોગ તનુ જારી. કંત૦ ૨

તોરેં પ્રીત પરાઇ દુરજન, અછતેં દોષ પુકારી;

ધર-લંજન કે કહન ન કીજે, કીજે કાજ વિચારી. કંત૦ ૩

વિભ્રમ મોહ મહા મદ ધિબુરી, માયા રેન^૧ અંધારી;
ગર્જિત અરતિ લવે^૨ રતિ દાદુર, કામકી ભઈ અસવારી. કંત૦ ૪
પિઉ મિલવેકું^૩ મુઝ મન તલકે,^૨ મેં પિઉ-ખિજમતગારી;
ભુરકી દેઈ ગયો પિઉ મુઝકું, ન લહે પીર પિયારી. કંત૦ ૫
સંદેશ સુની આયે પિઉ ઉત્તમ, ભઈ બહુત મનુહારી;
ચિદાનંદ ઘન સુજસ વિનોદે, રમે રંગ અનુસારી. કંત૦ ૬

પદ

આત્મદર્શન.

રાગ કાશી જંગલો. [૫૬ ૩૭]

+ચેતન ! અખ મોહિ દર્શન દીજે, ટેક.
તુમ દર્શને^૧ શિવ સુખ પામીજે, તુમ દર્શને^૨ ભવ છીજે. ચેતન૦ ! ૧
તુમ કારન તપ-સંયમ-કિરિયા, કહો કહાંલો^૩ કીજે,
તુમ દર્શન ધિનુ સખ યા જૂઠી, અંતર ચિત્ત ન લીજે. ચેતન૦ ! ૨
ક્રિયા મૂઢમતિ હે જન કેઇ, જ્ઞાન ઓરકું ખ્યારો;
મિલિત ભાવ રસ દોઉ ન ચાખે,^૪ તૂં દોનુતે^૫ ન્યારો. ચેતન૦ ! ૩.

૧ રાત ૨ તલવેં, તલવેં

+ સરખાવો આનંદધનકૃત 'દરસન પ્રાણુજન ! મોહિ દીજે'

એ પંક્તિથી શરૂ થતું પદ.

૩ દહાલૂં-કયાં સુધી. ૪ ભાખે

સખમેં હે ઓર સખમેં નાંહી, તૂં નટ^૧ રૂપ અકેલો;
 આપ સ્વભાવે વિભાવે રમતો, તું ગુરૂ અરૂ તૂં ચેલો.^૨ ચેતન૦ ! ૪
 ભોગી જંગમ અતિથિ સંન્યાસી, તુઝ કારણે બહુ ખોજે;
 તૂંતો સહજ શક્તિસ્થું પ્રગટે, ચિદાનંદકી ભોજે. ચેતન૦ ! ૫
 અકલ અલખ પ્રભુ તું બહુ રૂપી,^૩ તૂં અપની ગતિ જાને;
 અગમ રૂપ આગમ અનુસારે, સેવક સુજસ બખાને. ચેતન૦ ! ૬

૫૬

પૂર્ણાનંદધન પ્રભુ.

:૦:

રાગ ધન્યાશ્રી. [૫૬ ૭૩]

પ્રભુ મેરે! તૂં સખ વાતે પૂરા,
 પરકી આશ કહા કરે પ્રીતમ ! એ કિણુ વાતે અધૂરા પ્રભુ૦ ૧
 પરબશ બસત લહત પરતક્ષ દુઃખ, સખહી યાસે સનૂરા;
 નિજ ઘર આપ સંભાર સંપદા, મત મન હોય સનૂરા. પ્રભુ૦ ૨
 પરસંગ ત્યાગ લાગ નિજ રંગે, આનંદ વેલી અંકૂરા;
 નિજ અનુભવ રસ લાગે મીઠા, જ્યુંં ઘેવરમેં છૂરા. પ્રભુ૦ ૩
 અપને ખ્યાલ પલકમેં ખેલે, કરે શત્રુકા ચૂરા;
 સહજાનંદ અચલ સુખ પાવે, ધૂરે જગ જસ નૂરા. પ્રભુ૦ ૪

૧ પૂરન ૨ તુંહી ગુરૂ તૂં ચેલો. ૩ સખરૂપી.

પદ

ચિદાનંદધન પ્રભુની જોડી.

રાગ જયજયવંતી. [પદ ૨૦]

ષટ્પદી ગીત.

અજબ બની હે જોરી, અર્ધગ ધરી હે ગોરી;	
શંકર શંક હિ છોરી, ગંગ સિર ધરી હે.	અં ૧
પ્રેમકે પીવત ખ્યાલે, હોત મહા મતવાલે;	
ન ચલત તિહૂ પાલે, ^૧ અસવારી ખરી હે.	અં ૨
જાનીકો એસો ઉત્સાહ, સમતાકે ગલે ખાંહ;	
શિરપર જગનાહ-આણુ, સુર-સરી રહે.	અં ૩
લોકકે પ્રવાહ નાહિ, સુજસ વિલાસ માંહિ;	
ચિદાનંદ-ધન છાંહિ, રતિ ^૩ અનુસરી હે.	અં ૪

૭૭૭૭૭૭

પદ

ચિદાનંદધનનું સ્વરૂપ.

રાગ કાનડો. [પદ ૬]

અજબ ગતિ ચિદાનંદ-ધનકી, (ટેક)
ભવ-જંભલ શક્તિસું હોવે, ઉલટ પુલટ જિનકી. અજબાં ૧

૧ ન ચલે ન પાહુ પાલે, ચલે નહિ તેય પાલે ૨ સુરગંગા
સરી ૩ સંભોરતિ.

ભેદી પરિણતિ સમકિત પાયો, કર્મ-વળ-ધનકો;
 એસી સખલ કઠિનતા દીસે, દોમલતા મનકો. અજખં ૨
 ભારી ભૂમિ ભયંકર ચૂરી, મોહ રાય રનકો;
 સહજ અખંડ ચંડતા ચાકી, ક્ષમા વિમલ ગુનકો. અજખં ૩
 પાપ વેલો સખ જ્ઞાન-દહનસેં, બલો ભવ-વનકો;
 શીતલતા પ્રગટી ઘટ અંતર, ઉત્તમ લચ્છનકો. અજખં ૪
 ઠંકુરાઈ જગ જનતેં અધિકી, ચરન કરન ધનકો;
 ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ પ્રગટે નિજ નામે, ખ્યાતિ અકિંચનકો. અજખં ૫
 ન અનુભવ બિનુ ગતિ કોઉ ન બનેં, અલખ નિરંજનકો;
 જશ્નગુન ગાવન પ્રીતિ નિવાહો, ઉનકે સમરનકો. અજખં ૬

૫૬

અવિનાશી ચિદાનંદ

રાગ સોહની અથવા કાશી (૫૬ ૩૯)

ચિદાનંદ અવિનાસી હો, મેરો ચિદાનંદ અવિનાસી હો. ટેક.
 કોર મરોરિ કરમકી મેરે,^૧ સહજ સ્વભાવ-વિલાસી હો. ચિદાં ૧
 પુદ્ગલ ખેલ મેલ ભે જગકો, સો તો સખહી વિનાસી^૨ હો;
 પૂરન ગુન અધ્યાતમ પ્રગટે, ભગે ભેગ^૩ ઉદાસી હો. ચિદાં ૨

+ જૂઓ જ્ઞાનસાર 'અનુભવાષ્ટક.'

૧ કોર મરોર કરમકી મેટે ૨ લખાસી ૩ ભેગે ભેગ

નલિંગ વેષ^૧ કિરિયાકું સળહી, દેખે લોક તમાસી હો;
ચિન મૂરતિ ચેતન ગુન ચિન્હે,^૨ સાચો સોઉ સંન્યાસી હો. ચિં૦૩
દોર દેવાલકી કેતિ દોરે, મતિ વ્યવહાર પ્રકાસી હો;^૩
અગમ અગોચર નિશ્ચય નયકી, દોર અનંત અગાસી હો. ચિદાં ૪
નાના ઘટમેં એક પિછાને, આતમરામ ઉપાસી હો;
ભેદ કલ્પનામેં જડ ભૂદ્યો, લુખ્યો તૃષ્ણા દાસી^૪ હો ' ચિદાં ૫
પરમ^૫ સિદ્ધિ નવ નિધિ હે ઘટમેં, કહા હુંઠત જઈ^૬ કાશી હો; ૧
જશ કહે શાંત-સુધારસ આખો,^૭ પૂરણુ બ્રહ્મ અભ્યાસી હો. ચિદાં ૬

પદ

અવિનાશીમાં મનતા.

રાગ ભીમપલાસી. (પદ ૩૮)

(રામ ચિરિયા ચેરી હો એ દેશી.)

મન કિતહી ન લાગે હેજે રે, મન૦ ટેક
પૂરન આસ લઈ અડી ! મેરી, અવિનાસીકી સેજેરે. મન૦ ૧
અંગ^૧ અંગ સુનિ પિક-ગુન હરખે, લાગો રંગ કરેજેરે;
એ તો ફીટાયો નવિ પ્રીટે, કરહુ જોર જો રેજેરે.^૨ મન૦ ૨

૧ નામ ભેખ ૨ નિરખે ૩ જ્ઞાન કલા નહિ ભાસી ૪ ઉદાસી
૫ ધર્મ ૬ હે ૭ આખ્યો.

+ સરખાવો જ્ઞાનસાર ' ઈન્દ્રિયજયાદૃક ' શ્લો. ૫.

ગિરિમૂર્તિનાં ધન પશ્યન્, ધાવર્તોન્દ્રિયમોહિતઃ ।

અનાદિનિધન જ્ઞાનં, ધનં પોર્શ્વે ન પશ્યતિ ॥

૧ અંમ ૨ કરહુ જોવે જરેજેરે.

યોગ અનાલંબન નહિ નિષ્કલ, તીર લગો જ્યું વેજેરે;
 અખ તો ભેદ તિમિર મોહિ લાગો, પૂરત પ્રહ્લકી સેજેરે,
 સુજસ પ્રહ્લકે તેજેરે. મનં ૩

૫૬

પરમપ્રહ્લ પરમાત્મસ્વરૂપ.

રાગ કાનડો (૫૬ ૬૧)

એ પરમપ્રહ્લ પરમેશ્વર, પરમાનંદમયી સોહાયો,
 એ પરતાપકી સુખ સંપત્તિ, વરની ન જાત મોપેં,
 તા સુખ અલખ કહાયો. ૧

તા સુખ ગ્રહવેકુ મુનિ-મન ખોજત, મનમંજન કર ધ્યાયો;
 મનમંજરી લઈ, પ્રપ્રુલ્લિત દસા લઈ, તા પર ભમર લોભાયો. એં ૨

ભમર અનુભવ લયો, પ્રભુ ગુનવાસ લહ્યો,
 ચરણ કમલ તેરો અલખ લખાયો,
 એસી દશા હોત જળ,

પરમ પુરૂષ તખ, પકરત પાસ પડાયો. એં ૩

તખ સુજસ લયો, અંતરંગ આનંદ લહ્યો;
 રોમ રોમ શીતલ લયો, પરમાત્મ પાયો,
 અકલ સ્વરૂપ ભૂપં, કોઈ ન પરખતપુપ,

સુજસ પ્રભુ ચિત્ત આયો. એ પરમ પ્રહ્લં છતિ ધ્રુપદં.

પદ હોરી-ગીત

રાગ-કાશી તાલ દીપચંદી (પાલાગું કરજોરી. એ રાહ)
 અયસો દાવ મીલ્યોરી, લાલ કયું ન ખેલત હોરી. અયસો ૦
 માનવ જનમ અમોલ જગતમે, સો બહુ પુણ્યે લહોરી;
 અમતો ધાર અધ્યાતમ શૈલી. આયુ ઘટત થોરી થોરી;
 વૃથા નિત વિષય ઠગોરી.^૧ અયસો ૦ ૧
 સમતા સુરંગ સુરચિ પીચકારી, જ્ઞાન ગુલાલ સજોરી;
 અટપટ ધાય કુમતિ કુલટા ગ્રહી, હલીમલી શિથિલ કરોરી;
 સદા ઘટ ફાગ રથોરી. અયસો ૦ ૨
 શમ દમ સાજ બળય સુઘટ નર, પ્રભુ ગુન ગાય નથોરી;
 સુજસ^૨ ગુલાલ^૩ સુગંધ પસારો, નિર્ગુણ^૪ ધ્યાન ધરોરી;
 કહા અલમરત પરોરી. અયસો ૦ ૩

પદ માયાની ભયાનકતા

[આપ સ્વભાવમેરે, અવધૂ સદા મગનમે રહેના-એ દેશી]
 માયા કારમીરે, માયા મ કરો ચતુર સુજાન.-એ ટેક.
 માયા વાહ્યો જગતવિલુધો, દુઃખિયો થાય અજાન;
 જે નર માયાએ મોહી રહ્યો, તેને સુપને નહિ સુખ ઠાણુ. માયા ૦ ૧

૧ પગોરી ૨ 'સુજસ' શબ્દથી આકૃતિ ઉપાધ્યાયજીની માની દાખલ કરી છે. ૩ ગુલાબ ૪ નિર્ગુણ

નાના મોટા નરને માયા, નારીને અધિકેરી;
 વળી વિશેષે અધિકી માયા, ઘરડાને ઝાઝેરી. માયા૦ ૨
 માયા કામણુ માયા મોહન, માયા જગ ધુતારી;
 માયાથી મન સહુનું ચળીયું, લોભીને બહુ ખ્યારી. માયા૦ ૩
 માયા કારણુ દેશ દેશાંતર, અટવી વનમાં જાય;
 ઝહાજ બેસીને દ્વિપ-દ્વિપાંતર, જઈ સાયર અંપલાય. માયા૦ ૪
 માયા મેલી કરી બહુ ભેલી, લોભે લક્ષણુ જાય;
 ભયથી ધન ધરતીમાં ઘાલે, ઉપર વિષધર થાય. માયા૦ ૫
 જોગી-જતિ-તપસી-સંન્યાસી, નગ્ન થઈ પરવરિયા;
 ઉંઘે મસ્તક અગ્નિ તાપે, માયાથી ન ઉગરિયા. માયા૦ ૬
 શિવભૂતિ સરિખો સત્યવાદી, સત્ય ઘોષ કહેવાય;
 રતન દેખી તેહનું મન ચળિયું, મરીને દુર્ગતિ જાય. માયા૦ ૭
 લાખિદત્ત માયાએ નડીયો, પડીયો સમુદ્ર મોઝાર;
 મચ્છ માખનીઓ થઈને મરીયો, પોતો નરક મોઝાર. માયા૦ ૮
 મન-વચન-કાયાથી માયા, મૂકી વનમાં જાય;
 ધનધન તે મુનીસર રાયા, દેવ ગાંધર્વ જસ ગાય. માયા૦ ૯

હરીઆલી

૧ કહિયો પંડીત! કોણુ એ નારી ?

વીસ વરસની અવધિ વિચારી. કહિયો૦ ૧

૧ કહેજો

દોય પિતાએ એહ નિપાઈ,
 સંઘ ચતુર્વિધ મનમેં આઈ. કહિયો ૦ ૨
 કીડીએ એક હાથી જાયો,
 હાથી સાહમે સસલો ધાયો. કહિયો ૦ ૩
 વિણ દીવેં અજવાળું થાયે,
 કીડીના દરમાંહિ કુંજર જાયે. કહિયો ૦ ૪
 વરસે અગ્ની ને પાણી દીપે,
 કાયર સુલટ તણા મદ જીપે. કહિયો ૦ ૫
 તે બેઠીએ બાપ નિપાયો,
 તેણે તાસ જમાઈ જાયો. કહિયો ૦ ૬
 એહ વરસતાં બહુ રજ ઉડે,
 લોહ તરે ને તરણું બુડે. કહિયો ૦ ૭
 તેલ ફિરે ને ઘાણી પીલાએ,
 ધરટી^૧ દાણેં કરીય દલાયે. કહિયો ૦ ૮
 બીજ ફલે ને શાખા ઉગે,
 સરોવર આગલેં સમુદ્ર ન પૂગે. કહિયો ૦ ૯
 ચંક અરે ને સરવર જામે,
 ભમે માણસ તિહાં ઘણે વીસામે. કહિયો ૦ ૧૦
 પ્રવહણ ઉપરિ સાગર ચાલે,
 હરિણ તણે બળેં કુંજર હાલે. કહિયો ૦ ૧૧
 એહનો અર્થ વિચારિ કહિયો^૨,
 નહિતર ગવ મ કોઈ ધરિયો. કહિનો ૦ ૧૨

શ્રી નયવિજય વિબુધને સીસે,^૧

કહી હરિઆલી મનહજગીશે. કહિયો ૦ ૧૩

એ હરીઆલી જે નર કહેશે,

વાચક જશ જપે તે સુખ લહેશે. કહિયો ૦ ૧૪

: ભાવાર્થ :

(૧)

[એક સ્વર્ગસ્થ મુનિરાજ પાસે એક છુટું પાનું હતું તેમાં આ હરિઆલી અર્થ સાથે આપેલી હતી, તેમાંથી નીચેનો અર્થ ઉતાર્યો છે. શ્રી જશવિલાસની ધણી પ્રતોમા આ હરિઆલી ટપા સાથે આપેલી નજરે પડે છે. તેમાંથી માત્ર બે ત્રણ ઉતારા અત્રે આપવામાં આવે છે.]

૧. ચેતના સ્ત્રી કહીયે; વીસ વરસ લગે વીચારીને મુનર્ધ કહિયો.
૨. જ્ઞાન ઉપયોગ-દર્શન ઉપયોગ બે પિતા; સંઘ ચતુર્વિંધ મનમાં આવે.
૩. નિગોદમાં જે અવ્યક્ત શક્તિ તેહથી વ્યવહાર રાશિ થાય તે હાથી; વળી નિગોદમાંહિ જાય તિવારે હાથી સરખા જીવ સામે કરમ રૂપી સસલો જોર કરી ધાયો.
૪. જ્ઞાન હોય તિવારે ચેતનાથી અજવાળું વિણ દીવે થાય; નિગોદ કિડિના દરમાં કુંજર જાય.
૫. અગ્નિ સરખા કર્મ વરસે, નદી પાણી સરખો ક્ષમા-વન્ત થાય ને દીપે; વિષય કષાયથી કાયર હોય તે

કર્મ સુભટના મદ ઝીપે.

૬. તે ચેતના બેટીએ ઉપયોગ રૂપ બાપ નિપાયો;
ને ઉપયોગરૂપ બાપે આત્મારૂપ જમાઈ જાયો.
૭. ચેતના મૂંઝી. સ્નેહરૂપ મેહ વરસતાં ઘણી કર્મરૂપ રજા ઉઠે;
લોહ સરિખો ભારે હોય તે તરે. હલુઓ—આણુ ગંભીર બૂકે.
૮. તેલ સરખા કર્મફરે તે વારે ઘાણી સરખો ચેતન પિલાય;
કર્મના દાણા એકઠા થાય તેને જોરે ઘંટી સરખો ચેતન દલાય.
૯. (૧૦) પ્રમાદીના ચેતનાનો ચૂરો થઈ ઝરે, આત્મા સરોવર
ઝામે, કર્મ લુંટી લે, પ્રમાદરૂપ વીસામે ચેતન સંસારમાં ભમે, ચારિત્રરૂપ વેગે ચાલે.
૧૦. (૧૧) પ્રમાદીજીવનો પ્રવહણુ સરખો જે આત્મા, તેહને હેઠો
ઘાલી સંસાર રૂપી સમુદ્ર તેના ઉપર થઈ ચાલે; હરિણુ
સરખા દુર્બલ કર્મ જીવ રૂપી ડુંગરને હલાવે.

(૨)

[એક બીજી પ્રત પરથી કે જેમાં ઉપરના અર્થનું સાદૃશ્ય છે.]

૧. નારી તે ચેતના, બે પિતા તે જ્ઞાનોપયોગ, દર્શનો પયોગ.
૨. કીડી તે નિગોહ, હાથી તે બ્યવહાર રાશિ.
૩. હાથી તે આત્મા, ને સસલો તે કર્મ.
૪. દીવા વિના અજવાળું થાય, ચેતન મોહગ્રસ્ત ન થાય ત્યારે.

૫. ક્રીડી તે નિગોદ, હાથી તે આતમા.
૬. અગ્નિ વરસે તે અગ્નિ સરખાં કર્મ.
૭. કષાય પાણી ધારે તે દીપે.
૮. વિષય કષાય તણા ભયથી કાયર થયેલો મોહ સુલટને જીતે.
૯. બાપ તે ઉપયોગ, તેણે આત્મારૂપ જમાઈ જાણ્યો.
૧૦. સ્નેહરૂપ મેહ વરસતાં, કર્મરૂપ રજ ઉડે.
૧૧. જ્ઞાનવંત બલિષ્ઠ (તે) લોહ જેવા તરે.
૧૨. તરણા સરખા વિષયલાલચી ખૂડે.
૧૩. તેલ સરખા કર્મ ફરે, તેહને સમુદાયે પ્રમાદથી ઘાણી સરખી ચેતના પીલાય.
૧૪. કર્મને દાણું કરી ચેતના રૂપ ઘરંટી (ઘંટી) પ્રમાદથી પીલાય.
૧૫. બીજ તે બોધિબીજ, ક્રિયા કરે તે શાખા, જ્ઞાનરહિત દુઃખ પાવે.
૧૬. જ્ઞાન સરોવર આગળ સમુદ્ર પાણી ન પૂગે.
૧૭. પ્રમાદરૂપ પંક, આત્મારૂપ સરોવર.
૧૮. પ્રમાદરૂપ વીસામે મનુષ્ય સંસારમાં ભમે-ચારિત્રરૂપ વેગે ચાલે તે ન ભમે.
૧૯. પ્રમાદ તે પ્રવહણુ સરખો આત્મા-તેહને હેઠે ઘાલીને ઉપર સંસાર સમુદ્ર ચાલે છે.
૨૦. હરિણુ સરખા કર્મ-તેહને બલે કુંગર સરીખો આત્મા હાલે, તે જાણી ચેતનાની શુદ્ધિ કરવી એ પરમાર્થ છે.

(૩)

[આત્માનંદ પ્રકાશ પુ. ૫ અ. ૧ સં. ૧૯૬૩ શ્રાવણમા-
સના અંકમા પૃ. ૨૨ પર આ હરિયાળીનો જે અર્થ આપ્યો છે તે
પણ અત્ર મૂકવામાં આવે છે:]

હરિઆલી વિરોધાભાસ, અસંભવ વિરૂદ્ધ ન હોય
છતાં વિરૂદ્ધ દર્શાવનાર.

૧. હે પંડિત પુરૂષો ! હું તમને ૨૦ વરસની મર્યાદા
આપું છું તેની અંદર તમે કહો કે એ નારી કેાણુ ?
ઉં દયા (વીસ વસાની અવધિ છે.)
૨. એ દયાને એ પિતાએ જન્મ આપ્યો છે એટલે કે
જિનેશ્વર લગવંતે (૧) અને ગણધર મહારાજએ
(૨) વળી જેને ચતુર્વિધ સંઘે આદરી છે-સ્વીકાર
કર્યો છે-પાળી છે.
૩. દયારૂપી કીડીથી ધર્મરૂપી હાથી ઉત્પન્ન થયો, અને
અધર્મરૂપી સસલો એ ધર્મરૂપી હાથીની સામે થયો.
૪. (દયારૂપ ધર્મ પ્રાપ્ત થાય એટલે) સંવરરૂપી અજ-
વાળું થાય; (અવિરતિ અંધકાર દૂર કરવાને) પછી (એ)
વિરતિરૂપી કીડીના ઘરમાં સંયમરૂપી હાથી પ્રવેશ કરે છે.
૫. અગ્નિ-કર્મરૂપી અગ્નિ, વરસે-વરસવા માંડે એટલે
ઓછા થાય, તેથી પાણી એટલે ક્ષમારૂપી પાણી દીપે-
અજવાળું કરે. સંસારથી કાયર એવા પુરૂષોના મહ
(અજ્ઞાનથી ઉત્પન્ન થયેલ છે) તે નાશ પામવા માંડે છે.
૬. એ દયા રૂપી પુત્રીથી શુભ ધ્યાન રૂપી પિતા ઉત્પન્ન
થાય છે અને એ ધ્યાનથી જ્ઞાન રૂપો જમાઈનો
જન્મ થાય છે.
૭. મેહ વરસતાં એટલે જ્ઞાનનો વરસાદ વરસવાથી રજ

ઉડે, એટલે અજ્ઞાન રૂપી રજ અથવા કર્મ રૂપી રજ ઉડી જાય-જતી રહે નાશ પામે. લોહ તરે-કર્મથી ભારે એવા જીવ તરે-અધર ને અધર રહે, જ્ઞાનનો સ્પર્શ એને થાય જ નહિ ને તરણુ બુડે એટલે તરણું જેવા હુળવા-હુળુકર્મી જીવ એ જ્ઞાનમાં લીન થાય છે.

૮. (જીવ-જ્ઞાનોપદેશરૂપી જળમાં લીન થવાથી) રસ-બંધરૂપી કર્મ-તેલને નિરાધાર સ્થિતિ પ્રાપ્ત થાય છે. એ આત્મ પ્રદેશથી ખસવા માંડે છે, ને કર્મની અબંધ સ્થિતિ એ ભોગવવા માંડે છે. કર્મરૂપી ઘંટી લેવી અને ઉઠ્ય ઉઢીરણા-વેઢના અને નિર્જરારૂપી દાણા લેવા.

૯. ક્રિયારૂપી શાખા (મોક્ષ સિદ્ધિ યોગ)માંથી નિશ્ચય સમક્ષિતરૂપી બીજ ફળે. નિશ્ચય સમક્ષિતથી ઉત્પન્ન થયેલ નિશ્ચય જ્ઞાનરૂપી સરોવર આગળ સંસારરૂપી સમુદ્ર પહોંચી શકતો નથી.

૧૦. પ્રમાદરૂપી કાઠવ જરી જાય છે અને જ્ઞાનરૂપી સરોવર જામતું નથી તથા ગુણસ્થાનકે લમતાં પડિતો તે સરોવરે વિસામો લે છે.

૧૧. (એટલે એઓના જોવામાં આવે છે કે) આત્મારૂપી વહાણ ઉપર કર્મરૂપી સમુદ્ર ચાલી રહ્યો છે, જેથી જીવરૂપી હરણુ પોતાના બલથી કર્મરૂપી ડુંગરને હલાવે છે.

ઘટિ મહોપાધ્યાય શ્રીમદ્ યશોવિજયજી વિરચિત
શ્રી જશ વિલાસાંતર્ગત, નવ નિધાન-સ્તવનો,
વિશિષ્ટ જિન રતવનો, સામાન્ય જિન-સ્તવનો,
નેમ-રાબુલનાં ગીતો, આધ્યાત્મિક પદો,
છંદ, સ્તુતિ, હરિયાલી ઇત્યાદિ સંપૂર્ણ.

ઉપાધ્યાય શ્રીમદ્ યશોવિજયજી કૃત

+શ્રી મૌન એકાદશીનું દોઢસો કલ્યાણકનું સ્તવન.

શ્રી ગોડી પાર્શ્વનાથાય નમઃ। શ્રી સરસ્વત્યૈ નમઃ।

શ્રી સદ્ગુરુભ્યો નમઃ ॥

ઢાલ પહેલી.

□

- [ધુરિ પ્રણમું જિન મહુરિસી, સમરૂં સરસતી ઉલ્લસી;
ધસમસી મુજ મતિ જિન ગુણ ગાયવાએ. ૧.
- હુરિ પૂછી જિન ઉપદિસી, પરવ તે મૌન એકાદસી;
મન વસી, અહનિસિ તે ભવિ લોકનેએ. ૨.
- તરીઆ ને ભવજલ તરસી, એહ પરવ પૌષધ ફરસી;
મન હરસી, અવસર જે આરાહસીએ. ૩.
- ઉજમણે જે ધારસી, વસ્તુ ઇગ્યાર ઇગ્યારસી;
વારસી, તે દુરગતિના ખારણાંએ. ૪

+ દોઢસો કલ્યાણકના ગણણાનું આ સ્તવન કર્તા મહાપુરૂષે શ્રી ખંભાત નગરમાં સંવત. ૧૭૩૨ની સાલમાં આતુર્માસ રહી દિવાલીના દિવસે પૂર્ણ કર્યું છે એવો આ સ્તવનની છેવટે ઉલ્લેખ કરેલો છે.

એ દિન અતિહિ સુહામણું, દોઢસો કલ્યાણુક તણું;
મન ઘણું, ગુણુણું કરતાં સુખ હોયેએ.

૫

ઠાલ બીજી.

ચેતન ચેતોરે^૧-એ દેશી.

પાડે પાડે ત્રણય^૨ ચોવીશી, દ્વીપ ખેત્ર જિન નામે;
પાડે પાડે પંચ કલ્યાણુક, ધારો શુભ પરિણામે.

૧.

જિનવર ધ્યાઈયેરે, મોક્ષ માર્ગના દાતા. એ ટેક.
'સર્વજ્ઞાય નમો' એમ પહિલે, 'નમો અહુતે' બીજે;
ત્રીજે 'નમો નાથાય' તે ચોથે, 'સર્વજ્ઞાય' કહીજે. જિનવર૦ ૨
પાંચમે 'નમો નાથાય' કહીજે. પાડે પાડે બાણો;
ત્રણ નામ તીર્થકર કરાં, ગણુણાં પાંચ વખાણો. જિનવર૦ ૩.
ત્રણ ચોવીસી એક એક ઢાલે, ત્રણ નામ જિન કહિશ્યું;
કોણી તપે કરી જે ફલ લહિયે, તે જિન-ભગતેં લહિશ્યું. જિ૦ ૪
કામ સવે સીઝેં જિન નામે, સફલ હોએ નિજ જીહા;
જે જાએ^૩ જિન ગુણુ સમરંતાં, સફલ જનમ તે દીહા. જિ૦ ૫.

૧ ચેતન ચેતજેરે-એ દેશી. ૨ પાડે ત્રણય ત્રણિ. ૩ જિહેં.

હાલ ત્રીજી.

૦

મહાવિદેહ ખેત્ર સોહામણું—એ દેશી.

જંજૂદિપ ભરત ભલું, અતીત ચોવીશી સાર, મેરે લાલ;
ચોથા મહાજસ દેવલી, છઠ્ઠા સર્વાનુભૂતિ ઉદાર, મેરે લાલ. ૧
જિનવર નામે જય હુએ. એ ટેક.

શ્રી શ્રીધર જિન સાતમા, હવે ચોવીશી વર્તમાન, મેરે લાલ;
શ્રી નમિ જિન એકવીશમા, ઓગણીસમા મહલી પ્રધાન, મેરે લાલ.
જિનવર૦ ૨

શ્રી અરનાથ અઠારમા, હવે ભાવિ ચોવીશી ભાવ, મેરે લાલ;
શ્રી સ્વયંપ્રભ ચોથા નમું, છઠ્ઠા દેવસુત મન ભાવ, મેરે લાલ.
જિનવર૦ ૩

ઉદયનાથ જિન સાતમા, તેહને નામે મંગલ માલ, મેરે લાલ;
ઓચ્છવ રંગ વધામણું, વળી લહિયે પ્રેમ રસાલ, મેરે લાલ.
જિનવર૦ ૪

અલિય વિધન દૂરે ટલે, દુરજન ચિંત્યું નવિ થાય, મેરે લાલ;
મહિમા મોટાઈ વધે, વલી જગમાંહે સુજસ ગવાય, મેરે લાલ.
જિનવર૦ ૫

હાલ ચોથી.

૧૫૬

સુણો મેરી સજની રજની ન જાવેરે—એ દેશી.

પૂરવ ભરતે તે ધાતકી ખંડેરે, અતીત ચોવીશી^૧ શુણહ અખંડેરે;
ચોથા શ્રી અકલંક સોભાગીરે, છઠ્ઠા દેવ શુભંકર ત્યાગીરે. ૧

સમનાથ સમમ જિનરાયારે, સુરપતિ પ્રણમે જેહના પાયારે;
વર્તમાન ચોવીસી જાણોરે, એકવીસમા ધ્રુવેન્દ્ર વખાણોરે. ૨.
ઓગણીસમા ગુણનાથ સમરીયેરે, અઢારમા ગાંગિક મન ધરીયેરે;
કહું અનાગત હવે ચઉવીસીરે, ધાતકી ખડે હિયડે હીસીરે. ૩
શ્રી સાંપ્રત ચોથા સુખદાયીરે, છઠ્ઠા શ્રી મુનિનાથ અમાયીરે;
શ્રી વિશિષ્ટ સમમ સુખકારારે, તે તો લાગે મુજ મન ખ્યારારે. ૪
શ્રી જિન સમરણ જેહવું^૨ મીઠું રે, એહવું અમૃત જગમાંન દીઠું^૨ રે;
મુજસ મહોદય શ્રી જિન-નામેરે, વિજય લહીજે ઠામે ઠામેરે. ૫.

ઠાલ પાંચમી.

સાંહમેને ટાકે પેસંતા-એ દેશી.

પુખ્ખર અરધ પૂરવ હુઆ, જિન વંદીયેરે;
ભરત અતીત ચોવીસી કે, પાપ નિકદીએરે;
ચોથા સુમૃદ્ધ સુહંકરે, જિનં છઠ્ઠા વ્યકત જગદીશકે. પાં ૧.
શ્રી કલાશત સમમ^૩ ગુણ ભયાં, જિનં હવે ચોવીશી વર્તમાનકે;
કલ્યાણક એ દિનેં હુવા, જિનં લીજીયે^૪ તેહનાં અભિધાનકે. પાં ૨
અરણ્યવાસ એકવીસમા, જિનં ઓગણીસમા શ્રી યોગકે, પાપં
શ્રી અયોગ તે અઢારમા, જિનં દિએ શિવ રમણી સંયોગકે. પાં ૩

૧ ચઉવીશી ૨ તેહવું ૩ શત ૪ લીજે.

ચોવીસી અનાગત લલી, જિનં તિહાં ચોથા પરમ જિનેશકે; પાપં
 સુધારતિ છઠ્ઠા નમું, જિનં સાતમા શ્રી નિઃકેશકે. પાપં ૪
 પ્રિયમેલક પરમેસરૂ, જિનં એહતું નામ તે પરમ નિધાનકે; પાપં
 મોટાનો? જે આસરો, જિનં તેહથી લહિયે જશ જહુમાનકે. પાપં ૫

ઢાલ છઠ્ઠી.

૦ ૦

મોલુકારે હંસા વિપય ન રાચિયે-એ દેશી.

ધાતકી ખંડેરે પશ્ચિમ^૨ ભરતમાં, અતીત ચોવીસી સંભાર;
 શ્રી સર્વારથ ચોથા જિનવરૂ, છઠ્ઠા હરિભદ્ર ધાર. ૧

જિનવર નામેરે સુજ આનંદ ઘણો. એ આંચલી.
 શ્રી મગધાધિપ વહુ સાતમા, હવે ચોવીસી વર્તમાન;
 શ્રી પ્રયચ્છ^૩ પ્રણમું એકવીસમા, જેહતું જગમાં નહી ઉપમાન.

જિનં ૨

શ્રી અક્ષોભ જિનવર ઓગણીસમા, અઢારમા મલસિંહ^૪નાથ;
 હવે અનાગત ચોવીસી નમું, ચોથા દિનરૂક્ષ શિવ સાથ. જિનં ૩
 છઠ્ઠા શ્રી જિન ધનદ સંભારીયે, સાતમા પૌષધ દેવ;
 હરષે જેહનારે ચરણ કમલ તણી, સુરનર સારેરે સેવ. જિનં ૪
 ધ્યાને મિલવુંદે એહવા પ્રભુ તણું, આલસ માંહિરે ગંગ;
 જનમ સદ્ગત કરી માનું તેહથી, સુજસ વિલાસ સુરંગ. જિનં ૫

ઢાલ સાતમી.

ઋષભનો વંશ રચણાયરો-એ દેશી.

પુંખખર પશ્ચિમ^૧ ભરતમાં, ધારો અતીત ચોવીસીરે;
 ચોથા પ્રલંબ જિનેસરૂ, પ્રણમું હિયડલે હીસીરે. ૧
 એહવા સાહિબ નવિ વીસરે, ખિણ ખિણ સમરીયે હેજે રે;
 પ્રભુ ગુણ અનુભવ યોગથી, શોભીયે આતમ તેજે રે. એહવા૦ ૨
 છઠ્ઠા ચારિત્રનિધિ સાતમા, પ્રશમરાજિત ગુણ-ધામોરે;
 હવે વર્તમાન ચોવીસીયે, સમરીજે જિન-નામોરે. એહવા૦ ૩
 સ્વામી સર્વજ્ઞ જયંકરૂ, એકવીશમા ગુણ-ગેહારે;
 શ્રી વિપરીત ઓગણીશમા, અવિહડ ધરમ-સનેહારે. એહવા૦ ૪
 નાથ પ્રસાદ અઢારમા, હવે અનાગત ચોવીસીરે;
 ચોથા શ્રી અઘટિત જિન વંદીયે, કર્મ સંતતિ જેણે પીસીરે.
 એહવા૦ ૫

શ્રી ભ્રમણેન્દ્ર^૨ છઠ્ઠા નમું, ઋષભચંદ્રાલિધ વંદું રે;
 સાતમા જગ જસ જયકરૂ, જિન ગુણ ગાતાં આણુંદું રે. એહવા૦ ૬

ઢાલ આઠમી.

ઝાઝરીઆ મુનિવર, ધન ધન તુમ અવતાર-એ દેશી.

જખૂદ્રીપ ઐરવતેજી, અતીત ચોવીસી વિચાર;^૩
 શ્રી દયાત ચોથા નમુંજી, જગ જનના આધાર. ૧

૧ પશ્ચિમ ૨ અહોદ્ર ૩ ઉદાર.

મન મોહન જિનજી, મનથી નહીં મુજ દૂર. એ ટેક.
 અભિનંદન છઠ્ઠા નમુંજી, સાતમા શ્રી રતનેશ;
 વર્તમાન ચોવીસીયેજી, હવે જિન-નામ ગણેશ. મન૦ ૨
 શ્યામકોષ્ટ એકવીસમાજી, ઓગણીસમા મરદેવ;
 શ્રી અતિપાર્શ્વ અઢારમાજી, સમર ચિત્ત નિતમેવ. મન૦ ૩
 ભાવિ ચોવીશી વંદીયેજી, ચોથા શ્રી નંદિયેજી;
 શ્રી વ્રતધર છઠ્ઠા નમુંજી, ટાલે કરમની રેણુ. મન૦ ૪.
 શ્રી નિર્વાણી^૧ તે સાતમાજી, તેહશું મુજસ સનેહ;
 જિમ ચક્રોર ચિત્ત ચંદસુંજી, જિમ મોરાં મન મેહ. મન૦ ૫.

૬૦)

ઢાલ નવમી

પ્રથમ ગોવાલ તણે ભવેજી એ દેશી.

પૂરવ અરધે ધાતકીજી, ઐરવતે જે અતીત;
 ચઉવીસી તેહમાં કહુંજી, કહ્યાણક સુપ્રતિત. ૧
 મહોદય સુંદર જિનવર નામ. એ ટેક.
 ચોથા શ્રી સૌંદર્યનેજી, વંડું વારોવાર;
 છઠ્ઠા ત્રિવિક્રમ સમરીયેજી, સાતમા નરસિંહ સાર. મ૦ ૨
 વર્તમાન ચોવીસીયેજી, એકવીશમા ક્ષેમંત;
 સંતોષિત ઓગણીસમાજી, અઢારમા કામનાથ સંત. મ૦ ૪

૩ નિર્વાણી.

ભાવિ ચોવીસી વંદીયેજી, ચોથા શ્રી મુનિનાથ;

ચંદ્રદાહ છઠ્ઠા નમુંજી, ભવ-દવ-નીરદ-પાથ. મં ૪

દ્વિલાદિત્ય જિન સાતમાજી, જન-મન મોહન-વેલ;^૧

સુખજસ લીલા પામીયેજી, જસ નામે રંગરેલ.^૨ મં ૫

ઢાલ દશમી.

એ છીડી કિહાં રાખી-એ દેશી.

પુખ્ખર અરધ પૂરવ ઐરવતે, અતીત ચોવીશી સંભારું;

શ્રી અષ્ટાહિક^૩ ચોથા વંદી, ભવ-વન-ભ્રમણ નિવારું. ૧

ભવિકા એહવા જિનવર ધ્યાવો, ગુણવંતના ગુણ ગાવોરે;

ભવિકા એહવા જિનવર ધ્યાવો. એ આંચલી.

વણિક નામ છઠ્ઠા જિન નમીયે, શુદ્ધ ધરમ વ્યવહારી;

ઉદયજ્ઞાન સાતમા સંભારો, તીન ભુવન ઉપગારીરે. ભવિકાં ૨

વર્તમાન ચોવીસી વંદુ, એકવીશમા તમોકંદ;

સાયકાક્ષ ઓગણીસમા સમરો, જન-મન-નયનાનંદરે. ભવિકાં ૩

શ્રી ક્ષેમંત^૪ અઢારમા વંદો, ભાવિ ચોવીસી ભાવો;

શ્રી નિર્વાણી ચોથા જિનવર, હૃદય-કમલ માંહિ લાવોરે. ભવિકાં ૪

છઠ્ઠા શ્રી રવિરાજ સાતમા, પ્રથમનાથ પ્રણમીજે;

ચિદાનંદધન સુજસ મહોદય, લીલા લચ્છિ લહીજે રે. ભવિકાં ૫

ઢાલ અગ્યારમી.

કરિ પટકૂલેરે લૂંછણા-એ દેશી.

પશ્ચિમ ઐરવતે ભલો, ધાતકી ખંડે અતીત કે;

ચોવીસી રે પુરવા, ચોથા જિન સુપ્રતીત કે. ૧

જિનવર નામ સુહામણું,^૧ ઘડીય ન મેલ્યું જાય કે;

રાતિ દિવસ મુજ સાંભરે, સંભારે સુખ થાય કે.

જિનવર૦ એ ટેક. ૨

શ્રી અવબોધ છઠ્ઠા નમું, સાતમા શ્રી વિક્રમેંદ્રકે;

ચોવીસી વર્તમાનના, હવે સંભારું જિનેંદ્રકે. જિન૦ ૩

એકવીસમા શ્રી સ્વસાંતજી,^૨ ઓગણીસમા હરનામકે;

શ્રી નંદિકેશ અઢારમા, હોળે તાસ પ્રણામ કે. જિન૦ ૪

ભાવિ ચોવીસી સંભારીયે, ચોથા શ્રી મહામૃગેંદ્ર કે;

છઠ્ઠા અશોચિત વંદીયે, સાતમા શ્રી ધર્મેંદ્ર કે. જિન૦ ૫

મન લાગ્યું જસ જેહશ્યું, ન સરે તેહ વિણ તાસ કે;

તેણે મુજ મન જિન ગુણ થુણી, પામે મુજસ વિલાસ કે.

જિન૦ ૬

ઢાલ બારમી.

તે તરિયારે લાઈ તે તરિયા એ દેશી.

પુખ્ખર પશ્ચિમ ઐરવતે હવે, અતીત ચોવીસી વખાણુંજી,

અશ્વવૃંદ ચોથા જિન નમીયે, છઠ્ઠા કુટિલક જાણુંજી;

૧ સોહામણું ૨ સુશાંતિજી.

સાતમા શ્રી વદ્ધમાન જિનેસર, ચોવીસી વર્તમાનલ;
 એકવીસમા શ્રી નંદિકેશ જિન, તે સમરૂં શુભ ધ્યાનેલ. ૧
 ઓગણીશમા શ્રી ધર્મચંદ્ર જિન, અઠારમા શ્રી વિવેકેલ;
 હવે અનાગત ચોવીસીમાં, સંભારૂં શુભ ટેકેલ;
 શ્રી કલાપ^૧ ચોથા જિન છઠ્ઠા, શ્રી વિસોમ પ્રણમીજેલ;
 સાતમા શ્રી આરણ્ય^૨ જિન ધ્યાતાં, જનમનો લાહો લીજેલ.૨
 શ્રી વિજય પ્રભ સૂરીશ્વર રાજે,^૩ દિન દિન અધિક જગીસેલ;
 ખંભ નગરમાં રહીય ચોમાસુ,^૪ સવત સત્તર ખત્રીસેલ;
 દોઢસો કલ્યાણકનું ગણુલું, તે મેં પૂરણ કીધુંલ;
 દુઃખ-ચૂરણ દીવાલી દિવસે, મન વંછિત ફલ લીધુંલ. ૩
 શ્રી કલ્યાણવિજય વર વાચક, વાદી મતંગજ સિંહોલ,^૫
 તાસ શિષ્ય શ્રી લાલવિજય બુધ, પંડિત માંહિ લિહોલ;
 તાસ શિષ્ય^૬ શ્રી જિતવિજય બુધ, શ્રી નયવિજય સોલાગીલ;
 વાચક જસવિજયે તસ શિષ્યે,^૭ થૂણીઆ જિન વડ લાગીલ.૪
 એ ગણુલું જે કંઠે કરશે, તે શિવરમણી વરશેલ;
 તરશે ભવ-હરશે સવિ પાતક, નિજ આતમ ઉદ્ધરશેલ;
 આર ઢાલ જે નિત્ય^૮ સમરશે, ઉચિત કાજ આચરશેલ;
 સુકૃત સહોદય સુજસ મહોદય, લીલા તે આદરશેલ. ૫

૧ કલાપક ૨ આરણ્ય ૩ સુરિ સુરાન્યે ૪ ચૌમાસુ ૫ સીંહોલ
 ૬ સીસ ૭ સીસે ૮ નિતુ.

કલશ.

એ બાર ઢાલ રસાલ બારહે, ભાવના તરૂં મંજરી,
 વર બાર અંગ વિવેક પદ્મવ, બાર વ્રત શોભા કરી;
 એમ બાર તપવિધિ સાર સાધન, ધ્યાન જિન-ગુણ અનુસરી,
 શ્રી નયવિજય બુધ ચરણ સેવક, જસવિજય જયસિરિ વરી.^૧ ૧

હતિ શ્રી સંકલ પંડિત શિરોમણિ ઉપાધ્યાય
 શ્રી જસવિજય ગણિ વિરચિત દોઢસો
 જિન-કલ્યાણક મૌની-અગ્યારસનું
 ગણુલું તપ વિધાન સંપૂર્ણx

૧ લહી

x ‘સંવત ૧૮૧૭ વર્ષે કાર્તિક વદિ ૧૨ ગુરૂ પં. ભાગ્યચંદ્રજી તત્ શિષ્ય મુનિ રાજસાગરેણ લિખિત’ એ પ્રમાણે રાજનગર, વિદ્યાશાળાનો ભંડાર, દાખડા નં. ૪૫ વ્રત નં. ૧૦ માની એક સારી શુદ્ધ પ્રતિમાં લખેલું છે. જૂદી જૂદી ત્રણ હસ્તલિખિત પ્રતો પરથી આ સ્તવન શોધેલું છે. પાકોની સરળતા ખાતર કેટલીક જગ્યાએ જૂની ભાષાને ચાલુ વર્તમાન ભાષામાં રાખી છે.

નિશ્ચય વ્યવહાર ગર્ભિતા

શ્રી શાંતિ-જિન-સ્તવન

ઢાલ પહેલી.

નદી યમુનાકે તીર, ઉડે દોય પંખીયાં-એ દેશી.

+શાંતિ જિજ્ઞેસર કેસર, અર્થિત જગ ધણીરે, અર્થિત૦
 સેવા કીજે સાહિબ, નિત નિત તુમ તણીરે; નિત૦
 તુજ વિષ્ણુ દ્વંજે દેવ, ન કોઈ દયાલુઓરે,^૧ ન કોઈ૦
 મન-મોહન ભવિ-બોહન, તૂંહી મયાલુઓરે. તૂંહી૦ ૧
 હરિત અપાસન શાસન, તૂં જગ પાવનોરે, તૂં જગ૦
 સુકૃલ-ઉલ્લાસન, કર્મ-નિકાસન ભાવનોરે; નિકાસન૦
 સિંહાસન પદ્માસન, બેઠો જે ઠવેરે, બેઠો૦
 જગ ભાસન પર શાસન, વાસન ખેપવેરે.^૩ વાસન૦ ૨
 વાણી ગંગ તરંગ, સુરંગ તે, ઉચ્છલેરે, સુરંગ૦
 નય-ગમ-ભંગ-પ્રમાણુ, પ્રવાહ ઘણા ભલેરે; પ્રવાહ૦
 નિશ્ચય નય વ્યવહાર, તિહાં ભમરી ભમેરે, તિહાં૦
 શુદ્ધિ નાવ જસ ચાલે, તેહને સહુ નમેરે. તેહને૦ ૩

+ આ સ્તવન કર્તા મહર્ષિએ સંવત. ૧૭૩૪ મા રચ્યું છે.

૧ તુજવિષ્ણુ દેવ ન કોઈ કે જગ દયાલુઓરે ૨ ચવેરે ૩ ખેખવેરે.

નિશ્ચય ને વ્યવહાર, તણી ચર્ચા ઘણીરે, તણી
 બાણે પણ જન તાણે,^૧ દિલરૂચી આપણીરે; દિલ
 સ્યાદવાદ ઘર માંહિં, ઘડયા દોય ઘોડલારે,^૨ ઘડયા
 દેખે પક્ષ ઉવેખે, તે જગ થોડલારે. તે જગ ૪
 માંહો માંહિં તે બિહુ^૩ જેમ, નય ચરચા કરેરે, નય
 ભરત ક્ષેત્રના ભાવિક, શ્રાવક મન ધરે રે; શ્રાવક
 તિમ હું કાંઈક ઢાલ, રસાલ દાખવું રે; રસાલે
 પણ તુજ વચન પ્રમાણ,^૪ તિહાં મુજ ભાખવુંરે. તિહાં ૫

:૦:

ઢાલ બીજી.

અહો મતવાલે સાજના-એ દેશી.

નિશ્ચય નયવાદી કહે, એક ભાવ પ્રમાણ છે સાચોરે;

વાર અનંતી જે લહી, તે કિરિયામાં મત રાચોરે;

ચતુર સનેહી સાંભલો.

એ આંકણી

૧

ભરત ભૂપ ભાવે તર્યો, વલી પરિણામે મરૂદેવારે;

ઐવેચક ઉપર નહી કલે, દ્રવ્ય કિયાની સેવારે. ચતુર ૨

નય વ્યવહાર કહે તુમે, કિમ ભાવ કિયા વિણ લહસોરે;

રતન શોધ શતપુટ પરિ, કિયા તે સાચી કહશ્યો રે. ચતુર ૩

૧ નવ બાણે ૨ ધડીયા દો ઘોડલારે ૩ દોયનય ૪ પ્રમાણ.

એક સહેજે એક યત્નથી, જિમ ફલ કેરો પરિપાકોરે;
 તિમ કિરિયા પરિણામનો, જગ સિન્ન સિન્ન છે વાકોરે. ચતુર૦ ૪

સહેજે ફલ અમહે પામશું, એમ ગલિયા બલદ જે થાયેરે;
 સહેજે તૃપતા તે હુશે, કાં અન્ન કવલ કરી ખાયેરે. ચતુર૦ ૫

વિણુ વ્યવહારે ભાવ જે, તે તો ખિણુ તોલો ખિણુ માસોરે;
 તેહથી હાંસી ઉપજે, વલી દેજે લોક તમાસોરે. ચતુર૦ ૬

ગુરકલવાસી ગુણુ નીલો, વ્યવહારે^૧ થીર પરિણામીરે^૨;
 ત્રિવિધ અવંચક યોગથી, હુયે^૩ સુજસ મહોદય કામીરે.^૪

ચતુર૦ ૭

ઢાલ ત્રીજી.

સાહિબા મોતીડા હમારા-એ દેશી.

નિશ્ચય કહે કુણુ ગુરુ કુણુ ચેલા, જેલે આપહી આપ એકેલા;
 બસ પ્રકાશે જગસવિ ભાસે, નવ-નિધિ અષ્ટ-મહાસિદ્ધિ પાસે. ૧

મોહના રંગીલા હમારા, મોહના સુખ સંગી. એ આંકણી.
 કર્મ વિભાવ શક્તિ જે તોડે, તે સ્વભાવ શક્તિશ્યૂં જોડે;
 ભાગ્યો^૧ ભરમ મરમ સવિ બાણ્યો, પૂર્ણ જ્ઞાન નિજરૂપ પિછાણ્યો.

મોહના૦ ૨

૧ વ્યવહારી ૨ પરિણામોરે ૩ હોયે ૪ કામોરે ૫ ભાગો.

કરતા હુમ્^૧ હાથો પરે જૂએ, સાખી નિજ ગુણ માંહે સદૂએ;
કરતા તે કિરિયા હુઃખ વેદે, સાખી ભવ-તર-કંદ ઉચ્છેદે.

મોહનાં ૩

જ્ઞાનીને કરણી સવિ થાકી, હુમ્ રહ્યો નરમ^૨ કરમ^૩ ચિતિ પાકી;
માલા અણુદેખે જે ભમતો, તે દેખી હોએ નિજ ગુણ રમતો.

મોહનાં ૪

ભાવ અશુદ્ધ જે પદ્મગલ કેરા, તે તો જાણ્યા સખહી અનેરા;
મોક્ષરૂપ અમે નિજ ગુણ વરિયા, તે અર્થ કરશે કુણ કિરિયા.

મોહનાં ૫

હવે વ્યવહાર કહે સુણો જ્યારા, એ મીઠા તુમ ખોલ દુયારા;
ભણતાંને અણુકરતાં ભાસો, વચન વીર્ય કરી આપ વિમાસો.

મોહનાં ૬

જે અભિમાન રહિત તે સાખી, શક્તિ ક્રિયામાં તે છે આખી;
ક્રિયા જે શુભ જોગે માંડે, ખેદાદિક દૂષણ સવિ છાંડે.^૪

મોહનાં ૭

ભૂખ ન ભાંજે ભોજન દીઠે, વિણ ખાંડે તુષ વ્રીહી ન નીઠે;
માંજ્યા વિણ જિમ પાત્ર ન આછું, કિરિયા વિણ તિમ સાધન પાછું.

મોહનાં ૮

મોક્ષ રૂપ આતમ નિરધારી, નવિ થાક્યા જિનવર-ગણધારી;
ક્રિયા-જ્ઞાન જે અનુક્રમે સેવે, સુજસ રંગ તેહને પ્રભુ દેવે.^૫

મોહનાં ૯

૧ હોમ ૨ નર્મ ૩ કર્મ ૪ ખેદાદિઅહ દૂષણ તે છાંડે ૫ સુજસ
રંગ પ્રભુ તેહને દેવે.

ઢાલ ચોથી.

ઝેડલે ભારે મરું છું રાજ-ઝે દેશી.

નિશ્ચય કહે વિણુ ભાવ પ્રમાણે, કિરિયા કામ ન આવે;
આવ્યો ભાવ તો કિરિયા થાકી, ધ્રાયાં જિમણુ ન ભાવે;
માનો ઝોલ હમારો રાજ, તાણા તાણુ ન કીજે. ૧.

શ્રમણુ હુઈ ગણુધર પ્રવ્રજ્યા, મિલે તે ભાવ પ્રમાણે;
લિંગ પ્રયોજન-જન-મન રંજન, ઉત્તરાધ્યયને વખાણે. માનો ૦ ૨

નિજ પરિણામજ ભાવ પ્રમાણ્યો^૧, વલી ઓઘનિચુંકતે;
આતમ સામાયિક ભગવઈમાં, ભાખ્યું તે જુઓ જુગતે. માનો ૦ ૩

નય વ્યવહાર કહે સવિ શ્રતમા, ભાવ કહ્યો તે સાચો;
પણ ક્રિયાથી તે હોએ જાચો, કિરિયા વિણુ હોએ કાચો. માનો ૦ ૪

ભાવ નવો કિરિયાથી આવે, આવ્યો તે વલી વાઘે;
નવિ પડે-ચઢે ગુણુ શ્રેણુ, તેણુ મુનિ કિરિયા સાધે. માનો ૦ ૫

નિશ્ચયથી નિશ્ચય નવિ જાણ્યો, જેણુ ક્રિયા નવિ પાલી;
વચન માત્ર નિશ્ચયમું વિચારે, ઓઘ-વચન જુઓ ભાલી. માનો ૦ ૬

જિમ જિમ ભાવ ક્રિયામાંહિ લલશે, સાકર જિમ પય માંહિ;
તિમ તિમ સ્વાદ હોશે અધિકેરો, મુજસ વિલાસ ઉચ્છાહિ.

માનો ૦ ૭

ઢાલ પાંચમી

બટાઉયાની દેશી.

નિશ્ચય નયવાદી કહે રે, ષટ્દર્શન માંહિં સાર;
સમતા સાધન મોક્ષનું, એહવો કીધો નિરધાર રે;
મનમાંહીં ધરીજે ખ્યાર રે; અમે કહું છું તુમ ઉપગાર રે,
બલિહારી ગુણની^૧ ગોઠડી મેરે લાલ. એ આંકણી. ૧.

પન્નર ભેદ જે મિદ્ધના રે, ભાવલિંગ તિહાં એક;
દ્રવ્ય લિંગ ભજના કહી; શિવ સાધન સમતા છેક રે;
તેહમાં છે સખલ વિવેક રે; તિહાં લાગી મુજ મન ટેક રે;
ભામા છે અવર અનેક રે. બલિહારી૦ ૨

જિહાં મારગ ભાંજે સવે રે, ધારણુને અસરાલ;
જોગ-નાલી સમતા તિહાં; ડાંડો દાખે તતકાલ રે;
હોએ જોગ અજોગ વિચાલ રે;^૨ લઘુ-પણુ-અક્ષર સંભાલ રે;
પહોંચે^૩ શિવ-પદ દેઈ કાલરે. બલિહારી૦ ૩

સ્થવિર^૪-કલ્પ જિન-કલ્પની રે, કિરિયા છે બહુ રૂપ;
સામાચારી જૂજૂઈ રે, કોઈ ન મિલેં એક સરૂપ રે;
તિહાં હઠ છે ઉઠો કૃપરે; તિહાં પાસ ધરે મોહ ભૂપ રે;
તે તો વિરૂએ વિષમ વિરૂપ રે. બલિહારી૦ ૪

૧ ગુણ ૨ વિચાલરે ૩ પુંહચે ૪ થવિર

નય વ્યવહાર કહે હવે રે, શું^૧ બોલ્યા એ મિત્ત;
સમતા તુમને વાલહી, અમને પણ તિહાં દઢ ચિત્ત રે;
અમે સંભારે નિત્ય નિત્યરે; કિરિયા પણ તાસ નિમિત્ત રે;
એમ વધશે બેહુને હિત રે. બલિહારી૦ ૫

પત્તર ભેદ જે સિદ્ધતા રે, રાજ-પંથ તિહાં જેહ;
તે મારગ અનુસારિણી, કિરિયા તેહશું ધરો નેહ રે;
ક્ષણ માંહીં ન દાખો છેહ રે; આલસ છાંડો^૨ નિજ દેહ રે;
આલસુને ઘણા સંદેહ રે. બલિહારી૦ ૬

થાપે ભાવજ જે કહી રે, ભરતાદિક દિઠુંત^૩;
આવશ્યક માહિ કહ્યા, તે તો પાસથ્યા એકંત રે,
તે તો પ્રવચન લોપે તંતરે; તસ મુખ નવિ દેખે સંત રે;
એમ^૪ ભાખે શ્રી ભગવંત રે બલિહારી૦ ૭

કિરિયા જે બહુવિધ કહી રે, તેહજ કર્મ પ્રતિકાર;
રોગ ઘણા ઔષધ ઘણા, કોઈને કોઈથી ઉપગાર રે;
જિન-વૈદ્ય કહે નિરધાર રે; તેણે કહ્યું તે કીજે સાર રે;
એમ ભાખે અંગ આચાર રે. બલિહારી૦ ૮

રાજ-પંથ ભાગે નહીંરે, ભાજે તે નાહના સેર;
એ પણ મનમાં ધારજો, એ એક ગાંઠો સો પેર રે;
શું કૂલી થાઓ છો ભેર રે; જો મલીયે બિહું એક વેર રે;
તો ભાંજે ભ્રાંતિ ઉકેર રે. બલિહારી૦ ૯

સૂત્ર પરંપર્યૂં મલે રે, સામાચારી શુદ્ધ;
 વિનયાદિક સુદ્રા વિધિ, તે બહુ વિધ પણ અવિરુદ્ધરે;
 મુંઝે તે જે હોયે મુદ્ધરે^૧; નવિ મુંઝે તે પ્રતિબુદ્ધરે;
 વલી મુજબ અલુદ્ધ અકુદ્ધરે. બલિહારી૦ ૧૦

ઢાલ છઠી

ગિરઆરે ગુણુ તુમતણા એ દેશી.

વાદ વદંતા આવિયા, તુજ^૨ સમવસરણુ જબ દીકું રે;
 તે બિહુંનો ઝઘડો ટલ્યો, તુજ દર્શન લાગ્યું મીકું રે;
 બલિહારી પ્રભુ તુમ તણી. એ આંકણી. ૧

સ્વાહવાદ આગલ કરી, તુમે બિહુંને મેલ કરાવ્યોરે;
 અંતરંગ રંગે મલ્યા, હુજનનો દાવ ન ફાવ્યો રે. બલિહારી૦ ૨

પરધર-ભંજક ખલ ઘણા, તે ચિત્ત માંહિં ખાંચા ઘાલે રે;
 પણ તુમ સરિખા પ્રભુ જેહને, તેહશ્યું તેણે કાંઈ ન ચાલેરે. બલિ૦૩

જિમ એ બિહુંની પ્રીતડી, તુમે કરી આપી થિર ભાવે રે;
 તિમ મુજ અનુભવ મિત્તમું, કરી આપો મેલ સ્વભાવે રે. બલિ૦૪

તુજ શાસન બાણ્યા પછી, તેહશ્યું મુજ પ્રીત છે આશરે^૩,
 પણ તે કહે મમતા તજે, તેણે નવિ આવે છે બાશરે. બલિ૦ ૫

કાલ અનાદિ સંખંધિની^૧, મમતા તે^૨ કેડ ન મૂકે રે;
 રીસાચે અનુભવ તદ્દા, પણ ચિત્તથી હિત^૩ નવિ ચૂકે રે. બાં ૬
 એહવા મિત્રશુ^૪ રૂસાણું, એ તો મુજ મન^૫ લાગે માહું રે;
 તિમ કીજે^૬ મમતા પરી, જિમ છાંડું ચિત્ત કરી કાહું રે. બાં ૭
 ચરણ ધર્મ નૃપ તુમ વસેં, તસ કન્યા સમતા રૂડી રે;
 અચિરાસુત તે^૭ મેલવો, જિમ મમતા જાયે ઉડી રે. બાં ૮
 સાહિબે માની વીનતી, મિલ્યો અનુભવ મુજ અંતરંગે રે;
 ઓચ્છવ રંગ વધામણાં, હુઆ મુજસ મહોદય સંગે રે. બાં ૯

કલસ

ધર્મ સકલ^૯ ‘ સુખકર, દુરિત લયહર શાંતિ જિનવર^૮ મેંસ્તવ્યો,
 યુગ-ભુવન-સંયમ-માન વરધે, (૧૭૩૪) ચિત્ત હર્ષે વિનવ્યો;
 શ્રી વિજય પ્રભસૂરિરાજરાજ્યે, સુકૃત કાજે નય કહી;
 શ્રી નયવિજય બુધ શિષ્ય^૯ વાચક, જસવિજય જયસિરિ લહી ૧

ઈતિ શ્રી નિશ્ચય-વ્યવહાર ગર્ભિત

શ્રી શાંતિનાથ જિન સ્તવન સંપૂર્ણ ગાથા ૪૮ ઢાલ-૬

૧ સંખંધથી ૨ તો ૩ હેત ૪ તેહવા મિત્રસું ૫ તે તો મુજને
 ૬ મુજ ૭ સયલ ૮ જિણેસર ૯ સીસ

નિશ્ચય વ્યવહાર ગર્ભિતા

શ્રી સીમંધરસ્વામી સ્તવન.

ઠાલ પહેલી

રાગ મારણી

શ્રી સીમંધર સાહિબ આગે વીનતી રે, મનધરી નિર્મલ ભાવ;
કીજેરે કીજેરે, લીજે લાહો ભવ તણોરે. ૧

ખડુ સુખ ખાણી તુજ વાણી પરિણમેરે, જેહ એક નય પક્ષ;
ભૂલારે ભૂલારે તે પ્રાણી ભવ રડવડે રે. ૨

મેં મતિ મોહે એકજ નિશ્ચય નય આહર્યો રે, કે એકજ વ્યવહાર;
ભેલારે ભેલારે, તુજ કર્ણાયે આલખ્યારે. ૩

શિખિકા વાહક પુરૂષ તણી પરે તે કહ્યારે, નિશ્ચય નય વ્યવહાર;
મિલિયારે મિલિયારે, ઉપગારી નવિ જૂજૂઆરે. ૪

ખડુલા પણુ રતન કહ્યાં જે એકલાં રે, તે માલા ન કહાય;
માલારે માલારે, એક સૂત્રે તે સાંકહ્યારે. ૫

તિમ એકાકી નય સઘલા મિથ્યામતિરે, મિલિયા સમકિતરૂપ;
કહીએરે કહીએરે, લહીએ સમ્મતિ સમ્મતિ રે ૬

હોય પખ વિણ પંખી જિમ નવિ ચલી સકે રે,
જિમ રથ વિણ હોય ચક્ર; ન ચલે રે ન ચલે રે,
તિમ શાસન નય ખિહું વિનારે. ૭

શુદ્ધ અશુદ્ધપણું પણ સરખું છે ખેઉને રે,^૧ નિજ નિજ વિષે શુદ્ધ;
જાણોરે જાણોરે, પર વિષે અવિશુદ્ધતા રે. ૮

નિશ્ચય નય પરિણામ પણાએ^૨ છે વડોરે, તેહવો નહી વ્યવહાર;
ભાખેરે ભાખેરે, કોઈક ઇમ તે નવિ ઘટે રે. ૯

જે કારણ નિશ્ચય નય કારણ અછેરે^૩ કારણ છે વ્યવહાર;
સાચોરે સાચોરે, કારજ સાચો તે સહી રે. ૧૦

નિશ્ચય નય મતિ ગુરૂ શિષ્યાદિક કો નહીરે, કરે ન ભુંજે કોય^૪
તેહથીરે; તેહથીરે, ઉનમારગ તે દેશના રે. ૧૧

વ્યવહારે ગુરૂ શિષ્યાદિક સંભવેરે, સાચો તે ઉપદેશ;
ભાખ્યોરે ભાખ્યોરે, ભાખ્યે સૂત્ર વ્યવહારમે^૫ રે^૫. ૧૨

ઢાલ ખીજી

રસીયાની દેશી

કોઈક વિધિ જોતાં થકાં રે, છાંડે સવિ વ્યવહાર રે, મન વસિયા;
ન લહે તુજ વચને કહું રે, દ્રવ્યાદિક અનુસાર રે, ગુણ રસિયા. ૧
પાઠ ગીત નૃત્યની^૬ કલા રે, જિમ હોય પ્રથમ અશુદ્ધરે; મન
પણ અભ્યાસે તે ખરી રે, તિમ કિરિયા અવિરૂદ્ધ રે. ગુણ ૦ ૨

૧ ખિહુંનેરે ૨ પ્રમાણે ૩ તે વ્યવહાર છેરે ૪ એક
૫ વ્યવહારનેરે ૬ નર્તન

મણિ શોધક શત ખારના રે, જિમ પુટ સકલ પ્રમાણુરે; મન૦
 સર્વ ક્રિયા તિમ યોગને રે^૧, પંચવસ્તુ અહિનાણુરે. ગુણ૦ ૩
 પ્રીતિ ભગતિ યોગે કરી રે, ઇન્દ્રિયાદિક વ્યવહાર રે; મન૦
 હીણા પણ શિવ હેતુ છે રે, જેહને ગુરૂ આધાર રે. ગુણ૦ ૪
 વિષ-ગરલ-અન્યોન્ય છે રે^૨, હેતુ-અમૃત જિમ પંચ રે; મન૦
 કિરિયા તિહાં વિષ-ગરલ કહીરે, ઇહ પરલોક પ્રપંચ રે. ગુણ૦ ૫
 અન્યોન્ય^૩ હૃદય વિના રે, સંમૂર્ત્તિમ પરિ હોય રે; મન૦
 હેતુ-ક્રિયા-વિધિ-રાગથી રે, ગુણ વિનયીને જોય રે. ગુણ૦ ૬
 અમૃત ક્રિયા માંહી જાણીએ રે, દોષ નહિ લવલેશ રે; મન૦
 ત્રિક ત્યજવાં દોષ સેવવાં રે, યોગખિંદુ ઉપદેશ રે. ગુણ૦ ૭
 ક્રિયા ભગતેં છેદીએ રે, અવિધિ દોષ અનુબંધ રે; મન૦
 તિણે તે શિવ કારણ કહે રે, ધર્મસંગ્રહણી પ્રબંધરે. ગુણ૦ ૮
 નિશ્ચય ફલ કેવલ લગે રે, નવિ ત્યજીએ વ્યવહાર રે; મન૦
 ચક્રી-લોગ^૪ પામ્યા વિના રે, જિમ નિજ ભોજન સાર રે. ગુણ૦ ૯
 યુષ્ઠ્ય-અગનિ પાતક^૫ દહે રે, જ્ઞાન સહજે ઓલખાયરે; મન૦
 યુષ્ઠ્ય હેતુ વ્યવહાર છે રે, તિણે નિર્વાણ ઉપાયરે. ગુણ૦ ૧૦
 ભવ્ય એક આવર્તમાં રે, કિરિયા વાહી સિદ્ધ રે;^૬ મન૦
 હોવે તિમ ખીજે નહિ રે, “દશા ચૂણી” પ્રસિદ્ધ રે.^૭ ગુણ૦ ૧૧

૧ યોગ્યરેને ૨ ગર અનનુષ્ઠાન ૩ અનનુષ્ઠાન ૪ ભોગ્ય ૫
 અગ્નિ પાતક ૬ સુસિદ્ધરે ૭ સુપ્રસિદ્ધરે.

ધમ જાણીને મન ધરેરે, તુજ શાસનનો રાગ રે; મન
નિશ્ચય પરિણતિ મુનિ રહેરે, વ્યવહારે વડ લાગ રે. ગુણ૦ ૧૨

ઢાલ ત્રીજી.

અભિનંદન જિન ! દરિશન તરસીયે-એ દેશી.

સમકિત પક્ષજ કોઈક^૧ આદરે, ક્રિયામંદ અણુજાણુ;
શ્રેણિક પ્રમુખ ચરિત્ર આગલ કરે, નવિ માને ગુરૂ-આણુ;
અંતરજામીરે ! તું જાણુ સવે. એ આંકણી૦ ૧
કહે તે શ્રેણિક નવિ નાણી હુઓ, નવિ ચારિત્રપ્રધાન;
સમકિત ગુણુથીરે જિન-પદ પામસે, તેહિજ સિદ્ધિ નિદાન. અંતર૦ ૨
નવિ તે જાણુરે કિરિયા અપ વિના, સમકિત ગુણુ પણ તાસ;
નરક તણી ગતિ નવિ છેદી શકે, એ આવશ્યકે ભાષ. અંતર૦ ૩
ઉજવલ તાણુરે વાણુ મેલકે, સોહ પટ ન વિશાલ;
તિમ નવિ સોહરે સમકિત અવિરતિ, બોલે ઉપદેશમાલ. અંતર૦ ૪
વિરતિ વિધન પણ સમકિત ગુણુ વર્યો, છેદે પલિય પહુત;
આણુંદાદિક વ્રત ધરતા કહ્યો,^૨ સમકિત સાથે રે સૂત. અંતર૦ ૫
શ્રેણિક સરિખારે અવિરતિ થોડલા, જેહ નિકાચિત કર્મ;
તાણી આણુરે સમકિત વિરતિને, એ જિન-શાસન-મર્મ. અંતર૦ ૬
અદ્ધ પ્રતિજ્ઞારે વિણુ લવ સખતમા, પ્રદ્ધ વ્રતી નહિ આપ;
અણુકોધા પણ લાગે અવિરતે, સહજે સઘલાંરે પાપ. અંતર૦ ૭
એહવું જાણીરે વ્રત આદર કરો,^૩ જતને સમકિતવંત;
પંડિત પ્રીછેરે થોડે જિમ ભણુ,^૪ નાવેરે બોલ અનંત અંતર૦ ૮

૧ પક્ષ કોઈકજ ૨ કહે ૩ કરે ૪ મુણુ.

આંધા આગલ^૧ દરપણુ દાખવો, બહિરા આગલ ગીત;
 મૂરખ આગલ^૨ પરમારથ કથા, ત્રિભું એકજ રીત. અંતર૦ ૬
 એવું જાણીરે હું તુજ વીનવું, કિરિયા સમકિત જોડી;^૩
 દીને કીનેરે કડ્ડણા અતિ ઘણી, મોહ સુભટ મદ મોડી.^૪ અંતર. ૧૦

ઢાલ ચોથી

.....

એણી પરે મેં પ્રભુ વિનવ્યો, સીમંધર ભગવંતો રે;
 જાણું હું ધ્યાને પ્રગટ હુંતો, કેવલ-કમલાનો કંતો રે.
 જયો જયો જગગુરુ જય ધણી. ૧

તું પ્રભુ હું તુજ સેવકો, એ વ્યવહાર વિવેકો રે;
 નિશ્ચય નય નહિ આંતરો, શુદ્ધાતમ ગુણ એકો રે. જયો ૦ ૨
 જિમ જલ સકલ નદી તણો, જલનિધિ જલ હોય ભેલો રે;
 બ્રહ્મ અખંડ સખંડનો, તિમ ધ્યાને એક મેલો રે. જયો ૦ ૩
 જિણું આરાધન તુજ કર્યું,^૫ તસ સાધન કુણ લેખે રે;
 દૂર દેશાંતર કુણ^૬ ભમે, જે સુરમણિ ઘર દેખે રે. જયો ૦ ૪
 અગમ અગોચર નય કથા, પાર કુણે નવિ લહીએ રે;
 તેણે તુજ શાસન ઈમ કહ્યું, બહુ શ્રુત-વચણુડે રહીએ રે. જયો ૦ ૫
 તું મુજ એક હુંદયે વસ્યો, તુંહીજ પર ઉપગારી રે;
 ભરત ભવિક હિત અવસરે, મુજ મત મેલો વિસારી રે. જયો ૦ ૬

ॐ

કલશ

મંમ વિમલકેવલજ્ઞાનદિનકર, સકલગુણુરયણાયરો;
 અકલંક અકલ નિરીહ નિર્મમ, વીનબ્યો સીમંધરો;
 શ્રી વિજયપ્રભ સૂરિરાજ રાજે,^૧ વિકટ સંકટ ભયહરો;
 શ્રી નયવિજય યુધ શિષ્ય^૨ વાચક, જસવિજય જયકરો.

ઘટિ ઉપાધ્યાય શ્રીમદ્દ યશોવિજયજી વિરચિત

નિશ્ચય-વ્યવહાર ગર્ભિત શ્રી સીમંધર જિન-

સ્તવન સંપૂર્ણ.

ઉપાધ્યાય શ્રીમદ્ યશોવિજયજી વિરચિત

શ્રી સીમંધરસ્વામિની વિનતિરૂપ નયરહસ્ય

ગર્ભિત સવાસો ગાથાનું સ્તવન.

શુદ્ધ દેશનાનું સ્વરૂપ.

ઢાલ પહેલી.

એક દિન દાસી દોડતી એ દેશી.

સ્વામિ સીમંધરા ! વીનતી, સાંભલો માહરી દેવ ! રે;
તાહરી આણુ હું શિર ધરું, આદરું તાહરી સેવ રે.

સ્વામિ સીમંધરા ! વીનતી એ ટેક
કુશુરની વાસના પાસમાં, હરિણુ પરિ જે પડ્યા લોક રે;
તેહને શરણુ તુજ વિણુ નહીં, ટલવલે બાપડા ફેક રે. સ્વામિં ૨
જ્ઞાનદર્શનચરણુ ગુણુ વિના, જે કરાવે કુલાચારરે,
લૂટિયા તેણે જગિ દેખતાં, કિહાં કરે લોક પોકારરે? સ્વામિં ૩
જેહ નવિ ભવ તર્યા નિરગુણી, તારશે કેણી પરિ તેહ રે?
ઇમ અબાણ્યા પડે કંદમાં, પાપખંધે રહ્યા જેહ રે. સ્વામિં ૪
કામકુંભાદિક અધિકનુ, ધર્મનું કો નવિ મૂલ રે;
દોકડે કુશુર તે દાખવે, શું થયું એહ જગ સૂલ રે? સ્વામિં ૫
અર્થની દેશના જે દીએ, બોલવે ધર્મના ગ્રંથ રે;
પરમપદનો પ્રગટ ચોર તે, તેહથી કિમવહે પંથ રે? સ્વામિં ૬

વિષયરસમાં ગૃહી માચિયા, નાચિયા કુણ્ડમદ્ધપૂર રે;
 ધૂમધામે ધમાધમ ચલી, જ્ઞાનમારગ રહ્યો દૂર રે. સ્વામિં ૭
 કલહકારી કદાચહ ભર્યો, થાપતા આપણા બોલ રે;
 જિનવચન અન્યથા દાખવે, આજ તો વાજતે ઢોલ રે. સ્વામિં ૮
 કેઈ નિજદોષને ગોપવા, રોપવા કેઈ મતકંઠ રે;
 ધર્મની દેશના પાલટે, સત્ય ભાષે નહીં મંદ રે. સ્વામિં ૯
 બહુમુખે બોલ એમ સાંભલી, નવિ ધરે લોક વિશ્વાસ રે;
 હુંઠતા ધર્મને તે થયા, ભમર જિમ કમલની વાસ રે. સ્વામિં ૧૦

આત્મસ્વરૂપની ઓળખાણ

ઢાલ ખીલ.

રાગ ગોડી ભોલીડા હંસારે ! વિષય ન રાચીએ એ દેશી.
 એમ હુંઠતાં રે ધર્મ સોહામણો, મિલિએ સદ્ગુરુ એક;
 તેણે સાચો રે મારગ દાખવ્યો, x આણી હૃદય વિવેક.

શ્રી સીમંધર સાહિબ ! સાંભલો. એ આંકણી. ૧૧
 પરધર જોતાં રે ધર્મ તુમે કરો, નિજધર ન લહો રે ધર્મ;
 જિમ નવિ જાણે રે મૃગ કસ્તૂરીઓ, મૃગમદ્ધપરિમલમર્મ. શ્રીં ૧૨
 જિમ તે ભૂલો રે મૃગ દિશિ દિશિ કરે, લેવા મૃગમદ્ધગંધ;
 તિમ જગ હુંઠે રે બાહિરધર્મને, મિથ્યાદષ્ટી રે અંધ. શ્રીં ૧૩
 જાતીઅંધનો રે દોષ ન આકરો, જે નવિ દેખે રે અર્થ;
 મિથ્યાદષ્ટી રે તેહથી આકરો, માને અર્થ અનર્થ. શ્રીં ૧૪

x દાખિયો

આપપ્રશંસે રે પરગુણ ચોલવે, ન ધરે ગુણનો રે લેશ;
 તે જિનવાણી રે નવિ શ્રવણે સૂણે, દિયે મિથ્યા ઉપદેશ. શ્રી૦ ૧૫
 જ્ઞાનપ્રકાશે રે મોહતિમિર હરે, જેહને સદ્ગુરૂ સૂર;
 તે નિજ દેખેરે સત્તા ધર્મની, ચિદ્દાનંદભરપૂર. શ્રી૦ ૧૬
 જિમ નિરમલતા રે રતનસ્ફટિકતાણી, તિમ એ જીવ સ્વભાવ;
 તે જિન વીરે રે ધર્મ પ્રકાશીઓ, પ્રબલકષાય-અભાવ. શ્રી૦ ૧૭
 જીમ તે રાતેરે કૂલે રાતડું, શ્યામપુલકથીરે શ્યામ;
 પાપ પુણ્યથીરે તિમ જગિ જીવને, રાગદ્વેષ-પરિણામ. શ્રી૦ ૧૮
 ધર્મ ન કહિએ રે નિશ્ચે તેહને, જેહ વિભાવ વડોચાધિ;
 પહેલે અંગેરે એણીપેરે ભાષિયું, કરમે હોએ ઉપાધિ. શ્રી૦ ૧૯
 જે જે અંશેરે નિરૂપાધિકપણું, તે તે જાણોરે ધર્મ;
 સમ્યગ્દષ્ટીરે ગુણઠાણાથકી, જીવ લહે શિવશર્મ. શ્રી૦ ૨૦
 એમ જાણીને રે જ્ઞાનદશા ભજી, રહીએ આપ સ્વરૂપ;
 પરપરિણુતિથી રે ધર્મ ન છાંડિએ, નવિ પડિએ ભવકૂપ. શ્રી૦ ૨૧

૬૦૭

આત્મ તત્ત્વ વિચાર

ઠાલ ત્રીજી

હવે રાણી પદ્માવતી જીવ રાશી ખમાવે એ દેશી.
 જિહાં લગે આત્મદ્રવ્યનૂં, લક્ષણ નવિ જાણ્યું;
 તિહાં લગે ગુણઠાણું ભલું, કેમ આવે તાણ્યું? ૨૨
 આત્મતત્ત્વ વિચારીએ એ આંકણી.

અતઃ આત્મૈવ દર્શનજ્ઞાન-ચારિત્રાણ્યથવા યતેઃ ।

યત્તદાત્મક સ્વૈય શરીરમધિતિષ્ઠતિ ॥

આત્માનમાત્મના વેત્તિ મોહત્યાગાદ યઆત્મનિ ।

તદેવ તસ્ય ચારિત્ર તદ્જ્ઞાન તત્ત્વ દર્શન ॥

આતમઅજ્ઞાને કરી, જે ભવદુઃખ લહીએ;

૧ આતમજ્ઞાને તે ટલે, એમ મનિ સદ્વહિએ. આતમ૦ ૨૩

જ્ઞાનદશા જે આકરી, તેહ ચરણ વિચારો,

નિર્વિકલ્પઉપયોગમાં, નહીં કર્મનો ચારો. આતમ૦ ૨૪

૨ ભગવદ્ધર્મંગે ભાષિઓ, સામાયિક અર્થ,

સામાયિક પણ આતમા, ધરો સૂધો અર્થ. આતમ૦ ૨૫

લોકસારઅધ્યયનમાં, સમકિત મુનિભાવે,

મુનિભાવે^૩ સમકિત કહું, નિજ શુદ્ધસ્વભાવે. આતમ૦ ૨૬

કષ્ટ કરો સંજમ ધરો, ગાલો નિજ દેહ;

જ્ઞાનદશા વિણ જીવને, નહીં દુઃખનો છેહ. આતમ૦ ૨૭

આહિર-ચતના બાપડા, કરતાં દૂડવાએ^૪;

અંતર-ચતના જ્ઞાનની, નવિ તેણે થાએ. આતમ૦ ૨૮

રાગદ્વેષ મલ ગાલવા, ઉપશમ જલ ઝીલો;

આતમપરિણુતિ આદરી, પરપરિણુતિ પીલો. આતમ૦ ૨૯

૧ સરખાવો:-આત્મજ્ઞાનભવં દુઃખમાત્મજ્ઞાનેન હન્યતે;

તપસાપ્યાત્મવિજ્ઞાનહીનૈષ્ઠેતુ ન શક્યતે.

શ્રી યોગશાસ્ત્ર ચતુર્થપ્રકાશ.

૨ સરખાવો:-આયા સામાદય, આયા સામાદયસ્સ અદ્દે.

શ્રી ભગવતી સૂત્ર.

૩ જં સમંતિ પાસહા ત મોળંતિ પાસહા,

જં મોળંતિ પાસહા ત સમંતિ પાસહા.

શ્રી આચારાગ સૂત્ર (લોકસાર અધ્યયન)

૪ અજ્ઞાનં સ્વલ્પ કષ્ટં, ક્રોધાદિભ્યોઽપિ સર્વપાપેભ્યઃ

અર્થે હિતમહિતં વા ન વેત્તિ યેનાવૃતો જીવઃ

હું એહનો એ માહરો, એ હું એણી ખુદા;	
એતન જડતા અનુભવે, ન વિમાસે શુદ્ધી.	આતમ૦ ૩૦
બાહિરદષ્ટી દેખતાં, બાહિર મન ધાવે;*	
અંતરદષ્ટી દેખતાં, અક્ષયપદ પાવે	આતમ૦ ૩૧
ચરણ હોએ લજ્જાદિકે, નવિ મનને ભંગે;	
ત્રીજે અધ્યયને કહું, એમ પહેલે અંગે.	આતમ૦ ૩૨
અધ્યાતમ વિણ જે ક્રિયા, તે તનુમલ ૧તોલે;	
મમકારાદિક યોગથી, ઇમ જ્ઞાની બોલે.	આતમ૦ ૩૩
હું કર્તા પરભાવનો, એમ જિમ જિમ જાણે;	
તિમ તિમ અજ્ઞાની+ પડે, નિજકર્મને ધાણે.	આતમ૦ ૩૪
પુદ્ગલકર્માદિક તણે, કર્તા વ્યવહારે:	
કર્તા એતન કર્મનો, નિશ્ચય સુવિચારે.	આતમ૦ ૩૫
કર્તા શુદ્ધસ્વભાવનો, નય શુદ્ધે+ કહીએ;	
કર્તા પરપરિણામનો, બેઉ કિરિયા ગ્રહીએ.	આતમ૦ ૩૬

શુદ્ધ નય વિચાર.

ઢાલ ચોથી.

વીરમતી પ્રીતિ કારણી એ દેશી.

શિષ્ય કહે જો પરભાવનો, અકર્તા કહ્યો પ્રાણી;
દાનહરણાદિક કિમ ઘટે ?, કહે સદ્ગુરુ વાણી. ૩૭

શુદ્ધનય અર્થ મનિ ધારીએ એ આંકણી.

+ ધ્યાવે x અજ્ઞાને

૧ સરખાવો:-આશયમેદા હ્યતે સર્વેડપિ હિ તત્ત્વતોડવગંતવ્યાઃ
મવોડવમનેન વિના, ચેષ્ટા દ્રવ્યક્રિયા તુચ્છા

તૃતિય ષોડશક.

ધર્મ નવિ દિયે નવિ સુખ દિયે, પર જંતુને દેતો;
 આપ સત્તા રહે આપમાં, એમ હૃદયમા ચેતો. શુદ્ધ. ૩૮
 જોગવશે જે પુદ્ગલ ગ્રહ્યા, નવિ જીવના તેહ;
 તેહથી જીવ છે જૂજૂઓ, વલી જૂજૂઓ દેહ. શુદ્ધ. ૩૯
 ભક્તપાનાદિ પુદ્ગલ પ્રતે, ન દિયે છતિ વિના પોતે;
 દાનહરણાદિ પર જંતુને, એમ નવિ ઘટે જોતે. શુદ્ધ. ૪૦
 દાનહરણાદિક અવસરે, શુભ અશુભ સંકલ્પે;
 દિયે હરે તૂં નિજ રૂપને, મુખે અન્યથા જલ્પે. શુદ્ધ. ૪૧
 અન્યથા વચન અભિમાનથી, ફરી કર્મ તૂં ખાંધે;
 જ્ઞાયકભાવ જે એકલો, ગ્રહે તે સુખ સાધે. શુદ્ધ. ૪૨
 શુભ અશુભ વસ્તુ સંકલ્પથી, ધરે જે નટમાયા;
 તે ટલે સહજ સુખ અનુભવે, પ્રભુ આતમરાયા. શુદ્ધ. ૪૩
 પર તણી આશ વિષવેલડી, ફલે કર્મ ખહુભાંતિ;
 જ્ઞાનદહને કરી તે દહે, હોએ એક જે જાતિ. શુદ્ધ. ૪૪
 રાગદોષે રહિત એક જે, દયા શુદ્ધ તે પાલે;
 પ્રથમ અંગે એમ ભાષિયું, નિજ શક્તિ અજૂઆલે. શુદ્ધ. ૪૫
 એકતાજ્ઞાન નિશ્ચયદયા, સુગુરુ તેહને ભાખે;
 જેહ અવિકલ્પ ઉપયોગમાં, નિજ પ્રાણને રાખે. શુદ્ધ. ૪૬
 જેહ રાખે પર પ્રાણીને, દયા તાસ વ્યવહારે;
 નિજ દયા વિણ કહો પર દયા, હોએ કવણ પ્રકારે ? શુદ્ધ. ૪૭

૨ સરખાવો:-જદ્યાડજેણ ચત્તં, અપ્પણયં નાણદંસણચરિત્તં,
 તદ્યા તસ્સ પરેસુ, અણુકંપાં નત્થિ જીવેસુ.
 શ્રી ઉપદેશમાલા પ્રકરણ ગાથા ૪૩૪.

લોક વિણુ જિમ નગરમેહની, જિમ જીવ વિણુ કાયા;
 ફેક તિમ જ્ઞાન વિણુ પરહયા, જિસી નટતણી માયા. શુદ્ધ. ૪૮
 સર્વઆચારમય પ્રવચને, લણ્યો અનુભવયોગ;
 તેહથી મુનિ વમે મોહને, વલી અરતિ-રતિ-શોગ. શુદ્ધ. ૪૯
 સૂત્ર અક્ષર પરાવર્તના, સરસ શેલડી દાખી;
 તાસ+ રસ અનુભવ ચાખીએ, જિહાં એક છે શાખી. શુદ્ધ. ૫૦
 આતમરામ અનુભવ લજો, તજો પરતણી માયા;
 એહ છે સાર જિનવચનનો, વળી એહ શિવછાયા. શુદ્ધ. ૫૧

વ્યવહારસિદ્ધિ.

હાલ પાંચમી.

રાગ-કેદારો પ્રભુ ચિત્ત ધરીને અવધારો મુજ વાત-એ દેશી.
 એમ નિશ્ચય નય સાંભલીજી, બોલે એક અજાણુ;
 ‘આહરશું અમે જ્ઞાનનેજી, શું કીજે પચ્ચખાણુ ?’ પર
 સોલાગી જિન ! સીમંધર ! મુણો વાત. એ આંકણી.
 કિરિયા ઉત્થાપી કરીજી, છાંડી તેણે લાજ;
 નવિ જાણે તે ઉપજેજી, કારણુ વિણુ નવિ કાજ. સોલાગી જિન ! પૃ.
 નિશ્ચયનય+ અવલંબતાંજી, નવિ જાણે તસ મર્મ;
 છોડે જે વ્યવહારનેજી, લોપે^૧ તે જિન ધર્મ. સોલાગી જિન ! ૫૪

+ તેહ x નિશ્ચયને

૧ નિષ્છયમવલંબતા, નિષ્છયઓ નિષ્છય અયાણંતા
 પાસતિ ચરણકરણં, બાહિરકરણાલસા કેર્કે
 શ્રીમતી ઓધનિયુક્તિ.

નિશ્ચયદૃષ્ટિ હૃદય ધરીજી, પાલે જે વ્યવહાર;
 પુણ્યવંત તે પામશેજી, ભવ સમુદ્રનો પાર. સોભાગી જિન ! ૫૫.
 તુરંગ ચડી જિમ પામિએજી, વેગે પુરનો પંથ;
 માર્ગ તિમ શિવનો લહેજી, વ્યવહારે નિર્ઘંથ. સોભાગી જિન ! ૫૬
 મહેલ ચઢતાં જિમ નહીંજી, તેહ તુરંગનું કાજ;
 સફલ નહીં નિશ્ચય લહેજી, તેમ તનુકિરિયા સાજ. સોભાગી જિન ! ૫૭
 નિશ્ચય નવિ પામી શકેજી, પાલે નવિ વ્યવહાર;
 પુણ્યરહિત જે એહવાજી, તેહને+કવણુ આધાર. સોભાગી જિન ! ૫૮
 હેમ પરીક્ષા જિમ હુએજી, સહત હુતાશન-તાપ;
 જ્ઞાનદશા તિમ પરખીએજી, જિહાં બહુ કિરિયાવ્યાપ. સો. જિન ! ૫૯
 આલંબન વિણુ જિમ પડેજી, પામી વિષમી વાટ;
 મુગ્ધ પડે ભવકૂપમાંજી, તિમ વિણુ કિરિયાઘાટ. સોભાગી જિન ! ૬૦
 ચરિત લાણી બહુલોકમાંજી, ભરતાદિકના જેહ;
 લોપે શુભ વ્યવહારનેજી, બોધિ હણે નિજ તેહ સોભાગી જિન ! ૬૧
 બહુ દલ દીસે જીવનાંજી, વ્યવહારે શિવયોગ;
 છીંડી તાકે પાધરોજી, છોડી પંથ અયોગ. સોભાગી જિન ! ૬૨
 આવશ્યકમાંહિ ભાખિએજી, એહિજ અર્થ વિચાર;
 ફલસંશય પણુ બાણુતાંજી, બાણીને સ સાર.^૧ સોભાગી જિન ! ૬૩

+ તેહનો

૧ સરખાવો:—સંસય પરિઆણઓ સંસારે પરિત્રાષ ભવતિ;

સંસય અપરિઆણઓ સંસારે અપરિત્રાષ ભવતિ.

શ્રી આચારાંગ મુત્ર.

વ્યવહારસિદ્ધિ-(ચાલુ)

ઠાલ છઠ્ઠી

શાસન તાહરં અતિ લલું,-મુનિમનસરોવરે હંસલો અથવા
ઋષભનો વંશ રચણાયરુ-એ દેશી.

અવર ઇચ્છો નય સાંભલી, એક ગ્રહે વ્યવહારોરે;
મર્મ દ્વિવિધ તસ નવિ લહે, શુદ્ધ અશુદ્ધ વિચારોરે. ૬૪
તુજ વિણ ગતિ નહીં જંતુને, તૂં જગજંતુનો દીવોરે;
જીવીએ તુજ અવલંબને, તૂં સાહિબ ગિરંજીવોરે.

તુજ વિણ ગતિ નહીં જંતુને-આંકણી. ૬૫

જેહુ ન આગમ વારીઓ, દીસે અશઠ આચારોરે;
તેહિજ બુધ બહુમાનીઓ, શુદ્ધ કહ્યો વ્યવહારોરે. તુજ ૦ ૬૬

જેહુમાં નિજમતિ કલ્પના, જેહથી નવિ લવ પારોરે;
અંધપરંપરા બાંધિઓ, તેહ અશુદ્ધ આચારોરે. તુજ ૦ ૬૭

શિથિલવિહારીએ આચર્યાં, આલંબન જે ફૂંડારે;
નિયતવાસાદિક સાધુને, તે નવિ જાણીએ ફૂંડારે. તુજ ૦ ૬૮

આજ નવિx ચરણ છે આકરં, સંહનનાદિકદોષેરે;
એમ નિજ અવશુણુ ઓલવી, કુમતિકદાગ્રહ પોષેરે. તુજ ૦ ૬૯

ઉત્તર ગુણમાંહિ હીણુડા, ગુરુ કાલાદિક પાષેરે;
મૂલગુણે નહીં હીણુડા, એમ પંચાશક લાષેરે. તુજ ૦ ૭૦

૧ જેહને આગમ ન વારિઓ. x અજ ન + નવિ

પરિગ્રહગ્રહ-વશ લિંગિયા, લેઈ કુમતિરજ માથેરે;
 નિજગુણ પર અવગુણ લવે, ઇન્દ્રિયવૃષભ ન નાથેરે. તુજ૦ ૭૧.
 નાણુરહિત હિત પરિહરિ, નિજ દંસણુગુણ લૂંસેરે;
 મુનિજનના ગુણ સાંભલી, તેહ અનારજ રુસેરે. તુજ૦ ૭૨.
 અણુસમ દોષ જે પરતણો, મેરુસમાન તે યોલેરે;
 જેહશું પાપની ગોઠડી, તેહશું હિયડતું યોલેરે. તુજ૦ ૭૩.
 સૂત્ર વિરુદ્ધ જે આચરે, થાપે અવિધિના ચાલારે;
 તે અતિનિષિઠ મિથ્યામતિ, યોલે ઉપદેશમાલારે. તુજ૦ ૭૪.
 પામરજન પણ નવિ કહે, સહસા જૂઠં સથૂકેરે;
 જૂઠં કહે મુનિવેષ જે, તે પરમારથ મૂકેરે^૧ તુજ૦ ૭૫.
 નિર્દયહૃદય છકાયમાં, જે મુનિવેષે પ્રવર્તેરે;
 ગૃહિ-ચતિ-ધર્મથી બાહિરા, તે નિર્ધનગતિ વર્તેરે. તુજ૦ ૭૬.
 સાધુભગતિ જિનપૂજના, દાનાદિક શુભ કર્મોરે;
 શ્રાવકજન કહ્યો અતિ ભલો, નહિ મુનિવેષ અધર્મોરે. તુજ૦ ૭૭.
 કેવલ લિંગધારી તણો, જે વ્યવહાર અશુદ્ધોરે;
 આદરીએ નવિ સર્વથા, જાણી ધર્મવિરુદ્ધોરે. તુજ૦ ૭૮.

મોક્ષ ભવમાર્ગ.

ઢાલ સાતમી.

આગે પૂરવ વાર નવાણું એ-દેશી.

જે મુનિવેષ શકે નવિ છંડી, ચરણકરણગુણ હીણાણ;
 તે પણ મારગ માંહિ દાખ્યા, મુનિગુણપણે લીણાણ. ૧

૧ ચૂકેરે.

મૃષાવાદ ભવકારણ જાણી, મારગ શુદ્ધ પ્રરૂપેજી;
 વંદે નવિ વંદાવે મુનીને, આપ થઈ નિજરૂપેજી. ૭૬
 મુનિગુણરાગે પૂરા શૂરા, જે જે જયણા પાલેજી;
 તે તેહથી શુભભાવ લહીને, કર્મ આપણાં ટાલેજી.
 આપ હીનતા જે મુનિ^x ભાષે, માન સાંકડે લોકેજી;
 એ હૃદ્ધર વ્રત એહનુ હાખ્યું, જે નવિ કૂલે ફેકેજી.^૧ ૮૦
 પ્રથમ સાધુ ખીજે વરશ્રાવક, ત્રીજે સંવેગપાખીજી;
 એ ત્રણે શિવ-મારગ કહીએ, જિહાં છે પ્રવચન સાખીજી.
 શેષ ત્રણ્ય ભવ-મારગ કહીએ, કુમતિકદાત્રહ ભરિયાજી;
 ગૃહિ-ચતિલિંગ-કુલિંગે લખીએ, સકલદોષના દરિયાજી.^૨ ૮૧
 જે વ્યવહાર મુગતિમારગમાં, ગુણઠાણાને લેખેજી;
 અનુક્રમે ગુણશ્રેણિનું⁺ ચઢવું, તેહિજ જિનવર દેખેજી.
 જે પણ દ્રવ્યક્રિયા પ્રતિપાલે, તે પણ સંમુખભાવેજી;
 શુકલખીજની ચંદ્રકલા જિમ, પૂર્ણભાવમાં આવેજી. ૮૨

x મુખ

૧ સરખાવો.—આયરતરતમાળ, સુદુક્કર માળસંકડે લોધ,
 સંવર્ગિપક્ષિચત્ત, ઓસન્નેળ ફુટં કાઝ.
 ઉપદેશમાલા ગાથા ૫૨૪.

૨ સાવજ્જજોગપરિવજ્જણાઝ સંવોત્તમો અ જહ્મમ્મો,
 ઘોઠો સાવયધાગો, તદ્દયો સંવિગ્ગિપક્ષો ય.
 સેસા મિચ્છાદિટ્ઠી, ગિહિલિંગકુલિંગદંવલિગેહિ,
 જહ તિણિય મોક્ષપહા સંસારપહા તહા તિણિય.
 શ્રી. ઉપશમાલા પ્રકરણ ગાથા ૫૧૯-૫૨૦.
 + સેહિનું

તે કારણ લગ્નલલિતથી પણ, શીલ ધરે જે પ્રાણીજી;
 ધન્ય તેહ કૃતપુણ્ય કૃતારથ, મહાનિસીથે વાણીજી.^૨
 એ વ્યવહારનયે મન ધારો, નિશ્ચયનયમત દાખ્યુંજી;
 પ્રથમ અંગમાં વિતિગિચ્છાએ, ભાવચરણ નવિ ભાખ્યુંજી. ૮૩

દ્રવ્ય-ભાવસ્તવ

દાલ આઠમી

ચોપાઈની દેશી

અવર એક ભાષે 'આચાર, દયા માત્ર શુદ્ધજ વ્યવહાર;'
 જે બોલે તેહજ ઉત્થપે, 'શુદ્ધ કરું હું' મુખ ઈમ જપે. ૮૪
 જિનપૂજલલિક શુભવ્યાપાર, તે માને આરંભ અપાર;
 નવિ જાણે ઉતરતાં નઈ, મુનિને જીવદયા કિહાં ગઈ? ૮૫
 જો ઉતરતા મુનિને નદી, વિધિજોગે નવિ હિંસા વદી;
 તેા વિધિજોગે જિન-પૂજના, શિવ કારણ મતઃ ભૂલોજના. ૮૬
 વિષયારભતણેા જિહાં ત્યાગ, તેહથી લહિએ ભવજલ-તાગ;
 જિનપૂજમાં શુભભાવથી, વિષયારંભ તણેા ભય નથી. ૮૭
 સામાયિકપ્રમુખે શુભભાવ, યદ્યપિ લહિએ ભવજલ નાવ;
 તેા પણ જિનપૂજાએ* સાર, જિનનો વિનય કહ્યો ઉપચાર. ૮૮

૧ ઘ.ને ણં સે પુરિસે કયત્થે મહાણુમાવે જે ણં લોગ-
 લજ્જવિ સીલં પાલેહ

શ્રી મહાનિસીથ સૂત્ર

x મમ. * પૂજમાં.

આરંભાદિક શંકા ધરી, જે જિનરાજ લક્ષિત પરિહરી;
 દાન માન વંદન આદેશ, તો તુજ સળસો પડ્યો કિલેશ. ૮૯
 સ્વરૂપથી દીસે સાવધ, અનુબંધે પૂજા નિરવધ;
 જે કારણ જિનશુભુ બહુમાન, જે *અવસર વરતે શુભધ્યાન ૯૦
 જિનવર પૂજા દેખી કરી, ભવિયણ ભાવે ભવજલ તરી;
 છકાયના રક્ષક હોય વલી, એહ ભાવ જાણે કેવલી. ૯૧
 જલ તરતાં જલ ઉપર યથા, મુનિને દયા ન હોએ વૃથા;
 પુષ્પાદિક ઉપર તિમ જાણુ, પુષ્પાદિક પૂજને ઠાણુ. ૯૨
 તો મુનિને નહીં કિમ પૂજના, એમ તું શું ચિતે શુભમના ?
 રાગીને ઔષધ સમ એહ, નીરોગી છે મુનિવર દેહ. ૯૩

દ્રવ્ય-ભાવસ્તવ (ચાલુ)

દાસ-નવમી

પ્રથમ ગોવાલતણે ભવેજી-એ દેશી.

ભાવસ્તવ મુનિને ભલોજી, બિહું ભેદે ગૃહી ધાર;
 ત્રીજે અધ્યયને કહ્યોજી, મહાનિશીથ મઝાર. ૯૪
 સુણો જિન ! તુઝ વિણ કવણુ આધાર ? એ આંકણી,
 વલી તિહાં ફલ દાખિયુંજી, દ્રવ્યસ્તવનુંરે સાર;
 રવર્ગ બારમું ગેહિનેજી, એમ દાનાદિક ચાર. સુણો ૦ ૯૫
 છઠ્ઠે અંગે દ્રૌપદીજી, જિનપ્રતિમા પૂજેધ;
 સૂરિયાલ પરે ભાવથીજી, એમ જિન વીર કહેધ. સુણો ૦ ૯૬

નારદ આઁયે નવિ થઈજી, ઉભી તેહ સુજાણુ;
 તે કારણે તે શ્રાવિકાજી, લાષે આલ અજાણુ. સુણો ૧૦ ૬૭
 જિનપ્રતિમા આગલ કહ્યોજી, શકસ્તવ તેણિ નારિ;
 જાણે કુણુ વિણુ શ્રાવિકાજી, એહવિધ હૃદય-વિચારિ. સુણો ૧૦ ૬૮
 પૂજે જિનપ્રતિમા પ્રતેજી, સૂરિયાલ સુરરાય;
 વાંચી પુસ્તક રત્નનોજી, લેઈ ધરમ વ્યવસાય. સુણો ૧૦ ૬૯
 રાયપસેણી સૂત્રમાંજી, મહોટો એહ પ્રબંધ;
 એહ વચન અણુમાનતાંજી, કરે કરમનો બંધ સુણો ૧૦ ૧૦૦
 વિજયદેવ વક્તવ્યતાજી, જીવાભિગમે રે એમ;
 જે ચિતિ છે એ સુરતણીજી, તો જિનગુણુથુતિ કેમ ? સુણો ૧૦ ૧૦૧
 સિદ્ધારથરાયે કર્યોજી, યાગ અનેકપ્રકાર;
 કુદ્દપસૂત્રે ઈમ લાષિયુંજી, તે જિનપૂજા સાર. સુણો ૧૦ ૧૦૨
 શ્રમણોપાસક તે કહ્યોજી, પહિલા અંગ મોઝાર;
 યાગ અનેરા નવિ કરેજી, તે જાણો નિરધાર. સુણો ૧૦ ૧૦૩
 ઈમ અનેક સૂત્રે લણ્યુંજી, જિનપૂજા ગૃહિ-કૃત્ય;
 જે નવિ માને તે સહીજી, કરસ્યે બહુલવ નૃત્ય. સુણો ૧૦ ૧૦૪

શ્રી જિનપૂજામાં નિર્જરા.

ઢાલ દશમી.

જ' સુરસંધા સા સુરસંધા, અથવા એણે પુર કંબલ

કોઈ ન લેસી-એ દેશી.

અવર કહે પૂજાદિકઠામે, પુણ્યબંધ છે શુભપરિણામે;
 ધર્મ ઇહાં કોઈ નવિ દીસે, જિમ વ્રતપરિણામે ચિત દીસે. ૧૦૫

નિશ્ચયધર્મ ન તેણે જાણ્યો, જે શલેશી અંતે વખાણ્યો;
 ધર્મ અધર્મ તણો ક્ષયકારી, શિવસુખ દે જે ભવજલતારી. ૧૦૬
 તસ સાધન તું જે જે દેખે, નિજ નિજ શુભકાણાને લેખે;
 તેહ ધરમ વ્યવહારે જાણો, કારજ કારણ એક પ્રમાણો. ૧૦૭
 એવંભૂત તણો મત ભાખ્યો, શુદ્ધ દ્રવ્યનય ઈમ વલિ દાખ્યો;
 નિજસ્વભાવપરિણતિ તે ધર્મ, જે વિભાવ તે ભાવજ કર્મ. ૧૦૮
 ધર્મ શુદ્ધ-ઉપયોગસ્વભાવે, પુણ્ય પાપ શુભ અશુભ વિભાવે;
 ધર્મહેતુ વ્યવહારજ ધર્મ, નિજસ્વભાવ પરિણતિનો મર્મ. ૧૦૯
 શુભયોગે દ્રવ્યાશ્રવ થાય, નિજપરિણામ ન ધર્મ હણાય;
 યાવત્ યોગક્રિયા નહીં થંભી, તાવત્ જીવ છે યોગારંભી. ૧૧૦
 મલિનારંભ કરે જે કિરિયા, અસદ્દારંભ તજ તે તરિયા;
 વિષયકષાયાદિકને ત્યાગે, ધર્મમતિ રહિએ શુભમાગે. ૧૧૧
 સ્વર્ગહેતુ જે પુણ્ય કહીજે, તેા સરાગસંયમ પણ લીજે;
 બહુરાગે જે જિનવર પૂજે, તસ મુનિની પરે પાતિક ધૂજે. ૧૧૨
 ભાવસ્તવ એહથી* પામીજે, દ્રવ્યરત્ન એ તેણે કહીજે;
 દ્રવ્ય શબ્દ છે કારણ વાચી, બ્રમે* મ ભૂલો કર્મ નિકાચી. ૧૧૩

સાચી ભક્તિ-પ્રભુપ્રેમ.

હાલ અગીયારમી.

દાન ઉલટ ધરી દીજીએ-એ દેશી.

કુમતિ ઇમ સકલ દૂરે કરી, ધારીએ ધર્મની રીતરે;
હારીએ નવિ પ્રભુબલથકો, પામીએ જગતમાં જીતરે,
સ્વામી સીમંધરા! તૂં જયો-એ આંકણી. ૧૧૪

ભાવ બાણે સકલ જંતુના, ભવ થકી દાસને રાખરે;
બોલિયા બોલ જે તે ગણું, સફલ જે છે તુજ સાખરે. સ્વામી. ૧૧૫

એક છે રાગ તુજ ઉપરિ, તેહ મુજ શિવતર-કંદરે;
નવિ ગણું તુજ પરિ અવરને, જે મિલે સુરનરવૃંદરે. સ્વામી. ૧૧૬

તુજ વિના મેં બહુ દુઃખ લહ્યાં, તુજ મિલે તે કિમ હોયરે?
મેહ વિષુ મોર માએ નહીં, મેહ દેખી માએ સોયરે. સ્વામી. ૧૧૭

મનથકી મિલન મેં તુજ કિયો, ચરણ તુજ ભેટવા સાંધરે!
કીજીએ જતન જિનએ વિના! અવરનવાંછિએ? કાંધરે. સ્વામી. ૧૧૮

તુજ વચન-રાગ-સુખ આગલે, નવિ ગણું સુરનર શર્મરે;
કોડી જે કપટ કોઈ દાખવે, નવિ તબું તોએ તુજ ધર્મરે. સ્વામી. ૧૧૯

તું મુજ હૃદયગિરિમાં વસે, સિંહ જે પરમ નિરીહરે;
કુમત માતંગના જૂથથી, તો કિશી પ્રભુ! મુજ ખીહરે? સ્વામી. ૧૨૦

કોડી છે દાસ પ્રભુ! તાહરે, માહરે દેવ તું એકરે;
કીજીએ સાર સેવક તણી, એ તુજ ઉચિત વિવેકરે. સ્વામી. ૧૨૧

લક્ષિતલાવે ઇશ્યું લાખીએ, રાખીએ એહ મનમાંહીરે;
 દાસનાં લવ-દુઃખ વારિએ, તારિએ સો ગ્રહી ખાંહીરે, સ્વામી.૧૨૨
 ખાલ નિમ તાત આગલિ કહે, વિનવું હું તિમ તુજરે;
 ઉચિત જાણો તિમ આચરું, નવિરહું તુજ કિસ્યું ગુર્જરે.સ્વામી. ૧૨૩
 મુજ હોળે ચિત્ત-શુભલાવથી, લવ લવ તાહરી સેવરે;
 યાચિએ કોડી ચતને કરી, એહ તુજ આગલે દેવ ! રે. સ્વામી.૧૨૪

કલશ

ઇમ સયલ-સુખકર દુરિત-ભયહર, વિમલ-લક્ષણ-ગુણધરો;
 પ્રભુ અજર અમર નરિંદ-વંદિત, વીનંચો સ્ત્રીમંધરો.
 નિજ નાદ-તર્જિત-મેઘ-ગર્જિત, ધૈર્ય-નિર્જિત મંદરો,
 શ્રી નયવિજય બુધ ચરણસેવક, જશવિજય બુધ જયકરો.

ઇતિ મહોપાધ્યાય શ્રીમદ્ યશોવિજયજી વિરચિત
 નયવિચાર ગર્ભિત સવાસો ગાથાનુ શ્રીસ્ત્રીમધર
 જિન-વિનતી રૂપ સ્તવન સંપૂર્ણ.

શ્રીમદશોવિજયજી ઉપાધ્યાયકૃત

કુમતિ-મદ-ગાલન શ્રી વારસ્તુતિરૂપ

દોઢસો ગાથાનું હુંડીનું સ્તવન.

ઠાલ ૧ લી.

એ છિડી કિહા રાખી અયવા લવિકા ! સિદ્ધચક્રપદ વંદો-એ દેશી.

પ્રણમી શ્રીશુરના પયપંકજ, શુભશયું વીરજિણુંદ;

ઠવણનિશ્લેષ પ્રમાણ પંચાંગી, પરખી લહો આણુંદરે.

જિનજી ! તુજ આણા શિર વહિએ,

તુજ શાસન નય શુદ્ધ પ્રરૂપણ; શુભથી શિવસુખ લહિએરે.

જિનજી ! તુજ આણા શિર વહિએ.-એ આંકણી. ૧

શ્રી અનુયોગદુવારે લાખ્યા, ચાર નિશ્લેષા સાર;

ચાર સત્ય દશ સત્યા લાખ્યા, ઠાણાંગે* નિરધારરે. જિનજી ! ૨

જાસ ધ્યાન કિરિયામાંહિ આવે, તેહ સત્ય કરી જાણું;

શ્રીઆવશ્યકસૂત્ર પ્રમાણે, વિગતે તેહ વખાણુંરે. જિનજી ! ૩

ચોવીસત્યમાંહિ નિશ્લેષા, નામ દ્રવ્ય દોય લાવું;

કાઉરસગ્ગ આલાવે ઠવણા, લાવ તે સઘલે લ્યાવુરે. જિનજી ! ૪

*સરખાવો:-“ચત્તવિહે સચ્ચે પત્રત્તે, તં નામસચ્ચે ઠવણસચ્ચે
દવ્વસચ્ચે માવસચ્ચે” “દસવિહે સચ્ચે પત્રત્તે, તં જહા-જ-
ણવયસાગયઠવણા નામે રુવે પહુચ્ચસચ્ચેય । વવહારમાવજોય,
દસમે ઓવાગસચ્ચેય ॥ ૧ ॥” -શ્રી ઠાણાંગ સૂત્ર.

પુસ્તક-લિખિત સકલ જિમ આગમ, તિમ આવશ્યક એહ;
 ભગવદ્ નંદી સાજે સમ્મત, તેહમાં નહીં સંદેહરે. જિનજી ! ૫
 સૂત્ર આવશ્યક જે ઘરઘરનું, કહસ્યે તે અજ્ઞાની;
 પુસ્તક અર્થ-પરંપર આંચું, માને તેહજ જ્ઞાનીરે. જિનજી ! ૬
 અંભીલિપિ શ્રીગણધરદેવે, પ્રણુમી ભગવદ્ આદે;
 જ્ઞાનતણી તે ઠવણા અથવા, દ્રવ્યશ્રુત અવિવાદેરે. જિનજી ! ૭
 ભેદ અઢારજ^૧ અંભીલિપિના, સમવાયાંગે દીઠા;
 શુદ્ધ અરથ મરડો ભવ બહુલા, ભમશે કુમતી ધીઠારે. જિનજી ! ૮
 અંભીલિપિ જે તેહનો કર્તા, તો લેખક પણ આવે;
 ગુરુઆણા વિણ અરથ કરે જે, તેહનો ખોલ ન ભાવેરે.^૨જિનજી ! ૯
 જિનવાણી પણ દ્રવ્ય-શ્રુત છે, નંદીસૂત્રને લેખે;
 જિમ તે તિમ અંભીલિપિ નમિયે, ભાવ તે દ્રવ્યવિશેષેરે. જિનજી ! ૧૦
 જિમ અજીવ સંયમનું સાધન, જ્ઞાનાદિકનું તેમ;
 શુદ્ધભાવ આરોપે વિધિસ્થું, તેહને સઘલે ખેમરે. જિનજી ! ૧૧
 શુદ્ધભાવ જેહનો છે તેહના, ચાર નિશ્લેષા સાચા;
 જેહમાં ભાવ અશુદ્ધ છે તેહના, એક કાચે સવિકાચારે. જિનજી ! ૧૨
 દશવૈકાલિકે^x દૂષણ દાખ્યું, નારીચિત્રને ઠામે;
 તો કિમ જિનપ્રતિમા દેખીને, ગુણ નવિ હોય પરિણામેરે? જિનજી ! ૧૩

૧ અઢાર જે. ૨ કાવેરે.

×સરખાવો:—“ ચિત્તમિત્તિ ન ણિજ્ઞાપ, નારિં વા સુઅલંકિયં ।

મક્ષરંપિ વ દદ્દૂળ દિદ્દિઠ પડિસમાહરે ॥ ૧ ॥ ”

શ્રી દશ વૈકાલિક સૂત્ર

રુચકદીપે એક ડગલે જાતાં, પડિમા નમિય આણુદે;
 આવતાં એક ડગલે નંદીસરે, બીજે ઇલાં જિન વદેરે. જિનજી ! ૧૪
 ત્રિછી ગતિ એ ભગવઈ ભાખી, જંઘાચારણ કેરી;
 પડંગવન નંદન ઇલાં પડિમા, ઊર્ધ્વ^૨ નમે ઘણેરીરે. જિનજી ! ૧૫
 વિદ્યાચારણ તે એક ડગલે, માનુષોત્તરે જાય;
 બીજે નંદીસરે જિનપ્રતિમા, પ્રણમી પ્રમુદિત થાયરે. જિનજી ! ૧૬
 તિલાંથી પડિમા વંદણ કારણ, એક ડગલે ઇલાં આવે;
 ઊર્ધ્વપણે જાતાં જો ડગલાં, આવતાં એક સ્વભાવેરે. જિનજી ! ૧૭
 ચતક (ઇક-) વીશમે નવમ ઉદેશે, પ્રતિમા મુનિવર વંદી;
 ઇમ દેખી જે અવલા ભાજે, તસ મતિ કુમતિ કંદીરે. જિનજી ! ૧૮
 આલોઅણુનું ઠાણુ કહ્યું જે, તેહ પ્રમાદ ગતિ કેરો;
 તીર ગતિ જે જાત્ર વિચાલે, રહે તે ખેદ ઘણેરીરે. જિનજી ! ૧૯
 કરી ગોચરી જિમ આલોએ, દશવૈકાલિક સાખે;
 તિમ એ ઠામ પ્રમાદ આલોએ, નહીં દોષ તે પાખેરે. જિનજી ! ૨૦
 કહે કોઈ એ કહેવા માત્રજ, કોઈ ન ગયો નવિ જાસ્યે;
 નહીં તો લવણશિખા માંહિ જાતાં, કિમ આરાધક થાસ્યેરે? જિનજી ! ૨૧
 સત્તર સહસ્ર જોયણુ જઈ ઉંચા, ચારણુ તીર્થાં ચાલે;
 સમવાયાંગે પ્રગટ પાઠ એ, સ્યું કુમતિ ! ભ્રમ ઘાલેરે? જિનજી ! ૨૨
 'ચૈત્ય' શબ્દનો જ્ઞાન અરથ તે, કહો કરવો કુણુ હેતે ?
 જ્ઞાન એક ને ચૈત્ય ઘણું છે, ભૂલે જડ સંકેતેરે જિનજી ! ૨૩

રુચકાદિકનાં ચૈત્ય નમ્થાં તે, સાસય પડિમા કહિએ;
 જેહ ઇહાંનાં તેહ અશાશ્વત, બિહુંમાં લેહ ન લહિએરે. જિનજી ! ૨૪
 જે ઉપર સાહિજી ! તુજ કરુણા, શુદ્ધ અરથ તે લાખે;
 તુજ આગમનો શુદ્ધ પ્રરુપક, સુજસ અભિયરસ ચાખેરે. જિનજી ! ૨૫

ઠાલ ૨

મહાવિદેહક્ષેત્ર સોહામણું-એ દેશી.

તુજ આણુ સુજ મનિ વસી, જિહાં જિનપ્રતિમા સુવિચાર; લાલરે,
 રાયપસેણી સૂત્રમાં, સૂરિઆભતણો^૧ અધિકાર; લાલરે. તુજ૦ ૧

૧ “તએણું તરસ સૂરિયાભરસ દેવસ્ય પંચવિહાએ પન્નજતીએ
 પન્નજતિભાવંગયરસ સમાગરસ ઇમેયારુવે અન્નઝતિયએ પથિએ મણો-
 ગએ સંકપ્પે સમુપ્પન્નિજતથા ।કં મે પુવ્વિં કરણિન્નજં ? કિં મે પચ્છા
 કરણિન્નજં ? કિં મે પુવ્વિં સેયં ? કિં મે પચ્છા સેયં ? કિં મે
 પુવ્વિં પચ્છાવિ હિયાએ સુહાએ ખમાએ જિસ્સેસાએ આણુગામિયતાએ
 ભવિરસધ ? તએણું તરસ સૂરિયાભરસ દેવસસ સામાણિયપરિસોવવણુગા
 દેવા સૂરિયાભરસ ઇમેયારુવં અન્નઝતિયં૦ સમુપ્પન્નં સમભિન્નણિતા
 જેણેવ સૂરિયાભે દેવે તેણેવ ઉવાગચ્છંતિ, સૂરિયાભં દેવં કરયલપરિ-
 ગ્ગહિયં દસનહં સિરસાવત્તં મત્થએ અંજલીં કટ્ટુદુ જએણું વિજ-
 એણું વદ્ધાવેધ, વદ્ધાવેતા એવં વયાસી-એવં ખલુ દેવાણુપિયાણું સૂરિ-
 યાભે વિમાણે મિદ્ધાયતણે જિણુપડિમાણું જિણુસેહપ્પમાણુમેતાણું
 અટ્ટસયં સન્નિષિત્તાણું વિટ્ટધ, સલાએણું સુહમાએણું
 માણુવએ એધયખભે વધરામએસુ ગોલવટ્ટસમુગ્ગએસુ ખલુધઓ જિણુ-

તે સુર અભિનવ ઉપન્યો, પૂછે સામાનિક દેવ; લાલરે,
 ‘ શું મુજ પૂરવ ને પછી, હિતકારિ કહો તતખેવ ’ લાલરે, તુજ ૦ ૨
 તે કહે ‘ એહ વિમાનમાં, જિનપડિમા દાઢા જેહ; લાલરે,
 તેહની તુમહે પૂજા કરો, પૂવ પચ્છા હિત એહ ’ લાલરે, તુ ૦ ૩
 પૂરવ પચ્છા શખ્દથી, નિત્ય કરણી જાણે સોય; લાલરે,
 સમકિતદષ્ટિ સદહે, તે દ્રવ્યથકી કિમ હોય ? લાલરે. તુજ ૦ ૪
 દ્રવ્યથકી જે પૂજિયાં, પ્રહરણ કોશાદિ અનેક; લાલરે,
 તેહજ બિહું જૂઠાં કહ્યાં, એ તો સાચો ભાવ વિવેક. લાલરે. તુજ ૦ ૫
 ચક્રચણ જિણનાણની, પૂજા જે ભરતે કીધ; લાલરે,
 જિમ તિહાં તિમ અન્તર ઇહાં, સમકિતદષ્ટિ સુપ્રસિદ્ધ. લાલરે. તુ ૦ ૬
 પહિલે ભવ પૂરવ કહે, જ્ઞાતા દર્દુર સંખંધ; લાલરે,
 પચ્છા કહુઅ વિષય કહ્યા, વલી મૃગાપુત્ર પ્રખંધ. લાલરે. તુ ૦ ૭
 આગમેસીભદ્રા કહ્યા, ગઈઠિઈકહ્યાણા દેવ; લાલરે,
 તસ પૂરવ પચ્છા કહે, ત્રિહું કાલે હિત જિન-સેવ. લાલરે તુ ૦ ૮
 જસ પૂરવ પચ્છા નહીં; મધ્યે પણ તસ સંદેહ; લાલરે,
 ઇમ પહીલે અંગે કહ્યું, સૂધો અર્થ તે એહ. લાલરે તુ ૦ ૯

સકહાઓ સન્નિખિત્તાઓ ચિકૃંતિ, તાઓ ણું દેવાણુપિયાણું અનેસિં
 ચ બહુણું વેમાણિયાણું દેવાણું દેવીણું ય અચ્ચણિજ્ઞઓ જાવ પનજ્ઞ-
 વાસણિજ્ઞઓ, તું એયંણું દેવાણુપિયાણું પુવિં કરણિજ્ઞં એયંણું
 દેવાણુપિયાણું પચ્છા કરણિજ્ઞં એયંણું દેવાણુપિયાણું પુવિં
 પચ્છાવિ હિયાએ સુદ્ધાએ ખમાએ નિરસેસાએ આણુગામિયતાએ
 અવિરસઈ ઇતિ રાયપસેણીઉપાગે.

પચ્છાપેચ્યાશખ્દનો, જે ફેર કહે તે હુંક; લાલરે,
 શખ્દતણી રચના ઘણી, પણ અરથ એક છે પુઠ. લાલરે તુજાં ૧૦
 વાંચી પુસ્તક રતનાં, હવે લેઈ ધરમ વ્યવસાય; લાલરે,
 સિદ્ધાયતને તે ગયો, જિહાં દેવછંદાનો ઠાય. લાલરે, તુજાં ૧૧
 જિનપ્રતિમા દેખી કરી, કરે શિર પ્રણામ શુભ ખીજ; લાલરે,
 પુષ્પ-માલ્ય-ચૂર્ણ કરી, વસ્ત્રાલરણે વલી પૂજ, લાલરે, તુજાં ૧૨
 કૂલ પગર આગે કરી, આલેખે મંગલ આઠ; લાલરે,
 ધૂપ દેઈ કાંચે સ્તવી, કરે શકસ્તવનો પાઠ; લાલરે; તુજાં ૧૩
 જેહના સ્વમુખે જિન કહે, ભવસિદ્ધિ પ્રમુખ છ બોલ; લાલરે,
 તાસ ભગતિ જિનપૂજના, નવિ માને તેહ નિટોલ લાલરે તુજાં ૧૪
 પ્રભુ આગલ નાટક કર્યું, ભગતિ સૂરિયાલે સાર; લાલરે,
 ભગતિતણું ફલ શુભ કહ્યાં, શ્રીઉત્તરાધ્યયન મોઝાર. લાલરે તુજાં ૧૫
 અંગ ઉપાંગે ઘણે કહી, એમ દેવ દેવીની ભક્તિ; લાલરે,
 આરાધકતા તેણે થઈ, ઈહાં તામલી ઈંદ્રની ચુક્તિ. લાલરે તુજાં ૧૬
 ભક્તિ જીતધર્મે કરી, લીચે દાઢા અવર જિન અંગ; લાલરે,
 થૂલ રચે સુર ત્રણ તે, કહે જાંબૂપત્તી અંગ; લાલરે. તુજાં ૧૭
 શતક દશમે અંગ પાંચમે, ઉદ્દેશે છઠ્ઠે ઈંદ્ર; લાલરે,
 દાઢ તણી આશાતના, ટાલે તે વિનય અમંદ. લાલરે. તુજાં ૧૮
 સમકિતદૃષ્ટી સુર તણી, આશાતના કરસ્યે જેહ; લાલરે,
 હૃદ્દીલબોધિ તે હશે, ઠાણાંજે ભાખ્યું એહા લાલરે. તુજાં ૧૯

૧. સરખાવો:—“પંચર્હિ ઠાણેર્હિ જીવા બુદ્ધિવોહિયત્તાપ કાળાં
 પકરેતિ; તજહા અરિહંતાણં અવળાં ધયમાણે ૧ અરિહતપ-

તેહને જશ બોલ્યે કહ્યું, વલી સુલભબોધિતા થાય; લાલરે,
તેણે પૂજાદિક તેહનાં, કરણી શિવહેતુ કહાય. લાલરે તુજાં ૨૦
તપ સંયમ તરુસમ કહ્યાં, ફલસમ તે શિવસુરશર્મ; લાલરે,
સુરકરણી માને નહીં, નવિ બાણ્યો તેણે એ મર્મ. લાલરે તુજાં ૨૧
દશવૈકાલિકે નર થકી, સુર અધિક વિવેક જણાય; લાલરે,
દ્રવ્યસ્તવ તો તેણે કર્યા, માને તસ સુજશ ગવાય. લાલરે તુજાં ૨૨

લાલ ૩

ઋપભનો વંશ રચણાયરૂ-એ દેશી.

શાસન તાહરું અતિ ભલું, જગિ નહીં કોઈ તસ સરિખુંરે;
તિમ તિમ રાગ ઘણો વધે, જિમ જિમ બુગતિસ્થું પરખુંરે. ૧.

શાસન તાહરું અતિ ભલું-એ આંકણી

શ્રી અરિહંત અને તેહનાં,^૧ ચૈત્ય નમું ન અનેરાંરે,
અંબડ ને તસ શિષ્યનાં, વચન ઉવવાઈ ઘણેરાંરે. શાસન ૨.

પણતસ્સ ધમાસ્સ અવણ્ણ વયમાણે ૨ આયરિયડવજ્જાયાણં
અવણ્ણં વયમાણે ૩ ચાડવ્વણ્ણરસ સંધસ્સ અવણ્ણં વયમાણે
૪ વિવક્કતવવંમચેરાણં દેવાણ અવણ્ણં વયમાણે ૫ ”-સ્થાનાંગ.

+ “ ઘમ્મો મંગલમુક્કિંટ્ટં, અહિંસા સંજમો તવો
દેવાવિ તં નમંસતિ, જસ્સ ઘમ્મે સયા મણો ॥ ૧ ॥ ”

શ્રી દશવૈકાલિક સૂત્ર.

૧ શ્રી અરિહંતને વલી તેહના, અરિહંત ચૈત્ય તે અતિ ભલાં
તેહ નમું ન અનેરાંરે.

‘ચૈત્ય’શબ્દ તણે। અરથ તે, પ્રતિમા નહિ કોઈ ખીજેરે;
 જેહ દેખી શુણુ એતિએ, તેહજ ચૈત્ય પતીજેરે. શાસન૦ ૩
 ઇમજ આલાવે આણુંદને, જિનપ્રતિમા નતિ દીસેરે;
 સમ્મ અંગના અર્થથી, તે નમતાં મન હીંસેરે. શાસન૦ ૪
 પરતીર્થી સુર તેહની, પ્રતિમાની નતિ વારીરે;
 તેણે મુનિ જિન પ્રતિમા તણી, વંદન નીતિ નિરધારીરે. શાસન૦ ૫
 પરતીર્થીએ જે પરિગ્રહ્યા, મુનિ તે તો^૧ પરતીર્થીરે;
 ત્રણ શરણ માંહિ ચત્ય તે; કહે^૨ પ્રતિમા શિવઅર્થીરે. શાસન૦ ૬
 ‘વંદાન કિશું પ્રતિમા પ્રતિ’ ? એમ કહે જે છલ હેરીરે;
 ઉત્તર તાસ સંભવ તણી, શૈલી છે સૂત્ર કેરીરે. શાસન૦ ૭
 દશવિધ બહુવિધ જિમ કહ્યું, વૈયાવચ્ચ જહ^૪ જોગેરે;
 દશમે તે અગે તથા ઇહાં, જોડીએ નયકપયોગેરે, શાસન૦ ૮
 સાધુને જિનપ્રતિમા તણું, વૈયાવચ્ચ તિહાં ખોદ્યુરે;
 તેહ અરથથકો કુમતિનું, હિયકું કાંઈ ન ખોદ્યુંરે. શાસન૦ ૯
 સંઘ તણી જિમ થાપના, વૈયાવચ્ચ જસવાદોરે;
 જાણીએ જિનપ્રતિમાતણું, તિમ ઇહાં કવણુ વિવાદોરે ? શાસન૦ ૧૦
 ઇમ સવિ શ્રાવક સાધુને, વંદનનો અધિકારોરે;
 સૂત્રે કહ્યો પ્રતિમાતણો, હવે કહું પૂજા-વિચારો રે. શાસન૦ ૧૧
 યાગ અનેક કર્યાં કહ્યા, શ્રી સિદ્ધારથરાજે રે;
 તે જિનપૂજના કેલપમાં, પશુના યાગ^૫ ન છાજે રે. શાસન૦ ૧૨

શ્રીજિન પાસને તીરથે, શ્રમણોપાસક તેહો રે;
 પ્રથમ અંગે કહ્યો તેહને, શ્રીજિનપૂજનો નેહો રે. શાસન૦ ૧૩
 શ્રેણિક મહાબલ પ્રમુખના, ઇમ અધિકાર અનેકો રે;
 છઠ્ઠે અંગે વલી દ્રૌપદી, પૂજે પ્રગટ વિવેકો રે. શાસન૦ ૧૪
 નારદ દેખીને નવિ થઇ, ઉભી તેહ સુબાણુ રે;
 જાણીએ તેણે તે શ્રાવિકા, અક્ષર એહજ પ્રમાણુ રે. શાસન ૧૫
 આમ્મિલ અન્તર છડુંનું, ઉપસર્ગે તપ કીધુ રે;
 કિમ નવિ કહિએ તે શ્રાવિકા ? ધર્મે કારજ સીધું રે. શાસન૦ ૧૬
 રાયકન્યા કહી શ્રાવિકા, ન કહી ઇમ જે બૂલે રે;
 રાજમતી કહી તેહવી, તિહાં સન્દેહ તે બૂલે રે.^૧ શાસન૦ ૧૭
 હરિ પરિ કર્મ નિયાણુનુ, ઇહ લવે ભોગ ન નાસે રે;
 સમકિત લહે પરણ્યાપછી, કહે તે શું ન વિમાસે રે ? શાસન૦ ૧૮
 જિણુધર કેણુ કરાવિયું ? તિહાં પ્રતિમા ને પછડા રે;
 તેહની પૂજા તે કુણુ કરે ? એમ પરખે તે ગરિહા રે. શાસન૦ ૧૯
 વર નવિ માગ્યો પૂજતાં, શકસ્તવે શિવ માગે રે;
 ભકિત સમી સૂરિયાલને, વિરતિ વિશેષથી જાગ રે. શાસન૦ ૨૦
 ધર્મ વિનય અરિહન્તનો, ઇમ એ લોગઉવચારો રે;
 સંલવે સર્વને જાણિએ, સમકિત શુદ્ધ આચારો રે. શાસન૦ ૨૧
 આણુન્દનો વિધિ નવિ કહ્યો, રાયપ્રદેશીને પાઠે રે;
 સંલવ સર્વ ન માનસ્યે, વીંટાસ્યે તેહ આઠે રે. શાસન૦ ૨૨

પડિકમણાદિક ક્રમ નહીં, પાઠ સમમ અંગે રે;
 પૃથમઅણુઓગથી^૧ પ્રકરણે, સર્વ કહ્યું વિધિ રંગે રે. શાસન૦ ૨૩
 કિહાં એક એક દેશજ અહે, કિહાં એક અહે તે અશેષો રે;
 કિહાં એક ક્રમ ઉત્ક્રમ અહે,^૨ એ શ્રુતશક્તી વિશેષો રે. શાસન૦ ૨૪
 શાસનનો જે પ્રભાવના, તે સમકિતનો આચારોરે;
 શ્રીજિનપૂજાએ જે કરે, તે લહે સુજશ લંડારો રે. શાસન૦ ૨૫

:૦:

ઠાલ ચોથી.

ઝાઝરીયા મુનિવર ! ધન ધન તુમ અવતાર એ દેશી.

કોઇ કહે જિન પૂજતાંજી જે પટ્ટકાય આરંભ;

તે કિમ શ્રાવક આચરેજી ? સમકિતમાં ચિરથંભ;

સુખદાયક તોરી આણા સુજ સુપ્રમાણુ. ટેક ૧

તેહને કહીએ જતના ભક્તિ, કિરિયામાં નહિં દોષ;

પડિકમણુ મુનિદાન વિહારે, નહીં તો હોય તસ પોષ. સુખ૦ ૨

સાહમીવચ્છલ પક્ષિખયપોસહ, ભગવર્ધ અંગ પ્રસિદ્ધ;

ઘર નિર્વાહ ચરણુ લિએ તેહનાં, જ્ઞાતામાંહિં હરિ કીધ. સુખ૦ ૩

કૂણિક રાય ઉદાયન કીધા, વંદનમહ સુવિવિધ;

શ્વહાયાકયખલિકમ્મા કહિયા, તુંગીયશ્રાદ્ધ અનેક. સુખ૦ ૪

સમકિતસંવરની તે કિરિયા, તિમ જિનપૂજા ઉદાર;

હિંસા હોય તો અરથદંડમાં, કહે નહીં ? તેહ વિચાર. સુખ૦ ૫

૧ પડિકમણુ ઓગથી ૨ કહે.

નાગ-ભૂત-જક્ષાદિક હેતે, પૂજા હિંસા રે ઉત્ત;
 રૂગડાંગમાં નવિ જિનહેતે, બોલે^૧ જે હોએ જીવત. સુખ૦ ૬
 જિહાં હિંસા તિહાં નહી જિન-આણા, તો કિમ સાધુ વિહાર ?
 કર્મખંધ નહી જયણા ભાવે, એ છે શુભવ્યવહાર. સુખ૦ ૭
 પ્રથમ ખંધ ને પછી નિજર્જરા, કૂપતણો રે દિઠુંત;
 કહિ કોઈ બેઠે બુધ ભાળે, ભાવ તે શુચિજલ તાંત. સુખ૦ ૮
 ઉપાદાનવશ ખંધન કહિયું, તસ હિંસા શિર ઉપચાર;
 પુષ્પાદિક^૨ આરમ્ભતણો ઇમ, હોય ભાવે પરિહારx સુખ૦ ૯
 જલ તરતાં જલ ઉપર મુનિને, જિમ કર્ણનોરે રંગ;
 પુષ્પાદિક ઉપર શ્રાવકને, તિમ પૂજામાંહિ ચંગ. સુખ૦ ૧૦
 યાત્રદાનથી શુભવિપાક જિમ, લહે સુખાહુકુમાર;
 પહિલે શુણ્ઠાણે ભદ્રક પણુ^૩, તિમ જિનપૂજા^૪ ઉદાર સુખ૦ ૧૧
 ઉપલક્ષણથી જિમ શીલાદિક, તિમ જિનપૂજા લીધ;
 મનુજઆયુ ખંધે તે સુખાહુ, તેણે સમકિત ન પ્રસિદ્ધ. સુખ૦ ૧૨
 મેઘજીવ ગજ શશઅનુકમ્પા, દાન સુખાહુ વિચાર;
 પહિલે શુણ્ઠાણે પણુ સુન્દર, તિમ જિનપૂજા પ્રકાર. સુખ૦ ૧૩
 દાનદેવપૂજાદિક સઘલાં, દ્રવ્યસ્તવ કહ્યાં જેહ;
 અસદારમ્ભી તસ અધિકારી, માંડી રહે જે ગેહ. સુખ૦ ૧૪

x “ જં જં સમયં જીવો, આવિસ્સદ્દ જેણ જેણ માવેણ ।
 સો તમિ તમિ સમય, સુદાસકં વધય કમ્મં ॥ ૧ ॥
 ૧ બોલીએ. ૨ પુષ્પાદિક. ૩ ભદ્રકપણે ૪ તેમ પૂજાથી.

સદારમ્ભમાં ગુણ બાણીજે, અસદારમ્ભનિવૃત્તિ;
 અરમણિકતા^૧ ત્યાગે લાધી, ઇમજર પ્રદેશી પ્રવૃત્તિ સુખ૦ ૧૫
 લિખિત શિલ્પશત ગણિત પ્રકાશ્યાં, ત્રણે^૩ પ્રબલિત હેત;
 પ્રથમ રાય શ્રીઋષલજિણિન્દ્રે, તિહાં પણ એ સંકેત. સુખ૦ ૧૬
 ચતનાએ સૂત્રે કહ્યું મુનિને, આર્યકરમ ઉપદેશ;
 પરિણામિક બુદ્ધિ વિસ્તારે, સમજે શ્રાદ્ધ અશેષ. સુખ૦ ૧૭
 આર્ય કાર્ય શ્રાવકનાં જે છે, તેહમા હિંસા દિઠ^૪;
 હેતુ સ્વરૂપ અનુબન્ધ વિચારે, નાશે દેઈ નિજ પિઠ^૫. સુખ૦ ૧૮
 હિંસાહેતુ અચતના લાવે, જીવ વધે તે સ્વરૂપ;
 આણ્ણાભંગ મિથ્યામતિ લાવે, તે અનુબન્ધવિરૂપ. સુખ૦ ૧૯
 હેતુસ્વરૂપ ન હિંસા સાચી, સેવી તે અનુબન્ધ;
 તે જમાલિપ્રમુખે દ્વલ પામ્યાં, કડુઆ કરી બહુ ધન્ધ. સુખ૦ ૨૦
 સ્વરૂપથી હિંસા ન ટલે છે, સમુદ્રજલે જે સિદ્ધ;
 વલી અપવાદપદે જે વરતે, પણ તેણે શિવપદ^૬ લીધ. સુખ૦ ૨૧
 સાધુવિહાર પરિ અનુબન્ધે, નહી હિંસા જિનલક્ષિત;
 ઈમ તે માને તેહની વાધે, સુજશ^૭ આગમ શક્તિ. સુખ૦ ૨૨

ઢાલ પાંચમી

માહરી સહિરે સમાણી એ દેશી.

સાસયપડિમા અહસય માને, સિદ્ધાયતનવિમાનેરે;

ધન ધન જિન વાણી ટેક

પ્રભુ તેં લાધી અંગ ઉવગે,^૮ વરણવશું તિમ રંગેરે ધન૦ ૩

૧ અરમણીયતા. ૨ એહિજ ૩ તિણે ૪ દિઠિ ૫ પિઠિ ૬ શિવ ગતિ ૭ સુખ જસ ૮ જીવે અંગે

કંચનમય કરપદ્મલ^૧ સોહો, ભવિજનનાં મન મોહો રે; ધન૦
અંકરતનમય નખ સસનેહા, લોહિતાક્ષમધ્યે રેહા રે. ધન૦ ૨

ગાત્રયષ્ટિ^૨ કંચનમય સારી, નાભિ તે કંચન-કયારી રે; ધન૦
રિઠ^૩રતન રોમ રાજિ વિરાજે, ચુચુક કંચન છાજે રે. ધન૦ ૩

શ્રીવચ્છ તે તપનીય વિશાલા, હોઠ તે લાલ પ્રવાલા રે; ધન૦
ઠંત ફટિકમય જીહ્વાલુ, વલી તપનીયનું તાલુ રે; ધન૦ ૪

કનક નાશિકા તિહાં સુવિશેષા^૪, લોહિતાક્ષની રેખા રે; ધન૦
લોહિતાક્ષરેખિત સુવિશાલા, નયન અંક રતનાલા રે. ધન૦ ૫

અચ્છિપત્તિ ભમુહાવલી કીકી, રિઠ^૩રતનમય નીકી રે; ધન૦
શ્રવણ નિલાડવટી ગુણુશાલા, કંચન અકઝમાલા રે. ધન૦ ૬

વજ્રરતનમય અતિહિ સોહાણી^૫, શીશઘડી સુખખાણી રે; ધન૦
કેશભૂમિ તપનીયનિવેશા, રિઠ^૩રતનમય કેશા રે. ધન૦ ૭

પૂઠે છત્ર ધરે પ્રત્યેકે, પ્રતિમા એક વિવેકે રે; ધન૦
દોય પાસે દોય આમર ઢાલે, લીલાએ જિનને ઉવારે રે. ધન૦ ૮

નાગ ભૂત યક્ષ ને કુંડધારા, આગે દોય ઉદારા રે; ધન૦
તે પડિમા જિનપડિમા આગે, માનું સેવા માગે રે. ધન૦ ૯

ઘન્ટ કલશ ભૂંગાર^૬ આયંસા, થાલ પાઈ સુપદ્ધિરે; ધન૦
મણુગુલિયા વાયકરગ પ્રચંડા, ચિતા રચણુકરંડા રે. ધન૦ ૧૦

હય ગય નર કિન્નર કિંપુરિસા, કંઠ ઉરગ વૃષ સરીસા રે; ધન૦
રચણુપુંજ વલી કૂલ અંગેરી, માલ્ય ને ચૂણું અનેરી રે. ધન૦ ૧૧

ગંધ વસ્ત્ર આભરણ ચંગેરી, સરસવ પુંજણી કેરી રે; ધન૦
 ઇમ પુષ્પાદિક^૧ પડલ વખાણ્યાં, આગે સિંહાસન જાણ્યાં રે. ધન૦ ૧૨
 છત્ર ને ચામર આગે સમુગ્ગા, તેલ કુષ્મત જુગ્ગા રે; ધન૦
 ભરિયા પત્ર^૨ ચોયગ સુવિલાસે, તગર એલા શુચિવાસે રે. ધન૦ ૧૩
 વલિ હરતાલ^૩ ને મનસિલ અંજન, સવિ સુગંધ મનરંજન રે; ધન૦
 ધ્વજ એક શત આઠ એ પૂરાં, સાધન સર્વ સનૂરાં રે. ધન૦ ૧૪
 સુર એ પૂજાસાધન સાથે, જિન પૂજે નિજ હાથે રે; ધન૦
 સિદ્ધાયતને આપ વિમાને, થૂલાદિક ખડુ માને રે. ધન૦ ૧૫
 એહ અપૂરવ હરિશણુ દીહું, સુરતરૂ કલથી મીહું રે; ધન૦
 એ સંસારસમુદ્રે નાવા, તારણુતરણસહાવા રે. ધન૦ ૧૬
 ઇમ વિક્રમય લવલવે શુણુરાગે, ઝીલે તેહ અતાગે રે; ધન૦
 રાચે માચે ને વલિ નાચે, ધરમધ્યાન મન સાચે રે. ધન૦ ૧૭
 થેઈ થેઈ કરતાં હે તે ભમરી, હર્ષે પ્રભુશુણુ સમરી રે; ધન૦
 યોગ નિરાલંબન લય આણી, વશ કરતા શિવરાણી રે. ધન૦ ૧૮
 ઇમ નંદીશ્વરપ્રમુખ અનેરાં, શાશ્વતચૈત્ય ભલેરાં રે; ધન૦
 તિહાં જિન પૂજી તે અનુમાને^૪, જનમસકલ નિજ માને રે. ધન૦ ૧૯
 કલ્યાણુક અદ્વાઈ વરસી, તિથિ ચઉમાસી સરખી રે; ધન૦
 તેહનિમિત્તે સુર જિન અરચે, નિત્ય ભક્તિપણુ^૫ વિરચે રે. ધન૦ ૨૦
 ભાવ અકબચલાવે જે મલિયો, તે નવિ જાણે ટલિયો રે; ધન૦
 ફરિ ત્રાંબુ નવિ હોય નિષેધે, હુચો હેમરસ વેધે રે. ધન૦ ૨૧

૧ પુષ્પાદિક ૨ પાત્ર ૩ હરિઆલ ૪ જિનપૂજે તે અનમાને
 ૫ સરિસીરે ૬ ભક્તિપણુ.

એકે જલલવ જલધિ લલાએ, તો તે અક્ષય થાયે રે; ધન૦
આપલાવ જિનગુણમાંહી આણે, તિમ તે અખયપ્રમાણે રે. ધન૦ ૨૨
અપુણુક્ત અડસય વડવૃત્તે, ઇમ સુર ભાવે ચિત્તે રે; ધન૦
ઇમ જિન પૂજ જે ગુણ ગાવે, સુજશ લીલ તે પાવે રે. ધન૦ ૨૩

ઠાલ છઠી.

મોલીડા હંસા રે ! વિષય ન રાચિએ એ દેશી.

સમકીત સૂધૂં રે તેહને જાણીએ, જે માને તુજ આણુ;
સૂત્ર તે વાંચે રે યોગ વહી કરી, કરે પંચાંગી પ્રમાણુ. સમકીત૦ ૧
ઉદ્દેશાદિક નહીં ચઢનાણુનાં, છે સુઅનાણુનાં તેહ;
શ્રીઅનુયોગદુવાર થકી લહી, ધરીએ યોગસું નેહ. સમકીત૦ ૨
ઉદ્દેશાદિક ક્રમ વિણુ જે લણે, આશાતે^૧ તેહ નાણુ;
નાણાવરણી રે ખાંધે તેહથી, ભગવઈ અંગ પ્રમાણુ. સમકીત૦ ૩
શ્રી નન્દી-અનુયોગદુવારમાં, ઉત્તરાધ્યયનેરે યોગ;
કાલચક્રણુનેરે વિધિ સઘલો કહ્યો, ધરિએ તે ઉપયોગ. સમકીત૦ ૪
ઠાણે ત્રીજે રે વલી દશમે કહ્યું, યોગ વહે જેહ સાધ;
આગમેસિલદા તે સંપજે, તરે સંસાર અગાધ. સમકીત૦ ૫
યોગ વહીને રે સાધુ શ્રુત લણે, શ્રાવક તે ઉપધાન;
તપઉપધાને રે શ્રુતપરિચહ કહ્યા, નન્દીએ તેહ નિદાન. સમકીત૦ ૬
ઈરિયાદિકનાં રે પદ્મ ઉપધાન છે, તેણે આવશ્યક શુદ્ધ;
ગૃહી સામાયિક આદિ શ્રત લણે, લીક્ષા લેઈ અલુદ્ધ.^૨ સમકીત૦ ૭

સૂત્ર ભણ્યા કોઈ શ્રાવક નવિ કહ્યા, લક્ષ્ઢા કહ્યા તેહ;
 પ્રથમ જ્ઞાન ને પછી દયા કહી, તિહાં સંજત ગુણ રેહ. સમકીત૦ ૮
 નવમે અધ્યયનેરે ખીજા અંગમાં, ઘરમાંહિં દીવ ન દિહ;
 વલિય ચઉદમેરે કહ્યું શિક્ષા લહે, અન્ય તજે^૧ તે ગરિહ્. સમકીત૦ ૯
 સ્પષ્ટ અંગેરે અપહિયા સંવરી, દાખ્યા શ્રાદ્ધ અનેક;
 નવિ આચારધરાદિક તે કહ્યા, મોટો એહ વિવેક. સમકીત૦ ૧૦
 ઉત્તરાધ્યયનેરે કોવિદ જે કહ્યો, શ્રાવક પાલિત અપ*;
 તે પ્રવચન નિર્ગથ વચન થકી, અરથ વિવેક અકમ્પ. સમકીત૦ ૧૧
 સૂત્રે દીધુંરે સત્ય તે સાધુને, સુરનરને વલી અત્ય;
 સંવરદારેરે ખીજે ઇમ કહ્યું, અંગ દશમે સમરત્ય. સમકીત૦ ૧૨
 વલિય વિગયપડિખદને વાચના, શ્રીઠાણાંગે નિષિદ્ધ;
 નવિય મનોરથ શ્રુત ભણવાતણો, શ્રાવકને સુપ્રસિદ્ધ. સમકીત૦ ૧૩
 વાચન દેતાંરે ગૃહિને^૨ સાધુને, પાયચ્છિત્ત ચઉમાસ;
 કહ્યું નિશીથેરે તો શું એવડી, કરવી હુંશ નિરાશ ? સમકીત૦ ૧૪

૧ તજે ૨ ગુરુને.

*સરખાવો ગિદ્દે દીવમપાસંતા, પુરિસાદાણિયા નરા ।

તે ધીરા વચણુમુક્કા, નાવકલ્પતિ જીવિય ॥૧॥

ગંથં વિદ્યાય દ્વહ સિલ્પમાણો, ઉદ્યાય સુવંમચેરે વસિજ્ઞા ।

ઓવાયકારી વિણયં તુ સિલ્પે, જેછેય સેઽવિષ્મયં ન કુજ્ઞા ॥

શ્રી સૂયગડાગ સૂત્ર.

*સરખાવો “ ચંપાલ પાલિલ નામે, સાવલ આસિ વાણિલ ।

મહાવીરસ્સ મગવઓ, સીસો સો ડ મહુપ્પણો ॥૧॥”

શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર.

તજિય^૧ અસજ્જાઈ ગુરુવાચના, લેઈ યોગ ગુણવંત;
 જે અનુયોગ ત્રિવિધ સાચો લાહે, કરે તે કર્મનો અન્ત. સમકીત૦ ૧૫
 સૂત્ર અરથ પહિલો ખીલે કહ્યો, નિબુત્તીએ રે મીસ;
 નિરવશેષ ત્રીલે અંગ પંચમે, ઇમ કહે તું જગદીશઃ. સમકીત૦ ૧૬
 સૂત્ર નિબુત્તિરે બિહું ભેદે કહે^૨, ત્રીણું અનુયોગદ્વાર;
 કૂડા કપટીરે જે માને નહી, તેહને^૩ કવણુ આધાર? સમકીત૦ ૧૭
 બદ્ધ તે સૂત્રેરે અર્થ નિકાચિયા, નિબુત્તિએ અપાર;
 ઉપધિમાન ગણનાદિક કિહાં લાહે? તે વિણ માર્ગ વિચાર. સમકીત૦ ૧૮
 ભે નિર્યુક્તિ ગઈ કુમતી કહે; સૂત્ર ગયાં નહી કેમ?
 જેહ વાચનાએ આબ્યું તે સવે, માને તો હોએ ખેમ. સમકીત૦ ૧૯
 આંધા આગેરે દરપણુ દાખવો, બહિરા આગેરે ગીત;
 મૂરખ આગેરે કહેલું યુક્તિનું, એ સવિ એકજ રીત. સમકીત૦ ૨૦
 મારગ-અરથી પણ જે જીવ^૪ છે, ભદ્રક અતીહિ વિનીત.
 તેહને એહિતશિખ સોહામણી^૫, વલી જે સુનય અધીત. સમકીત૦ ૨૧
 પ્રવચનસાખેરે એમ એ^૬ ભાષિયા, વિગતે અરથવિચાર;
 તુજ આગમની રે ગ્રહિય પરમ્પરા, લહિએ જગ જયકાર. સમકીત૦ ૨૨
 ગુણ તુજ સઘદારે પ્રભુ! કોણુ^૭ ગણી શકે? આણુ ગુણલવ એક;
 ઇમ મેં શુણતાં રે સમકિત દઢ કર્યું, રાખી આગમટેક. સમકીત૦ ૨૩

૪ સરખાવો સુત્તત્થો જલુ પદમો વોઓ નિજ્જુત્તિમીસિઓ દોર ।

તદ્દઓ ય નિરવસેસો ઘસ વિહી દોહ અણુઓગો ॥૧॥

શ્રી ભગવતી સૂત્ર શતક-૨૫ મું.

૧ ત્યજિય ૨ કહ્યું ૩ તેહનો ૪ લોક ૫ સુહામણી ૬ મેં

૭ કુણુ.

આણા તાહરી રે જો મેં શિર ધરી, તો શ્યૂં કુમતિનું જોર ?
 તિહાં નવિ પસરે^૧ રે બલ વિષધરતણું, કિંગારે જિહાં મોર. સમકીત ૦૨૪
 પવિત્ર કરીજે રે જીહા તૂજ ગુણે, શિર ધરીએ તુજ આણુ;
 દ્વિલથી કહિએ^૨ રે પ્રભુ ન વિસારીએ, લહીએ સુજશકલ્યાણ.
 સમકીત ૦ ૨૫

ઢાલ સાતમી.

રાગ ધનાશ્રી^૩

વર્તમાનશાસનનો સ્વામી, આમીકરસમ દેહોજી;
 વીરજિનેશ્વર મેં ઈમ શુણિઓ, મન ધરી ધર્મસનેહોજી;
 એહ તવન જે લણુશે ગણુશે, તસ ઘર મંગલમાલાજી;
 સમકિતભાણુ હોશે ઘટ^૪ તેહને, પરગટ ઝાકઝમાલાજી. ૧
 અરથ એહના છે અતિસૂક્ષ્મ, તે ધારો ગુરુ પાસેજી,
 ગુરુની સેવા કરતાં લહીએ, અનુભવ નિજ^૫ અભ્યાસેજી;
 જેહ બહુશ્રુત ગુરુ ગીતારથ, આગમના અનુસારીજી;
 તેહને પૂછી સંશય ટાલો, એ હિતશીખ છે સારીજી. ૨
 ઈંદલપુરમાં^૬ રહિય ચોમાસું, ધર્મધ્યાન સુખ પાયાજી,
 સંવત સ તરતેત્રીશા વરસે, વિજયદશમી મન ભાયાજી;
 શ્રીવિજયપ્રભસૂરિ સવાયા, વિજયરતન યુવરાયાજી,
 તસ રાજે ભવિજનહિત કાળે, ઈમ મેં જિનગુણ ગાયાજી. ૩

૧ પેસેરે ૨ કહિએરે ૩ કલસ ૪ ચિત્ત ૫ નિત ૬ અમદા-
 વાદનું એક પદ.

શ્રીકૃષ્ણાણુવિજય વરવાચક, તપગચ્છગયણુદિણિંદાલ;
 તાસ શિષ્ય^૭ શ્રીલાલવિજયખુધ, લવિજનકૈરવચંદાલ;
 તાસ શિષ્ય^૭ શ્રીજીતવિજય ખુધ, શ્રીનયવિજય મુણિંદાલ;
 વાચક જશવિજયે તસ શિષ્યે^૭, થુણિયા વીરજિણિંદાલ. ૪
 દોસી મૂલાસુત સુવિવેકી, દોસી મેઘા હેતેલ;
 એહ તવન મેં કીધું સુંદર, શ્રત અક્ષર સંકેતેલ;
 એ જિનગુણ સુરતરુનો પરિમલ, અનુભવ તો તે લહશેલ;
 ભમર પરિ જે અરથી હોધને, ગુરુઆણા શિર વહશેલ. ૫

ધતિ શ્રી સમસ્ત પંડિત શિરોમણિ
 મહોપાધ્યાય શ્રીમદ યશોવિજયજી વિરચિત
 કુમતિ-મદગાલન દોઢસો ગાથાનું
 શ્રી મહાવીરજિન સ્તુતિ હુંડીનું સ્તવન સંપૂર્ણ.

શ્રીમદ્ યશોવિજયજી ઉપાધ્યાય વિરચિત

સિદ્ધાંત-વિચાર રહસ્ય ગર્ભિત

સાડા ત્રણસો ગાથાનું શ્રી સીમંધર જિન-સ્તવન.

શ્રી સીમંધર જિન-સ્તવન

ઢાલ પહેલી

.

એ જોડી કિહાં રાખી ?-એ દેશી

શ્રીસીમંધરસાહિબ આગે, વીનતડી એક કીજે;

‘મારગ શુદ્ધ મયા કરી મુઝને, મોહનમૂરતિ ! દીજે રે.’

જિનજી ! વીનતડી અવધારો. એ આંકણી. ૧

ચાલે સૂત્ર વિરુદ્ધાચારે, ભાષે સૂત્ર વિરુદ્ધ;

એક કહે અમ મારગ રાખું, તે કિમ માનુ શુદ્ધરે ?-જિનજી ! ૨

આલંબન ફૂડાં દેખાડી, મુગધ લોકને પાડે;

આણાભંગ તિલક તે કાઢું, થાપે આપ નિલાટે રે. જિનજી ! ૩

‘વિધિ ભેતાં કલિયુગમાં હાવે, તીરથનો ઉચ્છેદ;

જિમ ચાલે તિમ ચલવે જઈયે’, એહુ ધરે મતિભેદ રે.’ જિનજી ! ૪

ઈમ ભાષી તે મારગ લોપે, સૂત્રક્રિયા સવિ પીસી;

આચરણા-શુદ્ધિ આચરિયે, ભેદ યોગની વીસી રે. જિનજી ! ૫

પંચમ આરે જિમ વિષ મારે, અવિધિ દોષ તિમ લાગે;
ધર્મ ઉપદેશપદાદિક દેખી, વિધિરસિયો જન જાગે રે. જિનજી ! ૬

કોઈ કહે 'જિમ બહુ જન ચાલે, તિમ ચલિયે શી ચર્ચા ?
મારગ મહાજનચાલે' લાખ્યો, તેહમાં લહીયે અર્ચા રે. જિનજી ! ૭

એ પણ બોલ મૃષા મન ધરીયે, બહુજનમત આદરતાં;
છેહ ન આવે બહુલ અનારય, મિથ્યામતમાં ફિરતાં રે. જિનજી ! ૮

થોડા આર્ય અનારયજનથી, જૈન આર્યમાં થોડા;
તેહમાં પણ પરિણતજન થોડા, શ્રમણ અલપ બહુ મોડા રે. જિનજી ! ૯

વાદબાહુગુરુવદનવચન એ, આવશ્યકમાં લહિયે;
આણાશુદ્ધ મહાજન જાણી, તેહને સંગે રહિયે રે. જિનજી ! ૧૦

અજ્ઞાની નવિ હોવે મહાજન, જો પણ ચલવે ટોલું;
ધર્મદાસગણીવચન વિચારી, મનનવિ ક્રીજે ભોલું રે. જિનજી ! ૧૧

અજ્ઞાની નિજછંદે ચાલે, તસ નિશ્રાયે વિહારી;
અજ્ઞાની જે ગચ્છને ચલવે, તે તો અનંતસંસારી રે. જિનજી ! ૧૨

બણક બણક પહિડત જે હોવે, તે નવિ કહીયે નાણી;
નિશ્ચિત સમય લહે તે નાણી, સંમતિની સહિનાણી રે. જિનજી ! ૧૩

૧ સરખાવો:—મારેદ્ધ વિસંમુત્તં, જહા ચચત્થારિ તહ (ઉ) દુસમંમિ ।
તહ અવિદ્ધિદોસજણિઓઽધમ્મોવિ ચ દુગ્ગાર્હેક ॥૧॥

જિમ જિમ બહુશ્રુત બહુજનસંમત, બહુશિષ્યે પરિવરિઓ;
તિમ તિમ જિનશાસનનો વયરી, જો નવિ નિશ્ચયદરીઓ રે.^૧

જિનજી ! ૧૪

કોઈ કહે ‘લોચાદિક કળે, મારગ ભિક્ષાવૃત્તિ;’
તે મિથ્યા નવિ મારગ હોવે, જનમનની અનુવૃત્તિ રે. જિનજી ! ૧૫
જો કળે મુનિમારગ પાવે, બલદ થાએ તો સારો;
ભાર વહે જે તાવડે ભમતો, ખમતો ગાઢપ્રહારો રે. જિનજી ! ૧૬
લહે પાપઅનુબંધી પાપે, બલહરણી જનભિક્ષા;
પૂરવભવ વ્રતખંડન ફલ એ, પંચવસ્તુની શિક્ષા રે. જિનજી ! ૧૭

કોઈ કહે ‘અમે લિંગે તરશું, જૈનલિંગ છે વારુ;’
તે મિથ્યા નવિ ગુણ વિણ તરિયે, ભુજ વિણ ન તરે તારૂ રે. જિનજી ! ૧૮
કૂટલિંગ જિમ પ્રગટ વિડંબક, જાણી નમતાં દોષ;
નિદ્વંધસ જાણીને નમતાં, તિમજ કહ્યો તસ પોષ રે. જિનજી ! ૧૯
શિષ્ય કહે ‘જિમ જિનપ્રતિમાને, જિનવર થાપી નમિયે;
સાધુવેષ થાપી અતિસુંદર, તિમ અસાધુને નમિયે રે.’ જિનજી ! ૨૦
ભદ્રબાહુશુર બોલે ‘પ્રતિમા, ગુણવંતી નહિ હૃદ્ય;
લિંગ માંહે જે વાનાંદીસે, તે તું માન અદુષ્ટ રે.’^x જિનજી ! ૨૧

૧ સરખાવો:-જહ જહ વહુરબુઓ સંમઓ અ સીસગળસંપરિધુડો ય ।

અવિગિચ્છિઓ અ સમષ, તહ તહ સિદ્ધંતપઢિળીઓ ॥૧૧॥

શ્રી ઉપદેશમાલા તથા શ્રી પંચવસ્તુ.

યથા યથા શિષ્ણગણૈઃ સમેતો, વહુશ્રુતઃ સ્યાદ્વહુસંમતશ્ચ ।

સમાધિમાર્ગપ્રતિકૂલવૃત્તિઃ-સ્તથા તથા શાસનશત્રુરેવ ॥૨૧॥

કર્તામહર્ષિ વિરચિત શ્રી વૈરાગ્ય કલ્પલતા-

૫૨૦ તે તો માને અદુષ્ટરે.

કોઈ કહે 'જિન આગે માગી, સુક્રિ મારગ અમે લેશું;^૧
 નિરગુણને પણ સાહિબ તારે, તસ ભક્તે^૨ ગહગહિશું રે.' જિનજી ! ૨૨
 પામી યોધ ન પાલે મૂરખ, માગે યોધ વિચાલે;
 લહિયે તેહ કહો કુણ મૂલે ? યોદ્યું ઉપદેશમાલે રે. જિનજી ! ૨૩
 આણા પાલે સાહેબ તૂસે, સકલ આપદા કાપે;
 આણાકારી જે જન માગે, તસ જસલીલા આપે રે. જિનજી ! ૨૪

ઢાલ બીજી

.....

આદર જીવ ક્ષમાગુણ આદર—એ દેશી. અથવા
 રાગ આસાઉરી; ઉપશમ આણો એ દેશી.

કોઈ કહે 'અમે ગુરુથી તરસું, જિમ નાવાથી લોહા રે;^૧
 તે મિથ્યા ન લહે સહવાસે, કાચ પાચની સોહા રે. ૧
 શ્રીસીમંધરસાહિબ ! સુણજો,^૨ ભરતક્ષેત્રની વાતો રે;
 લહું હેવ ! કેવલ-રતિ ઇછે યુગે, હું તો તુજ ગુણ રાતો રે. શ્રીસીં ૨
 કોઈ કહે 'જે ગચ્છથી ન ટલ્યા, તે નિરગુણ પણ સાધો રે;
 નાતિમાંહે નિરગુણ પણ ગણીયે^૪, જસ નહી નાતિ બાધો રે.' શ્રીસીં ૩.
 ગુણ અવગુણ ઇમ સરિખા કરતો, તે જિનશાસન-વૈરી રે;
 નિરગુણ જો^૫ નિજછન્દે ચાલે, તો ગચ્છ થાએ સ્વૈરી રે. શ્રીસીં ૪

*નિરગુણનો ગુરૂ પક્ષ કરે જે, તસ ગચ્છ ત્યજવો હાખ્યો રે;
 તે જિનવરમારગનો ઘાતક, ગચ્છાચારેં ભાખ્યો રે. શ્રીસીં ૫
 વિષમકાલમાં નિરગુણગચ્છે, કારણથી જો વસીયે રે;
 દ્રવ્યથક્રી વ્યવહારે ચલિયે, ભાવે નવિ ઉદ્વસિયે રે. શ્રીસીં ૬
 જિમ કુવૃષ્ટિથી નગરલોકને, ઘડેલા^૧ દેખી રાજા રે;
 મંત્રી સહિત ઘડેલા^૧ હોઈ^૨ બેઠા, પણ મનમાંહે તાબાંરે. શ્રીસીં ૭
 ઇમ ઉપદેશપદે એ ભાખ્યું, તિહાં મારગઅનુસારી રે;
 જાણીને ભાવે આદરીયે, કલ્પભાખ્ય નિરધારી રે. શ્રીસીં ૮
 જ્ઞાનાદિકગુણવન્ત પરસ્પર, ઉપગારે આદરવો રે;
 પંચવસ્તુમાં ગચ્છ સુગુણને, અવર કહ્યો છે ત્યજવો રે. શ્રીસીં ૯
 નજે નિરગુણ ગુણરતનાકરને, આપ સરીખા હાખે રે;
 અમકિતસાર રહિત તે જાણો, ધર્મદાસગણી ભાખે રે. શ્રીસીં ૧૦
 કોઈ કહે 'જે બકુસકુશીલા, મૂલોત્તરપડિસેવી રે;
 ભગવદઅંગે ભાખ્યા તેથી, અન્ત વાત નવિ લેવી રે.' શ્રીસીં ૧૧

*સરખાવો:

જર્હિં નતિય ગુણાણ પક્ષો, ગળી કુસીલો કુસીલપર્વસ્વધરો ।
 સો ય અગચ્છો ગચ્છો, સંજમકામીર્હિ મુત્તવ્વો ॥૧॥

શ્રી ગચ્છાચાર પયના.

+સરખાવો:-ગુણહીનો ગુણરચનાયરેસુ જો કુણદ તુલ્લમપ્પાણ ।
 સુતવરિણનો ય હીલદ, સમ્મત્ત કોમલં તસ્સ ॥૧॥

શ્રી ઉપદેશમાલા.

તે મિથ્યા નિઃકારણ સેવા, ચરણઘાતિની ભાખી રે;
 મુનિને તેહને સમ્ભવમાત્રે, સ્તુતમઠાણું સાખી રે. શ્રીસીં ૧૨

પડિસેવાવચને તે જાણે, અતિચારણહુલાઈ રે;
 ભાવજહુલતાયે તે ટાલે, પંચવસ્તુ મુનિ ધ્યાઈ રે. શ્રીસીં ૧૩

સહસા દોષ લગે તે છૂટે, સંયતને તતકાલે રે;
 પચ્છિત્તે આકુટિયે ક્રીધું, પ્રથમઅંગની ભાલે રે. શ્રીસીં ૧૪

પાચછિત્તાદિક^૧ ભાવ ન રાખે, દોષ કરી નિઃશૂકો રે;
 નિદ્રંધસ સેઢીથી હેઠો, તે મારગથી ચૂકો રે. શ્રીસીં ૧૫

કોઈ કહે 'જે પાતિક ક્રીધાં, પડિકમતાં છૂટીને રે;
 તે મિથ્યા ફલ પડિકમણાનું, અપુણકરણથી લીજે રે. શ્રીસીં ૧૬

મિથ્યાદુષ્કર દેઈ પાતિક, તે ભાવે જે સેવે રે;
 આવશ્યક સાખે તે પરગટ, માયામોસને સેવે રે. શ્રીસીં ૧૭

મૂલપદે પડિકમણું ભાખ્યું, પાપતણું અણકરવું રે;
 શક્તિ ભાવતણે અભ્યાસે, તે જસ અર્થે વરવું રે. શ્રીસીં ૧૮

ઠાળ ત્રીજી

તુંગીયાગિરિ શિખર સોહે-એ દેશી.
 દેવ ! તુઝ સિદ્ધાંત મીઠો, એક મને ધરિયે;
 દુષ્ટ આલંબન નિહાલી, કહો કિમ તરિયે ? દેવ ! ૧

દુષ્ટ આલંબન ધરે જે, લગ્ન-પરિણામી;
 તેહ આવશ્યકે ભાખ્યા, ત્યજે મુનિ નામી. દેવ ! ૨

નિયતવાસ વિહાર ચેધય, ભક્તિનો ધંધો;
 મૂઠ^૧ અજ્ઞાનલાલ થાપે, વિગય પડિખંધો. દેવ ! ૩
 કહે ઉચ્ચવિહારભાગા, સ્તંગમઆચરિઓ;
 નિયતવાસ ભજે ખડુશ્રુત, મુણિઓ ગુણદરિઓ. દેવ ! ૪
 ન જાણે તે ખીણજંધા,—ખલ થિવિર તે હો;
 ગોચરીના ભાગ કલપી, ખડુ રહ્યો જે હો. દેવ ! ૫
 ચૈત્યપૂજા મુક્તિમારગ, સાધુને કરવી;
 જિણે કીધી વચર મુનિવર, ચલવાસ ઠવી. દેવ ! ૬
 તીર્થઉત્તતિ અન્યશાસન, મલિનતા ટાણે;
 પૂર્વ અવચિત પુષ્પ મહિમા, તેહ નવિ જાણે. દેવ ! ૭
 ચૈત્યપૂજા કરત સંચત, દેવભોઈ કહ્યો;
 શુભમને^૨ પણ માર્ગનાસી, મહાનિશીથે લહ્યો. દેવ ! ૮
 પુષ્પકારણ વિના મુનિ નવિ, દ્રવ્ય અધિકારી;
 ચૈત્યપૂજાયેં ન પામેં, ફલ અનધિકારી. દેવ ! ૯
 આર્ય^૩ અન્નિપુત્ત અજ્ઞા, લાલથી લાગા;
 કહે નિજલાલે અતૃપ્તા, ગોચરી ભાગા. દેવ ! ૧૦
 ન જાણે ગતશિષ્ય અવમેજ, થિવિર ખલહીણે;
 મુગુણપરિચિતસંચતીકૃત, પિંડવિધિ લીણે. દેવ ! ૧૧
 વિગય લેવી નિત્ય સૂજે, લષ્ટ પુષ્પ ભણે^૪;
 અન્યથા કિમ દોષ એહનો, ઉદાયન ન ગણે ? દેવ ! ૧૨

ઉદાયનરાજર્ષિતનુ નવિ, શીત લુક્ષ સહે;
 તેહ વ્રજમાં વિગય સેવે, શું તે ન લહે ? દેવ ! ૧૩
 લોક આલમ્બન ભરીઓ, જન અસંયતને;
 તેહ જગમાં કાંઈ દેખે^૧, ધરે તેહ મને. દેવ ! ૧૪
 શિથિલ આલમ્બન ગહે^૨ મુનિ મંદ સંવેગી;
 સંયતાલંબન સુજસ ગુણુ, તીવ્રસંવેગી. દેવ ! ૧૫

❦❦

ઢાળ ચોથી

(પ્રભુપાસનું મુખડું જોવા, ભવભવનાં પાતીક ખોવાં—એ દેશી.)

સુણુજો સીમન્ધર સ્વામી ! વલી એક કહું સિરનામી;
 મારગકરતાને પ્રેરે, હજાન જે દ્વષણ હેરે. ૧

કહે 'નિજ સાખે વત પાલો, પણ ધર્મદેશના ટાલો;
 જનમેલ્યાનું શું કામ ? બહુ બોલ્યું નિંદાઠામ.' ૨

ઇમ કહેતાં મારગ ગોપે, ખોટું દ્વષણ આરોપે;
 જે નિર્ભય મારગ બોલે, તે કહ્યો ક્ષીપને તોલે. ૩

અજાની ગારવ રસિયા, જે જન છે કુમતે ત્રસિયા;
 તેહનો કુણુ ટાલણુહાર ? વિષુ ધર્મદેશના સાર. ૪

ગીતારથ જયણાવંત, ભવભીરૂ જેહ મહંત;
 તસ વયણુ લોકે તરિયે, જિમ પ્રવહણુથી ભરહરીયે. ૫

૧ જેહ જગમાં કાંઈ દેખે ૨ અહે.

બીજા^૧ તો બોલી બોલે, શું કીજે નિર્ગુણટોલે ?
 લાધા કુશીલનો લેજો, જન મહાનિશીથે દેજો. ૬
 જનમેલનની નહી ઈહા, મુનિ લાધે મારગ નીરીહા;
 જો બહુજન સુણવા આવે, તો લાલ ધરમનો પાવે. ૭
 તેહને જો મારગ ન લાજે, તો અંતરાય ફલ આજે;
 મુનિ શક્તિ છતી નવિ ગોપે, વારે તેહને શ્રુત કોપે. ૮
 નવિ નિદા મારગ કહેતાં, સમપરિણામે ગહગહતાં;
 મુનિ અદ્યચરિત મનરંગે, જોઈ લીજે બીજે અંગે. ૯
 કોઈ લાધે 'નવિ સમજવો, શ્રાવકને ગૂઢા લાવો;'
 તે જૂઠ કહ્યા લઘ્વકૃા, શ્રાવક સૂત્રે ગહિયકૃા. ૧૦
 કહે કોઈ 'નવી સિ જોડી ?, શ્રુતમાં નહીં કાંઈ જોડી;'
 તે મિથ્યા ઉદ્ધત લાવા, શ્રુતજલધિપ્રવેશે નાવા. ૧૧
 પૂરવસૂરિયે કીધી^૨, તેણે જો નવિ કરવી સિદ્ધિ;
 તો સર્વે^૩ કીધી ધર્મ, નવિ કરવો જોયો^૪ મર્મ ૧૨
 પૂરવબુધને બહુમાને, નિજ શક્તિ મારગજાને^૫;
 ઘુરકેલવાસીને જોડી, યુગતિ એહમાં નહીં જોડી. ૧૩
 ઈમ શ્રુતનો નહીં ઉચ્છેદ, એ તો એકદેશનો લેદ;
 એ અર્થ સુણી ઉદ્ધાસે, લવી વરતે શ્રુતઅભ્યાસે. ૧૪
 ઇહાં દૂષણ એક કહાય, જે બલને પીડા થાય;
 તો યણ એ નવિ છોડીજે, જો સજ્જનને સુખ દીજે. ૧૫

૧ બીજો ૨ બોલો ૩ જોડિ કીધી ૪ સપૂરવે ૫ જોજો
 ૬ મારગને જ્ઞાને.

તે પુણ્યે હોસે તોષ, તેહને પણ ઈમ નહિ દોષ;
ઉજમતાં હિયડે હીસી, જોઈલીજે પહેલી વીસી. ૧૬

કહે કોઈક જૂદી રીતે, મુનિ ભિક્ષા ભાંજે ભીતે;
તે જૂઠું શુભમતિ ઈહિ, મુનિ અંતરાયથી ખીહિ. ૧૭

જે જન છે અતિપરિણામી, વલી જેહ નહિ પરિણામી;
તેહને નિત્યે સમજાવે, શુરુ કલ્પવચન મન ભાવે. ૧૮

ખલવયણુ ગણે કુણુ સૂરા, જે કાઠે પયમાં પૂરા;
તુજ સેવામાં જો રહીયે, તો પ્રણુ જશલીલા લહીયે. ૧૯

ઢાળ પાંચમી

રાગ રામગ્રી-મંત્રી કહે એક રાજસભામાં એ દેશી.

વિષમકાલને જોરે કેઇ, ઉઠયા જડ મલધારીરે;
શુરુ ગચ્છ છાંડી મારગ લોપી, કહે અમે ઉગ્રવિહારી રે. ૧

શ્રી જિન ! તું આલંબન જગને, તુજ વિણુ કવણુ આધારો રે;
ભગતલોકને કુમતિજલધિથી, ખાંહિ ગ્રહીને તારો રે. ૨

શ્રીજિન ! તું આલંબન જગને એ આંકણી.

ગીતારથ વિણુ ભૂલા ભમતા, કષ્ટ કરે અભિમાને રે;
પ્રાપ્તે ગંઠી લગે નવિ આવ્યા, તે ખૂતા અજ્ઞાને રે. શ્રીજિન ! ૩

તેહ ‘ કહે શુરુ ગચ્છગીતારથ, પ્રતિબન્ધે શુ કીજે રે ?
દર્શન-જ્ઞાન ચરિત આદરિયે, આપે આપ તરીજે રે. ’ શ્રીજિન ! ૪

નવિ જાણે તે પ્રથમ અંગમાં, આદિ ગુરુકુલવાસો રે;
 કહ્યો ન તે વિણ ચરણ વિચારો, પંચાશકનય ખાસો રે. શ્રીજિન ! ૫
 નિત્યે ગુરુકુલવાસે વસવું, ઉત્તરાધ્યયને ભાખ્યું રે;
 તેહને અપમાને વલી તેહમાં, પાપશ્રમણપણું દાખ્યું રે. શ્રીજિન ! ૬
 દસવૈકાલિક ગુરુશુશ્રૂષા, તસ નિદા ફલ દાખ્યાં રે;
 આવંતિમાં દ્રહસમ સદ્ગુરુ, મુનિકુલ મચ્છસમ ભાખ્યા રે. શ્રીજિન ! ૭
 ગુરુદૃષ્ટી અનુસારે રહેતાં, લહે પ્રવાદ પ્રવાદે રે;
 એ પણ અર્થ તિહાં મન ધરિયે, બહુગુણ સુગુરુ પ્રસાદે રે. શ્રીજિન ! ૮
 વિનય વધે ગુરૂ પાસે વસતાં, જે જિનશાસન મૂલો રે;
 દર્શન નિર્મલ ઉચિતપ્રવૃત્તિ, શુભરાગે અનુકૂલો રે. શ્રીજિન ! ૯
 વૈયાવચ્ચે પતિક ત્રૂટે, ખંતાદિક ગુણ શક્તિ રે;
 હિતઉપદેશે સુવિહિતસંગે, બ્રહ્મચર્યની ગુપ્તિ રે. શ્રીજિન ! ૧૦
 મન વાધે મૃદુબુદ્ધી કેરા, મારગ ભેદ ન હોવે રે;
 બહુ ગુણ જાણે એ અધિકારે, ધર્મચરણ જે જોવે રે. શ્રીજિન ! ૧૧
 *નાણુતણા સંભાગી હોવે, ચિરમન દર્શનચરિતે રે;
 ન ત્યજે ગુરૂ કહે એ બુધ ભાખ્યું, આવશ્યકનિર્ચુક્તિરે. શ્રીજિન ! ૧૨
 ભૌતપ્રતે જિમ જાણે હણતા^૧, યગ અણુકરસી સખરા રે;
 ગુરૂ છાંડી આહારતણા ખપ, કરતા તિમ મુનિ નવરા રે. શ્રીજિન ! ૧૩

*સરખાવો—“ નાણસ્સ હોદ્દ માગી, ચિરચરણો દંસજે ચરિત્ત ચ,
 ધન્ના આવકહાણ, ગુરુકુલવાસં ન મુંચંતિ ॥ ૧ ॥ ”

શ્રી આવશ્યક નિર્ચુક્તિ.

ગુરુકુલવાસે જ્ઞાનાદિક ગુણ, વાચંચમને વાધે રે;
 તે આહારતણો પણ દૂષણ, ખપ કરતાં નવિ બાધે રે.^૧ શ્રીજિના ૧૪
 ધર્મરતન ઉપદેશપદાદિક, બાણી ગુરુ આદરવો રે;
 ગમ્મ કહ્યો તેહનો પરિવારો, તે પણ નિત અનુસરવો રે. શ્રીજિના ૧૫
 સારણવારણ પ્રમુખ લહીને, મુક્તિ^૨મારગ આરાધે રે;
 શુભવીર્ય^૩ તિહાં સુવિહિતકિરિયા, દેખાદેખે વાધે રે. શ્રીજિન! ૧૬
 નિલધિ તણો સંક્ષોભ અસહતા; જેમ નીકલતા મીનોરે;
 ગમ્મસારણાદિક અણસહતા^૪ તિમ મુનિ દુખિયા દીનોરે. શ્રી૦ ! ૧૭
 કાક નમદાતટ જિમ મૂકી, મૃગતૃષ્ણાજલ જાતા રે;
 હુઃખ પામ્યા તિમ ગમ્મ તજિને, આપમતી મુનિ થાતારે. શ્રી૦! ૧૮
 પાલિ વિના જિમ પાણી ન રહે, જીવ વિના જિમ કાયા રે;
 ગીતારથ વિણ તિમ મુનિ ન રહે, જૂઠ કષ્ટની માયારે. શ્રીજિન! ૧૯
 અંધ પ્રતે જિમ નિર્મલ લોચન, મારગમાં લેઈ જાય રે;
 તિમ ગીતારથ મૂરખમુનિને, દઢ આલંબન થાય રે. શ્રીજિન! ૨૦
 સમલાષી ગીતારથનાણી, આગમમાંહે લહિયે રે;
 આતમઅરથી શુભમતિ સજ્જન, કહો તે વિણ કિમ રહિયેરે? શ્રી૦ ૨૧
 લોચન આલંબન જિનશાસન, ગીતારથ છે મેઢી રે;
 તે વિણ મુનિ ચઢતી સંચમની, આરોહે કિમ મેઢી રે? શ્રીજિના ૨૨

૧ વાધેરે ૨ મુનિ ૩ વિરતિ ૪ અસહતા

+ સરખાવો—“જહ્ જલનિહિકલ્લોલવલ્લોમમ્સહંતા ચ વાહિરં પત્તા,
 મીળા અમુણિય મુણિજો, સારણપમુહાઈ અસહન્તા ॥૧૧॥”

શ્રીમતી ઓધનિયુક્તિ

ગીતારથને મારગ પૂછી, છાંડીજે ઉન્માદો રે;
પાલે કિરિયા તે તુજ ભક્તિ,^૧ પામે જગ જશવાદોરે. શ્રીજિન! ૨૩

:૦:

ઢાલ છઠ્ઠી

સાલલ રે તું સજની મોરી, રાસુડાની અથવા હિતશિક્ષાછત્રીશીનીદેશી
પ્રથમ જ્ઞાન ને પછી અહિંસા, દસવૈકાલિક સાખી રે;
જ્ઞાનવંત તે કારણ ભજિયે, તુજ આણા મન રાખી રે.

સાહિબ ! સુણુનેરે^૨ ૧

દ્રવ્ય ક્ષેત્ર ને કાલ ન જાણે, ભાવ પુરૂષ પઢિસેવ રે;
નવિ ઉત્સર્ગ લહે અપવાદહ, અગીતારથ નિતમેવ રે. સાહિબ ! ૨
સચિત અચિત મિશ્ર નવિ જાણે, કલ્પ અકલ્પ વિચાર રે
યોગ્ય ન જાણે નિજ નિજ ઠામે, દ્રવ્ય યથાસ્થિત સાર રે. સાહિબ ! ૩
ખેત્ર ન જાણે તેહ યથાસ્થિત, જનપદ અધ્વવિશેષ રે;
સુભિક્ષ દુર્ભિક્ષ કલ્પ નવિ જાણે, કાલવિચાર અશેષ રે. સાહિબ ! ૪
ભાવ હિંકુઝ ગિલાણુ ન જાણે, ગાઠ અગાઠહ કલ્પ રે;
અમતો અખમતો^૪ જન ન લહે, વસ્તુ અવસ્તુ અનલ્પરે. સાહિબ ! ૫
જે આકુટી પ્રમાદે દર્પ, પડિસેવા વલિ કલ્પ રે;
નવિ જાણે તે તાસ યથાસ્થિત, પાયચ્છિત્ત વિકલ્પરે. સાહિબ ! ૬
નયણુ રહિત જિમ અનિપુણ દેશે, પંથ નદ્દ જિમ સત્થ રે;
જાણે હું ઠામે પહુંગાવું, પણ નહિં તેહ સમત્થ રે. સાહિબ ! ૭

૧ ભગતે ૨ સુણુયોરે ૩ દૂઠ ૪ અણખમતો

અગીતારથ તિમ જાણે ગરવે, હું ચલણું સવિ ગચ્છ રે;
 પણ તસપાસે ગુણગણગ્રાસે, હોઈ ગલાગલમચ્છ રે. સાહિબ ! ૮
 પચ્છિત્તે અતિમાત્ર દિએ જે, અપચ્છિત્તે પચ્છિત્ત રે;
 આસાયણ તસ સૂત્રે ખોલી, આસાયણ મિચ્છિત્ત રે. સાહિબ ! ૯
 તપસી અખહુશ્રુત વિચરંતો, કરી દોષની^૧ શ્રેણિ રે;
 નવિ જાણે તે કારણ તેહને, કિમ વાધે ગુણશ્રેણિરે? સાહિબ ! ૧૦
 માર્ગમાત્ર જાણે જિમ પંથી, અલહી તાસ વિસેસ રે;
 લિંગાચારમાત્ર તે^૨ જાણે, પામે મૂઢ કિલેશ રે. સાહિબ ! ૧૧
 લેહ લલ્યા વિણ નાનાપરિણતિ, મુનિ મનની ગતખોધ રે;
 ખિણુરાતા ખિણુતાતા થાતા, અંતે ઉપાઈ વિરોધ રે સાહિબ ! ૧૨
 પથરસમ પામર આદરતાં, મણિસમ ખુધ જન છોડિ રે;
 લેહ લલ્યા વિણ આગમચિતિનો, તે પામે બહુ ખોડિરે. સાહિબ ! ૧૩
 જ્ઞાનલગતિ લાંજિ અણુલહતાં, જ્ઞાનતણા ઉપચાર રે;
 આરાસારે મારગ લોપે, ચરણકરણનો સાર રે. સાહિબ ! ૧૪
 ઉત્કર્ષી તેહને ઘે શિક્ષા, ઉઠાસીન જે સાર રે;
 પદ્મવચન તેહને તે ખોલે, અંગ કહે આચાર રે. સાહિબ ! ૧૫
 અમસરિખા હો તો તુમ જાણો, નહીં તો સ્યા તુમ ખોલરે ?
 એમ લાખી જાત્યાદિક દૂષણ, કાઢે તેહ નિટોલરે. સાહિબ ! ૧૬
 પાસત્યાદિક દૂષણ કાઢી, હીલે જ્ઞાની તેહ રે;
 ચથાછન્દતા વિણ ગુરૂઆણા, નવિ જાણે નિજરેહુ રે. સાહિબ ! ૧૭

જ્ઞાનીથી તિમ અલગા રહેતા, હંસથકી જિમ કાક રે;
 લેદ વિનયના બાવન ભાખ્યા, ન લહે તસ પરિપાકરે. સાહિબ ! ૧૮

સર્વઉદ્યમે પણ તસ બહુ ફલ, પડે કષ્ટ અન્નાણુ રે;
 સૂત્ર અભિન્નતણે અનુસારે, ઉપદેશમાલા વાણુ રે. સાહિબ ! ૧૯

તે તો ઋણુભાવે એકાકી, ચાલે તેહને જીત રે;
 વાચ્ય કુવાસન જે અકુવાસન, દેશારાધક ઉત્તરે. સાહિબ ! ૨૦

અજ્ઞાની ગુરૂતણે નિયોગે, અથવા શુભપરિણામ રે;
 કુરમપયડી સામે સુદષ્ટિ, કહિયે એહનો ઠામ રે. સાહિબ ! ૨૧

જે તો હઠથી ગુરૂને છાંડી^૨ ભગચરણપરિણામ રે;
 સર્વઉદ્યમે પણ તસ નિશ્ચય^૩, કાંઈ ન આવે ઠામ રે. સાહિબ ! ૨૨

આણાફિ વિણ ચરણ નિષેધે^૪, પંચાશકે^૫ હુરિભદ્ધ ;
 વ્યવહારે તો^૬ થોડું લેજે, જેહ સક્ષારે^૭ સદ્ રે. સાહિબ ! ૨૩

શિષ્ય કહે 'જે ગુરૂ અજ્ઞાની, ભજતાં ગુણનિધિ જાણીરે;
 જે સુવાસના^૮ તો કિમ ભજતાં, તેને^૯ અવગુણ જાણીરે? સાહિબ ! ૨૪

ગુરૂ ખોલે 'શુભ વાસન કહિયે', પત્રવણિજનસ્વભાવ રે;
 તે આયત્તપણે છે આવે^{૧૦}, જસ મન^{૧૧} ભદ્રક ભાવરે. સાહિબ ! ૨૫

સૂધું માની સૂધું થાતા, ચઉલંગી આચાર રે;
 ગુરૂ^{૧૦} કહેણે તેહમાં ફલ જાણી, કહીયે મુજશ અપાર રે. સાં ૨૬

૧ એ ૨ છાંડે ૩ નિશ્ચયે ૪ તે ૫ સહકારે ૬ સુણી વાસના
 ૭ તેહને ૮ આવે ૯ મતિ ૧૦ ગુણ.

ઢાલ સાતમી

રાજગીતાની^૧ અથવા સુરતિ મહિનાની દેશી

કોઈ કહે ‘ગુરુ ગચ્છ ગીતારથ સારથ શુદ્ધ,
માનુ પણ નવિ દીસે જોતાં કોઈ વિશુદ્ધ^૨;
નિપુણ સહાય વિના કહ્યો સૂત્રે એક વિહાર,
તેહથી એકાકી રહેતાં નહીં દોષ લગાર.’ ૧

અણુદેખંતા આપમાં તે સવિ ગુણનો યોગ,
ક્રિમ જાણે પરમાં વ્રત ગુણનો મૂલ વિયોગ ?
છેદ દોષ તાંઈ નવિ કહ્યા પ્રવચને મુનિ હુઃશીલ;
દોષલવે, પણ ચિરપરિણામી^૩ બકુશકુશીલ. ૨

જ્ઞાનાદિક ગુણ ગુરુઆદિક માંહે જોય,
સર્વપ્રકારે નિર્ગુણ નવિ આદરવો હોય;
તે છાંડે ગીતારથ જે જાણે વિધિ સર્વ,
ગ્લાનૌષધઢટાંતે મૂઢ ધરે મન ગર્વ. ૩

તે કારણ ગીતારથને છે એક^૪ વિહાર,
અગીતારથને સર્વપ્રકારે તે નહિ સાર;
પાપ વરજતો કામ અસજતો^૫ ભાખ્યો જેહ,
ઉત્તરાધ્યયને ગીતારથ એકાકી તેહ. ૪

પાપ તાણું પરિવર્જન ને વલિ કામ અસંગ,
અજ્ઞાનીને નવિ હુએ તે નવિ જાણે ભંગ;

૧ ભમરગીતાની ૨ વિપુલ ૩ પરિણામે ૪ એકલ ૫ અસંયતં

અજ્ઞાની શું કરશે શું લહશે શુભ^૧ પાપ,

દશવૈકાલિક વયભે પંચાશક આલાપ. ૫

એક વિહારે દેખો આચારે સંવાદ

બહુ ક્રોધાદિક દૂષણ વલી અજ્ઞાન પ્રમાદ;

વલિય વિશેષે વાર્યો છે અવ્યક્ત વિહાર,

પંખીપોત દૃષ્ટાંતે જાણો પ્રવચનસાર. ૬

એકાકીને સ્ત્રીરિપુશ્ચાન તણો ઉપધાત,

લિક્ષાની નવી શુદ્ધિ મહાવ્રતનો પણ ધાત;

એકાકી સમ્બંધપણે નવિ પામે ધર્મ,

નવિ પામે^૨ પૃથ્ઘાદિક વિણ તે પ્રવચન-મર્મ. ૭

સુમતિ^૩ શુપતિ પણ ન ધરે એકાકી નિઃશંક,

ભાવ પરાવર્તે^૪ ધરે આલંબન સપંક;

જૂઠા જૂઠા થાતા ચવિરકલ્પનો ભેદ,

ડાલાએ મન લોકનાં થાએ ધર્મ-ઉચ્છેદ. ૮

ટોલે પણ જો ભોલે અંધપ્રવાહ નિપાત,

આણા વિણ નવિ સંઘ છે અસ્થિતણો સંઘાત;

તો ગીતારથ ઉદ્ધરે જિમ હરિ જલથી વેદ,

અગીતારથ નવિ જાણે તે સવિ વિધિનો ભેદ. ૯

કારણથી એકાકીપણું પણ ભાખ્યું તાસ,

વિષમકાલમાં તો પણ રૂડો ભેલો વાસ;

૧ પુણ્ય ૨ જાણે ૩ સમિતિ

પૃથ્વકલ્પલાખ્યે લણ્યું આતમરક્ષણ^૧ એમ,
શાલિ^૨ એરંડતણે ઇમ ભાંગે^૩ લહિયે ખેમ. ૧૦

એકાકી પાસત્યો સચ્છંદો ગતયોગ,
ઠાણવાસી ઉસત્તો બહુદ્ધષણ સંયોગ,
ગચ્છવાસી અણુઓગી ગુરૂ-સેવી વલિ હોય,
અનિયતવાસી આઉત્તો બહુગુણ ઇમ જોય. ૧૧

દોષહાનિ ગુણવૃદ્ધિ જ્યણા ભાષે સુરિ,
તે શુભપરિવારે હુઈ વિધન ટલે સવિ હરિ;
દેવ ફલે જો આંગણે તુઝ કરૂણા સુરવલિ,
શુભપરિવારે લહિયે તો સુખ જસ રંગરેલિ. ૧૨

ઠાલ આઠમી.

પ્રભુ ! ચિત ધરીને અવધારો મુઝ વાત અથવા ઝાંઝરીઆ મુનિવર !
ધનધન-એ દેશી.

કોઈ કહે સિદ્ધાન્તમાંજી, ધર્મ અહિંસારે સાર,
આદરિયે તે એકલીજી, ત્યજિયે બહુ ઉપચાર;
મનમોહન જિનજી ! તુજ વચણે મુજ રંગ. મન૦ ૧

નવિ જાણે તે સર્વ ત્યજીને, એક અહિંસા રંગ,
કેવલ લૌકિક નીતી^૪ હોવે, લોકોત્તરપંથ ભંગ. મન૦ ૨

વનમાં વસતો^૧ ખાલતપસ્વી, ગુરુ નિશ્રા વિષ્ણુ સાધ;
 એક અહિંસાચે તે રાચે,^૨ ન લહે મર્મ અગાધ. મન૦ ૩
 જીવાદિક જિમ ખાલતપસ્વી, અણુજાણતો મૂઠ;
 ગુરુલઘુભાવ તથા અણુલહેતો, ગુરુચર્જિત મુનિ ગૂઠ મન૦ ૪
 લવમોચક પરિણામ સરીખો, તેહનો શુભ ઉદ્દેશ;^૩
 આણુરહિતપણે જાણીજે, જેહ પદ ઉપદેશ. મન૦ ૫
 એક વચન આલીને છાંડે, બીજા લોકિકનીતિ;
 સકલ વચન નિજ ઠામે જેડે, એ લોકોત્તર નીતિ મન૦ ૬
 જિનશાસન છે એકક્રિયામાં, અન્યક્રિયા સમ્બન્ધ;
 જિમ લાખીજે ત્રિવિધ અહિંસા, હેતુ-સ્વરૂપ-અનુબન્ધ. મન૦ ૭
 હેતુઅહિંસા જ્યથારૂપે, જન્તુઅઘાત સ્વરૂપ;
 ક્ષલરૂપે જે તેહ પરિણામે,^૪ તે અનુબન્ધસ્વરૂપ મન૦ ૮
 હેતુ સ્વરૂપઅહિંસા આપે, શુભક્ષલ વિષ્ણુ અનુબન્ધ;
 દૃઢઅજ્ઞાન થકી તે આપે, હિંસાનો અનુબન્ધ. મન૦ ૯
 નિહ્લવ પ્રમુખ તણી જિમ કિરિયા, જેહ^૫ અહિંસારૂપ;
 સુરહુરગતિ દેઈ તે પાડે, હુત્તર લવજલકૂપ. મન૦ ૧૦
 દુર્ણલ નમ્ર માસ ઉપવાસી, જો છે માયારંગ;
 તો^૬ પણ ગરલ અનન્તા લેશે,^૭ જોલે બીજું અંગ. મન૦ ૧૧
 નિન્દિત આચારે જિનશાસન, જેહને હીલે લોક;
 માયા પહિલી તસ અજ્ઞાને, સર્વ અહિંસા ફેાક. મન૦ ૧૨

૧ વસતાં ૨ રાત્રી ૩ ઉપદેશ ૪ પરિણામે. ૫ તેહ ૬ તે ૭ લહશે

સરખાવો:- માંસે, માંસે ચ જો બાલો, કુસંગોળ તું મુંજાય. ।

ન સો સુઅવલાય ધનમરલકલં અગ્ધર સોલસિ ॥

શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર-

સ્વરૂપથી નિરવધ તથા જે, છે કિરિયા સાવધ;
 જ્ઞાનશક્તિથી તેહ અહિંસા, દિયે અનુબન્ધે સદ્ય. મન૦ ૧૩

જિનપૂજા અપવાદપદાદિક, શીલવ્રતાદિક જેમ;
 પુણ્ય અનુત્તર મુનિને આપી, દિયે^૧ શિવપદ બહુજેમ. મન૦ ૧૪

એહ ભેદ વિણ એક અહિંસા, નવિ હોવે થિર થંભ;
 યાવત્ યોગક્રિયા છે તાવત્, બોલ્યો છે આરંભ. મન૦ ૧૫

લાગે પણ લગવે નહિ હિંસા, મુનિ એ માયા વાણી;
 શુભ કિરિયાલાગી જે આવે, તેમાં તો નહિ હાણી, મન૦ ૧૬

હિંસા માત્ર વિના જો મુનિને, હોય અહિંસકભાવ;
 મૂક્ષમએકેન્દ્રિયને હોવે, તો તે શુદ્ધ સ્વભાવ. મન૦ ૧૭

ભાવે જેહ અહિંસા માને, તે સવિ જોડે ઠામ;
 ઉત્સર્ગે અપવાદે વાણી, જિનની જાણે જામ. મન૦ ૧૮

કોઈ કહે ઉત્સર્ગે આણા, છાંદો^૨ છે અપવાદ;
 તે મિથ્યા અણુપામે^૩ અર્થે, સાધારણ વિધિવાદ. મન૦ ૧૯

મુખ્યપણે જિમ ભાવે આણા, તિમ તસ કારણ તેહ;
 કાર્ય ઇચ્છતો કારણ ઇચ્છે, એ છે શુભમતિ રેહ. મન૦ ૨૦

કહ્યે વચન કહ્યું અપવાદે, તે આણાતું રે મૂલ;
 મિશ્રપક્ષ તો મુનિને ન ઘટે, તેહ નહી અનુકૂલ. મન૦ ૨૧

અપુનર્બંધકથી માંડીને, જાવ ચરમ ગુણઠાણ;
 ભાવઅપેક્ષાયે જિન આણા, મારગ ભાજે જાણ. મન૦ ૨૨

એક અહિંસામાં જે આણા, ભાળે પૂરવ સૂરિ;
 તે એકાંત મતિ નવિ ગ્રહિયે, તિહાં નયવિધિ છે ભૂરિ. મન૦ ૨૩

આતમભાવહિસનથી હિંસા, સઘલા એ પાપસ્થાન;
 તેહથકી વિપરીત અહિંસા, તાસ વિરહનું ધ્યાન. મન૦ ૨૪

તસ ઉપાય જે જે આગમમાં, બહુવિધ છે વ્યવહાર;
 તે નિઃશ્લેષ અહિંસા કહિયે, કારણ ફલ ઉપચાર. મન૦ ૨૫

જીવ અજીવ વિષય છે હિંસા, નૈગમનય મત જીત;^૧
 સંગ્રહવ્યવહારે ષટ્કાયે, પ્રતિજીવે જ્ઞજીસુત. મન૦ ૨૬

આતમરૂપ શબ્દનય તીને, માને એમ અહિંસ;
 ઓઘવૃત્તિ જોધને લહિયે, સુખ જશ લીલ પ્રશંસ. મન૦ ૨૭

ઢાલ નવમી.

•

હમીરાની, ચૈત્રી પૂનમ અનુક્રમે અથવા દેશ મનોહર માલવો-એ દેશી.
 કોઈક સૂત્રજ આદરે, અર્થ ન માને સાર; જિનજી !
 આપમતે અવલું કરે, ભૂલ્યા તેહ ગમાર;
 જિનજી ! તુઝ વચણે મન રાખીયે. જિનજી ! ૧

પ્રતિમા લોપે પાપીઆ, યોગ અને ઉપધાન; જિનજી !
 શુરનો વાસ ન શિર ધરે, માયાવી અજ્ઞાન. જિનજી ! ૨

- આચરણા તેહની નવી,^૧ કેતી કહિયે દેવ ? જિનજી !
 નિત્ય ત્રુટે છે સાંધતાં, ગુરુ વિષ્ણુ તેહની ટેવ. જિનજી ! ૩.
 વૃત્તિપ્રમુખ ભેદ કરી ભાષે આગમ આપ; જિનજી !
 તેહજ મૂઠા ઓલવે, જિમ કુપુત્ર નિજ બાપ. જિનજી ! ૪-
 વૃત્તાદિક અણુમાનતા, સૂત્ર વિરાધે દીન; જિનજી !
 સૂત્ર-અરથ-તદુલયથકી, પ્રત્યનીક કહ્યા તીન. જિનજી ! ૫.
 અક્ષર અર્થજ એકલો, ભે આદરતાં ખેમ; જિનજી !
 ભગવદ્ભાગે ભાખિયો, ત્રિવિધ અર્થ તો કેમ ? જિનજી ! ૬
 સૂત્ર અરથ પહેલો ખીજો, નિજબુત્તીય મીસ; જિનજી !
 નિરવશેષ ત્રીજો વલી, ઈમ ભાષે જગદીશ. જિનજી ! ૭-
 છાયા નરચાલે ચલે, રહે થિતી તસ જેમ; જિનજી !
 સૂત્ર અરથચાલે ચલે, રહે થિતી તસ તેમ. જિનજી ! ૮
 અર્થ કહે વિધિ ધારણા, ઉલય સૂત્ર જિમ ઠાણ; જિનજી !
 તિમ પ્રમાણુ સામાન્યથી, નવિ પ્રમાણુ અપ્રમાણુ. જિનજી ! ૯
 અંધ પંચુ જિમ ખે મલે,^૧ ચાલેર ઈચ્છિત ઠાણ; જિનજી !
 સૂત્ર અરથ તિમ જાણીયે, કુલ્પભાષ્યની વાણ. જિનજી ! ૧૦-
 વિધિ-ઉદમ-લય-વર્ણના, ઉત્સર્ગહ-અપવાહ; જિનજી !
 તદુલય અર્થે જાણીયે, સૂત્ર ભેદ અવિવાહ. જિનજી ! ૧૧
 એહ ભેદ જાણ્યા વિના, કંખામોહ લહંત; જિનજી !
 ભગંતરપ્રમુખે કરી, ભાષ્યું ભગવદ્ભતન્ત, જિનજી ! ૧૨

- પરિવાસિત વારી કરી, લેપન અશનઅશેષ; જિનજી !
 કારણથી અતિ^૧ આદરયાં, પંચકલ્પ ઉપદેશ. જિનજી ! ૧૩
- વર્ષાગમન નિવારિઓ^૨ કારણે ભાખ્યું તેહ. જિનજી !
 ઠાણાંગે શ્રમણી તણું, અવલમ્બાદિક જેહ. જિનજી ! ૧૪
- આધાકર્માદિક નહી, બન્ધ તણો એકન્ત; જિનજી !
 સૂયગડે^૩ તે કિમ ઘટે, વિણ વૃત્ત્યાદિક તન્ત ? જીનજી ! ૧૫
- વિહરમાન ગણધર પિતા, જિનજનકાદિક જેહ; જિનજી !
 કમ વલી આવશ્યક તણો, સૂત્ર માત્ર નહી તેહ. જિનજી ! ૧૬
- અથ વિના કિમ પામિયે, ભાવ સકલ અનિબદ્ધ ? જિનજી !
 ગુરુમુખ વાણી ધારતાં, હોવે સર્વ સુખદ્ધ. જિનજી ! ૧૭
- પુસ્તક અર્થ પરમ્પરા, સઘલો જેહને હાથ; જિનજી !
 તે સુવિહિત અણુમાનતાં, કિમ રહસે નિજ આથ ? જિનજી ! ૧૮
- સદ્ગુરુ પાસે શીખતાં, અર્થ માંહિ ન વિરોધ; જિનજી !
 હેતુવાદ આગમ પ્રતે, જાણે જેહ સુબોધ. જિનજી ! ૧૯
- અર્થે મતભેદાદિકે, જેહ વિરોધ ગણુન્ત; જિનજી !
 તે સૂત્રે પણ દેખશે, જો જોશે એકન્ત. જિનજી ! ૨૦
- સંહરતાં જાણે નહી, વીર કહે ઈમ કલ્પ; જિનજી !
 સંહરતાં પણ નાણુનો, પ્રથમ અંગ છે જલ્પ. જિનજી ! ૨૧
- ઋષભકૂટ અહજોયણો, જંખૂપન્નતિ સાર; જિનજી !
 આર વલી પાઠાન્તરે, મૂલ કહે વિસ્તાર. જિનજી ! ૨૨

- સત્તાવન સય મહિને, મનનાણી સંમવાય; જિનજી !
 આઠ સયાં જ્ઞાતા કહે, એ તો અવર ઉપાય. જિનજી ! ૨૩
 ઉત્તરાધ્યયને સ્થિતિ કહી, અન્તરમુહૂર્ત^૧ જઘન્ય; જિનજી !
 વેદનીયની ખાર તે, પન્નવણામાં અન્ય. જિનજી ! ૨૪
 અંતુયોગદ્વારે કહ્યા, જઘન નિક્ષેપા ચાર; જિનજી !
 જીવાદિક તો નવિ ઘટે, દ્રવ્યલેહઆધાર. જિનજી ! ૨૫
 ઇમ બહુવચન નયન્તરેં, કોઇ^૨ વાચનાલેહ; જિનજી !
 ઇમ અર્થે પણ જાણીયે, નવિ ધરીયે મન ખેદ. જિનજી ! ૨૬
 અર્થકારથી આજના, અધિકા શુભમતિ કુણુ ? જિનજી !
 તોલે અભિયતજ્ઞે નહી, આવે કહિયે લુણુ ? જિનજી ! ૨૭
 રાજસરીખું સૂત્ર છે, મંત્રીસરિખો અર્થ; જિનજી !
 એહમાં એકે હીલીઓ, દિયે સંસાર અનર્થ. જિનજી ! ૨૮
 જે સમતોલે આચરે, સૂત્રઅર્થસું પ્રીતિ; જિનજી !
 તે તુઝ કરુણાયે વરે, સુખજશ નિર્મલનીતિ. જિનજી ! ૨૯

ઢાલ દશમી.

આપ છંદે છબિલા છલાવરે અથવા જીવ-જીવન પ્રભુ કિહા ગયારે-એ દેશી.
 જ્ઞાન વિના જે જીવનેરે કિરિયામાં છે દોષરે;
 કર્મખન્ધ છે તેહથીરે, નહી શમસુખ સન્તોષરે.

પ્રભુ ! તુઝ વાણી મીઠડીરે, મુઝ મન સહેજ સુહાયરે;
અમીયસમી મન ધારતારે, પાપતાપ સવિ જાયરે.

પ્રભુ ! તુઝ વાણી મીઠડીરે-એ આંકણી. ૨

લોકપતિ કિરિયા કરેરે, મનમેલે અન્નાણુરે;
ભવ-ધ્વિછાના ભેરથીરે, વિણ શિવસુખ વિન્નાણુરે. પ્રભુ ! ૩

કામક્રુલસમ ધર્મનુંરે, મૂલ કરી^૧ ઈમ તુમ્હરે;
જનરંજન કેવલ લહેરે, ન લહે શિવતરંગુમ્હરે. પ્રભુ ! ૪

કરુણા ન કરે હીનનીરે, વિણ પણિહાણુ સનેહરે;
દ્રેષ ધરન્તા તેહશુરે, હેઠા આવે તેહરે. પ્રભુ ! ૫

એક કાળમાં નવિ ધરેરે, વિણ પ્રવૃત્તિ થિર ભાવરે;
શુદ્ધાં તિહાં મોહોડું^૨ ઘાલતારે, ધારે ઢારસ્વભાવરે. પ્રભુ ! ૬

વિના વિધનજય સાધુનેરે, નવિ અવિછિન્ન પ્રયાણુરે;
કિરિયાથી શિવપુરી હોયેરે^૩ કિમ જાણે અન્નાણુરે?. પ્રભુ ! ૭

શીતતાપમુખ^૪ વિધન છેરે, બાહિર અન્તર વ્યાધિરે;
મિથ્યાદર્શન એહનીરે, માત્રા મૃદુમધ્યાધિરે. પ્રભુ ! ૮

આસનઅશનજયાદિકેરે, ગુરૂયોગે જય તાસરે;
વિધનભેર એ નવિ ટલેરે, વિગર જ્ઞાનઅભ્યાસરે. પ્રભુ ! ૯

વિનય અધિકગુણ સાધુનોરે, મધ્યમનો ઉપગારરે;
સિદ્ધિ વિના હોવે નહિરે, કૃપા હીનની સારરે. પ્રભુ ! ૧૦

વિષુ વિનિયોગ ન સમ્ભવેરે, પરને ધમે^૧ યોગરે,
તેહ વિના જનમાન્તરેરે, નહિ સંતતિસંયોગરે. પ્રભુ ! ૧૧

કિરિયામાં ખેદે કરીરે, દઢતા મનની નાંહિરે;
સુખ્યહેતુ તે ધર્મનો^૧, જિમ પાણી કૃષિ માંહિરે. પ્રભુ ! ૧૨

એકા પણ જે ઉપજેરે, કિરિયામાં ઉદ્વેગરે;
યોગ-દ્વેષથી તે ક્રિયારે, રાજવેઠ સમ વેગરે. પ્રભુ ! ૧૩

ભ્રમથી જેહ ન સાંભરેરે, કાંઈ અકૃત-કૃત-કાજરે;
તેહથી શુભક્રિયાથકીરે, અર્થવિરોધી^૨ અકાજરે. પ્રભુ ! ૧૪

શાન્તવાહિતા વિષુ હુએરે, જે યોગે ઉત્થાનરે;
ત્યાગયોગ છે તેહથીરે, અણુછંડાતુ ધ્યાનરે^૩. પ્રભુ ! ૧૫

વિચે વિચે ખીજા કાજમાંરે, જાએ મન તે ખેપરે;
ઊખણતાં જિમ શાલિનુ રે, ફલ નહી તિહાં નિર્દે^૪પરે. પ્રભુ ! ૧૬

એકજ ઠામે રંગથીરે, કિરિયામાં આસંગરે;
તેહજ ગુણઠાણુ ચિતિરે, તેહથી ફલ નહી અંગરે. પ્રભુ ! ૧૭

માંડી કિરિયા અવગણીરે, ખીજે ઠામે હર્ષરે;
ઈષ્ટઅર્થમાં જાણિયેરે, અંગારાનો વર્ષરે. પ્રભુ ! ૧૮

રોગ હોએ સમજણુ વિનારે, પીડા ભંગસ્વરૂપરે;
શુદ્ધક્રિયાઈએદથીરે, તેહ વન્ધ્યફલરૂપરે. પ્રભુ ! ૧૯

માનહાનિથી હુઃખ-દીએરે, અંગ વિના જિમ ભોગરે;
શાન્તોદાત્તપણા વિનારે, તિમ કિરિયાનો યોગરે. પ્રભુ ! ૨૦

શાન્ત તે કષાય અભાવથીરે, જે ઉદાત્ત ગમ્ભીરરે;
કિરિયાદોષ લહી લ્યજેરે^૧ તે સુખ જશભર ધીરરે. પ્રભુ ! ૨૧

ઢાલ અગીયારમી

દૂહા અથવા સુરતી મહીનાની દેશી.

એકવીસ શુભ પરિણમે^૧, જાસ ચિત્ત નિતમેવ;
ધરમરતનની યોગ્યતા, તાસ કહે તૂં^૨ દેવ ! ૧

૧ ખુદ નહીં ૨ વલી રૂપનિધિ, ૩ સોમ્મ ૪ જનપ્રિયજ ધન્ય;
૫ કૂર નહીં ૬ ભીરુ વલી, ૭ અસઠ ૮ સાર દક્ષિન્ન. ૨

૯ લજ્જાલુઓ ૧૦ દયાલુઓ, ૧૧ સોમદિક્કિ મજ્જત્ય;
૧૨ શુભરાગી ૧૩ સત્કથ ૧૪ સુપકખ, ૧૫ દીરઘદરશી અત્ય. ૩

૧૬ વિશેષજ ૧૭ વૃદ્ધાનુગત, ૧૮ વિનયવંત ૧૯ કૃતજાણુ;
૨૦ પરહિતકારી ૨૧ લબ્ધલકખ, શુભ એકવીસ પ્રમાણુ. ૪

ખુદ નહીં તે જેહ મને, અતિગંભીર 'ઉદાર;
ન કરે જન ઉતાવલો, નિજપરનો ઉપગાર. ૫

શુભસંઘયણી રૂપનિધિ, પૂરણઅંગઉપંગ;
તે સમરથ સહજે ધરે^૩, ધર્મપ્રભાવન ચંગ. ૬

પાપકર્મે વરતે નહીં, પ્રકૃતિસોમ્ય જગમિત્ત;
સેવનીક હોવે સુખે, પરને પ્રશમનિમિત્ત. ૭

૧ સજી લહેરે ૨ તુમ ૩ કરે

- જનવિરૂદ્ધ સેવે નહી, જનપ્રિય ધર્મે સૂર;
મલિનભાવ મનથી ત્યજી, કરી શકે અકૂર. ૮
- ઠહુપરલોક અપાયથી, ખીડે ભીરૂ^૧ જેહ;
અપયશથી વલી ધમનો, અધિકારી છે તેહ. ૯
- અશઠ ન વંચે પર પ્રતે, લહે કીર્તિ^૨ વિશ્વાસ;
ભાવસાર ઉદમ કરે, ધર્મઠામ^૩ તે ખાસ. ૧૦
- નિજકાર્ય છાંડી કરી, કરે અન્યઉપકાર;
સુદક્ષિણ જન સર્વને, ઉપાદેય વ્યવહાર. ૧૧
- અંગીકૃત ન ત્યજે ત્યજે, લજ્જાલુઓ અકાજ;
ધરે દયાલુ ધર્મની,^૪ દયા મૂલની લાજ. ૧૨
- ધર્મમર્મ અવિતથ લહે, સોમદિદિ મજ્જતથ;
ગુણસંયોગ કરે સદા, વરજે દોષ અણુતથ. ૧૩
- ગુણરાગી ગુણ સંગ્રહે, દૂસે ન ગુણ અનંત;
ઊવેખે નિર્ગુણ સદા,^૫ બહુમાને ગુણવંત. ૧૪
- અશુભકથા કલુષિત મતિ, નાસે રતન વિવેક;
ધર્મ્મોથી^૬ સત્કથ હુએ, ધર્મનિદાન વિવેક. ૧૫
- ધર્મશીલ અનુકૂલ યશ, સદાચાર પરિવાર;
ધર્મસુપકબ વિધન રહિત, કરી શકે તે સાર. ૧૬
- માંડે સવિ પરિણામહિત, દીરઘદશી^૭ કામ;
લહે દોષ ગુણ વસ્તુના, વિશેષજ ગુણધામ. ૧૭

વૃદ્ધાનુગત સુસંગતે, હોવે પરિણતપુદ્ધિ;
વિનયવંત નિયમા કરે, જ્ઞાનાદિકની શુદ્ધિ.^૧ ૧૮

શુણુ જોડે શુરૂ આદરે, તરવપુદ્ધિ કૃતજાણુ;
પરહિતકારી પર પ્રતે, થાપે માર્ગ સુજાણુ. ૧૯

શીખે લખે મુખે સકલ, લખ્ધલક્ષ શુભકાજ;
ઇમ એકવીસ શુણુ વર્યો, લહે ધર્મનું રાજ. ૨૦

પૂરણુશુણુ ઉત્તમ કહ્યો, મધ્યમ પાઠે હીન;
અર્ધ્દહીન જઘન્ય જન, અપર દરિદ્રી દીન. ૨૧

અરજે વરજી પાપને, એહ ધર્મ સામાન્ય;
પ્રભુ તુઝ લકિત^૨ જશ લહે, તેહ હોએ^૩ જનમાન્ય. ૨૨

ઢાલ ખારમી

ચોપાઈની દેશી.

એકવીસ શુણુ જેણે લહ્યા, જે નિજમર્યાદામાં રહ્યા;
તેહ ભાવશ્રાવકતા^૪ લહે, તસ લક્ષણુ એ તૂં પ્રભુ! કહે. ૧

કૃતમતકર્મી શીલાધાર, શુણુવન્તો ને ઋણુવ્યવહાર;
શુરૂસેવી ને પ્રવચનદક્ષ, શ્રાવક ભાવે એ પ્રત્યક્ષ. ૨

શ્રવણુ જાણુણુ ગ્રહણુ ઉદાર, પડિસેવા એ ચાર પ્રકાર;
પ્રથમ ભેદના મન ધારીયે, અર્થ તાસ ઇમ અવતારીયે. ૩

૧ વૃદ્ધિ ૨ ભગતે ૩ તે હોવે ૪ ભાવ શ્રાવકના

ખડુમાણે નિમુણે ગીયત્ય, પાસે ભંગાદિક ખડુ અત્ય;
 બાણ^૧ ગુરૂ પાસે વ્રત ગ્રહે, પાલે ઉપસગાદિક સહે. ૪

સેવે આયતણા ઉદેશ, પરગૃહ તજે આણુબલક વેસ;
 વચનવિકાર ત્યજે શિશુલીલા, મધુર ભણે એ વદ્રવિધ શીલ. ૫

આયતને સેવે ગુણુપોષ, પરગૃહગમને વાધે દોષ;
 ઉદ્દલટવેષ ન શોભા લાગ, વચનવિકારે ભાગે રાગ. ૬

મોહતણા શિશુલીલા લિંગ, અનર્થદંડ અછે એ ચંગ;
 કઠિનવચનનું જલ્પન જેહ, ધર્મિને નહિ સમ્મત તેહ. ૭

ઉદ્યમ કરે સદા સજ્જાય, કરણુ વિનયમાં સર્વ ઉપાય;
 અનભિનિવેશી રૂચિ જિનઆણુ, ધરે પંચગુણુ એહ પ્રમાણુ. ૮

સજ્જાયેં ધારે વૈરાગ, તપ નિયમાદિક કરણુ રાગ;
 વિનય પ્રયુંજે ગુણુનિધિતણા, જિમ મન વાધે આદર^૨ ઘણા. ૯

અનભિનિવેશી અવિતથ ગણુ, ગીતારથ ભાષિત જે સુણુ.
 સદ્ગુણુયે સુણુવા ચાહ, સમકિતનો મોટો ઉચ્છાહ. ૧૦

અવિતથકથન અવંચકક્રિયા, પાતિક^૩ પ્રકટન મત્રીપ્રિયા;
 બોધબીજ^૪ સદ્ભાવેં સાર, ચાર ભેદ એ ઝંજીવવહાર. ૧૧

ગુરૂસેવી^૫ ચઉવિહ સેવણા, કારણુ સમ્પાદન ભાવના;
 સેવે અવસરે ગુરૂને તેહ, ધ્યાનયોગનો ન કરે છેહ. ૧૨

તિહાં પ્રવર્તાવે પર પ્રતેં, ગુરૂ ગુણુ ભાષે નિજ પર છતેં;
 સમ્પાદે^૬ ઔષધમુખ^૭ વલી, ગુરૂભાવેં ચાલે અવિચલી. ૧૩

૧ બાણ ૨ આદરવાધે ૩ પાતક ૪ બોધિ ૫ ગુરૂસેવા ૬ સમ્પદાએ
 ૭ પ્રમુખ.

સૂત્ર અર્થ ઉત્સર્ગવવાય, ભાવેં વ્યવહારેં સોપાય;
 નિયુષ્ણપણું પામ્યો છે જેહુ, પ્રવચનદક્ષ કહીજે તેહ. ૧૪
 ઉચિત સૂત્ર ગુરૂ પાસેં ભણે, અર્થ સુતીયેં તેહનો સુણે;
 વિષયવિભાગ લહે અવિવાદ, વલી ઉત્સર્ગ તથા અપવાદ. ૧૫
 પક્ષભાવ વિધિમાંહે ધરે, દેશકાલમુખ જિમ અનુસરે;
 ભણે ગીતારથ^૧ વ્યવહાર, તિમ સવિ પ્રવચનકુશલ ઉદાર. ૧૬
 કિરિયાગત એ ષટ્ટવિધ લિંગ, ભાષે તું જિનરાજ અભંગ;
 એ વિધિ શ્રાવક જે આચરે, સુખજશલીલા તે આદરે. ૧૭

ઢાલ તેરમી

છટ્ટી ભાવના મન ધરો એ દેશી.

ભાવશ્રાવકનાં ભાવિયે^૨ હવે સત્તર ભાવગત તે હો રે;
 નેહોરે, પ્રભુ તુમ વચને અવિચલ હોજે^૩ એ. ૧
 ઇત્થી ચંચલ ચિત્તથી, જે વાટ નરકની મોટીરે;
 જોટીરે, છાંડે એ ગુણ ધુરિ ગણો એ. ૨
 ઋદ્રિયચપલતુરંગને, જે રૂંધે જ્ઞાનની રાશેરે;
 પાસેરે, તે ખીજે ગુણ શ્રાવક ધરે એ. ૩

૧ ગીતારથનો ૨ ભાષીએ ૩ હુયોરે

✠ સરખાવો. હંદિયચવલતુરગો, દુગ્ગદમગ્ગાણુધાવિરે નિચ્છં,
 માંવિયમવરારૂવો, રૂમઈ સત્તાણદસ્સીહિં ॥ ૧ ॥

શ્રી ઈદ્રિયપરાજયશતકઃ

કલેશતાણું કારણ ઘણું, જે અર્થ અસારજ નાણેરે;
આણેરે, તે ત્રીજો ગુણ સંનિધિ એ. ૪

ભવ વિડંબનામય અછે, વલી દુઃખરૂપી દુઃખ હેતોરે;
ચેતોરે, ઈમ ચોથો ગુણ અંગીકરે એ. ૫

ખીણસુખ વિષય વિષોપમા, ઈમ જાણી નવી ખડુ ઇંદિરે;
ખીંદિરે, તેહથી પંચમગુણ વર્યો એ. ૬

તીવ્રારંભ ત્યજે સદા, ગુણ છટાનો સંભાગીરે;
રાગીરે, નિરાંતજનનો ઘણું એ. ૭

માને સત્તમગુણ વર્યો, જન પાસસદૃશ ગૃહવાસોરે;
અભ્યાસોરે, મોહ છુટવાનો કરે એ. ૮

અદ્ભુત દંસણ ગુણ ભર્યો, ખડુભાંતે કરે ગુરુલકિતરે;
શક્તિરે, નિજ સદ્ગુણની ફેરવે એ. ૯

લોકસન્ના સવિ પરિહરે, જાણે ગાડરિયો^૧ પરવાહોરે;
લાહોરે, ઈમ નવમાગુણનો સંપજે એ. ૧૦

આગમને આગલ કરે, તે વિણ કુણ મારગ સાખીરે;
ભાખીરે, ઈમ કિરિયા દશમા ગુણ થકી એ. ૧૧

આપ અખાધાર્યે^૨ કરે, દાનાદિક ચાર શક્તિરે;
વ્યક્તિરે^૩ ઈમ આવે ગુણ ઇગ્યારમો એ. ૧૨

ચિંતામણિ સરિખો લહી, નવિ મુગ્ધ હસ્યો પણ લાજેરે;
ગાજેરે, નિજ^૪ ધર્મે^૫ એ ગુણ ખારમો એ. ૧૩

ધનભવનાદિકભાવમાં, જે નવિ રાગી નવિ દ્વેષીરે;

સમપેષીરે, તે વિલસે ગુણુ તેરમો એ. ૧૪

રાગદ્વેષમધ્યસ્થનો, સમગુણુ ચઉદમે ન બાધેરે;

સાધેરે, તે હઠ છાંડી મારગ ભલો એ. ૧૫

ક્ષણુભંગુરતા ભાવતો, ગુણુ પન્નરમે સેવતોરે;

સંતોરે, ન ધનાદિ સંગતિ કરે એ. ૧૬

ભાવવિરાત^૧ સેવે મને, ભોગાદિક પર અનુરોધેરે;

બાધેરે, ઇમ ઉદ્ધસે ગુણુ સોલમે^૨ એ. ૧૭

આજ કાલ એ છાંડિયુ, ઇમ વેશ્યા પરે નિસનેહારે;

ગેહારે, પર માને ગુણુ સત્તરમે^૩ એ. ૧૮

એ ગુણુવૃદ્ધે જે ભયાં, તે શ્રાવક કહિયે ભાવેરે;

પાવેરે, મુજશપૂર તુઝ ભક્તિથી એ. ૧૯

૨૦

ઢાળ ચઉદમી

તે ભાવસાધુપણું લહે, જે ભાવશ્રાવક સાર;

તેહનાં લક્ષણુ સાત છે, સવિ બાણે હો તું ગુણુભંડાર;

સાહિબજી ! સાચિ તાહરી વાણી. ૧

કિરિયા મારગ અનુસારિણી ૧, શ્રદ્ધા પ્રવર અવિવાહ ૨;

ગદ્યભાવે પન્નવણિજ્ઞતા ૩, કિરિયામાં હો નિત્યે અપ્રમાદ ૪. સા ૦૨

૧ ભવવિરતિ ૨ સોલમોએ.

નિજ શક્તિ-સાર કાજનો, આરંભ પ ગુણઅનુરાગ ૬
 આરાધના ગુરૂઆણુની ૭, જેહથી લહિયે હો ભવજલતાગ. સાં ૩
 માર્ગ તે સમયની ચિતિ તથા, સંવિજ્ઞબુધની નીતિ;
 એ દોષ અનુસારેં ક્રિયા, જે પાલે હો તે ન લહે ભીતિ. સાં ૪
 સૂત્રેં લણ્યું પણ અન્યથા, બૂદ્ધજ બહુગુણ જાણુ;
 સંવિજ્ઞવિબુધે આચર્યું, કાંઈ દીસે હો કાલાદિપ્રમાણુ. સાં ૫
 કદપનું ધરવું ઝોલિકા, ભાજને દવરકદાન;
 તિથિ પજૂસણુની પાલટી, ભોજનવિધિ હો ઇત્યાદિ પ્રમાણુ. સાં ૬
 વ્યવહાર પાંચે ભાખિયા, અનુક્રમે જેહ પ્રધાન;
 આજ તો તેહમાં જીત છે, તે લજિયેં હો કિમ વિગર નિદાન? સાં ૭
 શ્રાવક મમત્વ અશુદ્ધ વલી, ઉપકરણ વસતિ આહાર;
 સુખશીલ જનજે આચરે, નવિ ધરિયે હો તે ચિત્ત લગાર. સાં ૮
 વિધિસેવના-અવિતૃપ્તિ-શુભ, દેશના-ખલિતવિશુદ્ધિ;
 શ્રદ્ધા ધર્મ ઇચ્છા ઘણી, ચઉભેદેં હો ધર્મ જાણુ સુખુદ્ધિ. સાં ૯
 દૃઢરાગ છે શુભભોજ્યમાં, જિમ સેવતાંયેં વિરૂદ્ધ;
 આપદામાહિ રસ જાણુને, તિમ મુનિને હો ચરણે તે શુદ્ધ. સાં ૧૦
 જિમ તૃપ્તિ જગ પામેં નહી, ધનહીન લેતો રત્ન;
 તપ-વિનય-વેચાવચ્ચ પ્રમુખ તિમ, કરતો હો મુનિવર બહુચત્ન. ૧૧
 ગુરુની અનુસા લેઇને, જાણુતો પાત્ર કુપાત્ર;
 તિમ દેશના શુદ્ધી^૧ દિએ, જિમ દીપે હો નિજ સંયમગાત્ર. સાં ૧૨

જે કદાચિત લાગે વ્રતે, અતિચારપંકડલંકં;
 આલોચણું તે શોધતાં, મુનિ ધરે હો શ્રદ્ધાં નિઃશંક. સાં ૧૩
 શ્રદ્ધા થકી જે સર્વ^૧ લહે, ગંભીર આગમ લાવ;
 શુરુવચને પન્નવણિજ્જ તે, આરાધક હો હોવે સરલસ્વલાવ. સાં ૧૪
 ષટ્કાય ઘાત પ્રમત્તને, પડિલેહણાદિક યોગ;
 જાણી પમાદી નવિ હુએ, કિરિયામાં હો મુનિ શુભસંયોગ સાં ૧૫
 જિમ શુરુ^૨ આર્યમહાગિરિ, તિમ ઉજમે બલવંત;
 બલ અવિષય નવિ ઉજમે, શિવભૂતિ હો જિમ શુરુ હીલંત. સાં ૧૬
 શુણ્ણવંતની સંગતિ કરે, ચિત્ત ધરત શુણ્ણ-અનુરાગ;
 શુણ્ણલેશ પણ પરનો શુણ્ણે, નિજ દેખે હો અવશુણ્ણ વડલાગ. સાં ૧૭
 શુરુચરણુસેવા રત્ત હોઈ, આરાધતો શુરુઆણ્ણ;
 આચાર સર્વના^૩ મૂલ શુરુ, તે જાણે હો તે ચતુર સુજાણ. સાં ૧૮
 એ સાત શુણ્ણ લક્ષણ વયો, જે લાવસાધુ ઉદાર,
 તે વરે સુખજ્જશસમ્પદા, તુજચરણે હો જસ લક્ષિત અપાર. સાં ૧૯

ઢાલ પન્નરમી.

આજ મારે એકાદશી રે નણ્ણલ । મૌન કરી મુખ રહિયે-એ દેશી.
 ધન^૪ તે મુનિવરા રે, જે ચાલે સમલાવે,
 લવસાયર લીલાએ ઉતરે, સંયમકિરિયાનાવે. ધન૦ ૧
 ભોગપંક લજી ઉપર બેઠા, પંકજ પરે જે ન્યારા;
 સિંહપરે^૫ નિજવિક્રમ-શૂરા, ત્રિભુવનજન આધારા. ધન૦ ૨

૧ સવિ ૨ સુશુર ૩ સવિતું. ૧ ધન્ય ૨ સીહ

- જ્ઞાનવન્ત જ્ઞાનીશું મિળતાં, તનમનવચને સાચા;
 દ્રવ્ય ભાવ સૂધા જે ભાષે, સાચી જિનની વાચા. ધન૦ ૩
- મૂલ ઉત્તર ગુણ સંગ્રહ કરતા, 'તજતા' લિક્ષાદોષો;
 પગ પગ વ્રતદ્વષણ પરિહરતા, કરતાં સંયમપોષો. ધન૦ ૪
- મોહ પ્રતે હણતાં નિત્ય આગમ, ભણતાં સદ્સુર પાસે;
 દ્વષમકાલેં પણ ગુણવન્તા, વરતે શુભઅભ્યાસેં. ધન૦ ૫
- છઠ્ઠું ગુણઠાણું ભવઅઝવી, ઉદ્ધંધણ જેણે લહિઉં;
 તસ સોભાગ સકલ મુખ એકે, કિમ કરિ જાએ કહિઉં? ધન૦ ૬
- ગુણઠાણાની પરિણતિ જેહની, ન છિપે ભવજંજાલે;
 રહે શેલડી ઢાંકી રાખી, કેતો કાલ પરાલેં? ધન૦ ૭
- તેહવા ગુણ ધરવા અણધીરા, જોર પણ સૂધું ભાખી;
 જિનશાસન શોભાવે તે પણ, સુધા સંવેગપાખી. ધન૦ ૮
- સદહણુ અનુમોદન કારણ, ગુણથી સંયમકિરિયા;
 વ્યવહારેં રહિયા તે ફરસે, જે નિશ્ચયનયદરિયા. ધન૦ ૯
- હુઃકરકારથકી પણ અધિકા, જ્ઞાનગુણે ધમ તેહો;
 ધર્મદાસગણિવચને લહિયે, જેહને પ્રવચનનેહો. ધન૦ ૧૦-
- મુવિહિત ગચ્છ કિરિયાનો ધોરી, શ્રીહરિભદ્ર કહાય;
 એહ ભાવ ધરતો તે કારણ, મુજ મન તેહ મુહાય. ધન૦ ૧૧
- સંયમઠાણ વિચારી જોતાં, જો ન લહે નિજસાખેં;
 તો જૂઠું બોલીને દુરમતિ, શું સાધે ગુણ પાખે ધન ૧૨

- નવિ માયા ધર્મે નવિ કહેવું,^૧ પરજનની અનુવૃત્તિ;
 ધર્મવચન આગમમાં કહિયે, કપટ રહિત મનવૃત્તિ. ધન૦ ૧૩
- સંયમ વિણ સંયતતા થાપે, પાપશ્રમણુ તે ભાખ્યો;
 ઉત્તરાધ્યયને સરલસ્વભાવે, શુદ્ધપ્રરૂપક દાખ્યો. ધન૦ ૧૪
- એક બાલ પણ કિરિયાનયે તે, જ્ઞાનવયે નવિ બાલા;
 સેવા યોગ્ય સુસંયતને તે, બોલે ઉપદેશમાલા. ધન૦ ૧૫
- કિરિયાનયે પણ એક બાલ તે; જે લાંગી મુનિરાગી;
 જ્ઞાનયોગમાં જસ મન વરતે, તે કિરિયા સોભાગી. ધન૦ ૧૬
- બાલાદિક અનુકૂલ ક્રિયાથી, આપે ઇચ્છાયોગી;
 અધ્યાતમમુખ યોગ અભ્યાસે, કિમ નવિ કહિયે યોગી ? ધન૦ ૧૭
- ઉચિતક્રિા નજશક્ત^૨ છાંડી, જે અતિવેગે ચઢતો;
 તે ભવથિતિપરિષાક થયા વિણ, જગમાં દીસે પડતો. ધન૦ ૧૮
- માથે મોટાઈમાં જે મુનિ, ચલવે ઠાકડમાલા,
 શુદ્ધપ્રરૂપક^૩ ગુણુ વિણુ ન ઘટે, તસ ભવઅરહટમાલા. ધન૦ ૧૯
- નિજ ગણુ સંચે મન નવિ ખંચે, ગ્રંથ ભણુ જન વંચે;
 હુંચે કેશ ન મુંચે માયા, તો વ્રત ન રહે પંચે. ધન૦ ૨૦
- યોગગ્રંથના ભાવ ન જાણુ, જાણુ તો^૪ ન પ્રકાશે;
 ફાકટ મોટાઈ મન રાખે, તસ ગુણુ દૂરે નાસે. ધન૦ ૨૧
- એલે વેશે મહીયલ મહાલે, બક પરે નીચો ચાલે;
 જ્ઞાન વિના જગ ધંધે ઘાલે, તે કિમ મારગ ચાલે ? ધન૦ ૨૨

પરપરિણુતિ પોતાની માને, વરતે આરતધ્યાને;
 અન્ધમોક્ષ કારણ ન પીછાને, તે પહિલે ગુણુઠાણે. ધન૦ ૨૩.
 કિરિયા લવ પણ જે જ્ઞાનીનો, દષ્ટિ ચિરાદિક લાગે,
 તેહથી મુજશ લહીજે સાહિજ, સીમંધર ! તુજ રાગે. ધન૦ ૨૪
 કુલ ૩૧૫.

ઠાલ સોલમી.

•

સકલ સંસાર અવતાર હું એ ગણું એ દેશી.

સ્વામી સીમંધરા ! તું લલે ધ્યાઈયે,
 આપણો આતમા જિમ પ્રગટ પાઈયે;
 દ્રવ્યગુણુપજ્જવા તુઝ યથા નિર્મલા,
 તિમ મુઝ શક્તિથી જઈવિ ભવ^૧ સામલા. ૧
 ચાર છે ચેતનાની દશા અવિતથા,
 બહુશયન-શયન-જાગરણુ-ચૌથી તથા;
 મિચ્છ-અવિરત-સુચત તેરમેં તેહની,
 આદિ ગુણુઠાણે નયચક્ર માંહે મુણી.^૨ ૨
 ભાવસંયોગજા કર્મઉદયાગતા,
 કર્મ નવિ જીવ નવિ મૂલ તે નવિ છતા;
 ખડીયથી ભિત્તિમાં^૩ જિમ હોએ શ્વેતતા;
 ભિત્તિ નવિ ખડીય નવિ તેહ ભ્રમસંગતા. ૩

દેહ નવિ વચન નવિ જીવ નવિ ચિત્ત છે,

કર્મ નવિ રાગ નવિ દ્વેષ નવિ ચિત્ત છે;

પુદ્ગલી લાવ પુદ્ગલપણું પરિણમે,

દ્રવ્ય નવિ જૂઠું જૂઠું એક હોવે કિમે ? ૪

પંથીજન લૂંટતાં ચોરને જિમ લણે,

વાટ કેા લૂંટીય તિમજ^૨ મૂઠા ગિણે;

એકદેત્રે મિલ્યા અણુતણી દેખતો,

વિકૃતિ એ જીવની પ્રકૃતિ ઊવેખતો. ૫

દેહકર્મોદિ સવિ કાજ પુદ્ગલતણાં,

જીવનાં તેહ વ્યવહાર માને ઘણાં;

સયલગુણુઠાણુ જિઅઠાણુસંયોગથી,

શુદ્ધપરિણામ વિણુ જીવકારય નથી. ૬

નાણુ-દંસણુ-ચરણુ શુદ્ધપરિણામ જે,

તન્ત જોતાં ન છે જીવથી લિજ્જ તે;

રત્ન જિમ જ્યોતિથી કાજકારણુપણે,

રહિત ઇમ એકતા સહજ નાણી ઝુણે. ૭

અંશ પણ નવિ ઘટે પૂરણુદ્રવ્યના,

દ્રવ્ય પણ કિમ કહું દ્રવ્યના ગુણુ વિના ?

અકલ ને અલખ ઇમ જીવ અતિતન્તથી,^૩

પ્રથમઅંગે વધું અપદને પદ નથી. ૮

શુદ્ધતા ધ્યાન ઇમ નિશ્ચયે આપતું,
 તુઝ સમાપત્તિ ઔષધ સકલ પાપતું;
 દ્રવ્ય અનુયોગ સ્તંભતિ પ્રમુખથી લહી,
 ભક્તિ વૈરાગ્ય ને જ્ઞાન ધરિયે સહી. ૯

જેહ અહંકાર-મમકારતું બંધન,
 શુદ્ધનય તે દહે દહન જિમ ઇંધન;
 શુદ્ધનય દીપિકા મુક્તિમારગ ભણી,
 શુદ્ધ નય આથિ છે સાધુને આપણી. ૧૦

સકલ ગણિપિટકતું સાર જેણે લહ્યું,
 તેહને પણ પરમસાર એહજ કહ્યું;
 ઓઘનિર્ચુક્તિમાં એહ વિણ નવિ મિટે,
 હુ.બ સ્તવિ વચન એ પ્રથમ અંગે ઘટે. ૧૧

શુદ્ધનયધ્યાન તેહને સદા પરિણમે,
 જેહને શુદ્ધવ્યવહાર હિયડે રમે.
 મલિનવસ્ત્રે યથા રાગ કુંકુમતણા,
 હીનવ્યવહાર ચિત્ત એહથી નવિ શુભા. ૧૨

જેહ વ્યવહારસેહી પ્રથમ છાંડતાં,
 એક એ આદરે આપમત માંડતાં;
 તાસ ઊતાવલે નવિ ટલે આપદા;
 ક્ષુધિત ઇચ્છાયે ઉંખર ન પાચે કદા. ૧૩

સાવલવ જેહ વ્યવહાર શુભથી ભલે,
 શુદ્ધનયભાવના તેહથી નવિ ચલે;

શુદ્ધવ્યવહાર ગુરુયોગ પરિણતપણું,

તેહ વિણ શુદ્ધનયમાં નહિ તે ગણું.^૧ ૧૪

કેઈ નવિ લેદ જાણે અપરિણતમતિ,

શુદ્ધનય અતિહિ ગંભીર છે તે વતી;

લેદલવ જાણતાં કેઈ મારગ ત્યજે,

હોય અતિપરિણતિ પરસમય સ્થિતિ ભજે. ૧૫

તેહ કારણ થકી સર્વ નય નવિ કહ્યા,

કાલિકશ્રુત માંહે ત્રીન પ્રાચે લહ્યા;

દેખી આવશ્યકેં શુદ્ધનય ધુરિ ભણી,

જાણિયેં ઊલટી રીતિ ઓટિકતણી. ૧૬

શુદ્ધવ્યવહાર છે ગચ્છકિરિયા થિતિ,

દુષ્પસહ જાવ તીરથ કહું છે નીતિ;

તેહ સંવિજ્ઞગીતાર્થથી સંભવે,

અવર એરંડ સમ કોણુ^૨ જગ લેખવે. ૧૭

શાસ્ત્રઅનુસાર જે નવિ હૃદેં તાણિયેં,

નીતિ તપગચ્છની તે લલી જાણિયેં;

શ્રુત દાખે જિહાં સમય-સાફ્ર યુધા,

નામ ને ઠામ કુમતે^૩ નહી જસ મુધા, ૧૮

નામ નિર્ઐય છે પ્રથમ એહનું કહું,

પ્રથમ અડપાટ લગે ગુરુશ્રણે સંગ્રહું;

મંત્ર કોટી જપી નવમપાટે યદા,^૪

તેહ કારણ થયું નામ કોટિક તદા. ૧૯

સિદ્ધાંત રહસ્ય શ્રી સીમંધર જિન રાવન [૨૮૯

પનરમે પાટે શ્રીચન્દ્રસૂરિ કર્યું,^૧

ચંદ્રગચ્છ નામ નિર્મલપણે વિસ્તયુ;

સોલમે પાટ વનવાસ નિર્મમમતિ,

નામ વનવાસી સામંતભદ્રો યતિ. ૨૦

પાટ છત્રીસમે સર્વદેવાલિધા,

સૂરિ વડગચ્છ તિહાં નામ શ્રવણે સુધા;

વડતલે સૂરિપદ આપીઉં તે વતી,

વલીય તસ બહુગુણે તેહ વાધ્યા યતિ. ૨૧

સૂરિ જગચંદ જગ સમરસે ચન્દ્રમા,^૨

જેહ ગુરુ પાટે ચઉ અધિક ચાલીસમા;

તેહ પામ્યું તપા નામ બહુતપ કરી !

પ્રગટ આઘાટપુરિ વિજયકમલા વરી. ૨૨

એહ ષટ્ર નામ ગુણુઠામ તપગણ તણા,

શુદ્ધસદ્ગુણ ગુણુરચણ એહમાં ધણા;

એહ અનુગત પરંપર ભણી સેવતા,

જ્ઞાનયોગી^૩ વિબુધ પ્રગટ જગદેવતા. ૨૩

કોઈ કહે સુક્તિ છે વીણતાં ચીથરાં,

કોઈ કહે સહજ જમતાં ઘર દહિથરાં;

મૂઢ એ દોય તસ ભેદ બાણે નહી,

જ્ઞાનયોગે ક્રિયા સાધતાં તે સહી. ૨૪

૧ કહ્યું ૨સૂરિજગચંદ જગચંદ શમરમા ૩ જ્ઞાનયોગે

સરલભાવે પ્રભો ! શુદ્ધ ઇમ જાણતાં,

હું લહું મુજસ તુમ વચન મન આણતાં

પૂર્વ સુવિહિતતણા ગ્રંથ જાણી કરી,

મુમ હોજો તુમ કૃપા ભવ-પથોનિધિ-તરી. ૨૫

ઢાલ સત્તરમી

કડખાની દેશી

આજ જિનરાજ મુજ કાજ ! સદ્દાં સવે,

વીનતી માહરી ચિત્ત ધારી;

માર્ગ જો મેં લહ્યો તુમ કૃપારસથકો,

તો હુઈ સમ્પદા પ્રગટ સારી. આજ૦ ૧

વેગલો મત હુજે દેવ ! મુમ મન થકી,

કમલના વનથકી જિમ પરાગો;

ચમકપાષાણુ જિમ લોહને ખેંચસે^૧,

મુક્તિને સહેજ તુમ ભક્તિરાગો. આજ૦ ૨

તું વસે જો પ્રભો ! હર્ષભર હીયડલે,

તો સકલપાપના બન્ધ તૂટે;

ઉગતે ગગન સૂરયતણે મણડલે,

દહ દિશિ જિમ તિમિરપડલ કૂટે. આજ૦ ૩

સીંચજે તૂં સદા વિપુલકરુણારસેં,

સુઝ મને શુદ્ધમતિકલ્પવેલી;

નાણદંસણકુસુમ ચરણવરમંજરી,

સુક્તિકલ આપશે તે એકેલી. આજ૦ ૪

લોકસન્ના થકી લોક બહુ વાઉલો,^૧

રાઉલો દાસ તે સવિ ઉવેખે;

એક તુઝ આણસું જેહ રાતા રહે,

તેહને એહ નિજ મિત્ર દેખે. આજ૦ ૫

આણ જિનલાણ ! તુઝ એક હું શિર ધરું,

અવરની વાણિ નવિ કાને સુણિએ;

સર્વદર્શન તારું મૂલ તુઝ શાસન^૨

તેણે તે એક સુવિવેક શુણિએ. આજ૦ ૬

તુઝ વચનરાગ સુખસાગર હું ગણું,

સકલસુરમનુજસુખ એક ણિંદું;

સાર કરજો સદા દેવ ! સેવક તણી,

તૂં સુમતિકમલિનીવનદિણિંદું. આજ૦ ૭

જ્ઞાનયોગે ધરી તૃપ્તિ નવિ લાજિયે,

ગાજિયે એક તુઝ વચનરાગેં;

શક્તિ ઉલ્લાસ અધિકો હુંસે તુઝ થકી,

તૂં સદા સકલસુખહેત જાગે. આજ૦ ૮

વડતપાગચ્છનંદનવને સુરતરુ,

હીરવિજયો જયો સૂરિરાયા;

તાસ પાટે વિજયસેનસૂરિસર,

નિત્ નમે નરપતિ જાસ પાયા. આજ૦ ૯

તાસ પાટે વિજયદેવ સૂરિસર,

પાટ તસ ગુરુ વિજયસિંહ ધોરી;

જાસ હિતસીખથી માર્ગ એ અનુસર્યો,

જેહથી સવિ ટલી કુમતિચોરી. આજ૦ ૧૦

હીરગુરુ શીસ અવતંસ મોટો હુઓ,

વાચકાં રાજ કહ્યાણવિજયો;

હેમગુરુ સમ વડે શ્રષ્ઠઅનુશાસને,

શીસ તસ વિબુધવર લાલવિજયો. આજ૦ ૧૧

શીસ તસ જીતવિજયો જયો વિબુધવર,

નયવિજય વિબુધ તસ સુગુરુભાયા;^૧

રહિઅ^૨ કાશીમઠે જેહથી મેં ભલે,

ન્યાયદર્શન વિપુલ ભાવ પાયા. આજ૦ ૧૨

જેહથી શુદ્ધ લહિયે સકલ નયનિપુણ,

સિદ્ધસેનાદિ કૃત શાસ્ત્રભાવા;

તેહ એ સુગુરુ-કરુણા-પ્રભો ! તુઝ સુગુણ,

વચણરચણાયરિ^૩ સુઝ નાવા. આજ૦ ૧૩

કલસ

ઇમ સકલસુખકર દુરિતલયહર સ્વામિ સીમંધર તણી,
 એ વીનતી જે સુણે ભાવે તે લહે લીલા ઘણી;
 શ્રીનયવિજયબુધચરણસેવક જસવિજય બુધ આપણી,
 રૂચિ શક્તિ સારૂ પ્રગટ કીધી^૧ શાસ્ત્રમર્યાદા લણી. ૧

૧ રૂચિ પ્રગટ કીધી શક્તિ સારૂ.

ઈતિ મહોપાધ્યાય શ્રીમદ્ યશોવિજયજી વિરચિત

શ્રી સીમંધરજિનવિજ્ઞપ્તિ

અપરનામ સાહી ત્રણસો ગાથાનું સ્તવન સંપૂર્ણ.

ન્યાયાવશારદ ન્યાયાચાર્ય મહોપાધ્યાય

શ્રીમદ્ યશોવિજયજી વિરચિત

ગુર્જર સાહિત્ય સંગ્રહ

સ્વાધ્યાય વિભાગ.

શ્રીમદ્ યશોવિજયજી કૃત આનંદધનજીની સ્તુતિરૂપ અષ્ટપદી

પદ પહેલું.

રાગ કાનડો.

મારગ ચલત ચલત ગાત, આનંદધન ખ્યારે;
રહત આનંદ ભરપૂર મારગ૦
તાકો સરૂપ ભૂપ, ત્રિહું લોકથેં ન્યારો;
વરષત મુખપર નૂર. મારગ૦ ૧
સુમતિ સખિકે સંગ, નિતનિત દોરત
કબહુ ન હોતહી દૂર
જશવિજય કહે સુનો હો આનંદધન !
હમ તુમ મિલે હજૂર. મારગ૦ ૨

પદ બીજું.

આનંદધનકો આનંદ, મુજશ હી ગાવત;
રહત આનંદ સુમાત સંગ આનંદ૦
સુમતિ સખિ ઓર નવલ આનંદધન;
મિલ રહે ગંગ તરંગ આનંદ૦ ૧
મન મંજન કરકે નિર્મલ કીયોહો ચિત્ત;
તા પર લગાયો હે અવિહત રંગ,

૨૯૬]

ઉપાધ્યાય શ્રીમદ્ યશોવિજયજી કૃત

જશવિજય કહે સુનતહી દેખો,

સુખ પાચો ખોત અલંગ આનંદં ૨

પદ ત્રીજું

રાગ નાયકી તાલ ચંપક

આનંદ કોઈ નહીં પાવે,

જોઈ પાવે સોઈ આનંદધન ધ્યાવે-આનંદં

આનંદ કોંન રૂપ ? કોંન આનંદધન ?

આનંદ ગુણ કોંન લખાવે ? આનંદં ૧

સહજ સંતોષ આનંદ ગુણ પ્રગટત,

સખ દુવિધા મિટ જાવે,

જસ કહે સોહી આનંદધન પાવત,

અંતરજ્યોત જગાવે. આનંદં ૨

પદ ચોથું

રાગ નાયકી તાલ ચંપક

આનંદ ઠોર ઠોર નહીં પાયા,

આનંદ આનંદમેં સમાયા. આનંદં

રતિ અરતિ દોઉ સંગ લીય વરજિત,

અરથને હાથ તપાયા. આનંદં ૧

કોઈ આનંદધન છિદ્રહી પેખત,

જસંરાય સંગ ચડી આયા,

આનંદધન આનંદ રસ બીલત;

દેખત હી જસ ગુણ ગાયા. આનંદં ૨

પદ પાંચમું

રાગ નાયકી

આનંદ કોઠિ હ્રમ દેખલાવો, આનંદ૦

કહાં હૂંદત તૂં મૂરખ પંથી^૧, આનંદ હાટન બેકાવો. આનંદ૦ ૧

એસી દશા આનંદ સમ પ્રગટત, તા સુખ અલખ લખાવો;

જોઈ પાવે સોઈ કછુ ન કહાવત,

સુજસ ગાવત તાકો વધાવો. આનંદ૦ ૨

પદ છઠું

રાગ કાનડો તાલ રૂપક.

આનંદકી ગત આનંદધન જાને, આનંદકી૦

વાઈ સુખ સહજ અચલ અલખ પદ,

વા સુખ સુજસ બખાને. આનંદકી૦^૧

સુજસ વિલાસ જખ પ્રગટે આનંદ રસ,

આનંદ અક્ષય બજાને, આનંદકી૦

એસી દશા જખ પ્રગટે ચિત્ત અંતર,

સોહિ આનંદધન પિછાને. આનંદકી૦ ૨

પદ સાતમું

ઝેરી આજ આનંદ લયો, મેરે તેરો સુખ નિરખ,

નિરખ રોમ રોમ શીતલ લયો અંગોઅંગ. ઝેરી૦

શુદ્ધ સમજણુ સમતા-રસ ઝીલત,

આનંદધન લયો અનંતરંગ. ઝેરી૦ ૧

એસી આનંદ દશા પ્રગટી ચિત્ત અંતર;

તાકે પ્રભાવ ચલત નિરમલ ગંગ,

વારી ગંગા સમતા દોઢ મિલ રહે;

જસવિજય ઝીલત તાકે સંગ-એરી૦ ૨

પદ આઠમું

રાગ કાનડો

આનંદધનકે સંગ સુજસ હી મિલે જળ,

તળ આનંદ સમ લયો સુજસ;

પારસ સંગ લોહો ને ફરસત,

કંચન હોત હી તાકે કસ, આનંદધનકે૦ ૧

ખીર નીર ને મિલ રહે આનંદ,

જસ સુમતિ સખિ કે સંગ;

લયો હે એકરસ, લવ ખપાઈ સુજસ વિલાસ,

લયે સિદ્ધસ્વરૂપ લિયે ધસમસ-આનંદધનકે૦ ૨

ધતિ શ્રી યશોવિજયજી કૃત આનંદધનજીની :

[સ્તુતિરૂપ અષ્ટપદી સંપૂર્ણ.]

શ્રી ગણધર ભાસ

૧-ઈંદ્રભૂતિ ભાસ

ઢાલ-અહો મત વાલે સાહિબા

પહલો ગણધર વીરનો, વર ગોખર ગામ નિવાસી રે
 સુત પૃથિવી વસુભૂતિનો, નામઈ ઈંદ્રભૂતિ સુવિલાસી રે
 ભવિયાં ! વંદો ભાવસ્થૂ. (આંકણી) ૧.
 જ્યેષ્ઠા નક્ષત્રઈ જણ્યો, ગૃહવાસઈ વરસ પંચાસો રે;
 ત્રીસ વરસ છદમસ્થતા, જિન ખાર વરસ સુપ્રકાસો રે. ભ૦ ૨
 સીસ પરિચ્છદ પાંચ સઈ, સર્વોચુ વરસ તે ખાણું રે;
 જોતમ જોતતણો ધણી, એતો સાચો હં સુરતરૂ જાણું રે. ભ૦ ૩
 સુરતરૂ જાણી સેવિઓ, ખીજ પરિહરિયા ખાઉલિયા રે;
 એ ગુરૂ થિર સાચર સમો, બિજ તુચ્છ વહઈ વાહુલિયા રે. ભ૦ ૪
 લખધિ અઠાવીસઈ વારઓ, જસ મસ્તકે નિજ કર આપઈ રે;
 અછતું પણિ એહ આપમાં, તેહનઈ વર કેવલ આપઈ રે. ભ૦ ૫
 જ્ઞાન અહંકારઈ લહિઉં, રાગઈ કરિ જગગુરૂ-સેવા રે;
 શોકઈ કેવલ પામિઉં, કારણ સર્વે ન કહેવા રે. ભ૦ ૬
 વીરઈ શ્રુતિપદઈ ખૂઝંચો, એતો જીવ તણો સંદેહી રે;
 શ્રી નયવિજય સુસીસનઈ, ગુરૂ હોયો ધર્મસનેહી રે. ભ૦ ૭

૨ અગ્નિભૂતિ ભાસ

ઢાલ-લાછલદે માત મદહાર

- ગોખર ગામ સમૃદ્ધ, અગ્નિભૂતિ સુપ્રસિદ્ધ;
આજ હો ખીન્ને રે, ગણુધર વર-મહિમા-મંદિરજી. ૧
- પૃથિવી તેહની માત, શ્રી વસુભૂતિ તે જાત;
આજ હો સોહઈ રે, મન મોહઈ જનમિઓ કૃત્તિકાજી. ૨
- ગૃહિપણુઈ વરસ છયાલ, ખાર છઉમત્યનો કાલ;
આજ હો સોલઈ રે, રંગ રોલઈ જિન પદ ભોગવ્યુંજી. ૩
- આયુ ચિહોત્તરી વર્ષ, પણસય સીસ સહર્ષ;
આજ હો જેહતું રે, અતિ ઉત્તમ ગૌતમ ગોત્ર છઈજી. ૪
- લાજ્યો કર્મસંદેહ, વીરશ્યું નેહ અછેહ;
આજ હો તેહનઈ રે, સુખ દીઠઈ નીઠઈ દુખ સવેજી. ૫
- ગગનઈ ઊગઈ અંદ, કરઈ અઢોર આનંદ;
આજ હો દૂરઈ પણિ સુખ પૂરઈ, સુનજરિતિમ ફલઈજી. ૬
- દેખી ભગતિ પહૂર, રહો મુઝ ચિત્ત હજૂર;
આજ હો રાગઈ રે અથાગઈ વાચક જશ કહઈજી. ૭

૩-વાયુભૂતિ ભાસ.

નીંદલડી હો વધરણ હૂંઈ રહી એ દેશી.

- ત્રીન્ને ગણુધર મુઝ મનિ વસ્યો,
વાયુભૂતિ હો ગુણુગણુ અભિરામ કેં;
ચુત પૃથિવી વસુભૂતિનો,
જા્યો સ્વાતિ હો ગોખર વર ગામકે. ત્રીન્ને. ૧

વરસ બધં તાલીસ ગૃહીપણુધં,

છઉમત્યો હો દસ વરસ પ્રમાણુ કે;

વરસ અઠારં તે કેવલી, સર્વાયુ હો સત્તરિ પરિણામકે. ત્રીજો ૨
ગોતમ ગોત્ર સુહામણુ,

જેહના સોહો હો પણ સય વર સીસકે;

જસ સંશય તે મજાવનો,

તે ટાલે હો યુગતે જગદીસ કે. ત્રીજો ૩

એહવા ગુરૂની ગોઠી,

થોડિ પણિ હો સવિ જનમનો સારકે;

થોડું પણુ અંદન લલું,

સ્થૂં કીજઈ હો બીજ કાઠનો ભાર કે? ત્રીજો ૪

હેજ હંધઆનું ઉલસે,

જો બાઝઈ હો ગુણવંતસ્થૂં ગોઠિકે;

નહીતિ મન માંડિં રહિં નવી,

આવે હો મત વાત તે હોઠિકે. ત્રીજો ૫

અતુર શિરોમણિ સુંદર,

સુઝ મિલિઓ હો ગુરૂ શિવતરૂકંદકે;

મનહ મનોરથ સવિ કલ્યા,

વલિ ટલિઆ હો દુઃખદોહળ-દંદકે. ત્રીજો ૬

ફર રદ્યા પણિ જાણીઈ,

ગુણવંતા હો નિજ ચિત્ત હજૂરકે;

શ્રી નયવિજય વિબુધ તણુ,

ઈમ સેવક હો લહે સુખ-પદકે. ત્રીજો ૭

૪-વ્યક્ત ગણધર ભાસ.

ચોથો ગણધર વ્યક્ત તે વંદિયું, મીઠો જસ ઉપદેશ,
 શ્રવણ નક્ષત્રેરે ધનમિત્ર વાણી, જયો કોલાગ સન્નિવેશ. ચોથો ૦ ૧
 ગૃહિ પર્યાયેરે વરસ પચાસ તે, વલી છઉમત્યોરે ખાર;
 દેવલી વરસ અઠાર અસી, મિલી સર્વાયુ નિરધાર. ચોથો ૦ ૨
 ભારદ્વાજ તે ગોત્ર સુહામણું, પણ સય સીસ ઉદાર,
 ભૂત સદેહિં રે વીરે ખૂઝવ્યો, હુઓ જગ જન જયકાર. ચોથો ૦ ૩
 એહવા ગુરુનોરે ગુણનો પ્રેમ તે, ખાવના અખખર સાર,
 ખાવના ચંદન તે હું ગણું, જગ-ચિત્ત-ઠારણહાર. ચોથો ૦ ૪
 ક્ષર છ માસનોરે તે જગિ અપહરણ, એહ તો જનમનો રોગ;
 ખાવના ચંદનથી પણિ તે લણી, અધિકો સુગુરુ સંયોગ. ચોથો ૦ ૫
 નહિ જગ ઉપમા રે સદ્ગુરુ ગુણ તણી, જે વ્રત શીલ અભંગ;
 વાચકજસ કહે તિહાં મુઝમન રમણ,
 જિમ માલતિવન ભૂંગ. ચોથો ૦ ૬

૫-સુધર્માસ્વામી ભાસ.

આવો આવો ધરમના મિત્તાણ ! નિરમલ ચિત્ત ધારી;
 ગુરુગુણ ગાઓ ઈક મિત્તાણ !, નિરમલ ચિત્ત ધારી.

જિણે તાર્યાં નર નેં નારીજી,	નિરમલ૦
તે સદ્ગુરની બલિહારીજી,	નિરમલ૦ ૧
પંચમ ગણધર ભાવ ! વંદોજી;	નિરમલ૦
સોહમ મુખિ પુનિમચંદોજી,	નિરમલ૦
શ્રુમ્મિલ ભદિલા બયોજી,	નિરમલ૦
ઉત્તરકૃષ્ણણિધં સુહાયોજી,	નિરમલ૦ ૨
પંચાસ આઠ બાયાલોજી,	નિરમલ૦
ગૃહ કેવલી છઉમત્યોનો કાલોજી,	નિરમલ૦
સરવાયુ વરસ શત બણોજી,	નિરમલ૦
પણુ સય તસ સીસ વખાણોજી.	નિરમલ૦ ૩
અંગિ વેસાયણુ ગોત્ર નામોજી,	નિરમલ૦
કોદલાગ સનિવેશ ગામોજી,	નિરમલ૦
તારિ સંશય જિન મેટઈજી,	નિરમલ૦
તખ પ્રભુપદ ભાવિં લેટઈજી.	નિરમલ૦ ૪
સદ્ગુરુ તે નાવ અછિદાજી,	નિરમલ૦
તારંઈ ભવજલધિ અનિદાજી,	નિરમલ૦
એ કુગુરુ તે કાણી નાવાજી,	નિરમલ૦
ન સકે ભવતીરેં બવાજી.	નિરમલ૦ ૫
નવિ વીસાડં ગુરુ ખ્યારાજી,	નિરમલ૦
જેહના મુઝ બહુ ઉપગારાજી,	નિરમલ૦
ગુણ પ્રાણપણુધં લિધં સંતોજી,	નિરમલ૦
નવિ લીધં બલ કોલીધં તંતોજી.	નિરમલ૦ ૬

શુદ્ધ સમતારસ ભરીઓજી,	નિરમલં
ચિર પ્રતપો શુભમણિ ભરીઓજી,	નિરમલં
શુદ્ધશ્રી નયવિજય સુસીસોજી,	નિરમલં
ધમ નિતિ નિતિ દિધિ આસીસોજી.	નિરમલં ૭

સાધુ વંદના

[રમ્યા સં. ૧૭૨૧ વિજયાદશમી ખંભાત]

ઓ નમઃ શ્રી વીતરાગાય

પ્રણમું શ્રી રૂપલાદિ જિણેસર, ભુવણદિણેસર દેવ,
 સુરવર કિન્નર નર વિદ્યાધર, જેહની સારથિ સેવ,
 પુંડરીક પમુહા વલિ વંદું, ગણધર મહિમાગેહ,
 જેહનું નામ ગોત્ર પણિ સુણતાં, લહિઈ સુખ અછેહ ૧
 વારત ભૂપતિ નિજ રૂપ વિલોકિત, દરપણુ-ધરમાંહિ સાર,
 ઉત્તમ ગુણુ-ઠાંણી મુહ-ઝાંણી પામ્યા લવનો પાર;
 એહવા મુનિ વધરાગી ત્યાગી; સોભાગી વડભાગ,
 ગુણુ-રચણાગર સાગર ગિર્યા, પ્રણમું મનિ ધરિ રાગ. ૨
 આર્ધ્ય જસ ઈણી પરિ મહાજસ, અતિબલ મહાબલ રાજ,
 તેજવીરિય દંડવીરિય નમિઈ, જલવીરિય શુભ કાજ;
 કિત્તિયવીરિય કેવલનાણી આરીસા ધરી આઠ,
 જ'બુપ-નાતી નઈ ઠાણાંગિં, એહનો પરગટ પાઠ. ૩

ખંભી સુંદરીઈં પડિખોહિઉ, દેવલી ખાહુબલીસ,
 ઇમ અસંખ્ય મુનિવર પ્રહ ઉચ્ચઈ, પ્રણમીજઈ નિસિદ્ધીસ;
 સિદ્ધિદંડિકા વંહું વરતી, યાવત્ અજિતનો તાત,
 સિદ્ધિ અણુત્તર સુર વિણુ જિહાં નહિં, ખીજી ગતિની વાત. ૪
 અજિત તીર્થ નમિઈ મનરંગિ, નમિઈ સગર મુણિંદ,
 મધવા સનતકુમર વર ચક્રી, નમિય લહું આણુંદ;
 સંતિ કુંથૂ અર જિણુવર ચક્રી, પઉમ અનઈ હરિસેણુ,
 નમિઈ અકિ રુદ્ધિ જેણિ છંડી, તે મુણિવર જયસેણુ. ૫
 વિમલ તિલિ મહાબલ નૃપ છંડી, રાજ રમણિ ભંડાર,
 ચઉદ પૂરવધર સંયમ પાલી, લહિઉ દેવ અવતાર;
 પૂરવ ભવ સંભારી વીરઈ, આણ્યો વ્રત મનિ રંગ,
 તેહ સુદર્શન સેઠિ નમિજઈ, જોઈ ભગવઈ અંગ. ૬
 અચલ વિજય ભદ્રા બલદેવા, સુપલ સુંદસણુ સેઠ,
 આણુંદો જાંદણુ વલિ પઉમો, એ આઠઈ સુપ્રસિદ્ધ;
 આપ રૂપ અપરાધ નિહાલી, ત્યજિય નયર નઈ ગામ,
 તુગિય ગિરિસેહરઈ હુઉ તપસી, તેહ નમૂં મુનિ રામ. ૭
 પૂર્વમિત્ત શ્રી મહિ જિણેસર, પડિખુદી ઇકંબગ,
 કાસી અધિપતિ શંખ કુણાલા, નૃપ રૂપી વડ ભાગ,
 ચંદ્રાય અંગરાય અદીણુ અદીણુશત્રુ કુરરાય,
 જિયસત્તુ પંચાલ દેશનો, અધિપતિ સકલ કહાઈ. ૮
 મહિ પાસિ હૂઆ સંયમધારી, પછઈ ઉગ્રવિહારી,
 પરણ્યા સારી તે શિવનારી, સયલ જીવ ઉપગારી;
 વિજ્ઞાકુમાર મુણિદો વંદો, ભવિ-મુખ-કંઈરવિ ચંદો,
 જેહથી શાસન ઉન્નતિ દેખી, પામ્યા ગુરુ આણુંદો. ૯

અંતગડા એગૂણા ખંદગ, સીસ સયા વલિ પંચ,
 સંભારીજઈ જેણઈ ટાલ્યો, સઘલો કર્મપ્રપંચ.
 આઠ સહસ્સસૂં કૃત્તિયસેઠિ, મુણિસુન્વય જિણ પાસઈ;
 લેઈ દિક્ષા શિક્ષા અભ્યાસી, તસ જગ ઉદ્ધાસઈ. ૧૦

ઠાલ ૨

સાધુ મુકોસલ મન દઢ કરિ ખમ્યો, વાઘણિનુ ઉવસગગ;
 ફીરતિધર મુનિ નીઝાસિઉ ગયો મુગિલ ગિરિ અપવગગ. ૧૧

એહવારે મુનિવર વલિ વલિ વંદિઈ,
 ગૌતમ સ્સમુદ્ધ નઈ સાગરગંભીરો, થિમિત અચલ નઈ અખોલ;
 કેપિલ પ્રસેનજિત વિણ્ણકુમાર ભલો, એ દસ નિર્નિતલોલ. ૧૨
 અહુવા૦

ધારણિ અંધકવૃણિં સુતા ત્યજી, આઠ વધૂ ધન કોડિ;
 લિકખૂ પડિમારે ખાર વહી લહ્યા, સેતુનિ શિવ ભવ છોડિ. ૧૩
 એહુવા૦

અખોલ સ્સમુદ્ધ નઈ સાગર હિમવંતો, અચલ અનઈ અભિચંદ;
 ખૂરણુ ધરણીરે આઠ કુમર જ્યા, વિણ્ણિ ધારણીરે નંદ. એહુવા૦૧૪
 અઠ અઠ કોડિ ત્યજી રમણી ભલી, નેમિ કન્હઈ મત લિદ્ધ;
 પાલી દીક્ષારે સોલ વરસ લગઈ, શ્રી વિમલાચલ સિદ્ધ. એહુવા૦૧૫
 અણિયસ કુમર અનંતસેનો ભલો, અનિયસેન ગુણુ-ખાણિ;
 અણિહયરિઉ દેવસેન સુહાવણો, શત્રુસેન મનિ આણિ. એહુવા૦૧૬
 દેવકી નંદન એ ખટ ગુણુનિલા, કાજલ સામલ દેહ;
 નાગધરણિ સુલસા ધરિ વાધિયા, સુર શક્તિં સસનેહ. એહુવા૦૧૭

કેડિ ખત્રીસ ખત્રીસ રમણિ ત્યજી, પામ્યા શિવપદ-વાસ;
 ધારણિ વસુદેવાંગજ સારણધં, નારી ત્યજી પંચાસ. એહવાં૦૧૮
 દેવકીનંદન સીસ અગનિ સહી, સીધા ગજસુકુમાલ;
 પાપ આલોધ રે રહનેમી લહ્યા, શિવપદ સુજસ વિશાલ. ૧૯
 એહવા રે મુનિવર વલિ વલિ વંદિધં.

ઢાલ ૩

આઠમિં ઇ અંગધં એ કહિયારે, લાલનાં
 વલિ અનેક મુનિચંદરે, વધરાગી લાલના;

સુમુખ દુમુખ કુરવા ભલારે લાલનાં,
 વસુદેવ ધારણી નંદ રે, વધરાગી લાલના. ૨૦

આઠમિં અંગધં એ કહિયારે લાલનાં ॥ આંચલી ॥

અનાધિદિત દારૂગ સુણીરે લાલનાં,
 વસુદેવ ધારણીપુત્રરે વધરાગી લાલનાં;

પંચાસ કેડિ રમણી ત્યજીરે લાલનાં,
 સેતુન્જિ સીધા સુમુત્રરે વધરાગી લાલનાં. ૨૧ આઠમિં.

બલિમયાલિ ઉવયાલિયારે લા. પુરિસસેણ વારિસેણ રે વધ૦
 વસુદેવ ધારણિ અંગજરે લી૦ પંચાસ સ્ત્રી ત્યજી જોણિરે;
 વધરાગી૦ ૨૨ આઠમિં

પ્રદુમ્ન હરિ-રૂકમણિ-સુતારે લા૦ જાળૂવતીનો સખરે વધ૦
 વૈદરભી પ્રદુમ્નોરે લા૦ અનિરુદ્ધ અપ્રતિગિખરે. વધ૦ ૨૩ આ૦
 સસુદ્રવિજય શિવાદે સુતારે લા૦ સત્યનેમિ દહનેમિરે વધ૦
 પંચાસ પંચાસ વધૂ ત્યજીરે લા૦ સીધા દીક્ષિત નેમિરે. વધ૦ ૨૪ આ૦
 આઠમિં૦

પ્રેમાવધ ગૌરી ભલીરે લાં ગંધારી લક્ષ્મી સુસીમરે વધં
જંબુવધ ભામા રૂક્મણીરે લાં હરિ-વહુ અરૂંચી સીમરે. વધં ૨૫
મૂલદત્તા સંખભામિનીરે લાં બીજી મૂલસરિ નામરે. વધં
વીસ વરસ સંયમ ધરીરે લાં એ સવિ ગદ્ય સિવઠામિરે. વધં ૨૬
આઠમિં

મકાઈ કિંકિમ સંયમીરે લાં સોલ વરસ સુપ્રસિદ્ધરે વયં
પરિસહસ્રહિ ખટમાસમાં રે લાં અન્નુનમાલી સિદ્ધ રે. વયં ૨૭
કાસવ ખેમ ધૃતિધર ભલારે લાં હરિચંદન કુંભાસેરે. વયં
વારત સુદંસણુ ગુણનિલારે લાં

પૂરણભદ્ર સુમણભદ્ર ખાસરે. વયં ૨૮ આઠમિં
સુપદક મેહ મહાવ્રતી રે લાં બાલ મુની અઘમુતરે વયં
અલકખ વીરસીસ શિવપુર લહઉરે, લાં

છઠ્ઠ વરગદ્ય વુત્તરે. વયં ૨૯ આઠમિં

નંદા નંદવતી સતી રે લાં નંદુત્તર મરુદેવિ રે વયં
મરુતા સુમરુતા નઈ શિવારે લાં

નંદિસેણિ પાસિવિરે (યાસતીરે) વયં ૩૦ આઠમિં
ભદ્ર સુભદ્ર સુબયા સતીરે લાં સુમણા નઈ ભૂયદિત્ત રે વયં
તેર શ્રેણિક અંતેઉરી રે લાં સિદ્ધિ ગદ્ય એ ધનરે. વયં ૩૧ આઠમિં
બીજી દશ શ્રેણિક વધૂરે લાં પુહોતી શિવ સુવિશાલ રે વયં
કાલી રચણાવલિ તપીરે લાં કનકાવલિ ચ સુકાલિરે. વયં ૩૨
આઠમિં

સીંહ નિઃક્રીડિત લઘુ તપીરે લાં મહકણ્ડા ગંભીર. રે વયં
મહાસિંહ નિઃક્રીડિત તપીરે લાં કણ્ડા પુહુતી તીરરે વયં ૩૩
આઠમિં

સત્ત સત્તમિયાદિક વહીરે લા૦ પડિમા સુકણ્ડા ચ્યાર રે. વય૦
 સર્વતોલદ્ર લઘુ તપકરી રે લા૦ મહકણ્ડા ગધ પાર રે. વય૦ ૩૪
 વીરકણ્ડાઈ નિરવહિઉ રે લા૦ મહા સર્વતોલદ્ર રે વય૦
 ભદ્રોત્તર પ્રતિમા વહીરે લા૦ રામકણ્ડા લહી ભદ્ર રે વય૦ ૩૫
 પિઉસેણુકણ્ડાઈ તપ તપિઉ રે લા૦ મુગતાવલી અનિદાનરે. વય૦
 મહસેણુકણ્ડા જસ વધ્યોરે લા૦ તપ આંખિલ વર્દ્ધમાન રે. વય૦ ૩૬
 -આઠમિં અંગઈ એ કહિયા રે લાલનાં.

ઢાલ ૪

પ્રથમ ગોવાલતણુષ ભવિં ૭-એ ઢાલ.

નવમઠ અંગિ વખાણિયાળ, વંદુ ભત્તીભરેણુ;
 બલિ મચાલિ વચાલિયાળ પુરિસસેણુ વારિસેણુ ૩૭
 નમો ભવિ સાધુ શિરોમણિ એહ.

દીહદંત લદ્દદંત ભલાળ, હલ્લકુમાર વેહાસ;
 અભય અણુત્તર સુર હૂયાળ, કમ ઉતકમ દસ ખાસરે. નમો. ૩૮
 વલી ખીજ સેણુક સુઆળ, દીહસેણુ મહસેણુ;
 લલ ગઢ સુદ્ધદંત ભલાળ, દુહલો દુમ દુમસેણુ. નમો. ૩૯
 મહાદુમસેણુ સીહો ભલોળ, સીહસેણુ મહાસીહસેણુ;
 પુણુસેણુ અણુત્તર ગતિ ગયાળ, દો દો દો દો પંચ કમેણુ. નમો. ૪૦
 કાકંદી ધન્નો ભલોળ, ભદ્રાસુત વ્રત લેધ;
 વીર પ્રશંસિઉ સુર હૂઉ ઇ, રમણિ ખત્રિસ ત્યજેધ. નમો. ૪૧

પેઠાલપુત્ર નઈ ચાંદિમાજી, પોટિલ સાધુ વિહલ;
 કહિયા આણુતર સુર હૂયાજી, નવમઈ આંગિ નિમલ. નમો. ૪૨
 નેમિ જિણુદિ પ્રશંસિઓજી, હુલ્લરકારી રે યેહ;
 મોદક ભૂરિઈ કેવલીજી, ધન ઠંઠણુ રિસિ તેહ. નમો ૪૩
 સહસ પુરિસસિઈ સંયસી (મી)જી, ચઉદ પૂરવધર વીર;
 કુમર થાવચ્ચો શિવ લહિઉજી, વિમલાચલ વડવીર. નમો ૪૪
 પાસ તીર્થિ પન્નર લલાજી, વીરતીર્થિ દસ શુદ્ધ;
 વીસ નેમિ-તિર્થઈ કહિયાજી, વંદુ પત્તેચખુદ્ધ. નમો ૪૫
 સહસ પુરુષશું શુકમુનિજી, સીધા સેતુંજિ સેલિ;
 સેલક મુનિ શત પંચચું જી, સેલગ સુત ઇણિ મેલિ. નમો ૪૬
 મેઘમુનિસર વાંદીઇજી, છાંડિં જેણિ જરીર;
 ઊજલગિરિ સુરપતિ નમિઉજી, સારણુ કેવલિ ધીર. નમો ૪૭
 પોટિલ પડિઓહિઉ લહ્યોજી, તેતલિસુત શિવશર્મ;
 સરવારથસિદ્ધિ ગયોજી, પુંડરીક દઢધર્મ. નમો ૪૮
 મંત્રી સુખુદ્ધિં યોહિઉજી, શ્રી જિતશત્રુ નરેશ;
 ધર્મંચિં પાલી દયાજી, ટાલ્યા સર્વ કિલેશ. નમો ૪૯
 પાંડવ પાંચઈ પામિયાજી, સેતુંજિરિ નિરવાણુ;
 તે પ્રણમી સુખ જસ લહુંજી, છઠ્ઠા અંગ પ્રમાણુ. નમો ૫૦

ઠાણ પ

હણિઉ પણિ દુયોધનઈ રે, થુણિયો પંડવિ જેહ
 સુણિઉ સમતારસ ભરિઉરે, નમિઈ દમદંત તેહો રે. ૫૨
 મુનિશુણુ ગાઈઈ.

રામસૂચો કૂલવાલૂં રે, સુર સૂકયો જિન પાસ;
દ્વારા અગનિથી ઉદરી રે, પામ્યો શિવપુર-વાસોરે. મુનિ૦ ૫૩

રાય પએસી બોહિઉ રે, રાયપ્રસેણી પ્રમાણ;
વીરતિત્થ જોણિ પડિવજ્યુ રે, નમિઈ કેસી મુજાણોરે. મુનિ૦ ૫૪

કપિલ મહારુષિ કેવલિ રે, હરિકેસી ગુણવંત;
અલક્ષ્મ પડિબોહવા રે, આબ્યા ચિત્ર મહંતો રે. મુનિ૦ ૫૫

કમલાવર્ધ ઓહિઉ રે, વ્રત લિઈ નૃપ ઈષ્ટિકાર;
ભૃગુ ખંભણુ ધરણી જસારે, તેહના બેડ કુમારો રે. મુનિ૦ ૫૬

નૃપ સંજય મૃગયા ગયોરે, ગર્હભાલિ ગુરુ પાસિ;
વ્રત લેઈ ખત્તિય મુનિ મિલી રે, કીધો વિચાર ઉદ્ધાસિ રે. મુનિ૦ ૫૭

દશાર્ણભદ્ર મુનિ વંદિઈ રે, જોણિ છત્યો સુરનાથ;
સાધુ અનાથી સમરિઈ રે, મૃગાયુત્ર શિવ સાથો રે. મુનિ૦ ૫૮

નૃપ કંરકંડુ કલિંગનો રે, દ્વિમુખ પંચાલ નરેશ;
મિથિલાનૃપ નગ્ગઈ રે, નૃપ ગંધાર વિસેસો રે. મુનિ૦ ૫૯

પ્રત્યેકબુદ્ધ એ મુનિ ભલા રે, સમુદ્રપાલ સુપવિત્ત;
જયઘોષ વિજયઘોષ માહણા રે, ઉત્તરાધ્યયન ચરિત્રો રે. મુનિ૦ ૬૦

જન-મન-મોહન સંથુણું રે, કુમર મુળાહુ સુચંગ;
ભદ્રનંદિ મુખનંદ વલી રે, જોઈ ઇચ્છારમું આંગો રે. મુનિ૦ ૬૧

ખંદગ પરિવાયક મુણી રે, કાલાવેસિય પુત્ત;
તપ સંજમ કૂલ જોણિ કહિયાં રે, થેરી પાસ અપત્યો રે. મુનિ૦ ૬૨

કાલિયસુત મેહિલ મુણી રે, આણુંદરકિખય થેર;
 કાસવ મુનિવર પ્રણમતા રે, ટાલિજઈ ભવ ફેરો રે. મુનિ૦ ૬૩
 દેવાણુંદા માવડલી રે, રૂપભદ્રત જિણુ તાત;
 વીર કન્હઈ વત આદરિયાં રે, મોટા તસ અવહાતો રે. મુનિ૦ ૬૪
 ઈંદિનાગ બહુ પિંડિઉ રે, શિવમુનિ ગલિય વિભંગ;
 રાયઉદાયન મુનિ નમું રે, પિંગલ વિજિત-અનંગો રે. મુનિ૦ ૬૫
 વીર-જિતૌષધ દાયગો રે, ધનસીહો અણુગાર;
 તીસય કુરુદત્તા મુણ્યા રે, રોહા બુદ્ધિ અણુગારો રે. મુનિ૦ ૬૬
 સુનકખત ગયો બારમઈ રે, આઠમઈ સર્વાનુભૂતિ;
 ગંગેયો ભગવઈ કહિઉ રે, લહિઉ સુજસ અનુભૂતિ રે. મુનિ૦ ૬૭

ઢાલ ૬

કપૂર હુઈ અતિ ઉજલઉ રે-એ ઢાલ.

થૂઝ્યો પ્રતિમા-દર્શનઈ રે, મુનિવર આર્દ્રકુમાર;
 ઉદય પેઢાલો પણુમિઈ રે, બીજા અંગ મઝારિ. ૬૮

સોલાગી મુનિ સંભારિઈ સુખ થાઈ.

એહનઈ પ્રણમ્યઈ પાપ પલાઈ,

સોલાગી મુનિ સંભારિઈ સુખ થાઈ. ॥ એ આંચલી ॥

મેતારય મહિમાનિલો રે, ઈલાપુત્ત સુહ અંણુ;
 ધર્મરુચી અણાઉદિઉ રે, ચિલાઈપુત્ત સુજાણુ. સોલાગી૦ ૬૯

ગંગામાં હૂઆ કેવલી રે, અન્નિયસુત વ્રત ધીર;
 તીર્થ પ્રયાગ થયું સુરધંજી, અર્ચિઉં તાસ શરીર. સોભાગીં ૭૦
 શીતલ સૂરિ હૂઆ કેવલીજી, વલિ તસ ચઉ ભાણેજ;
 દેવિલાસુત કર્માસુતોજી, નિરમલ કેવલ તેજ. સોભાગીં ૭૧
 શીલિં સુદંસણ આકરો રે, સિદ્ધિ ગયો જયદેવ;
 મુનિ મુજાત વલિ વંદિઈ રે, જસ ગુણ ગાઈ દેવ. સોભાગીં ૭૨
 શરણ હૂયો ભવજલ તરિયાજી, ચંડકદ તસ સીસ;
 ધન શાલિભદ્ર મહા રિદ્ધિ ત્યજી રે, જેહની અધિક જગીસ. ૭૩
 કુરંગદ ગુણ-ગાફૂઉરે, તપસી તસ ચઉપાસ;
 પન્નરસઈ તાપસ નમું રે, જસ સિરિ ગૌતમ વાસ. સોભાગીં ૭૪
 વીર જિણિંદ વેચાવચી રે, ધન ધન મુનિ લોહિચ;
 જૂઝિઓ ગીત સુણી સુણી રે, ખડગ પ્રણમું નિચ. સોભાગીં ૭૫
 ઠઠપ્રહારિ મુનિ ગાઈય રે, વલ્કલચીરી ધીર;
 અસન્નચંદ્ર રુષિરાજીઓ રે, જસ ગુણ બોલઈ વીર સોભાગીં ૭૬

ઢાલ ૭

વીર જિણેસર શાસનિં, ગણધર ધીર ઇચ્છારો રે;
 ઈંદિભૂઈ પમુહા નમું, જે પામ્યા ભવ પારો રે. ૭૭
 ગાઈઈ મુનિગુણ ગહગહી. (આંકણી)
 જ'ખૂકુમાર મહાવતી, સોભાગી સિરદારો રે;
 અવર ન મુગતિ-વધૂ વયો, જે પામી ભવતારો રે. ગાઈઈં ૭૮

પ્રભવ સિચ્ચંભવ વંદિય, જસભદો ભદળાહુ રે;
 સંભૂતિવિજય વખાણિય, ચઉદ પૂરવધર સાહુ રે. ગાઇયં ૭૬
 સીત સહી સુરવર થયા, ભદળાહુ ચઉસીસા રે;
 આર્ય મહાગિરિ ગુણુગુરુ જયા, જિનકલ્પયં સુજગીસા રે. ગાં ૮૦
 આર્ય સુહૃતિ સુહંકરો, નલિણીગુલમ અજ્ઞયણુયં રે.
 અવંતિસુકુમાલ કારય સર્થો, જેણિ ગણિ શુભવયણિં રે. ગાઇયં ૮૧
 સીહ ઘરિં ઇક મુનિ રહિયો, અહિ-ખિલિ ખીજો સુમુદો રે;
 ત્રીજો રહિયો કુવા ઉપરિં, કોસ ઘરિં થૂલભદો રે. ગાઇયં ૮૨
 જે ગુરુરાજિ ખોલાવિયો, હુક્કર હુક્કરકારી રે;
 તે થૂલભદ્ર મુની જયો, શાસન-ઉત્તતિકારી રે. ગાઇયં ૮૩
 અગનિ-શિખામાંહિ નવિ ચલિયો, કાજલમાં રહિયો કોરો રે;
 શકકાલ સુત નવિ વેધિયો, વેસ વયણિ ગુણુરાગો રે. ગાઇયં ૮૪
 પૂન્રવણા જેણિ ઉદ્ધરી, તે શ્યામાચારય વંદું રે;
 સીહગિરિ સુગુરુ જાઇસરો, પ્રણમી પાપ નિકંદું રે. ગાઇયં ૮૫
 ધ્રુણુગિરિ થેર સમિય વલી, વધર અરિહદિન નામા રે;
 સીહગિરિ સીસ ઉત્તમ જયા, એ ચઉ શુભ પરિણામા રે. ૮૬
 દીઠો સુપનમાંહિ હુરિ વંદયં, પય પડ્યો જિણિ પીધો રે;
 વધર સમાગમ અવસરિં, ભદ્રગુપત તે પ્રસિદ્ધો રે. ગાઇયં ૮૭
 પંચ મહાવ્રત-ધર હૂઉ, ખટમાસી જેહ ખાલો રે;
 પાલણુકયં પઉઠઉ શ્રુત ભણિઉ, સાંભલતાં તતકાલો રે. ગાઇયં ૮૮
 ગગનવિદ્યા જેણિ ઉદ્ધરી, કન્યા ધનિં જે ન લૂધો રે;
 માહેસરી નૃપ જેહના, અતિશયથી પડિયુદ્ધો રે. ગાઇયં ૮૯

પય આણુસારિ વેઉચ્ચિયા, નહુગમણી જસ લક્ષી રે;
 વંદિઈ તેહ જાઈસરો, સામી વચર સુખુદ્ધિ રે. ગાઈઈં ૯૦
 તેહનો કુલ્લક વંદિયઈ, ઉત્તમ અરથ પયત્તો રે;
 લોકપાલઈ રથઈ વંદિઉ, શૈલ હૂઓ રહાવત્તો રે. ગાઈઈં ૯૧
 વંદિઈ વધરસિણો મુણી, જેહંથી હૂઈ વધરી શાખા રે;
 અજજ રકિખ્ય નમું જેણિ કરી, ચઉ અનુયોગ પરિભાષા રે. ૯૨
 અજજ રકિખ્ય સૂરિ જેણિ કરિયો, વાલઘડા સમરિત્તો રે;
 તે નવ પૂરવી વંદિઈ, હુંવલિયા ખૂસમિત્તો રે. ગાઈઈં ૯૩
 જેણઈં હુલિકખ ટલ્યઈં કરિયો, મથુરામાં અનુયોગો રે;
 ખંદિલ તે સૂરિ વંદતાં, નાસઈ લવ લય શોગો રે. ગાઈઈં ૯૪
 સૂત્ર અરથ ગુણ આદરૂ, શમ દમ સુખ જસ લરિઉ રે;
 દેવદિ ખમાસમણો નમું, આગમ જેણિ ઉદ્ધરિઉ રે. ગાઈઈં ૯૫

ઢાલ ૭

કેશુસિરિ સમણી નઈ નાઈલ, શ્રાવક શ્રાવિકા સારી રે,
 સત્યસિરી પરિવારઈં વરિઉ, મૂલઉત્તર ગુણ ધારી રે;
 ઉત્સર્પિણી અંતઈં જે હોસઈં, દૂપસહો ગણિરાયા રે,
 ક્ષાયક સમકિત દર્શન ભૂષત, તેહના પ્રણમું પાયા રે. ૯૬
 ખીજ પણિ જે અતિત અનાગત, વર્તમાન મુનિ હીરા રે,
 ભરતૈરવત વિદેહઈં પ્રણમું, તે સવિ ગુણ ગંભીરા રે;
 ખંભી સુંદરિ રાઈમઈ નઈ, અંદનખાલા આદિ રે,
 શ્રમણી પણિ જે હુઈ નઈ હોસ્યઈ, તે સમરૂં અપ્રમાદિ રે. ૯૭

ખંભનયરેમાં રહિય ચઉમાસું, સાધુતણા ગુણ ગાયા રે,
 સંવત સતર ઈકવીસા (૧૭૨૧) વરસઈ, વિજયદશમિ સુખ પાચારે;
 શ્રી વિજયપ્રભસૂરિ વિરાજઈ, તપગચ્છકેરા રાયા રે,
 તસ રાજિં ભવિજન હિત કાજિં, કીધા એહ સજ્જાયા રે. ૬૮
 શ્રી કલ્યાણવિજય વર વાચક, તપગચ્છ ગયણુ-દિણિંદા રે,
 તાસ સીસ શ્રી લાલવિજય બુધ, આગમ-કઈરવ-ચંદા રે;
 તાસ સીસ શ્રી જીતવિજય બુધ, શ્રી નયવિજય મુણિંદા રે,
 વાચક જસવિજયઈ તસ સીસઈ, ગણિયા સાધુ-ગુણ વૃંદા રે. ૬૯
 જે ભાવઈ એ ભણુસ્યઈ ગણુસ્યઈ, તસ ઘરિ મંગલમાલા રે,
 સુકુમાલા બાલા ગુણવિશાલા, મોટા મણિમય થાલા રે;
 એટા બેટી બંધુર સિંધુર, ધણ કણ કંચણ કોડી રે,
 અનુકેમિં શિવ-લચ્છી તે લહિસ્યઈ, સુકૃત સંપદા જોડી રે. ૧૦૦

॥ કલશ ॥

ઈમ આઠ ઢાલ રસાલ મંગલ, હુયા આઠ સુહામણાં,
 વર નાણુ દંસણુ ચરણુ શુચિ ગુણ, ક્રિયાં મુનિ-ગુણ-ભામણાં;
 જે એહ ભણુસ્યઈ તાસ ફલસ્યઈ ત્રિદશ-તરુ ઘર-અંગણુઈ;
 શ્રી નયવિજય બુધ ચરણુ સેવક, જસવિજય વાચક ભણુઈ. ૧૦૧

॥ ઇતિ શ્રી મહોપાધ્યાય શ્રી પં. શ્રી જસવિજય
 ગણિ કૃત 'સાધુવંદના' સંપૂર્ણ ॥ છ ॥

સવત ૧૭૬૬ વર્ષે માદ્રવા વદ ૭ બુધવાસરે લિખિ.

[પત્ર ૮ પંક્તિ ૯ દાખડી ૮૨ નં. ૧૭૬ ફોફલીયાવાડા, પાટણુનો ભંડાર.]

[illegible]

न्यायाचार्य श्री यशोवन्धु उपाध्यायना स्वहस्ताक्षरमा पोतानी रच्येकी
 “सम्प्रदन्वना ६७ श्लोक परं स्वाध्याय” न प्रथम पृष्ठ.

“ॐ नमो भगवते वासुदेवाय”

न्यायाचार्य श्री यशोविजय उपाध्यायना स्वदस्ताक्षरम्! चोतानी रज्जेली

“सम्यक्त्वना ६७ मोक्ष पर स्वाध्याय” नु ओइ पृ.३.

સમસ્તપંડિતમુગુટમણિ મહોપાધ્યાય

શ્રીમદ્ યશોવિજયજી ગણિવર વિરચિત

સમ્યક્ત્વના સડસઠ બોલ સ્વાધ્યાય.

આ સ્વાધ્યાય સુવિહિત શિરોમણિ સમર્થ શાસ્ત્રકાર શ્રી.
હરિભદ્રસૂરિશ્વર વિરચિત સમ્યક્ત્વ સમતિકા (પ્રાકૃત)
ગ્રંથનો સરળ અને સુમધુર અનુવાદ છે.

૬૭

પ્રસ્તાવ.

દ્વંડા.

સુકૃતવદ્ધિ-કાદળિની, સમરી સરસ્વતી માત;	
સમકિત સડસઠ બોલની, કહિશ્યું મધુરી વાત.	૧
સમકિતદાયક ગુફતણો, પચ્યુવચાર ન થાય;	
ભવ કોડાકોડે કરી, કરતાં સર્વ ઉપાય.	૨
દાનાદિક કિરિયા ન દિયે, સમકિત વિણ શિવશર્મ;	
તે માટે સમકિત વડું, જાણો પ્રવચનમર્મ.	૩
દર્શનમોહવિનાશથી, જે નિર્મલ ગુણુકાણ;	
તે નિશ્ચય સમકિત કહ્યું, તેહનાં એ અહિંકાણ.	૪

ઢાળ પહેલી.

સમ્યક્ત્વ સડસઠ યોલ.

વીરજિનેશ્વર ઉપદિશે અથવા દિએ દિએ દર્શણ આપણું-એ દેશી
ચઉ સદહણા તિ લિંગ છે, દશવિધ વિનય વિચારારે;
ત્રિણિ શુદ્ધિ પણ દૂષણાં, આઠ પ્રભાવક ધારે રે. ૫

ત્રુટક

પ્રભાવક અઠ પંચ ભૂષણ, પંચ લક્ષણ જાણીએ;
ષટ્ જયણા ષટ્ આગાર ભાવના, છઠ્ઠિહા મન આણીએ;
ષટ્ ઠાણ સમકિતતણા સડસઠ, ભેદ એહ ઉદાર એ,
એહનો તત્ત્વવિચાર કરતાં, લહીને ભવપાર એ. ૬

ઢાળ.

ચાર સદ્વહણા.

ચઉવિહ સદ્વહણાં તિહાં, જીવાદિક પરમતથો રે;
પ્રવચનમાંહિ જે ભાખિયા, લીજે તેહનો અત્યારે. ૭

ત્રુટક

તેહનો અર્થ વિચારીએ, એ પ્રથમ સદ્વહણા ખરી;
ખીજી સદ્વહણા તેહની જે, જાણે મુનિ ગુણ જવહરી;
સંવેગ રંગ-તરંગ ઝીલે, માર્ગ શુદ્ધ કહે સુધા,
તેહની સેવા કીજીએ જિમ, ખીજીએ સમતા-સુધા. ૮

ઢાળ ચાલુ

સમકિત જેણે ગ્રહી વચ્ચું, નિન્હવ ને અહાછન્દારે;
પાસત્યા ને કુશીલિયા, વેષવિડંબક મંદા રે.

૯

મુટક

મંદા અનાણી દૂર છંડો, ત્રીજ સફ્ફણા ગ્રહી,
પરદર્શનીનો સગ ત્યજ્યે, ચોથી સફ્ફણા કહી;
હીણાતણો જે સંગ ન ત્યજે, તેહનો ગુણ નવિ રહે,
જયુ^૧ જલધિ-જલમાં ભલ્યું ગગા, -નીર લૂણપણું લહે. ૧૦

ઢાળ ખીજ

ત્રણ લિંગ

જંબુદ્વીપના ભરતમાં રે અથવા કપૂર હોવે અતિ ઊજલો રે-એ દેશી.
ત્રિણ લિંગ સમકિતતણાં રે, પહિલું શ્રુત અભિલાષ;
જેહથી શ્રોતા રસ લહે રે, જેહવો સાકર દ્રાખ રે;
પ્રાણી ! ધરીએ સમકિત રંગ,

જિમ લહિએ સુખ અભંગ રે. પ્રાણી ! ૦એ આંકણી. ૧૧
તરૂણ સુખી સ્ત્રી પરિવર્યો રે, અતુર સુણે સુરગીત;
જેહથી રાગે અતિધણે રે, ધર્મ સુણ્યાની રીત રે.^૨ પ્રાણી ! ૦૧૨

ભૂખ્યેા અટવી ઉતર્યો રે, જિમ દિજ ઘેખર ચંગ;
 ઇચ્છે તિમ જે ધર્મને રે, તેહિજ ખીજું લિંગ રે. પ્રાણી ૦૧૩
 વૈયાવચ્ચ ગુરુદેવનું રે, ત્રીજું લિંગ ઉદાર;
 વિદ્યાસાધક પરિ કરે રે, આલસ નવિય લગાર રે. પ્રાણી ૦૧૪

ઠાલ ત્રીજી

દશ પ્રકારનો વિનય

સમકિતનું મૂલ જાણીએજી અથવા પ્રથમ ગોવાલા તણે ભવેજી-એ દેશી.
 અરિહંત તે જિન વિચરતાજી, કર્મ ખપી હુઆ સિદ્ધ;
 ચેઇય જિનપડિમા કહીજી, સૂત્ર^૧ સિદ્ધાંત પ્રસિદ્ધ;
 ચતુર નર! સમજે વિનયપ્રકાર,

જિમ લહીએ સમકિત સાર-ચતુર. એ આંકણી. ૧૫

ધર્મ ક્ષમાદિક^૨ ભાખિએજી, સાધુ તેહના રે ગેહ;
 આચારજ આચારનાજી, હાયક નાયક જેહ. ચતુર ૧૬

ઉપાધ્યાય તે શિષ્યનેજી, સૂત્ર ભણાવણુદાર;
 પ્રવચન સંઘ વખાણીએજી, દર્શન^૩ સમકિત સાર. ચતુર ૧૭

ભગતિ ખાહ્ય પ્રતિપત્તિથીજી, હૃદયપ્રેમ ખહુમાન;
 શુણ્યુતિ અવગુણ ઠાંકવાજી, આશાતનની હાણ. ચતુર ૧૮

યાંચ ભેદ એ દશ તણેજી, વિનય કરે અનુકૂલ;
 સીંચે તેહ સુધારસેજી, ધર્મવૃક્ષનું મૂલ. ચતુર ૧૯

ઢાલ ચોથી

ત્રણ શુદ્ધિ

ઘોખીડા તું ઘોળે મનનું ઘોતીયું અથવા લ્યાવો રે માલિણી-એ દેશી.
ત્રણ શુદ્ધિ સમકિત તણી રે, તિહાં પહિલી મન-શુદ્ધિરે;
શ્રી જિન ને જિનમત વિના રે, જૂઠું સકળ એ ખુદ્ધિ રે;
ચતુર! વિચારો ચિત્તમાં રે. એ આંકણી. ૨૦
જિનલગતેં જે નવિ થયું રે, તે ખીજથી કેમ થાય રે?
એવું જે મુખે લાખીએ રે, તે વચન-શુદ્ધિ કહેવાય રે; ચતુર! ૦૨૧
છેલ્લો લેલો વેદના રે; જેહ^૧ સહેતો અનેક પ્રકાર રે;
જિન વિણ પર સુર નવિ નમે રે, તેહ ની કાયા-શુદ્ધિ ઉદારે. ચતુર! ૦૨૨

ઢાળ પાંચમી

પાંચ દૂષણ

મુનિમારગ, અથવા કડવાં ફળ છે ક્રોધના એ દેશી.
સમકિત-દૂષણ પરિહરો, તેહમાં પહિલી છે શંકા રે;
તે જિનવચનમાં મત કરો, જેહને સમ નૃપ રંકા રે,
સમકિત-દૂષણ પરિહરો- એ આંકણી. ૨૩
કંખા કુમતિની વાંછના, ખીજું દૂષણ લ્યજીએ;
પામી સુરતરૂ પરગડો, કિમ બાઉલ લજીએ? સમકિત ૦ ૨૪
સંશય ધર્મનાં ફલતણો, વિતિગિચ્છા નામે;
ત્રીજું દૂષણ પરિહરો, નિજ શુભ પરિણામે. સમકિત ૦ ૨૫

મિથ્યામતિ-શુણુ-વર્ણના, ટાળો ચોથો દોષ;

ઉનમારગી શુણુતાં હુવે, ઉનમારગ-પોષ. સમકિત૦ ૨૬

પાંચમો દોષ મિથ્યામતિ,-પરિચય નવિ કીજે;

ઇંમ શુભમતિ અરવિંદની, ભલી વાસના લીજે. સમકિત૦ ૨૭

ઢાળ છઠ્ઠી.

આઠ પ્રભાવક

અભિનંદન જિન દરિસણુ તરસીએ અથવા ભોલુડારે હંસા

વિષય ન રાચીએ એ દેશી.

આઠ પ્રભાવક પ્રવચનના કહ્યા, પાવયણી ધુરિ જાણુ;

વર્તમાનશ્રતના જેહ અર્થનો, પાર લહે શુણુખાણુ,

ધન ધન શાસન-મંડન મુનિવરા એ આંકણી. ૨૮

ધર્મકંથી^૧ તે ખીજે જાણીએ, નંદિષેણુ પરિ જેહ;

નિજ ઉપદેશે રે રંજે લોકને, ભંજે હૃદયસંદેહ. ધન૦ ૨૯

વાદી ત્રીજે રે તર્કનિપુણુ ભણ્યો, મહુવાદી પરિ જેહ;

રાજહુવારે જયકમલા વરે, ગાજંતો જિમ મેહ. ધન૦ ૩૦

ભદ્રખાહુ પરિ જેહ નિમિત્ત કહે, પરમત-જીપણુ કાજ;

તેહ નિમિત્તીરે ચોથો જાણીએ, શ્રીજિનશાસનરાજિ. ધન૦ ૩૧

તપ શુણુ આપે રે રાપે^૨ ધર્મને, ગોપે નવિ જિનઆણુ;

આસ્રવ લોપેરે નવિ કોપે કદા, પંચમ તપસી તે જાણુ. ધન૦ ૩૨

છટો વિદ્યા રે મંત્રતણો બલિ,^૧ જિમ શ્રી વચર મુષ્ટિંદ;
 સિદ્ધ સાતમેા રે અંજનયોગથી, જમ કાલિક મુનિચંદ. ધન૦ ૩૩
 કાવ્ય સુધારસ મધુર અર્થ ભર્યાં, ધર્મ હેતુ કરે જેહ;
 સિદ્ધસેન પરિ રાજા^૨ રીઝવે, અદ્ભુત વર કવિ તેહ. ધન૦ ૩૪
 જવ નવિ હોવે પ્રભાવક એહવા, તવ વિધિ પૂર્વ અનેક;
 બાત્રા પૂજાદિક કરણી કરે, તેહ પ્રભાવક છેક. ધન૦ ૩૫

ઢાળ સાતમી.

પાંચ ભૂષણ

સતીય સુભદ્રાની દેશી.

સોહ સમકિત જેહથી, સખિ ! જિમ આલરણે દેહ;
 ભૂષણ પાંચ તે મનિ વસ્ત્યાં,
 સખિ ! મન વસ્ત્યાં તેહમાં નહિ સંદેહ.
 મુજ સમકિતરંગ અચળ હોજેરે એ આંકણી. ૩૬
 પહિતું કુશલચણું તિહાં, સખિ ! વંદન ને પરચખાણુ;
 કિરિયાનો વિધિ અતિ ઘણો,
 સખિ ! અતિ ઘણો આચરે જેહ સુખાણુ. મુજ૦ ૩૭
 બીજું તીરથસેવના, સખિ ! તીરથ તારે જેહ;
 તે ગીતારથ મુનિવરા, સખિ ! તેહશ્યુ તેહશ્યુ કીજે નેહ. મુજ૦ ૩૮
 ૧ વધી ૨ નરપતિ.

ભગતિ કરે ગુરુદેવની, સખિ ! ત્રીજું ભૂષણ હોય;
કિણહિ ચલાવ્યો નવિ ચલે,

સખિ ! ચોથું એ ચોથું તે ભૂષણ જોય. સુજ૦ ૩૯

જિનશાસન અનુમોદના, સખિ ! જેહથી ખડું જન^૧ હુંત,
કીજે તેહ પ્રભાવના, સખિ ! પાંચમું પાંચમું^૨ ભૂષણ ખંત. સુજ૦ ૪૦

ઢાળ આઠમી.

પાંચ લક્ષણ

ધર્મ નવિ કીજે હો, અથવા ધર્મ જિનેશ્વર ગાઉં રંગશું-એ દેશી.

લક્ષણ પાંચ કહ્યાં સમકિતતાણું,ધુરિ ઉપશમ અનુકૂળ, સુગુણ નર !
અપરાધીશ્યું પણ નવિ ચિત્તચક્રી,ચિંતવીએ પ્રતિકૂલ,

સુગુણ નર ! શ્રી જિનભાષિત વચન વિચારીએ, એ આંકણી. ૪૧

સુરનરસુખ જે દુઃખ કરી લેખવે, વંછે શિવસુખ એક; સુ૦
ખીજું લક્ષણ તે અંગીકરે, સાર સંવેગશું ટેક. સુ૦ શ્રી જિન૦ ૪૨

નારક ચારક સમ ભવઉભગ્યો, તારક જાણીને ધર્મ; સુગુણ નર !
ચાહે નિકલવું નિવેદ તે,^૩ ત્રીજું લક્ષણ મર્મ. સુ૦ શ્રી જિન૦ ૪૩

૧ હિત ૨. તેહ પ્રભાવ મન ભાવતા, પાંચમું પાંચમું
૩ નિર્વેદથી.

દ્રવ્યથકી દુઃખિયાની જે દયા, ધર્મહીણાની રે ભાવ; સુ૦
ચોથું લક્ષણ અનુકંપા કહી, નિજ શક્તે મન ભાવ. સુ૦ શ્રી જિન૦ ૪૪
જે જિનભાખ્યું^૬ તે નહિ અન્યથા, એહવો જે દઢ રંગ; સુ૦
તે આરિાકતા લક્ષણ પાંચમું, કરે કૃમતિનો એ ભંગ. સુ૦ શ્રી જિન૦ ૪૫

ઢાલ નવમી.

છ યતના

જિન જિન પ્રતિમા વંદન દીસે અથવા ત્રીજે ભવ વરસ્થાનક તપ કરી-એ દેશી.
પરતીર્થી પરના સુર તેણે, ચૈત્ય ગ્રહાં વળી જેહ,
વંદન પ્રમુખ તિહાં નવિ કરવૂ, તે જયણા પદ ભેયરે;
ભવિકા ! સમકિત યતના કીજે. એ આંકણી ૪૬
વંદન તે કરયોજન^૨ કહિએ, નમન તે શીશ નમાડયે;
દાન ઇષ્ટ અન્નાદિક^૩ દેવૂં, ગૌરવ ભગતિ દેખાડયેરે. ભવિકા ! ૦ ૪૭
અનુપ્રદાન તે તેહને કહીએ, વાર વાર જે દાન;
દોષ કુપાત્રે પાત્રમતિએ, નહિ અનુકંપા માનરે. ભવિકા ! ૦ ૪૮
આણુભોલાયે જેહ બોલવૂં,^૪ તે કહિએ આલાપ;
વાર વાર આલાપ જે કરવો, તે જાણો સંલાપ રે. ભવિકા ! ૦ ૪૯
એ જયણાથી સમકિત દીપે, વલી દીપે વ્યવહાર;
એહમાં પણ કારણથી જયણા, તેહના અનેક પ્રકારરે. ભવિકા ! ૦ ૫૦

૧ શ્રી જિનભાષિત ૨ કરજોડન ૩ સુપાત્રે ૪ ભાખવૂં.

ઢાળ દશમી.

છ આગાર

લલનાની દેશી.

શુદ્ધ ધર્મથી નવિ ચલે, અતિ દઢ ગુણુ આધાર લલના;
 તો પણ જે નહિ એહવા, તેહને એ આગાર લલના. ૫૧
 બોલ્યું તેહવું પાલીએ, દંતીદંત સમ બોલ લલના;
 સજ્જનના દુર્જનતણા, કચ્છપ કોટિને તોલ લલના. બોલ્યું ૦ ૫૨
 રાજા નગરાદિક ધણી, તસ શાસન અભિયોગ લલના;
 તેહથી કાત્તિકની પરે, નહિ મિથ્યાત્વસંયોગ લલના. બો ૦ ૫૩
 મેલો જનનો ગણ કહ્યો, બલ ચોરાદિક જાણુ લલના;
 ક્ષેત્રપાલાદિક દેવતા, તાતાદિક ગુરૂ ઠાણુ^૨ લલના. બોલ્યું ૦ ૫૪
 વૃત્તિ દુર્લભ આજીવિકા, તે ભીષણકાંતાર લલના;
 તે હેતે દૂષણુ નહી, કરતાં અન્ય આચાર લલના. બોલ્યું ૦ ૫૫

ઢાળ અગીયારમી.

છ ભાવના

રાગ મહુર.

પાત્ર પોથી રે ઠવણી પાઠાં વિંટણું એ દેશી.

ભાવીજે રે સમકિત જેહથી રૂચડું,
 તે ભાવના રે ભાવો મન કરી પરવડું;

૧ સજ્જન ને ૨ જાણુ

જે સમકિત રે તાબું સાબું મૂલ રે,
તો વ્રતતરૂ રે દીએ શિવકૂલ અનુકૂલ રે. ૫૬

ત્રૂટક

અનુકૂલ મૂલ રસાલ સમકિત, તેહ વિષુ મતિઅંધ રે;
જે કરે કિરિયા ગર્વાલરિયા, તેહ જૂઠો ધંધ રે;
એ પ્રથમ ભાવના ગુણો^૧ રૂઝડી, સુણો ખીણ ભાવના;
બારણું સમકિતધર્મપુરવું, એહવી તે પાવના. ૫૭

ઢાળ ચાલુ

ત્રીણ ભાવના રે સમકિતપીઠ જે દઢ સહી,
તો મોટો રે ધર્મપ્રાસાદ ડગે નહી;
પાયે ખોટે રે મોટે મંડાણુ ન શોભીએ,
તેણે કારણુ રે સમકિતરયું ચિત્ત થોભીએ. ૫૮

ત્રૂટક

થોભીએ ચિત્ત નિત એમ ભાવી, ચોથી ભાવના ભાવીએ;
સમકિત નિધાન સમસ્ત ગુણુનું, એહવું મન ભાવીએ;
તે વિના છૂટાં રતનસરિખા, મૂલ ઉત્તર ગુણુ સવે;
કિમ રહે ? તાકે જેહ હરવા, ચોરજોર ભવોભવે. ૫૯

ઢાળ ચાલુ

ભાવો પંચમી રે ભાવના શમ દમ સારરે,
પૃથ્વી પરિ રે સમકિત તસ આધાર રે;
છઠી ભાવના રે ભાજન સમકિત જે મિલે,
શ્રુત શીલનો રે તો રસ તેહમાંથી^૨ નવિ ઢલે. ૬૦

ત્રૃતક

નવિ ઢલે સમકિતભાવના રસ, અમિય સમ સંવરતણો;
 ષદ્ ભાવના એ કહી એહમાં, કરો આદર અતિ ઘણો;
 ઇમ ભાવતાં^૧ પરમાર્થ જલનિધિ, હોય નિતુ^૨ ઝકઝોલ એ;
 ઘન પવન પુણ્ય પ્રમાણ પ્રકટે, ચિદાનંદ કહોલ એ. ૬૧

ઢાલ ખારમી.

છ સ્થાનક

પરવ પન્હોતું, જે મુનિ વેષ શકે નવિ છંડી, અથવા મંગળ આઠ
 કરી જસ આગળ-એ દેશી.

ઠરે જિહાં સમકિત તે થાનક, તેહનાં ષદ્ધવિધ કહીએરે;
 તિહાં પહિલું થાનક ' છે ચેતન, ' લક્ષણ આતમ લહીએ રે;
 ખીરનીરપરિ પુદ્ગલમિશ્રિત, પણ તેહથી છે અલગો રે;
 અનુભવ હંસચંચૂ જે લાગે, તો નવિ દીસે વલગો રે. ૬૨
 બીજું થાનક ' નિત્ય આતમા, ' જે અનુભૂત સંભારે રે;
 બાળકને રતનપાનવાસના, પૂરવ ભવ અનુસારે રે;
 દેવ મનુજ નરકાદિક તેહના, છે અનિત્ય પર્યાયા રે;
 દ્રવ્યથકી અવિચલિત અખંડિત, નિજ ગુણ આતમરાયા રે. ૬૩
 ત્રીજું સ્થાનક ' ચેતન કર્તા, ' કર્મતણે છે યોગે^૩ રે;
 કુંભકાર જિમ કુંભતણે જગ,^૪ દંડાદિકસંયોગે રે;

૧ ભાવના ૨ નતુ ૩ કર્મ તણે છે યોગરે ૪ જે.

નિશ્ચયથી નિજ ગુણનો કર્તા, અનુપચરિત વ્યવહારે રે;
 દ્રવ્યકર્મનો નગરાદિકનો, તે ઉપચાર પ્રકારે રે. ૬૪

ચોથું થાનક 'ચેતન ભોક્તા,'^૧ પુણ્ય પાપ ફલકેરો રે;
 વ્યવહારે નિશ્ચય નય દષ્ટે, ભુંજે નિજ ગુણ નેરો રે;
 પાંચમું થાનક 'છે પરમ પદ,' અચલ અનંત સુખવાસો રે;
 આધિ વ્યાધિ તન મનથી લહિએ, તસ અભાવે સુખ ખાસો^૨ રે. ૬૫

છઠું થાનક 'મોક્ષતણો છે, સંજમ જ્ઞાન ઉપાયો' રે;
 જે સહજે લહીએ તો સઘળે, કારણ નિષ્કલ થાયો રે;
 કહે જ્ઞાનનય જ્ઞાનજ સાચું, તે વિણ જૂઠી કિરિયા રે;
 ન લહે રૂપ રૂપ બાણી, સીપ ભણો જે કિરિયા રે. ૬૬

કહે ક્રિયા નય 'કરિયા વિણ જે, જ્ઞાન તેહ શું કરશ્યે રે?
 જલ પેસી કર પદ ન હલાવે, તાડ તે કિમ તરશ્યે રે?'
 દૂષણ ભૂષણ છે ઇલાં બહુલાં, નય એકેકને વાદે રે;
 સિદ્ધાંતી તે બિહુ નય સાધે, જ્ઞાનવંત અપ્રમાદે રે. ૬૭

ઇણિ પરિ સડસઠ બોલ વિચારી, જે સમકિત આરાહે રે;
 રાગદ્વષ ટાલી મન વાલી, તે શમ સુખ અવગાહે રે;
 જેહનું મન સમકિતમાં નિશ્ચલ, કોઈ નહોં તસ તોલે રે;
 શ્રીનયવિજય વિબુધપયસેવક, વાચક જસ ઇમ બોલે રે. ૬૮

ધૃતિ શ્રી સમકિતના સડસઠ બોલની
 સજ્ઞાય સંપૂર્ણ.
 ઢાલ ૧૨ ગાથા ૬૮

મહોપાધ્યાય શ્રીમદ્ યશોવિજયજીકૃત આઠ યોગ-દૃષ્ટિની સ્વાધ્યાય.*

ઢાળ પહેલી.

પ્રથમ મિત્રા દૃષ્ટિ-વિચાર

શિવ સુખ કારણ ઉપદિશી, યોગ તણી અઠ દિઠી રે;
તે ગુણુ ગુણી જિન વીરનો, કરશ્યું ધર્મની પુઠી રે.

વીર જિજ્ઞેસર દેશના. ૧

સઘન અઘન દિન રયણિમાં, ખાલ વિકલ ને અનેરા રે;
અરથ જોયે જિમ જૂજૂઆ, ઓઘ નજરે તિમ ફેરા રે. વીર૦ ૨
દર્શન જે હૂઆં જૂજૂઆં, તે ઓઘ નજરને ફેરે રે;
લોદ ધિરાદિક દૃષ્ટિમાં, સમકિતદૃષ્ટિને હેરે રે. વીર૦ ૩
દર્શન સકલના નય ગ્રહે, આપ રહે નિજ લાવે રે;
હિતકરે^૧ જનને સંજીવની, ચારો તેહ ચરાવે રે. વીર૦ ૪
દૃષ્ટિ ધિરાદિક ચારમાં, મુગતિ પ્રયાણ ન લાજે રે;
રયણિ શયન જિમ શ્રમ હરે, સુરનર સુખ તિમ છાજે રે. વીર૦ ૫

* સમર્થ શાસ્ત્રકાર, ૧૪૪૪ ગ્રંથ રતોના પ્રણેતા, યાકિની મહત્તરાસનુ શ્રીમાન્ હરિભદ્ર સૂરીશ્વર પ્રણીત 'શ્રી યોગદૃષ્ટિ સમુચ્ચય' ગ્રંથના આધારે આ અપૂર્વ સ્વાધ્યાયની રચના ગ્રંથકાર મહર્ષિએ કરેલી છે. ૧ હિતકરી

એહ પ્રસંગથી મેં કહ્યું, પ્રથમ દૃષ્ટિ હવે કહિયે રે;
 જિહાં મિત્રા તિહાં બોધ જે, તે તૃણ અગનિસ્યો લહિયે રે. વીર૦ ૬
 મત પણુ યમ ઇહાં સંપજે, ખેદ નહિ શુભ કાજે રે;
 દ્વેષ નહિ વલી અવરશ્યું, એહ ગુણ અંગે વિરાજે રે. વીર૦ ૭
 યોગનાં બીજ ઇહાં ગ્રહે, જિનવર શુદ્ધ પ્રણામો રે;
 ભાવાચારજ-સેવના, ભવ-ઉદ્દેગ સુઠામો રે. વીર૦ ૮
 દ્રવ્ય અભિગ્રહ પાલવા, ઓષધ પ્રમુખને દાને રે;
 આદર આગમ આસરી, લિખનાદિક બહુમાને રે. વીર૦ ૯
 લેખન પૂજન આપવું, શ્રુતવાચન ઉદ્યાહો રે;
 ભાવ વિસ્તાર સઝાયથી, ચિંતન ભાવન ચાહો રે. વીર૦ ૧૦
 બીજ કથા ભલી સાંભલી, રોમાંચિત હુએ દેહ રે;
 એહ અવંચક યોગથી, લહિયે ધરમ-સનેહરે. વીર૦ ૧૧
 સદ્ગુરુ યોગ વંદન ક્રિયા, તેહથી ફલ હોએ જેહોરે;
 યોગ-ક્રિયા-ફલ લેદથી, ત્રિવિધ અવંચક એહો રે. વીર૦ ૧૨
 ચાહે ચક્રાર તે ચંદને, મધુકર માલતી લોગીરે;
 તિમ ભવિ સહજ ગુણે હોયે, ઉત્તમ નિમિત્ત સંયોગીરે. વીર૦ ૧૩
 એહ અવંચક યોગ તે, પ્રગટે ચરમાવર્તે રે;
 સાધુને સિદ્ધ દશા સમું, બીજનું ચિત્ત પ્રવર્તે રે. વીર૦ ૧૪
 કરણ અપૂર્વના નિકટથી, જે પહેલું ગુણઠાણું રે;
 મુખ્યપણે તે ઇહાં હોએ, સુજસ વિલાસનુ ટાણું રે. વીર૦ ૧૫

ઉપાધ્યાય શ્રીમદ્ યશોવિજયજી કૃત- ઢાલ ખીજી.

ખીજી તારા દષ્ટિ-વિચાર

મન મોહન મેરે એ દેશી.

દર્શન તારા દષ્ટિમાં, મન મોહન મેરે; ગોમય-અગનિ સમાન. મં ૦
શૌચ સંતોષ ને તપ લલા, મં ૦ સઝાય ઇશ્વરધ્યાન. મં ૧
નિયમ પંચ ઇહાં સંપજે, મં ૦ નહિ ક્રિયા-ઉદ્દેગ; મં ૦
જિજ્ઞાસા ગુણુતત્ત્વની, મં ૦ પણુ નહિ નિજ હઠ ટેગ. મં ૨
એહ દષ્ટિ હોય વરતતાં, મં ૦ યોગ કથા બહુ પ્રેમ; મં ૦
અનુચિત તેહ ન આચરે, મં ૦ વાદ્યો વલે જિમ હેમ. મં ૩
વિનય અધિક ગુણીનો કરે, મં ૦ દેખે નિજ ગુણુ-હાણિ; મં ૦
ત્રાસ ધરે લવ લય થકી, મં ૦ લવ માને દુઃખ-ખાણુ. મં ૪
શાસ્ત્ર ઘણાં મતિ થોડલી, મં ૦ શિષ્ટ કહે તે પ્રમાણુ; મં ૦
સુજસ લહે એહ લાવથી, મં ૦ ન કરે જૂઠ ડંકાણુ. મં ૫

ઢાલ ત્રીજી.

ત્રીજી બલા દષ્ટિ-વિચાર

પ્રથમ ગોવાલ તણે લવેજી રે એ દેશી.

ત્રીજી દષ્ટિ બલા કહીજી, કાષ્ટ-અગનિ સમ બોધ;
ક્ષેપ નહિ આસન સઘે જી, શ્રવણ સમીહા શોધ રે.

જિનજી ! ધન ધન તુજ^૧ ઉપદેશ. ૧.

*તરણુ સુખી સ્ત્રી પરિવર્યોજી, જિમ ચાહે સુરગીત;
સાંભલવા તિમ તત્વનેજી,

એ દષ્ટિ સુવિનીત રે. જિનજી ! ધ૦ ૨
સરિ એ બોધ-પ્રવાહનીજી, એ વિણ શ્રુત થલ કૂપ;
શ્રવણુ સમીહા તે કિસીજી ?,

શયિત સુણે જિમ ભૂપ રે. જિ૦ ધ૦ ૩
મન રીઝે તનુ ઉલ્લસેજી, રીઝે બુઝે એક તાન;
તે ઈચ્છા વિષ્ણુ ગુણ-કથાજી,

બહિરા આગલ ગાન રે. જિ૦ ધ૦ ૪
વિધન ઈહાં પ્રાપ્ત નહિજી, ધર્મ-હેતુ મહિ કોય;
અનાચાર-પરિહારથીજી, મુજસ મહોદય હોય રે. જિ૦ ધ૦ ૫

ઢાલ ચોથી.

ચોથી દીપ્તા દષ્ટિ-વિચાર

અંઝરીયા મુનિવર ! ધન ધન તુમ અવતાર એ દેશી.
યોગ દષ્ટિ ચોથી કહી જી, દીપ્તા તિહાં ન ઉત્થાન;
પ્રાણાયામ તે ભાવથી જી, દીપ-પ્રભાસમ જ્ઞાન.

મન મોહન જિનજી ! મીઠી તાહરી વાણિ. ૧

૧ તુમ્હ

* સરખાવો: તરણુ સુખી સ્ત્રી પરવર્યો રે, ચતુર સુણે સુરગીત
તેહથી રાગે અતિ ધણે રે, ધર્મ સુણ્યાની રીત.

કર્તાની સમ્યક્ત્વ ૬૭ બોલ સ્વાધ્યાય કહી ૧૨.

આહ્ય ભાવ રચક ઇહાંજી, પૂરક અંતર ભાવ;
કુંભક ચિરતા ગુણે કરીજી, પ્રાણાયામ સ્વભાવ. મનં ૨

ધર્મ અરથે ઇહાં પ્રાણુનેજી, છાંડે પણ નહિ ધર્મ;
પ્રાણુ અરથે સંકટ પડેજી, જૂઓ એ દષ્ટિનો મર્મ. મનં ૩

તત્ત્વશ્રવણ મધુરોદ્ધેજી, ઇહાં હોએ ખીજ-પ્રરોહ;
ખાર ઉદ્ધકસમ ભવ ત્યજેજી, ગુરુભગતિં અદ્રોહ, મનં ૪

સૂક્ષ્મ બોધ તો પણ ઇહાંજી, સમકિત વિણુ નવિ હોય;
વેદ સંવેદપદે કહ્યોજી, તે ન અવેદેં જ્ઞેય. મનં ૫

વેદ બંધ શિવહેતુ છેજી, સંવેદન તસ નાણુ;
નય-નિલ્લેપે અતિ ભલુંજી, વેદ સંવેદ પ્રમાણુ. મનં ૬

તે પદ ગ્રંથિ વિભેદથીજી, છેહલી પાપ પ્રવૃત્તિ;
તમ લોહ પદ ધૃતિ સમીજી, તિહાં હોએ અંતે નિવૃત્તિ. મનં ૭

એહ થકી વિપરીત છેજી, પદ જે અવેદ સંવેદ;
ભવ-અભિનંદી જીવનેજી, તે હોએ વજ્ર અલેદ. મનં ૮

લોલી કૃપણ હયામણુજી, માયી મચ્છર ઠાણુ;
ભવ-અભિનંદી ભયભયોજી, અફલ આરંભ અયાણુ. મનં ૯

એહવા અવગુણુવંતનુંજી, પદ જે^૧ અવેદ કઠોર;
સાધુ સંગ આગમ તણુજી, તે જીતે ધરિ જ્ઞેર.^૨ મનં ૧૦

તે જીતે સહજે ટલેજી, વિષમ કુતકે પ્રકાર;
 દૂર નિકટ હાથી હણેજી, જિમ એ બઠર વિચાર. મન૦ ૧૧

‘હું’ પામ્યો સંશય નહીજી, મૂરખ કરે એ વિચાર;
 આલસુઆ ગુરુ શિષ્યનાજી, તે તો વચન પ્રકાર. મન૦ ૧૨

ધીજે તે પતિઆવવુંજી, આપ-મતે અનુમાન;
 આગમને અનુમાનથીજી, સાચું લહે સુજ્ઞાન. મન૦ ૧૩

નહિ સર્વજ્ઞ તે જૂજૂઆજી, તેહના જે વલી દાસ;
 ભગતિ દેવની પણ કહીજી, ચિત્ર અચિત્ર પ્રકાશ. મન૦ ૧૪

દેવ સંસારી અનેક છેજી, તેહની ભક્તિ વિચિત્ર;
 એક રાગ પર ક્ષેપથીજી, એક મુગતિની અચિત્ર. મન૦ ૧૫

ઇન્દ્રિયાર્થગત બુદ્ધિ છેજી, જ્ઞાન છે આગમ હેત;
 અસંમોહ શુભ કૃતિ ગુણેજી, તેણે ફલ ભેદ સંકેત. મન૦ ૧૬

આદર ક્રિયા-રતિ ધણીજી, વિધન ટલે મિલે લચ્છિ;
 જિજ્ઞાસા બુધ રોવનાજી, શુભ કૃતિ ચિન્હ પ્રત્યચ્છિ. મન૦ ૧૭

બુદ્ધિ ક્રિયા ભવ ફલ દિએ, જ્ઞાન ક્રિયા શિર અંગ;
 અસંમોહ ક્રિયા દિએજી, શીઘ્ર મુગતિ ફલ અંગ. મન૦ ૧૮

પુદ્ગલ રચના કારમીજી, તિહાં જસ ચિત્ત ન લીન;
 એક માર્ગ તે શિવ તણાજી, ભેદ લહે જગ દીન. મન૦ ૧૯

શિષ્યભણી જિન દેશનાજી, કેર જન પરિણતિ ભિન્ન;
 કેર મુનિની નય દેશનાજી, પરમાર્થથી અભિન્ન. મન૦ ૨૦

શબ્દભેદ-ઝઘડો કિસ્યોજી ?, પરમારથ જો એક;
 કહો ગંગા કહો સુરનદીજી, વસ્તુ કિરે નહિ છેક. મન૦ ૨૧
 ધમ ક્ષમાદિક પણ મિટેજી, પ્રગટે ધર્મ-સંન્યાસ;
 તો ઝઘડા ઝાંટા^૧ તણોજી, સુનિને કવણુ અભ્યાસ ? મન૦ ૨૨
 અભિનિવેશ સઘલો ત્યજીજી, ચાર લહી જેણે દષ્ટિ;
 તે લહુર્યે હવે પાંચમીજી, સુજસ અમૃત ધન વૃષ્ટિ. મન૦ ૨૩

ઠાલ પાંચમી.

પાંચમી સ્થિરા દષ્ટિ-વિચાર

ધન ધન સંપ્રતિ સાચો રાજ-એ દેશી.

દષ્ટિ થિરા માંહે દર્શન નિત્યે, રત્ન-પ્રભા સમ જાણો રે;
 બ્રાંતિ નહિ વલી બોધ તે સૂક્ષ્મ, પ્રત્યાહાર વખાણો રે. ૧

એ ગુણુ વીર તણો ન વિસાડું, સંભાડું દિન રાત રે;
 પશુ ટાલી સુરૂપ કરે જે, સમક્રિતને અવદાત રે.

એ ગુણુ વીર તણો ન વિસાડું-આંકણી. ૨

બાલ ધૂલિ ઘર લીલા સરિખી, ભવ-ચેષ્ટા ઇહાં ભાસે રે;
 ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ^૨ ઘટમાં સવિ પ્રકટે,^૩

અષ્ટ મહા-સિદ્ધિ પાસે રે. એ ગુણુ ૦ ૩

૧ ઝાંટા. ૨ સિદ્ધિ. ૩ પેસે.

વિષય વિકારે ન ઇન્દ્રિય ભેડે, તે ઇહાં પ્રત્યાહારો રે;
કેવલ જ્યોતિ તે તત્ત્વ પ્રકાશે,

શેષ ઉપાય અસારોરે. એ ગુણુ ૪
શીતલ ચંદનથી પણ ઉપન્યો, અગનિ દહે જિમ વનને રે;
ધર્મ-જનિત પણ ભોગ ઇહાં તિમ,

લાગે અનિષ્ટ તે મનને રે. એ ગુણુ ૫
અંશે હોએ ઇહાં અવિનાશી, પુદ્ગલબલ તમાસી રે;
ચિદાનંદધન સુજસવિલાસી,
કિમ હોય જગનો આશી રે? એ ગુણુ ૬

ઢાલ છઠી

છઠી કાંતા દૃષ્ટિ-વિચાર

ભોલીડા હંસારે વિષય ન રાચીયે-એ દેશી.

અન્યપલ રોગ રહિત નિષ્કુર નહિ, અહપ હોય દોય નીતિ;
ગંધ તે સારોરે કાંતિ પ્રસન્નતા, સુસ્વર પ્રથમ^૧ પ્રવૃત્તિ.

ધન ધન શાસન શ્રી જિનવરતણું. એ આંકણી. ૧
ધીર પ્રભાવી રે આગલે યોગથી, મિત્રાદિક યુત ચિત્ત;
લાલ ઇષ્ટનો રે દ્વંદ્વ અધૃષ્યતા, જનપ્રિયતા હોય નિત્ય. ધન ૦ ૨
નાશ દોષનો રે વૃત્તિ પરમ લહે, સમતા ઉચિત સંયોગ;
નાશ વચરની રે બુદ્ધિ શતંભરા^૨ એ નિષ્પન્નહ યોગ. ધન ૦ ૩

૧ પ્રમુખ. ૨ ઋતંભરા.

ચિન્હ યોગનાં રે જે પરચંચમાં, યોગાચારય દિઠું;
 પંચમ દૃષ્ટિ થકી સવિ જોડોયે, એહવા તેહ ગરિઠું. ધ૦ ૪
 છઠ્ઠિ દિઠિ રે હવે કાંતા કહું, તિહાં તારાલ-પ્રકાશ;
 તત્ત્વમીમાંસારે દૃઢ હોએ ધારણા, નહિ અન્ય શ્રુત વાસ. ધ૦ ૫
 મન મહિલાનું રે વહાલા ઉપરે, બીજાં કામ કરંત;
 તિમ શ્રુતધર્મેરે એહમાં મન ધરે, જ્ઞાનાક્ષેપકવંત. ધ૦ ૬
 એહવે જ્ઞાનેરે વિધન-નિવારણે, ભોગ નહિ ભવ હેત;
 નવિ શુણુ દોષ ન વિષય સ્વરૂપથી, મનશુણુ અવશુણુ ખેત. ધ૦ ૭
 માયા પાણી રે જાણી તેહને, લાંઘી જાએ અડોલ;
 સાચું જાણી રે તે બીહતો રહે, ન ચલે ડામાડોલ. ધ૦ ૮
 ભોગ તત્ત્વને રે ઈમ ભય નવિ ટલે, જૂઠા જાણે રે ભોગ;
 તેએ દૃષ્ટિ રે ભવસાયર તરે, લહે વલી સુજસ સંયોગ. ધ૦ ૯

ઢાલ સાતમી

સાતમી પ્રભાદષ્ટિ-વિચાર

એ છિંડિ કિહાં રાખી-એ દેશી.

અર્ક-પ્રભાસમ યોધ પ્રભામાં, ધ્યાન-પ્રિયા એ દિઠિ;
 તત્ત્વતણી પ્રતિપત્તિ ઇહાં વલી, રોગ નહી સુખ-પુઠી રે.
 ભવિકા ! વીર-વચન ચિત્તિ ધરિએ. એ આંકણી. ૧

સઘલું પરવશ તે હુઃખ લક્ષણ, નિજવશ તે સુખ લહિએ;
 એ દૃષ્ટે આતમશુણુ પ્રગટે, કહો સુખ તે કુણુ કહિએ રે ? ભ૦ ૨

નાગર-સુખ પામર નવિ જાણે, વલ્લભ-સુખ ન કુમારી;
અનુભવ વિષુતિમધ્યાન તાણું સુખ, કુણું જાણે નરનારી રે? ભ૦ ૩
એહ દૃષ્ટિમાં નિર્મલ યોધે, ધ્યાન સદા હોયે સાચું;
દ્વષણ રહિત નિરંતર જ્યોતિએ, રતન તે દીપે જાણું રે. ભ૦ ૪
વિષભાગક્ષય શાંતવાહિતા, શિવમારગ ક્રુવ નામ;
કહે અસંગ ક્રિયા ઇહાં યોગી, વિમલ મુજસ પરિણામ રે. ભ૦ ૫

ઠાલ આઠમી.

આઠમી પરા દૃષ્ટિ-વિચાર

રામ પરજીઓ, ત્રિપદીની, આગે પૂર્વ વાર નવાણું, અથવા તુજ
સાથે નહિ જોણું મારા વાલ્હા ! વાલ્હા ! તેં મુજને વિસારીજી એ દેશી.
દૃષ્ટિ આઠમી સાર સમાધિ, નામ પરા તસ જાણુંજી,
આપ સ્વભાવે પ્રવૃત્તિ પૂરણું, શશિસમ યોધ વખાણુંજી;
નિરતિચારપદ એહમાં યોગી, કહિયે નહિ અતિચારીજી;
આરોહે આરૂઢે^૧ ગિરિને, તિમ એહની ગતિ ન્યારીજી. ૧
ચંદન ગંધ સમાન ખિમા ઇહાં, વાસકને ન ગવેષેજી;
આસંગે વર્જિત વલી એહમાં, કિરિયા નિજ ગુણ લેખેજી;
શિક્ષાથી જિમ રતનનિયોજન, દૃષ્ટિ ભિન્ન તિમ એહોજી;
તાસ નિયોગે કરણ અપૂર્વે, લહે મુનિ કેવલ-ગેહોજી. ૨

ક્ષીણદોષ સર્વજ્ઞ મહામુનિ, સર્વ લબ્ધિ-ફલ ભોગે'જી;
 પર ઉપગાર કરી શિવસુખ તે, પામે યોગ અયોગે'જી.
 સર્વ શત્રુક્ષય સર્વ વ્યાધિલય, પૂરણ સર્વ સમીહાજી;
 સર્વ અરથ યોગે સુખ તેહથી, અનંત ગુણહ નિરીહાજી. ૩

ઉપસંહાર.

એ અઠ દિક્ષિ કહી સંક્ષેપે, યોગશાસ્ત્ર સંકેતેજી,
 કુલયોગી ને પ્રવૃત્તચક્ર જે, તેહ તણે હિત હેતેજી;
 યોગી કુલે જાયા તસ ધર્મર્મે, અનુગત તે 'કુલયોગી'જી;
 અદ્વેષી ગુરુ-દેવ-દ્વિજ-પ્રિય, દયાવંત ઉપયોગીજી. ૪

શુભ્રૂપાદિક (અઠ) ગુણ સંપૂરણ, 'પ્રવૃત્તચક્ર' તે કહિયેજી;
 યમદ્રવ્ય-લાભી પરદુગ અર્થી, આલ અવંચક લહિયેજી;
 ચાર અહિંસાદિક યમ ઇચ્છા, પ્રવૃત્તિ થિર સિદ્ધિ નામેજી;
 શુદ્ધ રૂચે^૧ પાદ્યે અતિચારહ, ટાલે^૨ ફલ પરિણામેજી. ૫

કુલ-યોગી ને પ્રવૃત્તચક્રને, શ્રવણ શુદ્ધિ પક્ષપાતજી;
 યોગદષ્ટિ અંથે હિત હોવે, તેણે કહી એ વાતજી;
 શુદ્ધ ભાવ ને સૂની કિરિયા, બેહુમાં અંતર કેતોજી?
 જલહલતો સૂરજ ને ખનૂઓ, તાસ તેજમાં જેતોજી. ૬

શુદ્ધ ભાવ એ તેહને કહિયે, જેહશું અંતર ભાંજેજી;
 જેહશું ચિત્ત પટંતર હોવે, તેહશું શુદ્ધ ન છાંજેજી;
 યોગ્ય અયોગ્ય વિભાગ અલહતો, કહસ્યે મોટી વાતોજી;
 ખમસ્યે તે પંડિત-પરષદમાં, મુળિ-પ્રહાર ને લાતોજી. ૭.

સલા ત્રણ શ્રોતા ગુણ અવગુણ, નંદી સૂત્રે દીસેલ;
 તે જાણી એ ગ્રંથ યોગ્યને, દેખે સુગુણ જગીશેલ;
 દોઢ પૂરને નિજ નિજ ઇચ્છા, યોગ લાવ ગુણ રચણેલ;
 શ્રી નયવિજય વિબુધ પય સેવક, વાચક જસને વચણેલ. ૮

ઇતિ શ્રી આત્મ પ્રબોધક છપક સજ્જાય સંપૂર્ણ : ॥છા॥
 સંવત્ ૧૭૩૬ વર્ષે વૈશાખ વદિ ૫ દિને શનિવાસરે ॥ મહોપાધ્યાય
 શ્રી શ્રી શ્રી ૨૧ શ્રી શ્રી શ્રી દેવવિજય ગણિ શિષ્ય પંડિત શ્રી
 ૧૯ શ્રી માનવિજયગણિ તત્ત્વિજ્ઞ પંડિત શ્રી ૫ શ્રી પ્રીતિવિજય
 ગણિ તત્ત્વ સ્વશિષ્ય મુનિ કેશરવિજયેન લિપીકૃતં ॥ ૫-૧૩ પ્ર.
 શ્રી કાંતિવિજય પાસેની પ્રતિ.

ઇતિ શ્રીમદ્ યશોવિજય વાચક વિરચિત

આઠ યોગદ્રષ્ટિ ઉપર સજ્જાય સંપૂર્ણ

-૦૦-

-૦૦-

-૦૦-

-૦૦-

-૦૦-

-૦૦-

સકલ પંડિત શિરોમણિ મહોપાધ્યાય
શ્રીમદ્ યશોવિજય વાચક વિરચિત
અઢાર-પાપસ્થાનકે સ્વાધ્યાય

-૦૦-

-૦૦-

-૦૦-

-૦૦-

-૦૦-

-૦૦-

૧. હિંસા પાપસ્થાનકે સ્વાધ્યાય.

કપૂર હોએ અતિ ઉજલૂંરે-એ દેશી.

પાપસ્થાનકે પહિલું કહ્યું રે, હિંસા નામે દુરંત;
મારે જે જગ-જીવને^૧ રે, તે લહે મરણ અનંત રે.

૧

પ્રાણી ! જિનવાણી ધરો ચિત્ત. એ આંકણી.

માતપિતાદિ અનંતનાં રે, પામે વિયોગ તે મંદ;
દારિદ્ર દોહગ નવિ ટલે રે, મિલે ન વલ્લભ-વૃંદરે. પ્રાણી ! ૨
હોએ વિપાકે દશગણું રે,^૨ એક વાર ક્રિયું^૩ કર્મ;
શત સહસ્ર કોડિ ગમે રે, તીવ્ર ભાવના મર્મ રે. પ્રાણી ! ૩
'મર'^૪ કહેતાં પણ દુઃખ હુવે રે, મારે કિમ નવિ હોય ?
હિંસા ભગિની અતિ ખૂરી રે, વૈશ્વાનરની જોય રે. પ્રાણી ! ૪
તેહને જોરે જે હુઆ રે, રૌદ્ર-ધ્યાન-પ્રમત્ત;
નરક-અતિથિ તે નૃપ હુઆ રે, જિમ સુભૂમ અદ્વિદત્ત રે. પ્રાણી ! ૫

૧ નર જીવનેરે ૨ દશ ગણારે ૩ ક્રિયાં, કર્યા. ૪ 'મર'

નરાય વિવેક કન્યા ક્ષમારે,^૧ પરણાવે જસ સાય;^૨
તેહ થકી દૂરે ટલેરે, હિંસા નામ બલાય રે. પ્રાણી ! ૬

૨. મૃષાવાદ પાપસ્થાનક સ્વાધ્યાય.

લાછલદે માત મલ્હાર.-એ દેશી.

- બીભુ^૧ પાપનું સ્થાન, મૃષાવાદ દુર્ધ્યાન;
આજહો છંડોરે ભવિ ! મંડો^૨ ધર્મશું પ્રીતડીળ. ૧
- વૈર-ખેદ-અવિશ્વાસ, એહથી દોષ અભ્યાસ;
આજ હો થાયે રે, નવિ જાએ વ્યાધિ અપશ્યથીળ. ૨
- રહિવું કાલિક સૂરિ, પરિજન વચન તે ભૂરિ;
આજ હો સહવું^૩ રે, નવિ કહવું જૂઠું ભયદ્વિકેળ. ૩
- આસન ધરત આકાશ, વસુ નૃપ હુઓ સુપ્રકાશ;
આજ હો જૂઠે રે, સુર રૂઠે ઘાલ્યો રસાતલેળ. ૪
- જે સત્ય વ્રત ધરે ચિત્ત, હોય જગમાંહિં પવિત્ત;
આજ હો તેહને રે, નવિ ભય સુર-વ્યંતર-ચક્ષથીળ. ૫
- જે નવિ લાખે અલીક, બોલે ઠાવું ઠીક;
આજ હો ટેકેરે, સુવિવેકે સુજસ તે સુખ વરેળ. ૬

૧ ખિમારે ૨ સાઈ, સાંય. ૩ છાંડોરે ભવિ માડો.

+ સરખાવો:- કવિકૃત વૈરાગ્યકલ્પલતા-તૃતીય સ્તબક શ્લોક
૪૧ ને તે પછીના.

૩. અદત્તા દાન પાપ સ્થાનક સ્વાધ્યાય.

નિંદરડી વેરણુ હુધ રહી-એ દેશી.

ચોરી વ્યસન નિવારીયે, પાપસ્થાનક હો ત્રીજી કંથું ઘોર કે;
ધહભવિ પરભવિ દુઃખ ઘણાં,

એહ વ્યસને હો પોમે જગ ચોરકે.^૧ ચોરી૦ ૧

ચોર તે પ્રાપ્તે દરિદ્રો હુયે, ચોરીથી હો ધન ન ઠહરે નેટ કે;
ચોરનો કોઈ ધણી નહિ,

પ્રાપ્તે ભૂખ્યું હો રહે ચોરનું પેટ કે.^૨ ચોરી૦ ૨

જિમ જલમાંહે નાખીઓ, તલે આવે હો જલને અયગોલ કે;
ચોર કઠોર કરમ કરી,

જાયે નરકે હો તિમ નિપટ નિટોલ કે. ચોરી૦ ૩

નાહું-પડ્યું-વલી વીસર્યું, -રહ્યું-રાખ્યું-હો થાપણુ કર્યું જોડ કે;
તૃણ-તુસ માત્ર ન લીજયે,

અણદીધું હો કિહાં કોઈનું તેહ કે. ચોરી૦ ૪

*ફરે અનર્થ સકલ^૩ ટલે, મિલે વાહલાહો સઘલે જસ થાય કે;
સુર સુખનાં હુએ ભેટણાં,

મત ત્રીજી હો આવે જસ દાય કે^૪ ચોરી૦ ૫

૧ ધહભવ પરભવ દુઃખ હોએ, લહે પ્રાણીહો એહથી અતિ
જોરકે ૨ પ્રાપ્તે ભૂખ્યો હો હોય ચોરનો પેટ કે. ૩ સંકટ. ૪ જસવાઈ કે

* સરખાવો-“અનર્થાદૂરતો યાન્તિ, સાધુવાદઃ પ્રવર્તતે ।

સ્વર્ગસૌરવ્યાનિ લોકાન્તે, સ્ફુટમસ્તેયચારિણામ્ ॥

-યોગશાસ્ત્ર.

ત્યજ ચોરપણું ચોરતાં, હુએ દેવતા હો રોહિણીયો જેમ કે; ^૧
એહ વ્રતથી સુખ જશ લહે, ^૨

વલી પ્રાણી હો વહે પુણ્યસ્થુ પ્રેમ કે ચોરીં હ

૪. અશ્રદ્ધચર્ય પાપસ્થાનક સજ્ઞાય.

તુમે બહુ મિત્રીરે સાહિબા ^૧, અથવા કોઇ સુધ લાવો દીનાનાથની-
એ દેશી.

પાપસ્થાનક ચોથું ^૩ વર્જિએ, દુર્ગતિ મૂલ અખંલ;

જગ સવિ મૂંઝૂયો છે એહમાં, છાંડે ^૪ તેહ અચંલ. પાપં ૧

રૂડું લાગે રે એ ધુરે, પરિણામે અતિ અતિ કૂર;

ફલ કિંપાકની ^૫ સારિખું, વરજે સજ્જન દૂર. પાપં ૨

અધર વિદ્રુમ સ્મિત ફૂલડાં, કુચ ફલ કઠિન વિશાલ,

રામા દેખી ન રાચિયે, એ વિષવેલિ ^૬ રસાલ. પાપં ૩

પ્રબલ જવલિત અચ-પૂતલી, આલિંગન ભલું તંત;

નરક-દુવાર નિતાંબિની, -જઘન-સેવન તે દુરંત. પાપં ૪

દાવાનલ ગુણ-વન તણો, કુલ-મશીકૃત્યંક એહ;

રાજધાની મોહરાયની, પાતક-કાનન-મેહ. પાપં ૫

* પ્રભુતાયે હરિ સારિખો, રૂપે મયણુ અવતાર;

રીતાએ રે રાવણુ યથા, છાંડવો પરનર નારિ. ^૭ પાપં ૬

૧ ત્યજ ચોરપણુ દેવતા, હોએ નિશ્ચલહો રોહિણીયો જેમ કે

૨ જશ સુખ ૩ ચોથો ૪ છાંડે ૫ કિંપાક ૬ વેલ ૭ છાંડો તુમે
પરનાર, છાંડો તુમે નરનાર.

* સરખાવો:-“ ષેશ્વર્યરાજરાજોડપિ, રૂપમીનધ્વજોડપિચ ।

સીતયા રાવણ ઇવ, ત્યાજ્યો નાર્યા નરઃ પરઃ ॥ ”

-શ્રી યોગશાસ્ત્ર દ્વિતીય પ્રકાશ.

દશ શિર રજમાંહે રોલીયાં^૧, રાવણુ વિવશ અખંલ;
 રામે ન્યાયે રે આપણો, રાખ્યો જગિ જય-થંલ. પાપ૦ ૭
 પાપ બંધાએ રે અતિ ઘણાં, સુકૃત સકલ ક્ષય જાય;
 અબ્રહ્મચારીનું ચિંતનું, કદિય સફલ નવિ થાય. પાપ૦ ૮
 મંત્ર કલે જગિ જસ વધે, દેવ કરે રે સાનિધ;^૨
 બ્રહ્મચર્ય ધરે જે નરા, તે પામે નવનિધ.^૩ પાપ૦ ૯
 શેઠ સુદર્શનને ટલી, શૂલિ સિંહાસન હોય;
 શુણુ ગાયે ગગને દેવતા, મહિમા શીલનો જોય. પાપ૦ ૧૦
 મૂલ ચારિત્રનું એ લલુ, સમકિત-વૃદ્ધિ-નિદાન;
 શીલ સલિલ ધરે^૪ જિકે, તસ હુએ સુજસ વખાણ. પાપ૦ ૧૧

૫. પરિગ્રહ પાપસ્થાનક સ્વાધ્યાય.

સુમતિ સદા દિલમાં ધરો-એ દેશી.

પરિગ્રહ મમતા પરિહરો, પરિગ્રહ દોષનું મૂલ; સલૂણે;
 પરિગ્રહ જેહ ધરે ઘણો, તસ તપ-જપ પ્રતિકૂલ. સલૂણે. ૧
 પરિગ્રહ મમતા પરિહરોં એ આંકણી
 xનવિ પલટે મૂલ રાશિથી, માર્ગી કદિય ન હોય; સલૂણે,
 પરિગ્રહ-ગ્રહ છે અલિનવો, સહુને દિએ હુઃખ સોય
 સલૂણે, પરિગ્રહ૦ ૨

૧ રોલવ્યા ૨ સાનિધિ ૩ નવનિધિ ૪ ધટે.

x સરખાવો-“ ન પરાવર્તતે રારો, -ર્વક્રતાં જાતુ નોજ્જતિ ।

પરિગ્રહગ્રહઃ કોડય, વિહન્વિતજગત્ત્રયઃ ॥ ”

સ્વકૃત જ્ઞાનસાર-પરિગ્રહાષ્ટક

+પરિગ્રહ મદ ગુરુઅત્તણે, લવ માંહિ પડે જંત; સદૂણે
યાનયાત્ર નિમ સાયરે, ભારાકાંત અત્યંત. સદૂણે પરિગ્રહ૦ ૩
*જ્ઞાન-ધ્યાન હય-ગયવરે, તપ-જપ-શ્રુત પરિતંત; સદૂણે
છોડે પ્રથમ પ્રભુતા લહે,^૧ મુનિ પણ પરિગ્રહવંત.

સદૂણે. પરિગ્રહ૦ ૪

xપરિગ્રહ-ગ્રહવશે લિંગિયા, લે કુમતિ રજ સીસ; સદૂણે
નિમ તિમ જગિ લવતા ફિરે, ઉનમત્ત હુઇ નિસદીસ.

સદૂણે પરિગ્રહ૦ ૫

તૃપતો ન જીવ પરિગ્રહે, ઈંધણથી નિમ આગ; સદૂણે.

તૃષ્ણા-દાહ તે ઉપસમે, જલસમ જ્ઞાન વૈરાગ.

સદૂણે પરિગ્રહ૦ ૬

૧ છોડી પ્રથમ પ્રભુતા લહી.

+ “પરિગ્રહ મહત્વાદિ, મજ્જત્યેવ ભવામ્બુધૌ ।
મહાપોત દ્વ પ્રાણી, ત્યજેત્તરાત્પરિગ્રહમ્ ॥”

—શ્રીયોગશાસ્ત્ર-તૃતીય પ્રકાશ.

* તપઃશ્રુતપરિવારાં, ચમસામ્રાજ્યસમ્પદમ્ ।
પરિગ્રહગ્રહગ્રજા રત્યજેયુર્યોગિનોડપિદિ ॥

—શ્રી યોગશાસ્ત્ર દ્વિતીય પ્રકાશ.

x ‘પરિગ્રહગ્રહાવેશાદ્, દુર્માપિતરજઃ કિરાન્ ।
શ્રૂયન્તે વિકૃતાઃ કિં ન ? પ્રલીપા લિંગિનામપિ ॥

—સ્વરચિત જ્ઞાનસાર-પરિગ્રહાષ્ટક-

પરિગ્રહગ્રહ-વશ લિંગિયા, લેઇ કુમતિ રજ માથેરે.

નિજગુણ પર અવગુણ લવે, ઇંદ્રિય વૃષભ ન નાથેરે,

—સ્વકૃત સીમંધર સ્ત. ૭૧. પૃ. ૨૨૧

*આઠ શિખર ગિરિરાજ તણાં આઠાં વલે,
નાવે વિમલાલોક તિહાં કિમ તમ ટલે ? ૧

પ્રજ્ઞા-મદ તપ-મદ વલી ગોત્ર-મદે ભર્યા,
આજીવિકા-મદવંત ન મુક્તિ અંગી કર્યા;

ક્ષયોપશમ અનુસારે જો એહ ગુણ વહે,
શ્યો મદ કરવો એહમાં ? નિર્મદ સુખ લહે. ૨

×ઉચ્ચ ભાવ દગ દોષે ? મદ-જવર આકરો;
હોય તેહનો પ્રતિકાર કહે મુનિવર ખરો;

પૂર્વ-પુરુષ-સિંધુરથી લઘુતા ભાવવૂં,
શુદ્ધ-ભાવન તે પાવન શિવ-સાધન નવૂં. ૩

માને ખોયું રાજ્ય લંકાનું રાવણે,
નરનું માન હરે હરિ આવી ઐરાવણે;
દ્યુલિભદ્ર શ્રુત-મદથી પામ્યા વિકાર એ,
માને જીવને આવે નરક અધિકાર એ. ૪

૧ દહ દોષે.

* સરખાવો:-આઠ શિખર ગિરિરાજકે, કામે વિમલાલોક,
તો પ્રકાશ સુખ કયું લહે ? વિષમ-માન-વશ લોક.

સમતા સતક ૨૮. ..

* સરખાવો-‘ઉચ્ચત્વદ્વિદોષોત્થ રવોત્ત્વર્ષજ્વરચાંતકમ્ ।
પૂર્વપુરુષસિદ્ધેભ્યો, મૃદાં નીચત્વમોવનમ્ ॥ ’

-સ્વકૃત જ્ઞાનસાર આનાત્મશાંસાષ્ટક

વિનય-શ્રુત-તપ-શીલ-ત્રિવર્ગ હોજી સવે,
માન તે જ્ઞાનનો ભંજક હોવે ભવોભવે;
લૂપક છેક વિવેક-નયનનો^૧ માન છે,
એહ જેર છાંડે તાસ ન દુઃખ રહે પછે.

૫

માને બાહુબલિ વરસ લગે કાઉત્સગ^૨ રહ્યા,
નિર્મલ ચક્રી સેવક દોય મુનિ સમ કહ્યા;
સાવધાન ત્યજી માન જે ધ્યાન ધવલ ધરે,
પરમા મુજસ-રમા તસ આલિંગન કરે.

૬

૮. માયા પાપસ્થાનક સ્વાધ્યાય.

+ સ્વામી સ્વયંબ્રહ્મ સાભલો, અરિહંતાજી-એ દેશી.

પાપસ્થાનક અઠમ કહ્યું,^૪ મુજો સંતાજી !

છાંડો માયા મૂલ, ગુણવંતાજી !

કબટ કરે વ્રત આદરે, મુજો^૧ માયાએ તે પ્રતિકૂલ. ગુણ^૨ ૧

નગન માસ ઉપવાસીયા, મુજો^૩ સીથ લીયે કૃશ અન્ન; ગુણ^૪ ૨

ગર્ભ અનંતા પામશે, મુજો^૫ જે છે માયા મન્ન. ગુણ^૬ ૨

÷ સરખાવો-“વિનયશ્રુતશીલાનાં, ત્રિવર્ગસ્ય ચ ધાતકાં ।

વિવેકલોચનં લુપ્તમ્, માનોઽન્ધકરણો નૃણામ્ ॥ ”

શ્રી યોગશાસ્ત્ર-ચતુર્થ પ્રકાશ

૧ રચણો ૨ એહને ૩ અનશને ૪ આઠમું મુજો સંતાજી

+ વિનયવિજય ઉ ની વીશીના સ્વયંબ્રહ્મ સ્ત. ની પહેલી લીટી.

×તૃપ્તો સગર સુતેં નહિ, ગોધનથી કૂચીકર્ણ; સલ્લે
તિલક શેઠ વલો ધાન્યથી, કનકે નંદ સકર્ણ. સલ્લે. પરિચ્છં ૭

*અસંતુષ્ટ પરિચ્છં લયો, સુખીયા ન ઈદં નરિદં; સલ્લે
સુખી એક અપરિચ્છં, આધુ મુજસ સમ-કંદ.

સલ્લે પરિચ્છં ૮

૬. ક્રોધ પાપસ્થાનક સ્વાધ્યાય.

ઋષભનો વંશ રચણાયર-એ દેશી.

ક્રોધ તે ખોધ-નિરોધ છે, ક્રોધ તે સંયમ-ઘાતીરે;
ક્રોધ તે નરકતું ખારણું, ક્રોધ દુરિત-પક્ષપાતીરે. ૧

પાપસ્થાનક છઠું પરિહરો, મન ધરી ઉત્તમ ખંતી રે;
ક્રોધ-ભુજંગની જાંઘલી, એહ કહી જ્યવંતી રે. પાપં ૨

પૂરવ કોડિ ચરણ-ગુણે, લાભ્યો છે આતમા જેણે રે;
ક્રોધ વિવશ હુતાં દોય ઘડી, હારે સવિક્ષલ તેણે રે. પાપં ૩

× “ત્વસો ન પુત્રૈઃ સગરઃ, કૂચીકર્ણો ન ગોધનૈઃ ।
ન ધાન્યૈસ્તિલકઃ શ્રેષ્ઠી, ન નન્દઃ કનકોત્પરૈઃ ॥”

શ્રી યોગશાસ્ત્ર દ્વિતીય પ્રકાશ

* ‘અસન્તોષવતઃ સૌભ્ય, ન શકસ્ય ન ચક્રિણઃ ।
જન્તોઃ સન્તોષમાજો યદભયસ્યેવ જાયતે ॥”

શ્રી યોગશાસ્ત્ર દ્વિતીય પ્રકાશ

- +ખાલે તે આશ્રમ આપણો, લજનાં અન્યને દાહે રે;
ક્રોધ કૃશાનુ સમાન છે, ટાલે પ્રશમ પ્રવાહે' રે. પાપ૦ ૪
- આક્રોશ-તર્જના-ઘાતના,-ધર્મભ્રંશને ભાવે રે;
અગ્નિમ અગ્નિમ વિરહથી, લાભ તે શુદ્ધ સ્વભાવે રે. પાપ૦ ૫
- ન હોય, ને હોય તો ચિર નહિ, ચિર રહે તો ફલ-છેહો રે;
સજ્જન ક્રોધ તે એહવો, જેહવો દુરજન-નેહો રે. પાપ૦ ૬
- ક્રોધી મુખે કટુ બોલણા, કંટકીઆ કુદ સાખી રે;
અદીઠ કદ્યાણુકરા કહ્યા, દોષતરૂ શત શાખી રે. પાપ૦ ૭
- કુરુગડુ ચઠિતપ-કરા, ચરિત મુણી શમ આણો રે;
ઉપશમ સાર છે પ્રવચને, મુજસ વચન એ પ્રમાણો રે. પાપ૦ ૮

૭. માન પાપસ્થાનક સ્વાધ્યાય.

પીઉછ પીઉછ નામ જપું દિન રાત્રીયાં, અથવા નદી યમુનાકે
તીર ઉડે દોય પખીયાં-એ દેશી.

પાપસ્થાનક કહે સાતમું શ્રી જિનરાજ એ,
માન માનવને હોય દુરિત-શિરતાજ એ;

+ उत्पद्यमानः प्रथमं, वहत्येव स्वमाश्रयम् ।

क्रोधः कृशानुवत्पश्चादन्यं दहति वा न वा ॥”

શ્રી યોગશાસ્ત્ર-ચતુર્થ પ્રકાશ

*કેશ-લોચ મલ-ધારણા, સુણોં ભૂમિ-શય્યા ત્રત યાગ;^૧ ગુણું
સુકર સકલ છે સાધુને, સુણોં દુષ્કર માયા ત્યાગ. ગુણું ૩
।-ાયન-વચન-આકારનું, સુણોં ગોપન માયાવંત; ગુણું
જેહ કરે અસતીપરે, સુણોં તે નહિ હિવકર તંત. ગુણું ૪
કુમ્ભપુરે ઘરે શેઠને, સુણોં હેઠે રહ્યો સંવિત્ત; ગુણું
ઉપરિ તસ ખીજે રહ્યો, સુણોં મુકલ પણ મુગુણુજ. ગુણું ૫
*દંભી એક નિંદા કરે, સુણોં ખીજે ઘરે ગુણુ રાગ; ગુણું
પહેલાને ભવ દુસ્તર કહે, સુણોં ખીજને કહે વલી તાગ. ગુણું ૬
વિધિ નિષેધ નવિ ઉપદિશે, સુણોં એકાંતે ભગવંત; ગુણું
કારણે^૨ નિઃકપટી હવું, સુણોં એ આણા છે તંત. ગુણું ૭
માયાથી અલગા ટલો, સુણોં જિમ મિલો મુગતિસ્વું રંગ; ગુણું
ગુજસ વિલાસ સુખી રહો, સુણોં લક્ષણ આવે અંગ. ગુણું ૮

૯. લોભ પાપસ્થાનક સ્વાધ્યાય.

જનમ્યો જેસલમેર અથવા જીરે મારે જાગ્યો કુમર જામ-એ દેશી.
(બીલી રાણી ! કુણુ તમારી નાતિ, અથવા જીરેજી દેશી)
જીરે મારે, લોભ તે દોષ અથોભ, પાપસ્થાનક નવમું કહું; જીરેજી.
જીરેમારે, સર્વ વિનાશનું મૂલ, એહથી કુણુ ન સુખ લઈ.
જીરેજી. જી. ૧

૧ યોગ. ૨ કરણીએ, કારણી

* જૂઓ કર્તા કૃત શ્રી અધ્યાત્મસાર-દંભત્યાગાધિકાર.

+ સરખાવો-“અસ્થિરે હૃદયે ચિત્રા, વાંચનેત્રાકારગોપના ।

પુંચ્ચલ્યા દ્વવ કલ્યાણ, -કારિણી ન પ્રકીર્તિતા ॥

સ્વકૃત જ્ઞાનસાર સ્થૈર્યાર્થક

- „ સુષ્ટિએ બહુ લોભાંધ,^૧ ચક્રવર્તી હરિની કથા; જીરેજી.
 „ પામ્યા કટુક વિપાક, પીવત રક્ત જ લો યથા. જીરેજી. ૨
 „ ંનિર્ધનને શત ચાહ, શત લહે સહસ લોભિએ;^૨ જીરેજી.
 „ સહસ લહે લખ લોભ,^૩ લખ લાભ્યે^૪ મન કોડીએ. જીરેજી. ૩
 „ કોટીશ્વર નૃપ ઋદ્ધિ, નૃપ ચાહે ચક્રીપણું; જીરેજી.
 „ ચાહે ચક્રી સુસ્લોગ, સુર ચાહે સુરપતિપણું. જીરેજી. ૪
 „ મૂલે લઘુપણે લોભ, વાઘે સરાવ પરિ સહી; જીરેજી.
 „ ઉત્તરાધ્યયને અનંત, ઇચ્છા આકાશ સમી કહી. જીરેજી. ૫
 „ સ્વયંભૂરમણ સમુદ્ર, કોઈ જે^૫ અવગાહી શકે; જીરેજી.
 „ તે પણુ લોભ-સમુદ્ર, પાર ન પામે બલ થકે જીરેજી. ૬
 „ કોઈક લોભને હેત, તપ-શ્રુત જે હારે જડા; જીરેજી.
 „ કાગ-ઉડાવણુ હેત, મુરમણિ નાંખે તે ખડા. જીરેજી. ૭

૧ લોભાર્ત. ૨ લોભિએ. ૩ લાભ, લોભે. ૪ લાભ. ૫ કોઈજો.

જ્ઞૂઓ ગાથા ૩-૪-૫ માટે શ્રી યોગશાસ્ત્ર ચતુર્થ પ્રકાશના નીચેના શ્લોક ૧૯-૨૦-૨૧.

“ ધનહીનઃ શતમેક, સહસ્રં શતવાનપિ ।
 સહસ્રાધિપતિર્લક્ષ, કોટિ લક્ષેશ્વરોઽપિ ચ ॥ ”

*

“ ક્રોટીશ્વરો નરેન્દ્રત્વં, નરેન્દ્રશ્ચક્રવર્તિતામ્ ।
 ચક્રવર્તી ચ દેવત્વ, દેવોઽપીન્દ્રત્વમિચ્છતિ ॥ ”

*

“ હ્રદ્રત્વેઽપિદ્ધિ સંપ્રાપ્તે, યદ્દૃષ્ટા ન નિવર્તતે ।
 મૂલે લઘીયાંસ્તલ્લોભઃ, સરાવ ક્વ વર્ધતે ॥ ”

„ લોભ ત્યજે જે ધીર, તસ સવિ સંપતિ કિંકરી; જીરેજી.

„ મુજસ મુપુણ્ય વિલાસ,^૧ ગાવે તસ યુરમુંદરી. જીરેજી. ૮

૧૦. રાગ પાપસ્થાનક સ્નાય્યાય.

×સ્વામિ યુગમધર મુણ સસનેહોરે,

અથવા મુણ મોરી સજની ! રજની ન જાએ રે-એ દેશી.

પાપસ્થાનક દશમું કહ્યું રાગ રે, કુણહિ ન પામ્યો તેહનો તાગ રે;
રાગે વાહ્યા હરિ હર ખંભા રે, રાએ નાએ કરે ય અચંભા રે. ૧

રાગ દેસરી છે વડરાજ રે, વિષયાલિલાપ તે મંત્રી તાજ રે;
જેહના^૨ છોડે ઇંદ્રિય પચોરે,^૩ તેહનો કીધો એ સકલ પ્રપંચો^૪ રે. ૨
જેહ સદાગમ વશ હુઇ જાશે રે, તે અપ્રમત્તતા શિખરે વાશે^૫ રે.

ચરણધરમ-નૃપ શૈલ-વિવેકે રે, તેહશ્યું ન અલે રાગી^૬ ટેકે રે. ૩

ખીજ તો સવિ રાગે વાહ્યા રે, એકાદશ ગુણઠાણે ઉમાદ્યા રે;
રાગે પાડ્યા તે પણ ખૂતારે, નરક નિગોદે મહા દુઃખ જુતા રે.^૭ ૪

રાગ-હરણ તપ-જપ શુભ ભાખ્યા રે, તેહથી પણિ જેણે ભવ-ફલ
આખ્યા રે;

તેહનો કેઇ ન છે પ્રતિકારો રે, અમિય હુએ વિષ તિહાં શ્યો
ચારો રે? ૫

× વિનયવિજય ઉ૦ કૃત વીશીમાંના યુગમધર જિનસ્તવનતી
પહેલી પંક્તિ.

૧ પુણ્ય સુવિલાસ. ૨ જેહને. ૩ પંચ. ૪ પ્રપંચ ૫ દાસ્યે રે.
૬ રાગે.

૭ રાગે પડ્યા તે નર ખૂતારે, નરય નિગોદ માહે દુઃખ જોતાં રે.

તપ બલેં છૂટા તરણું તાણી રે, કંચન કોડી આષાઢભૂતિ નાણી રે;
 નંદિષેણ પણ રાગે નડિયા રે, શ્રુત-નિધિ પણ વેશ્યાવશ પડિયા રે. ૬
 બાવીસ જિન પણ રહી^૧ ઘરવાસે રે, વરત્યા પૂરવ રાગ-અબ્યાસે રે;
 વળ બંધ પણ જસ બલેં ત્રૂટે રે, નેહ-તાંતુથી તેહ ન છૂટે રે. ૭
 દેહ-ઉચ્ચાટન અશ્નિતું દહવું રે,^૨ ઘણુ-કુટ્ટન એ સવિ દુઃખ સહવું રે;
 અતિ ઘણું રાતી જે હોય મજિઠરે, રાગ તણો ગુણ એહજ દિઠ રે. ૮
 રાગ ન કરજો કોઈ નર કિણુશ્યુ રે,^૩ નવિ રહેવાય તો કરજ્યો
 મુનિશ્યુ રે;
 મણિ જિમ ક્ષણિ-વિષનૂં તિમ તેહો રે, રાગનુ લેષજ મુજસ
 સનેહો રે. ૯

૧૧. દ્વેષ પાપસ્થાનક સ્વાધ્યાય.

શેત્રુંજે જમ્મ લાલણ ! શેત્રુંજે જમ્મએ, અથવા લાલનની દેશી.

દ્વેષ ન ધરિયે લાલન ! દ્વેષ ન ધરિયે,

દ્વેષ તજ્યાથી લાલન ! શિવસુખ વરિયે.

લાલન ! શિવસુખ વરિયે.

પાપસ્થાનક એ ઇગ્યારમું ફૂડું;

દ્વેષરહિત ચિત્ત, હોએ સવિ ફૂડું.

લાલન ! હોય સવિ ફૂડું. ૧

૧ રહ્યા. ૨ દેશ ઉચ્ચાટ અંગને દહવું રે. ૩ કુણુશ્યું રે, કોષશ્યું રે.

ચરણ કરણ ગુણ ગની ચિત્રશાલી;	
દ્વેષ ધૂમેં હોય, તે સવિ કાલી.	લા૦ તે સવિ૦ ૨
દોષ બેતાલીસ શુદ્ધ-આહારો;	
ધૂમ્ર દોષે હોય, ^૧ પ્રબલ વિકારો.	લા૦ પ્રબલ૦ ૩
ઉગ્ર વિહાર ને તપ-જપ-કિરિયા;	
કરતાં દ્વેષેં તે, લવ માહે કિરિયા	લા૦ લવ૦ ૪
યોગનું અંગ અદ્વેષ છે પહિલું;	
સાધન સવિ લહે, તેહથી વહેલું.	લા૦ તેહથી૦ ૫
નિરગુણ તે ગુણવંત ન જાણે;	
ગુણવંત તે ગુણ, દ્વેષમાં તાણે.	લા૦ દ્વેષ૦ ૬
આપ ગુણી ને વલી ગુણરાગી;	
જગમાંહે તેહની, કીરતિ જાગી.	લા૦ કીરતિ૦ ૭
રાગ ધરીજે જિહાં ગુણ લહિયે;	
નિરગુણ ઉપરે, સમચિત્ત રહિયે.	લા૦ સમ૦ ૮
લવ-ચિતિ ચિંતન મુજસ વિલાસે;	
ઉત્તમના ગુણ, એમ પ્રકાશે.	લા૦ એમ૦ ૯

૧૨. કલહ પાપસ્થાનક સ્વાધ્યાય.

રાગ બંગાલો. કિસકે બે ચેલે કિસકે બે પૂત, અથવા રાગ જો મલે
-એ દેશી.

કલહ તે બારમું પાપનું સ્થાન,

દુર્ગતિ-વનનું મૂલ નિદાન; સાજન ! સાંભલો;

મહોટો રોગ કલહ કાચ કામલો એ આંકણી.

દંત-કલહ જે ઘર માંહે હોય,
લચ્છી-નિવાસ તિહાં નવિ જોય. સાજન ! ૧

‘શું સુંદરી ! તૂં ન કરે સાર ?’
‘ન કરે ના^૧પે કાંઈ ગમાર ?’ સાજન !

‘ક્રોધ સુખી તૂં તુજને ધિક્કાર !’
‘તુજથી અધિકો કુણ કલિકાર’^૨ ? સાજન ! ૨

સાહસું બોલે પાપિણી નિત્ય,
‘પાપી તુજ પિતા જુઓ ચિત્ત;’ સાજન !

દંત-કલહ ઈમ જેહને થાય,
તે દંપતિને સુખ કુણ ઠાય ? સાજન ! ૩

કાંટે કાંટે થાયે વાડ, બોલે બોલે વાઘે રાડ; સાજન !

જાણીને મૌન ધરે ગુણવંત,
તે સુખ પામે અતુલ અનંત. સાજન ! ૪

નિત્યે કલહણ-કોહણસીલ,
લંડણસીલ વિવાદ ન સીલ;^૩ સાજન !

ચિત્ત ઉતાપ ધરે જે એમ,
સંયમ કરે નિરર્થક તેમ. સાજન ! ૫

કલહ કરીને ખમાવે જેહ,
લઘુ ગુરૂ આરાધક હોય તેહ; સાજન !

કલહ સમાવે તે ધન-ધન,
ઉપશમ સાર કહું સામન્ન. સાજન ! ૬

નારદ નારી નિર્દય-ચિત્ત,

કલહ ઉદીરે ત્રિણે નિત્ય; સાજન !

સજજન-સુજસ-સુશીલ^૧ મહંત,

વારે કલહ સ્વભાવે સંત.^૨ સાજન ! ૭

૧૩. અભ્યાખ્યાન પાપસ્થાનક સ્વાધ્યાય.

અરણિક મુનિવર આલ્યા ગાયરી--એ દેશી.

પાપ સ્થાનક તે તેરમું છાંડીયે, અભ્યાખ્યાન દુરંતોજી;
અછતાં આલ જે પરનાં ઉચ્ચરે, દુઃખ પામે તે અનંતોજી. ૧

ધન ધન તે નર જે જિનમત ધરે.^૩ એ આકણી.

અછતે દોષે રે અભ્યાખ્યાન જે, કરે ન પૂરે ઠાણોજી;
તે તે દોષે રે તેહને દુઃખ હોવે^૪, ઇમ ભાંખે જિન-ભાણોજી. ધન૦ ૨
જે બહુ-મુખરીરે વળી શુભ-મત્સરી,^૫ અભ્યાખ્યાની હોયજી;
પાતક લાગેરે અણકીધાં સહી, તે કીધું સવિ ખોયજી. ધન૦ ૩
મિથ્યામતિનીરે દશ સંસા જિકે, અભ્યાખ્યાનના ભેદોજી;
શુભ અવશુભનોરે જે કરે પાલટો, તે પામે બહુ ખેદોજી. ધન૦ ૪
પરને દોષ^૬ ન અછતાં દીજિયે, પીજીયે ભે જિન-વાણીજી;
ઉપશમ-રસક્યું રે^૭ ચિત્તમાં ભીજીયે, કીજીયે સુજસ

કમાણીજી. ધન૦ ૫

૧ તે શીલ ૨ મહંત ૩ જિનમતે રમે ૪ દૂષિયે, ૫ મત્સર-ભર્યા ૬ આલ ૭ રસમારે

૧૪. પૈશુન્ય પાપસ્થાનક સ્વાધ્યાય.

શિરોહીનો સાલૂ હો કે ઉપરે જોધપુરી એ દેશી.

પાપસ્થાનક હો કે ચૌદમું આકરું,

પિશુનપણાનું હો કે વ્યસન છે અતિ બુરું.^૧

અશન માત્રનો હો કે શુનક કૃતસ છે,

તેહથી ભૂંડો હો કે પિશુન લવે પછે. ૧

બહુ ઉપકરિયે હો કે પિશુનને પરિ પરિ,

કલહનો દાતા હો કે હોય તે ઉપરિ;

દૂધે ઘોયો હો કે વાયસ ઉજલો,

કિમ હોય પ્રકૃતે હો કે જે છે સામલો ? ૨

તિલહ તિલત્તણ હો કે નેહ છે ત્યાં લગે,^૨

નેહ વિણકે હો કે ખલ કહીયે જગે;

ધમ નિઃસ્નેહી હો કે નિરદય હૃદયથી,

પિશુનની વાતી હો કે નવિ જાયે કથી. ૩

ચાડી કરતાં હો કે વાડી ગુણ તણી,

સૂકે ચૂકે હો કે ખેતી^૩ પુણ્ય તણી;

કોઈ નવિ દેખે હો કે વદન તે પિશુન તણું,

નિરમલ^૪ કુલને હો કે દિયે તે કલંકે ઘણું. ૪

જિમ સજ્જન ગુણ હો કે પિશુનને દૂષિયે,

તિમ તિણે સહજે હો કે ત્રિભુવન ભૂષિયે;

૧ એ ખરૂં ૨ તિલહતિ લક્ષણ હો કે નેહ છે તિહાં લગે ૩ પાજ, ખ્યાતિ ૪ નિજ

ભસ્મે માંજ્યો હો કે દર્પણ હોય લલો,

સુજસ સવાઈ હો કે સજ્જન સુકુલ^૧-તિલો. ૫

૧૫. રતિ-અરતિ પાપસ્થાનક સ્વાધ્યાય.

પ્રથમ ગોવાલા તણે ભવેજી--એ દેશી.

જિહાં રતિ કોઈક કારણેજી, અરતિ તિહાં પણ હોય;
પાપસ્થાનક તે પનરમુંજી, તિણે એ એકજ નેય.^૨ ૧

સુગુણ નર ! સમજો ચિત્તમઝાર. એ આંકણી.

અચિત્ત અરતિ-રતિ પાંખશ્યુંજી, ઉડે પંખીરે નિત્ત;^૩
પિંજર શુદ્ધ સમાધિમેંજી, રૂંધ્યો રહે તે મિત્ત. સુગુણ ૨

૧ સુકુત ૨ હોય ૩ મિત્ત

અનુઓ સ્વરચિત શ્રી વૈરાગ્ય કદંબલતા પ્રથમ સ્તંકના નીચેના

શ્લોક ૧૪૬-૧૪૭ તથા શ્રી અધ્યાત્મોપનિષદ

“ઇતસ્તાનો નારતિવન્હિયોગાદુઢ્યોય ગચ્છેદ્યદિચિત્તસૂતઃ।

સમાધિસિદ્ધૌષધિમૂર્છિતસન્, કલ્યાણસિદ્ધેર્ન તદા વિલંબઃ॥

ઈતસ્તતો આમ્યતિ ચિત્તપક્ષી, વિતત્ય યો રત્યરતિસ્વપક્ષો ।

સ્વચ્છંદતાવારણહેતુરસ્ય, સમાધિસત્પંજરચંત્રૈવ ॥

જો ચિત્ત રૂપી પારો અરતિ રૂપી અચિત્તી ઉડીને આમ તેમ
ચાલ્યો ન જાય, અને સમાધિ રૂપી સિદ્ધ થયેલી ઔષધિથી જો તેને
મૂર્છના અપાણી હોય તો કલ્યાણ (પક્ષે સુવર્ણની) સિદ્ધિ થવામાં
વિલંબ ન થાય; ૧૪૬. જો ચિત્ત રૂપી પક્ષી રતિ અને અરતિ રૂપી
પોતાની પાંખો વિસ્તારીને આમ તેમ ભમ્યાં કરે છે, તેના સ્વચ્છંદ-
પણાને વારવાને સમાધિરૂપી ઉત્તમ પાજરાની યંત્રણા જ એક હેતુ-
બૂત છે. ૧૪૭.

મન-પારદ ઉડે નહિજી, પામી અરતિ-રતિ આગ;
 તો હુયે સિદ્ધિ કદ્યાણીજી, ભાવઠ જાયે ભાગ, સુગુણ ૦ ૩
 રતિ વશે અરતિ કરીજી,^૧ ભૂતારત^૨ હોય જેહ;
 તસ વિવેક આવે નહીજી, હોય ન દુઃખનો છેહ. સુગુણ ૦ ૪
 નહી રતિ-અરતિ છે વસ્તુથીજી, તે ઉપજે મન માંહિ;
 અંગજ વદ્ધલ સુત હુચોજી, ચૂકાદિક નહિ કાંઈ. સુગુણ ૦ ૫
 મનકલ્પિત રતિ-અરતિ છેજી, નહિ સત્ય પર્યાય;
 નહિ તો વેચી વસ્તુમાંજી, કિમ તે સવિ મિટિ જાય ? સુગુણ ૦ ૬
 જોહ અરતિ-રતિ નવિ ગણેજી, સુખ દુઃખ હોય^૩ સમાન;
 તે પામે જસ સંપદાજી, વાધે જગિં તસ વાન. સુગુણ ૦ ૭

૧૬. પર-પરિવાદ પાપસ્થાનક સ્વાધ્યાય.

સાહિબ બાહુ જિનેસર વીનવું

અથવા નણદલ ચુકલે યૌવન ઝલરહો-એ દેશી.

સુંદર! પાપસ્થાનક તને સોલમું-પર-નિંદા અસરાલ હો;
 સુંદર! નિંદક જે મુખરી હુવે, તે ચોથો ચંડાલ હો. સુંદર! ૦૧

૧ પરવસિ અરતિ રતિ કરીજી ૨ ભૂતારત^૩ ૩ હેતુ

*લામેડપ્યલામેડપિ ચ સુખે ચ દુઃખે ।

યે જીવિતવ્યે મરણે ચ તુલ્યાઃ

રત્યાપ્યરત્યાપ્યનિરસ્તમાવાઃ

સમાધિસિદ્ધા મુનયરતણ્વ ॥ ૧૪૪

વૈરાગ્યકદપલતા પ્રથમ સ્ત.

સું જેહને નિંદાનો ઠાલ છે, તપ-કિરિયા તસ ફેાક હો,
સું દેવ કિલિખ તે ઉપજે, એહ ફલ રોકારોક હો. સુંદર ! ૨

સું ક્રોધ અજીરણુ તપતાણું, જ્ઞાન તાણું અહંકાર હો;
સું પરનિંદા કિરિયા તાણું, વમન અજીણું આહાર હો. સું ૩

સું નિંદકનો^૧ જેહ સ્વભાવ છે, તાસ કથન નવિ નિંદ હો;
સું નામ ધરી જે નિંદા કરે, તેહ મહા મતિમંદ હો. સું ૪

સું રૂપ ન કોઇનું ધારીયે, દાખીયે નિજ નિજ રંગ હો;
સું તેહમાંહિ કોઈ નિંદા નહિ, બોલે બીજું અંગ હો સું ૫

સું ‘એહ કુશીલને’^૨ ઈમ કહે, ‘કોપ હુઓ’ જેહ ભાખે હો;
સું તેહ વચન નિંદકનો તાણું, દશવૈકાલિક સાખે હો. સું ૬

સું દોષ-નજરથી નિંદા હુએ, ગુણ-નજરે હુએ રાગ હો;
સું જગ સવિચારે માદલ-મઢયો, સર્વ-ગુણી વીતરાગ હો. સું ૭

સું નિજ મુખ કનક-કચોલડે, નિંદક પરિમલ^૪ લેઈ હો;
સું જેહ ઘણા પર-ગુણ ગ્રહે, સંત તે વિરજા કોઈ હો. સું ૮

સું પર-પરિવાદ વ્યસન તજે, મ કરો નિજ-ઉત્કર્ષ^૫ હો;
સું પાપ-કરમ ઈમ સવિ ટલે, પામે મુજસ^૫ તે હર્ષ હો. સું ૯

૧ આ દેશી સ્વકૃત વીશીના બાહુ જિનસ્તવનની પહેલી કડીની છે.

૨ નિંદાનો ૩ કુશીલણી ૪ પરમલ ૫ શુભ જસ

૧૭. માયા-મૃપાવાદ પાપસ્થાનક સ્વાધ્યાય.

-ૐ ચતર મહિતે ચાલ્યા;

અથવા ચૈત્રે ચતુરો કિમ રહસે ?- એ દેશી

સત્તરમું પાપનું ઠામ, પરિહરજો^૧ સદ્ગુણ ધામ;

જિમ વાઘે જગમાં મામ હો લાલ,

માયા-મોસ નવિ કીજીયે એ આંકણી.

એ તો વિષને વલીય વધાર્યું, એ તો શસ્ત્રને અવલું ધાર્યું;

એ તો વાઘનુ બાલ વકાર્યું હો લાલ માયાં ૨.

એ તો માયી ને મોસાવાઈ, થઈ મોટા કરે ચ ઠગાઈ;

તસ હેઠે ગઈ ચતુરાઈ હો લાલ. માયાં ૩

બગલાં પડે પગલાં ભરતાં, થોડું બોલે જાણે મરતાં;

જગ ધંધે ઘાલે ફિરતાં હો લાલ. માયાં ૪

જે કપટી બોલે જૂઠું, તસ લાગે પાપ અપૂઠું;

પંડિતમાં હોય મુખ બૂઠું હો લાલ. માયાં ૫.

દંભીનુ જૂઠું મીઠું, તે નારી-ચરિત્રે દીઠું;

પણ તે છે દુર્ગતિ-ચીઠું હો લાલ. માયાં ૬

જે જૂઠો દિએ ઉપદેશ, જનરંજનેં ધરે વેશ;

તેહનો જૂઠો સકલ કલેશ હો લાલ. માયાં ૭

તેણે ત્રીજો મારગ ભાખ્યો, વેષ નિદે દંભે રાખ્યો;
શુદ્ધ-ભાષકે શમ-સુખ ચાખ્યો હો લાલ. માયા૦ ૮

જૂઠું બોલી ઉઠે જે ભરવું, કપટીને વેષે ફરવું;
તે જમવારે સ્યુ કરવું? હો લાલ. માયા૦ ૯

પંડે જાણે તો પણ દંભે, માયા-મોસને અધિક અચંભે;
સમકિતદષ્ટિ મન થંભે હો લાલ. માયા૦ ૧૦

શ્રુત-મર્યાદા નિરધારી, રહ્યા માયા-મોસ નિવારી;
શુદ્ધ-ભાષકની બલિહારી હો લાલ. માયા૦ ૧૧

જે માયાએ જૂઠું ન બોલે, જગ નહિ કોઈ તેહને તોલે;
તે રાજે મુજસ અમોલે હો લાલ. માયા૦ ૧૨

(૬૭)

૧૮. મિથ્યાત્વશલ્ય પાપરથાનક સ્વાધ્યાય.

ઉત્સર્પિણી અવસર્પિણી આરા-એ દેશી; થોઇની દેશી.
અઠારમું જે પાપનું થાનક, તે મિથ્યાત્વ પરિહરીયેજી,
સત્તરથી પણ તે એક ભારી,^૧ હોય તુલાયે જો ધરીયેજી;
કળટ કરો પરિ પરિ દમો અખ્યા, ધર્મ અર્થે ધન ખરચોજી,
પણ મિથ્યાત્વ છતે તે જૂઠું, તિણે તેહથી તુમે વિરચોજી^૨. ૧
કિરિયા કરતો લજતો પરિજન, દુઃખ સહતો મન રીઝેજી,
અંધ ન જીતે પરની સેના, તિમ મિથ્યાદષ્ટિ ન^૩ સીઝેજી;

૧ ભારે ૨ વિરમોજી ૩ મિથ્યાત્વી નવિ

વીરસેન શુરસેન દૃષ્ટાંતે; સમકિતની નિર્ચુકતેંલ,
જેઈને લલી પરે મન લાવો, એહ અરથ વર ચુકતેંલ. ૨

ધમ્મે અધમ્મ-અધમ્મે ધમ્મહ, સન્ના મગ્ગે ઉમગ્ગાલ,
ઉન્માગે^૧ મારગની સન્ના,-સાધુ અસાધુ સંલગ્ગાલ;
અસાધુમાં સાધુની સન્ના,^૧ જીવે અજીવ અજીવે જીવ વેદોલ,
મુત્તેં અમુત્ત અમુત્તેં મુત્તિહ, સન્ના એ દશ લેદોલ. ૩

અભિગ્રહિક નિજ નિજ મતે અભિગ્રહ,
અનભિગ્રહિક સહુ સરિખાલ;
અભિનિવેશી જાણુતો કહે જીહું, કરે ન તત્ત્વ પરિખાલ;
સંશય તે જિન-વચનની શંકા, અવ્યકતેં અનાલોગાલ,
એ પણ પાચ લેદ છે વિશ્રુત, જાણે સમજી દોગાલ. ૪

લોક લોકોત્તર લેદ એ પડ્ધિ, દેવ ગુરૂ વલી પર્વજ,
સંગતિ^૨ તિહાં લોકિક ત્રિણ આદર, કરતાં પ્રથમ તે ગર્વજ;
લોકોત્તર દેવ માને નિયાણે, ગુરૂ જે લક્ષણ-હીણાલ,
પર્વ નિષ્ટે ઇહ લોકને કાજે; માને ગુરૂપદ-લીનાલ. ૫

ઈમ એકવીશ મિથ્યાત્વ ત્યજે જે, લજે ચરણ ગુરૂ કેરાલ,
સજે ન પાપે રજે ન રાખે; મત્સર-દ્રોહ અનેરાલ;
સમકિત-ધારી શ્રુત-આચારી, તેહની જગ બલિહારીલ,
શાસન સમકિતને આધારે^૩ તેહની કરો મનોહારીલ. ૬

મિથ્યાત્વ તે જગ પરમ રોગ છે, વલીય મહા અધકારોલ,
પરમ શત્રુને પરમ શસ્ત્ર તે, પરમ નરક સંચારોલ;

પરમ દોડુગ ને પરમ દરિદ્ર તે, પરમ સંકટ તે કહીયેજી,
 પરમ કંતાર પરમ દુર્લિક્ષ તે, તે છાંડે સુખ લહીયેજી. ૭
 જે મિથ્યાત્વ લવલેશ ન રાખે, શૂઘ્રા મારગ ભાખેજી,
 તે સમકિત-ચુરતરૂ-ફલ ગ્રાખે, રહે વલિ અણીયે આંખેજી;
 મહોટાઇ શી હોય ગુણ પાખે?, ગુણ પ્રભુ સમકિત દાખેજી,
 શ્રી નયવિજય વિબુધપયસેવક, વાચક જસ ઇમ ભાખેજી.^૧ ૮

ધતિ સકલ પંડિત શિરોમણિ મહોપાધ્યાય શ્રી
 યશોવિજય વાચક વિરચિત શ્રી અષ્ટાદશ
 પાપરથાનક સ્વાધ્યાય સંપૂર્ણ.

શ્રી પ્રતિક્રમણ હેતુ ગર્ભિત સ્વાધ્યાય

ૐ નમઃ

પ્રસ્તાવ

દ્વંદ્વ

શ્રી જિનવર પ્રણમી કરી, પામી સુગુરૂ પસાય;	
હેતુગર્ભ પડિછમણનો, કરશ્યું સરસ સઝાય.	૧
સહજ-સિદ્ધ જિન વચન છે, હેતુ-રૂચિને હેતુ;	
દેખાડે મન રીઝવા, જે છે પ્રવચન-હેતુ.	૨
જસ ગોઠેં હિત ઉલ્લસે, તિહા કહીને 'હેતુ';	
રીઝે નહિ બૂઝે નહિ, તિહાં હુઈ હેતુ 'અહેતુ'.	૩
હેતુ ચુકિતં સમજાવીએ, જે છોડી સવિ ધંધ;	
તેહજ હિં તુમે જાણજો, આ અપવર્ગ સંબધ;	૪

પ્રતિક્રમણ અને તેના છ પ્રકાર

ઢાલ પહેલી.

ઋષભનો વંશ રચણાયરો એ દેશી.	
પડિછમણ તે આવશ્યક, રૂઢિ સામાન્ય પયત્યારે;	
સામાયિક-ચરિત્રસત્યો, વંદન-પડિછમણત્યારે.	૧

શ્રત રસ લવિયાં! ચાખજો, રાખજો ગુરુકુલ-વાસોરે;
ભાખજો સત્ય, અસત્યને નાખજો, હિત એ અભ્યાસોરે. ૨

શ્રતરસ લવિયાં! ચાખજો, એ આંકણી.

કાઉસગ્ગ ને પચ્ચખાણુ છે, એહમાં પદ્ અધિકારે રે;
સાવધ યોગથી વિરમવું, જિન-ગુણ-કીર્તન સારો રે. શ્રુત૦ ૩

ગુણવંતની પ્રતિપત્તિ તે, અતિક્રમ નિંદા ઘણેરી રે;
મ્રણુ-ચિકિત્સા ગુણુ-ધારણા, ધુરિ શુદ્ધિ ચારિત્ર કેરી રે. શ્રુત૦ ૪

ખીજે દર્શનના આચારની, જ્ઞાનાદિક તણી ત્રીજે રે;
ચોથે અતિચાર અપનયનની, શેષ શુદ્ધિ પાંચમે લીજે રે. શ્રુત૦ ૫

છઠે શુદ્ધિ તપ-આચારની, વીર્યાચારની સર્વે રે,
અધ્યયને ઓગણત્રીશમે, ઉત્તરાધ્યયનને ગર્વે રે. શ્રુત૦ ૬

અરધ નિખુઠ્ઠ રવિ ગુરુ, સૂત્ર કહે કાલ પૂરો રે;
દિવસનો રાતિનો જાણીયે, દસ પડિલેહણથી સૂરો રે. શ્રુત૦ ૭

મધ્યાન્હથી અધરાતિતાઈ, હુએ દેવસી અપવાદે રે;
અધરાત્રિથી મધ્યાન્હતાઈ, રાઈય યોગ-વૃત્તિ નાદે રે. શ્રુત૦ ૮

સફલ સકલ દેવ ગુરુ નતિ, ઇતિ બારે અધિકારે રે;
દેવ વાંદી ગુરુ વાંદીએ, વર ખમાસમણુ તે ચ્યારે રે. શ્રુત૦ ૯

સિદ્ધિ લોકે પણ કાર્યની, નૃપ-સચિવાદિક લકતોં રે;
ગુરુ-સચિવાદિક થાનકે, નૃપ જિન સુજસ સુચુકતોં રે. શ્રુત૦ ૧૦

બાર અધિકાર.

હાલ બીજી.

રાગ મારણી. ગિરિમાં ગિરિઓ મેર ગિરિવરે-એ દેશી.

- પ્રથમ અહિંગારે, વંદુ ભાવ-જિણેસરે, બીજે દંવ-જિણુંદ;
ત્રીજે રે ત્રીજે રે, ઇગ એઈઅ ઠવણા-જિણા રે. ૧
- ચોથે નામ-જિણ, તિહુઅણ ઠવણ-જિના નમું રે, પંચમે છઠે તેમ;
વંદુ રે વંદુ રે, વિહરમાન જિન કેવલી રે. ૨
- સત્તમ અધિકારે, સુય-નાણ વંદિએ રે, અઠમ થુઈ સિદ્ધાણ;
નવમેં રે નવમેં રે, થુઈ તિત્યાહિવ વીરની રે. ૩
- દશમેં ઉજજયંત થુઈ, વલિય ઇઆરમેં રે, ચાર-આઠ-દસ-દોઈ;
વંદો રે વંદો રે, અષ્ટાપદ-જિન જિન કહ્યા રે. ૪
- બારમેં સમ્યગ્દૃષ્ટિ, સુરની સમરણા રે, એ બારે અધિકાર;
ભાવો રે ભાવો રે, દેવ વાંદતાં ભવિજનાં ! રે. ૫
- વાંદુ છું ઇચ્છકારી સમસ્ત શ્રાવકો રે,^૧ ખમાસમણ ચઉ દેઈ;
શ્રાવક રે શ્રાવક રે, ભાવક,^૨ સુજસ ઇચ્છું ભણે રે. ૬

અતિચાર-શુદ્ધિ અને પ્રતિક્રમણના આઠ પદ્યયિ.

ઢાલ ત્રીજી.

સાહિબા રંગીલા હમારા એ દેશી.

હવે અતિચારની શુદ્ધિ ઇચ્છાએ, અતિચાર-ભાર-ભરિત નત કાચે,
ઉઘમી ! ઉપયોગ સંભાલો, સંયમી ! સવિ પાતિક ટાલો,

‘ સંવસ્સવિ દેવસિય ઇચ્છાઈ’, પ્રતિક્રમણ બીજક મન લાઈ. ૧

ઉઘમી ! ઉપયોગ સંભાલો એ આંકણી.

જ્ઞાનાદિક માંહે ચારિત્રસાર, તદ્વાચાર શુદ્ધિ અર્થે ઉદાર ઉં
‘ કરેમિ ભંતે ’ ઇત્યાદિક સૂત્ર, ભણી કાઉસ્સગ્ગ કરો પવિત્ર; ઉં ૨

ચિંતવો અતિચાર તે પ્રાંત, પડિલેહણથી લાગા જે ભ્રાંત; ઉં
‘ સયણાસણુ ’ ઇત્યાદિક ગાથા, ભાવને તિહાં મત હોળે થાંથા. ઉં ૩

ઈમ મનસા ચિતન ગુરૂ-સાખે, આલોવા અર્થે ગુરૂ દાખે; ઉં
શ્રાદ્ધ ભણે અડગાથા અત્યો, કાઉસ્સગ્ગ પારી ચઉવિસત્યો. ઉં ૪

સાંડા સાપડિલેહી ખેસે, મુહપત્તિ તનુ પડિલેહે વિશેષે; ઉં
કાઉસ્સગ્ગ અવધારિત અતિચાર, આલોવા દે વંદન સાર. ઉં ૫

અવગ્રહ માંહિ રહિઓ નત અંગ, આલોએ દેવસી જે ભંગ; ઉં
‘ સંવસ્સવિ દેવસિય ઇચ્છાઈ’, ઉચ્ચરતો ગુરૂ-સાખે અમાઈ. ઉં ૬

મન-વચ-કાય સકલ અતિચાર, સંગ્રાહક એ છે સુવિચાર; ઉં
‘ ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન!’, પાયછિત્તેતસ માગે તપધન. ઉં ૭

‘પડિષ્ઠમહ’ ઇતિ શુદ્ધ પાણુ ભાષે,
 પડિષ્ઠમણાખ્ય પાયચ્છિત્ત દાખે; ઉ૦
 સ્વસ્થાનકથી જે બહિગમણુ, ફિરી આવે તે છે ‘પડિષ્ઠમણુ’ ઉ૦ ૮
 પડિષ્ઠમણુ, પડિઅરણુ, પવત્તિ, પરિહરણા, વારણા, નિવત્તિ; ઉ૦
 નિંદા, ગરહા, સોહી અઠ, એ પર્યાય સુજસ સુગરીઠ. ઉ૦ ૯

પ્રતિક્રમણ વિધિ

ઠાલ ચોથી.

પ્રથમ ગોવાલા તણે ભવેળ એ દેશી.

એસી ‘નવકાર’ કહી હવેળ, કહે ‘સામાયિક’ સુત્ત;
 સફલ નવકારથી જીવનેળ, પડિષ્ઠમણું સમચિત્ત.

મહાજસ ! ભાવો મનમાં રે હેત એ આંકણી ૧

‘ચત્તારિ મંગલ’ મિત્યાદિકેળ, મંગલ અર્થ કહેઈ;

‘ધરછામિ પડિષ્ઠમિઉ’ ઇત્યાદિકેળ,

દિન અતિચાર આલોઈ. મહાજસ ! ૦ ૨

‘ધરિયાવહિ’ સુત્ત ભણેળ, વિભાગ આલોચણુ અત્ય;

‘તસ્સ ધમસ્સ’ લગે ભણેળ, શેષ વિશુદ્ધિ સમચ્ચ. મહાજસ ! ૦ ૩

શ્રાવક આચરણાદિકેળ, ‘નવકાર’ ‘સામાયિક સૂત્ર;’

‘ધરિયામિ પડિષ્ઠમિઉ’ કહી કહેળ, શ્રાવક સૂત્ર સુપવિત્ર. મહા ૦ ૪

અતિચાર-ભાર-નિવૃત્તિથીજી, હલુઓ હોઈ ઉઠેઈ;
 ‘અખ્લુઠિઓ મિ’ ઇત્યાદિકેંજી, સૂત્રમુનિ શેષ^૨ કહેઈ. મહાજસ૦ ૫
 અવગ્રહ ખમાસણ વંદણુંજી, તીન ખમાવેરે દેઈ;
 પંચાદિક મુનિ ને હુએજી, કાઉસગ્ગાર્થ^૨ ફિરેઈ. મહાજસ૦ ૬
 ભૂમિ પુંજી અવગ્રહ વહીજી, પાછે પગે નિસરેઈ;
 આચરિય ઉવઝાય ભલે ભણેજી, અભિનય^૨ મુજસ કહેઈ. મહાં ૭

દેવસી પ્રતિક્રમણ વિધિ (ચાલુ)

હાલ પાંચમી.

રસિયાની દેશી

આલોચણ પડિક્રમણે અશુદ્ધ ને, ચારિત્રાદિક અતિચાર; ચતુર નર !
 કાઉસગ્ગ તેહની શુદ્ધિ અથે^૧ કહ્યો, પહિલો ચારિત્ર શુદ્ધિકાર.

ચતુર નર ! ૧

પરીક્ષક હો તો હેતુને પરખને, હરખને હિયડલા માંહિ; ચં
 નિરખો રચના સદ્ગુરૂ દેરડી, વરખો સુરસ ઉછાહિ. ચતુરં ૨

પરીક્ષક હો તો હેતુને પરખને એ આંકણી.

ચારિત્ર કષાય-વિરહથી શુદ્ધ હોએ, ભાસ કષાય ઉદ્ધ; ચં
 ઉચ્છુ પુષ્ક પરિ નિઃકલ તેહતુ, માનું ચરણ સમગ્ર. ચં પરીં ૩
 તેણે^૧ કષાયતણા ઉપશમ લણી, આચરિય ઉવઝાય ઇત્યાદિક; ચં
 ગાથાત્રય લણી કાઉસગ્ગ કરો, ‘લોગરસ’ દોઈ અપ્રમાદિ. ચં

પરીં ૪

‘કરેમિલંતે’ ઇત્યાદિ ત્રય કહી, ચારિત્રનો એ ઉત્સસગ; ચ૦
‘સામાયિક’ ત્રય પાઠ તે જાણીએ, આદિ મધ્યાંત^૧ મુહસગ.

ચ૦ પરીક્ષક૦ ૫

પારી ‘ઉજ્જ્વલ’ ને ‘સંવલોએ’ કહી, દર્શનાચાર શુદ્ધિસક્ર; ચ૦
એક ‘ચઉવિસત્યા’નો કાઉત્સસગ કરે, પારી કહે ‘પુખરવરદીવદ્ધ’.

ચ૦ પરીક્ષક૦ ૬

‘સુચરણ લગવઓ’ કહી ‘ચઉવીસત્યય,’ કાઉત્સસગ

કરિ પારે દંત; ચ૦

સકલાચાર ફલ સિદ્ધ તણી થૂં, ‘સિદ્ધાણું’ બુદ્ધાણું’ કહે

મહંત ચ૦ પરીક્ષક૦ ૭

તિત્થાધિપ વીરવંદન રૈવતમંડન, શ્રી નેમિ નતિ તિત્થસાર; ચ૦
અષ્ટાપદ નતિ કરી સુચદેવયા, કાઉત્સસગ નવકાર.

ચ૦ પરીક્ષક૦ ૮

ક્ષેત્રદેવતા કાઉત્સસગ ઇન્ન કરો, અવગ્રહ યાચન હેત; ચ૦
પંચ મંગલ કહી પુણ સંડાસગ, મુહપત્તિ વંદન હેત.

ચ૦ પરીક્ષક૦ ૯

‘ઇન્દ્રામો આણુસઠિ’ કહી ભણે, સ્તુતિ ત્રય અર્થગંભીર; ચ૦
આજ્ઞા કરણ નિવેદન વંદન, ગુરુ અનાદેશ શરીર. ચ૦ પરીક્ષક૦ ૧૦

દેવસિયે ગુરુ ઇક ‘યુતિ’ જવ કહે, પકિળઆઈક કહે તીન; ચ૦
સાધુ શ્રાવક સહુ સાથે થુઇ કહે, સુજસ ઉચ્ચ સ્વર લીન.

ચ૦ પરીક્ષક ૧૧

દેવસી પ્રતિક્રમણ વિધિ (ચાલુ)

ઢાલ છઠ્ઠી

નમસ્કાર સ્વકૃત જગન્નાથ જેતા શ્લોકની દેશી

શ્રાદ્ધી સુસાધવી તે કહે ઉચ્છાહા, 'સંસાર દાવાનલ' તીન ગાહા;
ન સંસ્કૃતે છે અધિકાર તાસ, કેહી કહે એકહી પૂર્વ ભાસ. ૧

અછે તીથં એ વીરનું તેણું હર્ષે,

પ્રતિક્રમણ નિર્વિઘ્ન યુધ તાસ કર્ષે;

કહી 'શકસ્તવ' એક જિન-સ્તવન ભાખે,

કૃતાંજલિ સુણુઈ અપર 'વરકનક' ભાખે^૧ ૨

'નમોહંત્' થકી દેવ ગુરૂ ભજન એહ,

ધુરિ અંતે 'વલી સફલતા કર અછેહ;

યથા 'નમુત્યુણું' ધુરિ અંતે 'નમો જિણાણું'

જિણુ વંદન ઇકરે 'સક્લતથય' હુગ પમાણું. ૩

હુખદ્દં સુખદ્દં તિ લોગસ્સ ચ્યાર, કાઉસ્સગ્ગ કરે દેવસી શુદ્ધિકાર;

પારી કહીય 'લોગસ્સ' મંગલ ઉપાય,

'ખમાસમણ' દોઈ દેઈ ને કરે સઝાય. ૪

બવ પોરિસી મૂલવિધિ હોઈ સઝાય, ઉત્કૃષ્ટ તે દ્વાદશાંગી અધ્યાય;

પરિહાણિથી બવ નમુક્કાર હોઈ, સામાચારિ વશ પંચ

ગાથા પલોઈ. ૫

કહી પડિછમણે પંચ આચાર સોહિ,

તિહાં દીસે એ તિણણહ દુણહંણ હોઈ;

ઇશ્યું પલણિ તપ વીર્ય આચાર શુદ્ધિ,

અવશ્યેં હુઇ જો હોઈ ત્રિક વિશુદ્ધિ. ૬

પ્રતિક્રમણ-પચ્ચખાણ ચઉવિહાર મુનિને,

ચથાશકિત પચ્ચખાણ શ્રાવક સુમનને;

કાઉસસંગ અંતરંગ તપને આચાર,

વલિ વીર્યનો ફેરવે શક્તિસાર. ૭

પ્રતિક્રમણ પદ્ધતી ક્રિયા કર્તૃ કર્મ,

જણાએ તિહાં પ્રતિક્રમણ ક્રિયા મર્મ;

પ્રતિક્રમણ કર્તા તે સાધ્વાદિ કહીએ,

સુદષ્ટિ સુઉપયુક્ત ચતમાન લહિએ. ૮

પ્રતિક્રમ્ય તે કર્મ-કોધાદિ જાણે, ટલે તેહ તો સર્વ લેખે પ્રમાણે;

મલે જો સુજનસંગ દહરંગ પ્રાણી,

ફલે તો સકલ કનજ એ સુજસ વાણી. ૯

રાયસી પ્રતિક્રમણ વિધિ

ઢાલ સાતમી

અક્ષયર્યાના દશ કલા અથવા જૂઓ જૂઓ અચરિજ અતિભલું-એ દેશી

દેવસી પડિછમણ વિધિ કહો, કહિએ હવે રાઈનો તેહરે;

‘ઇરિય’ પડિછમિય ‘ખમાસમણ’ચું, ‘કુસુમિણ હુસુમિણ’ જેહરે ૧

ચતુર નર ! હેતુ મન ભાવજો-એ આંકણી.

તેહ ઉપશમ કાઉસ્સગ્ગ કરો, ચાર 'લોગસ્સ' મનિ પાઠરે;
'દિઠિ-વિપરિયાસ' સો ઉસ્સાસનો,

'ધી-વિપરિયાસ' શત આઠરે. ચતુર૦ ૨

'ચિઠ વંદન' કરિય સઝાય મુખ, ધર્મવ્યાપાર કરે તાવરે;
જાવ પડિછમણુ વેલા હુએ, ચઉ 'ખમાસમણુ' દિએ લાવરે.

ચતુર૦ ૩

'રાઈ પડિછમણુ ઠાઉ' ઇમ કહી, 'સંવસ્સવિ રાઈ' કહેછરે;
'સક્કત્થય' લણી 'સામાયિક' કહી, 'ઉસ્સગ્ગ' એક ચિંતેઈરે.

ચતુર૦ ૪

ખીજે એક દર્શનાચારનો, ત્રીજે અતિચાર ચિંતરે;
ચારિત્રનો તિહાં એક હેતુ છે, અલ્પ વ્યાપાર નિસિ ચિત્તરે.

ચતુર૦ ૫

પારી 'સિદ્ધસ્તવ' કહી પછે, જાવ કાઉસ્સગ્ગ વિહિ પુવ્વરે;
પ્રત્યેક કાઉસ્સગ્ગ પડિછમણુથી, અશુદ્ધનો શોધ એ અપુવ્વરે.

ચતુર૦ ૬

ઇહાં વીર છમાસી તપ ચિંતવે, હે જીવ! તું કરી શકે તેહરે;
ન શક્તું એ ગાઈ ઇશુણ્ણતિસતાં, પંચ માસાદિ પણુ જેહરે. ચતુર૦ ૭

એક માસ જાવતેર ઊણુડો, પછે ચઉતિસ માંહિ હાણીરે;
જાવ ચઉથ આંખિલ-પોરિસિ, - નમુક્કારસી યોગ જાણીરે. ચતુર૦ ૮

શક્તિ તાંઈ ચિત્ત ધરી પારીએ, મુહપત્તિ વંદન પચ્ચખખાણુરે;
'ઇન્દ્રિયામો અણુસઠિ' કહી તિગ થુઈ, -થય-ચિઠવંદણુ મુહજાણુરે.

૨ ૨ ૬

સાધુ વલી શ્રાદ્ધકૃત પૌષઘો, માગે આદેશ લગવન્નરે;
 ‘બહુવેલ સંહિસાઈ’ ‘બહુવેલ કફં,’ લઘુતર અનુમતિ મન્નરે.
 ચતુરં ૧૦
 ચઉ ખમાસમણ વંદે મુનિ, ‘અઠ્ઠાઈ જળેસુ’ તે કહે સર્ફરે;
 કરેરે પડિલેહણ ભાવથી, સુજસ મુનિ વિદિત સુગુણર્થ રે ચં ૧૧

પખી પ્રતિક્રમણ વિધિ

ઢાલ આઠમી

મધુ ખિંદુઆની, અથવા સરસતી ! મુઝરે માતા ! દિયો બહુમાન રે-એ દેશી.
 હવે પખિયરે ચઉદસિ દિનસુધી પડિકકમે
 પડિકમતાંરે નિત્ય, ન પર્વ અતિક્રમે;
 ગૃહશોધ્યુરે પ્રતિદિન તો પણ શોધીયે,
 પખસંધિરે ઇમ મન ઇહાં અનુરોધિયે.

ત્રૃટક

અનુરોધિયે ગુરૂ ક્રમ વિશેષે, ઉત્તર કરણ એ જાણીએ,
 જિમ ધૂપ લેપન વર વિભૂષણ, તૈલ ન્હાણે માણીએ;
 મુહપત્તી વંદણ સંખુદ્ધ ખામણ, તીન પાંચ પાંચ શેષ એ,
 પકિખ આલોચણ અતિચારા, લોચના સુવિશેષ એ. ૨

ઢાલ

‘સંવરસાવિ’રે ‘પકિખયસ’ ઇત્યાદિક લાણી,
 પાયચિત્તરે ઉપવાસાદિક પડીસુણી;^૧

વંદણ દેઈ રે પ્રત્યેક ખામણાં ખામીએ,

‘દેવસિયં આલોધયં’ ઇત્યાદિક વિશ્રામિએ. ૩

ત્રૃટક

વિશ્રામિએ સામાયિક સૂત્રે, ખમાસમણ દેઈ કરી,

કહે એક પખખી સૂત્ર ખીજ, સુણે કાઉસગ્ગ ધરી;

પાખી પડિકમણ સૂત્ર કહીને, સામાયિક ત્રિક ઉચ્ચરી,

‘ઉઝઝોઅ’ ખાર કરે કાઉસગ્ગ, હુષં નિજ હિઅડે ધરી. ૪

ઢાલ.

મુહપત્તીરે પડિલેહી વંદણ દિએ,

સમાપ્ત ખામણાં રે ખમાસમણ દેઈ ખામિએ;

ખમાસમણ ચ્યારે રે પાખી ખામણાં ખામને,

‘ધન્ધામો આણુસઠિં’ કહી દેવસી પરિણામને. ૫

ત્રૃટક

પરિણામને સવિ ‘ભવનદેવી,’ ‘ક્ષેત્ર દેવી’ મા ભલી;

તોપણ વિશેષે ઇહાં સંભારે, ‘અનિત-શાંતિ રતવ’વલી.

ઇહાં જ્ઞાનાચારની શુદ્ધિ, વંદન ‘સંબુદ્ધ ખામણે’ જાણીયે;

દર્શનાચારની ‘લોગસ્સ’ પ્રગટે, કાઉસગ્ગ પ્રમાણીયે. ૬

ઢાલ

પ્રમાણેરે અતિચાર ‘પ્રત્યેક ખામણે’,

પાખી સૂત્ર દુગેં ચારિત્ર-શુદ્ધિ પાખી ખામણે;

કાઉસગ્ગેરે તપ આચારની ભાખને,

સઘલે આરાધ્યેં વીર્યાચારની દાખને. ૭

ચઉમાસી વરસી પ્રતિક્રમણ.

સૂટક

ઢાખળે ચઉમાસ વરસી, પડિછમણનો લેદર્યે;
ચઉમાસ વીસ દુવીસ મંગલ, ઉસગ્ગ વરસિ નિવેદ એ;
પાખી ચોમાસી પંચ વરસે, સગ દુશેષે ખામીએ;
સઝાય ને ગુરૂ શાંતિ વિધિસ્યુ, સુજસ લીલા પામીએ. ૮

પ્રતિક્રમણનો અર્થ

લાલ નવમી.

મેરે લાલ અથવા લૂખો લલના વિષયનો—એ દેશી.

નિજ થાનકથી પર થાનકે, મુનિ^૧ જાએ પ્રમાદે જેહ, મેરે લાલ;
ફિરિ પાછું થાનકે આવવું, ‘પડિછમણ’ કહિયે તેહ, મેરે લાલ. ૧.

પડિછમણે આનંદ મોજમાં, ત્યજી ખેદાદિક અડ દોષ મેરેલાલ;
જિમ જિમ અધ્યાતમ જાગશે, તિમતિમ હોશ્યે ગુણ. પોષ મેં
પડિછમણે આનંદ મોજમાં એ આંકણી ૨

‘પડિછમણ’ મૂલ પદે કહું, અણકરવું પાપતું જેહ મેરેં
અપવાદે તેહનું હેતુએ, અનુબંધ તે શમ—રસ—મેહ મેં પડિં ૩

પ્રતિક્રમકને પ્રતિક્રમણે કરી, અઘ-પ્રતિ કર્તવ્ય અન્નાણુ મેં
 શબ્દાર્થ સામાન્યે જાણીએ, નિંદા સંવર પરચખાણુ મેં પડિં ૪
 પડિંક્રમણું ને પરચખાણુ છે, ફલથી વર આતમ નાણુ મેં
 તિહાં સાધ્ય-સાધન-વિધિ જાણુને,

ભગવંત અંગ સુજસ પ્રમાણુ મેરે લાલ પડિં ૫

પ્રતિક્રમણનો ખીજે પર્યાય પ્રતિકરણ.

હાલ દશમી.

નંદલાલ વળવે વાસલી અથવા તું મતવાલે સાજના-એ દેશી.
 પડિંક્રમણ પદારથ આસરી, કહું અધ્વતણા દિઠુંતોરે;
 ઇકે પુરે નૃપ છે તે બાહિરે, ઘર કરવાને સંભૂતો રે. ૧
 તુમ્હે જોજોરે ભાવ સોહામણા, જે વેધક હુએ તે જાણુરે;
 મૂઢખ તે ઔષધ કાનનું, આંખે ઘાલી નિજમતિ તાણુ રે. ૨
 તુમ્હે જોજો રે ભાવ સોહામણા-એ આંકણી.

તિહાં બાંધ્યું સૂત્ર ભલે દિને, રખવાલા મેલ્યા સારા રે;
 ‘હણવો તે જે ઇહાં પેસશે,’ ઇસ્યા કીધા તેણે પૂકારા રે. તુમ્હે ૩
 ‘જે પાછે પગલે આસરે, રાખીજે તેહના પ્રાણુ રે’
 ઇમ કહી તે સજજ હુઈ રહ્યા, ધરી હાથમાં ધનુષ ને બાણુરે.
 તુમ્હે ૪

તસ વ્યાસંગે દોષ ગામડી, તિહાં પેઠા તેણે દીઠારે;
કહે 'કાં તુમ્હે પેઠા પાપીયા !' તિહાં એક કહે કરી મન ધીઠારે.

તુમ્હેં ૫

'ઈહાં પેઠાં રથો સુજ દોષ છ?', તેણે તે હણીયો બાણેરે;
પાછે પગલે બીજે એસયો, મૂંકયો કહે 'પેઠા અનાણેરે'.

તુમ્હેં ૬

તે ભોગનો આભોગી હૂઓ, બીજે ન લહ્યો ભોગ-સંયોગરે;
એ દ્રવ્યે લાવે જાણને, ઈહાં ઉપનય ધરિ ઉપયોગ રે. તુમ્હેં ૭

રાજા તીર્થ'કર તેણે કહ્યો, મારગ સંયમ રહો રાખીરે;
ચૂક્યો તે રખવાલે હણ્યો, સુખ પામ્યો તે સત્ય-લાખીરે. તુમ્હેં ૮

પ્રતિક્રમણ પ્રમાદ અતિક્રમે, ઈહાં રાગાદિક રખવાલારે;
તેજે રૂપ પ્રશસ્તે જોડીયે, તો હોવે સુજસ સુગાલારે. તુમ્હેં ૯

સંવાદ ને દષ્ટાંતથી પ્રતિકરણપર વિવેચન.

ઢાલ અગીયારમી

કાંઈ જાણું કય ધરે આવેલો ? અથવા પ્રીત પૂરવ પામીયે-એ દેશી.

(પહેલાં મારવાડી ભાષાની છાંટ છે)

'કાંઈ જાણું કિઉં બની આવેલો ?

માહરા મોહનગારાશું સંગ હે મિત્ત !

માહારા પ્રાણ પિયારારા રંગ હો મિત્ત !

કાંઈં ૧

નદિય હોએતો ખાંધિએ, કાંઈ સમુદ્ર ખાંધ્યો ન જાઈ હે મિત્ત !
લઘુ નગ હોએ તો આરોહિએ, મેડૂ આરોહ્યો ન જાઈ હે મિત્ત !

કાંઈં ૨

ખાથ શરીરે ઘાલીએ, નગને ન ખાથ^૧ ઘલાઈ હે મિત્ત !
સરોવર હોય તો તરી શકાં, સાહામી^૨ ગંગ ન તરાઈ હે મિત્ત !

કાંઈં ૩

વચન કાયા તે તો ખાંધીએ, મન નવિ ખાંધ્યો જાય હે મિત્ત !
મન ખાંધ્યા વિણુ પ્રભુ ના મિલે, કિરિયા નિફલ થાય હે મિત્ત !

કાંઈં ૪

એક સહજ મન પવનરો, જૂઠું કહે અંથકાર હે મિત્ત !
મનરી દોર તે દૂર છે, જિહાં નહિ પવન પચાર હે મિત્ત !

કાંઈં ૫

મિત્ત કહે “મન ! ચલ સહી, તો પણ ખાંધ્યો જાય હે મિત્ત !
અભ્યાસ વૈરાગે કરી, આદર શ્રદ્ધા બનાય^૩ હે મિત્ત ! ૬

હું જાણું ઇચું બની આવેલો. એ આંકણી.

કિણુહિ ન ખાંધ્યો જલનિધિ, રામે^૪ ખાધ્યો સેત હે મિત્ત !
વાનર તેહી ઉપરિ ચડ્યા, મેડૂ-ગાંભીરતા લેત હે મિત્ત !

હું જાણુંં ૭

શુભયોગેં ભડ ખાંધિએ, અનુભવે પાર લહાઈ હે મિત્ત !
પડિઅરણા પડિછમણનો, ઇમજ કહ્યો પરયાય હે મિત્ત !

હું જાણુંં ૮

પડિઅરણા ગતિ ગુણ તણી, અશુભથી તે પડિકંતિ હે મિત્ત !

તિહાં પ્રાસાદ દષ્ટાંત છે, સુણો ટાલી મન બ્રાંતિ હે મિત્ત !

હું જાણુંં ૯

કોઈ પુરે એક વણિક હુઓ, રતનેં ખૂણું પ્રાસાદ હે મિત્ત !

સોંપી લાર્યોને તે ગયો, દિગયાત્રાયે અવિષાદ હે મિત્ત !

હું જાણુંં ૧૦

રનાન વિલેપન ભૂષણે, કેશ નિવેશ અંગાર હે મિત્ત !

દર્પણ દર્શન વ્યથ તે, લાગે ખીનું અંગાર હે મિત્ત !

હું જાણુંં ૧૧

પ્રાસાદ તેણીયે ન જોઈઓ,^૧ ખૂણે પડિયો એક હે મિત્ત !

‘દેશ પડિ રયુ એહને ?’ સા કહે ધરી અવિવેક હે મિત્ત !

હું જાણુંં ૧૨

લીતેં પીંપલ અકૂર હુઓ, તે પણ ન ગણે સાર્થ હે મિત્ત !

તેણે વધતે ઘર પાડીયુ, ત્રિમ નદી-પૂરે વનરાઈ હે મિત્ત !

હું જાણુંં ૧૩

દેસાઉરી આવ્યો ઘરઘણી, તેણે દીઠો ભક્ષ પ્રાસાદ હે મિત્ત !

નીસારો ઘરથી ભામિની, તે પામીયો અતિહી વિષાદ હે મિત્ત !

હું જાણુંં ૧૪

તેણે ફરી પ્રાસાદ નવીન કર્યો, આણી ખીજ ઘરનાર હે મિત્ત !

કહે ‘જે પ્રાસાદ એ વિણસશે, તો પહિલીની ગતિ ધાર’ હે મિત્ત !

હું જાણુંં ૧૫

ફિરિ ગયો દેશાંતરે વાણીયો, તે ત્રિહું સંધ્યાએ જોઈ હે મિત્ત !
ભાથું કાંઈ હોય તે સમારતાં, પ્રાસાદ તો સુંદર હોય હે મિત્ત !

હું જાણું ૧૬

ધણી આંચો દીઠો તેહવો, ઘર રવામીની કીધી તેહ હે મિત્ત !
ખીજી હુધ દુઃખ-આલોગિની, ઉપનય સુણજો ધરિ નેહ હે મિત્ત !

હું જાણું ૧૭

આચારય ગૃહ-પ્રભુ વાણીયો, પ્રાસાદ તે સંયમ રૂપ હે મિત્ત !
તેહને તે રાખવો ઉપદિશે, ન કરે તે થાએ વિરૂપ હે મિત્ત !

હું જાણું ૧૮

પ્રાસાદ તે જોણુ થિર કર્યો, તે પામ્યો સુજસ જગીશ હે મિત્ત !
ઈહાં પૃચ્છક કથક તે એક છે, નય રચનાએ ગુરૂ ને શિષ્ય હે મિત્ત !

હું જાણું ૧૯

પ્રતિક્રમણનો ત્રીજો પર્યાય પરિહરણા.

ઢાલ ખારમી.

બન્ધોરે વિદ્યાજીરો કલ્પડો-એ દેશી.

હવે પરિહરણા-પડિછમણનો, પર્યાય સુણો ઇણી રીતિ,
હો મુણિંદ !

પરિહરણા સર્વથી વર્જના, અજ્ઞાનાદિકની સુનીતિ, હો મુણિંદ ! ૧
પડિછમણ તે અવિશદ યોગથી. એ આંકણી.

એક ગામે એક કુલપુત્રની, ભગિની દોઢ ગ્રામે ઉઠ્ઠે હો મુણિંદ !
 પુત્રી એક તસ દોઢ બહિનના, હુઆ સુત યુવ ભાવ પ્રરૂઠ,
 હો મુણિંદ ! પડિં ૨

પુત્રી અર્થે તે આવિયા, કહે સુવિવેકી કુલપુત્ર, હો મુણિંદ !
 ‘તુમ સુતદોઢ મુજ એકજ સુતા, મોકલી દિઉ જે હોય પવિત્ર,
 હો મુણિંદ ! પડિં ૩

તે ગઈ સુત દોઢ તે મોકલ્યા, ઘટ આપી કહ્યો ‘આણો દૂધ,’
 હો મુણિંદ !

કાવડ ભરી દૂધ નિવર્તિયા, તિહાં દોઢ મારગ અનુરૂદ્ધ,
 હો મુણિંદ ! પડિં ૪

એક નિકટ^૧ તે અતિહિ વિષમ અછે, દૂરે તે સમ છે મગ્ગ,
 હો મુણિંદ !

સમે આંચો એક વિષમ ત્યજી, બીજો નિકટથી વિષમતે મગ્ગ,^૨
 હો મુણિંદ ! પડિં ૫

ઘટ ભાગ્યે તસ ઈક પગ ખલ્યો, બીજો પણ પડતો તેણ,
 હો મુણિંદ !

સમે આંચો તેણે પય રાખીયો, સુતા દીધી તેણ ગુણેણ,
 હો મુણિંદ ! પડિં ૬

‘ગતિ ત્વારતે આવજો’ નવિ કહ્યું, ‘પય લાવજો’ મેં કહ્યું એમ,
 હો મુણિંદ !

કુલપુત્રે વક્ર તિરસ્કર્યો; ધરો ભાવ એ ઉપનય પ્રેમ,
 હો મુણિંદ ! પડિં ૭

તીર્થંકર તે કુલપુત્ર છે, આરિત્ર તે પય અલિરામ, હો મુણિંદ !
 તે રાખે આરિત્ર કન્યકા, પરણાવે તે નિર્મલ ધામ,
 હો મુણિંદ ! પડિં ૮

ગોકુલ તે માનુષ્ય જન્મ છે, મારગ તે તપ-જપરૂપ, હો મુણિંદ !
 તે ધિવિરને દૂર નજીક છે, જિનકદપીને તો અનૂપ,
 હો મુણિંદ ! પડિં ૯

નવિ અગીતાર્થ રાખી શકે, આરિત્ર પય ઉગ્રવિહાર, હો મુણિંદ !
 નિર્વૃત્તિ દુર્લભ છે તેહને, ખીજે પામે વહેલો પારહો,
 હો મુણિંદ ! પડિં ૧૦

દુગ્ધ-કાય દષ્ટાંત એ, દૂધ-કાવડ તરુસ અત્ય હો મુણિંદ !
 ‘ પરિહરણા ’ પદ વર્ણવ્યું, ધમ સુજસ સુહેતુ સમત્ય,
 હો મુણિંદ ! પડિં ૧૧

પ્રતિક્રમણનો ચોથો પર્યાય વારણા

ઢાલ તેરમી

આસણુરારે ચોગી એ દેશી.

વારણા તે પડિછમણ પ્રગટ છે, મુનિને તે પ્રમાદથી જાણોરે,
 સુણો સંવરધારી !
 ઇહાં વિષભુક્ત તદ્વાવરો ભાખ્યો, દષ્ટાંત તે મન આણોરે.
 સુણો સંવરધારી ! ૧

એક પુરે એક રાજે છે રાજ, તેણે જાણ્યું પરદા આંચું રે; સુણો ૦
 લક્ષ્ય લોજને મીઠા જલમાં, ગામ ગામ વિષ લાંચું રે. સુણો ૦ ૨
 પ્રતિ નૃપ પડે છે ઇમ ઘોષાવે, “જે લક્ષ્ય લોજ એ ખાશ્યે રે; સુણો ૦
 પીશ્યે મીઠા જલ હુધ હોંશી, તે યમ-મંદિર જાશ્યે રે. સુણો ૦ ૩
 ફરથી આણી લોજ્ય જે જમશે, ખારાં પાણી પીશ્યેરે; સુણો ૦
 તે જીવી હોશ્યે સુખ લહેશ્યે, જય-લઝિય એ વરશ્યેરે.” સુણો ૦ ૪
 જેણે નૃપ આણુ કરી તે જીવ્યા, બીજા નિધન લહંતરે; સુણો ૦
 દ્રવ્ય વારણાં એ ઇહાં લાવો, લાવે ઉપનય સંત રે ! સુણો ૦ ૫
 જિનવર નૃપતિ વિષય વિષમિશ્રિત, લવિને લોજ્ય.
 નિવારેરે; સુણો ૦
 લવ લમે રાગી ને તરે રે વૈરાગી, વાચક જસ તે સંભારેરે.
 સુણો ૦ ૬

પ્રાતક્રમણનો પાંચમો પર્યાય નિવૃત્તિ

ઢાલ ચૌદમી

માડી ! માને પરદેશીડાને કા પરણાવ્યા રે અથવા ચંદ્રાવલાની દેશી.
 પડિલ્લમણ નિવૃત્તિ પ્રમાદથીરે, રાય કન્યા^૧ દિલ્લંત;
 એક નગરે એક શાલાપતિ, ધૂર્ત સૂતા તસ રત,
 માડી ! માંને ભર ચૌવનમાં કાંઈ ન દીધાં હે,
 માડી ! માંને મનમથ માચતે કાંઈ ન દીધાં હે;

માડી ! માંને અવસર છયલ છળીલાને કાંઈ ન દીધાં હે,
માડી ! માંને લાવણ્ય લહરેં જાતે કાંઈ ન દીધાં હે.

લોલી માડલી ! ૧

તે કહે 'આપણુ નાસિએરે,' સા કહે 'સખી ! મુઝ નૃપ-પુત્તિ;
સકેત તિણુસ્ય છે કિઓરે, તેડી લાવીસી અત્તિ'

માડી ! માંને ભર૦ ૨

તેણું ગીત પરલાતે સુણ્યુરે, પાછી નિવર્તિ તામ;
'આણું કરંડીયો રતનનો' ઇમ વચન લાંખી સ્યામ

માડી ! માંને ભર૦ ૩

કૂલ્યાં તો સ્યું કણિઆરડાં રે !, અહિમાસ વુઠે ^૧ અંખ;
તુજ કૂલવું જુગતું નહિ, જો નીચ કરે વિકંખ.

માડી ! માંને ભર૦ ૪

કેલિક સુતા કણિઆરડી રે, હું લતા છું સહકાર;
અધિ માસ ઘોષણુ ગીતએ, કાલ હરણુ અશુભનું સાર.

માડી ! માંને ભર૦ ૫

તસ તાત શરણે આવીયો, નૃપ ગોત્ર એક પવિત્ર;
પરણાવી પટરાણી કરી, નિજ રાજ્ય આપે જૈત્ર.

માડી ! માંને ભર૦ ૬

કન્યા થાનક મુનિ વિષય તે, ધૂરત સુભાષિત ગીત;
નિવતે તે જસ ને સુખ લહે, ખીજી ન એ છે રીત.

માડી ! માંને ભર૦ ૭

ઢાલ પંદરમા

જવધરિ (ઝવેરી) સાચોરે જગમાં જાણીયેરે એ દેશી.

ખીજો પણ દૃષ્ટાંત છે રે, એક ગચ્છે એક છે સાધરે;
ગ્રહણ-ધારણ-ક્ષમ તેહને રે, આચાર્ય લણાવે અગાધરે. ૧

ધારોરે ભાવ સોહામણો રે, તુહો સારો રે આતમકાજરે;
વારોરે^૧ તેહને પાપથી, સંભારો પામ્યું છે રાજરે.

ધારો રે ભાવ સોહામણોરે એ આંકણી.

પાપ કર્મ તસ અન્યદા હુઓરે, ઉદયાગત અતિ ઘોરરે;
નીકલ્યો ગચ્છથી એકલોરે, જાણે વિષય લોગવું જોરરે. ધારોરે૦ ૨

કહો સુર^૨ તરૂણ મંગલ તદારે, ઉપયોગે સાંભલે તેહરે;
જિમ તે ભટ પાછા ક્રિયા રે, તેણે ક્રિયા ચારિત્રસ્યું નેહરે.

ધારોરે૦ ૩

ગાથા

તરિયન્વા પદ્ધતિયા મરિયન્વં વા સમરે સમત્યેનં ।

અસરિ સજ્જર્ણ ઉછાવા નદુ સદ્વિયન્વા કુલપ્પસૂદ્ધનં ॥

સાધુ ચિંતવેરે સારાંશમાંરે^૩ પ્રવ્રજ્યા હું ભક્ષરે;

લોક હીલાથી નિવર્તિઓરે, હુઓ મુજસ ગુરૂ-પય-લક્ષરે."

ધારોરે૦ ૫

પ્રતિક્રમણનો છઠો પર્યાય નિંદા

ઢાલ સોલમી

અહોમત વાલે સાહિબા એ દેશી.

નિંદા તે પડિછમણુ છે, દષ્ટાંત ચિત્રકર-પુત્રીરે;

એક નગરે એક નૃપતિ છે, તે સલા કરાવે સચિત્રીરે.

ભવી^૧ ! સુભાષિત રસ ગ્રહો. ૧ એ આંકણી

આપી ચિત્રકાર સર્જને, તેણે ચિત્રવા ભૂ સમ-ભાગેરે;

ચિત્રવા તે એકને દીવે^૨ ભાત આણી પુત્રી રાગે રે. ભવિં ૨

રાજા આવે વેગે હુયે, કબ્જે નાહી તે આવે રે;

ભાત આણી તેમ તેરહી, તાત દેહ-ચિંતાયે જાવેરે. ભવિં ૩

આલેખે શિખિ-પિચ્છ સા, વાને કરી કુટ્ટિમ દેશેરે;

ગત આગત કરતો તિહાં, નૃપ દેખે લલિત નિવેશેરે. ભવિં ૪

તે ગ્રહવા કર વાહિયો, નખ ભાગા હસી સા બોલે રે;

‘મૂર્ખ મંચ ત્રિક પાદથો, તૂં હુઓ ચોથાને તોલેરે.’ ભવિં ૫

નૃપ કહે ‘કિમ’ ? તવ સા કહે, ‘રાજ મારગે ઘોડો દોડાવેરે;

જીવી પુણ્યે હું તેહથી, એ પહેલો પાયો મનિ આવેરે. ભવિં ૬

બીજો પાયો નરપતિ, સમભાગ સલા જેણે આપીરે;

વૃદ્ધ તરણ કોઈ નવિ ગણ્યો, ત્રીજો તાત તે^૩

જેણે મત થાપીરે. ભવિં ૭

દેહ ચિંતાયે તે ગયો, અન્ન ટાઢું થાયે તે ન જાણેરે;
ચોથો તૂં શિખિ-પિચ્છ કયાં ? કિમ સંભવે ધણે ટાણે રે ?
ભવિં ૮

ચિત્ત અમકયો રાજા ગયો, ઘરિ સા ગઈ બાપ જિભાડીરે;
સ્મર શર સમ^૧ તાસ શુભે હર્યું, નૃપ-ચિત્ત તે મૂકયું
ભગાડીરે. ભવિં ૯

વેધક વયણું મારકે, પારકે વશ કીધો રાજારે,
વિણ માશુક ને આસકી, કહો કિમ કરી રહેવે તાજારે ? ભવિં ૧૦
હુઈ ત્રિયામા શત યામિની^૨, તસ માત તે પ્રાત બોલાવીરે,
કહે ' તુમહ પુત્રી દીજીએ ' ' કિમ દારિદ્રે વાત એ થાવીરે ? '
ભવિં ૧૧

રાજાએ ઘર તસ ધન ભરિઉં, મનોહરણી તે વિધિસ્થું પરણીરે;
દાસી કહે ' નૃપ જિહાં લગે, નાવે કથા કહો^૩ એક વરણીરે. ભવિં ૧૨
સા કહે ' એક પુત્રી તણા, સમકાલે ત્રણ વર આંબ્યારે;
નિજ ઈચ્છાએ જૂઆ જૂઆ, માએ ભાઈએ બાપે વરાંબ્યારે.
ભવિં ૧૩

રાત્રે સા સાપે ડસી, તે સાથે બાલ્યો એકરે,
અણુસણુ એક કરી રહ્યો, સુર આરાધે એક સુવિવેકરે. ભવિં ૧૪
આપે સંજીવિની મંત્ર તે, જીવાડયાં તે બિહુ તેણે રે;
ત્રણે મિલિયા સામટા, કેહને દીજે કન્યા કેણે રે ? ભવિં ૧૫

દાસી કહે ‘ જાણું નહિ, તું કહે જે જાણે સાચું રે;’
સા કહે ‘અબ નિદ્રાલૂછું, કાલે કહેશયું જાણું જે જાચું રે.’ ભવિં ૧૬

રાજા પ્રચ્છન્ન તે સાંભલે, ખીજે પણ દિન દિએ વારોરે;
ગુણે કરી વેગાતો લીએ^૧, ચીતારી કહે ઉત્તર સારોરે. ભવિં ૧૭

‘ સાથે જીવ્યો તે બ્રાતા હુઆ, જેણે જીવાડી તે તાતો રે;
અનશનીયાને દીજીયે, એતો પ્રાણુનું પણ વિખ્યાતોરે. ભવિં ૧૮

દાસી કહે ‘ ખીજ કહો, ’ સા કહે ‘ એક નૃપ તે સારોરે;
ઘડે આભરણ અંતેઉરે, ભોયરમાં^૨ રહ્યા સોનારોરે. ભવિં ૧૯

તિહાંથી નીકલવું નથી, પણિ દીપતાણું અનુઆતું રે;
‘ કુણ વેલા ’ ! એકે પૂછયું કહે, ‘ તે રાતિ, અંધારું
છે કાલું રે. ’ ભવિં ૨૦

‘ કિમ જાણે ’ ? દાસી કહે, ‘ જે સૂર્ય ચંદ્ર ન દેખે રે ’;
‘ કાલે કહેશયું આજે ઉંઘશયું, મોજમા કહિએ તે લેખેરે. ’ ભવિં ૨૧

ખીજે દિન સા તિમ વદે, ‘ રાત્ર્યંધ તે જાણે વેલારે^૩;’
અવર^૪ કથા પૂછી કહે, ‘ નૃપ એકને ચોર બે લેલારે. ભવિં ૨૨

પેટીમાં ઘાલી સમુદ્રમાં, વહી સા તટ કિહાં લાગીરે;
કેણે ઉઘાડી દેખીયા, પૂછયું ‘ કેતે દિને ત્યાગીરે? ’ ભવિં ૨૩

‘ ચોથો દિન છે ’ એક કહે, ‘ દાસી કહે ‘ તે કિમ જાણેરે ? ’
ખીજે દિને સા હસી કહે, ‘ તુર્યજવરને પરમાણેરે ’ ભવિં ૨૪

પૂછી કહે “ દો શોક્ય છે, એક નગરે રતનવતી પહેલીરે;
વિશ્વાસ બીજીનો નહિ કરે^૧, ઘટે ઘાલે રતન તે વહેલીરે. ભવિં ૨૫

લોંપી મુંદી ઘટ મુખ રહે, બીજી રતન લેઈ ઘટ મુંદે રે;
રતન ગયા તેણીએ^૨ જાણીયા, દાસી કહે ‘ તે કિમ વિદે રે^૩ ?’
ભવિં ૨૬

બીજે દિન કહે ‘ ઘટ કાચનો, છતાં દીસે હરિયાં ન દીસેરે^૪;’
પૂછી કહે બીજી કથા, ‘ ઇક નૃપ ને સેવક ચાર હીસેરે. ભવિં ૨૭

સહસ્રયોધી, વૈદ્ય, રથકર, ચોથો નિમિત્તવેદી છે સારેરે;
પુત્રી એક છે મનહર, કિહાં લઈ^૫ ગયો ખેચર ખ્યારેરે. ભવિં ૨૮

જે આણે તસ નૃપ દિએ, ઇમ સુણી^૬ નિમિત્તિયો દિશિ દાખે રે;
રથકાર તે રથ ખગ કરે, ચારે ચાલ્યા રથ આખેરે. ભવિં ૨૯

સહસ્ત્રેં ખેચર હણ્યો, તેણે મરતે, કન્યા મારીરે;
વૈદ્ય જીવાડે ઔષધે, ચારેને દિએ નૃપ અવિચારીરે. ભાવિં ૩૦

કન્યા કહે ‘ એક ચારની, નવિ થાઉં, જે પેસે આગેરે;
હું તેહની છું સ્ત્રી ’ ‘ હવે^૭ કહે પેસશે તિહાં કુણ રાગેરે ? ’
ભવિં ૩૧

દાસી કહે ‘ બીજે કુણ કહે ? ’ બીજે દિને કહે સા ‘ તે નિમિત્તીરે;
જે નિમિત્તે જાણે મરે નહિ, ચય સાથે પેઠો સુચિતરે. ભવિં ૩૨

૧ નિસ્વા બીજી વિશ્વસે ૨ તેણે ૩ વહેરે ૪ છતા હરિયા
કમ ન દીસેરે ૫ હરી ૬ નિસુણી ૭ હલી.

રંગે સુરંગે નીકલી, અંગે સાળે પરણે કન્યારે;
બીજી કથા કહે 'એક સ્ત્રી, માગે હિમ-કટક દુગ ધન્યારે.

ભવિં ૩૩

મૂલ રૂપક દેઇ કોઈ દિએ, તેણે ઘાલ્યાં સુતાને હાથેરે;
પ્રોઢ થઇ તે ન નીસરે, માગે મૂલ રૂપક સાથે રે. ભવિં ૩૪

બીજા દીધાં વાંછે નહિ ' શું કરવું ? ' કહે ઈહાં દાસી રે;
સા કહે 'અવર ન ચતુર છે, તું કહે ને કરે શું હાંસી રે ?'

ભવિં ૩૫

બીજે દિને કહે 'તેહ જો, રૂપક દીયે કટક તો દીજે રે; '
ભૂપ આખ્યાને એહવે, નિજ ઘરે પદ્મ માસ આણીજે રે. ભવિં ૩૬

શોક્ય જૂવે છિદ્ર તેહનાં, ઓરડામાં રહી ચીતારી રે;
પહેરી વસ્ત્રાદિક મૂલગાં, જીવને કહે સંભારી રે. ભવિં ૩૭

રાજવંશ પત્ની ઘણી, રાજાને તું સીકરૂં રે;
નૃપ માને જે પુણ્ય તે, બીજી મૂકી રૂપે વારૂ રે. ભવિં ૩૮

ઈમ કરતી તે દેખી સદા, રાજાને શોક્ય જણાવે રે;
કામણ એ તુઝને કરે, રાખો જીવને જોચિત્ત ભાવે રે. ભવિં ૩૯

આત્મનિદા કરતી નૃપે, દેખી કીધી સા પટરાણી રે;
દ્રવ્ય-નિદા એ ભાવથી, કરે જે સંયત સુહ નાણી રે. ભવિં ૪૦

દશ દષ્ટાંતે દોહિલો લહી, નરભવ ચારિત્ર જો લહિયું રે;
તો બહુશ્રુત મદ મત કરો, બુધ કહવું સુજસ તે કહિયું રે. ભવિં ૪૧

પ્રતિક્રમણનો સાતમો પર્યાય ગહર્ણી.

ઢાલ સતારમી.

રાજળ હો રાણાળ, અથવા રાણીળ હો જાતીરો^૧ કારણ માહરે
કોષ નહિળ-એ દેશી.

ગહર્ણી તે નિંદા પરસાખિશ્યુંળ, તે પડિછમણ પરચાય;
દૃષ્ટાંત તિહાં પતિ-મારિકાળ, વર્ણવ્યો ચિત્ત સુહાય.

સાચલો^૨ લાવ મન ધારજોળ. ૧

કિહાં એક અધ્યાપક વિપ્ર છેળ, છેરે તરૂણી તસ લજ્જ;
'કાક બલિ દેહિ પ્રિય !' ઇમ કહેળ, સા કહે 'ખિહું હું અજ્જ.'
સાચલો ૨.

ભીરૂ તે જાણી રાખે લલેળ, વારે વારે ઘણા છાત્ર;
ઉપાધ્યાયના રે આદેશથીળ, માન્ય છે તેહ ગુણપાત્ર. સાચલો ૩
મહાઠગ તે ઠગને ઠગેળ, એક કહે 'મુગ્ધ ન એહ;
જોઈ હું ચરિત્ર સવિ એહનુંળ, સહજથી કપટ અછેહ.' સાચલો ૪
નર્મદાના પર કૂલમાંળ, ગોપશ્યું સા નિશિ આચ;^૩
અન્યદા નર્મદા ઉતરેળ, કુંભે સા ચોર-પણે જાય. સાચલો ૫
ચોર એક ગ્રહો રે જલજંતુએળ, રોઈ કહે સા દુગ ઢાંકી;
'તીરથ મેલહીને મ ઉતરોળ, જાઈ કુતીર્થ તે વાંકી.' સાચ ૬

જોઇ ઇમ છાત્ર પાછો વલ્યોજી, ધીજે દિને બલિ દેત;
રાખતો છાત્ર લલી પરે કહેજી, શ્લોક એક જાણુજી હેત. સાચ૦ ૭

શ્લોક. યત:

દિવા વિમેષિ કાકેમ્બો રાત્રૌ તરસિ નર્મદાં ।

કુતીર્થાનિ ચ જાનાસિ જલજત્વક્ષિરોધન ॥

ઢાલ પૂર્વલી.

સા કહે 'શું કરું ઉપવરેજી,^૧ તુઝ સરિખા નવિ દક્ષ;'
તે કહે 'બીહું તુજ પતિ થકીજી,' હુઈ તે પતિ મારી વિલક્ષ. સાચ૦ ૮
પોટલે ઘાલી અટવી^૨ ગઈજી, થંલે શિરબ્યંતરી તેહે;
વન ભમે માસ ઉપર લગેજી,^૩ ભૂખ ને તૃષા રે અછેહ. સાચ૦ ૯
ઘરિ ઘરિ ઇમજ લિક્ષા ભમેજી, પતિ મારીને દિયો ભિખ;
ઇમ ઘણે કાલે જાતે થકેજી, ચિત્તમાં લહિઅ સા દિકખ. સાચ૦ ૧૦
અન્યદા સંયતણી^૪ વંદતાંજી, શિરથકી પડીયો તે ભાર;
મત ગ્રહી તે હલુઇ થઇજી, ગર્હાએ સુજસ સુખકાર. સાચ૦ ૧૧

પ્રતિક્રમણનો આઠમો પર્યાય શુદ્ધિ-શોધન.

ઢાલ અઢારમી.

તે તરિયા રે ભાઇ તે તરિયા, જે વિષય ન સેવે વિરચારે-એ દેશી.
તે તરિયારે ભાઇ તે તરિયા, ક્રોધાદિકથી જે ઉતરીયારે;
સોહી-પડિછમણે આદરિયા, વસ્ત્ર દષ્ટાંત સાંભરીયા રે.

તે તરિયા૦ ૧ એ આંકળી

વસ્ત્ર અમૂલ્ય રાજાદિક ધરિયા, મલિન જાણી પરિહરિયારે;
રજક લેઈ ગ્રંથિ ખાંધિ ફરીયા, રાસલ ઉપરિ તે કરિયાં રે.

તે તરિયાં ૦ ૨

લેઈ જલે શિલકૂટે પાથરિયા, પગે મદ્દી ઉધરિયા રે;^૧
ખાર દેઈ વર નીરે ઝરિયા, અગુરૂ-વાસ વિસ્તરિયારે. તે તરિયાં ૦ ૩

ભૂપતિને ભૂપતિ પીતરિયા, તસ શિર પરિ સંચરિયારે;
એમ જે રાગાદિક ગણ વરીયા, બ્રહ્મ થઈ નીસરિયારે.

તે તરિયાં ૦ ૪

મહિમા મૂકી હુઆ ઠીકરિયા,^૨ વિરૂદ્ધ કર્મ આચરિયારે;
પ્રાયશ્ચિત્તે હુવા પાખરિયા, તે પણ ગુરૂ ઉદ્ધરિયા રે. તે તરિં ૦ ૫

તે ફરિ હુઆ મહિમાના દરિયા, શિષ્ટ-જને આદરિયા રે;
પાલી જ્ઞાન સહિત વર કિરિયા, લવવન તે નવિ ફરિયારે.

તે તરિયાં ૦ ૬

લીત તણા હુઆ તે વિહરિયા,^૩ ઘર રાખણ પીયરિયા રે;^૪
અનુભવ ગુણના તે જાહરિયા, મુનિ મનના માહરિયારે.

તે તરિયાં ૦ ૭

પાલે તેહ અચુઈ^૫ જાગરિયા, બુદ્ધ સમા વાગરિયા રે;^૬
એમ શોધે ખહુજન નિસ્તરિયા, મુજસે ગુણ ઉચ્ચરિયા રે.

તે તરિયાં ૦ ૮

દોહા.

- વલી આગે^૧ દષ્ટાંત છે, શોધિ તણે અધિકાર;
પરદેવે^૨ પરપુર આવતે, અધિપતિ કરે વિચાર. ૧
- વૈધ તેડ્યા જલ નાશવા, વિષ દિયે જળ^૨ એક;
ભૂંડું^૩ દેખી નૃપ કોપિયો, દાખે વૈધ વિવેક. ૨
- સહસ્ર વેધિ એકોપિમાં, કરિને મૂર્ખા દેઇ,
તે વિષ હુઓ તદ્ ભક્ષિઓ, એમ સહી શાતા ધરેઇ.^૪ ૩
- રાજા કહે છે 'વાલના,^૫ ' વૈધ કહે ' છે સાર; '
ઔષધ લવ દેઇ વિષ હરે, વ્યાપક જીવ^૬ હજાર. ૪
- અતિચાર વિષ જે હુઓ, ઓસરે તેથી સાધ;^૭
નિંદા અગદે^૮ સુજસ ગુણ, સંવર અવ્યાબાધ. ૫

હાલ ઓગણીશમી.

ટાડરમદ્ જીયો રે-એ દેશી.

- હૈતુ-ગર્ભ પૂરો હુઓરે, પડોતા મનના કોડ;
વૈરાગ-બલ જીતીયું રે.^૯
- દલિય તે હુર્જન દેખતાં રે, વિઘ્નની કોડકોડ.
વૈરાગ-બલ જીતીયું રે.^૯ ૧

૧ અગદ ૨ જવ મિત એક ૩ થોડું ૪ ઈમ સહસતાંઈ ધરેઈ

૫ ચાલના ૬ જવ ૭ ઓસરે તે સાધ; તેહની હુધ સમાધિ.

૮ જીયો રે.

ગઈ આપદા સંપદારે આવી, હોડાહોડિ; વૈં
 સજજન માંહે મલપતા રે, ચાલે મોડામોડિ. વ૦ ૨
 જિમ જિન વરસીદાનમાં રે, નર કરે^૧ ઓડાઓડિ; વૈં
 તિમ સદ્ગુરુ ઉપદેશમાંરે, વચન વિચારસું છોડી. ૨ વૈં ૩
 લીયો લીયો ઘેરમાં મોહરાય રે,^૩ હરંયો^૪ મુંછ મરોડિ. વૈં
 અશુભ પ્રકૃતિ સેના દલી રે, શુભની તો નહિ ખોડિ. વૈં ૪
 કર્મ વિવર વર પોલિઓ રે, પોલિ^૫ દિયે છે છોડી; વૈં
 તખત વખત હવે પામસું રે, હુધ રહી દોડાદોડી. વ૦ ૫
 સૂરત ચોમાસું રહી રે, વાચક જસ કરી જોડી; વૈં
 યુગ યુગ સુનિ વિધુ વત્સરે રે, દેને મંગલ કોડી. વૈં ૬

ધતિ શ્રી ઉપાધ્યાય શ્રી યશોવિજય ગણિ
 બિરચિત પ્રતિક્રમણ હેતુ ગર્ભિત સ્વાધ્યાય.
 સંપૂર્ણ.

સકલ વાચક પુરંદર મહોપાધ્યાય ન્યાયાચાર્ય

શ્રીમદ્ યશોવિજયજી કૃત
અગિયાર અંગની સ્વાધ્યાય.

પ્રથમ અંગશ્રી આચારંગ સૂત્રની સ્વાધ્યાય.

કોઇ લો પરવત ધૂધલો રે લો-એ દેશી.

આચારાંગ પહિલું કહું રે લો, અંગ ઇગ્યાર મઝાર રે; ચતુરનર !
અઠાર હજાર પદે જિહાં રે લો, દાખ્યો મુનિ-આચાર રે. ચં ૧

ભાવ ધરીને સાંભલો રે લો, જિમ ભાજે ભવ-ભીતિ રે, ચતુરનર !
પૂજા ભક્તિ પ્રભાવના રે લો, સાચવીયે સવિ રીતિરે. ચતુર નર ! ૨

ભાવ ધરીને સાંભલો રે લો એ આંકણી.

સુઅખંધ દોઈ સુહામણાં રે લો, અજજયણાં પણવીસ રે. ચં
શાશ્વતા અર્થ ઇહાં કહ્યા રે લો, જુગતે શ્રી જગદીશ રે. ચં ભાવં ૩

મીઠડે વચણે ગુરૂ કહે રે લો, 'મીઠડું' અંગજ એહ રે, ચં
મીઠડી રીતે સાંભલ્યે રે લો, સુખ લહે મીઠડાં તેહ રે. ચં ભાવં ૩

સુરતરૂ-સુ રમણિ-સુરગવી રે લો, સુરઘટ પૂરે કામ રે; ચં
સાંભલવું સિદ્ધાંતનુ રે લો, તેહથી અતિ^૧ અભિરામ રે.' ચં ભાવં ૪

શ્રી નયવિનય વિષુધ તણા રે લો, વાચક જસ કહે સીસ રે ચ૦
તુમને પહિલા અંગનુ રે લો, શરણ હોજો નિશદીસરે. ચ૦ ભાવ૦ ૫

બીજા અંગ શ્રી સૂયમઠાંગ સૂત્રની સ્વાધ્યાય.

કપૂર હોવે અતિ ઉજલો રે—એ દેશી.

સૂયમઠાંગ હવે સાંભલોજી, બીજું મનને રંગ,
૧ શ્રોતાને આવે જે રૂચિજી, તેહજ લાગે અંગ,
ચતુર નર ! ધારો સમકિત ભાવ,

એ છે ભવસાયરમાં નાવ. ચતુર૦ એ આંકણી. ૧

સૂયમંધ દાય ઇહાં ભલાંજી, અજઝયણા તેવીસ;
તિસય તિસઠિ કુમતિ તણુંજી, મતખંડન સુજગીસ. ચતુર૦ ૨

કહિઓ દવિય—અણુઓગમાંજી, એહ પુહૂત અધિકાર;
સાધુ જવહીરીનો ભલોજી, જવહરનો વ્યાપાર. ચતુર૦ ૩

અર્ચક વર્ચકના ઇહાંજી, શ્રોતાના અંતર હોય;
શુર-ભકતા સુખ પામસેજી, અવર ભમે મતિ^૨ જોય. ચતુર૦ ૪

અંગ-પૂજા પ્રભાવનાજી, પુસ્તક-લેખન-દાન;
શુર ઉપકાર સંભારવોજી, આદર ભક્તિ નિદાન. ચતુર૦ ૫

૧ સાતમ ભાવે મન રૂચેજી, સાતમ આસ્થે^૧ જે રૂચેજી.

૨ મન, મત.

વક્તા એહવો કોઈ નહિજી, જિમ લાંખે તુમ્હ ધર્મ;
વાચક જસ કહે હર્ષશુંજી, ઈમ તે વિનયનો મર્મ. ચતુરં ૬

ત્રીજા અંગ શ્રી ઠાણાંમ સૂત્રની સજ્જાય.

હું વારી રે ગોડી ગામની-એ દેશી.

ત્રીજું અંગ હવે સાંભલો, જિહાં એકાદિક દસ ઠાણું મોહન.
ઉદેસા છે અતિ ઘણા, અર્થ અનંત પ્રમાણ. મોહનં ૧

વારી રે હું જિન વચનની, જેહના ગુણનો નહિ પાર. મોહન.
જેહ ફૂર અને ખડ્ડ લાંપટી, તેહનો પણિ કરે ઉદ્ધાર.

મોહનં વારીં ૨

ગીતારથ મુખ સાંભલ્યે, લહિએ નય લાવ^૧ ઉદ્દાસ. મોહન.
તરણીકિરણ ફરસેં કરો, હુયે સરવર કમલ વિકાસ મોં વાં ૩

જે એહની દિએ શુભદેશના, તિમ હૂઓ સદ્ગુરૂપૂર. મોહન.
તસ અંગ-વિલેપન કીજ્યે, અંદન-મૃગમદસું કપૂર. મોહનં ૪

જિમ ભમર કમલ-વને સુખ લહે, કોકિલ પામી સહકાર, મોં
તિમ શ્રોતા વક્તાને મિલે, પામે શ્રુત^૨ અર્થનો પાર. મોં વાં ૫

ખાંડ ગલી સાકર ગલી, વત્રી અમૃત ગલ્યું કહિવાય, મોહનં
માહરે તો મન શ્રુત આગલે, તે કોઈ ન આવે દાય. મોં વાં ૬

શ્રુતના ગુણ મન લાવીએ,^૧ વલી લાવિયે મન વૈરાગ. મોં
ઠાણાંજે પ્રેમ જગાવિયે, ઉપજવિયે સુજસ સોલાગ. મોં વાં ૭

ચોથા અંગ શ્રી સમવાયાંગ સૂત્રની સઝાય.

નીદલડી વેરણ હ્રદ રહી એ દેશી.

ચોથું સમવાયાંગ તે સાંભલો,

મૂકી આમલો રે, મનનો ધરિ લાવકે;

એહના અર્થ અનોપમ અતિ ઘણા,

જગિ જાગેરે એહનો સુપ્રભાવ કે^૧

ઉત્તમ ધરમે થિર રહો એ આંકણી.

સંખ્યા શત એગુણત્તરા,^૨ અણુગુત્તરા રે^૩ ખીજ પણુ જાણકે;

સરવાલો ગણિપિટકનો, એહમાં છે રે જૂઓ જુગતિ પ્રમાણ કે.

ઉત્તમ ૦ ૨

ધગ લખ પદ એહમાં કહ્યા, વલી ઉપરિરે ચુ આલ હજાર કે;

અપ્રસ્તના^૪ સંધાતે દોષ જે, કરે સદ્ગુરૂરે તેહનો પરિહાર કે.

ઉત્તમ ૦ ૩

જિન-વચણે ન વિરોધ છે, તસ શાસ્ત્રને રે મંદ-બુદ્ધિ જે હોઈ કે;

સદ્ગુરૂ વિરહે^૫ કલપતા, ગીતારથ હો ગુણગ્રાહક કોઈ કે.^૫

ઉત્તમ. ૪

બલિહારી સદ્ગુરૂ તણી, જે દાખેરે શ્રુત અર્થ નિચોલકે,

કીજે કોડિ વધામણાં, લીજે લામણાંરે નિત નિત રંગરોલકે,

ઉત્તમ ૦ ૫

૧ ધ્રમ મહાલાવીએ ૨ એગુત્તરા ૩ ગુણત્તરા રે ૪ પ્રભુ ૫ વલી
અલપતા હો ગીતારથ હોઈકે (જોઈ કે).

સદ્ગુરુ-સુખે જે સાંભલે, શ્રુત-ભકતેરે ઉજમણાં સારકે;
શ્રી નયવિજય વિષુધતણો, કહે સેવન હો તસ હુયે ભવપારકે.

ઉત્તમ૦ ૬

પાંચમા અંગ શ્રી ભગવતી સૂત્રની સઝાય.

અહો મતવાલે સાજના એ દેશી.

અંગ પાંચમું સાંભલો તુમે, ભગવઈ નામે અંગોરે;
પૂજા કરો ને પ્રભાવના, આણી મનમાંહિ દૃઢ રગોરે. ૧
સુગુણ સનેહી સાજના ! ,તુમે માનો ને બોલ અમારોરે;
હિતકારી જે હિત કહે, તે તો જાણીજે મન-ખ્યારોરે સુગુણ૦ ૨
બ્રહ્મચારી ભૂંચે સુચે, કરે એકાક્ષણું ત્રિવિહારોરે;
પડિકમણા દોષ વારનાં, કરે સચ્ચિત્ત તણો પરિહારોરે. સુ૦ ૩
દેવ વાંદે ત્રિણુ ટંકના,^૧ વલિ કઠિણ વચન નવિ બોલોરે;
પાપસ્થાનક શકતે ત્યજે, ધર્મીશું હમડું બોલોરે. સુગુણ૦ ૪
ક્રીજે સૂત્ર આરાધના,^૨ કાઉસ્સગ્ગ લોગસ્સ પણવીસોરે,
જપીચે ભગવઈ નામની, નોકારવાલી વલી વીસોરે. સુગુણ૦ ૫
જે દિને એહ મંડાવિયે, ગુરુભકિત તે દિવસવિશેષેરે;
ક્રીજે વલી પૂરે થયે, ઉત્સવ જિમ બહુજન દેખેરે. સુગુણ૦ ૬
ભકિત સાધુ-સાહમી તણી, વલી રાતિજગા સુવિવેકોરે;
લખમી લાહો અતિ ઘણો, વલી ગૌતમ નામે અનેકોરે. સુ૦ ૭

ત્રિણુ નામ છે એહના, પહિતું તિહાં પંચમ અંગોરે;
 વિવાહપત્નત્તી ખીણું લલુ, ત્રીણું ભંગવધ સૂત્ર સુરંગોરે. સુ૦ ૮
 એક સુયખંધ એહનો વત્તી, વત્તી ચ્યાલીસ શતક સુહાચારે;
 ઉદ્દેશા તિહાં અતિઘણા, ગમ-ભંગ અનંત કહાચારે, સુગુણું ૯
 ગૌતમ પૂછે પ્રભુ કહે, 'તે તો નામ સુણ્યે^૧ સુખ હોઈરે;
 સહસ છત્તીસે તે નામની, પૂજા કીજે વિધિ જોઈરે.' સુગુણું ૧૦
 મંડપગિરિ વિવહારીયા, જયો ધન્ય સોની સંગ્રામરે;
 જિણે સોનૈયે પૂજ્યા, શ્રી ગુરૂ ગૌતમ નામરે. સુગુણું ૧૧
 પુસ્તક સોનાને^૨ અક્ષરે, તે તો દીસે ઘણા લંડારરે;
 કલ્યાણે કલ્યાણનો હોયે, અનુખંધ અતિ વિસ્તારરે. સુગુણું ૧૨
 સદ્ગુણ મનોરથ જસ હોયે, તે પૂણ્યવંતમાં પૂરોરે;
 ઉમાહી અલગો રહે, તો તો પૂણ્ય થકી અધૂરોરે.^૩ સુગુણું ૧૩
 સૂત્ર સાંભલીયે ભગવતિ^૪, લીજે લખમીનો લાહોરે;
 ભાવ ભૂષણમાં ધારીયે, સદેહણા ઉચ્છાહોરે. સુગુણું ૧૪
 ઉત્કૃષ્ટી આરાધના, ભગવધ સુણતાં શિવ લહિયેરે;
 ત્રીજે ભવ વાચક જસ કહે, ઇમ ભાખ્યું^૫ તે સદહિયેરે
 સુગુણું ૧૫

૧ સુણે, સુણ્યા ૨ સોનૈયે; સોનેરી ૩ તે તો માણસ નહિ
 ઠારોરે; તે તો વિણુસિંગૂ ઠારોરે ૪ માનવ ભવ પામી કરી ખીન્નધાને
 કરી જન તારો

છઠા અંગ શ્રી જ્ઞાતાધર્મ કથાની સંજ્ઞાય.

ખારો ખારો કરતી હો લાલ એ દેશી.

જ્ઞાતાધર્મકથા છઠું અંગ, સાંભલીયે મન ધરિ રંગ;
સુઅખંધ દોઈ ઇહાં છે સારા, સુણી સફલ કરો અવતારા
હો લાલ ૧

ખ્યારી જિનવર વાણી, લાગે મીઠી સાકર સમાણી હો લાલ;
ખ્યારી જિનવર વાણી-એ આંકણી
પહિલામાં કથા ઓગણીસ, દસ વગ્ગ ખીજે સુજગીસ;
અઉઠકોડી કથા ઇહાં સારી, છઠા અંગની જાઉં બલિહારી
હો લાલ. ખ્યારી ૨

ઉત્સવ આનંદ અવધારો પ્રમાદથી આતમ વારો;^૧
રોમાંચિત હુઈ શ્રુત^૨ ધારો, સમકિત-પચાંચ વધારો
હો લાલ. ખ્યારી ૩

આહાર્ય^૩ કરે શ્રુત સુણતાં, તે સુખ પામે મનગમતાં;
જે વિધન કરે હુઈ આહો, તે તો માણસ નહિ પણુ પાહો.
હો લાલ. ખ્યારી ૪

વાચક જસ કહે સુણો લોગ!, શ્રુત ટાલે વિધન ને શોગ;
કહિયે શ્રુત-લકિત નવિ લજીયે,^૪ શુદ્ધચરણકમલ નિત્ય
ભજીયે, હો લાલ. ખ્યારી ૫

૧ ખીજા ખ્યાને મન વારો. ૨ ચિત્ત ૩ સાહાજ્ય કરે; સામાયિક કરે. ૪ ભવિ શ્રુત લકિત સજીયે.

સાતમા અંગ શ્રી ઉપાસક દશાંગની સજ્જાય.

ચોપાઠની દેશી.

સાતમું અંગ ઉપાસક દસા, તે સાંભલવા મન ઉલ્લસ્યા,
 ટોલે મિલી મનોહર લાવ, પામ્યો^૧ ધર્મ-કથા-પ્રસ્તાવ. ૧
 શ્રાવક ધર્મ પ્રભાવક^૨ જ્યા, આણુંદાદિક જે દઢ થયા;
 તેહનાં એહમાં સરસ ચરિત્ર, સાલલી કરિયે જન્મ પવિત્ર. ૨
 શ્રાવક જિમ ઉપસર્ગ^૩ અમેઈ, તેડી મુનિને વીર કહેઈ;
 ગૃહીને અમલું ઇમ ચિત્ત વસ્યું, શ્રુત પાખે^૪ તુમ કહેવું કીશ્યું ? ૩
 જિમ જિમ રીઝે ચિત્ત શ્રુત સુણી, તિમ તિમ શ્રોતા હોય
 બહુગુણી;
 રોમાંચિત હુયે કાયા સઘ, જાયે નાઠા સકલ અવધ. ૪
 જિન વાણી જેહને મનિ રૂચિ, તે સત્યવાદી તેહિજ શુચી;
 ધર્મ-ગોઠિ તેહશું કીજિયે, વાચક જસ કહે ગુણે રીઝિયે. ૫

આઠમા અંગ શ્રી અંતગડ દશાંગ સૂત્રની સજ્જાય.

સાહેલડીયાની દેશી.

આઠમું અંગ અંતગડ દસા, સાહેલડીયાં,
 સુણુજો^૪ ધરિય વિવેક, ગુણુ-વેલડીયાં;
 બોલ્યા બોલ તે પાલિયે સા^૫ નવિ ત્યજિયે ગુણુટેક^૫ ગુ^૫ ૧

૧ પામો ૨ પ્રભાવે ૩ શ્રુતપાઠી ૪ સાંભલો, સાંભલયો
 ૫ ગુણુ છેક

એક સુઅ-ખંધ છે એહનો સાં મોટો છે અકવગ્ગ; શું
 ચરિત્ર સુણી બહુ વીરનાં સાં રોમાંચિત હૂએ અંગ. શું ૨
 ધરમ તે સોવન-ઘટ સમો, સાં ભાંગે પિણુ નવિ જાય; શું
 ઘાટ ઘડામણુ ને ગયું, સાં વસ્તુનું મૂલ લહાય. શું ૩
 નિતનિત રાચિયે માચિયે, સાં યાચિયે એકજ મુક્તિ; શું
 પુણ્યની પ્રકૃતિ નિકાચીયે, સાં ધર્મરંગ એહ ચુક્તિ. શું ૪
 શ્રી નયવિજય વિબુધ તણો, સાં વાચક જસ કહે શીસ શું
 મુજને જિનવાણી તણો, સાં નેહ હોળો^૧ નિશદીસ. શું ૫

(૩૦)

નવમા અંખ શ્રી અણુતરોવવાઈ સૂત્રની સજ્ઞાય

રસિયાની દેશી.

નવમું અંગ હવે ભવિ ! સાંભલો,

આણુતરોઈવવાઈ નામ, સોભાગી !

સુણુતાં રે સકલ પ્રમાદને^૨ પરિહરો,

જિમ હોયે સમ પરિણામ, વૈરાગી !

નવમું એ આંકણી. ૧

બુઝે રીઝેરે શ્રોતા ને^૩ સુણી, તો સીઝે સવિકામ સોં

વાઘે રંગ તે શ્રત-વકતા તણો, બિહું ચિત્તે બહુ ધામ.^૪

નવમું. ૨

૧ હૂઓ ૨ સુણુતા સકલ પ્રમાદ તે ૩ ને ૪ બિહું પ્રીતિ બહુધર્મ

અંધા આગેરે દરપણુ દાખવો, બહિરા આગેરે ગાન; સોં
ધર્મ-રહસ્ય-કથા જડ આગલે, ત્રણે એહ સમાન, વૈં
નવમું ૩

જે જે હોય તે સમજે તિસ્થું, નિઃસ્પૃહ કહેસ્યેરે સાચ; સોં
ધર્મ-ગોઠ ધર્મીશ્યું ખાઝશે, ખીન્નું મોરનું નાચ; વૈં નવમું ૪
ધર્મ કરી જે અનુત્તર સુર હુઆ, તેહના ઈહાં અવદાત; સોં
વાચક જસુ કહે જે એહ સાંભલે, ધન તસ માત ને તાત.
વૈં નવમું ૫

દશમા અંગ શ્રી પ્રશ્ન વ્યાકરણ સૂત્રની સજ્જાય.

મોતીઠાની દેશી.

પ્રશ્ન વ્યાકરણ અંગ તે દશમું, સાંભલતાં કાંઈ ન હુએ વિસમું;
ભાવિયા પ્રવચનના રંગી, આવિયા સુવિહિતના સંગી. ૧

આશ્રવ પંચ ને સંવર પંચ, દશ અધ્યયને ઈહા સુપ્રપંચ.
ભાવિયાં ટેક.

એહજ હિત જાણીને ધાર્યા, અતિશય હુંતા તેહ ઉતાર્યા; ભાં
જેહ અપુષ્ટાલંબન-સેવી, તેહને વિદ્યા સખલ^૧ ન દેવી. ભાં ૨
નાગકુમાર સુપર્ણકુમાર, વર દિયે પણ નવિ દ્યે અણુગાર. ભાં
એહવા ઇહાં અક્ષર સંયોગ, નંદી સૂત્રનો દિયો ઉપયોગ. ભાં ૩

સર્વ સૂત્ર મહામંત્રની વાણી, લખિધ અઠાવીશ ગુણની ખાણી ભા. ૦
પણ એ જગમાંહિ અધિક ગવાણી, પાઠસિદ્ધ અતિશય

સપરાણી. ભાવી. ૪

ગુરુ-લક્ષ્મી ને પ્રવચન-રાગી, સુવિહિત સંગ^૧ સદા સોભાગી ભા. ૦
વાચક જસ કહે પાતિક દહરયે, શ્રુત સાંભલતાં તે સુખ

લહરયે. ભાવી. ૫

અગીયારમા અંગ શ્રી વિપાક સૂત્રની સજ્ઞાય.

તે તરીયા રે ભાઈ તે તરીઆ-એ દેશી.

અંગ અગીયારમું સાંભલો, હવે વર વિપાક શ્રુત^૨ નામ રે;
અશુભ વિપાક છેદશે એ, વલી દશ વિપાક શુભ ધામ રે. ૧

અંગ અગીયારમું સાંભલો એ આંકણી.

અશુભ કર્મ તે છાંડીયે, વલી આદરિયે શુભ કર્મ રે;
સમજી લેજો રે ભવિયા ! ; એ સાંભલ્યા કેરો મર્મ રે. અંગ. ૨

મર્મ ન જાણે મૂલગો, કંઠશોષ કરાવે ફોક રે;
તેહને હિત કિણિપરે હુયે ? , ફલ લીયે તે^૩ રોકારોકરે. અંગ. ૩

મત કોઈ જાણો રે ઉલટું, અમહે પ્રવચનના છું રાગી રે;
શાસનની ઉન્નતિ કરે, તે શ્રોતાને કહું સોભાગી રે. અંગ. ૪

ચૈર્ધ-કુલ-ગણુ-સંઘનો, આચારજ-પ્રવચન-શ્રુતનો રે;
વૈયાવચ્ચ તેહનો નિત કરશું, જેહનો મન છે તપ સંઘમનો રે. અ. ૫

૧ સંઘ ૨ શુભ ૩ લહીએ ૪ વૈયાવચ્ચ તેણે નિત કર્યું

પણુ વ્યવહારે શોભીયે,^૧ વ્યવહાર તે લકિત સાચો રે;
 કૃપણપણે જે વંચીયે, તેહનો ભાવ તે બાણો કાચો રે. અંગ ૦ ૬
 જે ઉદાર આગમ-ગુણુ રસિયા, કદિય નહિ આલસીયા રે;
 સાધુવચન સુણવા ઉલ્લસિયા, તે શ્રોતા ચોકસિયા રે, અંગ ૦ ૭
 એહવાને તુમહે અંગ સુણાવો,^૨ ધારય^૩ ધર્મસનેહા રે;
 ધર્મગોઠ એહવાશું છાજે^૪, જે એક જીવ દોઢ દેહા રે. અંગ ૦ ૮
 ધન્ય તેહ વર અંગ ઉપંગે, જેહતું લાશું મન્ન રે;
 વાચક જસ કહે તસ ગુણુ ગાવા, કીજે કોડી જતન રે. અંગ ૦ ૯

કલશ.

ટોડરમલ્લ જીતિયો રે-એ દેશી.

અંગ અગિયારે સાંભલ્યાં રે, પુહતા મનના કોડિ;
 ટોડરમલ્લ જીતિયો રે.

ગઈ આપદા સંપદા મિલી એ, આવી હોડાહોડિ. ટોડરમલ્લ ૦ ૧.

દલિયે તે દુર્જન દેખતાં રે, વિઘનની કોડાકોડિ; ટો ૦

સજ્જન માંહિ મલપતા રે, ચાલે મોડામોડિ. ટો ૦ ૨

જિમ જિન વરસી દાનમાં રે, ન કરે ઓડાઓડિ; ટો ૦

તિમ સદ્ગુરુ ઉપદેશમાં રે, વચન વિચાર શું ઠોડિ. ટો ૦ ૩

૧ પણુ વ્યવહાર તે સાચવે ૨ એહવાને અમ્યો અંગ સુણાવું

૩ ધરિએ. ૪ ખાજે.

કર્મ વિવર વર પોલીયો રે, પોલિ દિયે છે છોડિ; ટો૦
 તખત વખત ખલ પામસ્યું રે, હુધ રહ્યા^૧ દોડાદોડિ. ટો૦ ૪
 માત ખકાઈ^૨ અંગલ પિતારે, રૂપચંદલાઈ ઉદાર; ટો૦
 માણિકશાયે કાંઈ^૩ સાંભળ્યા રે, વિધિસ્યું અંગ ઈગ્યાર. ટો૦ ૫
 યુગ-યુગ-સુનિ-વિધુ વચ્છરે રે, શ્રીજસવિજય ઉવઝાય; ટો૦
 સુરત ચોમાસું રહી રે, કીધો એ સુપસાય. ટો૦ ૬

ધતિ મહોપાધ્યાય શ્રીમદ્ યશોવિજયજી
 વિરચિત એકાદશાંગ સન્નઝાય
 સંપૂર્ણ.

૪૫ આગમનાં નાગની રાજઝાય.

ચોપઠ

અંગ ઇચ્ચાર ને બાર ઉપાંગ, છ છેદ દસ પચ-ના અંગ,
 નંદી અનુયોગદ્વાર, મૂલ ચાર પણ્યાલ વિચાર. ૧
 આચારંગ પહિલો મન ધરો, શ્રી સુગણંગ બીજું આદરો,
 સમરૂં ત્રીજું શ્રી ઠાણું, ચોથું સુંદર સમવાયંગ. ૨
 પંચમ ભગવર્ધકહે જગદીસ, પ્રશ્ન ઉત્તર જિહાં સહસ છત્રીસ,
 જ્ઞાતાધર્મકથા અભિધાન, છઠું અંગ છે અર્થનિધાન. ૩
 સાતમું અંગ ઉપાસક દશા, આઠમું સમરો અંતગડ દશા,
 અણુત્તરોવવાઈ શુભ નામ, નવમું અંગ સચલ-સુખ-ધામ. ૪
 દશમું પ્રશ્નવ્યાકરણ હું નમું, વિપાકસૂત્ર તે ઇચ્ચારમું,
 એહની જે સંપ્રતિ વાચના, તે પ્રણામ કીજે ઇકમના. ૫
 ઉવાઉ રાયપસેણી સાર, જીવાભિગમ પન્નવણા ઉદાર,
 જંબૂદીવ-પન્નતી અંગ, અંદ-સુર પન્નતી અલગ. ૬
 નિરયાવલી ને પુશીઆ, કૃષ્ણવડિંસગ શુણુ શુંધીઆ,
 પુષ્કવડિંસગ વહ્નિ દશા, ધ્યાઉં બાર એ મન ઉલ્લસા. ૭
 બૃહત કલ્પ વ્યવહાર નિશીથ, પંચકલ્પ ને મહાનિશીથ,
 વલી વ્યવહાર^૧ તે મન આણીએ, છેદ ગ્રંથ એ ષટ જાણીએ. ૮

અહિસરણ આઉર પચખાંણુ, વીરસ્તવ ને ભત્ત-પચખાંણુ,
તંદુલવેચાલી ગુણુગેહ, ચંદાવિજય અરથ અછેહ. ૬

ગણીવિજળ ને મરણુસમાધિ, દેવેંદ્રસ્તવ ટાલેં વ્યાધિ,
હસમું સંથારગ પચન, જે માને તેણે ભવજલ તિન. ૧૦

પેટી રતન તણી જે સૂત્ર, તે જંત્રીત છે અર્થ વિચિત્ર,
નંદી ને અનુયોગદુવાર, ફૂંચી તસ ઉઘાડણુહાર. ૧૧

હસવૈકલિક નિર્ચુક્તિ ઓઘ, આવશ્યક બહુચુક્તિ અમોઘ.

ઉત્તરાધ્યયન મહા ગંભીર, મૂલ સૂત્ર એ ભવ-દવ-નીર. ૧૨

આગમ પણુચાલીસહ તણાં, નામ કહ્યાં અતિ સોહામણાં,
જે એહની સદ્વહણુ ધરે, વાચક યશ કહે તે શિવ વરે. ૧૩

ઈતિશ્રી પિસ્તાલીસ આગમેની સઝાય
સમાપ્ત.

શ્રીમદ્ યશોવિજયજી કૃત સુગુરની સંજાય.

ઠાલ પહેલી.

રૂપભનો વંશ રચણાયર-એ દેશી.

સદ્ગુર એહવા સેવિયે, જે સંયમ ગુણ રાતા રે;
નિજ સમ જગ જન જાણતા, વીર વચનને ધ્યાતા રે.

સદ્ગુર એહવા સેવિયે-એ આંકણી. ૧

ચાર કષાયને પરિહરે, સાચું શુભમતિ ભાળે રે;
સંજમવાંત અકિંચના, સંનિધિ કાંઈ ન રાળે રે. સં ૨

આણિય ભોજન સૂજતું, સાહમીને દેઈ ભુંજે રે;
કલહ-કથા સવિ પરિહરે, શ્રુત સંજાય પ્રયુજે રે. સં ૩

કંટક ગ્રામ નગર તણા, સમ સુખ દુઃખ અહિઆસે રે;
નિરભય હૃદય સદા કરે, બહુવિધ તપ સુવિલાસે રે. સં ૪

મેહ મેદિની પરિ સવિ સહે, કાઉસગ્ગે પરિતાપે રે;
અમિય પરિસહ ઉદ્ધરે, જાતિ મરણ ભય વ્યાપે રે. સં ૫

કરે ક્રમ વચન સુસંયતા, અધ્યાતમ ગુણ લીનારે;
વિષય વિભૂતિ ન અભિલખે, સૂત્ર અરથ રસ પીનારે. સં ૬

‘એહ કુશીલ’ ન ઈમ કહે, જેહથી પરજન રૂંસે રે;
જાતિ મદાદિક પરિહરી, ધર્મધ્યાન વિભૂસે રે. સં ૭

આપ રહી વ્રત ધર્મમાં, પરને ધર્મમાં થાપે રે;
સર્વ કુશીલ લક્ષણ ત્યજી, બાંધન ભવતણા કાપે રે. સં ૮

અધ્યયનિ કહિયા ગુણુ ઘણા, દશવૈકાલિક દશમે રે;
કંચન પરિ તેહ પરણિયે, એ કાલિ પણિ વિસમે રે. સ૦ ૯

ઠાલ ખીજી.

ચોપાધની દેશી.

ઉત્તરાધ્યયને કહિયો તે તણો, મારગ તે હવે ભવિયણુ! સુણો;
હિંસા અલિય અદત્ત અખંભ, છાંડે પુન^૧ પરિગ્રહ આરંભ. ૧૦

ધૂપ પુષ્પ વાસિત ઘર ચિત્ર, મને ન વંછે પરમ પવિત્ર;
જિહાં રહે ત્યાં ઇંદ્રિય સવિકાર, કામ હેતુ હોવે ઇણિ વાર. ૧૧

સ્ત્રી-પશુ-પંડક વર્જિત તામ,^૨ પ્રાસુક વાસ કરે અભિરામ;
ઘર ન કરે કરાવે સદા, ત્રસ થાવર વધ જિહાં છે સદા. ૧૨

અન્ન પાન ન પચાવે પચે, પચતું દેખી નવી મન રૂચે;
ધાન-નીર-પૃથ્વી-તૃણ પાત, નિશ્ચિત જીવ તણો જિહાં ઘાત. ૧૩

દીપ અગની દીપાવે નહિ, શસ્ત્ર ષટ્ર ધારૂ^૩ તે સહી;
કંચન તૃણ સમવડિ મન ધરે, કય વિકય કહિયે^૪ નવિ કરે. ૧૪

ખરીદદાર કય કરતો કહિઉ, વિકય કરતો વલિ વાણિઉ;
કય વિકયમાં વર્તે^૫ જોહ, ભિક્ષુભાવ નવિ પાલે તેહ. ૧૫

કય વિકયમાં બહુલી હાણિ, ભિક્ષા વૃત્તિ મહા ગુણુ ખાણિ;
ઈમ જાણી આગમ અનુસરી, મુનિ સમુદાન કરે ગોચરી. ૧૬

- રસ લાલચિ ન કરે શુભવંત, રસ અર્થે નવિ ભુંજે દંત;
સંયમ જીવિત-રક્ષા હેત, સંતોષી મુનિ લોજન લેત. ૧૭
- અર્ચન-રચના પ્રભા-નતિ, નવિ વંછે શુભધ્યાની યતિ;
કરી મહાવ્રત-આરાધના, કેવલજ્ઞાન લહે શુભ મના. ૧૮

ઠાલ ત્રીજી.

શ્રી સીમધર જિન ત્રિભુવનભાણુ-એ દેશી.

- મારગ સાધુતણે છે ભાવે, દર્શન જ્ઞાન ચારિત્ર સ્વભાવે;
ચરકાદિક આચાર કુપંથ, પાસત્યાદિકનો નિજ યૂથ. ૧૯
- આધાકર્માદિક જે સેવે, કાલહાનિ મુખ દૂષણ દેવે;
જિનમારગ છોડી ભવકામી, થાપે કુમત કુમારગગામી. ૨૦
- મારગ એક અહિંસા રૂપ, જેહથી ઉતરીયે ભવ કૂપ;
સર્વ યુક્તિથી એહજ જાણે, એહજ સાર સમય મન આણે. ૨૧
- ઉરધ-અધ-ત્રિચ્છા જે ગ્રાણે, ત્રસ-થાવર તે ન હણે નાણી;
એષણ દોષ ત્યજે ઉદ્દેશી, કીધું અન્ન ન લિયે શુભ-લેશી. ૨૨
- આધાકર્માદિક અવિશુદ્ધ, અવયવ મિશ્રિત જે છે અશુદ્ધ;
તે પણ પોતે દોષથી ટાલે, એ મારગે સંયમ અનુઆલે. ૨૩
- હણુતાને નવિ મુનિ અનુમોદે, કૂપાદિક ન વખાણે પ્રમોદે;
પુણ્ય પાપ તિહાં પૂછે કોઈ, મૌન ધરે જિન આગમ જોઈ. ૨૪

પુણ્ય કહે તો પાતક પોષે, પાપ કહે જન-વૃત્તિ વિશેષે;
 કેઇ ભાષે 'નિરદોષ આહાર, સૂઝે અમ્હને ઇહાં અધિકાર. ૨૫
 મુક્તિ કાળે સવિ કિરિયા કરતો, પૂરણ મારગ ભાષે નિરતો;
 લવજલ વહતા જનને જેહ, દીપ સમાન કરે દુઃખ છેહ.' ૨૬
 એહ ધરમ ન લહે અજ્ઞાની, વલિય અપંડિત પંડિત માની;
 બીજ ઉદક ઉદ્દેશિકનું જી, ધ્યાન ધરે અસમાધિ પ્રયુંજી. ૨૭
 માછાં લક્ષણુ ધ્યાયે પંખી, ઠંકાદિક જિમ આમિષ કંખી;
 વિષય-પ્રાપ્તિ ધ્યાયે તિમ પાપી, બહુદારંભ પરિગ્રહ થાપી. ૨૮
 વિષય તણાં સુખ વંછે પ્રાણી, પરિગ્રહવંત ન તે સુહાણી;
 તે હિંસાના દોષ ન દાખે, નિજમતિ કલ્પિત કારણુ ભાષે ૨૯
 અંધ ચલાવે કાણી નાવા, તેહ સમર્થ ન તીરે જાવા;
 મિથ્યાદૃષ્ટિ લવજલ પડિયા, પાર ન પામે તિમ દુઃખ નડિયા. ૩૦
 જેહ અતીત અનાગત નાણી, વર્તમાન તસ એક કહાણી;
 હયા મૂલ સમતામય સાર, ધર્મ તેહનો પરમાધાર. ૩૧
 ધર્મ લહી ઉપસર્ગ-નિપાતે, મુનિ નચલે જિમ ગિરિ ઘનવાતે;
 ઇચ્છારમું અધ્યયન સંભારો, બીજે અગે ઇમ સન ધારો. ૩૨

હાલ ચોથી.

ધણિ પુરિ કંબલ કાઈ ન લેસી-એ દેશી.

તે મુનિને ભામણુડે જઈયે, જે વ્રત કિરિયા પાલે રે;
 સૂધું ભાપી જે વલી જગમા, જિન-મારગ અબુઆલે રે. ૩૩
 તે મુનિને ભામણુડે જઈયે, એ આંકણી.

જે સૂધો મારગ પાલે તે, શુદ્ધ કહિયે નિરધારી રે;
 બીજે શુદ્ધ કહે ભજનાયે, કહું ભાખ્ય વ્યવહારે રે. તેં ૩૪
 દ્વિવિધ બાલ તે શુદ્ધ ન લાગે, લાગે સંવેગ-પાળી રે;
 એ ભજનાનો ભાવ વિચારો, ઠાણુંગાદિક સાળીરે. તેં ૩૫
 કુગુર-વાસના-પાસ-પડિયાને, નિજ બલથી જે છોડેરે.
 શુદ્ધકથક તે ગુણ-મણિ-ભરિયા, માર્ગ મુક્તિને જોડેરે. તેં ૩૬
 બહુલ અસંયતની જે પૂજ, એ દશમું અછેરું રે;
 જ્ઞપ્તિશતકે ભાખ્યું ઠાણુંગે, કલિદક્ષણ અધિકેરું રે. તેં ૩૭
 એહમાં પણ જિનશાસન બલથી, જે મુનિ પૂજ ચલાવેરે,
 તેહ વિશુદ્ધ-કથક બુધ જનના, સુરપતિ પણ ગાવેરે. તેં ૩૮
 કરતો અતિ દુ.કર પણ પડિયો, અગીતાથ જંજલે રે;
 શુદ્ધ-કથન હીણો પણ સુંદર, બોલે^૧ ઉપદેશમાલે^૨ રે. તેં ૩૯
 શુદ્ધપ્રરૂપક સાધુ નમીજે, શરણુ તેહનું કીજેરે;^૩
 તાસ વચન અનુસારે રહી, ચિદાનંદ ફલ લીજે રે તેં ૪૦

ગાથા

સિરિણયવિજય ગુરુણં, પસાયમાસજ્જ સયલકમ્મકરં ।

મણિયા ગુણા ગુરુણં, સાહુણ જસસિસેણ ષ્ષ ॥ ૧ ॥

ઈતિ શ્રી સુગુરની સત્કાવ્ય.

પાંચ કુશુરની સગાય

[અથવા પાસત્યા-વિચાર ભાસ]

ઢાલ પહેલી.

ચોપાધની દેશી.

સેવો સહશુર ગુણુ નિરધારી, ઈહ ભવિ પર ભવિ જે ઉપગારી;
વળે કુશુર સમય અનુસારે, પાસત્યાદિક પંચ પ્રકારે. ૧

નિજ શ્રાવકને જે યલ સારે, સુવિહિત-સંગતિ કરતાં વારે;
કુલ-થિતિ ભૂમે ભય દેખાડે, મુગધલોકને ભામે પાડે. ૨

જાનાદિક ગુણુ આપ ન રાખે, સૂધો મારગ મુખે નવિ ભાખે;
કરે સાધુ-નિદા વિસ્તારે, પાસત્યા તે સર્વ પ્રકારે. ૩

દેશથકી સજ્યાતરપિંડ, નિત્યપિંડ ભુંજે નૃપ-પિંડ;
અથપિંડ નિઃકારણુ સેવે, સાહુમું આણ્યું ભોજન લેવે. ૪

દેશ નગર કુલ મમતા માંડે, યાપિત કુલમર્યાદા છાંડે;
૧ વિવાહ ઉચ્છવ જોવે ફિરતો, ન રહે જનનો પરિચય કરતો. ૫

જેહ મહાપ્રત-ભારે જૂતો, છાંડી તેહ પ્રમાદે ખૂતો;
કર્મ-પાસમાં રહતો કહિયે, પાસત્યા જિન-વચને લહિયે. ૬

ઢાલ ખીજી

ગલિયા બલદતણી પરેરે, જેહ ન વહે વ્રત-ભાર;
તે ઉસત્તો જાણીયેરે, સર્વ દેશ ણિંહું પ્રકારેરે. ૧
ભવિજન ! સાંભલો-એ આંકણી.

પાટ પાટલા વાવરે રે, શેષે કાલે રે જેહ;
થાપિત પિંડ જિમે સદા રે, સર્વ-ઉસત્તો તેહોરે. ભવિં ૨
ઓછાં અધિકાં જે કરેરે, પડિકમણાદિક ઠાણુ;
સુચરૂ-વચન નવિ બલવેરે, દેશ-ઉસત્તો તે જાણોરે. ભવિં ૩
રાય-વેઠ સમ ભય થકીરે, કિરિયા વિણ ઉપયોગ;
જેહ કરે તે નવિ લહેરે, પરભવ ચારિત્ર-યોગરે. ભવિં ૪
જેહ કિરિયા શિથિલ કરેરે, દીક્ષિત શીસ અનેક;
ભવસાયર અધિકો પડે રે, એ ઉસત્તો અવિવેક રે. ભવિં ૫

ઢાલ ત્રીજી

વીરમાતા પ્રીતિકારણી એ દેશી.

નાણુ દંસણુ ચરણુ ભેદથી, કહ્યું ત્રિવિધ કુશીલ;
નાણુથી નાણુ આચારનો, કરે ભંગ દુઃશીલ.
વીર-નાણી હૃદયે ધારિયે. ૧

દર્શનાચાર દર્શન થકી, વિરાધે સવિ પાપી;
ઓલિયે ચરણુ કુશીલના, હવે લક્ષણ વ્યાપી. વીરં ૨

રનાન સોલાગ અર્થે કરે, જ્વર ઔષધ આપે;
 પ્રશ્ન વિદ્યાદિ બલથી^૧ કહે, નિમિત્તાદિક થાપે. વીર૦ ૩
 જાતિ કુલ પ્રમુખ આજીવિકા, કરે કેલવે માયા;
 સ્ત્રી પ્રમુખ અંગ લક્ષણ કહે, વહે મંત્રની છાયા.^૨ વીર૦ ૪
 ઇમ અનાચાર મલ્લ યોગથી, કરે કુત્સિત શીલ;
 ઘર ત્યજી અધિક માયા લયો, કહ્યો તેણે 'કુશીલ.' વીર૦ ૫

ઠાલ ચોથી

મુનિજન મારગ ચાલતાં એ દેશી.

સંસત્તો જિહાં જિહાં^૩ મિલે, તિહાં તેહવો હાવે;
 નટ જિમ બહુરૂપી ફિરે, મુનિવેષ વિગોવે.

આગમ-અર્થ વિચારીએ એ આંકણી. ૧

ખિંહું લેદે તે જાણિયે, શુભ અશુભ પ્રકાર;
 મૂલુઉત્તર ગુણ દોષને, યોગે શુભસાર. આગમ૦ ૨

પાસત્યાદિકશ્યું મિલ્યો, તે થાયે અધર્મી;^૪
 સંવેગી સાથે મલ્યો, પ્રાયે થાયે ધર્મી.^૫ આગમ૦ ૩

પંચાસવ-રત ગારવી, સ્ત્રીજનશું રત્તો;
 જે મોહે માતો રહે, તે અશુભ સંસત્તો. આગમ૦ ૪

ઇમ અનવસ્થિત દોષ તે, સંગતિથી પાવે;
 નિંબ રાંગથી અંબમાં, જિમ કટુતા આવે. આગમ૦ ૫

૧ પ્રશ્નવિદ્યા લબધી ૨ કહે મંત્રવી છાયા ૩ જઈ ૪ અધર્મી
 ૫ ધર્મી

હાલ પાંચમી

કુમતિ ! એ છીંડી કિહા રાખી ?—એ દેશી

ચાલે સૂત્ર વિરૂદ્ધાચારે, લાખે સૂત્ર-વિરૂદ્ધ;
યથાછંદ ઇચ્છાએ ચાલે, તે નહિ મનમાં શુદ્ધરે. ૧

પ્રાણી ! વીર-વચન ચિત્ત ધારો એ આંકણી.

સૂત્ર-પરંપરચ્યું જે ન મિલે, તે ઉત્સૂત્ર વિચારો,
અંધ-પરંપર ચાલ્યું આવ્યું, તે પણ તિમ નિરધારોરે. પ્રાણી ! ૨

નિજમતિ કલ્પિત જનને લાખે, ગારવ રસમાં માચે;
યથાછંદ ગૃહિકાજ કરતો, નવ નવ રૂપે નાચેરે. પ્રાણી ! ૩

એક પ્રરૂપણુ તેહની ચરણે, ખીજી ગમને ખોટી;
‘પડિલેહણુ મુહપત્તિયે કરશ્યુ, કિસી ચરવલી મોટીરે ? પ્રાણી ! ૪

માત્રકવિધિ પાત્રકથી હોશ્યે, પડલાં કાજ ચલોટે;
લેચે દોષ ઘણો ઇત્યાદિક, ચરણ મૃષા-મલિ લોટેરે. પ્રાણી ! ૫

ચોમાસે જો મેહ ન વરસે, તો હીંડયે રથો દોષ; ?
રાજવિરૂદ્ધ-ગમન સિઉં વારીયું ?, મુનિને રથો તનુ પોષરે ?

પ્રાણી ! ૬

વર્ષાકાલે વસ્ત્ર વિહરતાં ?, ખપ કરતાં નહિ હાણી;
નિત્ય-ત્રાસમાં કાંઈ ન દૂષણ, સાહમું હુએ નાણીરે. ’ પ્રાણી ! ૭

ધર્મ ગતિ વિષય-પ્રરૂપણુ ખોટી, એ સવિ છે વિસ્તારે;
આમમ-અરથી જોઈ લેજો, ભાષ્ય સહિત વ્યવહારે.

પ્રાણી ! ૮

ઢાલ છટ્ટી

સુર સુંદરી કહે શિર નામી એ દેશી
ધર્મ પાંચે કુશુર પ્રકાશ્યા, આવશ્યકમાં જિમ ભાષ્યા;
સમકિત-પ્રકરણુ બહુ ભાષિ, યોગબિંદુ પ્રમુખ ઇહાં સાષિ. ૧

એ થાનક સર્વ અશક્તિ, જો સેવે કારણુ વ્યક્તિ^૧
તો મુનિ-ગુણની નહિ હાણી, એ ઉપદેશમાલા-વાણી. ૨

જસ પરિચ્છ પ્રમુખ અકાજ, ઉન્માર્ગ કહિયે નવિ લાજ;
તે તો જોડ્યો બિમણુ બાલ, જૂઓ પહિલો^૨ અંગ વિશાલ. ૩

આધાકર્મ્મદિક થાપે, યતિ નામ ધરાવે આપે;
તે પાપશ્રમણુ જાણીજે, ઉત્તરાધ્યયને મન દીજે. ૪

જે કુશુર હોએ ગચ્છનાથ, નવિ લીજે તેહનો સાથ;
અજ્ઞાથી જે ગચ્છધારી, તે જોડ્યો અનંત સંસારી. ૫

ભાવાચાર્ય જિન સ્મરિજો, બીજા નવિ લેજો પરિજો;
પૂછે ગૌતમ કહે વીર, મધ્ય મહાનિશીથ ગંભીર. ૬

જે જ્ઞાન-ક્રિયાનો દરિયો, તે સદ્ગુરુ ગુણ-મણિ ભરિયો;
જે શુદ્ધ-પ્રરૂપક નાણી, તે પણ ઉત્તમ-ગુણ-ખાણી. ૭

શ્રી વિજયપ્રમસૂરેઃ સ્વાધ્યાયમ્

[૪૨૫]

‘ ઉસત્તો પણુ રજ ટાલે, જે જિન મારગ અબ્ધુઆલે; ’

ઈમ બોલે ગચ્છાચાર, ગુરૂજ્ઞાની જગદાધાર. ૮

જ્ઞાની છે કેવલી-કદપ, એ કદપભાષ્યનો જદપ;

જે શુદ્ધ-કથક ગુણધારી, તે સદ્ગુરૂની બલિહારી. ૯

અંત ગાથા

સસો કુગુરુસજ્જાઓ, જિનવચણાડ ફુડં મળિઓ ।

સિરિ’ નયવિજયમુળીણં, સીસેણ જણાણ વોહકા ॥ ૧ ॥

આ કુગુરૂપરની સજ્જાય શ્રી નયવિજયમુનિના શિષ્યે લોકના
બોધ અર્થે શ્રી જિન વચન થકી સ્ફુટપણે કહી છે.

॥ અર્હમ્ ॥

ન્યાયાચાર્યશ્રીયશોવિજયોપાધ્યાયવિરચિતં

શ્રી વિજયપ્રમસૂરેઃ સ્વાધ્યાયામ્ ।

—o—o—o—

શ્રીવિજયદેવસૂરીશપદામ્બરે,

જયતિ વિજયપ્રમસૂરિર્કઃ ।

યેન વૈશિષ્ઠ્યસિદ્ધિપ્રસજ્ઞાદિના,

નિજગૃહે યોગસમવાયતર્કઃ ॥ શ્રીવિજય૦ ૧ ॥

જ્ઞાનમેકં મૈવદ્ વિશ્વકૃત્ કેવલં,

દૃષ્ટવાધા તુ કર્તરિ સમાના ।

૧ નિપૂર્વકસ્ય ગૃહાતેર્ધાતોઃ પરોક્ષારૂપમ્ । ૨ “મવતુ વિ-” પ્રત્યન્તરો

इति जगत्कर्तृलोकोत्तरे सङ्गते,

सङ्गता यस्य धीः सावधाना ॥ श्रीविजय० २ ॥

ये किलपोहशक्तिं सुगतसूनवो,

जातिशक्तिं च भीमांसका ये ।

संगिरन्ते गिरं ते यदीयां नय-

द्वैतपूतां प्रसह्य श्रयन्ते ॥ श्रीविजय० ३ ॥

कारणं प्रकृतिरङ्गीकृता कापिलैः

कापि नैवाऽऽत्मनः काऽपि शक्तिः ।

बन्धमोक्षव्यवस्था तदा दुर्वटे-

त्यत्र जागर्ति यत्प्रौढशक्तिः ॥ श्रीविजय० ४ ॥

शाब्दिकाः स्फोटसंसावने तत्परा

ब्रह्मसिद्धौ च वेदान्तनिष्ठाः ।

सम्भतिप्रोक्तसंग्रहहस्त्यान्तरे

यस्य वाचा जितास्ते निविष्टाः ॥ श्रीविजय० ५ ॥

ध्रौव्यमुत्पत्तिविव्वंसकिर्मीरितं

द्रव्यपर्यायपरिणतिविशुद्धम् ।

विश्वसायोगसङ्घातमेदाहितं

स्वसमयस्थापितं येन शुद्धम् ॥ श्रीविजय० ६ ॥

इति नुतः श्रीविजयप्रभो भक्ति-
स्तर्कयुक्त्या मया गच्छनेता ।

श्रीयशोवजयसम्पत्करः कृतधिया-
मस्तु विघ्नापहः शत्रुजेता ॥ श्रीविजय० ७ ॥

समाप्तमिदं श्री विजयप्रभसूरेः स्वाध्यायम् ॥

॥ अहम् ॥

श्री यशोविजयोपाध्यायविरचितं

शत्रुञ्जयमण्डनश्रीऋषभदेवरावनम् ।

— ४०४७०० —

आदिजिनं वन्दे गुणसदनं, सदनन्तामलबोधम् ।

बोधकतागुणविस्तृतकीर्तिं, कीर्तितपथमविरोधम् ॥ आदि० ॥ १ ॥

रोधरहितविस्फुरदुपयोगं, योगं दधतमभङ्गम् ।

भङ्गनयत्रजपेशलवाचं, वाचंयममुखसङ्गम् ॥ आदि० ॥ २ ॥

सङ्गतपदशुचिवचनतरङ्गं, रङ्गं जगति ददानम् ।

दानसुरद्रुममञ्जुलहृदयं, हृदयङ्गमगुणभानम् ॥ आदि० ॥ ३ ॥

भानन्दितसुरवरपुत्राङ्गं, नागरमानसहंसम् ।

हंसगतिं पञ्चमगतिवासं, वासवविहितारांसम् ॥ आदि० ॥ ४ ॥

२ “-त्रुजेता” अत्यन्तरे ॥

સંસન્તં નયવચનમનવમં, નવમજ્જલ્દાતારમ્ ।

તારસ્વરમધવનપવમાનં, માનસુમટજેતારમ્ ॥ આદિ૦ ॥ ૫ ॥

इत्थं स्तुतः प्रथमतोर्थपतिः प्रमोदा-

श्रीमद्यशोविजयवाचकपुङ्गवेन ।

श्रीपुण्डरीकगिरिराजविराजमानो,

मानोमुखानि वितनोतु सतां सुखानि ॥ ६ ॥

॥ समाप्तमिदं श्रीऋषभदेवराजवनम् ॥

શ્રીમદ્ યશોવિજય કૃત-

ચડયા-પડયાની સજ્જાય-હિતશિક્ષા સ્વાધ્યાય.

રે કુમતિ ! કાં પ્રતિમા ઉત્થાપી ? એ દેશી.

ચડયા પડયાનો અંતર સમજી, સમ પરિણામે રહીધંરે;
થોડો પણિ જિહાં ગુણ દેખીજે, તિહાં અતિહિં ગહગહીધંરે;

×લોડો ! લોલવીયા મત ભૂલો. એ આંકણી. ૧

અંતર્મુહૂર્ત અછે ગુણ-વૃદ્ધિ, અંતર્મુહૂર્ત હાણિ;

ચડવૂં પડવૂં તિહાંતાંધ^૧ મલવૂં^૨, તે ગત કિણહિ ન જાણી રે;
લોડો ! ૨

બાહ્ય કષ્ટથી ઉંચું ચઢવૂં, તેતો જડના ભામા;

સંયમ-શ્રેણિ-શિખરે ચઢવૂં,^૩ અંતરંગ^૪ પરિણામા રે; લોડો ! ૩

તિહાં નિમિત્ત છે બાહિર કરિયા, તે જો સૂત્રે સાચી;

નહિતો દુઃખઢાયક પગ સાહસું, મોર જૂએ જિમ નાચી રે;
લોડો ! ૪

× લોડો ! ૧ તે, ચી. ૨ મળાયું. મુનિને. ૩ ચઢાવે. ૪ અંતરગત

પાસત્યાદિક સરિખે વેષે, જૂઠાં કારણ દાખે;
ઇકલીસ પાણીનો ખપ ન કરે,^૧ મીઠા પાણી ચાખે રે; લોકો ! ૫

પરિચિત ઘરની લિક્ષા લેવે, ન કરે તે સમુદાણી;
વસતિ-દોષ ન તજે કીતાદિક, જિન-આણા મનિ આણી રે; લોકો ! ૬

વસ્ત્ર-પાત્ર-દૂષણ નવિ ટાલે, કરે પતિતનો સંગો;
કલહ વૈરની વાત ઉદીરે, મન માન્યું તિહાં રંગો રે; લોકો ! ૭

હીણો નિજ પરિવાર ખઠાવે,^૨ આપ કષ્ટ બહુ દાખી;
ઘઠિયો તેહને કિણીપરે કહીઈ ?, સૂત્ર નહિ જિહાં સાખી રે;
લોકો ! ૮

ન ગણે ઉત્તર ગુણની હાણી, સૂત્ર-ક્રિયા માંહીં પંથુ;
દુઃખ સહસે જિમ ઉપદેશમાલે, બોલ્યો મથુરા મંથુ રે;^૩
લોકો ! ૯

એક^૪ મૂલ કારણ ચિંતવતા, આવે મોટું હાંસું;
પંચ મહામત કિહાં ઉચ્ચરિયાં ?, સેવું કેહવું પાસું રે
લોકો ! ૧૦

પહેલાં જે વ્રત જૂઠ ઉચ્ચરિયાં, તે તો નાવે લેખે;
ફેરીને હવે તે ઉચ્ચરીઈ,^૫ પંચ લોક જિમ દેખે રે; લોકો ! ૧૧

સુનિને તે સઘળું સાચવવું, વાત ઘટે નવિ કૂડી;
શુદ્ધ-પ્રરૂપકની જે જે ચતના, તે તે જાણો રૂડી રે; લોકો ! ૧૨

૧ ઇકલીસ પાણી ખપ નવિ કરતા, ૨ ટગાવે, પઠાઈ, વદાવે ૩ જુઓ
ઉપદેશમાલા ગાથા ૧૯૪ અને ત્યાર પછીની ગાથાઓ, ૪ એકનું.
૫ ઉચ્ચરીઈ મુકા: ઉચ્ચરીઈ મુંડો.

પહિલાં મૂત્ર ગુણથી હીણો, ફિરી દિક્ષા તે લેવે;
 ચરણ અંશ હોઈ તે તપ છેદે, ઉદમ મારગ^૧ સેવે રે; લોકો ! ૧૩
 એકવું ભાષ્ય કહ્યું વ્યવહારે, ક્રિયામૂઠ નવિ જાણે;^૨
 અધિકાઈ દાખી કોઈ ફેરે, મતવાલો મત તાણે રે; લોકો ! ૧૪
 શુદ્ધ-કથકને કહે અજ્ઞાની, ઘણી ઉપધિ જે ધારે;
 દ્વિવિધ બાલ તે મારગ લોપે, ભાષ્યું અંગ આચારે રે.
 લોકો ! ૧૫

પાસત્યાદિક જાતિ ન તજીઈ, તેા કિમ ઉંચા ચઢિઈ ?
 જ્ઞાનાધિક-આણાઈ રહીઈ, તે સાથે નવિ વઢિઈ રે; લોકો ! ૧૬
 પાસત્યો પણિ તેહને કહીઈ, જે વ્રત લેઈ વિરાધે;
 મુરથી જેણે વ્રત નવિ લીધાં, તે શ્યો મારગ સાધે રે ?
 લોકો ! ૧૭

સર્વ શુદ્ધિ વિણ પણિ વ્રત યતના, શુદ્ધ-કથકને છાજે;
 ઇચ્છાયોગી આપ હીનતા,^૪ કહેતો તે નવિ લાજે રે, લોકો ! ૧૮
 કુસુમપુરે એક શેઠ તણે ધરિ, હેઠિ રહ્યો સંવેગી;
 ઉપરિ ઈક સંવર ગુણ-હીણો, પણિ ગુણ-નિધિ ગુણરંગી રે.
 લોકો ! ૧૯

સંવેગી કહે 'ઉપરિ છે તે, મહા મોકલો પાપી;'
 ગુણરંગી કહે 'જે વ્રત પાલે, તસ કીરતી જગ વ્યાપી રે.
 લોકો ! ૨૦

૧ ઉદમ ગારવ સેવે. ૨ તે તેા મર્મ ન જાણે. ૩ અધિકાઈ
 બાહિર દેખાડી. ૪ હીનતા.

સંવેગીના બાહ્ય કષ્ટથી; થયા લોક બહુ રાગી;
કોઈક શુદ્ધકથકનાં^૧ પણ મતિ, જેહની જ્ઞાને લાગી રે;
લોકો ! ૨૧

ચોમાસું પુરી બિહું વિચરીયા, તિહાં આવ્યા ઇક નાણી;
‘બિહુંમાં અલ્પ અધિક ભવ કુણુના ? ૨ ? ’
પૂછે ઇમ બહુ પ્રાણી રે; લોકો ! ૨૨

જ્ઞાની કહે ‘ સંવેગી નિંદાઈ, ઘણા ભવ રમલશયે;
શુદ્ધ-કથક વહિલો શિવ-સુખમાં, પાપ ખમાવી^x ભલશયે રે;
લોકો ! ૨૩

સુણી એહવું બહુ જન સમજ્યા, ભાવ-માર્ગ-રૂચિ ભગી;
એ ઉપદેશપદે સવિજ્ઞેયો, જો તુચે ગુણુના રાગી રે. લોકો ! ૨૪

શુદ્ધ ચારિત્ર⁺ કલિ માંહિ વિરલા, શુદ્ધ-કથક પણ થોડા;
ઈચ્છાચારી^૩ બહુલા દીસે, જાણે વાંકા થોડા રે; લોકો ! ૨૫

પાસત્યાદિકને પણ સંયમ,⁻ઠાણુ કહ્યો જે હીણુ,^૪
શુદ્ધ-પ્રરૂપક પવયણે શાસન, કહિએ^૫ ન હોએ ખીણુ ! રે;
લોકો ! ૨૬

જિન વિણુ અછતું ચરણુ ન કરીએ, હોય તેતો ઉદ્ધરીએ
નવો મારગ જન આગે^૬ લાખે, કહો કિણિ પરિ નિરતારીએ રે ?
લોકો ! ૨૭

x પખાલી + કરે તે

૧ શુદ્ધકથકથી. ૨ કેહના ૩ હીણાચારી ૪ પાસત્યાદિકમા પણ
સંયમ થાનક કહિઉં કોઈ હીણું ૫ કહિઉં

સંજમ-ઠાણુ વિચારી જોતાં, જો ન લહે નિજ^૧ સાણે;
 તો જુઠું બોલોને દુર્મતિ !, સ્યું સાધે ગુણ પામે રે ? લોકો ! ૨૮

સંયમ વિણ સંયતતા થાપે, પાપ-શ્રમણુ તે ભાખ્યો;
 ઉત્તરાધ્યયને^૨ સરલ સ્વભાવે, શુદ્ધ-પ્રરૂપક દાખ્યો રે. લોકો ! ૨૯

સુવિહિત ગમ્મછ ક્રિયાનો ધોરી, શ્રી હરિભદ્ર કહાએ;
 એહ ભાવ ધરો^૩ તે કારણે, મુજ મન તેહ સુહાએ રે. લોકો ! ૩૦

શુદ્ધ દ્રવ્ય-સંયત તે ઇણિ પરિ, ભાવ-ચરણુ પણિ પાવે;
 પ્રવચન-વચન-પ્રભાવે^૩ તેહના, સુરપતિ પણિ ગુણુ ગાવે રે;
 લોકો ! ૩૧

શુદ્ધ-કથક-વચન^૪ જે ચાલે, મૂલ ઉત્તર ગુણુ ધારી;
 વચન ક્ષમાદિક રંગે લીના, તે મુનિની બલિહારી રે; લોકો ! ૩૨

પૂજનિક જ્ઞાને જ્ઞાનાધિક, સંજત ચરણુ વિલાસે;
 એકે નહિ બેહને બિહુ માંહે, કિમ જઈએ તસ પાસે રે ?
 લોકો ! ૩૩

જિમ જિમ પ્રવચન-જ્ઞાને^૫ ઝીલે, તિમ સંવેગ તરંગી;
 એ આવશ્યક-વચન વિચારી, હોજો જ્ઞાનનો રંગી રે. લોકો ! ૩૪

જ્ઞાનાધિકના ગુણુ જે દૂષે, કષ્ટ કરે અભિમાની;
 પ્રાપ્તે ગાંઠી લગે નવિ આઠ્યા, તે ખુતા અજ્ઞાને^૬ રે; લોકો ! ૩૫

તેહની કષ્ટ-ક્રિયા અનુમોદે, ઉનમારગ થિર થાવે;
 તેહથી દુરગતિના દુઃખ લહીએ, એ પંચાસક કહાવે રે;
 લોકો ! ૩૬

કુલ ગણુ સંઘ તણી જે લગ્ન, ^૧તે આપ-છંદે ટાલી;
પાપલીરૂ ગુરૂ-આણી-કારી, જિન મારગ અનુઆલી રે;
લોકો ! ૩૭

જ્ઞાનાધિકની દીક્ષા લેજે, ^૨કરે તસ વચણું પરખી;
ખીજની પોડશકે ભાખી, હોલી-નૃપને ^૩સરખી રે, લોકો ! ૩૮
જ્ઞાનાધિકનો વિનય વિરાધે, શ્રી જિનવર હુહવાએ;
વિનય-લેદ સમણને કિંકર, જ્ઞાનવંતનો થાએ રે. લોકો ! ૩૯
તે માટે જ્ઞાનાધિક-વચણું, રહી ક્રિયા જે કરસ્યે;
આધ્યાતમ-પરિણુતિ-પરિપાકે, તે ભવસાયર તરસ્યે રે. લોકો ! ૪૦
વાચક જસાવિજયે ઇમ દાખી, શીખ સર્વનઈ સાચી;
પણિ પરિણુમસ્યે તેહ તણું મનિ, જેહની મતિ નવિ કાચી રે,
લોકો ! ૪૧

ઈતિ શ્રી સંવિજ્ઞ-પક્ષીય-વદન-ચપેટા

સ્વાધ્યાય સમાપ્ત.

ઈતિ શ્રી હિતોપદેશ સ્વાધ્યાય :

અગૃતવેદિની -ાની સજ્જાય.

ચેતન ! જ્ઞાન અનુઆલજે, ટાલજે મોહ સંતાપ રે,
હરિત નિજ સંચિત ગાલજે, પાલજે આદ્યુ આપ રે;
ચેતન ! જ્ઞાન અનુઆલજે. ૧

ખલ તણી સંગતિ પરિહરે, મત કરે કૌઠસ્થૂં કોધ રે;
શુદ્ધ સિદ્ધાંત સંભારજે, ધારજે મતિ પ્રતિબોધ રે. ચેતન ! ૨
હરણ મત આણુજે તૂસંયો, દૂહંયો મત ધરે ખેદ રે;
રાગ દ્વેષાદિ સધિ(સંઘે)રહે, મનિ વહે આરૂ નિર્વેદ રે. ચેતન ! ૩

પ્રથમ ઉપકાર મત અવગણે, તૂં ગણે ગુરૂ ગુણ શુદ્ધ રે;
જિહાં તિહાં મત ફરે ફૂલતો, ખૂલતો મમ રહે સુદ્ધ રે. ચેતન ! ૪
સમક્ષિત-રાગ ચિત્ત રંજજે, અંજજે નેત્ર વિવેક રે;
ચિત્ત મમકાર મત લાવજે, લાવજે આતમ એક રે. ચેતન ! ૫

ગારવ-પંકમાં મમ લુલે, મત લલે મચ્છર લાવ રે;
પ્રીતિ મ ત્યજે ગુણુવંતની, સંતની પંતિમાં આદિ રે. ચેતન ! ૬
બાહ્ય ક્રિયા કપટ તું મત કરે, પરિહરે આર્તધ્યાન રે;
મીઠડો વદને મને મેલડો, ઇમ કિમ તું શુભજ્ઞાન રે ? ચેતન ! ૭

ચાલતો આપછદે રણે, મત લણે પુઠનો મંસ રે;
કથન ગુરૂતું સદા લાવજે, આપ શોલાવજે વંશ રે. ચેતન ! ૮
હઠ પડયો ખોલ મત તાણુજે, આણુજે ચિત્તમાં સાંન રે;
વિનયથી દુ.ખ નવિ બાંધસ્યે, વાધસ્યે જગતમાં માંન રે. ચેતન ! ૯

કોકવારે તુઝ લોલબ્યેં, બોલવે ધર્મનો પંથ રે;
 ગુરૂ-વચન-દીપ તો કરિ ધરે, અનુસરે પ્રથમ નિર્ગ્રંથ રે. ચેતન ! ૧૦

ધારજે ધ્યાનની ધારણા, અમૃતરસ પારણા પ્રાય રે;
 આલસ અંગતુ પરિહરે, તપ કરી ભૂષજે કાય રે. ચેતન ! ૧૧

કલિ-ચરિત દેખિ મત ભડકજે, અડકજે મત શુભ યોગ રે;
 સૂખડી નવમ રસ પાવના, ભાવના આણુજે ભોગ રે. ચેતન ! ૧૨

લોકલયથી મન ગોપવે, રોપવેં તૂં મહાદોષ રે;
 અવર સુકૃત કીધા વિના, તુઝ દિન જંતિ શુભ શોષરે. ચેતન ! ૧૩

લોક સન્નાવમાં ચતુર તું, કાઈ અછતું નવિ બોલ રે;
 ઈમ તુઝ મુગતિકથુ બાઝસ્યે, વાસસ્યે જિમ ગ્રહી
 (ગૃહી) મોલ રે. ચેતન ૧૪

જ્ઞાન-દર્શન ચરણુ ગુણુ તણા, અતિ ઘણો ધરે પ્રતિબંધ રે;
 તન મન વચન સાચો રહે, તૂ વહે સાચલી સંધ રે. ચેતન ! ૧૫

પોપટ જિમ પડયો પાજરે, મનિ ધરે સખલ સંતાપ રે;
 તિમ પડે મત પ્રતિબંધ તૂં, સધિ સંભાલજે આપ રે. ચેતન ! ૧૬

મન રમાડે શુભ ગ્રંથમાં, મત ભમાડે ભ્રમ-પાશ રે;
 અનુભવ રસવતી આખજે, રાખજે સુગુરૂની આશ રે. ચેતન ! ૧૭

આપ સમ સકલ જગ લેખવે, શીખવે લોકને તત્ત્વ રે.
 માર્ગ કહેતો મત હારજે, ધારજે તૂં દૃઢ સત્ત્વ રે. ચેતન ! ૧૮

શ્રી નયવિજય ગુરૂ સીસની, સીખડી અમૃતવેલ રે;
 સાંભલી જેહ એ અનુસરે, તે લહે જસ રંગરેલ રે. ચેતન ! ૧૯

શ્રી અમૃતવેલિની મોટી સજ્જાયાન

ચેતન ! જ્ઞાન અનુઆલીએ, ટાલીએ મોહ-સંતાપ રે;
 ચિત્ત ડમડોલતું વાલીએ, પાલીએ સહજ ગુણ આપરે. ચે૦ ૧

ઉપશમ અમૃત-રસ પીજીએ, કીજીએ સાધુ-ગુણ-ગાન રે;
 અધમ વચણે નવિ ખીજીએ, દીજીએ સજ્જનને માનરે.^૧ ચે૦ ૨

ક્રોધ-અનુગ્રંધ નવિ રાખીએ, ભાંખીએ વચણ મુખે સાચ રે;
 સમકિત-રત્નરૂચિ જોડીએ, છોડીએ કુમતિ મતિ^૨ કાચ રે. ચે૦ ૩

શુદ્ધ પરિણામને કારણે, ચારનાં શરણ ધરે ચિત્ત રે;
 પ્રથમ તિહાં શરણ અરિહંતનું, જેહ જગદીશ જગ-મિત્તરે. ચે૦ ૪

જે સમોસરણમાં રાજતા, ભાંજતા ભવિક-સંદેહ રે;
 ધર્મનાં વચન વરસે સદા, પુષ્કરાવર્ત્ત જિમ મેહ રે. ચે૦ ૫

શરણ ખીજું ભજે સિદ્ધનું, જે કરે કર્મ ચક્રચૂર રે;
 ભોગવે રાજ શિવ-નગરનું, જ્ઞાન આનંદ ભરપૂરે. ચે૦ ૬

સાધુનું શરણ ત્રીજું ધરે, જેહ સાધે શિવ-પંથ રે;
 મૂલ ઉત્તર ગુણે જે વર્ચો, ભવ તર્ચો ભાવ-નિગ્રંથરે. ચે૦ ૭

શરણ ચોથું કરે ધર્મનું, જેહમાં વર દયા-ભાવ રે;
 જેહ સુખ-હેતુ જિનવર કહ્યું, પાપજલ તારવા નાવરે. ચે૦ ૮

ચારનાં શરણ એ પડિવજે, વલી ભજે ભાવના શુદ્ધ રે;
 દુરિત સવિ આપણાં નિંદિએ, જિમ હોયે સંવર વૃદ્ધરે. ચે૦ ૯

+ એક પ્રતમા લખ્યું છે કે 'અથ વૃદ્ધ અમૃતવેલ વખ્ખતે.'

૧ સજ્જન બહુમાનરે ૨ મન.

ઇહભવ પરભવ આચર્યાં, પાપ-અધિકરણ મિથ્યાત રે;
 જે જિનાશાતનાદિક ધણા, નિંદિએ તેહ^૧ ગુણ-ધાતરે. ચે૦ ૧૦
 ગુરૂ તણાં વચન તે અવગુણી, ગુંથિયા આપ મત-બલ રે;
 બહુ પરે લોકને ભોલવ્યા, નિંદિએ તેહ જન્મલ રે. ચે૦ ૧૧
 જેહ હિંસા કરી આકરી, જેહ ખોલ્યા મૃષાવાદ રે;
 જેહ પરધન હરિ હરણિયા, કીધલો કામ-ઉત્તમાદરે. ચે૦ ૧૨
 જેહ ધન ધાન્ય મૂરછાં ધરી, સેવિયા ચાર કષાય રે;
 રાગને દ્વેષને વશ હુવા, જે કીયા કલહ-ઉપાય રે. ચે૦ ૧૩
 જૂઠ જે આલ પરને દિયાં, જે કર્યાં પિશુનતા પાપ રે;
 રતિ અરતિ નિદ માયા મૃષા, વલિય મિથ્યાત્વ-સંતાપરે. ચે૦ ૧૪
 પાપ જે એહવાં સેવીયાં, તેહ નિંદિએ ત્રિહું કાલરે;
 સુકૃત અનુમોદના કીજિએ, જિમ હોયે કર્મ વિસ્રાલ રે. ચે૦ ૧૫
 વિશ્વ ઉપકાર જે જિન કરે, સાર જિન નામ સંયોગ રે;
 તેહ ગુણ તાસ અનુમોદિએ, પુણ્ય-અનુબંધ શુભ યોગરે. ચે૦ ૧૬
 સિદ્ધની સિદ્ધતા કર્મના, ક્ષય થકી ઊપની જેહ રે;
 જેહ આચાર આચાર્યનો, ચરણવન સિંચવા મેહરે. ચે૦ ૧૭
 જેહ ઉવગચનો ગુણ ભલો, સૂત્ર સજ્જાય પરિણામ રે;
 સાધુની જેહ વલી સાધુતા, મૂલ ઉત્તર ગુણ-ધામરે. ચે૦ ૧૮
 જેહ વિરતિ દેશ શ્રાવક તણી, જે સમકિત સહાચાર રે;
 સમકિત દષ્ટિ સુરનર તણો, તેહ અનુમોદિએ સાર રે. ચે૦ ૧૯
 અન્યમા પણ દયાહિક ગુણો, જેહ જિન-વચન અનુસાર રે;
 સર્વ તે ચિત્ત અનુમોદિએ, સમકિત-ખીજ નિરધારરે. ચે૦ ૨૦

શ્રી અમૃતવેલિની મોટી સજ્જાય ૧

ચેતન । જ્ઞાન અણુઆલીએ, ટાલીએ મોહ-સંતાપ રે;
 ચિત્ત ડમડોલતું વાલીએ, પાલીએ સહજ ગુણ આપરે. ચે૦ ૧

ઉપશમ અમૃત-રસ પીજીએ, કીજીએ સાધુ-ગુણ-ગાન રે;
 અધમ વચણે નવિ ખીજીએ, દીજીએ સજ્જનને માનરે.^૧ ચે૦ ૨

ક્રોધ-અનુબંધ નવિ રાખીએ, ભાંખીએ વચણ મુખે સાચ રે;
 સમકિત-રત્નરૂચિ જોડીએ, છોડીએ કુમતિ મતિ^૨ કાચ રે. ચે૦ ૩

શુદ્ધ પરિણામને કારણે, ચારનાં શરણુ ધરે ચિત્ત રે;
 પ્રથમ તિહાં શરણુ અરિહંતનું, જેહ જગદીશ જગ-મિત્તરે. ચે૦ ૪

જે સયોસરણુમાં રાજતા, ભાંજતા ભવિક-સંદેહ રે;
 ધર્મનાં વચન વરસે સદા, પુષ્કરાવર્ત્ત જિમ મેહ રે. ચે૦ ૫

શરણુ ખીણું ભજે સિદ્ધનું, જે કરે ઈર્મં ચક્રચૂર રે;
 ભોગવે રાજ શિવ-નગરનું, જ્ઞાન આનંદ ભરપૂરે. ચે૦ ૬

સાધુનું શરણુ ત્રીણું ધરે, જેહ સાધે શિવ-પંથ રે;
 મૂલ ઉત્તર ગુણે જે વર્ષા, ભવ તર્ષા ભાવ-નિગંથરે. ચે૦ ૭

શરણુ ચોથું કરે ધર્મનું, જેહમાં વર દયા-ભાવ રે;
 જેહ સુખ-હેતુ જિનવર કહ્યું, પાપજલ તારવા નાવરે. ચે૦ ૮

ચારનાં શરણુ એ પડિવજે, વલી ભજે ભાવના શુદ્ધ રે;
 દુરિત સવિ આપણાં નિંદિએ, જિમ હોયે સંવર વૃદ્ધરે. ચે૦ ૯

+ એક પ્રતમા લખ્યું છે કે 'અથ વૃદ્ધ અમૃતવેલ વખલો'

૧ સજ્જન બહુમાનરે ૨ મન.

જિન પ્રતિમા સ્થાપન સ્વાધ્યાયો

૧

જિનજીની પ્રતિમા વંદન દીસે, સમક્રિતને આલાવે;
અંગોપાંગ પ્રગટ અરથ એ, મૂરખ મનમાં નાવેરે.

કુમતિ ! કાં પ્રતિમા ઉથાપી ?

એ મતિ શુભમતિ કાપીરે—કુમતિ ! કાં પ્રતિમા ઉથાપી ?
મારગ દોષે પાપીરે, કુમતિ ! કાં પ્રતિમા ઉથાપી ?

એહ અરથ અંગઠ અધિકારે, જુઓ ઉપાંગ ઉવાઠ
એ સમક્રિતનો મારગ મરડી, કહે દયા સી માધરે—કુમતિ ! ૨
સમક્રિત વિણ સુર દુરગતિ પામે, અરસ વિરસ આહારે;
જુઓ જમાલી દયાયે ન તરીઓ, હુઓ ખડુલસંસારી. કું ! ૩
ચારણ મુનિ જિન પ્રતિમા વંદે, લાખિઉં ભગવર્ધ અંગે;
એત્ય સાખિ આલોચણ લાખે, વ્યવહારે મનરંગે.—કુમતિ ! ૪

પ્રતિમા—નતિ ફલ કાઉસ્સગે, આવશ્યકમાં લાખ્યુ;
એત્ય અર્થ વૈયાવચ મુનિને, દસમે અંગે દાખ્યું રે. કુમતિ ! ૫
સૂરીયાલ સૂરિં પ્રતિમા પૂજી, રાયપસેણીમાહિં;
સમક્રિત વિણ ભવજલમાં પડતાં, દયા ન સાહે બાંહિરે. કું ! ૬
દ્રોપદીએ જિન—પ્રતિમા પૂજી, છઠે અંગે વાચે;
તો સું એક દયા ચોકારી, આણા વિણ તું માચે રે ? કુમતિ ! ૭

પાપ નવિ તીવ્ર ભાવે કરે, જેહને નવિ લવ-રાગ રે;
 ઉચિત સ્થિતિ જેહ સેવે સદા, તેહ અનુમોદવા લાગરે. ચે૦ ૨૧
 થોડલો પણુ ગુણુ પરતણો, સાંભલી હર્ષ મન આણુ રે;
 દોષ લવ પણુ નિજ દેખતાં, નિજ ગુણુ નિજાતમા જાણુ રે. ચે૦ ૨૨
 ઉચિત વ્યવહાર અવલંબને, ઇમ કરી સ્થિર^૧ પરિણામ રે,
 ભાવિયે શુદ્ધ નય ભાવના, પાવનાશય તણું ઠામરે. ચે૦ ૨૩
 દેહ મન વચન પુદ્ગલ થકી, કર્મથી ભિન્ન તુજ રૂપ રે;
 અક્ષય અકલંક છે જીવનું, જ્ઞાન આનંદ સરૂપ રે; ચે૦ ૨૪
 કર્મથી કલ્પના ઉપજે, પવનથી જેમ જલધિ-વેલ રે;
 રૂપ પ્રગટે સહજ આપણું, દેખતાં દષ્ટિ સ્થિર સેલરે. ચે૦ ૨૫
 ધારતાં ધર્મની ધારણા, મારતાં મોહ વડચોર રે;
 જ્ઞાન રૂચિ વેલ વિસ્તારતાં, વારતાં કર્મનું જોરરે ચે૦ ૨૬
 રાગ વિષ દોષ ઊતારતાં, જારતાં દ્વેષ રસ શેષ રે;
 પૂર્વ મુનિ વચન સંભારતાં, વારતાં કર્મ નિઃશેષ રે. ચે૦ ૨૭
 દેખિયે માર્ગ શિવ-નગરનો, જે ઉદાસીન પરિણામ રે;
 તેહ આણુ છોડતાં ચાલિયે, પામિએ જિમ પરમ ધામ રે. ચે૦ ૨૮
 શ્રી નયવિજય ગુરૂ શિષ્યની, શીખડી અમૃત-વેલ રે;
 એહ જે ચતુર નર આદરે, તે લહે સુજસ રંગ રેલરે. ચે૦ ૨૯

ઈતિ શ્રી હિતાશિક્ષા રાઝાય રાગામ.

જિન પ્રતિમા સ્થાપન સ્વાધ્યાયો

૧

જિનજીની પ્રતિમા વંદન દીસે, સમકિતને આલાવે;
અંગોપાંગ પ્રગટ અરથ એ, મૂરખ મનમાં નાવેરે.

કુમતિ ! કાં પ્રતિમા ઉથાપી ?

એ મતિ શુભમતિ કાપીરે-કુમતિ ! કાં પ્રતિમા ઉથાપી ?

મારગ દોષે પાપીરે, કુમતિ ! કાં પ્રતિમા ઉથાપી ?

એહ અરથ અંખડ અધિકારે, જુઓ ઉપાંગ ઉવાઘ

એ સમકિતનો મારગ મરડી, કહે દયા સી માઈરે-કુમતિ ! ૨

સમકિત વિણ સુર દુરગતિ પામે, અરસ વિરસ આહારે;

જુઓ જમાલી દયાયે ન તરીઓ, હુઓ બહુલસંસારી. કું ! ૩

ચારણ મુનિ જિન પ્રતિમા વંદે, ભાખિઉં ભગવર્ધ અંગે,

ઐલ સાખિ આલોચણ ભાખે, વ્યવહારે મનરંગે.-કુમતિ ! ૪

પ્રતિમા-નતિ ફલ કાઉસ્સગે, આવશ્યકમાં ભાખ્યું;

ઐલ અર્થ વૈયાવચ મુનિને, દસમે અંગે દાખ્યુ રે. કુમતિ ! ૫

સૂરીયાલ સૂરિં પ્રતિમા પૂજી, રાયપસેણીમાહિં;

સમકિત વિણ ભવજલમાં પડતાં, દયા ન સાહે બાંહિરે. કું ! ૬

દ્રોપદીએ જિન-પ્રતિમા પૂજી, છઠે અંગે વાચે;

તો સું એક દયા પોકારી, આણા વિણ તું માચે રે ? કુમતિ ! ૭

એક જિન-પ્રતિમા-વંદન-દ્રેષે, સૂત્ર ઘણાં તું લોપે;
 નંદીમાં જે આગમ સખ્યા, આપમતી કાં ગોપે? કુમતિ! ૮
 જિનપૂજા ફલદાનાદિક સમ, મહાનિસીથે લહિએ;
 અંધ પરંપર કુમતિવાસના, તો કિમ મનમાં વહિએ રે? કું! ૯
 સિદ્ધારથ રાયઈ જિન પૂજ્યા, કલપસૂત્રમાં દેખો;
 આણાશુદ્ધ દયા મન ધરતાં, મિલે સૂત્રનો લેખો રે. કુમતિ! ૧૦
 થાવર હિંસા જિન-પૂજામાં, જો તું દેખી ધૂજે;
 તો પાપી તે દૂર દેશથી, જે તુઝ આવી પૂજે રે. કુમતિ! ૧૧
 પડિકમણે સુનિદાન વિહારે, હિંસા દોષ વિશેષ;
 લાભાલાભ વિચારી જોતાં, પ્રતિમામાં ર્યો દ્રેષ રે? કુમતિ! ૧૨
 ટીકા ચૂર્ણિ ભાષ્ય ઉવેખ્યાં, જાવેખી નિર્ચુકિત;
 પ્રતિમા કારણ સૂત્ર ઉવેખ્યાં, દૂર રહી તુઝ મુગતિ રે. કું! ૧૩
 શુદ્ધ પરંપર ચાલિ આવી, પ્રતિમા-વંદન વાણી;
 સમૂહર્ષમ જે એ મૂઠ ન માને, તેહ અદીઠ કલ્યાણ રે. કું! ૧૪
 જિન-પ્રતિમા જિન સરિખી જાણે, પંચાંગીના જાણે;
 કવિ જસવિજય કહે તે ગિરૂઆ, કીજે તાસ વખાણ રે. કું! ૧૫

૨

સતરસેદ પૂજા સાંભલી, ર્યું કુમતિ! જગ ધંધે રે;
 શુદ્ધ પરંપર સૂત્ર ન માતે, ઘાલિ અંધો અંધે રે. સતર૦ ૧
 જિન પ્રાસાદ કરાવ્યાનું ફલ, મહાનિસીથ વખાણું રે;
 દાન શીલ તવ ભાવના સરીખું, તો ર્યું તેં નવી જાણું રે? સતર૦ ૨

જિન-પ્રતિમા જિન-દાઢા પૂજા, નિતિ હિતકરણ લાખીરે;
 સૂરિઆલ સુરનેં ઇહાં જોયો, રાયપસેણી સાખીરે. સતર૦ ૩
 મોક્ષતણું કારણ જિનપૂજા, બહુવિધ ભગતિ કીધીરે;
 સમકિતદષ્ટિ સુરનર વંદે, આગમવાત પ્રસિદ્ધીરે. સતર૦ ૪
 પુષ્કારોહણાદિક વિધિ સૂત્રે, દેખી પણ કાંઈ ભૂલે રે ?
 હિંસા દાખી સૂત્ર ઉઠાખી, ફલ પામિ ફૂલ મૂલે રે ? સતર૦ ૫
 જિન-પૂજામાં દોષ ન દાખ્યો, આધાકર્મિક ભાંતિરે;
 જિનઆણા વિણ કુમતિ ! પડિ તું, કુશુરતણી સ્થું વાતેં રે ?
 સતર૦ ૬

નાગભુત જક્ષાદિ કહે તે, પૂજા હિંસા લહીએ રે;
 સુગડાંગમાં નવિ જિન હોતેં, તે કિમ હિંસા કહીએ રે ? સ૦ ૭
 મિથ્યાદષ્ટિ હરી હર પૂજે, જૈન જિનેસ્વર પૂજેરે;
 તંતો બેમાં એક ન પૂજે, કુમતિ પડિયો ધુજેરે. સતર૦ ૮
 સાર સૂત્રનું સમજી જિનની, પૂજા જે મન ધારેરે;
 જસવિજય કહે તે ગિરૂઆ, તેહ તયાં ને તારે રે. સતર૦ ૯

૩

પંચ મહાવ્રત તણિ રે ચારિ, ત્રિવિધ ત્રિવિધ જે લાખી;
 આણા કંટ નદી ઉતરતા, એહ છોડી કિહાં રાખીરે.

કુમતિ ! એહ છોડી કિહાં રાખીરે ? ૧

નદીય તણા જીવ ઘણું અજપો કારિં, કાં માથિં પગ સુકો ?
 સુગતિ મારગ રખવાલાં થઈને, ચોર થઈ કાં ચુકો રે ? કુ૦ ! ૨
 એક શુરૂ વંદન આણી હોતે, નદી પાપ આચરતા;
 કમ વિશેધિને જન વિમલા, ફલ અંતર કુણ કરતા ? કુ૦ ! ૩

જીવહિંસાના થાન જાણી, જિન-પ્રતિમા ઉથાપી;
 સંજમ કાજે નદીય તરતાં, કે ધરમી કે પાપી રે? કુમતિં! ૪
 બત્રીસ સૂત્રમાંહિ જિન-પ્રતિમા, સુર માનવ એ પૂજી;
 ભવ્ય હુઈં તે કહો કિમપિં, તારી મત કાં મુંજી રે? કું! ૫
 જિન જનમે સહુ સુરપતિ આવે, નીરે કલસ લરાવે;
 એક કોડી સાઠિ લખિં નવરાવે, કહો તે સું કલ પાવેરે?
 કુમતિં! ૬

દયા દયા મુખ પર પોકારે, દયા મરમ નવી જાણે;
 મકલ જંતુ જેણે સરણ રાખ્યા, નદીય મહિર કાં નાણે રે?
 કુમતિં! ૭

(જે વ્રતમાંથી આ સ્વાધ્યાય લીધી છે તે વ્રતમા બધી
 યશોવિજયજીની કૃતિઓ છે તેથી જો કે આમા છેવટે તેમના નામનો
 ઉલ્લેખ નથી તો પણ આ તેમનીજ કૃતિ લાગે છે.)

સ્થાપના કલ્પ સ્વાધ્યાય

(હસ્તિનાપુર વર ભહું-એ પાંડવની સજ્જાયની દેશી)

પૂરવ નવમથી ઉદ્ધરી, જિમ ભાખઈ શ્રી ભદ્રબાહુ રે;
 થાપના કલ્પ અભ કહું, તિમ સાંભલયો સહુ સાહૂરે. ૧

તિમ સાંભલયો સહુ સાહુ પરમશુર, -વચણુડે મનિ દીજઈરે;
મનિ દીજઈ પરમશુર-વચણુડે, તો શિવસુરલતાફલ લીજઈરે.
આંકણી

લાલ વરણુ જેહ થાપના, માંહિ રેખા શ્યામ તે ભેઈરે;
આયુ જ્ઞાન બહુ સુર વહી, તેતો નીલકંઠ સમ હોઈ રે- ૨
તેતો નીલકંઠ

પીત વરણુ જેહ થાપના, માંહિ દીસઈ ણિંદુ તે શ્વેતરે;
તેહ પખાલી પાઈઈ, સવિ રોગ-વિલયનો હેતરે. સવિં ૩
શ્વેતવરણુ જેહ થાપના, માંહિ પીતણિંદુ તસ નીર રે,
નયન રોગ છાંટિં ટલઈ, પીતાં ટલઈ શૂલ શરીરરે. પીતાં ૪
નીલવરણુ જેહ થાપના, માંહિ પીલા ણિંદુ તે સારરે;
તેહ પખાલી પાઈઈ, હોઈ અહિ-વિષનો ઉત્તારરે. હોઈં ૫
ટાલઈ રોગ વિસૂચિકા, ધૂત લાલ દીઈ ધૂત વન્નરે;
રક્ત વરણુ પાસઈ રહ્યો, મોહઈ માનિનિ કેરાં મન્નરે. મોહઈં ૬
શુદ્ધ શ્વેત જે થાપના, માંહિ દીસઈ રાતી રેખરે;
કંક થકી વિષ ઉતરઈ, વલી સીઝઈ કાર્ય અશેષરે; વલીં ૭
અર્ધ રક્ત જે થાપના વલી અર્ધ પીત પરિપુષ્ટરે;
તેહ પખાલિ છાંટિઈ, હરઈ અક્ષિરોગ નઈ કુષ્ટરે. હરઈં ૮
જંબૂ વરણુ જેહ થાપના, માંહિ સર્વ વર્ણુના ણિંદુરે;
સર્વ સિદ્ધિ તેહથી હોઈ, મોહઈ નરનારીના વૃંદરે. મોહઈં ૯
જાતિ પુષ્પ સમ થાપના, સુત વંશ વધારઈ તેહરે;
મોર પિચ્છ સમ થાપના, વંછિત દિઈ નવિ સંદેહરે. વંછિત. ૧૦

સિદ્ધિ કરઈ ભય અપહરઈ, પારદ સમ ણિંદુ તે રયામરે;
 મૂષક સમ જેહુ થાપના, તે ટાલઈ અહિવિષ ઠામરે. તે ટાલઈ ૧૧
 એક આવર્તઈં બલ દિઈ, ચિહું આવર્તઈં સુખાભંગરે,
 ત્રિહું આવર્તઈં માન દિઈ, ચિહુ આવર્તઈં નહી રંગરે. ચિહું ૧૨
 પંચ આવર્તઈં ભય હરઈ, છહિં આવર્તઈં દિઈ રોગરે;
 આત આવર્તઈં સુખ કરઈ, વલિ ટાલઈ સઘલા સોગરે. વલિ ૧૩
 વિષમાવર્તઈં ફલ ભલું, સમ આવર્તઈં ફલ હીનરે;
 ધર્મનાશ હોઈ છેદથી, ધર્મ ભાખઈ તત્વ-પ્રવીન રે. ધર્મ ૧૪
 જેહુ વસ્તુ થાપિઈ, દક્ષિણ આવર્તઈં તેહરે;
 તે અખૂટ સઘલું હોઈ, ધર્મ જાણીજઈ ગુણુગેહરે.

કહઈ વાચક જસ ગુણુ ગેહરે. ૧૫

તપાગચ્છાચાર્યની સજ્જાય

નિંદરડી વેરણુ હુઈ ઝે દેશી

શ્રી વિજયધર્મસૂરીશ્વરજીx, ગછપતિના હો ગુણગણ અભિરામ કે,
તપગચ્છપતિ વિરાજતા, રૂપે સુંદર હો બાણુ નૃપ કામ કે, શ્રી ૧
તુમે ધર્મધુરંધર વીરના, શાસન માંહે કરણના સિંધુ કે
દ્યો અમિય સમાણી દેશના, નિષ્કારણ ગુરૂ જગના બંધુ કે—શ્રી ૦ ૨
એકવા ગુરૂની ગોઠડી, થોડી પણ હો સવિ જનમનો સાર કે,
થોડું પણ ચંદન બલું, શું કીજે હો બીજો કાઠનો ભાર કે, શ્રી ૦ ૩
હેજ હૈયાનો ઉદલસે, જો બાજે હો ગુણવંતશું ગોઠ કે
નહિ તો મનમાંહે રહે, નવિ આવે હો તસ વાત તે હોઠ કે—શ્રી ૦ ૪
મયાંદા ચરણ ગુણે બયાં, મુજ મલિયા હો સૂરિરાજ સુરીંદ કે
મનના મનોરથ સહુ ફળ્યા, વળી ટળીયાહોડુંખટોહગ દૂર કેશ્રી ૦ ૫
દૂર રહ્યા કિમ બાણીએ, ગુણવંત હો નિજ ચિત્ત હજૂર કે
વાચકજસ કવિ ગુણ તણો, ધર્મ સેવક હો લહે સુખ પંડુર કે—શ્રી ૦ ૬

સમકીત સુખલડીની સજ્જાય

ચાખો નર સમકીત સુખડલી, હુઃખ ભૂખડલી ભાજેરે,
ચાર સદ્ગુણ લાડુ સેવઈયા, ત્રિણ લિંગ ફેણાંછાજેરે—ચાખો ૧
x શ્રી વિજયધર્મસૂરીશ્વરજીને બદલે શ્રી વિજયદેવસૂરીશ્વરજી—અથવા શ્રી
વિજયપ્રભસૂરીશ્વરજીનું નામ સભવે છે.

દશ વિનયના દહુઠા ? (દહીથરા) મીઠા, ત્રિણ શુદ્ધિ સખર સુહાળીરે
 આઠ પ્રભાવક જતને રાખી, પણ દ્વષણ તે ગાળીરે-આં ૨
 ભૂષણ પાંચ જલેળી કુંપલી (કુમળી), છહ વિધ જયણા ખાનરે
 લખણ પાંચ મનોહર ઘેખર, છ ઠાણ શુંદવડા તાનરે-આં ૩
 છ આગાર નાગોરી પીંડા, છ ભાવના પણ પૂરીરે
 સહસ્રિ લેદે નવ નવ વાની, સમક્રીત સુખડી રૂડીરે આં ૪
 શ્રી જિનશાસન ચઉહરે દીઠી, સિદ્ધાંત થાલે સારીરે
 એ ચાખે અજરામર હોવે મુનિ દરશમે ખ્યારી રે-આં ૫
 એ નિશ્ચે જીવ અણાહારી, સંતુષ્ટ પુદ્ગલ વીવહારી રે
 વાચક જશ કહેઆગમ માને (મા તે)વાત પ્રમાણે પ્રકાશીરે-આં ૬

ગુણસ્થાનક સંજ્ઞાય

[દેશી-કડવા ફળ છે કોધના.]

હોયે મિથ્યાત્વ અભવ્યને, કાગ અનાદિ અનંતોરે;
 તેહ અનાદિ શાત છે, પ્રાણી લવ્યને તંતોરે.

શ્રી જિનવચન વિચારીએ. ૧

આવલી ષટ સાસાયણે, ચોથું અચર તે મીસોરે;
 મનુજલવાદિક સુરભવે, ઈમ ભાખે જગદીશોરે. શ્રી જિનં ૨
 પૂરવ કોડી છે પાંચમો, તેરમું દેશથી ઉણોરે;
 કાલ અવર ગુણ જાણવો; અંતર્મુદ્ધર્ત મહુનોરે. શ્રી જિનં ૩
 સાધુ છઠે અને સાતમે, મીલી રહે પૂરવ કોડીરે;
 અધિક વધે હોય કેવલી, કઠીન કર્મદલ મોડીરે. શ્રી જિનં ૪

જે જેના વ્યવહારમાં, તેહને તેહ કહેવાયરે;
 નિશ્ચયથી ગુણુઠાણુએ. અંતર ગતિ પલટાયરે. શ્રી જિનં ૫
 ઉચીત ક્રિયા અધિગમથકે, અછતો પણુ ગુણુ આવેરે;
 છતો હોય તે ચિર રહે, જે જિનવચન સુહાવેરે. શ્રી જિનં ૬
 જે ગુરૂચરણ ઉપાસતે, ઈમ ગુણુઠાણુ વિચારરે;
 તે લહે સુજશ સંપદા, નિશ્ચય ને વ્યવહારરે. શ્રી જિનં ૭

તુંબડાની સજ્જાય

સાધુજીને તુંબડું વહોરાવીયુંજી. કરમે હલાહલ થાયરે;
 વિપરીત આહાર વહોરાવીઓજી, વધાર્યો અનંત સંસારરે;
 સાધુજીને તુંબડું વહોરાવીયુંજી-એ આંકણી
 આહાર લેઈ મુનિ પાછા વડ્યાજી, આઠ્યા ગુરૂજીની પાસરે;
 ભાત પાણી આલોવીયાજી, ‘એ આહાર નહી તુજ લાગરે; સાધુંર
 નિરવધ ઠામે જઈને પરઠવોજી, તુમે છો દયાના જાણુરે;
 બીજે આહાર આણી કરીજી, તુમે કરો નિરધારરે;’ સાધું ૩
 ગુરૂ-ત્રયન શ્રવણે સુણીજી, પહોંચ્યા વન મોઝારરે;
 એકજ બિંદુ તિહાં પરઠવ્યોજી, દીઠા દીઠા જીવના સંહારરે; સાધું ૪
 જીવદયા મનમાં વસીજી, આવી કરૂણા સારરે;
 માસખમણને પારણેજી, પડીવજ્યાં શરણું ચારરે; સાધું ૫
 સંથારે બેસી મુની આહાર કર્યોજી, ઉપજી ઉપજી દાહ જવાળરે;
 કાળ કરી સર્વાર્થસિદ્ધેજી પહોંચ્યા પહોંચ્યા સ્વર્ગ મોઝારરે; સાધું ૬

દુઃખથી દોભાગથી પ્રાપ્તથી, તુંબડા તણે અનુસારે;
 કાળ અનંતા તે ભમીજી, રૂલિ રૂલિ તિર્યંચ મોઝારે; સાધુ૦ ૭
 સાતે નરકે તે ભમીજી, પામી પામી મનુષ્યની દેહરે;
 ચારિત્ર લઈ તપસ્યા કરીજી, બાંધ્યું નિચાણું તેહરે, સાધુ૦ ૮
 દ્રુપદ રાજા ઘરે ઉપજીજી, પામી પામી ચૌવન વેષરે;
 પાંચ પાંડવે તે વરીજી, હૂંધ હૂંધ દ્રૌપદી એષરે; સાધુ૦ ૯
 તે મનુષ્ય જન્મ પામી કરીજી, લેશે લેશે ચારિત્ર નિરધારે;
 કેવળ જ્ઞાન પામી કરીજી, જશ કહે જાશે જાશે મુક્તિ
 મોઝારે; સાધુ૦ ૧૦

ચાર આહારની સજ્જાય.

અથવા

આહાર- આણાહારની સજ્જાય.

અરીહંત પદ ધ્યાતો થકો-એ દેશી.

સમરૂ ભગવતી ભારતી, પ્રણમી ગુરૂ ગુણવંતોરે.

સ્વાદિમ જેહ દુવિહારમાં, સૂઝે તે કહું કંતોરે. ૧

શ્રી જિનવચન વિચારીએ, કીજીએ ધર્મનિઃસંગોરે;

મત પચ્ચખાણુ ન ખંડીએ, ધરીએ સંવર^૧ રંગોરે. શ્રી જિન૦ ૨

પીંપર સુંઠ તીખા ભલા, હરડે જીરૂ તે સારરે;

બાવંત્રી-બાયફલ-એલચી, સ્વાદિમ ઇંમ નીરધારરે; શ્રી જિન૦ ૩

કાઠ-કુલંજર-કુમઠા-ચણીકખાવા-કચૂરોરે;
 મોથ ને કંટાસેલિયો, પોહોકર-મૂલ કપૂરોરે. શ્રી જિન૦ ૪
 હીંગલા અષ્ટક-ખાપચી, ખૂકી-હિંશુ ત્રેવીસોરે,
 બલવણુ-સંચલ સૂજતાં,^૧ સંભારો નિસદિસોરે. શ્રી જિન૦ ૫
 હરડાં-બેહડાં વખાણીયે, કાથો-પાન-સોપારીરે;
 અજ-અજમોદ-અજમો ભલો, ખેરવડિ નિરધારોરે. શ્રી જિન૦ ૬
 તજ ને તમાલ લવીંગસું, જેઠીમધ ગણો લેલારે;
 પાન વલી તુલસી તણાં, દુવિહારે લેજ્યો હેલારે. શ્રી જિન૦ ૭
 મૂલ જવાસના બાણીએ, વાવડિંગ કસેલોરે;
 પીપલીમૂલ જોઈ લીજ્યો, રાખજ્યો વ્રત-વેલોરે. શ્રી જિન૦ ૮
 આવલ ખેર ને ખેજડો, છાલી ધવાદિક બાણોરે;
 કુસુમ સુગંધ સુવાસિયો, વાસી પૂનિતસ્યો^૩ પાણીરે; શ્રી જિન૦ ૯
 એહવા લેદ અનેક છે, ખાદિમ નીતિ માંહેરે;
 જરૂ સ્વાદિમ કહ્યુ ભાખ્યમાં, ખાદીમમા ખીજે ઠામેરે. શ્રી જિન૦ ૧૦
 મધૂ ગોલ પ્રમુખ જે ગ્રંથમાં, સ્વાદિમ જાતિમાં ભાખ્યોરે;
 તે પણ તૃપ્તિને દારણુ, આવરણુએ નવિ રાખ્યોરે; શ્રી જિન ૧૧
 હવે અણાહાર તે વણુંવું, જે ચૌવિહારમાં સૂજેરે;
 લીંબ-પંચાંગ ગલો-કડું, જેહથી મતિ નવી મૂઝેરે; શ્રી જિન ૧૨
 રાખ ધમાસો ને રોહણી, સુખડ ત્રીફલાં વખાણોરે;
 કીરયાતો અતિવિષ એલીયો, રીંગણી પણ તિમ બાણોરે;
 શ્રી જિન૦ ૧૩

આછી આસંધ-ચીતરો, ગૂગલ હરડાં દાલોરે;
 બોણુ કહી અણહારમાં, વળી મણઠ નિહાલોરે. શ્રી જિન૦ ૧૪
 કણેરનાં મૂલ પુવાડીયા, બોલખીયો તે જાણોરે;
 હલદર સૂજે ચોવિહારમાં, વળી ઉપલેટ વખાણોરે. શ્રી જિન૦ ૧૫
 ચોપચીની વજ જાણીએ, બોરડી મૂલ કંથેરીરે;
 ગાય ગોમૂત્ર વખાણીયે, વલી કુંવાર અનેરીરે. શ્રી જિન૦ ૧૬
 કંઠરૂ વડકુડા લલા, તે અણહારમાં કહીએરે;
 એહવા લેદ અનેક છે, પ્રવચનથી સવી લહીએરે. શ્રી જિન૦ ૧૭
 વસ્તુ અનિષ્ટ ઇચ્છા વિના, તે સુખમાં ધરીએરે;
 ચાર આહારથી બહિરો, તે અણહાર કહીએરે. શ્રી જિન૦ ૧૮
 એહ જુગત શું જે લહી, મત પચ્ચખાણુ ન ખંડેરે.
 તેહશું ગુણુ-અનુરાગીણી, શિવ-લચ્છિ રતિ મંડેરે. શ્રી જિન૦ ૧૯
 શ્રી નયવિજય સુગુરૂતણા, લેઈ પસાય ઉદારરે;
 વાચક જસવિજય કહ્યો^૧, એહ વિશેષ વિચારરે. શ્રી જિન૦ ૨૦

૧ વાચક જસ સિજઝાય રચી, એ સેવક સુવિચારરે.

કોષક પ્રતોમા નીચેની એક વધુ ગાથા મળે છે.

“ તપગચ્છ-ગયણુ-દિવાકરૂ, શ્રી પરવ (પ્રભ) સરિરાજ્યેરે;
 એ સજઝાય રચ્યો લલો, ભવિયણુને હિત કાળેરે. ૨૧ ”

શ્રી સંયમ શ્રેણિ વિચાર સન્ધ્યાય

પ્રણમી શ્રી ગુરૂના ચરણામ્બુજ, સમરી સારદ માત,
સંયમ-શ્રેણી-વિચાર કહેશ્યુ, સુણુને તે અવદાત;^૧
ભાવ ગંભીર ઘણા જે શ્રુતમાં, તે સુણુતાં ભવિ પ્રાણી,
સદ્ગુણા અતુમોદન ગુણુથી, લહે મુગતિ પટરાણી. ૧

સર્વાકાશ પ્રદેશ થકી પણ, અનંત ગુણુ અવિભાગ^૨,
સર્વ જઘન્ય સયમ સ્થાનકમાં, દેખે શ્રી વીતરાગ;
બીભું ઠાણું^૩ અનંતે ભાગે, હોય પ્રથમથી વૃદ્ધ,
અંગુલ ક્ષેત્ર અસંખ્ય ભાગ-ગત, અંસ સમાંને સિદ્ધ. ૨

તેતા થાનક કંડક કહીએ, બીજે કંડકે ઠાણી,
પહિલે વૃદ્ધિ અસંખ્ય ભાગની, ચરણુ અંશની જાણી;
આગે કંડક માન અનંતે, ભાગે વૃદ્ધિ કહીજે,
વલતું બીભું ઠાણુ અસંખ્યે, ભાગે વૃદ્ધિ લહીજે. ૩

ભાગ અનંત વૃદ્ધિ કંડક જે,^૪ અંતરિ કંડક માન,
એમ અસંખ્ય ભાગે જે વાઘ્યા, તે કહે વરજ્ઞાન;
ચરમ અસંખ્ય ભાગ કંડકથી, અનંતે ભાગે વૃદ્ધિ,
કંડક માત્ર ગએ અસંપ્રયાતે, ભાગે વૃદ્ધિ ધંક લદ્ધ. ૪

વલતું મૂલ થકી જે સંજમ, ઠાણુ સર્વ તે ભાખો,
ઠાણુભાગ સંખ્યાતે વાઘ્યું, બીભું મન માંહિ રાખો;

ખીજી વૃદ્ધિ કહિ ઇમ કંઠક, માણુ ઠાણુચ્યું પુરો.
 ત્રીજી વૃદ્ધિ સંખ્યાત ભાગની, ધારો સંયમ ચૂરી, ૫
 થયાં થયાં તે થાનક અંતર, ચઉથી પંચમી છટ્ટી,
 કંઠક માણુઠાણુ થયે પૂરે, વુદ્ધિ જિણુવર કિઠી;
 છેહલે કંઠક પૂર્ણ થયે વલી, પંચ વૃદ્ધિનાં થાન,
 મૂલ થકી કહિએ નહિ ખીજું, પૂર્ણ થયાં ષટ્ સ્થાન. ૬
 ઉપરિ પણુ* ષટ્ સ્થાનક ઓછે,^૧ અસંખ્ય લોકાકાશ,
 અંસ પ્રમાણુ સમગ્ર^૨ તે કહીએ, સંયમ-શ્રેણી પ્રકાશ;
 એહમાંહી જે વરતે સંયત, વંદનીક તે હોઈ,
 ખીજો વંદનીક લજનાએ, ભાષ્ય કલ્પનું નેઈ. ૭

ઠાલ.

હવે ઠાણુ^૩ પરવણા, કહું સુણુજ્યો તુમ્હે શ્રોતા રે!
 પ્રથમ નિરંતર માર્ગણા, મત ભૂલો તુમ્હે જોતા રે;
 આગમ વચનમાં ચિર રહો-આંચલી ૧
 આદિ અસંખ્ય અંશ વૃદ્ધિથી, વૃદ્ધિ અનંત અંસ કેતાં રે;
 હેઠે થાનક ઇમ પૂછતાં, કહીએ કંઠક તેતા રે. આગમ ૦ ૨
 ઉત્તર ઉત્તર વુદ્ધિના, ધુરથી હેઠલાં ઠાણો રે;
 ઇમ નિરંતર માર્ગણાએ, કંઠક માત્ર તે જાણોરે. આગમ ૦ ૩.

* (કવિના સમયની પ્રતના હાસિયામા જણાવ્યું છે કે:)

અનંત ભાગ વૃદ્ધિ, અસંખ્યાત ભાગ વૃદ્ધિ, સંખ્યાત ભાગ
 વૃદ્ધિ, સંખ્યાત ગુણ વૃદ્ધિ, અસંખ્યાત ગુણ વૃદ્ધિ, અનંત ગુણ
 વૃદ્ધિ એ ષટ્ સ્થાનક.

૧ ઓઠે ૨ સમય, ૩ અહિઠાણુ

અંશ સંખ્યાતો^૧ ને વૃદ્ધિ છે, પહેલું થાનક તેહથીરે,
 સાગ અનંત વૃદ્ધિ કેતલાં, હેઠે થાનક કહો મુહથીરે. આગમ૦ ૪
 ઋકંડક વર્ગ તે ભાખીએ, ઉપરે કંડક એઠારે;
 એમ એકાન્તર માર્ગણા, આગલ પણ સુવિવેકારે. આગમ૦ ૫
 દ્વયંતરિતાદિક માર્ગણા, ઈમ નિજ બુદ્ધિ વિચારારે;
 પર્યાવસાનની માર્ગણા, પદ્મ સ્થાનક થયે ધારારે. આગમ૦ ૬
 એહ સંયમ-શ્રેણી પડિવળે, કોઈ ઉપર કોઈ હેઠારે;
 હેઠલથી ચઢે નેહ તે, નિશ્ચય શિવ-ગૃહ પેઠારે આગમ૦ ૭
 ભરત ભૂપતિ જિમ દેવલી, ધુરથી સંયમ ફરસીરે;
 ઉપરિ મધ્યમિ ને ચડિયો,^૨ નિયમા હેઠિઉતરસીરે. આગમ૦ ૮
 અંતર્મુદ્ધતની જાણવી, વુઢિ ને વલી હાણીરે;
 એહ પ્રરૂપણા ગુરૂ ઠહી, વૃદ્ધિ દુવારની જાણીરે. આગમ૦ ૯

હાલ.

મેં થુણિઓ રે પ્રભુ ! તું સુરપતિ થું થુણિઓ-એ દેશી.
 પાયો પાયો રે, લલે મેં જિન-શાસન પાયો. એ ટેક.

૧ અસંખ્યાતે. ૨ ચઢયો.

× પકાંતર માર્ગણાયાં કંડકવર્ગઃ કંડકં ચ દ્વયંતરમાર્ગ-
 નાયાં કંડકવર્ગ વર્ગઃ કંડકવર્ગઃ કંડકં ચ ત્ર્યંતર-માર્ગણાયાં
 કંચક વર્ગવર્ગવર્ગઃ કંડકવર્ગવર્ગઃ કંડકવર્ગઃ કંડકં ચ
 ચતુરંતરવર્ગણાયાં કંડકવર્ગવર્ગવર્ગવર્ગઃ કંડકવર્ગવર્ગવર્ગઃ
 કંડકવર્ગવર્ગઃ કંચકવર્ગઃ કંડકં ચ. આ પાઠ નોંધ શ્રી પ્રશોવિ-
 નયે ખુદ સ્વહસ્તે લખેલી મારી પાસેની એક પ્રતમાં છે. મો. દ. દે.

અદ્ય-બહુત્વ દુવારે સંયમ, -ત્રેણિ-વિચાર સુહાયો;
 શોવાસંખ ગુણા ઉત્ક્રમથી,^૧ થાનક ષદ્ર એહ ન્યાયોરે. x લલે૦ ૧
 ઉત્તર ઉત્તર થકી અનંત, અસંખ ગુણુહ વઢાયો;
 તે કંડક સંમિત ગુણુકારે, અધિક કંડક એક આયોરે. લલે૦ ૧
 જીવ પદ પ્રતિબદ્ધ માર્ગણા, તે પ્રકાર ન કહાયો;
 દૃષ્ટિવાદ છે વિચાર તેહનો, હવડાં નહિ સંપ્રદાયોરે. લલે૦ ૩
 મંદબુદ્ધિને સુક્ષ્મ વિચારે, ચિત્ત ન ચમકેા થાયો;
 ગીતારથ વચને રહેવું, સમકિત શુદ્ધ ઉપાયોરે. લલે૦ ૪
 વીતરાગ આણા સિંહાસન, પુણ્ય પ્રકૃતિનો પાયો;
 વાચક જશવિજયે એ અર્થહ, ધર્મ ધ્યાનમાં ધ્યાયોરે. લલે૦ ૫
 પાયો પાયોરે લલે મેં જિનશાસન પાયો

..

૧ ઉત્કૃષ્ટથી.

x અનંત ગુણુ વૃદ્ધિ થકી અસંખ્યાત ગુણુ વૃદ્ધિ ના થાનક અસંખ્યાત-ગુણા બળુવા ઇમિ ઊતરતાં ઊતરતાં બળવત અનંત ભાગ વૃદ્ધિ સ્પધી બળુવા. (આમ કવિના સમયની પ્રતના હાસિયામાં બળુાવેલ છે.)

શ્રી યતિધર્મ ખત્રીશી-સંજમ ખત્રીશી.

(દોહા)

ભાવ-યતિ તેહને કહો, જિહાં દશવિધ યતિધર્મ;
કપટ ક્રિયામાં માહાલતા, મહીયા ખાંધે કર્મ. ૧

લૌકિક લોકોત્તર ક્ષમા, દુવિધ કહી લગવંત;
તેહમાં લોકોત્તર ક્ષમા, પ્રથમ ધર્મ એ તંત. ૨

વચન ધર્મ નામે કથ્યો, તેહના પણ બિહું લેદ;
આગમ-વચણે જે ક્ષમા, પ્રથમ લેદ અપણેદ, ૩

ધર્મ ક્ષમા નિજ સહેજથી, ચંદન-ગંધ પ્રકાર;
નિરતિચારપણે જાણીએ, પ્રથમ સૂક્ષ્મ અતિચાર. ૪

ઉપકારે અપકારથી, લૌકિક વળી વિભાગ;
બહુ અતિચાર ભરી ક્ષમા, નહિ સંજમને લાગ. ૫

ખાર કષાય ક્ષય કરી, જે મુનિ-ધર્મ લહાય;
વચન ધર્મ નામે ક્ષમા, તે બહુ તિહાં કહાય. ૬

૧. સંતી ય મદવડ્જવ મુત્તી તવ સંજમે ય વોદ્ધવે ।
સન્ન સોય આર્કિચણં ચ વંશં ચ જદ્ધવાગો ॥

—ક્ષાન્તિ-ક્ષમા, માર્દવ-મૃદુતા-ક્રોધમળતા, આર્જવ-ઋણુતા સર-
લતા, મુક્તિ-લોકલત્યાગ, તપ, સંયમ, સત્ય, શૌચ-નિરતિચારતા, -
અકિંચનતા, અને બ્રહ્મચર્ય એ (દશ) યતિધર્મ છે—પ્રવચન સારોદ્ધાર
ગાથા. ૫૫૪.

- મદ્દેવ, અજ્ઞાન, સુત્તિ, તવ, પંચ લેહ ઈમ જાણુ;
તિહાં પણ ભાવ-નિયંત્રે, ચરમ લેહ પ્રમાણ. ૭
- ઈહ લોકાદિક કામના, વિણ આણસણ સુખ જોગ;
શુદ્ધ નિર્જરા ફલ કથ્યો, તપ શિવ સુખ સંજોગ. ૮
- આશ્રવ દ્વારને રૂંધીએ, ઇન્દ્રિય દંડ કષાય;
સત્તર લેહ સંજમ^૧ કથ્યો, એહજ મોક્ષ ઉપાય. ૯
- સત્ય સૂત્ર અવિરૂદ્ધ જે, વચન વિવેક વિશુદ્ધ;
આલોચણ જલ શુદ્ધતા, શૌચ ધર્મ અવિરૂદ્ધ. ૧૦
- ખગ ઉપાય મનમેં ધરો, ધર્મોપગરણ જેહ;
વરજીત ઉપધિ ન આદરે, ભાવ અકિંચન તેહ. ૧૧
- શીલ વિષય મનવૃત્તિ જે, ખંભ તેહ સુપવિત્ત;
હોય અનુત્તર દેવને, વિષય-ત્યાગનું ચિત્ત. ૧૨
- એહ દશ વિધ યતિ-ધર્મ જે, આરાધે નિત્યમેવ;
મૂલ ઉત્તર ગુણ જતનથી. કીજે તેહની સેવ. ૧૩
- અંતર-જતના વિણ કિસ્યો, વામ કિયાનો લાગ ?
કેવલ કંચુક પરિહરે, નિરવિષ ન હુવે નાગ. ૧૪
- દોષરહિત આહાર લિયે, મનમાં ગારવ રાખ;
તે કેવલ આજીવિકા, સૂચગડાંગની સાખ. ૧૫

૧ પંચાસવા-વિરમણં પંચિદિયનિગ્ગહો કસાયજમો.

વહત્તવરત વિરજ સત્તર સદા સજમો દોઈ-ગાથા ૫૫૫

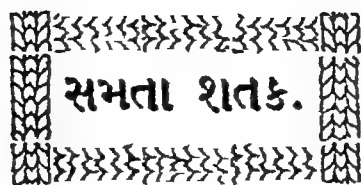
નામ ધરાવે ચરણનું, વગર ચરણ ગુણ ખાણ,	
પાપ-શ્રમણ તે જાણીયે, ઉત્તરાધ્યયન પ્રમાણ.x	૧૬
શુદ્ધ ક્રિયા ન કરી શકે, તો તું શુદ્ધ ભાખ;	
શુદ્ધ-પ્રરૂપક હુંએ કરી, જિન-શાસન-થિતિ રાખ.	૧૭
ઉસત્તો પણ કર્મ-રજ, ટાલે પાલે બોધ;	
ચરણ કરણ અનુમોદતાં, ગચ્છાચારે ^૧ શોધ.	૧૮
હીણો પણ જ્ઞાને અધિક, સુદર સુરચિ વિશાલ;	
અલ્પાગમ મુનિ નહિ લલો, બોલે! ઉપદેશમાલ.x	૧૯
જ્ઞાનવંત ને કેવલી, દ્રવ્યાદિક અહિનાણ;	
ખૂહત કલ્પ ભાષે વલી, સરખા ભાષ્યા જાણ.	૨૦
જ્ઞાનાદિક-ગુણ-મચ્છરી, કષ્ટ કરે તે ફેક;	
અંચિ-લેહ પણ તસ નહિ, બૂલે લોલા લોક.	૨૧
જેડયો હાર જવેહરી, જ્ઞાને જ્ઞાની તેમ;	
હીણાધિક જાણે ચતુર, મૂરખ જાણે કેમ?	૨૨
આદર કીધે તેહને, ઉન્મારગ થિર હોય;	
આદ્ય ક્રિયા મત રાચજો, પંચાશક અવલોચ.	૨૩
જેહથી મારગ પામીયો, તેહની સામો થાય;	
કુતમ્મિ ^૨ તે પાપીયો, નિશ્ચય નરકે જાય.	૨૪
સુંદર-પુદ્ધિપણે કચ્યો, સુદર શ્રવણ થાય;	
જ્ઞાનાદિક વચને કરી, મારગ ચાલ્યો જાય.	૨૫

x જુઓ તેતું ૧૭મું પાપશ્રમણીય અધ્યયન.

+ જુઓ તેની ગાથા ૪૧૨ થી ૪૧૫.

૧ જ્ઞાનાચારે ૨ પ્રત્યનીક.

- જ્ઞાનાદિક વચ્ચે રહ્યા^૧, સાધે જે શિવ પંથ;
આતમ-જ્ઞાને ઉજલો, તેહ ભાવ-નિર્ગથ. ૨૬
- નિંદક નિ^૨ચે નાટકી, બાહ્યરૂચિ મતિ-અંધ;
આતમ-જ્ઞાને^૨ જે રમે, તેહને તો નહિ બધ. ૨૭
- આતમ-સામે ધર્મ જે, તિહાં જનનું શું કામ ?
જન-મન-રંજન-ધર્મનું, મૂલ ન એક બદામ, ૨૮
- જગમાં જન છે બહુ રૂચિ^૩, રૂચિ નહિ કોએક;
નિજ હિત હોય તિમ કીજીયે, ગ્રહી પ્રતિજ્ઞા ટેક. ૨૯
- દુર રહીજે વિષયથી, કીજે શ્રુત અભ્યાસ;
સંગતિ કીજે સંતની, હુઈએ તેહના ઢાસ. ૩૦
- સમતાસેં લય લાઈયે, ધરી અધ્યાતમ રંગ,
નિંદા તજીયે પરતણી, ભજીયે સંજમ અંગ.^૪ ૩૧
- વાચક જસવિજયે કહી, એહ સુનિ-હિત વાત;
એહ ભાવ જે સુનિ^૫ ધરે, તે પામે શિવ સાથ.^૬ ૩૨

॥ દોહા ॥

સમતા-ગંગા-મગનતા, ઉદાસીનતા જાત;	
ચિદાનંદ જયવંત હો, કેવલ ભાનુ પ્રભાત.	૧
સકલ કલામેં સાર લય, રહો દુર સ્થિતિ એહ;	
અકલ ^૧ યોગમેંભી સકલ, લય દે બ્રહ્મ વિદેહ.	૨
ચિદાનંદ-વિધુકી કલા, અમૃત-ખીજ અનપાય ^૨ ;	
જાનિ કેવલ અનુભવિ, કિનહિ કહી ન જાય.	૩
તોભી આશ્રવ-તાપકે, ઉપશમ-કારણ-નિદાન;	
બરષતહું તાકે બચન, અમૃત-ખિંદુ અનુમાન	૪
ઉદાસીનતા પરિનયન, જ્ઞાન ધ્યાન રગરોલ;	
અષ્ટ અંગ મુનિયોગકો, એહી અમૃત નિચોલ.	૫
અનાસંગ મતિ વિષયમેં, રાગદ્વેષકો છેદ;	
સહજ ભાવમેં લીનતા, ઉદાસીનતા લેહ.	૬
તાકો કારણ અમમતા, તામેં મન વિશ્રામ;	
કરે સાધુ આનંદઘન, હોવત આતમરામ.	૭
મમતા ધિર-સુખ-શક્તિની, નિર્મમતા સુખમૂલ;	
મમતા શિવ-પ્રતિકૂલ હૈ, નિર્મમતા ^૩ અનુકૂલ.	૮
મમતા-વિષ-મૂર્છિત ભયે, અંતરંગ ^૪ ગુણ-વૃંદ;	
જાગે ભાવ-નિરાગતા, લગત અમૃતકે બુંદ;	૯

૧ સકલ ૨ નિપાય ૩ સમતા હૈ. ૪ અંગ અંગ.

- પરિણતિ-વિષય-વિરાગતા, ભવતરૂ-મૂલ-કુઠાર;
તા આગે કર્યું કરિ રહે ? , મમતા-વેલિ-પ્રચાર. ૧૦
- હાહા મોહકી વાસના, બુધકુ લી પ્રતિકૂલ;
યા કેવલ શ્રુત-અંધતા, અહંકારકો મૂલ. ૧૧
- મોહ-તિમિર મનમેં જગે, યાકે ઉદય અછેહ;
અંધકાર પરિણામ હે, શ્રુતકે નામેં તેહ. ૧૨
- કરે મૂઠ મતિ પુરૂષકુ. શ્રુતભી મઠ ભય રોષ;
જયું રોગીકે ખીર ધૂત, સન્નિપાતકો પોષ. ૧૩
- ટાલે દાહ તૃષા હરે, ગાલે મમતા-પંક;
લહરી ભાવ-વૈરાગકી, તાકું ભજે નિઃશંક. ૧૪
- રાગ-ભુજંગમ-વિષહરન, ધારો મંત્ર વિવેક;
ભવ-વન-મૂલ-ઉચ્છેદકું, વિલસે યાકી ટેક. ૧૫
- રવિ ફળે તીજે નયન, અંતર-ભાવ-પ્રકાશ;^૧
કરો ધંધ સખ પરિહરી, એક વિવેક-અભ્યાસ. ૧૬
- પ્રથમ પુષ્કરાવર્તકે, ધરત હરષ વિશાલ;
દ્વેષ હુતાશ બુઝાઈએ, ચિંતા-બાલ જ ટાલ. ૧૭
- કિનકે વશ ભવવાસના, હોવે વેશ્યા ધૂત ?
મુનિભી જિનકે વશ ભયે, હાવભાવ અવધૂત. ૧૮
- જબલો^૨ ભવકી વાસના, જાગે મોહ નિદાન;
તબલો^૩ રૂચે ન લોકકું; નિર્મમ^૪ ભાવ-પ્રધાન. ૧૯
- વિષમ^૫ તાપ ભવ-વાસના, ત્રિવિધ દોષકો જોર;
પ્રકટે યાકી પ્રબળતા, ક્વાથ કષાયેં ઘોર. ૨૦

૧ અંતર બોલિ પ્રકાશ ૨ જગલું, જયું દ્યું ૩ તબલું,
ત્યું દ્યું ૪ નિર્મલ ૫ વિષય.

- તાતેં દુષ્ટ કષાયકે, છેદે હિત નિજ ચિત્ત;
ધરો એહ શુભ ભાવના, સહજ ભાવમેં મિત્ત ।^૧ ૨૧
- સિદ્ધ ઔષધિ ઇક ક્ષમા. તાકો કરો પ્રયોગ;
જ્યુ મિટિ જાયે મોહધર, વિષમ ક્રોધ જ્વર રોગ. ૨૨
- ચેતનકું કોમલ લલિત, ચિદાનંદમય દેહ;
સૂક ભૂક જુરજાત હે,^૨ ક્રોધ લૂંકતે તેહ. ૨૩
- ક્ષમા-સાર-ચંદન-રસે, સીચો ચિત્ત પવિત્ત;
દયા-વેલ-મંડપ તલે, રહો લહો સુખ મિત્ત ! ૨૪
- યાકો ભાસે^૩ શમ વધુ, ક્ષમા સહજમેં જોર;
ક્રોધ ચોધ કયું કરી કરે, સો અપનો બલ સોર ? ૨૫
- દેત ખેદ-વર્જિત ક્ષમા, ખેદ-રહિત સુખરાજ;
ઇનમેં નહિ સંદેહ કછુ, કારન સરિખો કાજ. ૨૬
- પર્વત ગર્વ શિખરે ચડ્યો, ગુરૂકું ભી લમ્બુ રૂપ;
કહે તિહાં અચરજ કિશ્યો ? કથન જ્ઞાન-અનુરૂપ. ૨૭
- આઠ શિખર ગિરિરાજકે, ઠામેં વિમલાલોક;
તો પ્રકાશ સુખ કયું લહે ? વિષમ-માન-વશ લોક. ૨૮
- માન મહીધર છેદ તું, કર મૃદુતા-પવિ-ધાત;
જ્યું સુખ મારગ સરલતા, હોવે ચિત વિખ્યાત ૨૯
- મૃદુતા કોમલ કમલથેં. વજ-સાર અહંકાર;
છેદત હે ઇક પલકમેં, અચરિજ એહ અપાર, ૩૦
- વિકસિત માયા-વેલિ ધરિ, ભવ-અટવીકે ખીચ;
સોવત હે નિત મૂઢ નર, નયન જ્ઞાનકે મીચ. ૩૧

- કોમલતા બાહિર ધરત, કરત વક્ર ગતિ ચાર;
માયા સાપિણી જગ ડસે, ગ્રસે સકલ ગુણ સાર. ૩૨
- તાકે નિગ્રહ કરનહું, કરો જયું^૧ ચિત્ત વિચાર;
સમરો ઋણુતા બાંધુલી, પાઠસિદ્ધ નિરધાર; ૩૩
- લોભ-મહાતરૂ શિર ચઢી, બઢી જયું તૃણુ-વેલિ;
ખેદ-કુસુમ વિકસિત લઈ, ફલે દુઃખઋતુ મેલી. ૩૪
- આગર સળહી દોષકો, ગુન-ધનકો બડ ચાર;
વ્યગ્રન-વેલિકો કંદ હ, લોભ-પાસ ચિહ્ન ચાર. ૩૫
- લોભ-મેઘ ઉન્નત લયે, પાપ-પંક બહુ હોત;
ધર્મ-હંસ રતિ નહુ લહે, ચાહે ન જ્ઞાન ઉદ્યોત^૨ ૩૬
- કોઉ મ્હયંભુરમનકો, જે નર પાવે પાર;
સોભી લોભ-સમુદ્રકો, લહે ન મધ્ય પ્રચાર. ૩૭
- ચન-સતોષ અગસ્તિકું, તાકે શોષ-નિમિત્ત,
નિતુ સેવો જિનિ સો કિયો, નિજ જલ અંજલિ મિત્ત ! ૩૮
- યા લાલચમેં તું પ્રીરે, ચિતે તું ડમકોલ;
તા લાલચ મિટિ જાત ઘટ, પ્રકટે સુખ રંગરોલ. ૩૯
- ધન માનત ગિરિ-મૃત્તિકા, ફિરત મૂઢ હુધ્યાન;
અખય ખબનો જ્ઞાનકો, લખે ન સુખ-નિદાન. ૪૦
- હોત ન વિજય કષાયકો, બિન ઇન્દ્રિય વશ કીન;
તાતેં ઇન્દ્રિય વશ કરે, સાધુ સહજ ગુણુ-લીન. ૪૧
- આપ કાજ પર સુખ હરે, ધરે ન કોસું પ્રીતિ;
ઇન્દ્રિય હર્જન પરિ દહે, વહે ન ધર્મ ન નીતિ. ૪૨
- અથવા હર્જનથેં ખુરે^૩, ઇહ પરલવ દુઃખકાર
ઇન્દ્રિય; હર્જન દેતુ હે, ઇહલવ દુઃખ ઇકવાર. ૪૩

- નયન ફરસ જતુ તતુ લગે, દહે દ્રષ્ટિ-વિષ સાપ;
તિનમ્બલી પાપી વિષે, સુમરે કરે સંતાપ. ૪૪
- ધર્યાચારી વિષયમેં, ફિરતે ઇન્દ્રિય-ગ્રામ;
વશ કીજે પગમેં ધરી, યંત્ર જ્ઞાન પરિણામ. ૪૫
- ઉન્મારગગામી અળસ, ઇન્દ્રિય ચપલ તુરંગ;
ખેંચી નરક-અરણ્યમેં, લેઈ જાય નિજ સંગ. ૪૬
- જે નજીક હે શ્રમ રહિત, આપહીમેં સુખરાજ;
બાધત હૈ તાકું કરન, આપ અરથકે કાજ, ૪૭
- અંતરંગ રિપુ કટક ભટ, સેનાની બલવંત;
ઈન્દ્રિય ક્ષણમેં હરત હૈ, શ્રુત-બલ અતુલ અનંત. ૪૮
- અનિયત અંગલ કરણ હય, પદ પ્રવાહ રજપૂર;
આશા છાદક^૧ કરતુ હૈ, તત્વદ્રષ્ટિ-બલ ફૂર. ૪૯
- પંચબાણુ ઇન્દ્રિય કરી, કામ સુભટ જગ જીતિ;
સબકે શીર પદ દેતુ હે, ગણે ન કોચું ભીતિ. ૫૦
- વીર^૨ પંચ ઇન્દ્રિય લહો, કામ નૃપતિ બલવંત;
કરે ન સંજ્યા પૂરણી, સુભટ સેણીકો તંત. ૫૧
- હુઃખ સબહિ સુખ વિષયકો, કર્મ બ્યાધિ પ્રતિકાર;
તાકું મન્મથ સુખ કહે, ધૂર્ત જગત હુઃખકાર. ૫૨
- ઠગે કામકે સુખ ગિને, પાઇ વિષયકી ભીખ;
સહજ રાજ પાવત નહિ, લગી ન સદ્ગુરૂ-શીખ. ૫૩
- અપ્રમાદ પવિ-દંડથેં, કરી મોહ ચકચુર;
જ્ઞાની આતમ-પદ લહેં, ચિદાનંદ ભરપૂર. ૫૪

- જાકે રાજ વિચારમેં, અળલા એક પ્રધાન;
સો ચાહત હે જ્ઞાન જય, કૈસે કામ અયાન. ૫૫
- ઔર બ્રાંતિ મિટિ જાત હે, પ્રકટત જ્ઞાન-ઉદ્યોત;
જાનીકું લિ વિષય-ભ્રમ, દિશા મોહ સમ હોત. ૫૬
- દાખે આપ વિલાસ કરિ, જૂઠેકું લી સાચ;
ઈંદ્રજાલ પરેં કામિની, તાસું તું મત રાચ. ૫૭
- હસિત કુલ પદલવ અધર, કુચ ફલ કઠિન વિશાલ;
પ્રિયા દેખી મત રાચ તું, ચા વિષવેલિ રસાલ. ૫૮
- ચર્મ-મઢિત હે કામિની, લાજન મૂત પૂરીખ;
કામ-કીટ-આકુલ સદા, પરિહર સુનિ શુર શીખ. ૫૯
- વિષય તજે સો સખ તજે, પાતક દોષ વિતાન;
જલધિ તરત, નવિ કયું તરે, તટિની ગંગ સમાન ? ૬૦
- ચાટે નિજ લાલા મિલિત, શુષ્ક હાડ જયું શ્વાન;
તેસેં રાચે વિષયમેં, જડ નિજ રૂચિ અનુમાન. ૬૧
- ભૂષન બહુત બનાવતેં, ચંદન ચરચત દેહ;
વંચત આપહી આપકું, જડ ! ધરિ પુદ્ગલ-નેહ. ૬૨
- હૃદમનકે જય કિયે, ઈંદ્રિય જન-સુખ^૧ હોત;
તાતેં મન-જય કરનકું, કરો વિચાર-ઉદ્યોત. ૬૩
- વિષય-આમકી સીમમેં, ઇચ્છાચારી ચરંત;
જિન-આણા-અંકુશ ધરી,^૨ મન-ગજ વશ કરો સંત. ૬૪
- એક લાવ-મન પૌનકો, જૂઠ કહે અંથકાર;
ચાતેં પવનહિતેં અધિક, હોત ચિત્તકો ચાર. ૬૫
- જામેં રાચે તાહિમેં, વિરચે કરિ ચિત્ત ચાર;

- ઇષ્ટ અનિષ્ટ ન વિષયકો, યૂં નિશ્ચય નિરધાર. ૬૬
 કેવલ તામેં કર્મકો, રાગ-દ્વેષતેં બંધ;
 પરમેં નિજ અભિમાન ધરિ, કયા ફિરત? હો અંધ! ૬૭
 જેસે લલના લલિતમેં, ભાવ ધરતુ હે સાર;
 તેસે મૈત્રી પ્રમુખમેં, ચિત્ત ધરિ કરિ^૧ સુવિચાર. ૬૮
 બાહિર બહુરી^૨ કહા ફિરે?, આપહિમેં હિત દેખ^૩;
 મૃગ-તૃણા સમ વિષયકો, સુખ સખજાતિ ઉવેખ^૪. ૬૯
 પ્રિય અપ્રિય વ્યવહાર નિજ, રૂચિરસ સાચો નાહિ;
 અંગજ વદલ લુત લયો, ચૂકાદિક નહિ કાહિ. ૭૦
 હોવત સુખ નૃપ રંકકું, નોખત સુનત સમાન;
 ઇક ભોગે ઇક નાહિ સો, બઢ્યો ચિત્ત અભિમાન. ૭૧
 ભવકો સુખ સંકલ્પ ભવ, કૃત્રિમ જિસો કપૂર;
 રંજત હે જન મુગધકું, વર્જિત જ્ઞાન-અંકુર. ૭૨
 ગુન મમકાર ન વસ્તુકો, સો વાસના નિમિત્ત;
 માને સુતમેં સુત અધિક; દોરત હે હિત^૫ ચિત્ત. ૭૩
 મન-કૃત મમતા બૂઠ હે, નહિ વસ્તુ-પરજાય;
 નહિ તો વસ્તુ બિકાયથેં, કયું મમતા મિટિ જાય?. ૭૪
 જન જનકી રૂચિ લિન્ન હે, ભોજન ફૂર કપૂર;
 ભોગવંતકું જો^૬ રૂચે, કરલ કરે સો ફૂર ૭૫
 કરલ હસે^૭ નૃપ ભોગકું, હસે કરલકું ભૂપ;
 ઉદાસીનતા બિનું નહિ, દોનુંકું રતિ રૂપ. ૭૬
 પરમેં રાચે પર રૂચિ, નિજ રૂચિ નિજ શુણ્ણ માંહિ;
 ખેલે પ્રભુ આનંદઘન, ધરિ સમતા ગલે^૮ બાંહિ ૭૭

૧ કર ૨ બહુર ૩ દેખિ ૪ જાનિ ઉવેખિ ૫ તસ ૬ મમ ગલિ

- માયા-મય જગદો કહ્યો, જહાં સળહિ વિસ્તાર;
જ્ઞાનીકું હોવત કહાં, તહાં શોકકો ચાર ? ૭૮
- શોચત નહિ અનિત્યમતિ, હોવત માલ મલાન;
ભાંડેભી શોચત ભગે, ધરત નિત્ય અભિમાન. ૭૯
- કૂટ વાસના મઢિત^૧ હૈ, આશા-તાંતુ-વિતાન;
છેદે તાકું શુભમતિ, કર ધરિ બોધ-કૃપાન. ૮૦
- જનની મોહ-અંધારકી, માયા-રજની કૂર;
જ્ઞાન-ભાનુ-આલોકતે, તાકો કોને દૂર. ૮૧
- ઉદાસીનતા મગન હુઈ, અધ્યાતમ-રસ-કૃપ;
દેખે નહિ કછુ ઓર જળ,^૨ તળ દેખે નિર્જરૂપ. ૮૨
- આગે કરી નિઃસંગતા, સમતા સેવત જેહું^૩;
રમે પરમ આનંદ રસ, સત્ય-યોગમે^૪ તેહું. ૮૩
- દંભહી જનિત અસંગતા, ઇહ લવકે સુખ દેત;
દંભ રહિત નિઃસંગતા, કોન દૂર સુખ હેત^૫. ૮૪
- મત હો સંગ નિવૃત્તકું, પ્રેમ પરમ ગતિ પાર્થ;
તાકો સમતા-રગ પુનિ, કિનહી કહ્યો ન જાય. ૮૫
- તિસના વિદ્રુમ વદિત ઘન વિષય ધુમર બહુ જોર;
ભીમ ભયંકર ખેદ જલ, લવસાગર ચિહું^૬ ઓર. ૮૬
- ચાહે તાકો પાર તો, સજ કર સમતા નાઉ;
શીલ-અંગ દ્રઢ પાટીએ, સહસ અઠાર બનાઉ. ૮૭
- ^૭કૂઆ-થંભ શુભ યોગ પરિ, ખેઠે માલિમ જ્ઞાન;
અધ્યાતમ સઠ બલેં ચલે, સંયમ પવન પ્રમાણ. ૮૮

યોગી જખહુ^૧ તપ કરે, ખાઈ જુરે તરૂપાત;
ઉઠાસીનતા ખિનુ લસમ, હુતિમે^૨ સોલિ જાત. ૮૯

છુટે લવકે જાલથેં, જિનહિ તપ કરિ લોક;
સોલી મોહે કાહુકું, દેત જનમકો શોક. ૯૦

વિષય ઉપદ્રવ સખ મિટયો, હોવત સુખ સંતોષ;
તાતે વિષયાતીત હે, દેત શાંત રસ પોષ. ૯૧

ખિનુ લાલચ ખશ હોત હે, વસાર^૨ ખાત ચહ સાચ;
ચાતે કરે નિરીહકે, આગે સમ-રતિ નાચ. ૯૨

દે પરીમલ સમતા લતા, વચન અગોચર સાર;
નિત્ય વૈરિભી^૩ જિહાં વસે, લહતુ પ્રેમ મહકાર. ૯૩

સેના રાખસ મોહકી, જીપે સુખે પ્રબુદ્ધ;
અદ્ધ ખાનિ ઈક^૪ લેઇકે, સમતા અંતર શુદ્ધ. ૯૪

કવિ-મુખ-કલ્પિત અમૃતકે, રસમેં મુઝત કાંહિ ?
લજે એક સમતા સુધા, રતિ ધરિ શિવપદ માંહિ. ૯૫

યોગ ગ્રંથ જલનિધિ મથો, મન કરિ મેરૂ મથાન;
સમતા અમૃત પાઇકે, હો અનુભવ રસ જાન. ૯૬

ઉઠાસીન મતિ પુરૂષ જો, સમતા નિધિ શુભ વેષ;
છોરત તાકું કોઇકી ધું, આપ કર્મ અશેષ. ૯૭

શુદ્ધ યોગ શ્રદ્ધાન ધરિ, નિત્ય કરમકો ત્યાગ;
પ્રથમ કરે જો મૂઢ સો, ઉલચ બ્રહ્મ નિર્ભાગ. ૯૮

- ક્રિયા-મૂઠ જુઠી ક્રિયા, કરે ન થાપે જ્ઞાન;
 ક્રિયા-ભ્રષ્ટ એક જ્ઞાન મતિ, છેદે ક્રિયા અજ્ઞાન.^૧ ૯૯
- તે દોનુથે દૂરિ શિવ, જે નિજ બલ અનુસાર;
 યોગી રૂચિ મારગ ગહે, સો શિવ સાધનહાર. ૧૦૦
- નિવૃત્તિ લલનાકું સહજ, અચિરજકારી કોઉ ?
 જો નર યાકું રચત હે, યાકું દેખે સોઉ. ૧૦૧
- મન પારદ મૂર્છિત લયો, સમતા ઔષધિ આઈ;^૨
 સહજ વેધ રસ પરમ ગુન, સોવન-સિદ્ધિ કમાઈ. ૧૦૨
- બહુત ગ્રંથ નય દેખિકે, મહા પુરૂષ કૃત સાર;
 વિજયસિંહ સૂરિ કીઓ, સમતા શતકે ઉદાર.^૩ ૧૦૩
- ભાવત જાકું તત્વ મન, હો સમતા-રસ-લીન;
 જયું પ્રગટે તુજ સહજ સુખ, અનુભવ-ગમ્ય અહીન. ૧૦૪
- કવિ જશવિજય સુશિખ એ, આપ આપકું દેત;
 મામ્ય-શતકે ઉદાર કરી, હેમવિજય મુનિ હેત. ૧૦૫

સમાધિશતક.

(દૂહા)

- સમરી ભગવતી ભારતી, પ્રણુમી જિન જગ-ખંધુ;
કેવળ આતમ-ખોધકો, કરશું સરસ પ્રખંધ. ૧
- કેવલ આતમ-ખોધ હે, પરમારથ શિવ-પંથ;
તામેં જિનકું મગનતા, સોઈ ભાવ-નિર્ગથ. ૨
- ભોગ જ્ઞાન જ્યું બાલકો, બાહ્ય જ્ઞાનકી દોર;
તરૂણ ભોગ અનુભવ જિર્યો, મગન-ભાવ કછુ ઝોર. ૩
- આતમ-જ્ઞાને મગન જો, સો સખ પુફ્ફલ ખેલ;
ઈંદ્રજાલ કરિ લેખવે, મિલે ન તિહાં મન-મેલ. ૪
- જ્ઞાન બિના વ્યવહારકો, કહા બનાવત નાચ ?
રત્ન કહો કેઉ કાચકું, અંત કાચ સો કાચ. ૫
- રાચે સાચે ધ્યાનમેં યાચે વિષય ન કોઈ;
નાચે માચે મુગતિ-રસ, 'આતમ-જ્ઞાની' સોઈ. ૬
- બહિર અંતર પરમ એ, આતમ-પરિણુતિ તીન;
દેહાદિક આતમ-ભરમ, બહિરાતમ બહુ દીન. ૭
- ચિત્તદોષ આતમ-ભરમ, અંતર આતમ ખેલ;
અતિ નિર્મલ પરમાતમા, નાહિ કર્મકો લેલ. ૮

- નરદેહાદિક દેખકે, આતમ-જ્ઞાને હીન;
 ઇન્દ્રિય બલ બહિરાતમા, અહંકાર મન^૧ લીન. ૯
- અલખ નિરંજન અકલ ગતિ, વ્યાપી રહ્યો શરીર;
^૨ લખ સુજ્ઞાને આતમા, ખીર લીન જયું નીર. ૧૦
- અરિ મિત્રાદિક કલ્પના, દેહાતમ અભિમાન;
 નિજ પર તનુ સંબંધ મતિ, તાકો હોત નિદાન. ૧૧
- દેહાદિક આતમ-ભ્રમે^૩, કલ્પે નિજ પર ભાવ;
 આતમ-જ્ઞાની જગ લહે^૪, કેવલ શુદ્ધ સ્વભાવ. ૧૨
- સ્વ પર વિકલ્પે વાસના, હોત અવિદ્યારૂપ;
 તાતે^૫ બહુરી વિકલ્પમય^૬, ભરમ-જાલ અંધકૂપ. ૧૩
- પુત્રાદિકકી કલ્પના, દેહાતમ-ભ્રમ ભૂલ^૭;
 તાકું જડ સંપત્તિ કહે, હહા મોહ પ્રતિકૂલ. ૧૪
- યા ભ્રમ-મતિ અખ છાંડિ દો, દેખો અંતર-દષ્ટિ;
 મોહ-દષ્ટિ જો છોડિએ, પ્રગટે નિજ-ગુણ-સૃષ્ટિ. ૧૫
- રૂપાદિકકો દેખવો,^૮ કહન^૯ કહાવન કૂટ;
 ઇન્દ્રિય યોગાદિક બલે, એ સખ લૂટાલૂટ. ૧૬
- પરપદ આતમ દ્રવ્યકું, કહન સુનન કછુ નાંહિ;
 ચિદાનંદ-ધન ખેલહો, નિજપદ તો નિજ માંહિ. ૧૭
- ગ્રહણ અયોગ્ય ગ્રહે નહિ, ગ્રહો ન છોડે જોહ;
 જાણે સર્વ સ્વભાવતે,^{૧૦} સ્વપર-પ્રકાશક તેહ. ૧૮

૧ મતિ ૨ લખ લે (લખે) સો જ્ઞાનાતમા, ૩ લખે ૪ વિકલ્પ ૫ ભ્રમ ૬ મૂલ ૭ દેખવો ૮ કહઉ ૯ સ્વભાવને.

- પેકે ભ્રમ સીપમેં, જ્યું જડ કરે પ્રયાસ;
દેહાતમ-ભ્રમતેં લયો, ત્યું તુજ કૂટ અભ્યાસ. ૧૯
- મિટે રજત-ભ્રમ સીપમેં, જન-પ્રવૃતિ જિમ નાંહિ;
ન રમેં આતમ-ભ્રમ મિટે, ત્યું દેહાદિકમાંહિ. ૨૦
- ફિરે અખોધે કંઠગત, આમીકરકે ન્યાય;
જ્ઞાન-પ્રકાશે મુગતિ તુજ, સહજ સિદ્ધિ નિરૂપાય. ૨૧
- યા ખિન તૂં સૂતો, સદા, યોગે જાગે^૧ જોણુ;
રૂપ અતીન્દ્રિય તુજ તે^૨, કહી શકે કહો કોણુ? ૨૨
- દેખે ભાખે ઓર કરે, જ્ઞાની સળહિ અચંલ;
વ્યવહારે વ્યવહારરૂપું, નિશ્ચયમેં થિર થંભ. ૨૩
- જગ જાણે ઉન્મત્ત ઓ, ઓ જાણે જગ અંધ;
જ્ઞાનીકું જગમેં રહ્યો યું નહિ કોઈ સંખંધ. ૨૪
- યા પર છાંહિ જ્ઞાનકી, વ્યવહારે જ્યું કહાઈ;
નિર્વિકલ્પ તુજ રૂપમેં, દ્વિધા ભાવ ન સુહાઈ. ૨૫
- યું બહિરાતમ છાંડિકે, અંતર-આતમ હોઈ;
પરમાતમ મતિ^૩ ભાવિએ, જિહાં વિકલ્પ ન કોઈ. ૨૬
- સોમેં યા દ્રઢ વાસના, પરમાતમ પદ હેત;
ઈલિકા ભ્રમરી ધ્યાનગતિ, જિન-મતિ જિન પદ દેત. ૨૭
- ભારે ભય પદ સોઈ હે, જિહાં જડકો વિશ્વાસ;
જિનરૂં ઓ ડરતો ફિરે, સોઈ અભય પદ તાસ, ૨૮
- ઈન્દ્રિય-વૃત્તિ-નિરોધ કરી, જો ખિનુ ગલિત વિભાવ;
દેખે અંતર આતમા, સો પરમાતમ-ભાવ. ૨૯

- દેહાદિકતેં જિન્ન મેં, મોથેં ન્યારે તેહુ;
પરમાત્મ-પથ-દીપિકા, શુદ્ધ ભાવના એહુ. ૩૦
- ક્રિયા કષ્ટભી નહુ લહે, લેદ-જ્ઞાન-સુખવંત;
યાખિન ખહુવિધિ તપ કરે, તોલિ નહિ લવઅંત. ૩૧
- અભિનિવેશ પુદ્ગલ વિષય, જ્ઞાનીકું કહાં હોત ?
શુણ્ણકો ભી મદ મિટ ગયો, પ્રકટત સહજ ઉઘોત. ૩૨
- ધર્મ ક્ષમાદિક ભી મિટે, પ્રકટત ધર્મ-સન્યાસ;
તો કદિપત લવ-ભાવમેં, કયું નહિ હોત ઉદાસ ? ૩૩
- રજજી અવિદ્યા-જનિત અહિ, મિટે રજજીકે જ્ઞાન;
માતમજ્ઞાને ત્યું મિટે, ભાવ-અબોધ નિદાન. ૩૪
- ધર્મ અરૂપી દ્રવ્યકે, નહિ રૂપી પર હેત;
અપરમ ગુન રાચે નહીં, યું જ્ઞાની મતિ દેત. ૩૫
- નૈગમ નયકી કલ્પના, અપરમ-ભાવ વિશેષ;
પરમ-ભાવમેં મગનતા, અતિ વિશુદ્ધ નયરેખ. ૩૬
- રાગાદિક જામ પરિહરી, કરે સહજ શુણ્ણ-ખોજ;
ઘટમેં ભી પ્રગટે તદ્દા, ચિદાનંદકી મોજ. ૩૭
- રાગાદિક પરિણામ-યુત, મનહિ અનંત સંસાર;
તેહિજ રાગાદિક રહિત, જાને પરમ પદ સાર. ૩૮
- ભવ પ્રપંચ મન-જાલકી, ખાજી જૂઠી મૂલ;
ચાર પાંચ દિન ખુશ લગે, અંત ધૂલકી ધૂલ. ૩૯
- મોહ ખાશુરી^૧ જાલ મન, તામેં મૃગ મત હોઉ;
યામેં જે મુનિ નહિ પડે, તાકું અસુખ ન કોઉ. ૪૦

- જળ નિજ મન સન્મુખ હુએ, ચિતૈ^૧ ન પર ગુણ દોષ;
તળ બહુરાઈ લગાઈએ, જ્ઞાન ધ્યાન રસ યોષ. ૪૧
- અહંકાર પરમેં ધરત, ન લહે નિજ ગુણ ગંધ;
અહંજ્ઞાન નિજ ગુણ લગે, છૂટે પરહિ સંબંધ. ૪૨
- અર્થ ત્રિલિંગી પદ લહે, સો નહિ આતમરૂપ;
તો પદ કરી કયું પાઈએ? અનુભવ-ગમ્ય સ્વરૂપ. ૪૩
- [દિસિ દાખી નવિ ડગ ભરે, નય પ્રમાણુ પદ કોડિ;
સંગ ચલે શિવપુર લગે, અનુભવ આતમ જોડિ.] ૪૪
- આતમ-ગુણ અનુભવતભી, દેહાદિકતેં ભિન્ન;
બૂલે વિભ્રમ-વાસના, જોરેં ફિરે ન ખિન્ન. ૪૫
- દેખે સો ચેતન નહિ, ચેતન નાહિં દિખાય;
રોષ તોષ કિનસું કરે? આપહિ આપ બુઝાય. ૪૬
- ત્યાગ ગ્રહણ બાહિર કરે, મૂઢ કુશલ અંતરંગ;^૨
બાહિર અંતર સિદ્ધકું, નહિ ત્યાગ અરૂ સંગ. ૪૭
- આતમજ્ઞાને મન ધરે, વચન-કાય-રતિ છોડ;
તો પ્રકટે શુભ વાસના, ગુણ અનુભવકી જોડ. ૪૮
- યોગારંભીકું અસુખ અંતર, બાહિર સુખ;
સિદ્ધ-યોગકું સુખ હે અંતર, બાહિર દુઃખ. ૪૯
- સો કહીએ સો પૂછીએ, તામેં ધરિયે રંગ;
ચાતેં મિટે અબોધતા, બોધરૂપ હુઈ^૩ ચંગ. ૫૦
- નહિ કછુ ઇન્દ્રિય વિષયમેં, ચેતનકું હિતકાર;
તોભી જન તામેં રમેં, અંધો મોહ-અંધાર. ૫૧

- મૂઢાતમશું તે પ્રળવ, મોઢે છાંડિ શુદ્ધિ;
જાગત હે મમતા ભરે, પુદ્ગલમેં નિજ બુદ્ધિ. ૫૨
- તાકું યોધન-શ્રમ અફલ, જાકું નહિ શુભ યોગ;
આપ આપકું બૂઝવે, નિશ્ચય અનુભવ ભોગ^૧. ૫૩
- પરકો કિર્યો બુઝાવનો ? તૂં પર-અહણુ ન લાગ;
ચાહે જેમેં બુઝનો; સો નહિ તુઝ ગુણ ભાગ. ૫૪
- જળલોં પ્રાની નિજ મતેં, ગ્રહે વચન મન કાય;
તળલોં હિ સંસાર થિર, લેહ-જ્ઞાન મિટિ જાય. ૫૫
- સૂક્ષ્મ^૨ ઘન જીરન નવે, જયું કપરે ત્યું દેહ;
તાતેં બુધ માને નહિ, અપની પરિણુતિ તેહ. ૫૬
- [હાનિ વૃદ્ધિ ઉજવલ મલિન, જયું કપરે ત્યું દેહ;
તાતેં બુધ માનેં નહી, અપની પરિણુતિ તેહ.] ૫૭
- જૈસે નાશ ન આપકો, હોત વસ્રકો નાશ;
તેસે તનુકે નાશતેં, ચેતન અચલ અનાશ ૫૮
- જંગમ જગ થાવર પરે, જાકું ભાસે નિત્ત;
સો ચાખે સમતા-સુધા, અવર નહિ જડ-ચિત્ત. ૫૯
- મુગતિ દૂર તાકું નહિ, જાકું સ્થિર સંતોષ;
દૂર મુગતિ તાકું સદા, જાકૂ અવિરતિ-પોષ; ૬૦
- હોત વચન મન અપલતા, જનકે સંગ નિમિત્ત;
જન-સંગી હોવે નહિ, તાતેં મુનિ જગ-મિત્ત. ૬૧
- વાસ નગર વનકે વિષે, માને દુવિધ અબુદ્ધ,
આતમ-દર્શીકું વસતિ, કેવલ આતમ શુદ્ધ. ૬૨

આપ ભાવના દેહમેં, દેહાંતર ગતિ હેત;	
આપ-બુદ્ધિ જો આપમેં, સો 'વિદેહ' પદ દેત	૬૩
ભવિ શિવપદ દિધં આપકું, આપહિ સન્મુખ હોઇ;	
તાતેં ગુરૂ હે આતમા, અપનો ઓર ન કોઇ.	૬૪
સોવત હે નિજ ભાવમેં, જાગે તે વ્યવહાર;	
સુતો આતમ-ભાવમેં, સદા સ્વરૂપાધાર ^૧	૬૫
અંતર ચેતન દેખકે, બાહિર દેહ સ્વભાવ;	
તાકે ^૨ અંતર-જ્ઞાનતેં, હોઇ અચલ દ્રઢ ભાવ.	૬૬
ભાસે આતમજ્ઞાન ^૩ ધુરિ, જગ ઉન્મત્ત સમાન;	
આગે દ્રઢ અભ્યાસતેં, પશ્ચર તૃણ અનુમાન.	
ભિન્ન દેહતેં ભાવિયે, ત્યું આપહીમેં આપ;	
જ્યું સ્વપ્નહીમેં નહિ હુએ, દેહાતમ-ભ્રમ-તાપ.	૬૮
પુણ્ય પાપ વ્રત અવ્રત, મુગતિ દોઉકે ત્યાગ;	
અવ્રત પરે વ્રત ભી લજે, તાતેં ધરિ શિવ-રાગ.	૬૯
પરમ-ભાવ-પ્રાપ્તિ લગે, વ્રત ધાર અવ્રત છોડિ;	
પરમ-ભાવ-રતિ પાયકે, વ્રતભી ધનમેં જોડિ.	૭૦
દહન સમે જ્યું તૃણ દહે, ત્યું વ્રત અવ્રત છેદિ;	
ક્રિયા શક્તિ ધનમેં નહિ, યા ગતિ નિશ્ચય ભેદ.	૭૧
વ્રત ગુણ ધારત અવ્રતિ, વ્રતિ જ્ઞાન ગુન દોઈ;	
પરમાતમકે જ્ઞાનતેં, પરમ-આતમા હોઈ.	૭૨
લિંગ દેહ આશ્રિત રહે, ભ્રમકો કારણ દેહ;	
તાતેં ભવ છેદે નહિ, લિંગ-પક્ષ-રત જોઈ.	૭૩

જાતિ દેહ આશ્રિત રહે, ભવકો કારણ દેહ;
તાતેં ભવ છેદે નહિ, જાતિ-પક્ષ-રત જેહ. ૭૪

જાતિ લિંગકે પક્ષમેં જિનકું હૈ દ્રઢ-રાગ;
મોહ-જાલમેં સો પરેં, ન લહે શિવ-સુખ ભાગ. ૭૫

લિંગ દ્રવ્ય ગુન આદરે, નિશ્ચય મુખ^૧ વ્યવહાર;
બાહ્ય લિંગ હઠ નય મતિ, કરે મૂઢ અવિચાર. ૭૬

ભાવ લિંગ જાતેં લયે, સિદ્ધા પનરસ ભેદ;
તાતેં આતમકું નહિ, લિંગ ન જાતિ ન વેદ. ૭૭

પંચ દ્રષ્ટિ જ્યું અંધમેં, દ્રષ્ટિ-ભેદ નહુ દેત;
આતમ-દ્રષ્ટિ શરીરમેં, ત્યું ન ધરે ગુન હેત. ૭૮

સ્વપ્ન વિકલતાદિક દશા, ભ્રમ માને વ્યવહાર;
નિશ્ચય નયમેં દોષ-ક્ષય, વિના સદા ભ્રમચાર. ૭૯

છૂટે નહિ બહિરાતમા, જાગતભી પઠિ ગ્રંથ;
છૂટે ભવથેં અનુભવી, સુપન-વિકલ નિર્ગ્રંથ. ૮૦

પઠિ પાર કહાં પાવનો ?, મિટયો ન મનકો ચાર;
જ્યું કોલહુકે બેલકૂં, ઘરહી કોસ હજાર. ૮૧

જિહાં બુદ્ધિ ચિર પુરૂષકી, તિહાં રૂચિ તિહાં મન લીન;
આતમ-મતિ આતમ-રૂચિ, કાહુ કોન આધીન ? ૮૨

સેવત પરમ પરમાતમા, લહે ભવિક તંસ રૂપ;
બતિયાં સેવત જ્યોતિકું, હોવત જ્યોતિ-સરૂપ ૮૩

આપ આપમેં સ્થિત હુએ,^૨ તરૂથેં અગ્નિ-ઉદ્યોત;
સેવત આપહિ આપકું, ત્યું પરમાતમ હોત. ૮૪

૧ સુખ ૨ આપહિ આપ મથન કુર્ષ.

- ચાહિ પરમ પદ ભાવિયે, વચન અગોચર સાર;
સહજ જ્યોતિ તો પાઈયે, ફિર નહિ ભવ-અવતાર. ૮૫
- જ્ઞાનીકું દુઃખ કષ્ટ નહિ, સહજ સિદ્ધ નિર્વાણ;
સુખ પ્રકાશ અનુભવ ભજે, સખહિ ઠોર કલ્યાણ. ૮૬
- સુપન-દષ્ટિ સુખ-નાશતે, જ્યું દુઃખ ન લહે લોક;
જાગર દષ્ટ વિનષ્ટમે, ત્યું બુધકું નહિ શોક. ૮૭
- સુખ શાવિત દુઃખ પાયકે, ક્ષય પાવે જગજ્ઞાન
ન રહે સો બહુ તાપમે, કોમલ કૂલ સમાન. ૮૮
- દુઃખ-પરિતાપે નવિ ગલે, દુઃખ-ભાવિત મુનિ-જ્ઞાન;
વજ્ર ગલે નવિ દહનમે, કંચનકે અનુમાન, ૮૯
- તાતે દુઃખસું ભાવિયે, આપ શકિત અનુસાર;
તો દદતર હુઇ ઉદલસે, જ્ઞાન ચરણ આચાર^૧ ૯૦
- રનમે લરતે સુભટ જ્યું, ગિને ન બાન-પ્રહાર;
પ્રભુ-રંજનકે હેત ત્યું, જ્ઞાની અસુખ-પ્રચાર. ૯૧
- વ્યાપારી વ્યાપારમે, સુખ કરિ માને દુઃખ;
ક્રિયા-કષ્ટ સુખમે ગિને, ત્યું વંછિત મુનિ-મુખ્ય.^૨ ૯૨
- ક્રિયા યોગ અભ્યાસ હે, ફલ હે જ્ઞાન અબંધ;
દોનુંકું જ્ઞાની ભજે, એક-મતિ મતિ-અંધ^૩ ૯૩
- ઈચ્છા શાસ્ત્ર સમર્થતા, ત્રિવિધ યોગ હે સાર;
ઈચ્છા નિજ શક્તે કરી, વિકલ યોગ વ્યવહાર. ૯૪
- શાસ્ત્ર-યોગ શુન-ઠાણકો, પૂરન વિધિ આચાર;
પદ અતીત અનુભવ કહ્યો, યોગ તૃતીય વિચાર. ૯૫

રહે યથા બલ યોગમેં, ગ્રહે સકલ નય સાર;	
ભાવ-જૈનતા સો લહે, વહે ^૧ ન મિથ્યાચાર.	૯૬
મારગ-અનુસારી ક્રિયા, છેદે સો મતિહીન;	
કપટ-ક્રિયા-બલ જગ ઠગે, સોભી ભવજલ-મીન.	૯૭
નિજ નિજ મતમેં દારિ પરે, નયવાદી બહુ રંગ;	
ઉદાસીનતા પરિણમે, જ્ઞાનીકું સરવંગ.	૯૮
દોહ લરે તિહા ઇકિ પરે, દેખનમેં દુઃખ નાંહિ;	
ઉદાસીનતા સુખ-સદન, પર પ્રવૃત્તિ દુઃખ છાંહિ.	૯૯
ઉદાસીનતા સરલતા, સમતારસફલ ચાખ;	
પર-પેખનમેં ^૨ મત પરે, નિજ ગુણ નિજમેં રાખ.	૧૦૦
ઉદાસીનતા જ્ઞાન-ફલ, પર-પ્રવૃત્તિ હે મોહ;	
શુભ જાનો સો આદરો, ઉદ્ધિત ^૩ વિવેક-પ્રદોહ.	૧૦૧
દોષક શતકેં ઉદ્ધર્યું, તંત્ર સમાધિ વિચાર;	
ધરો એહ બુધ ! કંઠમેં, ભાવ-રતનકો હાર	૧૦૨
જ્ઞાન વિમાન ચારિત્ર પવિ, નંદન સહજ-સમાધિ;	
મુનિ સુરપતિ સમતા શયી, રંગે રમે અગાધિ.	૧૦૩
કવિ જશવિજયે એ રચ્યો, દોષક શતક-પ્રમાણ;	
એહ ભાવ જો મન ધરે, સો પાવે કલ્યાણ.	૧૦૪

ઈતિ શ્રી સમાધિતંત્ર દોષક સંપૂર્ણ :

૧ ચહે ૨ પરકથનીમેં ૩ ઉચિત.

[આ શતકમા ૪૪ અને ૫૭ નંબરનો કૌંસમાં એક એક દોહો મૂકેલ છે તે મુખ્ય જોડી પાર્શ્વનાથના ઉપાશ્રયના ભંડારની છ પત્રની પ્રત નં. ૯૭૭ માથી લીધેલ છે.

શ્રી યશોવિજયજી ઉપાધ્યાયજી કૃત

સમુદ્ર-વહાણ સંવાદ.

[સં. ૧૭૧૭માં ઘોઘા ખંદરમાં રચેલો]

દુહા

શ્રી નવખંડ અખંડ ગુણ, નમી પાસ ભગવન્ત;	
કરસ્યું કૌતક કારણે, વાહણ-સમુદ્ર વૃત્તાંત.	૧
એહમાં વાહણ સમુદ્રનાં, વાદ-વચન-વિસ્તાર,	
સાંભળતાં મન ઉલ્લસે, જિમ વસંત સહકાર.	૨
મોટા નાના સાભળો, મત કોઈ કરો શુમાન;	
ગર્વ કર્યો રચણાયરે, ટાળ્યો વાહણે નિદાન,	૩
વાદ હુએ કિમ એહને, માંહે માંહે અપાર;	
સાવધાન થઈ સાંભળો, તે સવિ ઠહું વિચાર.	૪

ઠાલ ૧.

જ્ઞાગતી;—થાહરાં મોહલાં ઉપર મેહ ઝરોખેં વીજળી રે કે વીજળી એ દેશી.

શ્રી નવખંડ જિનેશ્વર, કેસર કુસુમસ્યૂરે, કે કેસર કુસુમસ્યૂરે.

મંગલ કારણ પૂજિએ, પ્રણમી પ્રેમસ્યૂરે, કે પ્રણમી પ્રેમસ્યૂરે

પ્રભુ પાય લાગી માગી, શકુન વધામણુંરે કે શકુન૦
વ્યવહારિ શ્રી પાસના, લેતા ભામણુંરે કે લેતા૦ ૬

શ્રીફલ પ્રમુખે વધાવી, રચણાયર ઘણુંરે કે રચણાયર૦
વહાણુ હકારીને ચાલિયા, તે સવી આપણુંરે કે તે સવિ૦
પદ્મિનિ દિયે આસીસ, કહે 'વહિલા આવળેરે' કે વહિલા૦
હીર ચીર પટફલ, કયાણું લાવળેરે કે કયાણું૦ ૮

પવન વેગ હવે ચાલ્યાં, વહાણુ સમુદ્રમાંરે કે વહાણુ૦
સઢ તાણ્યા શ્રી કેરા, ડેરા તેગમાંરે કે ડેરા૦
તૂરહિ વાળે ગાળે, મણિ-રૂચિ વિજલીરે કે મણિ૦
માનુ કે અંબર ડંબર, મેઘ-ઘટા મલિરે કે મેઘ૦ ૭

કે પર્વત પંખાલા, કે પુર ચાલતારે કે પુર૦
ઉદ્ધિકુમાર વિમાન, કે જલમાંહિ માલતારે કે જલ૦
કે ગ્રહ-મંડલ ઉતર્યા, થોક નિલી સહૂરે કે થોક૦
ઈમ તે દેખી શકે, અંબરે સુર બહૂરે કે અંબરે૦ ૪૧

આટુએ જલ અવગાહતાં, ચાલ્યાં તે જલેરે કે ચાલ્યાં૦
સાહ્ય દિયે જિમ સજ્જન, તિમ બેહુ મિલેરે કે તિમ૦
કરતરંગ વિસ્તારી, સાયર તે મલિરે કે સાયર૦
બલ પ્રવાલ છલે હુગો, રોમાંચિત વલીરે કે રોમાં૦ ૫

ભર મધ્યે તે આંબ્યાં, જિહાં જલ ઉચ્છલેરે કે જિહાં૦
સાયર માંહિ ન માયે, ગર્વ તિણું બલેરે કે ગર્વ૦
ગાળે ભાળે નાચતો, અંગ તરંગચૂંરે કે અંગ૦
મતવાલો કરે ચાલો, નિજ મન રંગચૂંરે કે નિજ૦ ૬

ગર્વે જાણે સુઝ સમ, જગમાં કેા નહિરે કે જગમાં
 ગર્વે ચઢાવે પર્વત, જનને કરગ્રહીરે કે જનને
 ગર્વે નિજગુણ બોલે, ન સુણે પર-ગ્રહોરે કે ન સુણે
 રસ નવિ દિએ તે નારી, કુચ જિમ નિજ ગ્રહોરે કે કુચ ૭

એ અસમજસ દેખી, દષ્ટિ આકર્ષરે કે દષ્ટિ
 એક વાહણ ન રહી સકયું, બોલ્યું તે ખર્ષરે કે બોલ્યું
 સુખ નવિ રાખે ભાખે, સાચું વાગીઆરે કે સાચું
 રાજકાજ નિર્વાહે, તે નવિ હાજિયારે કે તે નવિ ૮

‘દરિયા ! તુમે છો ભરિયા, નવિ તરિયા કુણેરે ? કે નવિ
 તુમે કોઈથી નવી ડરિયા, પરવરિયા ગુણેરે કે પર
 તો પિણુ ગુણુ-મદ કરવો, તુમને નવી ઘટેરે કે તુમને
 પુઠાની વાત કહેસ્યે, ખટાઉ જે અટેરે કે ખટાઉ ૯

જે નિજ ગુણુ-સ્તુતિ સાલલિ, શિર નીચું ધરેરે કે શિર
 તસ ગુણુ જાયે ઉંચા, સુરવરને ધરેરે કે સુર
 જે નિજ ગુણુ સુખિ બોલે, ઉંચી કરી કંધારે કે ઉંચી
 તસ ગુણુ નીચા પેસે, બેસે તલે ધરારે કે બેસે તલે ૧૦

કુંડા.

એહ વચન સાયર સુણી, બોલે હલુઆ બોલ;
 ‘સી તુજને ચીંતા પડી ? , જાનું નિગુણુ નિટોલ. ૧

આપકાજ વિણુ જે કરે, સુખરી પરની તાતિ;
 પર અવગુણુ વ્યસને હુએ, તે દુખિયા દિનરાતિ.’ ૨

વાહણ કહે 'સાયર! સુણો, જે જગ ચતુર સુભતિ;
તે દાખે હિત-સીખડી, તે મત જાણે તાતિ. ૩

જે પણિ પરની દ્રાખ ખર, ચરતાં હાણિ ન કોય;
અસમંજસ દેખી કરી, તો પિણ મનિ દુઃખ હોય. ૪

ઠાળ ૨.

સૂરતી મહિનાની; યા ભમરગીતાની દેશી, અથવા વિજય કરી
ધરી આવિયા, ખંદિ કરે જયકાર-એ દેશી.

સિંધુ કહે 'હવે સિંધુર, ખંધુર નાદ વિનોદ,
ઘટતો રે ગર્વ કંઈ છું પાસું છું ચિત્તિ પ્રમોદ;
મોટાઈ રે માહરી, સારે જગત પ્રસિદ્ધ,
સિદ્ધ અમર વિદ્યાધર, મુજ ગુણ ગાઈ સમૃદ્ધિ. ૧

રજત સુવર્ણના આગર, મુજ છે અતરદ્રીપ,
દ્વીપ જિહાં બહુ ઔષધિ જિમ રજની મુખ દ્વીપ;
જિહાં દેખી નરનારી, સારી વિવિધ પ્રકાર,
જાણીએ જગ સર્વી જોઈઉં, કૌતુકનો નહિ પાર. ૨

તાજીરે મુજ વનરાજિ, જિહાં છે તાલ તમાલ,
જાતિફલ દલ કોમલ, લલિત લવિંગ રસાલ;
પૂગી શ્રીફલ એલા, લેલા નાગ પૂનાગ,
મેવા જેહવા જોઈયે, તેહવા મુજ મધ્ય લાગ. ૩

ચંપક કેતકી માલતિ, આલતિ પરિમલ વૃંદ,
બકુલ મુકુલ વલિ અલિકુલ, મુખર સખર મચકુંદ;

દમણો મરૂઓ મોગરો, પાડલ ને અરવિંદ,
કુંઠ જાતિ મુજ ઉપવને, દિગ્ધે જનને આનંદ. ૪

મુજ એક શરણે રાતા, રાતી વિક્રમ વેલિ,
દાખી રાખી તેહમાં, મેં સાચી^૧ મોહણ વેલિ;
જપ માલા જપકારણે, તસ ફલ મુનિવર લિંત,
વનિતા અધરની ઉપમા તે પુણ્યે લાભંત.^૨ ૫

નવગ્રહ જેણેરે બલે, બાંધ્યા ખાટને પાય,
લોકપાલ જસ કિંકર, જેણે જિત્યો સુરરાય;
કિઓરે ત્રિલોકી કંટક, રાવણ લાંકા-રાજ,
મુજ પસાયે તેણે કંચન, ગદમદ મંહિર સાજ. ૬

પક્ષ લક્ષ જખ તક્ષતો, પર્વત જિપરિ ધાઈ,
કોપાટોપ કરી^૩ ઘણો, વજ લેઈ સુરરાય;
તડકડિ પડિયા રે તે સવિ, એક ગ્રહે મુજ પક્ષ,
તખ મેનાક રહિઓ, તે સુખિઓ અક્ષતપક્ષ. ૭

જગ સચરાચર જસ તનુ, માયા પીલે ચીર,
તે લક્ષ્મીનારાયણ, ગોવર્દન-ધરધીર;
મુજમાંહે પોઢયા હેજે, સેજ કરી અહિરાજ,
હોડ કરે કુણ માહરી^૪, હું તિહુઆણ-સિરતાજ. ૮

વાહણ ! પાહણ પણિ મુજથી, ભારે તૂં કહેવાય,
હલુઓ પવન ઝકોલે, ડોલે ગડથલાં ખાય;
તો હલુઆ તુઝ બોલડા, હલુઓ છે તુજ પેટ,
મુજ મોટાઈ ન જાણે, તાણે નિજ મતિ નેટ. ૯

ગિર્યાના ગુણ જાણે, જે હૂંધ ગિર્યા લોક,
હલુઆને મનિ તેહના, ગુણ સવી લાગે ફેક;
વાંઝિ ન જાણેરે વેદના, જે હૂંધ પ્રસવતાં પુત્ર,
મૂઠ ન જાણે પરિશ્રમ, જે હૂંધ લાણુતાં સૂત્ર.’

૧૦

દુહા

સાયર જળ ઈમ કહિ રહ્યો, વાહણુ વહે તળ વાચ;

‘મા આગલિ મોસાલનૂં, એ સવિ વર્ણન સાચ.

૧

વાણીને જિમ અંથગતિ, સુર-થિતિ હરિને જિમ;

કાંઈ અજાણી મુજ નહી, તુઝ મોટાઈ તેમ.

૨

વિસ્તાઈ છું ગુણ અઘો, ઢાકું છું તુઝ દોષ;

તો એવડું શ્યું ફૂલવું ? રયો કરવો કંઠ-સોષ ?

૩

મેલો પિણુ મૃગ ચંદલે, જિમ કીજે સુપ્રકાશ;

તિમ અવગુણના ગુણ કરે, સજ્જનનો સહવાસ.

૪

ગુણ કરતાં અવગુણ કરે, તેતો હુજર્જન દૂર;

નાલિકેર-જલ મરણ દિયે, જો લેલિયે કપૂર.

૫

હિત કરતાં જાણે અહિત, તે છાંડીજે દૂર;

જિમ રવિ ઊગ્યો તમ હરે, ધૂક-નયન તમ-પૂર.

૬

ઢાળ ૩.

મરકલડાની-દેશી.

હલુઆ પિણુ અઘો તારજી,

સાયર ! સાંભલો,

ખહુ જનને પાર ઉતારજી

સાયર ! સાંભલો,

સ્યું કિને તુલ્ય મોટાઇજી ? સાયર !૦
 ને ખોલે લોગ લોગાઇજી. સાયર !૦

તુલ્યે નામ ધરાવો છો મોટાજી; સાયર !૦
 ૧૦ પણિ કામની વેલાંઇ ખોટાજી; સાયર !૦
 તુલ્યે કેવલ જાણ્યું વાધ્યાજી, સાયર !૦
 નાંવ જાણ્યું પરહિત સાધ્યાજી. સાયર !૦

તુ મોટાઈ મત રાચોજી, સાયર !૦
 ૧ હીરો નાનો પણિ હોઈ જાયોજી; સાયર !૦
 વાધે ઊકરડો ઘણુ માટોજી, સાયર !૦
 ૨ તિહાં જઈએ લેઈ લોટોજી. સાયર !૦

અંધારૂ મોટું નાસેજી, સાયર !૦
 ૩ જો નાન્હો દીપ પ્રકાશેજી; સાયર !૦
 આકાશ મોટો પિણુ કાલોજી, સાયર !૦
 ૪ નાન્હો ચંદ્ર કરે અનુઆલોજી. સાયર !૦

આંખિ મોટી અંધનેં ફિકીજી, સાયર !૦
 ૫ તિહાં તેજવંત તે નાન્હી કીકીજી; સાયર !૦
 ૬ નાની ચિત્રાવેલિ વિરાજેજી, સાયર !૦
 મોટો એરંડો નવિ છાજેજી. સાયર !૦

નાનો પંચજન્ય હરિ પૂજેજી, સાયર !૦
 તસ નાદે ત્રિભુવન ધ્રુજેજી; સાયર !૦
 નાન્હો સિંહ મહાગજ મારેજી, સાયર !૦
 નાનૂં વજ તે શૈલ વિહારેજી. સાયર !૦

નાન્હી ઔષધિ જો હોઈ પાસેજી,	સાયર !૦
તો ભૂત પ્રેત સવિ નાસેજી;	સાયર !૦
નાન્હે અક્ષરે ગ્રંથ લિખાએજી,	સાયર !૦
તેહનો અર્થ તે મોટો થાએજી.	સાયર !૦ ૭

મોટા નાન્હાનો સ્યો વહરોજી ?	સાયર !૦
ઈહાં સાર અસારનો વહરોજી;	સાયર !૦
તુઘે મોટાઈ નાંખી ઢાલીજી,	સાયર !૦
નિજ સુખે નિજ ગુણ રસ ઘોલીજી ^૧ .	સાયર !૦ ૮

તુમે રાવણનું બલ પોખ્યુંજી,	સાયર !૦
પિણ નીતિશાસ્ત્ર નવિ ગોખ્યુંજી;	સાયર !૦
ચોર-સંગી તુઘને જાણીજી,	સાયર !૦
રામચંદ્રે બાંધ્યા તાણીજી.	સાયર !૦ ૯

વન દ્વીપાદિકની સોહાજી,	સાયર !૦
એ ભૂમિના ગુણ-સંદોહાજી;	સાયર !૦
તે દેખી મદ મત વહિયોજી ^૨ ,	સાયર !૦
મદ છાંડિને છાના રહ્યોજી ^૩ .	સાયર !૦" ૧૦

ફૂંડા

એહ વચન શ્રવણે સુણી, પામ્યો સાયર ખેદ;	
કહે ' તુજચું હું બોલતાં, પામું છું નિર્વેદ.	૧
જેહથી લક્ષ્મી ઉપની, પરણી દેવ મોરાર;	
ક્ષીર સિંધુ તે જિહાં હૂંઓ, તે અક્ષ કુલ નિરધાર.	૨

૧ બોલીજી ૨ વહજોજી ૩ રહજોજી

તાહરું તો કુલ કાઠનું, જે પોતાં ઘુણ ખાય;
 તુજ મુજ વિચ જે અંતરો, તે મુખ કહ્યો ન જાય. ૩

વાહણ કહે ‘કુલ-ગર્વ’ ર્યો ? માહરું પણિ કુલ સાર;
 સુરતર જેહમાં ઉપનો, વંચિત ફલ-દાતાર. ૪

પશુ પંખી મૃગ પથિકને, જે છાયા મુખ દેત;
 તે તરવર અક્ષ કુલ-તિલા, પર ઉપગાર ફલંત. ૫

હું લક્ષ્મી દેઉ પુરૂષને, એ ગુણ મુજમાં સર્વ,
 મુજ તુજ વચિ વિવાદ છર્ષ, તિહાં કુલનો ર્યો ગર્વ ? ૬

ઢાળ ૪

વિધીઆની દેશી

કુલ-ગર્વ ન કીજેરે સર્વથા, હુઓ રૂઠે કુલિ અવતારરે;
 ગુણહીણો ને નર દેખિએ, તો કહિએ કુલ-અંગારરે. કુલ૦ ૧

ને નિજ ગુણે જગ ઉજવલ કરિઓ, તો કુલ-મહનું ર્યું કાજરે ?
 ને દોષે નિજ કાયા ભરી, તો કુલ-મદથી કુલ-લાજરે. કુલ૦ ૨

કચરાથી પંકજ ઉપનું, હુઓ કમલાનું કુલ-ગેહરે;
 કહો કુલ મોટું કે ગુણ વડા ? એ ભાંને મન-સંદેહરે. કુલ૦ ૩

સુરખને હઠ છે કુલ તણો, પંડિતને ગુણનો રંગરે;
 ક્ષિ-મણિ લેઈરાણા રાજવિ,શિર ધારે જિમ હરિગંગરે. ૧ કુલ૦ ૪

ખોટો કુલ-મદ મૂરખ કરે, પિણુ ગુણ વિણુ નિસવાદરે;
ખોટો સિંહ બનાવ્યો કુતરો, પિણુ કુણુ કરસ્યે સિંહનાદરે ?

કુલ૦ ૫

નામ ઠામ તેં કુલ નવિ પૂછિએ, જે જગમાંહિ સુગુણુ-ગરિઠરે;
રવિ ચંદ્ર પયોધર પ્રમુખના, કુલ કુણે જાણ્યા કુણુ દીઠરે. કુલ૦ ૬
શ્યો નિજ કુલ શ્યો પારકો ? ત્યજિ અવગુણુ કરિ ગુણુ મૂલરે;
છાંડિજે મલતતુ ઊપનો, શિર ધરિએ વનનું કૂલરે કુલ૦ ૭
ઇંમ જાણિને કુલ-મદ છડિએ, કીજે ગુણુનો અભ્યાસરે;
ગુણુથી જસ કીર્તિ પામિએ, લહિએ જગિ લીલ વિલાસરે. કુલ૦ ૮

દૂહા

વચન સુણી એ વાહાણનાં, ભાષે જલનિધિ ખોલ;
'હું રચણાયર જગતમાં, વાજે સુજ ગુણુ-ઢોલ. ૧
જગ-જનના દાલિદ્ર હરે, રચણુ તણી સુજ રાશિ;
હોડ કરે શી માહરી ? એ ગુણુ નહિ તુજ પાસ. ૨

ઢાળ ૫

ખંભાયતી ઢાલ, જગતગુર હીરજીરે-એ દેશી

વાહણુ કહે 'સાયર ! સુણો રે, તુમે રચણુ ધરો છો સાચારે;
પણુ એક હાથે આપતાં રે, બેસે છે મુખ ડાચારે. ૧

તુહાને દમીરે આક્રમીરે, રચણુ દિઓ અમે લોકનેરે-આંકણી.

ગજ ભાજે શુંડિ કરીરે, તવ તરૂચર ફલ વરસેરે;

તિમ દિઓ કૃપણુપરે દમ્યોરે, પિણુ દેતો નવિ હથેરે. તુહારે ૨

રસ દિએ પીલી શેલડીરે, અગર દહિએ દિએ વાસોરે;
કાલા ને ગાઠિ ભરિયારે, કૃપણ દમ્યા તિમ ખાસોરે.' તુલ્કને ૦ ૩
સિંધુ કહે 'લેતાં તુલ્કેરે, હૂં નવિ નીકું રચણેરે;
વાહણ કહે 'મદ મત ધરોરે, મનમાં એહવે વચણે રે. તુલ્કને. ૪
જેહ રચણ આણું અલ્લેરે, તે જગિ આવે લેખેરે;
જે તુજ માહિ પડિયા રહેરે, તેહનું ફલ કુણ દેખેરે? તુલ્કને. ૫
સાર-સંગ્રહી હૂંજ છૂરે, ઈમ જાણી મત હરખેરે;
સાર ન જાણે સંગ્રહી રે, નિજ મનમાં તૂં પરખેરે. તુલ્કને. ૬
લાકડ તૃણ ઊપરિ ધરેરે; રચણ તલે તૂં ઘાલેરે;
એ અજ્ઞાનપણું ઘણુંરે, કહો કુણને નવિ સાલેરે ? તુલ્કને ૦ ૭
તુજ કચરામાં જે પડ્યારે, નિજ ગુણ રચણ ગમાવેરે;
તે તુજથી અલગા થયારે, મૂલ સુઠામે પાવેરે. તુલ્કને ૦ ૮
ભૂપતિ શિર ઊપરિ ધરિયા રે, મુકુટ-જડયાં તે સોહરે;
કામિનિ કુચ વિચિતેહનારે, હારભુવન-મન મોહરે. તુલ્કને ૦ ૯
કાકર લેલા મણિ ધરેરે, એ તાહરી છે ખામીરે;
ગુણ કીરતિ ઠામે રહીરે, અદ્વયી રચણે પામી રે. તુલ્કને ૦' ૧૦

હુંહા.

સાયર કહે 'ચું મદ કરે?, પોત વિચારી જોઈ;
જે જગને આજીવિકા, તે સવિ મુજથી હોઈ. ૧
મુજ વેલા ઉપરિ તુલ્કે, ખેલો ખેલા જેમ;
જો મુજ નીર અખૂટ છે, તો સહુજનને હોમ.' ૨

ઢાલ ૬.

ઢાલ લોની, પ્રવહણુ તિહાંથી પુરીઉંરે-એ દેશી.

વાહણુ હવે વાણી વહેરે લો, 'સ્યું તુજ નાવે લાજરે ? કઠિન-મન.
જલ ધન તુજ ખુટે નહિરે લો, તે આવે કુણ કાજરે ? ૧

કઠિન-મન, ધનનો ગર્વ ન કીજીએરે લો ૦ આંકણી.

જે જાચિકને ધન છેતરે લો;

જે ચાચકને ધન છે નહિ રેલો, નવી દીધ કૃપણ લગારરે, કઠિન ૦
ભારણી તેહથી ભૂમિકારે લો, નવી તરૂંચર ગિરિભારરે. કઠિન ૦ ૨

ખારાં પાણી નિર્મલાંરે લો, વિષ-ફલ જિમ તુજ ભૂરિરે; કઠિન ૦
પણિ તરસ્યા પશુ પંખિયારે લો, તેહથી નાસે દૂરિરે. કઠિન ૦ ૩

મચ્છાદિ તુજમાં રહ્યારે લો, જ્યું વિષમાં વિષકીડરે; કઠિન ૦
પિણ હંસાદિક તુજ જલેરે લો, પામે બહોલી પીડરે. કઠિન ૦ ૪

મારગ જે તુજમાં થઈરે લો, ચાલે પુણ્ય પ્રભાવરે; કઠિન ૦
તિહાં એક કૃષિ અક્ષારડીરે લો, મરૂ મંડલીની વાવરે. કઠિન ૦ ૫

જે ખૂટે જલ માહરૂંરે લો, તે પાડે જન સોરરે; કઠિન ૦
બહુલે પણ જલ તુજ છતે લો, રતિ ન લહે ચિહું ચોરરે. કઠિન ૦ ૬

જે પર આશા પૂરવેરે લો, છતે સાડું દિયે દાનરે; કઠિન ૦
થોડું પિણ ધન તેહનૂંરે લો, જગમાં પુણ્ય નિદાનરે. કઠિન ૦ ૭

ખંડ ભલો ચંદન તણોરે લો, સ્યો લાકડનો ભારરે ? કઠિન ૦
સજ્જન સંગ ઘડી ભલિરે લો, સ્યો ભૂરખ અવતારરે ? કઠિન ૦ ૮

સાદ હુઓ તુમ ઘોઘરો લો, ગોખ્યો એક નકારરે; કઠિન ૦
જે જાણોજસ પામિએરે લો, તે સીખો દાન-વિચારરે. કઠિન ૦ ૯

દુહા.

- સિંધુ કહે 'સુણિ વાહણ ! તું, હું જગિ તીરથ સાર,
ગંગાદિક મુજમાં મલે, તીરથ નદી^૧ હબર. ૧
- તીરથ જાણી અતિ વડું, મુજને પૂજે લોક;
ગંગા-સાગર-સંગમે, મલે તે જનના થોક.' ૨
- વાહણ કહે 'તીરથપણું; તુજ સુખિ કહું ન જાય;
ગંગાદિક તુજમાં ભલે, તાસ મધુર રસ જાય. ૩
- ગંગાદિક આવી મિલે, તુજને રંગ રસાલ;
જાય નામ પિણુ તેહનું, તુજ ખારે તતકાલ. ૪
- હજ્જનની સંગતિ થકી, સજ્જન-નામ પલાય;
કસ્તુરી કચરે ભરી, કચરારૂપ કહાય. ૫
- ટાલે દાહ તૃષા હરે, મલ ગાલે જે સોધ;
ત્રિહુ અર્થે તીરથ કહું, તે તુજમાં નહિ કોઈ. ૬
- તારે તે તીરથ ઇચ્છો, અર્થ ઘટે મુજ માંહિ;
જંગમ તીરથ સાધુ પિણુ, તરે ગ્રહી મુજ ખાંહ. ૭
- પૂજે જન જે તુજ પ્રતિ, તે નવિ તીરથ હેત;
ગરજે કહીયે ખર પિતા, એ જાણો સંકેત.' ૮

ઢાળ ૭.

દશરથ નરવર રાજાઓ-એ દેશી.

સિંધુ કહે 'સુણિ વાહણ ! તું, હું જગ-જન-હિતકારરે;
મુજ જલ લેઈ ઘનઘટા, વરસે છે જલધારરે;

જલધાર વરસે તેણિ સઘલી, હોઈ નવ-પદલવ મહી;
 સર કૂપ વાવિ ભરાઈ ચિહું દિશિ, નીઝરણુ ચાલે વહી;
 મુદ્દ-મુદ્દિત લોકા ગલિત-શોકા, કેકિ કેકારવ કરે;
 જલધાન સંપતિ હોઈ બહુલી, કાજ જગજનના સરે. ૧

મુજ જલ-જીવિત ધન-જલે, તુજ ઉત્પતિ તિમ જાણિરે;
 એ સંબંધે તુજ પ્રતિ, તારૂં છું હિત આણીરે;
 આણિ એ હિત અવિનીત! તુજને, તારીએ છીએ એ વિધિ;
 સંબંધ થોડો પિણુ ન ભૂલે, જેહ ગિરૂઆ ગુણુનિધિ;
 તુજ બાલ-ચાપલ સહુ હું છું, જે વચણ કહુઆ ભણે;
 છોડ કુછોડ હોઈ તો પિણુ, તાત અવગુણુ નવિ ગણે. ૨

વાહણ કહે “ સુણિ સાચર ! તુજ, જલ લિએ બલવંતોરે;
 હરિ નિર્દેશ લહી કરી, જોરે ધન ગર્જતોરે;
 ગર્જત બલિયા જલહરે, તુજ તેહ મનમા નવિ ડરે;
 ‘મેં મેહને જલ દાન દીધું,’ ઇચ્છુ તૂં સ્થુ ઉચ્ચરે ?
 જિમ કૃપણુનું ધન હરત નરપતિ, તેહ મનમાં ચિંતવે;
 ‘મેં પુણ્ય ભવમાંહિ કીધું,’ તિમ અઘટતૂં તૂં લવે. ૩

જો છે તાહરેરે સાચલી, જલ-ધરસ્થુ બહુ પ્રીતિરે;
 તો તે ઉન્નત દેખતાં, સ્થૂં પામે તૂં ભીતિરે ?
 તૂં ભીતિ પામે યદા ગાજે, મેહ ચમકે વીજલી;
 અંખરાડંબર કરે વાદલ, મલે ચિહું પખ આફલી;
 તું તદા કંપે વીચિ ખંપે, નાસિએ જાણે હવે;
 ‘રખે એ જલ સર્વ માહરૂં લિએ’ ઇચ્છુ મનિ ચિંતવે. ૪

તુજ જલ જે ધન સંગ્રહે, તે હુએ અમીઅ સમાનરે;
 તે સઘલો ગુણુ તેહનો, તિહાં તુજ કિસ્યો ગુમાનરે?
 તિહાં માન ર્યો તુજ ઠામનો, ગુણુ બહુ પરિજગિ દેખિએ;
 તૃણુ ગાય ભક્ષે દુધ આપે, ન તે તૃણુ-ગુણુ લેખિએ;
 સ્વાતિ-જલ હોઈ પડિઉં ક્ષણિ-મુખે, ગરલ મોતી સીપમાં;
 ઈમ ક્ષાર તુજ જલ કરી મીઠો, મેહ વરસે દ્વીપમા ૫
 જીવન તે જલ જાણિએ, જે વરસે જલધારરે;
 તાહરું તો જલ જિહાં પડે, તિહા હોઈ ઊખર ખારરે;
 તિહાં હોઈ ખારો જિહાં તુજ જલ, વિગાડે રેલી મહી;
 દાઘે દવે પણિ પદલવે, નવિ પદલવે તે તુજ દહી;
 તું ધાન તૃણનાં મૂલ છેદે, લૂણુ સઘલે પાથરે;
 તુજ જાતિ વિણુ કુણુ જીવ પામે, સુખ તેણું સાથરે. ૬
 એરંડો અને સુરતર, તરૂંઅર કહિઈ દોઈરે;
 ચિંતામણિ ને કાંકરો, એ બે પત્થર હોઈરે;
 એ દોઈ પત્થર પણિ વિલખ્યાણુ, -પાણું નિજ નિજ ગુણુ તાણું;
 વલિ અઠ્ઠ સુરહી દૂધ, એકજ વરણુ પણિ અંતર ઘણું;
 ઈમ નીર-જીવન તેહ ધનનું, તાહરું વિષરૂપ એ;
 તૂં એક શખ્દે રખે ભૂલે, જૂઓ આપ-સ્વરૂપ એ. ૭
 હું ધન-જલથકી ઊપનો, વાધ્યો છું તસ વૃષ્ટિરે;
 જનમ લગે તસ ગુણુ ગ્રહું, નવિ દીઠો તું દષ્ટિરે;
 દષ્ટિ ન દીઠો તૂં અહો, ઉપકાર ર્યો તિહાં તુજ તણો ?
 નિજ જાતિ ધનને તુમે જાણો, એહ અમ્હ અચરીજ ઘણો;
 જો નીરગુણો ગુણુવંત દેખી, કહે એ અમ્હ જાત એ;
 તો જગતમાં જે જન ભલેરા, તેહ સવિ તુજ તાત એ. ૮

જલમાંહિ નિજ ગુણ થકી, તરિયે છે અહો નિતરે;
હું તારૂં છું એહને, ઇમ તૂં મ ધરે ચિતરે;
ઇમ ચિત્ત મ ધરે શકટ હેઠિ, શ્વાન જિમ મનમાં ધરે;
તો ગર્વ કરવો તુજ ઘટે જો, પાહણુ તુજ જલમાં તરે;
સંબંધ ગુણનો એક સાચો, કાજ તે વિણ નવિ સરે;
ગુણ ધરે જે મદ મૃષા ન કરે, સુજસ તોહનો વિસ્તરે.” ૬

દુહા.

- સિંધુ કહે ‘સુજ ગુણ ઘણા, સ્યૂં તૂં જાણે ? પોત !
સુજ નંદન જગિ અંદલો, સઘલે કરે ઉઘોત. ૧
- સુરપતિ નરપતિ જેહનો, નવિ પામે દીદાર;
તે પશુપતિ શિર ઊપરે, સુજ સુત છે અલંકાર. ૨
- જેહને દેખી ઊગતો, પ્રણમે રાણા રાય;
તે સુતની ઋધિ દેખતાં, મુનિ મન હરખ ન માય. ૩
- સુજ નંદન વરસે યદા, કિરણ અમી-રસ-પૂર;
તવ દાઘો પિણુ પાલવે, મનમથ તરૂં-અંકુર. ૪
- કુંકમવરણી દ્વતિકા, સુજ સુતની નવ કંતિ;
મન શૃંગાર જગાવતી, માનની માન હરત. ૫
- માનું મનમથ રાયનો, કલસ રાજ અલિષેક;
લછન નીલ કમલ કલિત, સુજ સુત સોહિ એક. ૬
- સુજ સુત-મંડલ સાથ તૂં,^૧ સરવર રતિ આનંદ;
જિહાં મનમથ મજ્જન કરઈ, ઊઠે તારા વૃંદ.^૨ ૭

ઢાળ ૮.

- ત્રિગડે પ્રભુ સોહમરે-અથવા ચિત્રોડી રાજની દેશી.
 હવે વાહણ વિલાસીરે, કહે વદન વિકાસીરે;
 ‘ સુત-રૂઢિથી હાસી સાચર ! તુજ તણીરે. ૧
- તુજ સુત ઉવ સંગીરે, તૂં પાતક-રંગીરે;
 નિજ ગોત્રજ અંગી તૂં અંગીકરેરે. ૨
- નવિ લોકથી લાજેરે, અભિમાને લાજેરે;
 વલી પાપ કરીને ગાજેરે, પાપીઓરે. ૩
- ઇમ હૃદય વિમાસીરે, સુત તુજથી નાસીરે;
 હુઓ અંબર-વાસી, સુરનર-વંદીઓરે. ૪
- દિજરાજ તે કહિએરે, અતિ નિર્મલ લહિયેરે;
 ગુણ ઉજલ મહિએ, લોકે ચંદલોરે, ૫
- મલમૂત્ર સમેટેરે, અપવિત્ર તું ભેટે રે;
 તેણિ કારણે બેટે, દૂરે પરિહર્યો રે. ૬
- વિરહાનલ સળગેરે, સુત રહે અલગેરે;
 તું ચંદ્રને વળગે, કિરણે ઉચ્છલીરે. ૭
- તે પખ અંધારે રે, કરવત્ત વિદારેરે;
 ઇમ ધારે તે દિજપતિ નિજ પાવનપણું રે. ૮
- શશિસ્ત્રું તુજ રંગોરે, ઇમ છે એકાંગો રે;
 નવિ સોહિ અલંગો, સજ્જનની પરે રે. ૯

તુજમાં નવિ ખૂતોરે, તો સવિ ગુણુ-જૂતો રે;
તુજ પૂતો વિગુતો, નવિ કોઈ અવગુણુ રે. ૧૦

તો પિણુ તુજવાલીરે, કુલ-રેખા કાલીરે;
નિજ ગુણુ જલ ગાલી, ટાલિ નવિ શકેરે. ૧૧

ખલ સંગે જાણીરે, સજ્જન-ગુણુ-હાણી રે;
હોય મલીન ઘન-પાણી, યમુનામાં ભદ્યુ રે. ૧૨

કુલ-અવગુણુ-દોષીરે, નિજ કાયા શોષીરે;
તુજ નંદન ચોખી, તપસ્યા આદરે રે. ૧૩

હહા.

ઈમ તુજથી વિપરીત જે, તુજથી લાજે જેહ;
તે સુત-ફલિથી મદ કિસ્યો ?, તેહસ્યું કિસ્યો સનેહ ? ૧

સગા સણાજા જાતિનો, ગુણુ નાવે પરકાજ;
એક સગો ભૂખે મરે, એક તણિ ઘરિ રાજ. ૨

અત્રિ નયનથી ઉપનો, તુજથી જે પણિ અંદ;
તે એઈ ખાપને બેટકે, તુજને કિસ્યો આનંદ ? ૩

નિજ ગુણુ હોય તો ગાજીએ, પરગુણુ સવિ અકયત્થ;
જિમ વિદ્યા પુસ્તક રહી, જિમ વલિ ધન પર-હત્થ. ૪

ખીજું તુજ નંદન-કલા, નિતિ નિતિ ઘટતી જાઈ;
રાતે કેવલ તગતગે, દિવસે અગોચર થાઈ. ૫

મોટી જશ કીર્તિ કલા, પર ઉપગાર વિશેષ;
અખય અખંડિત સર્વદા, મુજ વિલસે સવિ દેસ. ૬

ઢાળ ૯

ઈડર આંખા આંખલીરે એ-દેશી.

સાયર કહે “ સુણિ વાહણ ! તું રે, ન કહે મુજ ગુણ સાર;
કાઠે પૂરા દુધમારે, કહતો દોષ વિચાર;

સખલ એ મન માન્યાની વાત,
તૂં ન કરે મુજ ગુણ ખ્યાત, મુજ મોટા છે અવદાત. સખલ૦ ૧

જે દિન કૂપ સરોવરે, સૂકે નદિય નિવાણ;
ભર ઉનાલે તે દિનેરે, વાઘે મુજ ઊધાણ. સખલ૦ ૨

પ્રખલ પ્રતાપે રવિ તણેરે, નવિ સૂકે મુજ નીર;
મેરૂ અગનિથી નવિ ગલેરે, જો પિણ હેમ શરિર. સખલ૦ ૩

હું સંતોષ કરી રહુંરે, અવિચલ ને થિરથાલ;
ઠામ રહિત ભમતા રહોરે, વાહણ ! તુલ્કો અતિ લોભ. સખલ૦ ૪

ક્ષમાવંત ગંભીર છુંરે, નવિ લોપું મર્યાદ;
તૂં મુજ ગુણ જાણે નહિરે, સ્યો તુજ સ્થૂં મુજ વાદ ? ” સખલ૦ ૫

વાહણ કહે “ સુણિ સાચરૂ રે ! નવિ સૂકે તૂં ધામ;
ઉનાલે જલ અતિ ધરેરે, પિણ નવિ આવે કામ સખલ૦ ૬

શોષ ન પામું કોઈથીરે, એ મદ મ ધરે એક;
ચલુય કર્યો ઘટ-સુત મુનિરે, તિહાં ન રહી તુજ ટેક. સખલ૦ ૭

એક એક પાં અતિ ઘણારે, જગમાં છે બલવંત;
મુજ સમ જગમાં કો નહિરે, ઈમ કોઈ મ ધરો તાંત. સખલ૦ ૮

સહસ્ર નદી ધન કોડિથીરે, તુજ નવી પેટ ભરાઈ;
 તું નિત્ય ભૂખ્યો એહવોરે, કિમ સતોષી થાઈ ? સખલ૦ ૯
 શસિ સૂરજ ધન પરિ અઘેરે, ભમિએ પર-ઉપકાર;
 ભાગે અંગે તું રહિઓરે, હસવું કાંઈ ? ગમાર ! સખલ૦ ૧૦
 પરહિત-હોતે ઉઘમીરે, સરજ્યા સનજન સાર;
 હનર્જન દુખીયા આલસુરે, ફેકટ ફૂલણુહાર. સખલ૦ ૧૧
 નિઃકારણુ નિતિ ઉચ્છલેરે, વલગે વાઉલ જેમ;
 હૃદયમાંહિ ઘણું પરજલેરે, દામાવંત તું કેમ ? સખલ૦ ૧૨
 સાચું તૂ ગંભીર છે રે, નવિ લોપે મર્યાદ;
 પિણુ તિહા કારણુ છે જીઓરે, સ્થૂં ફૂલે નિસવાદ ? સખલ૦ ૧૩
 વિકટ ચપેટા ચિહ્નુ દિશિરે, વેલંધર દિએ તુજ;
 મર્યાદા લોપે નહિરે, તેહથી એ તુજ ગુજ. સખલ૦ ૧૪
 પર અવગુણુ નિજગુણુ-કથારે, છાંડો વિકથા રૂપ;
 જાણુંછું સઘલું અઘેરે, સાચર ! તુજ સ્વરૂપ. ” સખલ૦ ૧૫

દુહા.

કહે મકરાકર “ મ કરિ તું, પ્રવહણુ ! સુજસ્યું હોડિ;
 મેં તું શરણે રાખિઓ, તો પામી ધન કોડિ. ૧
 આસંગો નવિ કીજિએ, જેહની કીજે આસ;
 નરપતિ માન્યો પિણુ રહે, આપ મુલાજે દાસ. ૨
 શરણે રાખ્યો અંદને, જિમ મૃગ હુઓ કલંક;
 તિમ તું સુજને પિણુ હુઓ, કહતો દોષ નિઃશંક. ૩

સુંદર નાણી સંગ્રહો, હુઓ તે નિગુણ નિશ્ચુક;
 ઊથાપે નિજ આશરો, એ તુજ મોટી ચૂક.”

૪

ઢાળ ૧૦.

ઢાળ કડખાની.

વાહણ કહે “શરણુ જગિ ધર્મ વિણ કેા નહિ,
 તૂં શરણુ સિંધુ ! મુજ કેણિ ભાંતિ ?
 શરણુ આઁવ્યા તણી શરમ તે નિરવહે,
 જેહ જાયા હુએ સુજસ રાતિ.

વાહણુ ૧

કાલ વિકરાલ કરવાલ ઊલાળતો,
 કૂંક મુકે પ્રખલ વ્યાલ સિરખી;
 જૂઠં અતિ હુઠં જન સુખ સરમોહતા,
 યમ મહિષ સાંભરે જેહ નિરખી.

વાહણુ ૨

ચોર કરિ સોર મલખારિયા ધારિયા,
 ભારિયા ક્રોધ આવે હકાર્યા;
 ભૂત અવધૂત યમદૂત જિમ ભયકરા,
 અંજના-પુત નૂતન વઠાર્યા.

વાહણુ ૩

હાથિ હથિયાર શિર ટોપ આરોપિયા,
 અંગિ સન્નાહ ભુજ વીર વલયાં;
 ઝલકતે નૂર ઠલપૂર, ખિહું તળ મહ્યાં,
 વીર રસ જલધિ ઊધાંણુ વલિયાં.

વાહણુ ૪

નીલ સિત પીત અતિશ્યામ પાટલ દ્વન્ન,
વસન ભૂષણ તરુણ કિરણ છાજે;
માનું બહુ રૂપ રણ-લગ્નિષ્ઠ હૃદય સ્થલે,
કંચુઆ પંચ-વરણી વિરાજે.

વાહણ ૦ ૫

ભૂર રણતૂર પૂરે ગયણે ગડગડે,
આથડે કટકની સુલટ-કોડી;
નાવસ્યુ નાવ રણભાવ ભર મેળવી,
કેલવી ઘાઉ દિએ મૂછ મોડી.

વાહણ ૦ ૬

નિશિતશિર ધાર જલધાર વરસે ઘણું,
સંચરે ગગનિ બક-ધવલ નેન;
ગાજ સાજે સમર-ઢોલ વાજે સખલ,
વીજ જિમ કુંત ચમકે સતેજ.

વાહણ ૦ ૭

કૂર-રસશૂર ગજ કુંભ સિંહૂર સમ,
રૂધિરનાં પૂર અવિહૂર ચાલે;
સૂર ચૂરધ સમર ભૂમિ સૂરણ પરિ,
સીસ કાયર ધરા હેઠિ ઘાલે

વાહણ ૦ ૮

ભંડ પ્રહ્લંડ શત-ખંડ જે કરી સકે,
ઊછલે તેહવા નાલિ-ગોળા;
વરસતા અગન રણ-મગન રોસે ભર્યા;
માનું એ ચમતણા ન ન-હોલા.

વાહણ ૦ ૯

ચોર ભૂંકે મહા ક્રોધ મૂંકે વલી,
વાહણ ઊપરિ ભરી અગનિ હોડા;
કોક બાણે વઢે સુલટ. રણ-રસિ ચઢે,
ખિરદ ગાયે તિહાં બંદિ લોકા.

વાહણ ૦ ૧૦

ઉસરી ચોર જલિ સોર બહુ પાથરધ,
સાથરધ અગનિ તિહાં સખલ લાગે;
ખાલતો ખાળતો ટાળતો દર્પ તુજ,
તેહ તૂં દેખતો કિમ ન જાગે ?

વાહણ ૦ ૧૧

શેષ પિણુ સલસલે મેદિની ચલચલે,
ખલભલે શલ તે સમર-રંગે;
લડથડે ભીડ ઈક એક આગઈ પડે,^૧
સુભટ સન્નાહ માએ ન અંગે.

વાહણ ૦ ૧૨

ઘોર રણજોર ચિહુ ઓર ભટ ફેરવે,
દેવ પિણુ દેખતાં જેહ ચમકે;
ખાણુ બહુ ધૂમથી તિમિર પસરે સખલ,
કૌતુકી અમરના ડમર ડમકે.

વાહણ ૦ ૧૩

એહવે રણુ શરણુ તૂં કિસ્યું મુજ કરે ?
ખલપરિ^૨ હુષ્ટ દેખઈ તમાસા;
એક તિહાં ધર્મ છે શરણુ માહરે વડું,
સુજસ દિએ તે કરે સફલ આશા. ”

વાહણ ૦ ૧૪

હુહા.

સાયર કહે “ તૂ ભોગવે, ઘણા પાપનો ભોગ;
એહ મુજ નિંદા કરી, સ્યો અધિકો ફલ ભોગ ?
વીંધ્યો ખીલે લોહને, તૂં નિજ કૃષ^૩ મઝારિ;
ખાંધ્યો છે દઢ દોરસ્યૂં, નિજ વશ નહિ લગાર.

૧

૨

- કુખર ભરિયે તુજ ઉદર, ઘાલિ ધૂલિ પાષાણુ;
વાય ભયો ભયકે ઘણું, તું જગિ ખરો અજાણુ. ” ૩
- વાહણુ કહે “સાયર ! તુલો, વડા જડાશય જગિ;
દેખો છો ગિરિ પ્રજલતો, નવિ નિજ પગવિચ્છ અગિ. ૪
- મેરૂ મંથાણુ તું મથ્યો, રામશરેં વલિ કદ્દ;
છાછાલી પાતાલ ઘટ, પવને કીધો અદ્ધ ૫
- પામે મૂછાં તે કુખે, મુખે મુકે છે શીણુ;
મન્નિપાતિઓ ધુરધુરે, લોટે કચરે લીણુ
- લોગવતો ઇમ પાપ ફલ, નવિ જાણુ નિજ હાનિ;
દોષ ગ્રહે તું પર તણા, તે નવિ આવે માનિ. ” ૭

હાલ ૧૧.

ઈણુ પુરિ કંબલ કાષ ન લેસી-એ દેશી.

- સાયર કહે “તું બહુ અપરાધિ, વાહણુ ! જીલ તુજ અધિકી વાધી;
ખોલે મર્મ અનેક અક્ષારાં, હાંકૂ છિંદ્ર અદ્ધે તુજ સારા. ૧
- જો હવઈ ન રહિસ નિંદા કરતો; મર્મ ઉઘાડિમિ માહરા ફિરતો;
પોત તરંગ ધુમરમાં ઘોળી, તો હું નાંખીશ તુજને ઢોળી. ૨
- તુજવિષ્ણુ મુજ નવિ હોશ્યે હાણી, તુજ સરિખા બહુ મેલિસિ આણી;
જો અખૂટ છે નૃપ ભંડાર, તો ચાકરનો નહીં કો પાર. ૩
- જીણુ અગનિ-તાપે હુએ ગાહું, જેહ સ્વભાવે જલ છે ટાહું;
તિમ તુજ મર્મ વચને હું કોખ્યો, ક્ષમાવંત ધુરિ જે આરોખ્યો. ૪

મોટાસ્યું હઠવાદ નીવાયો, નીતિ ઋતુમાર્ગ તેં વિસાયો;
 મુજ કોપિ તું રહિએ ન સકઈ, પડે એક લહરીનેં ધક્કઈ. ૫

કોડિ તરંગ શિખર પરિ વાધે, જઈઅ કીરઈ તે અંખર આધે;
 એક તરંગ સખલ નલ ભાજે, કાજ ઘણા તું સ્યૂં ઇમ લાજે ? ૬

પવન ઝંકોલે દિએ જલ ભમરી, માનું મદ-મદિરાની ધુમરી;
 તેહમાં શૈલ-શિખર પણિ તૂટે, હરિ શય્યા કૃષિ-ખંધ વિછૂટે. ૭

નક ચક્ર પાડીન અતુચ; ઊછળતા આછોટઈ પુચ;
 જઈલાગે અંખર જલ કણિયા, છમકે ગહગણ તાતા મણિયા. ૮

એહવે મુજ કોપે તુજ સર્વ, ગલસ્યે જે મનમાં છે ગર્વ;
 જે બોલે અસમંજસ ભાષા, તે ફલસે સઘલી શત શાખા.” ૯

કુહા.

વાહણ કહે ‘મત રાખજે, સાયર ! પાછું જોર;
 આલે તે કરિસ્યું વૃથા, ફૂલી કરે ખડોર. ૧

વચન ગુમાને તુજ ભરિયાં, સાચ નકા તિહાં ભાખ;
 કેતાં કાલાં કાઢિએ, જિમતાં તહિ ને માખ. ૨

ઢાલ ૧૨.

રઈવતના ગિર પોપટા-એ દેશી.

સાયર ! સ્યૂં તું ઉછલે ? , સ્યૂં ફૂલે છે ફેક ?
 ગરવ-વચન હું નવી ખમું, હેસ્યું ઉત્તર રોક. સાયર ! ૧

- વાત-પ્રસંગે મેં કહ્યા, ઉત્તર તુજ સાર;
મમં ન લેધા તાહરા, કરિ હૃદય વિચાર. સાયર ! ૨
- નિજ હિત બાણી યોલિએ, નવિ શાસ્ત્રવિરુદ્ધ;
રૂસો પરિ વલિ વિષ લગે, પણિ કહીયે શુદ્ધ. સાયર ! ૩
- છિદ્ર અદ્ધારાં સંવરે, તૂં કિહારે ? ગમાર !
છિદ્ર એક જો તનુ લઈ, તો કરેરે હનર. સાયર૦ ૪
- શોકની પરિ નીત અમ્હ તણા, તાકે તૂં છિદ્ર;
પણિ રખવાળો ધર્મ છે, તે ન કરે નિદ્ર. સાયર૦ ૫
- બોલે શરણાગત પ્રતિ, જે નીર મઝાર;
કઠિન વચન મુખિ ઉચ્ચરે, તે તુજ આચાર. સાયર૦ ૬
- પણિ મુજ રક્ષક ધર્મમાં, નહિ તુજ બલ લાગ;
જેહથી મુજ ખૂડે નહીં, આવનમો ભાગ. સાયર૦ ૭
- મનમાં સ્થૂં મૂંઝી રહ્યો, સ્થૂં માને શંક;
અદ્ધ જાતાં તુજ એકલો, ઊગરસ્યે તો પંક. સાયર૦ ૮
- તું ઘર-ભંગ સમર્થ છે, કરવા અસમરત્ય,
શ્રમ કરવો ગુણ-પાત્રનો, બાણે ગુરૂ હત્ય. સાયર૦ ૯
- હંસ વિના સરવર વૃથા, અલિવિણુ જિમ પદ્મ,
જિમ રસાળ કોકિલ વિના, દીપક વિણુ સદ્મ. સાયર૦ ૧૦
- મલયાચલ અંદન વિના, ધન વિણુ જિમ દ્રંગ;
સોહે નહિ તિમ અદ્ધ વિના, તુજ વૈભવ રંગ. સાયર૦ ૧૧
- કરહ પિઠિ જલ વરસવૂં; તૂંઝને હિતવાણિ;
સૂરખ જો લાજે નહિ, બાણિ નિજહાણિ. સાયર૦ ૧૨

ગગન પાત ભયથી સૂએ, કરી ઉંચા પાય;
 ટીંટોડી જિમ તુજ તથા, કદિપત મદ થાય. સાયર૦ ૧૩

ઉંહો સ્યું થાએ વૃથા ? મોટાઈ જેહ,
 તેતો બેહું મિલી હોઈ, બિહું પકળ સનેહ. સાયર૦ ૧૪

દુહા.

રાજા રાજિ પ્રજા સુખી, પ્રજા રાજ નૃપ રૂપ;
 નિજ કરિ છત્ર ચમર ધરે, તો નવિ સોહે બૂપ. ૧

મદ ઝરતે ગજ ગાજતે, સોહે વિંધ્ય નિવેસ;
 વિંધ્યાગલ વિણ હાથિઆ, સુખ ન લહે પરદેશ. ૨

અગંજેય વન તે હુધ, સિંહ કરે જિહાં વાસ;
 વનને કુંજ છાયા વિના, ન લહે સિંહ વિલાસ. ૩

હંસ વિના સોહે નહિં, માનસસર જલપુર;
 માનસ સરવર હસલા, સુખ ન લહે મહમૂર; ૪

ઇમ સાયર ! તુજ અક્ષ મિલી, મોટાઈ બિહું પકળ;
 બે તૂં ચૂકઈ મદ-વહો, તો તુજ સમ સુજ લકળ. ૫

હંસ સિંહ કરિવર કરે, જિહાં બઈ તિહાં લીલ;
 સર્વ ઠામિ તિમ સુખ લહે, જે છે સાધુ સુસીલ. ૬

સાયર કહે “ તૂં સુજ વિના, ભરી ન શકે ડગ્ગ;
 સુજ પ્રસાદિ વિલસે ઘણૂ, હું દિઉં છું તુજ મગ્ગ. ૭

સુજ સાહમૂં બોલે વલી, બે તૂં છાંડી લાજ;
 તો સ્વામીદ્રોહા તણી, શીખ હોસ્યે તુજ આજ. ૮

વાહણ કહે “સાયર ! સુણો, સ્વામિ તે સંસાર;
 ગિરૂઓ ગુણ બાણી કરે, જે સેવકની સાર. ૯

ભાર વહે જન ભાગ્યનો, ખીલે સ્વામી મૂઠ;
જિમ ખરવર ચંદન તણો, એ તું બાણે ગૂઢ.

૧૦

ઢાળ ૧૩.

ભોલિડારે હંસારે-એ દેશી.

એહવે વયણેરે હવે કૈપેઇ ચડચો, સાયર પામ્યોરે ક્ષોભ;
પવન ઝકોલેરે જલ ભર ઊછલી, લાગે અંખર મોલ. એહવે૦ ૧
ભમરી દેતાંરે પવન ફિરી ફિરીરે, વાલે અંગ તરંગ;
અંખર વેદીરે લેદી આવતા, ભાળે તે ગિરિ-શૃંગ. એહવે૦ ૨
ભૂત ભયંકર સાયર જખ હુઓ, વીજ હુઇ તવ હાસ;
ગુહિરો ગાજરે ગગને ઘર કરે, ડમ ડમ ડમડૂ વિલાસ એહવે૦ ૩
જલનઇ જોરઇરે અંખર ઊછલઇ, મચ્છ પુચ્છ કરી વંક;
વાહણુ લોકનઇરે જો દેખો હુઇ, ધૂમકેતુ શત શંક. એહવે૦ ૪
રોષ અગનિનોરે ધૂમ જલધિ તણો, પસયો ઘોર અંધાર;
ભયભર ત્રાસેરે મશક પરિંતદા, વાહણુના લોક હનર. એહવે૦ ૫
ગગનિ ચઢાવીરે વેગિ તરંગને, તલે ઘાલિજે રે પોત;
ત્રટત્રટ ત્રુટઇરે બંધન દોરનાં, જન લખ જોતા રે જોત. એહવે૦ ૬
નાંગર ત્રોડીરે દૂરિ નાંખીએ, કૂલ તણા જિમ ખીટ;
ગગનિ ઉલાલીરે હરિઇ પાંજરી, મોડિ મંડપ મીટિ. એહવે૦ ૭
છુટે આડારે બંધન થંભનાં, કૂટઇ બહુ ધ્વજદંડ,
સૂક વાહણુ પણિ છોતા પરિહુઇ, કુઆ-થંભ શતખંડ એહવે૦ ૮

સખલ શિલા વચિ ભાગાં પાટીયાં, ઊછલતે જલ ગોટ;
આશ્રિત દુખથીરે વાહણ તણો હુઓ, માનુ હૃદયનો ફેટ. એ ૬
તે ઉત્પત્તિરે પ્રલય પરિ હુવે, લોક હુઆ ભયભ્રાંત;
ઠાયર રોવેરે ધીર તે ધૃતિ ધરી, પરમેશ્વર સમરંત એહવે ૧૦.

દુહા.

ઇમ સાયર કોપે હુઓ, દેખી વાહણ વિલકખ;
વિચિ આવી વાણી વહે, ઉઠધિકુમર તાલકખ. ૧

‘વાહણ! ન કીજે સર્વંથા, મોટા સાથે ઝૂઝ;
ને કીધું તો ફલ લહ્યું, મૂકને કાઈ અખૂઝ. ૨

તુજમાં કાંઈ ન ઉગયો, વહિ નાઈસે જલવેલ;
હજી લગિ હિત આહિ તો, કરે સાગરચું મેલ. ૩

ઠાલ ૧૪.

સમરિઓ સાદ દિર્ઘ એ દેવ, અથવા કિસકે મેલે કિસકે પૂત, અથવા
સમયાં સાજ કરે જખ્યરાજ. એ-દેશી.

ઝાંકટ વિકટ ટલઈ સખ ફૂર, ફિરિ સજ થઈ વાજઈ તુજ તૂર;
સાયર ને મિલે

તો પૂજે તુજ વંછિત આસ, લોક કરેસવિ લીલ-વિલાસ.

સાયર ને મિલે. ૧.

તુજ નમતાં ટલસ્યે તસ ક્રોધ, ગિર્યા તેજગિ સરલ સુબોધ; સાં
વહિઈ સાહિબ આણુ અલાંગ, આસ કરીજઈ નવિ આસંગ. સાં ૨.

ગજ ગાળે અંગણ મલપાંત, હેષધ તેજ હય હરખાંત; સાં
 સાહિબ સુનજરિ ભર ભંડાર, તસ કુનજરિ જન થાઈ ખવાર. સાં ૩
 જે પરમેસરે મોટા કીધ, જેહની ભાગ્યરતી સુપ્રસિદ્ધ; સાં
 તે સાહિબની કીજે સેવ, હોડિ તણી નવી કીજે દેવ. સાં ૪
 ધનમદ જે દોશુંદુક દેવ, રંક કરધ તેહને તતખેવ; સાં
 કરધ રંકને રાજા પ્રાય, સાહિબ ગતિ નવિ જાણી જાય. સાં ૫
 જેહ ઊપજે ઉત્તમ વંશ, લોકપાલનારે લેઈ અંશ; સાં
 તે સાહિબ જગિ સેવા લાગ, નવી કીજે તેહસ્યું અભુરાગ. સાં ૬
 હિતકારી કહું છું અહો વાત, જાણે છે તૂં સવિ અવદાત; સાં
 કહું માનિ માની સિરદાર, કીજે અવસર લાગ વિચાર. સાં ૭
 સાયર-સેવક છું અહો એહ, ધરિએ તેહને નેહ નેહ; સાં
 હુકમ દિએ જો સાહિબ ધીર, તો અહો સાંધુ તુજ શરીર. સાં ૮
 મેલ કરો અમ્હ વયણે પોત !, જિમ તુજ હુઈ જગિ જસ ઉદોત; સાં
 ફિરિઅ પાઓ સઘલો સાજ, ખંદિર જઈ પામો તુહો રાજ.” સાં ૯

હુહા.

- સાયર-સેવક દેવની, સામ લેદની વાણ; ૧
 વાહણ એહવી સાંભળી, વદે માન મનિ આણ.
 “પખ્ય તુમહે પોખ્યો ખરો, નિજ સાહિબનો દેવ !
 ગુણ અજાણની પરિહરી, પણિ એહની અહો સેવ. ૨
 મત જાણો એ સકટે, માત ટળે અક્ષ આજ;
 જે અક્ષ સાહિબ આદર્યો, તે વહેર્યે અક્ષ લાજ. ૩

છાળ ૧૫

નાભિરાયાકે ખારિ ચાપો મોરિ રહિઉ રી એ દેશી.

- શ્રી નવખંડ જિણુંદ, તેહનો શરણ કિઓરી; ૧
 ઘોઘા-મડણ પાસ, સાહિબ તેહ કિઓરી. ૧
- જેણે નિજ તતુ નવખંડ, મેલ્યાં આપ બલેરી;
 તેહજ મુજ તતુ-ખંડ, લેલસ્યે ભગતિ ભલેરી. ૨
- ભલા જસ દરખાર, સુર નર સેવ કરેરી;
 જે સમયો તતખેવ, સંકટ સથલ હરેરી ૩
- અરિ કરિ કેસરી આગે, અહિ જલ ખંધ રૂનરી;
 ભાંજઈ અડભય ચોહ, સાહિબ સળલ ભુનરી. ૪
- તેજે ઝાકઝમાલ, રવિ પરિ જેહ તપેરી;
 સિદ્ધ અમર મુનિ વૃંદ, જસ નિત નામ જપેરી. ૫
- પતીતપાવન પ્રભુ જાસ, રંજે ભગતિ-રસેરી;
 તસ દુખ હરવા કાજ, દેવ અનેક ધસેરી. ૬
- તે પ્રભુ શરણ કરેઈ, અવર ન આસ કડંરી;
 કુણ લિઈ પત્થર હાથ, પામી રચણ ખરેરી. ૭
- જલ-ભય નહીં મુજ દેવ ! સમરે નીલ છળીરી;
 સ્યૂ કરસ્યે અંધકાર, ઉગ્યે ગયણિ રવી રી. ૮
- કોઈ નહીં ભય મુજ, જો પ્રભુ ચિત્તિ વસ્યોરી;
 જાઓ તુમ ઉદ્ધિકુમાર ! સાયર-મેલ કિસ્યોરી ? ૯
- જે સાહિબ સુપ્રસન્ન, કહિઈ ન રોસ લજ્યોરી^૧રી;
 તે અહો સેઓ દૂઠ, સાયર દૂરિ લજ્યોરી. ૧૦

આસપૂરણ પ્રભુ પાસ, હરસ્યે વિધન-તતીરિ;
લહસ્યું જગ જસવાદ, આરતિ નહીંઅ રતીરી.” ૧૧

હુહા.

ઈણિ આકીનઈ ધર્મને, તૂઠા સુર અસમાન;
કુસુમવૃષ્ટિ ઊપરિ કરે, અંબરિ ધરી વિમાન. ૧

મુખિ ભાષે “ ધન ધન્ય તૂં. તુજ સમ જગિ નહીં કોઈ;
કુણુને એહવી ધર્મમતિ, સંકટ આવે હોઈ ? ૨

હરખ નહીં વૈભવ લહે, સંકટિ હુખ ન લગાર;
રણુ સંગ્રામે ધીર જે, તે વિરલા સંસાર. ” ૩

એમ પ્રશંસા સુર કરી, ટાલે સવિ ઉતપાત;
ફિરિ સાજ સખલો ખન્યો, હુઆ ભલા અવદાત. ૪

સુરવર જસ સાંનિધિ કરે, તેહસ્યું કેહી રીસ ?
ઇમ સાયર પણિ ઉપશમી, ધરઈ વાહણુ નિજ સીસ. ૫

ઢાલ ૧૬

ઢાલ ફાગની

હરખિત વ્યવહારી હુઆહો, કરતા કોડિ કલ્લોલ;
ટલી વાહણુથી આપદાહો, ચિત્ત હુઆ અતિ રંગરોલ. ૧

પ્રભુ પાસજી નામથી હુખ ટળ્યો હો, અહો મેરે લલના;
સવિ મલ્યો સુખ સંભોગ. પ્રભુ પાસજી. અહો.

કિયાં છાંટણાં અતિ ઘણાં હો, કેસરફી ઝકઝોર;
માનું સંકટ રચણી ગયે તેં, પ્રગટ ભયો સુખ ભોર. પ્રભુ. ૨

લયો હરખ વરષા અતિ સંકટ, ગયો ધામરિતુ હેતુ;
 તાતેં ફિરત અંબર બલાકા, ઉન્નવલ ફરહયાં કેતુ. પ્રભુ ૩
 કુઆ થાંલ ફિરિ સજ કીઓહો, માનુ નાચકો વંસ;
 નાચે ફિરતી નર્તકી હો, શ્વેત અંસુક ધરી અંસ. પ્રભુ ૪
 સોહે મંડિત ચિહું દિસે હો, પટમંડપ ચોસાલ;
 માનું જય-લચ્છી તણો હો, હોત વિવાહ વિશાલ. પ્રભુ ૫
 એઠો સોહે પાંજરી હો, કૂઆથાંલ અગ્રભાગ;
 માનું કે પોપટ ખેલતો હો, અંબર તરૂઅર લાગિ. પ્રભુ ૬
 નવ નિધાન લચ્છી લહી હો, નવગ્રહ હુઆ પ્રસન્ન.
 નવ સઠ તાણ્યા તે લણી હો, મોહે તિહાં જન-મત્ત. પ્રભુ ૭
 રાચે માચે નાચે બહુજન, સખ હી બનાવત સાજ;
 વાળે વાળાં હરખનાં હો, પામ્યું તે અભિનવ રાજ. પ્રભુ ૮
 મેઘાડંબર છત્ર વિરાળે, પટમંડપ અતિ ચંગ;
 બીજે બિહું પખ સોહતા હો, ચામર જલધિ તરંગ. પ્રભુ ૯
 એક વેલિ સ્નાયર તણી હો, ફૂળ જનરંગ રેલી;
 ત્રીણ પવનની પ્રેરણા હો, વાહણ ચલે નિજગેલિ. પ્રભુ ૧૦
 પવનહીંચે ફૂનો લયો હો, પવન સિખાયો વેગ;
 જિહાજે જન મન ગુરૂ કિઓ હો, વેગ વિધા અતિ તેગ. પ્રભુ ૧૧
 ત્રાસે કચ્છપ ચિહું દિસે હો, આવત દેખિ જિહાજ;
 માનું જિહાજના લોકના હો, નાસે દારિદ્ર ધરી લાજ. પ્રભુ ૧૨
 ઈણિ પરિ બહુ આડંબરેરે, ચાલ્યાં વાહણ સુવિલાસ;
 નિજ ઈચ્છિત બંદિર લહીહો, પામ્યાં તે સુજસ ઉલ્લાસ. પ્રભુ ૧૩

ચોપાઈ.

ખંદિર જઈ માંડ્યા ખાબર, વ્યાપારી તિહાં મિલ્યા હબર;
જિમ આવલિકા દેવ વિમાન, તિમ તિહાં હાટ બન્યા અસમાન. ૧

રચણુ-શ્રેણી તિહાં સોહે ઘણી, કમલા હારતણી છવિ લણી;
સોનઈયા નવિ જાએ ગણ્યા, રૂપારાલ તણી નહિ મણા. ૨

માંડ્યા મોતી તિહાં બહુ મૂલ, માનું ન્યાય-લતાના ફૂલ;
પાસે માંઠી મરકત હારિ, તે સોહે અલિકુલ અનુહારિ. ૩

લાલ કાંતિ પસરે તિહાં સાર, ભૂમિ લહે લાલી ખાબર;
માનું આવિ કમલા રંગિ, તાસ ચરણુ અલતાનઈ સગિ. ૪

રચણુ-પારખિ પરખી પાસિ, કરે રચણુની મોટી રાશિ;
પરખે નાણાં નાણાવટી, કરે રેડ જિમ સુરગિરિ તટી. ૫

વિવિધ દેસ અંબર અનુકૂલ, દોસિ વિસ્તારે પટફૂલ;
ચીન મસજજર ને જર ખાફ, જીપે રવિ શશિ કર એ સાફ. ૬

સોવન-તંતુ-અચિત પામરી, જે પાસેં લિકખા લામરી;
માંગે રોહણગિરિની કંતિ, તે જોતાં પુહુંચે મન ખંતિ. ૭

જિમ વસંત ફૂલે કણિયાર, મણિ-માલા માંડઈ મણીઆર;
તેલ ફૂલેલ સુરહિયા ધરઈ, તસ સુવાસ અંબરિ વિસ્તરે. ૮

કસ્તુરી આકુલ તોલંત, સૌરલ નિશ્ચલ અલિ શુંજંત;
નવિ જાણે તિહાં લીનો લોક, સોર જોર કરતે જન થોક; ૯

કેસર છવિ અનિં તનુ ધરી, માનું ધીજ કસ્તુરી કરી;
ટાલઈ નીચપણા નિઃશંક, તો આદરિઈ જગિ નિકલંક. ૧૦

અંબર ચંદન અગર કપૂર, ગર્ભિત ધરણી પરિમલપૂર;
 માનું તે ભારેં નવિ ફરે, અલિ શુન્ધિત આકંઠિત કરે. ૧૧
 ઘણું વસાણાનો વિસ્તાર, તે કહેતા નવિ લાલે પાર;
 સુરલોકે પણિન મિલે જેહ, તે લહિયે તિહાં વસ્તુ અઢેહ. ૧૨
 લોક થોક જિમ વેલિ ભરાઈ, એક એકના હુદય દલાઈ;
 શુચિ પક્ષેં પામે વિસ્તાર, દરિઆ સમ ગાજઈ બાબર. ૧૩
 તિહાં વ્યાપાર કર્યા અતિ ઘણા, મુલિ લાલ હુઆ સોગુણા;
 ભર્યા વસાણાં નિજ નિજ જિહાજ, કીધો ઘરિ આવ્યાનો સાજ. ૧૪

ઢાલ ૧૭

ગચ્છપતિ રાજિઓ હો લાલ એ દેશી, જયસરી રાગ

ભરિયાં કિરિયાણાં ઘણાં હો, હીરચીર પટકુલ;
 મેલ્યાં નિજ બંદિર ભણી, હવે વાહણ પવન અનુકૂલ. ૧
 હરખિત જન હુઆ હો લાલ, પામ્યા જયતસિરિ સુખલીલ-આંકણી.
 દોય પંખિ જિમ પંખિઆ હો, રથ જિમ દોય તુરંગ;
 સૂકવાણ સઢનેં બલેં, તિમ વહાણ ચલે અતિરંગ. ૨ હરખિત.
 રણકે ધ્વજમણિ કિંકિણી હો, કનકપત્ર અંકાર;
 વહાણ મિસેં આવે રમા, માનું ગરૂડ કરી સંચાર. હરખિત ૩
 ત્રાપે જલ ચોલંચીએ હો, માનું ઝરે મદપૂર;
 વાહણ ચલે જિમ હાથિઓ, સિર કેસર વચિ સિ દૂર. હરખિત ૪

ભર કસી સસર નાંખિએ હો, બાહિર તેહ ન જાઈ;
 એહવે વેગે ચાલિયાં, મનિ વાહણુ હરખ ન માઈ. હરખિત૦ ૫
 વાહણુ ભાણુસ્યું તોલિએ હો, ધરા સ્વર્ગનો સાર;
 તુલા દંડ થાંભે કરી, જોઈ લેજો એહ વિચાર. હરખિત૦ ૬
 કામિ કરે જિમ કામિની હો, હૃદય-સ્થાન પરિણાહ;
 સાયર તિમ અવગાહતાં, હવઈ વાહણુ ચડ્યાં ઉચ્છાહ. હરખિત૦ ૭
 ગુણુ-જીત્યો સાયર હુઓ હો, સહજે સાંનિધિકાર;
 દેખ્યાં બહિર આપણાં, હવે હુઆ તે જય જયકાર. હરખિત૦ ૮
 બંદિર દેખિ વાવટા હો, કર્યા લાલ અગ્રસાગ;
 માનુ બહુ દિનનો હુંતો, તેહ પ્રગટ કીઓ ચિતરાગ હરખિત૦ ૯
 બંદિર દેખિ હરખસ્યું હો, મેકુલિ નાલિ આવાજ;
 જે આગે સુરગજતણો, વલિ મેકુતણો સ્યો ગાજ ? હરખિત૦ ૧૦
 વાજ્યાં વાજાં હરખના હો, કરે લોક ગીતગાન;
 પડછંદે ગુહિરો દિએ, માનુ સાયર પણિ કરે તાન. હરખિત૦ ૧૧
 સાહમા મિલવા આવિયા હો, સાજન લેઈ નાવ;
 અગોઅંગ મિલાવડે, એતો ટલિયાં વિરહ વિલાવ. હરખિત૦ ૧૨
 આબ્યાં વાહણુ સોહામણાં હો, ઘોઘા વેલાકુલ;
 ઘરઘર હુઆ વધામણાં, શ્રી સંઘ સદા અનુકૂલ. હરખિત૦ ૧૩
 વ્યવહારી લેટે મુઠા હો, પ્રથમ પાસ નવખંડ;
 સુરસિ દ્રવ્ય પૂજા કરે, લેઈ કેશર ને શ્રીખંડ. હરખિત૦ ૧૪
 મોતીના કર્યા સાથિયા હો, આંગી રચણુ બનાવ;
 ધવળ આરોપી અતિ લલ્લી, વણિક કલસ શુચિલાવ. હરખિત૦ ૧૫

કષ્ટિ પરિ જેહના દ્રવ્યનો હો, આન્યો પ્રભુને ભોગ;
 સાયરથી મોટું કર્યું, તે જિહાજ મિલિ સવિ લોગ. હરખિત૦ ૧૬
 એ ઉપદેશ રચ્યો ભલો હો, ગર્વ-ત્યાગ હિત કાજ;
 તપગચ્છ ભૂષણ સોહતા, શ્રી વિજયપ્રભ સૂરિરાજ. હરખિત૦ ૧૭
 શ્રી નયવિજય વિબુધ તણો હો, સીસ ભણે ઉદાસ;
 એ ઉપદેશે જે રહે, તે પામે મુજસ વિલાસ. હરખિત૦ ૧૮
 વિધુ મુનિ સંવત જાણિએ હો, તેહજ વર્ષ પ્રમાણ;
 ઘોઘા બંદિરે એ રચ્યો, ઉપદેશ ચઢ્યો સુપ્રમાણ. હરખિત૦ ૧૯

—ઘંતિ ચાનપત્ર ચાદસ્પત્યો : પરસ્પરં પ્રશસ્ય સંવાદાલાપ :
 સમાપ્ત : શ્રી ઘોઘા બંદિરે.

ઘંતિ સમુદ્રવાહણ વિવાદ રાસ સંપૂર્ણ. પંડિત શ્રી શ્રીદેવ-
 વિજય શિષ્યાદિ મુનિ લક્ષ્મીવિજય લખતં ॥ પઠનાર્થ સંપૂર્ણ. પત્ર
 ૭ ખેડાની પ્રત.

૧૧ ગણધર નમસ્કાર

૧. ઇંદ્રભૂતિ

પહિલો ગણધર ઇંદ્રભૂતિ વસુભૂતિ મહકાર.

પૃથવી માતા ગુ x x x ત્રિભુવન આધાર

ધારણુ ધ્યાન સમાધિ શુદ્ધિ મુનિકૃત શૃંગાર,

ગારવાહત x x x

x x x x x

x x x જિન ખૂઝ્યો પ્રણમે જસ ઉવઝાય

૧

૨. અગ્નિભૂતિ

અગ્નિભૂતિ ખીલે નમું હુઓ ગોળર ગામેં,

x x x વરિઓ ગુણ અલિરામેં;

કરમ સંદેહિં દીખીઓ, જિન શુભ પરિણામેં;

વિચરેં સંવર આદરી, બહુ નગર ને ગામેં;

ગામ ગામ વિચરતો એ, કરે ભવિક ઉપગાર;

વરસ ચિહુત્તર આઉખું, વાચક જસ જયકાર.

૨

૩. વાયુભૂતિ

માત તાતિ ગામ એક, ત્રિલે તસ લાયા;

સિત્તરિ વરસનું આઉખું, વાયુભૂતિ સુહાયા;

દોય બંધવ દીક્ષીત સુણી, છાડે મહ માયા;

જિન વંદે સંશય ટડ્યો, તેહ જીવ તે કાયા;

કાયા સોવત વાત લલીએ, તેજે તરણ પ્રકાશ;
શ્રી નયવિજય બુધ સુસીસને, દેયો મુજસ વિલાસ. ૩

૪. વ્યક્ત

ધણમિત્તહ વાર્ણિ તણો, શ્રી વ્યક્ત તે વંદો;
સંનિવેસ કોદલાક ને, જયો સુખકંદો;
ભૂત સંશય હૂરિ કરિઓ, વંદી જિનચંદો;
વરસ અસીનું આઉખું, ટાલે દુઃખ-દંદો;
દુઃખ દંદગ દોહગ હરેએ, એહવા ગુરનું ધ્યાન;
વાચક જસ કહે વલી વલી, કીજે તસ ગુણગાન. ૪

૫. સુધર્મા [સોહમ]

સંનિવેસ કોદલાક ગામ, જયો લહી ધર્મ;
ઘહ ભવિ પરભવિ તેહવો, હરે સશય મર્મ;
ધર્મિલહ ભદિલતણય, શ્રી સ્વામિ સુધર્મ;
વર્ષ એકશત આયુ પાલિ, પામ્યા શિવ શર્મ;
શર્મ અનંતા અનુભવે એ, ચિદાનંદ કલ્લોલ;
વાચક જસ કહે મુઝ દીઓ, તે શમસુખ રંગરોલ. ૫

૬ મંડિત

સંનિવેશ મોરિય વિશેષ, વિજયા ધણદેવ;
અંગજ મંડિત જેહની, પડિત કરે સેવ;
બંધ મોક્ષ સંશય હરી, દેખ્યો જિનદેવ;
અસી વરસનું આઉખું, શમ સંવર ટેવ;
ટેવ ઘણી જિન-ભક્તિનીએ, પૂરી શિવપુર પત્ત;
શ્રી નયવિજય સુશુર તણો, સેવક સમરે નિત્ત. ૬

૭ મૌર્યપુત્ર

મૌર્યપુત્ર મૌરીય નિવેસ, મૌર્ય કુલ-હંસ;
 વિજયા અંગજ સાતમો, ગણુધર અવતસ;
 સુરસંશય જિન ખૂઝવ્યો, નહી મદનો અંસ;
 વરસ પંચાણું આઉખું, દીપાવ્યો વંશ;
 વંશ ઉદ્યોત સુહંકર એ, જિનશાસન દૃઢ રંગ;
 વાચક યશ મન તસ ગુણે, રમે કમલ જિમ ભૂંગ. ૭

૮. અકંપિત

દેવ જયંતા તનય, સિથિલાઈ જાયો;
 નમું અકંપિત આઠમો, સુરનારી ગાયો;
 નારક સંશય અપહર્યો, જિનવર સમજાયો;
 વરસ અઠોતર આઉખું, પાલી શિવ પાયો;
 પાયો શિવ ગણુધર ભલો એ, તેહનુ લે તું નામ;
 વાચક યશ કહે પામીઈ, વંછિત ઠામોઠામ. ૮

૯. અચલબ્રાતા

અચલબ્રાતા કૌશિલાઈ, વસુનંદા જાત;
 પુણ્ય પાપ સંશય હરે, પ્રભુ મુગતિ વિખ્યાત;
 બહોત્તર વરસનું આઉખું, પાલી શિવ પાયોલિ અવદાત;
 મુગતિ પોહતો ગાઈએ, નવમા તે પ્રભાત;
 સુપ્રભાત તસ નામથી એ, ટાલે જનમ જંજાલ;
 વાચક જસ કહે પામીએ, મંગલ રંગ વિશાલ. ૯

૧૦. મેતાર્ય

પુત્ર દત્ત વશુણ તણો, મેતારજ સ્વામિ;
 ગામ તે તુંગીય સન્નિવેસ, જિન સેવા પામી;
 પરલવ સંશય નીગમી, થયા થિર પરિણામી;
 આઉ વરસ બાસકિ ધરી, હુઆ શિવ ગયગામી;

ગજગામી સ્વામી નમું એ, દસમા ગણધર તેહ;
વાચક જસ કહે તેહસ્ય, ધરીઈ ધરમ-સનેહ.

૧૦

૧૧. પ્રભાસ

રાજગૃહેં ગણધર પ્રભાસ, સશય નિરવાણ;
ખલ અતિ ભદ્રાસુત ભલો, દિકખેં જિનભાણ;
વરસ ચ્યાલીસતું આઉખુ, પાલી સુપ્રમાણ;
શિવપુર પુહતા તેહની, વહીઈ શિવ આણ;
આણ સુગુરૂની શિરૂ વહીએ, એહ કહે ઉવએસ;
શ્રી નયવિજય સુગુરૂ તણો, સેવક જસ સુવિસેસ.

૧૧

શ્રી જિન-ગીત.

રાગ-વેલાહિલ

મેરે સાહિબ તુમ્હહિ હો, જીવન આધારા;
પાર ન આવઈ સમરતાં, તુમ્હ ઉપગારા. મેરે ૧
દ્ધરિ કરૈં દુઃખ વિશ્વકો, વરપતી જલધારા;
તેસેં તુમ હમકુ ભયે, સમકીત-દાતારા. મેરે ૨
તુમ્હ ગુણ સાયરમે ભલેં, હમ ભાવ દુચારા;
અખય અખડિત ગુણ ભયે, નહી ભેદ વિચારા. મેરે ૩
હમ ગુણકું કંચન કરૈં, તુમ્હ ગુણ-રસ-તારા;^૧
સો કયુ તાંબા હોઈગા, ભયા કંચન સારા. મેરે ૪
તુમ્હ અનંત કેતા કહું, ગુણ અનંત અપારા;
જસ કહેં સ્મરણ ભજન થેં, તુમ્હ તારણહારા. મેરે ૫

...

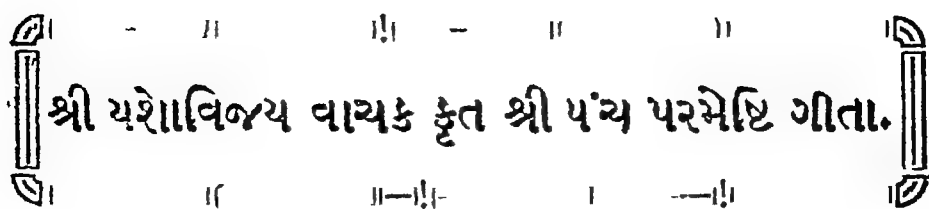
શ્રી વર્ધમાન જિન સ્તવન

સ્મરસતિ સામિણિ પાએ લાગો, પ્રણુમી સદ્ગુરૂ પાયા;
 ગાસુ હીઅડઈ હરખ ધરીનઈ, શ્રી વર્ધમાન જિનરાયા;
 મોરા સામી હો ! તોરાં ચરણુ ગ્રહીજે.

મોલાગી જિનનાં ચરણુ ગ્રહીજે, વૈરાગી જિનનાં ચરણુ ગ્રહીજે;
 અરૂપી જિનનાં ચરણુ ગ્રહીજે,
 ચરણુ ગ્રહીજે હો; સરણે રહીજે, નરભવ-લાહો લીજે,
 મોરા સામી હો-એ આંચલી.

ભારેકરમી તે પણ તાર્યા, પાતકથી ઉગાર્યા,
 મુઝ સરખા શે નવિ સંભાર્યા ?, શું ચિતથી ઉતાર્યા ? મોરાં ૨
 પૂથર પન કોઈ તીરથ પરભાવે, જલમાં દીસે તરતો;
 તિમ અમે તરસું તુમ પાએ વલગા, શું રાખો છો અલગા ?
 મોરા સામીં ૩

મુઝ કરણી સામું મત ભેળે, નામ સામું તુમે ભેળે;
 સાહળ ! સેવક દુઃખ હરજે, તુમને મંગલ હોજે. મોરા સામીં ૪
 તરણુ તારણુ તુમે નામ ધરાવો, હું છું ખીજમતગારો;
 ખીજા કુણુ આગલ જઈ જાયું ?, મોટો નામ તુમારો. મોરાં ૫
 એહ વીનતીયે સાહળ તૂઠા, શ્રી વર્ધમાન જિનરાયા;
 આપ ખજના મહિથી આપો. સમક્રીત રત્ન સત્રાયા. મોરાં ૬
 શ્રી નયવિજય વિબુધ પય સેવક, વાચકે જસ ધમ બોલે;
 શાસનનાયક શિવસુખદાયક, નહિ કોય વીરજીને તોલે. મોરાં ૭

હૃદા.

પ્રણમિએ પ્રેમસયું વિશ્વત્રાતા, સમરિએ સારદા સુકવિમાતા;
પંચપરમેષ્ટિ-ગુણ-થુણુ કીજે, પુણ્ય-ભંડાર સુપરિ ભરીજે. ૧

(૧) અરિહંત ગુણવર્ણન

ચાલિ.

અરિહંત પુણ્યના આગર, ગુણ-સાગર વિખ્યાત;
સુરધરથી ચવિ ઉપજે, ચઉદ સુપન લહે માત;
જ્ઞાન ત્રણેં જ્યૂ અલંકરિયા, સૂર્ય-કિરણે જેમ;
જનમે તવજનપદ હુએ, સકલ સુભિકષ ળહું પ્રેમ. ૨

હૃદા.

દશ દિશા તવ હોએ પ્રગટ જયેતિ,
નરકમા પણિ હોએ ખિણુ ઉઘોતિ;
વાય વાએ સુરભિ શીત મંદ, ભૂમિ પણિ માનુ પામે આનંદ. ૩

ચાલિ

દિશિ-કુંભરિ કરે ઓચ્છવ, આસન કંપે ઈંદ,
રણુકંઠ રે ઘંટ વિમાનની, આવે મિલિ સુરવૃંદ;

પંચરૂપ કરિ હરિ સુરગિરિ-શિખરે લેઈ જાઈ,
નહવરાવે પ્રભુ ભગતિં, ક્ષીર-સમુદ્ર-જલ લાઈ. ૪

હુંહા.

સ્નાત્ર કરતાં જગતગુરૂ શરીરે, સકલ દેવેં વિમલ કલશ-નીરે;
આપણા કર્મભલ દૂરિ કીધા, તેણુ તે વિષુધ ગ્રન્થે પ્રસિદ્ધા. ૫

ચાલિ.

નહવરાવી પ્રભુ મેહલેરે, જનની પાસે દેવ,
અમૃત ઠંવેરે અંગુઠડે, બાલ પિયે એહ ટેવ;
હંસ કોચ સારસ થઈ, કાને કરે તસ નાદ,
બાલક થઈ ભેલા રમે, પૂરે બાલ્ય-સવાદ. ૬

હુંહા.

બાલતા અતિક્રમે તરૂણુ ભાવે, ઉચિત થિતિ ભોગ સ પત્તિ પાવે;
હૃષ્ટિ કાંતાઈ ને શુદ્ધ ભેવે, ભોગ ગિણુ નિર્જરા-હેતુ હોવે. ૭

ચાલિ.

પરણી તરૂણી મનહરણી, ઘરણી તે સોભાગ,
શોભા ગર્વ અભાવ, ઘર રહેતાં વૈરાગ;
ભોગ-સાધન જખ છંડે, મંડે વ્રતશ્યુ પ્રીતિ,
તવ વ્યવહાર વિરાજે, વૈરાગી પ્રભુ-નીતિ. ૮

હુંહા.

દેવ લોકાંતિકા સમય આવે, લેઈ વ્રત સ્વામી તીરથ પ્રભાવે;
ઉચ તપ જપ કરી કર્મ ગાલે, કેવલી હોઈ નિજ ગુણ સંભાલે. ૯

ચાલિ.

ચઉત્રીસ અતિશય રાજતા, ગાજતા ગુણ પાંત્રીસ,
વાણી ગુણ-મણી-ખાણી, પ્રતિહાર્ય અડધસ;
મૂલાતિશય જે ચ્યાર, તે સાર ભુવન-ઉપગાર,
કારણ દુઃખ-ગણ-વારણ, ભવતારણ અવતાર. ૧૦.

હુહા.

દેહ અદ્ભુત રૂઝિર રૂપ ગંધ, રોગમલ સ્વેદનો નહિ સંબંધ (૧)
શ્વાસ અતિ સુરભિ (૨) ગોખીર ધવલ,
રૂઝિર ને માસ અણુવિસ્ત્ર અમલ (૩) ૧૧

ચાલિ.

કરેઈ ભવથિતિ પ્રભુતણી, લોકોત્તર ચમત્કાર,
ચર્મ-ચક્ષુ ગોચર નહિ, જે આહાર નીહાર; (૪)
અતિશય એહજ સહજના, ચ્યાર ધરે જિનરાય,
હવે કહિએ ઇચ્છાર જે, હોઈ ગએ ધનધાય ૧૨

હુહા.

ક્ષેત્ર એકયોજનમે ઉચ્છાદિ, દેવનર તિરિય બહુ કોડિમાહિ, (૧)
યોજન-ગામિણી વાણી ભાસે,
નર તિરિય સુર સુણે નિત ઉલ્લાસે. (૨) ૧૩

ચાલિ

યોજન શત એકમાંહિ, જિહાં જિનવર વિહરંત,
ઇતિ (૩) મારિ (૪) દુરભિક્ષ (૫), વિરોધ (૬)
વિરાધિ (૭) ન હુંત;

સ્વપર ચક્ર (૮) અતિવૃષ્ટિ (૯), અવૃષ્ટિ ભયાદિક (૧૦) જેહ;
તે સવિ દ્વરિ પલાયે, જિમ દવ વરસત મેહ. ૧૪

હુહા.

તરણિ-મંડલ પરે તેજ તાજે, પૂઠિ ભામંડલ વિપુલ રાજે; (૧૧)
સુરકૃત અતિશય જેહ લહિએ, એક ઊણા હવે વીસ કહીએ. ૧૫

ચાલિ.

ધર્મચક્ર (૧) શુચિઆમર (૨), વપ્રત્રય વિસ્તાર (૩)
છત્રત્રય (૪) સિંહાસન (૫), દુંદુભિ-નાદ ઉદાર (૬);
રત્નાત્રય ધ્વજ ઉંચો (૭), ચૈત્ર દુમ સોહંત, (૮)
કનક કમલ પગલાં ઠવે (૯), ચતુર્મુહ ધર્મ કહંત (૧૦) ૧૬

હુહા.

વાયુ અનુકૂલ સુખમલ વાયે (૧૧), કંટકા ઉંધ સુખ સકલ થાએ (૧૨)
સ્વામી જળથી વ્રતયોગ સાધે, કેશ નળ રોમ તળથી ન વાધે (૧૩) ૧૭

ચાલિ.

કોડિ ગમે સુર સેવે (૧૪), પંખિ પ્રદક્ષણ દંતિ (૧૫)
ઋતુ અનુકૂલ કુંસુમભર (૧૬), ગંધોદક વરસતિ, (૧૭)
વિષય સર્વ શબ્દાદિક, નવિ હોવે પ્રતિકૂલ (૧૮)
તરૂ પણ સવિ શિર નામે, જિનવરને અનુકૂલ (૧૯) ૧૮

હુહા.

હવે કહું જેહ પણતીસ વાણી, ગુણ સકલ ગુણ તણી જેહ ખાણી;
પ્રથમ ગુણ જેહ સંસ્કારવંત (૧),

ઉદાત્ત ગુણ અપર (૨) સવિ સુણે સંત. ૧૯

આલિ.

શબ્દ ગંભીરપણું જિહ્વાં (૩), વલી ઉપચારોપેત (૪)
અનુનાદિત્વ (૫) સરલતા, (૬) ઉપનીત રાગ સમેત (૭)
શબ્દાતિશય એ સાત, અર્થોતિશય હવે જ્ઞેય,
મહાર્થતા (૮) અવ્યાહત (૯), શિષ્ટપણું (૧૦) ગુણ હોય. ૨૦
હુહા.

ગુણ અસંદ્વિગ્ધ (૧૧) વિગતોત્તરત્વ (૧૨),

જનાહૃદયગામિ (૧૩) ગુણ મધુરવત્ત્વ, (૧૪)

પૂર્વ અપરાધ સાકાંક્ષ ભાવ,

નિત્ય પ્રસ્તાવ ઉચિત (૧૫) સ્વભાવ. ૨૧

આલિ.

તત્ત્વનિષ્ઠ (૧૬) અપ્રકીર્ણ પ્રસૂત (૧૭) નિજ શ્લાઘા,
અન્યનિંદ રહિત (૧૮) અભિજાત (૧૯) મધુર અને સ્નિગ્ધ (૨૦)
તે ધન્ય (૨૧) મર્મ ત વેધર્થ (૨૨) ઉદ્ધાર (૨૩) ત્રિવર્ગ
પ્રતિબદ્ધ (૨૪)

કારકાદિ અવિપર્યય (૨૫) વિભ્રમ રહિત સુખદ્ધ (૨૬) ૨૨
હુહા.

ચિત્રકર (૨૭) અદ્ભૂતા (૨૮) રતિ વિલાંબ (૨૯)

જાતિ સુવિચિત્ર (૩૦) સુવિશેષ ણિય (૩૧)

સત્ત્વ પર (૩૨) વર્ણ પદ વાક્ય શુદ્ધ (૩૩)

નહિય વિચ્છેદ (૩૪) જેદે ન રૂદ્ધ (૩૫)

૨૩

આલિ.

ઇમ પાંત્રિસ ગુણે કરી, વાણી વહે અરિહંત,

સર્વ આયુ જો કોઈ સુણે, તો નહી ભૂળ ન ભ્રત;

રોગ શોગ ન જાગે, લાગે મધુર અત્યંત,
ઇહાં આવશ્યક લાખ્યો કિવિ દાસી દૃષ્ટાંત. ૨૪

દુહા.

દેવ-દુઃકલિ ૧ કુસુમ ૨-વૃષ્ટિ છત્ર ૩,
દિવ્ય ધ્વનિ ૪ આમર ૫ આસન પવિત્ર ૬;
લબ્ધ લાભકંડલ દ્રુમ અશોક, પ્રાતિહારય હરે આઠ શોક. ૨૫

ચાલિ.

રાગાદિક જે અપાય તે, વિલય ગયા સવિદોષ (૧)
ઉગ્યો જ્ઞાન દિવાકર (૨), જય જય હુઓ જગિ ઘોષ;
વાણી કુમતિ-કૃપાણી (૩), ત્રિભુવન જન ઉપચાર (૪)
પામે જન જે વ્યાપક, મૂલાતિશય એ ચ્યાર. ૨૬

દુહા.

મહા માહણ મહા ગોપનાહ, મહા નિર્યામક મહા સત્યવાહ;
ખિરદ મહા કથિત તણુંજે ધરંત, તેહના ગુણ ગણે કુણ અનંત? ૨૭
ચાલિ.

પુણ્ય મહાતરૂ ફલદલ, કિસલય ગુણ તે અન્ય,
અન્ય તે ક્ષાયિક સંપતિ, ઉપકારે કરી ધન્ય;
ક્ષીર નીર સુવિવેક એ, અનુભવ હંસ કરેઈ,
અનુભવ વૃત્તિ રે રાચે, અરિહંત ધ્યાન ધરેઈ. ૨૮

દુહા.

બુદ્ધ ૧ અરિહંત ૨ ભગવંત ૩ બ્રાતા ૪
વિશ્વવિભુ ૫ શંભુ ૬ શંકર ૭ વિધાતા; ૮
પરમ ૯ પરમેષ્ઠિ ૧૦ જગદીશ નેતા ૧૨,
જિન ૧૩ : જગન્નાહ ૧૪ ઘનમોહ-જેતા ૧૫- ૨૯

ચાલિ.

૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	
મૃત્યુજય વિષ-ન્તરણુ,	જગ-તારણુ ઈશાન,			
૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	
મહાદેવ મહાવ્રતધર,	મહાઈશ્વર મહાજ્ઞાન;			
૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	
વિશ્વળીજ દ્રુવધારક,	પાલક પુરૂષ પુરાણ;			
૨૮	૨૯	૩૦	૩૧	૩૨
બ્રહ્મ પ્રભાપતિ શુભમતિ,	ચતુરાનન જગભાણુ			૩૦

હુહા.

૩૩	૩૪	૩૫	૩૬	૩૭	૩૮	૩૯
ભદ્ર ભવ-અંતકર શત-આનંદ,	કમન કવિ સાત્વિક પ્રીતિકંદ;					
૪૦	૪૧	૪૨	૪૩	૪૪	૪૫	
જગપિતામહ મહાનંદ-દાયી,	સ્થવિર પદ્માશ્રય પ્રભુ અમાયી	૩૧				

ચાલિ.

૪૬	૪૭	૪૮	૪૯	૫૦	૫૧
વિષ્ણુ જિહ્વુ હરિ અચ્યુત,	પુરૂષોત્તમ શ્રીકંત,				
૫૨	૫૩	૫૪			
વિશ્વંભર ધરણીધર,	નરક તણો કરે અંત;				
૫૫	૫૬	૫૭	૫૮		
ઋષી કેશવ બલિસૂદન	ગોવર્ધન-ધર ધીર,				
૫૯	૬૦	૬૧	૬૨		
વિશ્વરૂપ વનમાલી,	જલશય પુણ્ય-શરીર.				

હુહા.

૬૩	૬૪	૬૫	૬૬	૬૭	૬૮	૬૯
આર્ય શાસ્તા સુગત વીતરાગ,	અભયદાતા તથાગત અનાગ(ત);					
નામ ઇલાદિ અવદાત બસ,	તેહ પ્રભુ પ્રણમતાં દિઓ ઉદ્ધાસ	૩૩				

આલિ.

નમસ્કાર અરિહંતને, વાસિત જેહનું ચિત્ત,
 ધન્ય તેહ કૃતપુણ્યને, જીવિત તાસ પવિત્ત;
 આર્તધ્યાન તસ નવિ હુએ, નવિ હુએ દુરગતિવાસ,
 ભવક્ષય કરતાં રે સમરતાં, લહિએ સુકૃતિ અભ્યાસ. ૩૪

(૨) સિદ્ધ ગુણ વર્ણન

હુહા.

આત્મગુણ સકલ સંપદ સમૃદ્ધ, કર્મક્ષય કરિ હુઆ જેહ સિદ્ધ;
 તેહનું શરણુ કીજે ઉદાર, પામીયે જેમ સંસાર પાર. ૩૫

આલિ

૧

૨

સમક્રિત આત્મ સ્વચ્છતા, કેવલ જ્ઞાન અનંત,

૩

૪

કેવલ દર્શન વીર્ય તે, શક્તિ અનાહત તંત;

૫

૬

સૂક્ષ્મ અરૂપ અનંતની, અવગાહન જલ્યાં કાઠે,

૮

અગુરુ-લઘુ અવ્યાખ્યાય એ, પ્રગટયા શુચિ ગુણ આઠ. ૩૬

હુહા.

સર્વ શત્રુ ક્ષયે સર્વ રોગ, -વિગમથી હોત સર્વાર્થ-યોગ;
 સર્વ ઇચ્છા લહે હોએ જેહ, તેહથી સુખ અનંતો અછેહ. ૩૭

આલિ.

સર્વ કાલ સપિંડિત, સિદ્ધ તણા સુખરાશિ,
 અનંત વર્ગને ભાગે, માએ ન સર્વ આકાશ;
 વ્યાખ્યાયા-ક્ષય-સંગત, સુખ લવ કલ્પે રાશિ,
 તેહનો એહ ન સમુદય એહનો એક પ્રકાશ. ૩૮

દુહા.

સર્વ કાલા કલણુણંત વગ્ગ, લયણ આકાશ આણુમાણુ સગ્ગ;
શુદ્ધ સુહણું તણું તથ્ય દેશી, રાશિ ત્રિણુ અણુંતે વિશેસી. ૩૬
ચાલિ.

કાલ ભેદ નહિ ભેદક, શિવ-સુખ એક વિશાલ,
જિમ ધન કોડિની સત્તા. અનુભવતાં ત્રિહું કાલ;
કોડિ વરસનારે આજના, સિદ્ધમાં નહીં દોષ ભાંતિ,
જાણે પણ ન કહે જિન, જિમ પુરણુ ભિલ્લજાતિ.

દુહા.

જાણુંતો પણ નગર ગુણુ અનેક, ભીલની પાલમાંહિ ભીલ એક;
નવિ કહે વિગર ઉપમાન જેમ, કેવલી સિદ્ધ સુખ ઇત્ય તેમ. ૪૧
ચાલિ.

અશ્વ વાહને કાંઈ ચાલ્યોરે, નરપતિ સુરપતિ રૂપ,
એક વિવેક વિરાજે એ, બીજે એ સાજ અનૂપ;
અશ્વે અપહૃત સૈન્ય તે, છોડી દોડી જાય,
પાલિને પરિસરિ મેલ્હી તે, બેઠી ઇક તરૂંછાય. ૪૨

દુહા.

એક તે ભીલ અવિનીત તુરગે, કષ્ટ ઉપનીત છુહ તરસ લગે;
મ્હાન મુખ દેખીઓ ભીલ એકે, તેહ પિણુ ચમકીઓ તાસ ટેકે ૪૩
ચાલિ.

એક એકને દેખેરે, ન વિશેષે નિજ રૂપ,
એક સુવણુ અલંકૃત, એક તે કાજલ-રૂપ;

ટગમગ બેઠરે પશુ પરિ, લાષા નવિ સમજાય,
અનુમાને જલ આણિઓ, ભીલ લેઈ નૃપને પાય. ૪૪
હુહા.

મધુર ફૂલ આણી નૃપને અખાવે, ચિત્તને પ્રેમ પરિ પરિ સિખાવે,
અંધુ પિતૃ માતૃથી અધિક જાણ્યો, ભીલ તે ભૂપતિ ચિત્ત આણ્યો. ૪૫
ચાલિ.

એતલે આવીરે સેના, પગિ પગિં જોતી મગ્ગ,
ગર્જિત ગજ હેષીત હય, રથ પાદાતિક વગ્ગ;
વાજા રે વાગા જીતિના, છાંટણાં કેસર ઘોલ,
ઓછવરગ વધામણાં, નવ નવ હુઆ રંગરોલ. ૪૬
હુહા.

અંદિજન છંદસ્યૂં ગિરદ બોલે 'કોઈ નહીં તાહરે દેવ ! તોલે,'
થેઈ થેઈ કરત નાચે તે નટુઆ, ગીત સંગીત સધ્યાન પટુઆ. ૪૭
ચાલિ.

આગે ધરિઆ રે મોદક, મોદકરણુ સુપ્રઅંધ,
દિવ્ય ઉદક વલિ આણ્યાં, શીતલ સરસ સુગંધ;
નૃપ કહે 'ભીલ આરોગે, તે સુજ આવે ભોગ,
વેચાતો હું લીધો ઈણુ અવસરે સંયોગ.' ૪૮
હુહા.

વસ અલંકાર તેહને પહિરાવ્યાં, મૂલગાં તૂચ અંખર છોડાવ્યાં;
દિવ્ય તાંબૂલ-ભૂત સુખ તે સોહે, વિજય ગજરાજ સાથિ આરોહે. ૪૯
ચાલિ.

કોઈ આરોહ્યા રે વારણુ, ઢમક્યાં ઢોલ નિશાણુ,
નાદે અંખર ગાજે, સાજે સખલ મંડાણુ;

નગર પ્રવેશ મહોચ્છવ, અચરિજ પામેરે લોલ,
'જાણે હું સરગમા આવિઓ, રાખી તેહજ ડીલ.' ૫૦

હુહા.

દેખી પ્રાકાર આકાર હરખ્યો, નગરનો લોક સુરલોક પરખ્યો;
આપણુ શ્રેણી ખેઠા મહેલય, માનિયા સુગણ ગણુરાજ સહય. ૫૧

ચાલિ.

પહરીરે પીત પટોલી, ચોલી કેશ પુનીત,
ભંભર લોલી ટોલી, મિલિ મિલિ ગાવત ગીત;
દામિની પરિ ચમકતીરે, કામિની દેખે સનૂર,
લાલ તિલક મિસિ વિભ્રમ, જીવિત મદન અંકુર. ૫૨

હુહા.

દેખીયા રાયરાણા સતે જેહ, ઋદ્ધિનો પાર નહિ હુઓ તેહ;
ભૂપનિજ સદન પુહતો ઉદ્દાસ, ભીલને દિદ્ધ સન્મુખ અવાસ. ૫૩

ચાલિ

લોજન શયન આજ્ઞાદન, ગંધ વિલેપન અંગ,
ખળર લીચે નૃપ તેહની, નવ નવ કેલવે રંગ;
આઘે ખોલે તે સવિ કરે, મનિ ધરે તેહ જે કાજ,
કચમિસ અપયશ તે ગણે, જે નવિ દીધું રાજ. ૫૪

હુહા.

દિવસ સુખ માનતાં તાસ વીતા, કેતલા રંગ રમતાં વિચિંતા;
એકદા આવીઓ જલદ કાલ, પંથિજન-હૃદયમાં દેત કાલ. ૫૫

ચાલિ.

કૃત સુનિશમ પરિહારા, હારાવલી દિસ ભાગ,
પ્રકટિત મોર કિંગારા, વિરચિત દારા રાગ;
વિરહણિ મન અંગારા, ધારાધર જલધાર,
વરપત નિરખિત ઉપનો, તસ મનમાંહિ વિકાર. ૫૬

હૃહા.

સાંભર્યાં દિવસ ગિરિ ભૂમિ ફિરતાં, દેખતાં ઠામ નીઝરણુ ઝરતાં;
સાંભલી મોર કિંગાર કરતાં, સુખ લહ્યાં નીપસ્યુ' સીસ ધરતાં. ૫૭

ચાલિ.

જન્મભૂમિ તે સાંભરી, રોયો કરી પોકાર,
ધાઈ આંચો નૃપ કહે તે, 'તુઝને કવણુ પ્રકાર ?'
તે કહે 'જે તુમહેં સુખ દીઆ, સુખ હોએ દુઃખ પરિણામ,
ખંધુ-વિરહ જે ટાલો, ફિરિ આવું તુમહે ઠામ.' ૫૮

હૃહા.

ઘોલ લેઈ મોકલે તેહ રાજ, ખંધુ મિલિયા સુખ દિવાળ;
એકલા નગર વૃત્તાન્ત પૂછે, 'કહોને તે કેહવું તિહાં કિસ્યું છે ?' ૫૯

ચાલિ.

ઇહાંથી તિહાં જલ્દિ ગિમણી, ત્રિગુણી ચોગુણી મિત્ત,
તે કહે ઇંદુને ખિંદુને વણુ-સગાઈ મિત્ત;
ઉપમા વિણુ ન કહી શકે, જિમ તે પુરનો ભાવ,
તિમ જિન પણુ ન દેખાવે, ઇહાં શિવ સુખ અનુભાવ. ૬૦

હૃહા.

તોહિ પણુ અતિ નિરાળાથ સેઠ, સુખ અધિક વ્યંતરાદિક તે હેઠી
ભાવ સંવઠ (સર્વાર્થ) શિવ સુખથી જાણું, વીતરાગે કહ્યું તે પ્રમાણું ૬૧

ચાલિ.

સંપૂર્ણ સુરનર સુખ, કાલ ત્રય સંબંધ,
અનંત ગુણ શિવ સુખ અંશ, અનંત વરગ નવિ લક્ષ;
સિદ્ધ સરસુ સુખ સારિઆ, વિસ્તરિ નિજ ગુણતા સાર,
શીતલ ભાવ અતુલ વર્મા, જ્ઞાન ભયો ભંડાર; ૬૨

દુહા.

૧ ૨ ૩ ૪ ૫ ૬ ૭ ૮ ૯
સિદ્ધ પ્રભુ બુદ્ધ પારગ પુરોગ, અમલ અકલંક અવ્યય અરોગ;
૧૦ ૧૧ ૧૨ ૧૪ ૧૪ ૧૫ ૧૬ ૧૭ ૧૮
અજર અજ અમર અક્ષય અમાર્ષ, અનઘ અક્રિય અસાધન અયાઈ. ૬૩

ચાલિ.

૧૯ ૨૦ ૨૧ ૨૨ ૨૩
અનવલંબ અનુપાધિ અનાદિ અસંગ અભંગ,
૨૪ ૨૫ ૨૬ ૨૭ ૨૮ ૨૯
અવશ અગોચર અકરણ, અચલ અગેહ અનંગ;
૩૦ ૩૧ ૩૨ ૩૩ ૩૪ ૩૫
અશ્રિત અજિત અજેય અમેય અભાર અપાર,
૩૬ ૩૭ ૩૮ ૩૯ ૪૦
અપરંપર અજરંજર અરહ અલેખ અચાર. ૬૪

દુહા.

૪૧ ૪૨ ૪૩ ૪૪ ૪૫ ૪૫ ૪૭ ૪૮
અભય અવિશેષ અવિલાગ અમિત, અકલ અસમાન અવિકલ્પ અકુલ
૪૯ ૫૦ ૫૧ ૫૨ ૫૩ ૫૪ ૫૫
અદર અવિધેય અનવર અખંડ, અગુરુલઘુ અન્યુતાશય અદંડ. ૬૫

ચાલિ.

૫૬ ૫૭ ૫૮ ૫૯
પરમપુરુષ પરમેશ્વર, પરમપ્રભાવ પ્રમાણ,

૬૧ ૬૨ ૬૩ ૬૪
પરમજ્યોતિ પરમાત્મ, પરમશક્તિ પરમાણુ;

૬૪ ૬૫ ૬૬ ૬૭
પરમંધુ પરમોજ્જ્વલ, પરમવીર્ય પરમેશ;

૬૮ ૬૯ ૭૦ ૭૧
પરમોદય પરમાગમ, પરમ અન્યક્ત અદેશ. ૬૬

કુહા.

૭૨ ૭૩ ૭૪ ૭૫ ૭૬ ૭૭
જગમુગુટ જગતગુરુ જગતતાત, જગતિલકુ જગતમણિ જગતભ્રાત;

૭૮ ૭૯ ૮૦ ૮૧ ૮૨ ૮૩
જગશરણુ જગકરણુ જગતનેતા, જગભરણુ શુભવરણુ જગતજેતા. ૬૭

ચાલિ.

૮૪ ૮૫ ૮૬ ૮૭ ૮૮ ૮૯
શાંત સદાશિવ નિર્વૃત, મુક્ત મહોદય ધીર;

૯૦ ૯૧ ૯૨ ૯૩
કેવલ અમૃત-કલાનિધિ, કર્મરહિત ભવતીર;

૯૪ ૯૫ ૯૬
પ્રણવબીજ પ્રણવોત્તર, પ્રણવશક્તિ શૃંગાર,

૯૭ ૯૮ ૯૯ ૧૦૦
પ્રણવગર્ભ પ્રણવાંકિત, ચક્ષુપુરુષઆધાર. ૬૮

કુહા.

૧૦૧ ૧૦૨ ૧૦૩ ૧૦૪
અર્થનાતીત દર્શન-પ્રવર્તી, નિત્યદર્શન અદર્શન-નિવર્તી;

૧૦૫ ૧૦૬ ૧૦૭ ૧૦૮

અહુનમન નમ્ય જગત્ત અનામ, સિદ્ધના હુંતિ ઇત્યાદિ નામ. ૬૬

ચાલિ

નમસ્કાર તે સિદ્ધને, વાસિત જેહતુ' ચિત્ત,
ધન્ય તે કૃતપુણ્ય તે, જીવિત તાસ પવિત્ત;
આર્તધ્યાન તસ નવી હુએ, નવિ હુએ દુરગતિવાસ,
ભવક્ષય કરતાંરે સમરતાં, લહિયે સુકૃત ઉલ્લાસ ૭૦

(૩) આચાર્ય ગુણ વર્ણન.

હૃદા.

પદ તૃતીયે તે આચાર્ય નમીએ, પૂર્વ સંચિત સકલ પાપ ગમિએ;
શાસનાધાર શાસન ઉલ્લાસી, શ્રુતબલે તેહ સકલ પ્રકાશી. ૭૧

ચાલિ.

કહિયે મુગતિ પધાર્યારે, બિનવર દાળી પંથ,
ધરેરે આચાર્ય આર્યનીતિ પ્રવચન નિર્થક;
મૂરખ શિષ્યને શિખવી, પંડિત કરેરે પ્રધાન,
એ અચરિજ પાષાણે, પશુવ ઉદય સમાન. ૭૨

હૃદા.

ભાવ આચાર્ય ગુણ અતિ પ્રભૂત, ચક્ષુ આલંબન મેઢિભૂત;
તે કહ્યો સૂત્રે બિનરાય સરિખો, તેહની આણ મત કોઈ ધરખો. ૭૩

ચાલિ.

સુખહુશ્રુત કૃતકર્મા, ધર્માધાર શરીર,
નિજ પર સમય ધારી, ગુણધારી વ્રતધીર;

કૃત્તિયા વણ સમ એહવા, આચારય ગુણ વધ,
તે આરાધ્યે આરાધ્યા, જિન વલિ અનિંદ. ૭૪

હુહા.

અહિંદ પડિરૂવ પમુહા ઉદાર, ખંતિ પમુહા વિશદ દસ પ્રકાર;
બાર ગુણ ભાવનાના અનેરા, પદ છત્રિસ ગુણ સૂરિ કેરા. ૭૫

આલિ.

પ્રતિરૂપ તેજે સુરૂપી, તેજસ્વી બહુ તેજ,
યુગપ્રધાન તતકાલઇ, વર્તના સૂત્રસ્યૂં હેજ;
મધુર-વાક્ય^૧ મધુભાષી, તુચ્છ નહીં ગંભીર,
ધૃતિમંત તે સંતોષી, ઉપદેશક શ્રુતધીર. ૭૬

હુહા.

નવિ ઝરે મર્મ^૨ તે અપરિશ્રાવી, સૌમ્ય સંગ્રહ કરે સુક્તિ ભાવી;
અકલ અત્રિકલ્ય ને અચત્રશાંત, ચૌદ ગુણ એ ધરે સૂરિ દાંત. ૭૭

આલિ.

ધર્મ ભાવના વિશ્રુત, ઇમ છત્રીસ છત્રીસ,
ગુણ ધારે આચારય, તેહ નમું નિસદીસ;
આચારય આણા વિણ, ન કૃત્તે વિદ્યામંત,
આચારય ઉપદેસે, સિદ્ધિ લહીજે તંત. ૭૮

હુહા.

દ્રહ હુએ પૂર્ણ જો વિમલ નીરે, તો રહે મચ્છ તિહાં સુખ શરીરે;
એમ આચાર્ય ગણમાંહિ સાધ, ભાવ-આચાર અંગિ અગાધ.. ૭૯

ચાલિ.

આણા કુણની રે પાલીયે, વિણુ આચારય ટેક, ?
કારણિ ત્રિક પણિ જિહાં હુએ, તિહાં આચારય એક;
શ્રુત-પડિવત્તીમાં પણિ, આચારય સમરતથ,
જિન પણિ આચારય હુએ, તવ દાખે શ્રુત-અતથ. ૮૦

કુહા.

૧	૨	૩	૪	૫	૬
સૂરિ	ગણધર	ગણી	ગચ્છધારી,	સુગુરૂ	ગણિ-પિટક-ઉદ્યોતકારી;
૭	૮	૯		૧૦	૧૧
અતથધર	સતથધર	સદ્વતુયોગી,	શુદ્ધ	અનુયોગકર	* જ્ઞાન ભોગી. ૮૧

ચાલિ.

૧૨	૧૩	૧૪
અનૂયાન	પ્રવચનધર,	આણા ઇસર દેવ,
૧૫	૧૬	૧૭
ભટ્ટારક	ભગવાન,	મહામુનિ મુનિ-કૃત-સેવ;
૧૮	૨૦	૨૧
ગચ્છ-ભારધર	સદ્ગુરૂ,	ગુરૂગણુ-યુક્ત અધીશ,
૨૩	૨૪	૨૫
ગુણી	વિદ્યાધર	શ્રતધર,
		શુભ આશ્રય જગીશ. ૮૨

કુહા.

નામ ઇત્યાદિ જસ દિવ્ય છાજે, દેશના દેત ધન ગુહિર ગાજે;
જેહથી પામીયે અચલ ધામ, તેહ આચાર્યને કરૂં પ્રણામ. ૮૩

ચાલિ.

આચાર્ય નમુસ્કારે, વાસિત જેહનું ચિત્ત,
 ધન્ય તેહ કૃત-પુણ્ય તે, જીવિત તાસ પવિત્ત;
 આર્તી ધ્યાન તસ નવિ હુએ, નવિ હુએ દુરગતિ-વાસ,
 ભવ-ક્ષય કરતાં રે સમરતાં, લહિયે સુકૃત-ઉદ્દાસ. ૮૪

..

(૪) ઉપાધ્યાય ગુણુષ્ણન.

હુહા.

પદ ચઉત્થે તે ઉવજાયા નમિએ, પૂર્વ સંચિત સકલ પાપ ગમિએ;
 જેહ આચાર્ય પદ યોગ્ય ધીર, સુગુરુગુણ ગાજતા અતિ ગંભીર. ૮૫
 ચાલિ.

અંગ ઇચ્છાર ઉદાર, અરથ શુચિ ગંગ-તરંગ.
 વાર્ત્તિક વૃત્તિ અધ્યયન, અધ્યાપત બાર ઉપાંગ;
 ગુણ પચવીસ અલંકૃત, સુકૃત પરમ રમણીક,
 શ્રી ઉવજાયા નમીને, સૂત્ર ભણાવે ઠીક. ૮૬

હુહા.

સૂત્ર ભણીએ સખર જેહ પાસે, તે ઉપાધ્યાય જે અર્થ ભાષે;
 તેહ આચાર્ય એ ભેદ લહીએ, દોષમાં અધિક અંતર ન કહીએ. ૮૭
 ચાલિ.

સંગ્રહ કરત ઉપગ્રહ, નિજ વિષયે શિવ જાય,
 ભવ ત્રીજે ઉત્કર્ષથી, આચાર્ય ઉવજાયા;
 એક વચન ઇહાં ભાખ્યો, ભગવદ્-વૃત્તિ લેઇ,
 એકજ-ધર્મી નિશ્ચય, વ્યવહારે દોષ ભેઇ. ૮૮

હુંહા.

સૂરિ ઉવજાયા મુનિ ભાવિ અખ્યા, ગુણથકી ભિન્ન નહીં જે મહુખ્યા,
નિશ્ચયે ઇમ વદે સિદ્ધસેન, આપના તેહ વ્યવહાર દૈન. ૮૯

ચાલિ.

વૃત્તિ સુત્ત ઉવજોગે, કરણ નઇ અત્થિં સદ્,
જાયાતિ ઝાણે પૂરે, આતમ ગાણની હદ્;
પણિ નિરૂત્તિં ઉવજાયા, પ્રાકૃત વાણિ પ્રસિદ્ધ,
આવશ્યક નિર્યુકતેં, ભાખ્યો અર્થ સમૃદ્ધ. ૯૦

હુંહા.

ભાવ અધ્યયન અજઝયણ એણે, ભાવ-ઉવજાયા તિમ તત્ત્વ વયણેં;
જેમ શ્રુત-કેવલી સયલ નાણેં,
વ્યવહૃતેં નિશ્ચયેં અખ્ય-જાણે ૯૧

ચાલિ.

સંપૂરણ શ્રુત જાણે, શ્રુત-કેવલી વ્યવહાર,
ગુણદ્વારાએ આતમ, -દ્રવ્યનો જ્ઞાન પ્રકાર;
શ્રુતથી આતમા જાણે, કેવલ નિશ્ચય સાર,
શ્રુત-કેવલી પરકાશે, તિહાં નહીં ભેદ વચાર. ૯૨

હુંહા.

જોડીએ જખહી તે તે ઉપાધેં, તખહી ચિન્માત્ર કેવલ સમાધેં;
તેહ ઉવજાયા પદને વિચારે, તેહ ઇક દીપ છે જગમઝારે. ૯૩

ચાલિ.

૧ ૨ ૩ ૪ ૫
ઉપાધ્યાય વરવાચક, પાઠક સાધક સિદ્ધ,

૬ ૭ ૮ ૯ ૧૦
કરગ ઝરગ અધ્યાપક, કૃતકર્મા શ્રુતવૃદ્ધ;

૧૧ ૧૨ ૧૩ ૧૪ ૧૫
શિક્ષક દિક્ષક થવિર, ચિરંતન રત્ન વિશાલ;

૧૬ ૧૭ ૧૮ ૧૯
મોહજ્યા પારિચ્છક, જિત પરિશ્રમ વૃતમાલ. ૬૪

હહા.

૨૦ ૨૧ ૨૨ ૨૩
સામ્યધારી વિદિત-પદ-વિભાગ, કૃત્તિયાવણુ વિગત-દ્વેષ-રાગ;

૨૪ ૨૫ ૨૬ ૨૭
અપ્રમાદી સદા નિર્વિષાદી, અદ્રયાનંદ આતમ-પ્રવાદી. ૬૫

ચાલિ.

નામ અનેક વિવેક, વિશારદ પારદ પુણ્ય,
પરમેશ્વર-આજ્ઞાયુત, ગુણ સુવિશુદ્ધ અગણ્ય;
નમિએ શાસન-ભાસન, -પતિ પાવન ઉવજ્જાય,
નામ જપતાં જેહનું, નવ વિધિ મંગલ થાય. ૬૬

હહા.

નિત્ય ઉવજ્જાયનું ધ્યાન ધરતાં, પામીએ સુખ નિજ ચિત્ત ગમતાં;
હૃદય હૃદ્યાંન વ્યંતર ન બાધે, કોઈવિરૂપો ન વયરી વિરાધે. ૬૭

ચાલિ.

નમસ્કાર ઉવજ્જાયને, વાસિત જેહનું ચિત્ત,
ધન્ય તેહ કૃત્યપુણ્ય તે, જીવિત તાસ પવિત્ત;
આર્ત ધ્યાન તસ નવિ હુએ, નવિ હુએ દુરગતિ-વાસ,
સવક્ષય કરતાં સમરતાં, લહિએ સુકૃત-ઉલ્લાસ. ૬૮

(૫) સાધુ ગુણ વર્ણન.

હુહા.

શિવ પદાલંબ સમરત્ય બાહુ, જેહ છે લોકમાં સંવ સાહુ;
પ્રેમથી તેહનુ શરણ કીજે, ભેદ નવિ ચિત્ર રીતે ગણીજે. ૬૬-
ચાલિ.

કર્મ ભૂમિ પત્તર વર, ભરતૈરવત વિદેહ,
ક્ષેત્રમાં પંકજ નેત્ર જે, સાધુ અમાય નિરેહ;
એક પૂજે સવિ પૂજાઆ, નિંદિઆ નિંદે એક,
સમગુણ ઠાણું રે નાણી, એ પદ સર્વ વિવેક. ૧૦૦

હુહા.

લોક-સન્ના વમી ધર્મ ધારે, મુનિ અલૌકિક સદા દસ પ્રકારે;
લાભ અણુલાભ માનાપમાન, લેખવે લોખંડુ કાંચન સમાન. ૧૦૨
ચાલિ.

ખંતી અજ્ઞવ મદવ, મુત્તી પણ તસ મર્મ,
તે ઉવચાર વચાર વિવાગ વચન વલિ ધર્મ;
લૌકિક ત્રિષ્ટય લોકોત્તર, જે છર્ધ તે તસ હોઈ,
છર્ધુ ગુણ ઠાણું ભવ અટવી લંઘન જોઈ. ૧૦૨

હુહા.

તપ નિચાણે રહિત તસ અખેદ, શુદ્ધ સંયમ ધરે સત્તર ભેદ,
પંચ આશ્રવ કરણ ચઉ કષાય, દંડ-ત્રિક-વર્જને શિવ ઉપાય ૧૦૩
ચાલિ.

ગુરૂ સૂત્રાનુજ્ઞાએ, હિત મિત લાષણ સત્ય,
પાયચ્છિત-જલે મલગાલન શોચવિ ચિત્ત;

પંખી ઉપમાએ ધર્મોપકરણ જેહ ધરંત,
તેહ અક્રિયન લાવ છે, તેણિં સુનિરાય મહંત. ૧૦૪

હુહા.

ખંભમણ વિત્તિતણુ ફરિસરૂવ, સદમણ ત્યજ ઉપ વિચાર દૂવ;
ખંભમણ વિત્તિ ખંભે જે લાખી, તે ક્ષયોપશમ ગતિ સૂત્ર દાખી. ૧૦૫
ચાલિ.

બ્રહ્મચારીએ બ્રહ્મ, કહ્યો સધળો આચાર,
તિહાં મનવૃત્તિ પ્રતિજ્ઞા, ક્ષય ઉપશમ વિસ્તાર;
તે વિણ ખંભ આણુત્તર, સુરને નવિ હુએ તંત,
મન વિરોધ પણ શુદ્ધ તે, ખંભ કહે ભગવંત. ૧૦૬

હુહા.

એમ દસ ધર્મ પાલે વિચિત્ર, મૂલ ઉત્તર ગુણે સુનિ પવિત્ર;
ભ્રમર પરિગોચરી કરીય ભૂંજે, શુદ્ધ સજ્જાય અહનિશિ પ્રયુંજે. ૧૦૭

ચાલિ.

કલેષ-નાશિની દેશના, દેત ગણે ન પ્રયાસ,
અસંદ્ધિન જિમ દ્વીપ તથા, લવિજન આશ્વાસ;
તરણ તારણ કર્ણપર, જંગમ તીરથ સાર,
ધન ધન સાધુ સુહંકર, ગુણમહિમા-ભંડાર, ૧૦૮

હુહા.

સમઅનાબાધ સુખના ગવેષી, ધર્મમાં થિર હૃદય-હિત-ઉદ્દેષી;
એહવા સુનિનું ઉપમાન નાહિ, દૈત્ય નર સુર સહિત લોક માંહિ. ૧૦૯
ચાલિ.

ષટ વ્રત કાય છ રક્ષક, નિગ્રહે ઈન્દ્રિય-લોભ,
અંતિ ભાવ-વિસોહી, પડિલેહણ થિર શોભ;

અશુભ રોધ શુભ યોગ, - કરણ તપ-શુદ્ધિ જગીશ;
સીતાદિક મરણાંતિક સહે ગુણ સત્તાવીશ. ૧૧૦

દુહા.

૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
મુનિ મહાનંદ અર્થી સન્યાસી, સિદ્ધુ નિર્ઘંથ આતમ-ઉપાસી;						
૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪
ઝંકત માહણ્ય મહાત્મા મહેશી, દાનત અવધૂત નિતિ શુદ્ધ-લેશી. ૧૧૧						

ચાલિ

૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯
શાન્ત વહુક વર અશરણ-શરણ મહામત-ધાર,				
૨૦		૨૧	૨૨	
પાખંડી-અર્થ-ખંડી, દંડવિરત અણુગાર;				
૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭
લૂહ અભવ તીરાથી, પૂર્ણ મહોદય કામ,				
૨૮	૩૦	૩૧	૩૨	
અણુદ્ધ-જગરિકા જગર, શુદ્ધ અધ્યાતમ-ધામ. ૧૧૨				

દુહા.

૩૩	૩૪	૩૫	૩૬	૩૭
જેષ્ઠ સુત જિન તણો ઉર્ધ્વ રેતા, ઉન્મની લાવ-લાવક પ્રચેતા;				
૩૮	૩૯	૪૦	૪૧	૪૨
અનુલવી તારક જ્ઞાનવંત, જ્ઞાન-યોગી મહાશય ભદંત. ૧૧૩				

ચાલિ.

૪૪	૪૫	૪૬	૪૭
તરવજ્ઞાની વાચંચમ, ગુપ્તેન્દ્રિય મન ગુપ્ત,			

૪૮ ૪૯ ૫૦ ૫૧ ૫૨ ૫૩
મોહજયી રૂપિ શિક્ષિત, દીક્ષિત કામ અલુપ્ત;

૫૪ ૫૫ ૫૬ ૫૭ ૫૮ ૫૯
ગોખ્તા ગોપતિ ગોપ, અગોખ્ય અક્રિયન ધીર,

૬૦ ૬૧ ૬૨
સર્વ-સહ સમતા-મય, નિઃપ્રતિકર્મ શરીર. ૧૧૪

કુહા.

૬૩ ૬૪ ૬૫ ૬૬ ૬૭ ૬૮ ૬૯
શ્રમણ કૃતિ-દ્રવ્ય પંડિત પુરોગ, અગર અવિધાનનુષ્ઠાન રોગ;

૭૦ ૭૧ ૭૨ ૭૩ ૭૪ ૭૫
અમૃતતદ્ધેતુ કિરિયા-વિલાસી, વચન ધર્મ-ક્ષમા શુભ-અભ્યાસી. ૧૧૫

ચાલિ.

૭૫ ૭૬ ૭૭ ૭૮
શુકલ શુકલ અભિજાત્ય; અનુત્તર ઉત્તર શર્મ,

૭૯ ૮૦ ૮૧ ૮૨ ૮૩ ૮૪
મગ્ન અતંત્ર અતંદ્રિય, મુદ્રિત કરણ અકર્મ;

૮૫ ૮૬ ૮૭ ૮૮
દીર્ઘ માત-સંતીર્ણ, સમાન તે સંખ્ય પ્રધાન,

૮૯ ૯૦
પ્રતિસંખ્યાન-વિચક્ષણ, પ્રત્યાખ્યાન-વિધાન ૧૧૬

કુહા.

નામ ઈત્યાદિ મહિમા-સમુદ્ર, સાધુ અકલકના છે અમુદ્ર;
સર્વ લોટે નિઠે બ્રહ્મચારી, તેહને પ્રણમિએ શુણ સંભારી. ૧૧૭

ચાલિ.

નમસ્કાર અણુગારને, વાસિત જેહનું ચિત્ત,
ધન્ય તેહ કૃતપુણ્ય તે, જીવિત તાસ પવિત્ત;
આર્તધ્યાન તસ નવિ હુએ, નવિ હુએ દુર્ગતિ વાસ,
લવખય કરતાં રે સમરતાં, લહિએ સુકૃત-અભ્યાસ. ૧૧૮

ફૂલ.

પંચ નવકાર એ સુપ્રકાશ, એહથી હોએ સવિ પાપ નાશ;
સકલ મંગલ તાણું એહ મૂલ, મુજસ વિદ્યા વિવેકાનુકૂલ. ૧૧૯

નવકાર મંત્રનો મહિમા.

ચાલિ.

શ્રી નવકાર સમો જગિ, મંત્ર ન ચંત્ર ન અન્ય,
વિદ્યા નવિ ઔષધ નવિ, એહ જપે તે ધન્ય;
કષ્ટ ટલ્યાં જાહુ એહને, જાપે તૂરત કિંદ્ર,
એહના ખીજની વિદ્યા, નમિ વિનમીને સિદ્ધ. ૧૨૦

ફૂલ.

સિદ્ધ ધર્મોસ્તિકાયાદિ દ્રવ્ય, તિમજ નવકાર એ લાણે લબ્ય;
સર્વ શ્રુતમાં વડો એ પ્રમાણ્યો, મહાનિસીથે લલિ પરિવખાણ્યો ૧૨૧

ચાલિ.

ગિરિ માંહિ જિમ સુરગિરિ, તરૂમાંહિ જિમ સુરસાલ,
સાર સુગંધમાં ચંદન, નંદન વનમાં વિશાલ;
મૃગમાં મૃગપતિ ખગપતિ, ખગમાં તારા ચંદ્ર,
ગંગ નદીમાં અનંગ સરૂપમાં દેવમાં ઇંદ્ર. ૧૨૨

ફૂલો.

નિમ સ્વયંભૂ રમણ ઉદ્ધિમાંહિ,
 શ્રી રમણ નિમ સકલ સુભટમાંહિ;
 નિમ અધિક નાગ માંહિ નાગરાજ, શબ્દમાં જલદગંભીર ગાજ. ૧૨૩
 ચાલિ.

રસમાંહિ નિમ ઇકખુરસ, પુલમાં નિમ અરવિંદ,
 ઔષધ માંહિ સુધા વસુધા-ધવમાં રઘુનંદ;
 સત્યવાદીમાં યુધિષ્ઠિર, ધીરમાં ધ્રુવ અવિકંપ,
 મંગલમાંહિ નિમ ધર્મ, પરિચ્છદ સુખમાં સંપ. ૧૨૪
 ફૂલો.

ધર્મમાંહિ દયાધર્મ મોટો, પ્રહ્લવત માંહિ વનજર-કછોટો;
 દાનમાંહિ અભયદાન રૂડું, તપ માંહિ જે કહેવું ન કુડું. ૧૨૫
 ચાલિ.

રતનમાંહિ સારો હીરો, નીરોગી નરમાંહિ,
 શીતલ માંહિ ઉસીરો, ધીરો વ્રત-ધરમાંહિ;
 તિમ સવિ મંત્રમાં સારો, ભાખ્યો શ્રી નવકાર,
 કદ્યા ન જાયેરે એહના, જેહ છે બહુ ઉપકાર. ૧૨૬
 ફૂલો.

તજે એ સાર નવકાર મંત્ર, જે અવર મંત્ર સેવે સ્વતંત્ર;
 કર્મ પ્રતિફલ બહૂલ સેવે, તેહ સુરતરૂ ત્યજી આપટેવે. ૧૨૭
 ચાલિ,

એહને બીજેરે વાસિત, હોયે ઉપાસિત મંત્ર,
 બીજે પશ્ચિ દ્વલ દાયક, નાયક છે એ તંત્ર;

અમૃત ઉદ્ધિ કુસારા, સારા હરત વિકાર,
વિષના તે ગુણ અમૃતનો, પવનનો નહીંરે લગાર. ૧૨૮

દ્વંદ્વા.

જેહ નિર્બીજ તે મંત્ર જૂઠા, ફલે નહીં સાંહમૂં હુઈ અપુઠા;
જેહ મહામંત્ર નવકાર સાધે, તેહ દોઅ લોક અલવે આરાધે. ૧૨૯
આલિ.

રતન તણી જિમ પેટી, બાર અલપ બહુ મૂલ,
ચૌદ પૂરવનું સાર છે, મંત્ર એ તેહને તુલ;
સકલ સમય અભ્યંતર, એ પદ પંચ પ્રમાણ,
મહુઅ-ખંધ તે જાણો, ચૂલા સહિત સુજાણ. ૧૩૦

દ્વંદ્વા.

પંચ પરમેષ્ઠિ ગુણ ગણ પ્રતીતા, જિન ચિદાનંદ મોજે ઉદીતા;
શ્રી યશોવિજય વાચક પ્રણીતા, તેહ એ સાર પરમેષ્ઠિગીતા. ૧૩૧

॥ ॥ ॥ ॥ ॥
ધૃતિ શ્રી પંચ પરમેષ્ઠિ ગુણ વર્ણન ગીતા સમાપ્તા.
॥ ॥ ॥ ॥ ॥

શ્રી જંબૂસ્વામિ બ્રહ્મગીતા.

(સંવત્ ૧૭૩૮ માં ખંભાતમાં રચેલી)

કુહા.

સમરીયે સરસતી વિશ્વમાતા, હોયે કવિરાજ જસ ધ્યાન ધ્યાતાં;
કરિય રસ રંગભરિ બ્રહ્મગીતા, વરણુવું જંબૂ ગુણુ જગવદીતા. ૧

રાગ કાગ.

બ્રહ્મચારી સિરસેહરો, બ્રહ્મ મનોહર જ્ઞાન;
બ્રહ્મવતી માંહિ સુદર, બ્રહ્મ ધુરંધર ધ્યાન.
મોહ-અબ્રહ્મ-નિવારણુ, તારણુતરણુ જિહાજ,
જંબૂકુમર ગુણુ શુણ્ણતાં, જનમ કૃતારથ આજ. ૨

કુહા.

હોઈ જસ વદનિં શત સહસ જીહા,
આઉંચુ વળી અસંખ્યાત દીહા;
તાસ પશિ જંબૂ મુનિ સુગુણુ ગાતાં,
પાર નાવે સદા ધ્યાન ધ્યાતાં. ૩

કાગ.

શીલ સલીલ જે પાલે, વાલે ચંચલ ચિત્ત,
આપ-શકિત અનુઆલે, ત્રિહું કાલે સુપવિત્ત;
પાપ પખાલે ટાલે, મોહ મહામદપૂર,
બ્રહ્મરૂપ સંભાલે, તે નિજ સહજ સત્ત્વ. ૪

હુહા.

એહવા જંબૂ મુનિ પુરુષસિંહ, જેહની ક્રોધ દોષે ન લીહ;
ભવતર્યા શીલ સમ્યક્ત્વ-તુંબે, શ્રો નદી માંહિ તે કિમ વિલમ્બે ?

ક્રાગ.

સોહમ-વયભે જાગી, વયરાગી સિરદાર,
સોભાગી વડભાગી, માગી અતુમતિ સાર;
માત પિતા પ્રતિબૂઝવે, આઠ કન્યા ઉપરોધ,
કરણી પરણી તરૂણી, જીપે મન્મથયોધ. ૬

હુહા.

આઠ મદની મહા રાજધાની, આઠ એ મોહ માયા નિશાની;
જગવશીકરણની દિવ્ય વિદ્યા, કામિની જયપતાકા અનિંદ્યા. ૭

ક્રાગ.

મુખ મટકે જગ મોહિ, લટકે લોચણ અંગ,
નવ ચૌવન સોવન વન, ભૂષણ ભૂષિત અંગ;
શ્રંગારે નવિ માતી, રાતી રંગ અનંગ,
અલબેલી ગુણવેલી, અતુર સહેલી સંગ. ૮

હુહા.

જેહને દેખી રવિ અંદ થાંભે, ખાંભ હરિ હર અચાંભે વિલંભે;
કવણું ધૈર્ય રહે તેહ આગે ? જંબૂની ટેક જગિ એક જાગે. ૯

ક્રાગ.

આઠ તે ભૂમિ ભયંકર શંકર, કર જિત લેઈ કામ,
શ્રમ કરિ સીખીને સજ થયો, ફિરિ જગિ જય-પરિણામ;
સર્વ મંગલાલિંગિત, દેખી જાંખુ કુમાર,
મૂઝે ખૂઝે પંડિત, તિહાં જય ભંગ પ્રકાર.

૧૦

હુહા.

ચાપ જે મયણુ કરિ ખાણુ નહાખે,
જાંખુ વર ઘેર્ય સન્નાહ રાખે;
ચાપ હુઈ ખંડ હુઓ ભસુહ ઠામે,
ઘેર્ય પૂજા કુસુમ જાંખુ પામે.

૧૧

ક્રાગ.

એણી નયનાની વેણી લેઈ, ધાયો તરવારિ,
તે તિહાં થંભી દંભી, સઘલો પામી હારિ;
કાંનિ ઝાલ ઝખૂકે તે, તોલી રહ્યો માનુ ચક્ર,
તેહ સુદર્શન ધારીસ્થું, પણિ ન હુવે વક્ર.

૧૨

હુહા.

નાકિ મોતી તેં બંધૂક બાકિ,
ગોલિકા તે રહ્યો માનુ તાકિ;
છૂટિ કરિ જાંખુ ઘેર્ય નાહિ લોખે,
રહે ઢલતી તે આભરણ રૂપે.

૧૩

ફાગ.

દિવ્ય શસ્ત્ર હિવે ફેરવે, જોર માયા અંધકાર,
જેહ માંહિ બંલ પુરંદરનો, પણિ નાહિ કોઈ ચાર;
તત્ત્વ વિચાર ઉઘોતને, શસ્ત્રે તે જંબૂકુમાર,
મોઘ શકિત કરિ સંવરી, પામ્યા જગિ જયકાર. ૧૪

હુહા.

જાણીયે કામ ઉત્પત્તિ મૂલ, થાઈ સંકલ્પથી તે ત્રિશલ;
જ્ઞાન ધરી જો ન સંકલ્પ કીજે, ભપજે કામ કહો કૂણુ ખીજે ? ૧૫

ફાગ.

હુઓ અનંગ તેસારે, જોતો ધરતો અંગ,
ખાણુ કણુ તાઈ તાણીને, નાંખત હોત અલંગ;
'થોયાં ફૂટયે સ્યું હોઈ ? જો તૂં ચિત્ત વિકાર,
કાંટે કાંટો કાઠસ્યું ચિત્ત ધરી પ્રહ્મ વિચાર.' ૧૬

હુહા.

ભાવના ઈમ ક્ષમાદિક પ્રપંચી, શસ્ત્ર લીધાં સકલ તાસ અંચી;
તેણિ ન બલે તેનાઠા કષાય, પડિ અવેલાયે કુણુ હોઈ સહાય ? ૧૭

ફાગ.

'તૂં જાણે જિત કાશી, જગવાસી કીયા જેર,
પણિ જિન ભાણુની આણુમાં, વર્તતો હું છું સેર;
'અમ્હ સાહમિણી શીતાદિક, અબલાથી પણિ ભગ્ન,
મુઝસ્યું જૂઝસ્યો કિણિપરે ? 'ઈમ કહિ નાઠો તે નગ્ન. ૧૮

હુહા.

સજજ થાતી હુંતિ મહન ફોજ, આઠ કન્યા કયા સુણત મોજ;
જંબૂની અડકથાયે તે ભાજે, જંબૂ જીતે ને કંદર્પ લાજે. ૧૯

ફાગ.

આઠ તે કામિની ચોરડી, ગોરડી ચોરડી ચિત્ત,
મોરડી પરિં મહિં માચતી, નાચતી રાચતી ગીત;

દીઠિં ગલાખર્ધ છોરડી, બોરડી પાકી જેમ,
જંબૂ કુમાર તે લેખવે, કોરડી દોરડી તેમ. ૨૦

હૃદા.

વિશ્વ વશીકરણથી જેહ સખલા, તેહનો નામ કિસિં હોઈ અખલા ?
નામ માલા તણી મામ રાખી, જંબૂ ધૈર્ય તણા સકલ સાખી. ૨૧

કેાગ.

આઠ કન્યાને આપે, તે જનની જનક સમેત,
ચોરી કરવા આવ્યા, તે ચોર ને પ્રલવ સહેત;
એ સવિ દિક્ષા આદરી, વિચરેં ઉગ્ર વિહાર,
જંબૂ તે ચઊદ પૂર્વધર, હુઆ સોહમ-પદધાર. ૨૨

હૃદા.

વર્ષ અતિક્રમે અનુત્તર વિમાની, સુર અધિક સુખ લહે બ્રહ્મજાની;
તે હુઆ શુકલ શુકલાભિજાતિ, આત્મરતિં આત્મધૃતિ કર્મધાતી. ૨૩

કેાગ.

બ્રહ્મરૂપ નિરૂપાધિક, આત્મજ્ઞાન તે યોગ,
ઇન્દ્રજાલ સમ સઘલા, પુદ્ગલના સંયોગ;
ઉપાદાન પુદ્ગલથી, પુદ્ગલ ઉપચય હોઈ,
કર્તા નહિ તિહાં આત્મા, નિશ્ચય સાખી સોઈ. ૨૪

હૃદા.

એહ અધ્યાત્મ તે ચોક્ષ પંથ, એહમાં જે રહ્યા તે નિર્ગથ;
એહ અંતકરણે હોઈ શુદ્ધિ બીજે, વિહિત કિરિયા તે તસ હેતિં કોજે. ૨૫

કેાગ.

નય દોઈ ચુકિત જોતાં, કિરિયા જ્ઞાનની વ્યક્તિ,
સાધન ફલતાં દોઈમાં, હો સાધન શક્તિ;

આણા વિણા આચાર માંહિ, આણે અનાચાર,
જ'બૂ પ્રતે ઇમ સોહમ, કહે અંગ આચાર. ૨૬

કહા.

જ્ઞાન કિરિયા તણા ઇમ અભ્યાસી, હુઈ ચિદાનન્દ લીલા વિલાસી;
રથાન વર્ણાર્થ આલમ્બ અન્ય, યોગ પાંચે હુઆ જ'બૂ ધન્ય. ૨૭

વેલિ.

ઇચ્છા પ્રવૃત્તિને ચિર વલી, સિદ્ધિ એ લેહ છે ચાર,
પ્રીતિ ભક્તિ ને વચન અસંગ તિહાં સુવિચાર;
સકલ યોગ એ સેવી પામી કેવલ-નાણુ,
સુગતે પુહતા તેહનુ, નામ જ'પે સુવિહાણુ. ૨૮

કહા.

ખંભ નગરે શુણ્યા ચિત્તિ હર્ષે,
જ'બૂ વસુ ભુવન સુનિચાંદ વર્ષે;
શ્રી નયવિનય બુધ સુગર સીસ,
કહે અધિક પૂર્યો મન જગીસ. ૨૯

ઈતિ શ્રી યશોવિનય વિરચિત જ'બૂસ્વામિ
બ્રહ્મગીતા સમાપ્ત

શ્રીમદ્ યશોવિજયજી ઉપાધ્યાય કૃત
સમ્યક્ત્વનાં ષટ્સ્થાન-સ્વરૂપની ચોપાઈ.

કૃષ્ણ

વીતરાગ પ્રણમી કરી, સમઘી સ્મરસતિ માત;
કહિશું ભવિ-હિત-કારણે, સમકિતના અવદાત. ૧
દર્શન મોહ વિનાશથી, જે નિરમલ ગુણઠાણ;
તે સમકિત તસુ જાણિયે, સંખેપે ષટ ઠાણ. ૨

ગાથા

અતિ જીઓ તહ ણિચ્છો, કત્તા મુક્તા ચ પુણ્ણપાવાણં ।
અતિ ધુવં નિવ્વાણં, તસ્સોવાઓ અ છ ઠાણા ॥ ૩

ચોપાઈ

સમકિત થાનકથી વિપરીત, મિથ્યાવાદી અતિ અવિનીત;
તેહના ખોલ^૧ સવે જૂજૂઆ, જિહાં જોઈયે તિહાં ઉંડા કૂઆ. ૪
નાસ્તિકવાદ.

પહિલો નાસ્તિક ભાળે શૂન, જીવ શરીરથકી નહીં ભિન્ન;
અમલ અંગથી મદિરા જેમ, પંચ ભૂતથી ચેતન તેમ. ૫

૧ ભાવ.

× યથાં મધાંગેન મદ્યશક્તિ રત્પદ્યતે તથા પૃથિવ્યપતેજો-
વાય્યાકાશનાં પંચમૂતાનાં ઇન્દ્રિયમિલને ચેતનાં નામ કશ્ચન
પદાર્થઃ સમુત્પદ્યતે । તથા પંચમૂત-નિલયે તસ્યાપિ વિલયઃ
इति नास्तિકानां मतः ॥

માંખણુ ઘૂલ જિમ તિલથી તેલ, અગનિ અરણિથી તરૂંથી વેલ;
જિમ પડિઆર થકી તરવાર, અલગો તો દાખો ઇણિવાર. ૬

જિમ = જલથી પંપોટા થાય, ઊફળતાં તેહ માંહે સમાય;
થભાદિક જિમ ક્ષિતિ પરિણામ, તિમ ચેતન તનુશુણુ વિશ્રામ ૭

× નહિ પરલોક ન પુણ્ય ન પાપ, = પામ્યું તે સુખ વિલસો આપ;
વૃક પદની પરે ભય દાખવે, કપટી તપ જપની મતિ ઠવે. ૮

એહવા પાપી ભાખે આલ, બાંધે કરમતણાં બહુ જાલ;
આતમ સત્તા તેહને હવે, જુગતિ કરી સદ્ગુણ દાખવે. ૯

જ્ઞાનાદિક શુણુ અનુભવસિદ્ધ, તેહનો આશ્રય જીવ પ્રસિદ્ધ;
પંચ ભૂત શુણુ તેહને કહો, ઇન્દ્રિયગ્રાહ્ય ન કિમ સદ્ગો ? ૧૦

તનુ છેદે તે નવિ છેદાય, તનુવૃક્ષે નવિ વધતા થાય;
ઉપાદાન જ્ઞાનાદિકતણો, તેહથી જીવ × અલાધો ઘણો. ૧૧

= મુદ્રા પ્રતિવિચોદય ન્યાયેન જલશુદ્ધુદન્યાયેન પંચમૂત
જ્ઞાનં સમુત્પદ્યતે પર જીવ પદાર્થો નેતિ ।

× એતાવાનેવ લોકોચ । પાપાનિન્દ્રિયગૌચરઃ ॥

મદ્રે વૃકપદં પરય યદ્વદન્ત્યવહુશ્ચતા ॥ ૧

કો જાનાતિ પરલોકઽસ્તિ વા નાસ્તિ । વ્યોમ્રપદંભૂમૌ
લિખિતંડલીક :

= પિવરવાદ ચ ચારુલોચને, યદર્થો..... માત્રમિદં
કલેવરં ૧ ઇતિ લોકાયતિકા વદંતિ ॥

× જ્ઞાનાદિક ગુણથી જૂદો છે ॥

પ્રસાદિક થિતિ સરિખી નહીં, યુગલ જાતિ નરને પણ સહી;
તો કિમ તે કાયા પરિણામ ? જુઓ તેહમાં આતમરામ. ૧૨

રૂપી પણ નવિ દીસે વાત, લક્ષણથી લહિયે અવદાત,
તો કિમ દીશે જીવ અરૂપ ? તેતો કેવલ જ્ઞાન-સરૂપ. ૧૩

બાલકને સ્તન-પાન-પ્રવૃત્તિ, પૂરવ લવ વાસના નિમિત્તિ;
એ જાણો પરલોક પ્રમાણુ, કુણુ જાણુ અણુદીકું ઠાણુ ? ૧૪

એક સુખિયા એક દુખિયા હોય, પુણ્ય પાપ વિલસિત તે જોય.
કરમ-ચેતનાનો એ ભાવ, ઉપલાદિક પરે એ ન સ્વભાવ. ૧૫

નિઃશ્વ નહીં મહાજન-ચત્ન,^૧ કોડી કાજ કુણુ વેચે રત્ન ?
કષ્ટ સહે તે ધરમારથી, માનો મુનિજન પરમારથી, ૧૬

-આતમ સત્તા ઈમ સદ્દેહો, નાસ્તિકવાદે મન મત દેહો;
નિત્ય આતમા હવે વર્ણવું, ખંડી બૌદ્ધતણું મત નવું. ૧૭

નાસ્તિક વાદી જત : ॥

બૌદ્ધમત.

તેહ કહે 'ક્ષણુ-સંતતિરૂપ, જ્ઞાન આતમા અતિહી અનૂપ;
નિત્ય હોય તો વાઘે નેહ, બંધન કર્મ તણો નહીં હેહ. ૧૮

સર્વભાવ ક્ષણનાશી સર્ગ, આદિ અંત જો એક નિસર્ગ;
ક્ષણિક વાસના દિયે વૈરાગ, મુગતજ્ઞાન ભાખે વડભાગ ૧૯

૧ એટલે ચરણકરણાદિ.

= જ્ઞાનગુણવાન્ આત્મા इत्यंगीकर्त्तव्यं । पंचभूतस्य
गुणे×गुण : इति तेषामाशयः नास्तिकानां ॥ यत् सत् तत्
क्षणिकं इति

રાગાદિક વાસના અપાર, વાસિત ચિત્ત કહ્યો સંસાર, x
ચિત્ત ધારા રાગાદિક હીન, મોક્ષ કહે જ્ઞાની પરવીન. ' ૨૦

એહ ઔદ્ધનું મત વિપરીત, બંધ મોક્ષ ન ઘટે ક્ષણચિત્ત;
માનો અનુગત જો વાસના, દ્રવ્ય નિત્ય તેહજ શુભ મના. ૨૧.

સરિખા ક્ષણનો જે આરંભ, તેહ વાસના મહોટો દંભ;
બંધ મોક્ષ ક્ષણ સરિખા નહીં, શકિત એક નવિ જાયે કહી. ૨૨

ઉપાદાન અનુપાદાનતા, જો નવિ ભિન્ન કરે ક્ષણ છતાં;
પૂર્વ અપર પર્યાયે ભેદ, તો નવિ દ્રવ્ય લહે ત્યજી ખેદ. ૨૩

જો ક્ષણ નાશ તણો તુજ બંધ, તો હિંસાથી કુણને બંધ ?
વિસદૃશ ક્ષણનું જેહ નિમિત્ત, હિંસક તો તુજ મન અપવિત્ત. ૨૪

સમલચિત્ત ક્ષણ હિંસા યદા, કાયયોગ કારય નહિ તદા;
xઅનુમંતા તે હંતા એક, તુજવિણ કુણ લાખે સવિવેક ? ૨૫.

બલપિંડીને માણસ જાણિ, પંચે તેહને શુણની હાણિ;
નરને બલ જાણે નવિ દોષ, કહિયો બુધને તેહથી પોષ. ૨૬.

x રાગાદિક વાસના એવ સંસાર' રા x x વીમુક્તિ :
इति वीक्षा वदन्ति ॥ રાગાદિક=કુવાસના ત્યજતિ તદા સંસારોચ્છેદ :

x x x વિલક્ષણો ભવતિ ચેત્તસ્ય રાગોત્પત્તિ તસ્યાત્
રાગોત્પત્તૌ કર્મવધ : તત : સંસારોત્પત્તિ : ।

* ડનુપાદાનમિન્નો : ઉપાદાનલક્ષણમિન્ને

x હિંસા ક્ષણની કાયા મિન્ન ॥ તિહવારે હિસાનોડનુમંતા
ને હંતા એકજ:

સંઘ ભગતિ અજમાસે કરો, દોષ નહીં તિહાં ઈમ ઉચ્ચરો;
 એ મહોદુનું છે તુમ અજ્ઞાન, જોજો બીજું અંગ પ્રધાન ૨૭
 હણિયે જે પરચાય અશેષ, દુઃખ ઊપાર્ધવું ને સંકલેશ;
 એહ ત્રિવિધ હિ સા જિન કથી, પરશાસને ન ઘટે મૂલથી. ૨૮
 નિશ્ચયથી સાધે ક્ષણભંગ, તો ન રહે વ્યવહારે રંગ;
 નવ સાધે ને ત્રૂટે તેર, એસી ધૌદ્ધ તણી નવ^૧ મેર.^૨ ૨૯
 નિત્યપણથી નહિ ધ્રુવ રાગ, સમભાવે તેહનો નવિ લાગ;
 નિત્યપણે ફલહેતુ સંબંધ, નહિતો ચાલે અંધોઅંધ, ૩૦
 રચણ તણી પરે થાયે વિશુદ્ધ, નિત્ય આતમા કેવલ બુદ્ધ;
 રાગવિના નવિ ઇપ્રથમ પ્રવૃત્તિ, તો કિમ ઉત્તર હોય નિવૃત્તિ? ૩૧
 છાંડીજે ભવબીજ અનંત, જ્ઞાન અનંત લહીજે તત;
 પણ નવિ ઓછો x અધિકો ભાવ, નિત્ય આતમા સુકત સ્વભાવ. ૩૨
 ઘન વિગમે જિમ સૂરજ અંદ, દોષ ટલે મુનિ હોય અમંદ;
 મુગતિ દશા ચિર દર્શને ઘટે, તે મેલી કુણુ ભવમાં અટે? ૩૩
 હતિ બૌદ્ધમત-અનિત્યવાદો ગતઃ ॥

અકર્તા-અલોકતાવાદ

નિત્ય = આતમા માનો એમ, યોગ માર્ગમાં પામો એમ;
 કરતા લોકતા ભાખું હવે, તે ન રૂચે જે જૂઠું લવે. ૩૪

૧ નય ૨ મેર એટલે મર્યાદા.

÷ આત્માને નિત્ય માનિયે તો ફલના કારણનો સંબંધ

ઘટે :

§ પ્રથમે...તરં વિરાગ. રાગેન વિના ધર્મે પ્રવૃત્તિ ન સ્યાત્ ॥

x આત્મા ઓછો અધિકો ન થાઈ ॥

x મન્યતે ત્રિકાલાવસ્થા સ્થિતિ મુનિઃ ॥

= આત્મા નિત્યો ભવતિ ચેતૂ મુક્તિ ઘટતે ક્ષણમં...

એક વેદાંતી ખીલે સાંખ્ય, કહે કર્તા ભોક્તા× નહિ મુખ્ય;
 પ્રથમ કહે દગૂ માત્ર પ્રમાણ, તાસ ઉપાધિભેદ મંડાણ. ૩૫

માયાદિક મિશ્રિત ઉપચાર, જ્ઞાન અજ્ઞાન ગ્રંથી સંસાર;
 દૃશ્યપણે મિથ્યા પરપંગ, સઘડો જિમ સુહણનો સંગ ૩૬

જિમ = કટકાદિ-વિકારેં હેમ, સત્ય બ્રહ્મ જગજ્જલેં તેમ;
 જે પરિણામી તેહ અસંત, અપરિણામ મત કહે વેદાંત. ૩૭

જિમ તાતાદિક અછતા કદા શ્રુતિ સુપુખ્તેં + બુદ્ધે સદૃશા;
 તિમ જ્ઞાને અછતું બ્રહ્માંડ, અહિજ્ઞાનેં નાસે અહિદંડ. ૩૮

અધિષ્ઠાન જે ભવ બ્રમતણું, તેહજ = બ્રહ્મ હું સાચું ગણું;
 તેહને નહીં કરમનો લેપ, હોય તો ન ટલે કરતાં ખેપ. ૩૯

જે અનાદિ અજ્ઞાન સંયોગ, તેહનો કહિયેં ન હોય વિયોગ;
 ભાવ અનાદિ અનંતજ દિઠ, ચેતન પરેં વિપરીત અનિઠ. ૪૦

× આત્મા કર્તા ભોક્તા નાસ્તિ એતિ તે વદંતિ । વેદાંતી.

= સુવર્ણનો કટક પણિ હેમજ કહુ તે સુવર્ણનો વિકાર
 મણિ સત્ય તે સુવર્ણ.

+ સુપ્તવસ્થાયાં નિદ્રાયાંડવસ્થાદ્વયં એકાસુપ્તસ્ય સુષુ-
 પ્તાનાં મનઃ પુરીતત્યા પ્રવિ સ્વપ્નાવસ્થા દ્વિતીયા સ્વપ્ના-
 વસ્થા સુષુપ્તાનાં મનઃ પુરી તર્તિ પ્રવિશત્તિ એતિ શ્રુતિઃ વેદે
 એકાપુરી તતીનામ અનાદિ વર્તેતે તન્ન મનઃ પ્રવિશતિ સર્વ-
 થૈવ સુપ્ત એત્યર્થઃ તથા પરબ્રહ્મ એવ સત્યઃ બ્રહ્મ સ્વપ્નોપમં.

= યસ્ય પરાવર્તઃ તદ્ વસ્તુડસત્ યસ્ય પરાવર્તો ન તત્ સત્
 બ્રહ્મ એતિ વેદાંતિનઃ ॥

*કાચ-ધરેં જેમ ભૂકે ધ્યાન, પડે સિંહ જલખિંબ નિદાન;
 જિમ કોલિક જાલે ગુંથાય, અજ્ઞાને નિજબંધન થાય. ૪૧
 ઇમ અજ્ઞાને ખાંધી મહી, ચેતન કર્તા તેહનો નહીં;
 ગલ આમીકરને દૃષ્ટાંત, ધરમ પ્રવૃત્તિ જિહાં લગે બ્રાંત. ૪૨
 ભ્રાતિ મિટયે ચિન્માત્ર અગાધ, કર્તા નહિ પણ સાખી સાધ;
 વ્યવહારે કર્તા તે હોઉ, પરમારથે નવિ ખાંધ્યો કોઉ. ૪૩
 અભિધાન યોજન કૈવલ્ય, ગુણ પામે શ્રુતિ કહે નિસલ્ય;
 પરમારથ વ્યવહાર અભ્યાસ, ભાસનશકિત ટલે સવિ તાસ. ૪૪
 જીવનમુકત લલ્યો નિજ ધામ, તેહને કરણીનું નહિ કામ;
 જિહાં અવિદ્યા કરણી તિહાં, વીસામો છે વિદ્યા જિહાં. ૪૫
 વિધિ નિષેધ જ્ઞાનીને નહી, પ્રારબ્ધેં કિરિયા તસ કહી;
 અવર કહિએ નહિ તાસ અદૃષ્ટ, જીવન કારણ અન્ય અદૃષ્ટ. ૪૬
 કરે ન ભુંજે ઇમ આતમા, વેદાંતે બોલે મહાતમા;
 સાંખ્ય કહે પ્રકૃતિ સવિ કરે, ચેતનરૂપ બુદ્ધિ માંહે ધરે. ૪૭
 જિમ દરપણ મુખ લાલિમ તાસ, ખિંબ ચલનનો હોઈ ઉદલાસ;
 વિષય પુરૂષ ઉપરાગ નિવેશ, તિમ બુદ્ધિ વ્યાપારાવેશ. ૪૮
 જાણું હું એ કરણી કરૂં, એ ત્રિહું અંશે માને ખરૂં;
 પણ તે સરવ ભરમની જાતિ, જાણે શુદ્ધ વિવેકહુ ખ્યાતિ. ૪૯
 =પ્રકૃતિ ધર્મ હિત અહિત આચાર, *ચેતનના કહે તે ઉપચાર;
 વિજય પરાજય જિમ ભટતણા, નરપતિને કહિએ અતિઘણા. ૫૦

* ડજ્ઞાનરૂપ જાલેડડત્મા x x કોલિક.

= કારે પ્રકૃતિ મોગવે જીવ તે ઉપચાર કહીય ॥

* ઉપચારથી જીવને કર્તા નહી પરમાર્થથી પ્રકૃતિ કર્તા ॥

*પ્રકૃતિ કરે નવિ ચેતન કલીવ, પ્રતિષિંખ તે ભુંજે જીવ;
પંચવીશમું તત્ત્વ અગમ્ય, છે ફૂટસ્થ સદા શિવ રમ્ય. ૫૧

*આપ વિલાસ પ્રકૃતિદાખવી, વિરમે જિમ જગિ નદુર્ધનવી;
પ્રકૃતિ વિકાર વિલય તે મુક્તિ, નિર્ગુણ ચેતન થાપિં ચુકિત. ૫૨

પંથી લૂંટયા દેખી ગૃહ, કહે ‘પંથ લૂંટાણો’ મૂઠ;
પ્રકૃતિ ક્રિયા દેખી જીવને, અવિવેકી તિમ માને મને. ૫૩

*મૂલ પ્રકૃતિ અવિકૃતિ^૧ વિખ્યાત, પ્રકૃતિ વિકૃતિ મહદાદિક સાત;
ગણ પોડશક^૨ વિકારી કહ્યો, પ્રકૃતિ ન વિકૃતિ ન ચેતન લહ્યો. ૫૪

* જીવ પ્રકૃતિ પણ નહિ વિકૃતિ પણ નહીં ડર્કિચિત્કરઃ
इति तेषां मतः.

* પ્રકૃતિના વિકારનો ડપરામતે મુક્તિ.....

* મૂલપ્રકૃતિરવિકૃતિર્મહદાદિઃ પ્રકૃતિ.....ડશકશ્ચ
વિકારઃ ન પ્રકૃતિ ન વિકૃતિઃ પુરુષઃજીવ ૧ इति तेषां शास्त्रे
उक्तत्वात्॥ तथा। प्रकृतिः महान् डहंकार । अत्यंतःकरणचतु-
ष्टयं पंचतन्मात्राणि शब्दस्पर्शरूपरसगन्धा पंचबुद्धारेन्द्रियाणि ।
त्वक् चक्षुषी नासिका श्रोत्र जिह्वा । पंचकर्मेन्द्रिया । हस्त(पाद-
पायूप) स्थ, वाचः। पंचतन्मात्राणि । चलन, ...हण, विसर्जन
अथ पंचभूतानि । पृथिव्यपतेजोवायु आकाश । इत्याख्यानि
चतु.....पंचविंशतितरः पुरुषो जीवः ते प्र...हतां सत्त्व-
रजमसां साम्यावस्था प्रकृतिः । सा नित्या तस्या विकृतिर्नारिता
अन्येषां तत्त्वानां विकारोऽस्ति । इति सांख्यमते २५ तत्त्वानि
ज्ञेयानि ॥

૧ નવિ વિકૃતિ. ૨ પોડશ.

એ જિહ્વને? સાધારણ દોષ, ન કરે તો કિમ બંધન મોખ; ?
 સન બંધાએં છૂટેં જીવ, એતો યુગતું નહીં ચતીવ. ૫૫
 પરમારથે નવિ બંધન મોખ, ઉપચારે જો કરસો તોષ;
 મોક્ષશાસ્ત્ર તો તુલ્ય સવિવૃથા, જેહ માંહિ નહીં પરમારથકથા. ૫૬
 પ્રકૃતિ અવિદ્યા નાસેં કરી, પહિલી આત્મદશા જો ફરી;
 તો કૃતસ્થપણું તુલ્ય ગયું, નહિતો કહો શું અધિકું થયું? ૫૭
 માયા નાશન અધિકો ભાવ, શુદ્ધ રૂપતો પ્રથમ સલાવ;
 રત્નાદિકમાં શુદ્ધિ અશુદ્ધિ, જો કહો તો ઇહાં શી કુબુદ્ધિ? ૫૮
 રતન શોધ જિમ શતપુટ ખાર, તિમ આતમ શોધક વ્યવહાર;
 શુભધારાએં અખિલ પ્રમાણ, જિમ ભાજે દાસૂર સુભણ. ૫૯
 સતુષપણું જિમ તંદુલ તણું, શ્યામપણું ત્રાંખાનું ઘણું;
 ક્રિયાવિના નવિ નાસે પુત્ર, જાણિ પુરૂષ તિમ મલ અપવિત્ર. ૬૦
 + એતો શુદ્ધાશુદ્ધ સ્વભાવ, કહિએં તો સવિ ફાવે દાવ;
 કાલ લેહથી નહીં વિરોધ, સઘટ^૨ વિઘટ જિમ ભૂતલ આધ. ૬૧
 કેવલ શુદ્ધ કહી શ્રુતિ જેહ, નિશ્ચયથી નહિ તિહાં સંદેહ;
 તે નિમિત્ત કારણ નવિ સહે, ચેતન નિજગુણ કર્તા કહે. ૬૨
 ચેતન કર્મ નિમિત્તેં જેહ, લાગે તેલેં જિમ રજ દેહ;
 કરમ તાસ કર્તા સફેલેં, નય વ્યવહાર પરંપર ગ્રહે. ૬૩
 ખીજ અંકુર ન્યાયે એ ધાર, છે અનાદિ પાણુ આવે પાર;
 યુગતિ સાદિ ને જેમ અનંત, તિમ લવ્યત્વ અનાદિ સ-અંત. ૬૪

+ इहं भूतले यदोऽस्ति इह भूतले यदो नास्ति भूतले...

૧=વેદાત અને સાંખ્ય ૨ સમ્બલ.

સુગતિ-પ્રાગંભાવહુ તે ઠામિ, જાતિ યોગ્યતા જિય પરિણામિ;
જૂઠી માયા કારણ થાય, વંધ્યા માતા કિમ ન કહાય ? ૬૫

જગ મિથ્યા તો એ શી વાય ? , આશામોદક મોદક સાચ;
જો અજ્ઞાન કહે બહુ રૂપ, સાચ ભાવનો રયો અંધ દૂપ ? ૬૬

સાધક છે સવિ કલ્પ પ્રમાણુ, તેણે સામાન્ય વિશેષ મંડાણુ;
નિરવિકલ્પ તો નિજરૂચિ માત્ર, અશે શ્રુતિ નિર્વાહિ યાત્ર. ૬૭

બ્રહ્મ પરાપર વચને કહ્યો, એક બ્રહ્મ ઉપનિષદે રહ્યો;
માયોપમ પણ જગ શ્રુતિં સુણ્યું, જેહની જિમ રૂચિ

તેણે તિમ ભણ્યું.^૧ ૬૮

સ્વાદવાદ વિણુ પણુ સવિ મૃષા, ખારે જલ નવિ ભાગે તૃષા;
માયા મિટે રહે જો અંગ, તો કિમ નહીં પરમારથ રંગ ? ૬૯

*આધિત અનુવૃત્તિ તે રહી, જ્ઞાનીને પ્રારબ્ધે કહી;
કર્મ વિલાસ થયો તો સાચ, જ્ઞાનેં ન મિટયો જેહનો નાચ. ૭૦

વ્યવહારિક આભાસિક ગણે, યોગી તે છે ભ્રમ અંગણે^૨;
યોગી અયોગી શરીર અશેષ^૩, રયો વ્યવહાર આભાસ વિશેષ ? ૭૧

અન્ય અદૃષ્ટે યોગિ શરીર, રહે કહે તે નહિ શ્રુતિધીર,
જો શિષ્યાદિક અદૃષ્ટે રહે, અરિ અદૃષ્ટ^૪ તેહને કિમ સહે ? ૭૨

સકતિ અનંત સહિત અજ્ઞાન, કર્મ કહે તો વાધે વાન;
કર્મે હોય જનમની યુક્તિ, દર્શન જ્ઞાન ચરણથી સુક્તિ. ૭૩

* સ્વપ્રકૃતિ ईश्वर.....તત્કર્મવશ સર્વજગત્ કર્માધીનં.

૧ મુણ્યુંર યોગી તે વિભ્રમ અંગ ગણે ૩ વિશેષ ૪ અરિષ્ટ દષ્ટિ.

પ્રતિબિંબે^૧ જે ભાષે ભોગ, કિમ તસ રૂપી અરૂપી યોગ; ?
 આકાશાદિકનું પ્રતિબિંબ, જિમ નહીં તિમ એતન અવિલંબ. ૭૪
 આદર્શાદિકમાં જે છાય, આવે તે પ્રતિબિંબ કહાય;
 સ્થૂલ બંધનું સંગત^૨ તેહ, નવિ પામે પ્રતિબિંબ અદેહ. ૭૫
 બુદ્ધે^૩ એતનતા સંક્રમે, કિમ નવિ ગગનાદિક શુણે રમે ?
 બુદ્ધિ જ્ઞાન ઉપલબ્ધિ અભિન્ન, એહનો ભેદ કરે^૩ શું બિન્ન ? ૭૬
 બુદ્ધિ નિત્ય તો પુરૂષજ તેહ, જ્ઞાન પ્રવૃત્તિ ઇચ્છા સમ ગેહ;
 જે અનિત્ય તો કિહાં વાસના ? પ્રકૃતિ તો શી બુદ્ધિ સાધના ? ૭૭
 અહંકાર પણ તસ પરિણામ, તત્ત્વ ચૌવીસ તણું કિહાં ઠામ ?
 સકતિ વિગતિ પ્રકૃતે^૪ સવિ કહો, બીજાં તત્ત્વ વિમાસી રહો. ૭૮
 વિરમે રમે યથા નર્તકી, અવસર દેખી અનુભવ થકી^૫;
 પ્રકૃતિ અએતન કિમ તિમ રમે ?, વિરમે જે કર્તા નવિ ગમે. ૭૯
 પ્રકૃતિ દિદેક્ષાએ^૬ જિમ સર્ગ, શાંતિ-વાહિતાએ^૭ મુકિત નિસર્ગ
 કર્તાવિણુ એ કાલ વિશેષ, તિહાં વલગે નય અન્ય અશેષ. ૮૦
 પ્રકૃતિ કર્મ તે માટે ગણો, જ્ઞાન ક્રિયાથી તસ ક્ષય ભણો;
 અશુદ્ધ ભાવ કર્તા સંસાર, શુદ્ધ ભાવ કર્તા ભવપાર. ૮૧

અકર્તૃત્વ અમોક્ષત્ત્વાદિનો ગતૌ* ॥

અનિર્વાણવાદ.

એક કહે ‘નવિ છે xનિરવાણ, ઇન્દ્રિય વિણુ સ્યાં સુખ મંડાણ ?
 દુઃખ અભાવ મૂઝાઈ અનુસરે, તિહાં પ્રવૃત્તિ પંડિત કુણુ કરે ? ૮૨
 કાલ અનંતે મુકતે જતાં, હોય સંસાર વિલય આજતાં;
 -વ્યાપકને કહો કેહો ઠામ ?, જિહાં એક સુખ સંપતિ ધામ. ૮૩

* વેદાંતી સાંખ્ય પ્તૌ ઘૌ યુગત્યા નિરાકૃતૌ ।

x કેવલ વદંતિ મુક્તિર્નાસ્તિ તન્મતમપાકરોતિ.

= વ્યાપક આકાશવત્ ૧ પ્રતિબોધર્થ ૨ સગતિ ૩ રહે ૪ ચખી.

કિમ અનંત ઇક ઠામે મિલે ? , પહિલાં નહિ તો કુણુચું ભલે ?
 પહિલાં ભવ કે પહિલાં મુક્તિ ? , એ તો જોતાં ન મિલે મુક્તિ. ૮૪
 જિહાં ન ગીત ન ભાવ વિલાસ, નહિ શૃંગાર કૃતૂહલ હાસ;
 તેહ મુગતિથી કહે કૃપાલ, વનમાં જન્મ્યો ભલો શૃંગાલ^૧ ૮૫
 ભવ-અભિનંદી એહવા બોલ, બોલે તે ગુણુરહિત નિટોલ;
 જેહને નહીં મુગતિ-કામના, બહુલ સંસારી તેહ દુરમના. ૮૬
 ઈન્દ્રિય સુખ તે દુઃખનું મૂલ, વ્યાધિ પડિ ગણુ^૨ અતિ પ્રતિકૂલ;
 ઈન્દ્રિય વૃત્તિ રહિત સુખ સાર, ઉપશમ અનુભવસિદ્ધ ઉદાર. ૮૭
 તિહાં અભ્યાસ મનોરથ પ્રથા. પહિલાં આગે નવિ પરકથા;
 ચંદ્ર ચંદ્રિકા શીતલધામ, જિમ સહજે^૩ તિમ એ સુખધામ. ૮૮
 તરતમતા એહની દેખીએ, અતિ પ્રકર્ષ જે શિવ લેખીએ;
 દોષાવરણ તણી પણ હાણુ, ઇમ નિઃશેષ પરમપદ જાણુ. ૮૯
 દુખ હોવે માનસ શારીર, જિહાં લગે મન તનુ વૃત્તિ સમીર;
 તેહ ટલે દુખ નાસે દુખ^૪, નહિ ઉપચાર-વિશેષે મુખ્ય. ૯૦
 સર્વ શત્રુક્ષય સર્વજ રોગ, -અપગમ સર્વારથ-સંયોગ;
 સર્વ કામના પૂરિત સુખ, અનંત ગુણુ તેહથી સુખ મુખ્ય. ૯૧
 ઘટે ન રાશિ અનંતાનંત, અક્ષત ભવ ને સિદ્ધ અનંત;
 પરિમિત છવ નયે ભવરિકત, થાએ જન્મ લહે કે મુક્ત. ૯૨
 થયા અને થાર્યે જે સિદ્ધ, અંશનિગોદ અનંત પ્રસિદ્ધ;
 તો જિન શાસન શી ભવ^૫ હાણી?, બિંદુ ગએ જલધે^૬ શી કાણી? ૯૩

૧ શિયાલ ૨ પીડા ગણુ, પિંડિગણુ, ૩ ગુણુકામ ૪ સુખ ૫ ભવ.

x પરિમિત જીવ હોદ તો સંસાર ચાલી થાદ તે તોડનંતા
 છે તેદ થકો નિગોદ જીવડનતા છે ॥

વ્યાપકને નવિ ભવ નવિ સિદ્ધિ, બાંધે છોડે ક્રિય વિવૃદ્ધિ;
 પણ તનુમિત આતમ+ અલ્પે કહું, તિહાં તે સઘતું ઘટતું લહું. ૯૪
 યોગ નિરોધ કરી ભગવંત, હીન ત્રિભાગ અવગાહ લહંત;
 સિદ્ધ-શિક્ષા ઉપરિ જઈ વસે, ધર્મ વિના ન અલોકે ધસે. ૯૫
 જિહાં એક તિહાં સિદ્ધ અનંત, પય-સાકર પરે ભલે એકંત;
 રૂપીને ભલતાં સાંકડું, રૂપરહિતને^૧ નવિ વાંકડું. ૯૬
 કાલ અનાદિ સિદ્ધ અનાદિ, પૂર્વ અપર તિહાં હોઈ વિવાદ;
 ભવ નિર્વાણ તણે ક્રમ યોગ, શાશ્વત ભાવ અપર્યંતુયોગ. ૯૭
 મોક્ષ તત્ત્વ ઈશ જે સદેહે, ધર્મે મનિ થિર તેહનું રહે,
 મુક્તિ-ધમ્મજા તે મોટો યોગ, અમૃત ક્રિયાનો રસ સંયોગ. ૯૮
 અનિર્વાણવાદી ગતઃ ॥

નિયતિવાદ-અનુપાયવાદ.

*નાસ્તિક સરિખા ભાષે અન્ય, 'છે નિર્વાણ ઉપાયે શૂન્ય;
 સરજ્યું હોસ્યે લહસ્યું તદા, કરો ઉપાય ફરો નર સદા. ૯૯
 દર્શન જ્ઞાન ચરણ શિવ હેત, કહો તો સ્યો xપહિલો સંકેત ?
 ગુણવિણુ ગુણ જો પહિલા લહ્યા, તો ગુણમાં સ્યું જાઓ વહ્યા ? ૧૦૦
 અરૂદેવા વિણુ ચારિત્ર સિદ્ધ, ભરહ નાણુ દર્પણુ-ધરિ લિદ્ધ;
 થોડે કળે^૨ સીધા કેઈ, બહુકળે^૩ બીજા શિવ લેઈ. ૧૦૧

૧ અરૂપીનઈ

+ શરીર પ્રમાણે જીવ છે.

* અથ નિયતિવાદિનાં પૂર્વપક્ષં ઉક્ત્વા સ્વયમેધ નિય-
 તિવાદમપાકરોતિ નિયતિવાદ...નિયતિવલાશ્રયેષ ચોર્થઃ
 સો અવર્યં ભવતિ નૃણામ્.....મહતિ કૃતેડપિ હિ
 પ્રયત્નેનાભાવ્યં ભવતિ ન ભાવેનોસ્તિ નાશઃ

x પહિલાં પછે હોઈ તિહાં વિવાદ છદ્મં. ફહાં ફમ નથી.

જેહને જેહવી ભવિતવ્યતા, તિમ તેહને હોઇ નિઃસંગતા;
 કષ્ટ સહે તે કમ^૧ નિમિત્ત, નિયતિ વિના નવિ સાધ્ય વિચિત્ર. ૧૦૨
 જ્ઞાનીએ દીકું તિમ જાણિ, દીઠા ભાવમાં^૨ વૃદ્ધિ ન હાણી;
 કાયા કષ્ટ કરો સ્યું ફેક ? ક્રિયા દેખાડી રજો લોક.' ૧૦૩
 *કામ ભોગ લાંપટ ઇમ ભણે, કારણ મોક્ષ તણા અવગણે;
 *કારજ છે ને કારણ નહીં, તેહને એ ક્ષતિ મોટી સહી. ૧૦૪
 વાયસ-તાલી ન્યાય ન એહ, સરજે તો સઘલે^૩ સંદેહ.
 જો સરજ્યું જ^૪ પે નિસ દીસ, અરી = વ્યભિચારીસ્યું સી રીસ ? ૧૦૫
 'સરજ્યું દીકું' સઘલે કહે, તો નદકાદિક કિમ સદહે ?
 *કારણ ભેલી સરજિત દીઠ, કહિતાં વિઘટે નવિ નિજ ઇદ. ૧૦૬
 તૃપ્તિ હસ્યે જો સરજ હસ્યે, ભોજન કરવા સ્યું ધસમસે ?
 પાપે ઉદમ આગલિ કરે, ધરમે^૫ સ્યું સરજ્યું ઉચરે ? ૧૦૭
 પહિલા ગુણ જે ગુણવિણ થયા, પાકી ભવથિતિની તે દયા,
 થયા જેહ ગુણ તે કિમ જાય ? ગુણવિણ કિમ ગુણ કારજ થાય ? ૧૦૮

* ડથ ઉત્તર. નિરાકરોતિ નિયતિવાદિમત ॥ :

+ તેપાં મતે કારણભાવે કાર્યેત્પત્તિઃ કથં સ્યાત્ મુક્તિ-
 રૂપં કાર્યં ઉદ્યમેન વિના કથં ભવતિ કા(રણ)...ગુણાદિકાર્ય-
 ગુણાનારંભત્વંતિ ન્યાયાત્.

= સરજ્યું અંગીકાર કરતો સત્રુ સાથે ... સ્ત્રી સાથે
 ડન્ય પુરુષને મોગ કરતો દેસ્ત્રી ક્રોધ...

+ તપસ્યાને ડગીકાર કિમ કરૈ.

÷ ઉદમ સહિત નિયતિને અંગીકાર કરૈ તો સર્વ દ્રષ્ટ
 'કામની છે.

૧ ભવમા ૨ સદલૈ.

એક ઉપાય થકી ફલ પાક, બીજો સહેજે ડાલ વિપાક;
 કરમ તણો ઈમ જાણી ભેદ, કારણમાં શું આણો ખેદ ? ૧૦૯

અથવા ગુણ વિણ પૂરવ સેવ, મૃદુતર માટે હોઈ તતખેવ;
 તિમ નવિ ગુણ વિણ સિદ્ધિ ગરિષ્ઠ, તેહમાં બહુલાં કહ્યાં અરિષ્ઠ. ૧૧૦

ભરહાદિકને છાંડી પંથ, રાજ પંથ કિરિયા નિર્થંથ;
 ભવટે જાતાં કોઈ ભગયો, તો પણ સેર ન તણ્યે ભયો. ૧૧૧

+તીરથ-સિદ્ધાદિકનો ભેદ, નિયતિ હો નવિ ક્રિયા ઉચ્છેદ;
 જાણી કષ્ટ સહે તપ હોઈ, કરમ નિમિત્ત ન કહિએ સોય. ૧૧૨

બહુ ઇંધણ બહુ કાલે બલે, થોડે કાલે થોડું જલે,
 અગ્નિ તણી જિમ શક્તિ અભંગ, તિમ જાણો શિવ કારણ રંગ. ૧૧૩

દંડાદિક વિણ ઘટ નવિ હોઈ, તસ વિશેષ મૃદ ભેદે જોઈ;
 તિમ દલ ભેદે ફલમાંહે ભિદા, રત્નત્રય વિણ શિવ નહિ કદા. ૧૧૪

સિદ્ધિ ન હોય કોઈને વ્રત થકી, તો પણ મત વિરથો તેહ થકી.
 ફલ સંદેહે પણ કૃષિકાર, વપે બીજ લહે અવસર સાર. ૧૧૫

હેતુપણનો સંશય નથી, જ્ઞાનાદિક ગુણમાં મૂલથો;
 તે માટે શિવ તણો ઉપાય, સદ્દુયો જિમ શિવ સુખ થાય. ૧૧૬

અનુપાયવાદી* ગતઃ ॥

+ તીર્થસિદ્ધ-તીર્થસિદ્ધ इत्यादि.

* ઉપાય ન કરવો સરજ્યું હસ્યે ત્યારે મુક્તિ થાસ્યે
 તે અનુપાયવાદી કહીએ.

ઢાલ; ચાલ

હવે ભેદ ગુણના ભાખીએ—એ દેશીમાં.+

મિથ્યામતિનાં એ ષટ્ થાનક, જેહ ત્યજે ગુણવંતાળ;
 સૂધું સમકિત તેહજ પામે, ઇમ ભાંખે ભગવંતાળ.
 નય પ્રમાણથી તેહને સૂએ, સઘલો મારગ સાચોળ;
 લહેઅશ જિમ મિથ્યાદષ્ટિ, તેહમાહિ કોઈ મત રાચોળ. ૧૧૭
 ગ્રાહી એટલે અંશ જિમ અંધ, કહે કુંજર એ પૂરોળ,
 તિમ મિથ્યાત્વી વસ્તુ ન જાણે, જાણે અંશ અધૂરોળ;
 લોચન જેહનાં ખેહુ વિકસ્વર, તે પૂજે ગજ દેખેળ;
 સમકિતદષ્ટિ તિમજ સકલ નય, સમ્મત વસ્તુ વિશેષેળ. ૧૧૮
 અંશ-ગ્રાહી નય-કુંજર ઊઠ્યા, વસ્તુતત્ત્વ-તરે ભાંજેળ;
 રયાદ્વાદ-અંકુશથી તેહને, આણે ધીર મૂલાજેળ.
 તેહ નિરંકુશ હોએ મતવાલા, ચાલા કરે અનેકોળ;
 અંકુશથી દરબારે છાજે, ગાજે ધરિય અવિવેકોળ. ૧૧૯
 નૈયાયિક વૈશેષિક વિવર્યા, નૈગમનય અનુસારેળ;
 વેદાંતી સંગ્રહનય રંગે, કપિલ શિષ્ય વ્યવહારેળ,
 ઋણુસૂત્રાદિક નયથી સૌગત, મીમાંસકને ભેલેળ;
 ગૂર્ણ વસ્તુ તે જૈન પ્રમાણે, ષટ્ દર્શન એક મેલેળ. ૧૨૦
 નિત્ય-પક્ષમાંહિ દ્રષણ દાખે, નય અનિત્ય-પક્ષપાતીળ;
 નિત્યવાદ માંહિ જે રાતો, તે અનિત્ય નય-ઘાતીળ.
 માંહિમાંહિ લહે ખેહુ કુંજર, ભાંજે નિજ કર દંતોળ;
 રયાદ્વાદ સાધક તે દેખે, પડે ન તિહાં ભગવંતોળ. ૧૨૧

+ આ દેશી કર્તાના દ્રવ્ય ગુણપર્યાય રાસની ૧૧મી ઢાલની છે.

છૂટાં રત્ન ન માલા કહિએ, માલા તેહ પરોમાંજ;
 તિમ એકેક દર્શન નવિ સાચાં, આપહિ આપ વિગોયાંજ;
 સ્યાદ્વાદ સૂત્રે તે ગુંથ્યા, સમકિત દર્શન કહિએજ;
 સમુદ્ર અંશની સમુદ્ર તણી પરે, પ્રગટ લેહ ઇહાં લહિએજ. ૧૨૨
 વચન માત્ર શ્રુત-જ્ઞાને હોવે, નિજ નિજ મત-આવેશોજ;
 ચિંતા-જ્ઞાને નય-વિચારથી, તેહ ટલે સંકલેશોજ.
 ચારા માંહિ અળણી જિમ કેઇ, સિદ્ધ-મૂલિકા ચારેજ;
 ભાવનજ્ઞાને તિમ મુનિજનને, મારગમાં અવતારેજ. ૧૨૩
 ચરણ કરણ માંહે જે અતિરાતા, નવિ સ્વ સમય સંભાલેજ;
 નિજ પર સમય વિવેક કરી નવિ, આતમતત્ત્વ નિહાલેજ.
 સમ્મતિમાંહે કહું તેણે ન લહ્યો, ચરણ કરણનો સારોજ;
 તે માટે એ જ્ઞાન અભ્યાસો, એહજ ચિત્ત દઢ ધારોજ. ૧૨૪
 જિન શાસન રત્નાકરમાંહિથી, લઘુકપદિકા માનેજ;
 ઉદ્ધરિઓ એહ ભાવ યથારથ, આપ શકિત-અનુમાનેજ.
 પણ એહને ચિંતામણિ સરિખાં, રતન ન આવે તોલેજ;
 શ્રીનયવિજય વિબુધ પય સેવક, વાચક જસ ઈમ બોલેજ. ૧૨૫

ઇતિશ્રી સમ્યક્ત્વ ચતુષ્પદી સમાપ્તા લોક-
 ગિરા સમર્થિત નય પ્રસ્થાન પદ્મસ્થાનક
 વ્યાખ્યા સંઘમુદે યશોવિજય શ્રી
 વાચકાનાં કૃતિ :

x ચરણ કરણ...ન યાણંતિ ॥ સ્વચાલં પરચાલં ચ ચે ન
 જાનંતિ સે ચરણકરણસ્ય સારં ન વિદંતિ ઇતિ સદ્મસૌ ।

अथ काव्यद्वयम्+

= पदतर्कसंपर्कपचेलिमोक्ति, न्यवेशियल्लौकिकवाचि काचित् ।
धाग्देवताया विहितप्रसादात्, सूचीमुखेऽसौ मुसलप्रवेशः ॥१॥

नैगुण्यं वैगुण्यं मम परमताकांक्षिभिरिदं
विदंतु स्वीयं ते रुचिविरचित किंचिदपरम् ।

रसालोद्यत् कर्णामृतपरभृतध्वानपटुता
नरत्यैकाकानां कचन पिचुमंदप्रणयिनां ॥ २ ॥

यद्विचारस्तहं तत्त्वं, शून्यतां ननु धावति ॥
तन्निर्वाहकरं शुद्धं, जैमं जयति शासनम् ॥ ३ ॥

+ चिरं नदतां ॥ श्रेयः ॥ भक्तिविजयभंडार पत्र १०
इति श्री न्यायविशारद महोपाध्याय श्री ७ श्री यशोविज-
यगणिमि- स्वोपज्ञेयं सम्यक्त्वचोपई संपूर्णक्षामगमत् ॥

+ श्री भक्तिविजय भंडारनी एक प्रतने अंते. पत्र १०

= पददर्शनानां तर्काः तेषां संपर्को एकत्र समावेशः तेषां
पचेलिमा...लौकिक वाचामवान्य वंशि उक्ता । इति संदकः

+ पद दर्शनानां उक्ति- मया लौकिकवाचा यदभिहिता
तत् सूचीमुखे मुसलप्रवेशो नित्पादितः ॥

* परमताकांक्षिभिर्वा...मोक्ति वचनेन वैगुण्यं न गुण्यं
न गणनीय मनसि नानेदं ते परवादिनो स्वीये स्वकीयं
रुचिविरचितं यत्किंचित् विदंतु जानंतु तत्र दृष्टान्तेन कविः
रयोक्तिवचनं दृढयति रसालेन उद्यत् प्रगटीभूतकर्णामृतसदृश-
कोकिल ध्वनिपटुता काकानां रत्यै प्रीतये न कथंभूतानां
काकानां पिचुमंदप्रणयिनां निबवृक्षफलाकांक्षिणाऽन्यथादिनः
काकतुल्या इत्याशयः ॥

શ્રી દિગ્પટ ચોરાશી બોલ

શ્રી વર્ધમાન સ્તુતિ.

છરપય છંદ.

સુગુણ જ્ઞાન શુભ ધ્યાન, દાનવિધિ ધર્મ પ્રકાશક;
 સુઘટમાન પરમાન, આન જસ સુગતિ અભ્યાસક;
 કુમત-વૃંદ-તમકંદ, ચંદ પરિ દંદ નિકાશક;
 રૂચિ અમંદ મકરંદ, સંત આનંદ વિકાસક;
 જસ વચન રૂચિર ગંભીર નય, દિગ્પટ કપટ કુઠાર સમ;
 જિન વર્ધમાન સો વંદિયે, વિમલ જ્યોતિ પૂરન પરમ. ૧
 શ્વેતાંબર ગ્રંથની પ્રશંસા.

કવિત ઇકતીસા.

સાગરકે આગે કહા ગાગરી ધરૈગી ગર્વ ?
 ખર્વ કહા વેસરકે^૧ આગે અર્વ-ઈંદકો;
 નાગ પ્રચ્છ^૨ આગે કહા આકકો અંકૂર છાજૈ ?
 સૂર-તેજ આગે કહા રાજૈ ધામ ચંદકો ?
 કામધેનુ આગે કહા ફૂકરી કરૈ ગુમાન^૩ ?
 ભૂપતિકે આગે કહા જોર હૈ પુલિંદકો ?
 એસે સરવંગ શુદ્ધ ગ્રંથ જો સિતંબરકે,
 તાકે આગે કુંન દર્પ હુર્મતિકે વૃંદકો ? ૨

૧ બેસરકે ૨ વૃક્ષ ૩ કરૈગી માન.

દિક્ષટ તરફથી ૮૪ બોલનો પ્રથમ ઉદ્ભવ.

દોહરા.

પહિલું દિક્ષટ સ્થુ સુનૈ, બોલ ચોરાસી ફેર,
સર્વવિસંવાદેં લયો, અળ તહાં^૧ બહુત અંધેર. ૩

નિન્હવતૈં અધિકો ખુરો, કહ્યો મિથ્યામતિ^૨ સોધ;
પરિહરના અધિકાર ચહ, આવશ્યકમેં જોઈ. ૪

દિગંબરની ઉત્પત્તિ.

ખટ શત નવ વરષેં લયો, તસ મત જડ મૃગ પાસ;
સહસમદલ દીક્ષા લઈ, આર્થ કૃષ્ણ ગુરૂ પાસિ. ૫

રાજમાન્ય તેણિં અન્યદા, વિહર્યો^૩ કંબલ-રતન;
મૂર્છા સેતી સંગ્રહ્યો, કિયો ન સંવર ચતન. ૬

ગુરુને કીને પૂછને,^૪ ટલે યોં મૂર્છા દોષ;
આઈ દેખિ મનમેં ધયોં, તિનિ તાતૈં બહુ રોષ. ૭

થવિર-કદપ ખંડન કિયો, બરન્યો જળ જિન-કદપ;
નગનપંથ તિનિ આદ્યોં, ત્યજિ સદ્ગુરુકે જદપ. ૮

તસ લગિની દેખી નગન, ખૈસૈ^૫ દીનો બેસ;^૬
ચરન નિષેઘીં નારિકું, તળ સોં સુર નિરદેસ. ૯

દિગંબરમતનું દુકે સ્વરૂપ.

જૈન કહાવૈ નામતેં, તાતેં બઢ્યો અંકુર;
તનુ મલ જું કુનિ સંતનૈ, કિયો દ્વરિતેં દ્વરિ. ૧૦

૧ અખતો ૨ મિથ્યાતિ ૩ વહર્યો, વીહર્યો ૪ પૂછણા
૫ વેશ્યાએ ૬ વેષ.

લસમકચહ ૨જ લસમમય, તાતૈં બેસર રૂપ;
ઉઠે નામ અધ્યાત્મી, લરમ બલ અંધ-કૂપ.

૧૧

કવિત્તઃષ્ટતીસા.

ભોગકે ભિખારી અધિકારી નહિં અંથનકે,
આપકી પથારીમેં ચલાવેં નિંદા પારકી;
ખોજેં ભાંતિ ન્યારી ન્યારી કિરિયાકૂં ફરિ ડારી,
કહે કોઉ સીખ સારી દેવેં ગારી નારિકી;
બૂકે મત નામ ધારી ભાંગકી ખુમારીમેં જો,
લવે ચુકિત ભારી સો તો, કૂટૈ ભીતિ ગારકી;
ઐસે હિં જુઆરી અળ મૂઢનકે પટ્ટધારી,
આરી આરી ભાનૈ ખાત લાત જૈસેં ટારકી.

૧૨

દોહરા.

પદલવ-ગ્રાહી લોકકોં, સમુઝાવૈ કુન જન ?
કોમલ કરતુ ન ઘનઘટા, જ્યોં મુગસેલ પખાન.
દૃષ્ટિરાગ મદમત્તકું, જો દેવૈ ઉવએસ;^૧
સો ફૂકર મુખમેં ઠવૈ, આપ કપૂર અસેસ.
શુષ્ક-પયોધર નારિ જ્યોં, નિદૈ કંચુકકાર;
ગૂઢ હેતુ બુધ ગમ્ય ત્યોં, નિદૈં અંથ ગમાર.
ઐસે જડસૂ સંતકું, ઘટૈ ન વાદ-વિચાર;
તો ભી પરકે ખોધકોં, કહૈ ખોલ દોષ આર.

૧૩

૧૪

૧૫

૧૬

+ એક પ્રતમાં આ દોહો નથી.

૧ ઉપદેસ.

દિક્ષત-વિરૂદ્ધના બોલ.

સાચેકો ખૂઠે કહે, ખૂઠેકો કહે સાચ;
 અભિનિવેશ ઉન્મતકોં, એસો બહુ વિધિ નાચ;
 અઠાર દોષની અન્યથા માન્યતા.

કવિત (સવૈયા) ઇકતીસા.

૫ ૬ ૭
 છૂટે અંતરાય પંચ રંચહી ન રાગ રોષ,^૨
 ૧૩ ૧૪
 હાસ છલ્લ કામ કીનો અંચ હી ન દેખીએ;

૧૫ ૧૬ ૧૭
 વંચના અજ્ઞાનકી મિથ્યાતકો પ્રપંચ નિદ્ધ,
 ૧૮
 આશ્રવકી સંચ સો તૌ, મૂલતૈં વિલેખીએ;

એસેં ભે અઠાર દોષ ઘાતિ કર્મ લાવ પોષ,
 તાકો પરિશોષ યાકે જ્ઞાનમેં વિશેષીએ;
 સોઈ શુદ્ધ નામ કોષ ઘોષતેં અનંત તોષ,
 મોષ^૧ મગ્ગ દાતા ત્રાતા દેવ દેવ લેખીએ.

૧૮

છપ્પચ છંદ.

૧ ૨ ૩ ૪ ૫ ૬ ૭ ૮ ૯
 ક્ષુધા તૃષા લય દોષ× રાગ* જર મરણ જનમ મદ્ધ;
 ૧૦ ૧૧ ૧૨ ૧૭ ૧૪ ૧૫ ૧૬
 મોહ ખેદ પરસેદ, નિદ વિસમય ચિંતા ગદ્ધ;

૧૭ ૧૮
 રતિ વિષાદ એ દોષ, કહે અઠ્ઠાદશ દિક્ષપટ,
 સો અત્રીક તિનમાંહિં, નહિં શુણ્ણ, દૂષણ્ણ ઉદ્ધલટ;

૧ મોક્ષ × સોગ = રોગ.

જે ભાવ ધાતી દોષ હોઇ, તો જિનકો નરગતિ પ્રમુખ,
 દૂષન અનંત વિલગે રહે, શિવ પદ દૂષક સુન વિમુખ ! ૧૯
 કેવલીભુક્તિ. કેવલીનું શરીર સખ્ત ધાતુ સહિત છે.

ઔપાધ.

સખ્તધાતુવર્જિત જિન કાયા, પરમૌદારિક કહે સો માયા;
 ભિદા નહિ વૈકી પરિ તાકી, સંઘયણાદિક ખંધ વિપાકી. ૨૦

પરમૌદારિક જે જિનવરકો, મધ્યોદારિક હૈ ગણધરકો;
 કહે કહા નહિ કલ્પન કારી, કિંઈ ઔર તિ સરખે ગણધારી ? ૨૧

સખ્તહુ ધાતુ ગલૈં જિનવરકે, કેતે ધાતુ ગલૈં ગણધરકે ?
 સખ્ત ધાતુ જિન નાણેં જાવૈ, મન નાણે મુનિ કહો કહાં પાવૈ. ? ૨૨
 કેવલીનો કવલાહાર

જિન તનુ થિતિ નોકમોહારેં, કહેં મૂઢ તે જૂઠ વિચારેં;
 ઔદારિક થિતિ કવલાહારેં, દૃષ્ટિ હાનિ હુઇ અન્ય પ્રકારેં. ૨૩
 કેવલીને અઘાતી કર્મ છે અને ૧૧ પરિષદ છે.
 આત્યંતિક ભૂખનો અભાવ નથી.

દોહરા.

કહે કેવલી કર્મકોં, દગ્ધ-રજ્જુ સમ મૂઢ;
 આગમ તિ જાનૈં નહીં, જે આઉ નામરે દઢ રૂઢ. ૨૪

તત્ ૪ પરિષદ કહે, જિનકોં પ્રગટ અગ્યાર;
 તાકો અરથ મરોરતૈં, કયોં પામેં ભવ પાર ? ૨૫

સૂત્રનમે' પરિષદ કહીં, વૃત્તી લીયો 'ન'કાર;
ને સંસો? ઉપજત નહીં, તો તુઝ બ્રમકૌ ભાર. ૨૬

જિનકોં ઇન્દ્રિય વિરહતૈં, તનુ-ગત નહિં સુખ દુઃખ;
કહૈ જુ શ્રવ-વિપાક તસુ, ભદૌ ક્ષલૌ કુણ રૂપ ? ૨૭

આઈક સુખ જિનકોં કહૈ, કેવલજ્ઞાન સરૂપ;
વેદનીયકે ખય ગયે, કુન ગુન ? કહો પશુરૂપ ! ૨૮

ઉદય ભાવ આયિક ગન્યો, જિનકોં અવચનસાર;
અઈ તૂલ પરિ તો ફિરે, ક્રિયા રહિત નિરધાર. ૨૯

ઐઠેં ભઠેં આસને, દેવૈ પ્રેરિત દેવ;
ઐસે હૈ કયોં કલ્પના ? છોડિ ન મિથ્યા ટેવ. ૩૦

કેવલનાણે ને ખગતિ,^૨ મનનાણે કછુ હોઈ;
કરમ વિફલ ને મોહ બિનુ, યશ કીરતિ કયોં નેધ ? ૩૧

અતિશય ભૂખ અભાવકો, કહૈં સો ગુરુ કુલહીન;
ભાવ અઘાતી કયોં મિટૈ ? ઘાતિ કીયે ને ખીન. ૩૨

કેવલી આહાર-સિદ્ધિ

કવિત્ત (સવૈયા) ઇકતીસા.

કેવલી આહાર કરૈં જાગૈ અગ્નિ અંતરકી,
વેદની આહાર શક્તિ તાકી તાહૈ^૩ હીનતા;
હેતુકે સમાજતેં ઘટૈ જુ કાજ સાજ શુદ્ધ,
લાજ તહાં આજ હુંક હાનિ કહો દીનતા ?

અન્યથા ન અષ્ટ વર્ષ, ખાલ કેવલી વિશાલ;

પૂર્વ કોટિ આઉ પાલ તાકેં વૃદ્ધિ ખીનતા:

વૃદ્ધિ પોષ દોઈ ભાઈ! વર્ગણા કહાસેં પાઈ ?

જ્ઞાનતૈં જી આઈ તામૈં મુક્તિકી પ્રવીનતા. ૩૩

કેવલિ-ભુક્તિ-સિદ્ધિમાં વાણીની સાક્ષરતા.

દાહરા.

દિક્ષપટ-જન બોલૈં નહીં, સિરતૈં ઉઠૈ નાહ;

કિરિયા બિનુ ઘટ-ઘ્વનિ પરૈ, તામૈ કૌન સવાહ ? ૩૪

શલાકા-પુરૂષોને નિહાર છે.

કહૈ શલાકા-પુરૂષકેં, નાહીં કમહું નિહાર;

તપતિ? લખિય સખકેં નહીં, એહુ અદૃષ્ટ પ્રકાર. ૩૫

ખલ પુદ્ગલ તિનકેં જલૈ, રસ પુદ્ગલ જલિ જાઈ,

દોઉ જલૈ તૌ ઉદરમેં, ભસ્મક વ્યાધિ ઉપાઈ. ૩૬

તે નર કંક ગહુનિ કહૈં, ઉર કપોત પરિણામ,

એ આગમકે વચનમેં, કયોં ન કરો વિસરામ ? ૩૭

કહૈં સાધુ અપ્રમત્તકેં, નહીં આહાર વિહાર;

ખાંડી સિદ્ધ-શિલા ભઈ, જહાં ન સાધુપ્રચાર. ૩૮

માનુષોત્તર પર્વતથી બહાર મનુષ્યગતિ છે.

ખાહિર માનુષ-સૈલકે, ગએ હોઈ વ્રત-ભંગ,

યોં કહિતૈં ચારણ બિના, કયોં જલમેં શિવ સંગ ? ૩૯

ભરતને ગૃહસ્થપણામાં કેવલજ્ઞાન.

સોરઠા.

દોષ ઘડીકે ફેર, કેવલ માને' ભરતકોં,
ખડો મોહકો ઘેર, ભાવ પ્રધાન ગને' નહીં.

૪૦

વ્યવહારનયની આવશ્યકતા.

હરિગીત છંદ [ગીતા છંદ]

આરહુ નિખેપે એક દ્રવ્યે', કહે શ્રી જિન આગમે',
જિહં નામ ઘટત સંઠાણ થાપન, દ્રવ્ય મૃદ્દ ગુન ભાવમે'.
યોં જીવ દ્રવ્યહ કેવલાદિક, ગુનહ દ્રવ્યત ભાવતે',
દોષ^૧ નિયમ પુદ્ગલ દ્રવ્યકો, તૌ તંત^૨ નહી વ્યલિચારતે. ૪૧
જેઉ^૩ સમયસારેં અંત્ય દ્વારેં, મુગતિ લિંગ ન વેદતેં,
નિશ્ચય પ્રમાન^૪ વ્યવહાર ઇનતૈ',^૫ વસ્તુ ગુન-ગુનિ લેદતૈં.
અધિગમ ખિના સમ્યક્ત્વ માને', દ્રવ્ય ખિનુ ચારિત નહીં,
ચારિત ખિના કહે સમકિતૈં શિવ, હઠેં મતિ જાઈ વહી. ૪૨
અન્યલિંગી વેષે-સિદ્ધિ.

સુર કોઈ શિર પરિ વસ્ત્ર ડારૈ, જાઈ કેવલ તૌ ઘટી,
જે દ્રવ્ય ખિનુ કેવલ નહીં, તૌ કેવલાવરણું પટી.
જે ભાવ-લિંગ પ્રમાન કીજૈ, લેદ પનરહું તૌ ઘટૈ,
સિદ્ધાંત ભાષૈ સિદ્ધકે નર, તાસુ નિંદક ભવ અટૈ. ૪૩

૧ હોષ, હૂવૈ ૨ તત્ત ૩ જો ૪ પ્રમાણે ૫ વ્યવહાર એતેં,
વ્યવહાર્થ તે.

સ્ત્રીલિંગ-સિદ્ધિ.

સ્ત્રીલિંગ-સિદ્ધ કહે ન કુમરોં, તાસ ચરણ નિવારીએ,
 જે સંઘ પ્રવચનસારિ ચોવિહ, પઠ્યો એ! ન વિચારીએ.
 ચો લેઅ જોલિં અજિજકા કરિ,^૧ પંચ હોવેં અજજકેં,
 ચોં સંઘ દોપે સમય કોપે, દુર્મતી ન વિધી^૨ સકે.

૪૪

કવિત (સવૈયા) ઇકતીસા.

પુણ્યકે કયોલ રંગ રોલકે નિચોલ સોલ,
 શીલતેં અટોલ જાઠી જાતિમેં મહાસતી,
 જામેં જનતાતનકી માત અવદાત ગાત,
 નમૈ જાઠોં ઇંદ જાતિ નિતહી મહીપતી.
 દાનકે સ્વલાવ સાચે, તપકે પ્રલાવ જાચે,
 ંનહીં લાવ કાચે નાચે માચે સાધુ સંગતી,
 ધર્મ અવલાંખિની જે દોષકી વિલાંખિની,^૪
 પનિતાંખિનીહુ એસી તાઠોં કયોં ન પંચમી ગતિ.

૪૫

દોહરા.

મહલી સો કુમરી કહી, મહલીકુમર કહાઈ,
 પુરૂષ સ્વરૂપેં દેખિયેં, પુરૂષ સ્વરૂપ ન માઈ.^૬
 તિત્થંકર સ્ત્રી વેદકો, કયોં એકનકો બંધ ?
 શુન-થાનક આકર્ષથી, એહુ અમારી સંઘ.^૭

૪૭

૧ ન લેં અજિજારિ ૨ વધી ૩ જાચે રાચે નહી લાવ કાચે
 સાધુ સંગતી ૪ નિતાંખિની ૫ હૈં એસી તાઠોં કયોં ન માને પંચમી
 મહાગતી. ૬ માયા ૭ સધિ

બાહુબલિ કેવલીનો જિનપ્રદક્ષિણા-વિનય,

તીર્થંકરનું વાર્ષિક દાન, કપિલ કેવલીનું નૃત્ય.

તિત્થ પ્રણામ પ્રદક્ષિણા, થાનક વરષિક દાન,

પરહિત કરની પુણ્ય ફલ, કપિલ નૃત્યકો તાન.

૪૮

મદિલ અને નેમિ એ બે જિન કુમાર (કુંવારા),

અને દ્રૌપદીનું પંચભર્તૃકત્વ.

દોહુ કુમર જિનજી કહે, પંચ કુમર કુન હેત ?

પ્રિયા પંચકી દ્રૌપદી, માનૈ નહિં કુલકેત.

૪૯

સાધુનું પ્રતિગૃહ ભમી ભિક્ષાગ્રહણ;

સ્વાશ્રય વસતિમાં લાવીને જમવાનું નહિ.

એકે ભરિ ઊભો જિમેં, અઠાવીસ ગુન મૂલ,

અંતરાય કલ્પિત કહે, તે સખડી નિરમૂલ

૫૦

કસ્તુરી આદિથી પૂજા.

કસ્તુરિ અપવિત્ત કહે. વાઘ વજ્રવૈ કાંહિ ?

કહુ કુંકુમ કર્પૂરકી, ગતિ આવૈ મનમાંહિ.

૫૧

જિન પ્રતિમાની પરિધાપનિકા આદિ અંગ પૂજા.

પ્રતિમા નગન ન સોહિયેં, પટ ભૂષન પહિરાઈ,

રાત્ર વિલેપન ધૂપ મુખ, ભગતિહિ હેતુ કરાઈ.

૫૨

શિષ્ય કરૈ જ્યેાં જિન કરૈ, તૌ ક્યેાં દિક્ષખત શીશ ?

ક્યેાં બોલત કેવલ જિના ? ન વિરાઘૈ જગદીશ ?

૫૩

૧ પંચકુમરનૈ હેત ?

સમવસરણુમાં જિનની નગનતાનું અદર્શન.

નગનદશા જિનવર ધરૈં, નગન દિખાવૈ નાહિં,
અંબર હરિ ખંધે^૧ ધરૈ, ઉચિત્ત જાનિ મનમાહિં. ૫૪

ગૌતમ સ્વામીએ સ્કન્દ પરિગ્રાજકનો સત્કાર કર્યો.

અરિદલ [અડયદલ-અડલ-અડલ છંદ.]

ગૌતમ સ્વામિ ગએ, ખંદકેકો લેનકો,
માનૈં નહિ મુનિ જાઇ, જી સનમુખ જૈનકો.
ધર્મકે કારન કર્યો, અપવાદ ન માનહો^૧?
ઐસિહિ ભાંતિસું હોવત ખીજાધાનહી. ૫૫

જિનપ્રતિમા-પ્રક્ષાલન.

દોહરા.

કર્યોરે કહૈ જિન થાપના, પ્રતિમા કર્યોં ન પખાન ?
સહસ્રાવાસહસ્રાવતોં, તાકો દિવિધ વખાન. ૫૬

ગુરૂસ્થાપના.

જિન-વિરહેં જિન ખિંબકી, જ્યોં થાપના પ્રમાન,
ગુરુ વિરહે ગુરૂ-થાપના, તૈસે કરૈં સુજાન. ૫૭

શત્રુજય એ તીર્થ છે.

તૈસી ભગતિ ન વિમલગિરિ, જૈસી ગઢ ગિરનાર,
તીર્થ-ક્રમ જાનૈં નહીં, કો^૨ તસ બોધનહાર ? ૫૮

શુદ્ધોપયોગમાં પણ સાધુ દીક્ષા અને ઉપદેશ દઈ શકે છે.

શુભ ઉપયોગી સાધુકેાં, શિષ્ય-દિક્ષળ ઉવચ્ચેસ,
ધ્યાન શુદ્ધ ઉપયોગમેં, નહીં અપવાદ અસેસ. ૫૯

કાય-ખેદ ને ધર્મમેં, સો ગૃહિ-ધર્મ-પ્રકાર,
તાકેાં કરત ચતી નહીં, લાખે પ્રવચનસાર. ૬૦

તાપરિ હમ ચેાં કહત હૈ, કહા અપવાદી સાધુ ?
પંચમ શુભથાનક લજે, કે^૧ અધિકાર હિ બાધ ૬૧

પ્રથમ પચ્છ^૨ અવિરતિ નહીં, તો વ્રતકેા નહિ લંગ,
દ્વિતિય પચ્છ^૨ ને પાપ હૈ, તૌ ગૃહિકેાં કચેાં રંગ ? ૬૨

હિસા દોષ સ્વરૂપ ને, તૌ લુપ્તક-મત રજજ,
આગે પીછે દેખિકે, કચેાં લાપો નહીં^૩ અજજ ? ૬૩

વસુદેવની બોતેર હજાર સ્ત્રીઓ.

વધૂ લઈ વસુદેવકી, બહુત્તરિ સહસ ઉદાર,
અધિક લયો કહા ચક્રિતૈં, ચેાં સંસય મત ધાર. ૬૪

બાહુબલિ જયેાં અધિક બલ, ભરતહિ તૈં નિરધાર,
સોભાગી વસુદેવ ત્યેાં, સબહીમેં સિરદાર ૬૫

શ્રી વીરનો જમાલી નામે જમાઈ.

રાજ જમાલી વીરકેા, કહ્યો જમાઈ સુતિ,
સો ઉત્થાચેા કુમતતૈ, વીર કુમર કહિ ધુતિ, ૬૬

અંડરૂદ્રાચાર્યના શિષ્યને કેવલજ્ઞાન થયું.

અંડરૂદ્રકે શીશકોં, માનૈ કેવલ નાહિં,

જાનૈ નહિ છાંડૈ નહીં, સો વ્યવહાર ઉછાંહિ.

૬૭

વ્યવહારની સ્થાપના.

ચૌવિહાર પચખાણુ ઊનુ, માનેં નહિં ઉપવાસ,

જાનૈ નહિં તિવિહારભી, દુખખલકો અભ્યાસ.

૬૮

પરમ ક્રિયા આગે કરૈ, પ્રથમ ક્રિયા કો ત્યાગ,

અપલ ચિત્તતેં મૂઠ નર, નહીં બોધકે લાગ.

૬૯

કવિત (સવૈયા) ઇક્તીસા

લાખા જ્યોં મલેછકી ન લાખૈ વિપ્ર વેદ દાખૈ, ૧

તાકે બોધકે નિમિત્ત લાખૈ સોઉ પારસી;

તૈસે વ્યવહારકોં ન શુદ્ધરંગી અંગીકરૈ,

લેવૈ શુદ્ધ સાધવે કોં છાયા વ્યવહારસી;

અસે કહે કોઉ તાંકો દુષ્ટતાકે હેતુ જાનિ;

દુષ્ટ પુણ્યતામેં દેખૈ, કલ્પનાકી આરસી;

જ્યાંહી પર છાંહીં તાકી લિંગ સાધને બિછાહી;

જ્ઞાનિકોં ઉછાહી માનૈ કયોં ન જાનૈ છારસી ? ૭૦

જૈસે કોઉ મંદસત્વ આપકો મમત્વ ગહૈ,

કહ મેં ભખ્યું જો ભખ્ય તત્ત્વ ચક્રવર્તિકો;

ખાયો સો અધાયો પૈં ન પાયો ચૈન તીવ્રતાતેં,

જ્યોં ન જુરાયો આયો ૨ દાયો ૩ વૃંદ અર્તિકો;

૧ પાત્ર ૧ જાતૈં ૨ આયો ૩ ધાયો

તૈસે શુદ્ધરંગી અંગી તાંહીકો પ્રસંગી હોત,
 માર્ગકો વિલંગી હોવૈ શ્વાન જન્મ ગર્ત્તિકો;
 જરૈ તાકોં શુદ્ધભાવ યાકોં યોગકો સ્વભાવ,
 બાહ્ય હેતુકો પ્રભાવ પૂજૌ માર્ગવર્ત્તિકો. ૭૧

દોહરા

નિશ્ચય નય પહલેં કહૈ, પીછેં લે વ્યવહાર,
 ભાષા કેમ જાનૈ નહીં, જૈન માર્ગકો સાર. ૭૨

નહિ નિશ્ચયમેં શિષ્ય શુદ્ધ, ક્રિયાક્રિયા ફલ યોગ,
 કર્તા નહિ ભોક્તા નહીં, વિફલ સખૈ સંયોગ. ૭૩

તાતેં સો મિથ્યામતી, જૈન ક્રિયા પરિહાર,
 વ્યવહારી સો સમકિતી, કહૈ ભાષ્ય વ્યવહાર. ૭૪

જો નય પહિલેં પરિણમેં, સોધ કહૈં હિત હોધ,
 નિશ્ચય કયોં ધુરિ પરિણમે ? સૂખમ^૧ મતિ કરિ જોધ. ૭૫
 દિગંબરોની રીત.

કવિત્ત (સવૈયા) ઇકતીસા

ઉંચી ઉંચી ખાતકોં દિખાવૈ ના સિખાવૈ મગ્ગ,
 અંતલોં તિખાવૈ ૨ સો ચખાવૈ ન સુખાસિકા;

ચોરેતેં ૩ આરંભેં પૈં નિવાહલોં જો થલૈ ન,
 અચંભૈ દંભકો વિદંભૈ તાકી સિદ્ધિ આસિકા;

કુલસો અમૂલ શુદ્ધ નિશ્ચયીકો મૂલ પૈં,
 સુગંધતાકો જાનૈ વ્યવહાર વૃત્તિ નાસિકા;

૧ સૂખમ (સુક્ષ્મ) ૨ સિખાવૈ ૩ ચોરે જો

ખોજન અગમ્મ સોહૈ કિરિયા અલગ્ગ ને હૈ,
પાગ જૈસે નક્કેં વિલજ્જતા પ્રકાશિકા. ૭૬

દ્રવ્યાર્થિક અને પર્યાયાર્થિક એ બંને નય સુખ્ય છે.

અડિદલ (અડયદલ-અડદલ) છંદ

દ્રવ્યારથ નય સંગત આપ સ્વભાવમેં,
જે રાચ સો માચે સ્વસમય ભાવમેં;
પર્યાયારથ નયમેં જે રંગી રમેં,
તે પરસમયી ભાળે ^૧ પ્રવચનસારમેં. ૭૭

પક્ષપાત યેં એકહું નયમેં જે કરૈ,
સ્વાહ્વાદ સરવંગી તે નવિ ચિત્ત ધરૈં,
એક પમ્મ વેદકો દૂળે બુદ્ધકો,
ખખર દોઉમેં ભેદ ન શુદ્ધ અશુદ્ધકો. ૭૮

નિજ નિજ વચને સત્ય, અસત્ય નયંતરેં,
સખહી નય હૈ સરખે વર્જિત અંતરે;
એક ભાવ નિરધારૈ સો નહિ પંથમેં,
સિદ્ધસેન યેં ભાળૈ સંમતિ ગ્રંથમેં. ૭૯

પર્યાય તે ગુણ છે; તેથી ગુણાર્થિક નય જૂદો નથી.

દોહરા

કહે સ્વભાવ વિભાવતેં, ગુનકે ^૨ દો પરયાઉ,
લહે ન પરિણુતિ દ્રવ્યકી, જીવ સિદ્ધકે ન્યાઉ. ૮૦

ગુન વિભિન્ન નહિં દ્રવ્યતેં, કુન તાકે પર્યાય ?
સહભાવી પર્યાયકો, ગુન અભિધાન કહાય. ૮૧

જે શુન ત્રીજો ભાવ હૈ, તૌ ત્રીજો નય હોઈ,
સો તૌ પ્રવચનમેં નહીં, સંમતિ સાથેં ^૧ જોઈ. ૮૨

નય સાત છે, નવ નહિ.

નવહી નય નયચક્રમેં, દ્રવ્યારથ મુખ ઈકું,
તત્વારથમેં સાત હૈં, દેવસેન કહાં દિકું ? ૮૩

તત્ત્વ સાત નવ જો કહે, ત્યોં નહિ નયકી બાત,
એહુ વિલક્ષ્ણ વિભાગ હૈ, સો તૌ કારન જાત. ૮૪

જો હઠતેં ^૨ નવ નય કહો, ગહત દ્રવ્ય પરજાય,
'અપિયણુપિય' ^૩ લેદતેં, એકાદશ હુઈ જાય. ૮૫

જો સંગ્રહ વ્યવહારમે, 'અપિયણુપિય' ઈકું,
આદિ અંત નય થોકમેં, પર્જવ દ્રવ્ય નિવિકું. ૮૬

ઉપનય નયકો અંશ હૈ, કહૈ વિભિન્ન કુવંશ,
ઉપપ્રમાણ માનૈ નહીં, કયોં પ્રમાણકો અંશ ? ૮૭

સમય પર્યાયની કાલદ્રવ્યતા,

સવૈયા તેઈસા

કાલ આણુકોં ^૪ કહૈ યોં અસંખ્ય અસંખ્ય પ્રદેશ આગાશહિ લોકે,
મંદગતી આણુ સંક્રમ ગમ્ય સમૈ પર્યાય કે દ્રવ્ય વિલોકે;

વસ્તુ વિના થિર જન્મ વિનાશિ, સમૈ પર્યાય સઘૈ નહિં થોકે,
સો તૂં ન જાનત કાલ સિતંબર, યોંહિ પુકારત દિક્ષપટ ફોફે. ૮૮

સૂખમ વર્તન રૂપ સમૈ સુતી, ^૧ જીવ, અજીવ હિંદે પરચાયા,
 તાહિંદે દ્રવ્ય તો જીવ અજીવહિ, કાલકે દ્રવ્ય અનંત કહાયા;
 સૂખમ વર્તન હેતુ જી^૨ આહુ તો^૩, કયોં ગતિ હેતુ ન તૈસેં સુહાયા?
 જો ગતિ હેતુ હૈ એક સાધારણ, એકહિ અંધ સમૈ તુમ્હ પાયા. ૮૯
 ઉપરનો ઉપસંહાર

સોરઠી (સોરઠી દાહરા)

ગતિ થિતિ હૈં જી વિભાવ, તાકો હેતુ વિદોકિયૈ;
 વર્તન સર્વ સ્વભાવ, બાહ્ય હેતુ તાકો નહીં ૯૦
 જ્યૈં પજજવ ગુણ દ્રવ્ય, ત્રિવિધ અર્થ વ્યવહારતે;
 ત્યૈં કહિયે ષટ દ્રવ્ય, પજજવ કાલ પ્રમાણતે. ૯૧
 કાલ દ્રવ્ય કહું એક, તહાં અનપેક્ષિત દ્રવ્ય નય,
 તત્ત્વારથ સુવિવેક, વૃત્તિકાર વિગતે વહે. ૯૨
 શ્રી વીરે મેરૂને ચળાવ્યો.

ચોપાઈ

જનમ કલ્યાણક સમય સુહાયા, મેરૂ અચલ જિન વીર ચલાયા,
 'ચાતો વાત ન મનમે આવૈ,' મુગધનકોં યોં કહિ દિખલાવૈ ૯૩
 દૈવબલેં ધરની ચા કંપૈ, તાકોં શાશ્વત કોન ન જંપૈ ?
 દેવબલેં ભાવે^૪ જો સાંસો, દેવદેવ-બલ કહા^૫ વિમાસો ? ૯૪
 શ્રી મુનિસુવ્રતપ્રભુનો ગણધર અશ્વ હતો ?
 મુનિસુવ્રતકોં ગણધર ઘોરો, એસો કહે સો જાનૈ થોરો,
 ખૂઝે નહિં અસમંજસ બોલૈ, સો સંતનમેં તૃણકે તોલૈ. ૯૫

સદા સત્ય સ્નેહગર બાની, તહાં કહૈં મુનિસુવ્રત જ્ઞાની,
 પ્રતિષ્ઠાનપુરમાંહી આચે, દેવ મિલી ગઠ તીન બનાચે. ૯૬
 પૂરવ ભવકો મિત્ર પ્રમાણ્યો, અશ્વમેધસે વધકો^૧ આણ્યો,
 દેખ્યો અશ્વ તાસ ઉપકારી, રાતિહિમેં પ્રભુ ચલે વિહારી. ૯૭
 પ્રાત સમય પ્રભુજી ભૂગુકચ્છે, સમવરણ ખેઠે ગુણ અચ્છે,
 પૂરવ ભવ કહિ અશ્વ પ્રબોધ્યો, તહાં ચારકો ચિત્ત ન સોધ્યો ૯૮
 પ્રભુ પાસે અનશન લે વાજી, ભયો દેવ સહસ્રાર સમાજી,
 સુવ્રતકી^૨ પ્રતિમા તિન કીની, અશ્વમૂર્તિ સેવક કરિ દીની. ૯૯
 નામ અશ્વ-અવબોધ કહાયો, તેહુ તીર્થ જગમાહિં ગવાયો,
 શત્રુજયમાહાતમ માંહોં, ભાવ સુનો એ ભવ્ય ઉછાંહી. ૧૦૦
 કુન ગણધર ઈહાં ઘોરો ભાખ્યો^૩, જૂઠો આલ મુગધને દાખ્યો,
 આંખિકો ઔષધ કાને વાહે, તાકોં કુન ગહિ ખાંહ નિવાહે? ૧૦૧

સવૈયા તેઈસા

જંગમ તિત્થ તુરંગમ સંગમ, રંગ મહાનિધિકારન જાની,
 તાકે પ્રયોજન યોજન સાઠિ, નિશાહિમેં આચે જી નિર્મલ જ્ઞાની,
 અચ્છ મહી ભૂગુકચ્છ સુલચ્છન, પાવન કીની સુધાખરિ^૩ વાની,
 તાકે નમો મુનિસુવ્રતકે પદ, સંપદ કારન તારન પ્રાની. ૧૦૨

અહમઠ અક્ષરનો નવકારમંત્ર

દાહરો

મહામંત્ર નવપદ કહૈ, કહૈ પંચ પદ આન,
 ગોમટસારાદિક ધુરે, નવ પદ લિખે પ્રમાન ૧૦૩

જ્યોં ચૂલા ણિનુ શ્રુત નહીં, ત્યોં ન મુંડ^૧ નવકાર,
જો સંખેપહિ^૨ આદરો, જયહુ એક ઐકાર. ૧૦૪

શ્રુત સખહીમેં પંચ પદ, નવ પદ શ્રુત મહામંત,
શુદ્ધ પરંપર બુધ લહે, એ જિનશાસન તંત. ૧૦૫

ચૂલા વર્ણુ બતીશકી, કહે સુ સખહિ અબન,
અડસઠ અક્ષર કવચમેં, કહે જુ મંત્ર પ્રમાન. ૧૦૬

નવ અકખર પદતેં નહીં, તહાં છંદકો ભંગ,
ઐસે બહુ પદ દેખિયે, આગમ માંહિ સુચંગ.^૩ ૧૦૭

તીર્થંકરની દેશના અર્ધ-માગધીમાં

દેવદેવ ઓર દેવ સખ, અર્ધ-માગધી વાણિ,
ભાખે સત્યારથ વચન, પંચમ અંગે જાણિ. ૧૦૮

ઓર કહે જિન ભાખહી, સર્વ માગધી વાણિ,
તા મેં સાખી કોન થો ?, કહા લાલ કહા હાણિ ? ૧૦૯

સ્વર્ગ મધ્યે તીર્થંકરદેવની દાઢાની પૂજા
દંત રહિત જિન માનતેં, ચાકો નહિ કછુ લાજ,
સૌ માનૈ નહિ દાઢ તસ, પૂજેં જે સુરરાજ. ૧૧૦

નીચ કુલોત્પન્નની પાણુ સિદ્ધિ

કહે જુ તંત્ર સમાધિતેં, જાતિ લિંગ નહિ હેત,
ચંડાલાદિક જાતિકોં, કયોં નહિં સુક્તિ સકેત ? ૧૧૧

ગુન-થાનક પ્રત્યય મિટૈ, નીચ ગોત્રકી લાજ,
દર્શન જ્ઞાન ચરિત્રકો, સગાહી તુલ્ય સમાજ. ૧૧૨

કોન જાતિ અધિકારિણી ?, નહિં તો કહો ? પ્રમાન,
પ્રદાર જાતિ પ્રદાણ^૩ વદૈ, ક્ષત્રિય ક્ષત્રિય માન^૪. ૧૧૩

ત્રાણ નહીં કુલ જાતિ કછુ, વિદ્યાચરણ વિહીન,
સૂગડાંગકો વચન ચહુ, કયોં ન કરો મન લીન ? ૧૧૪

વીર પ્રભુનો ગર્ભાપહાર

કરમ લાવ પ્રભુકો રક્ષો, નીચ ગોત્ર અવશેષ,
તાતેં દ્વિજ ઘરિ અવતરે, તહાં કરૈ જડ દ્વેષ. ૧૧૫

વીર પ્રભુના બે પિતા હોવામાં દોષ નથી, ત્રિશલાનું
અસતીત્વ નથી.

દોષ નહીં દોઉ તાતકો, ક્ષેત્ર ખીજકે ન્યાય,
શીલ લંગ નહિ માતકો, ગર્ભ ન વીર્ય કહાય. ૧૧૬

અત્ર પાત્ર પરિનામ હૈ, પય તુણ કો પરિનામ,
દ્રવ્ય લિન્ન પે લિન્ન ગુન, ગર્ભ ન વીરજ નામ. ૧૧૭

કરમ લાવ પ્રભુકું કહૈ, જો આવૈ તુમ્હ લાજ;
સદા સિદ્ધ તો માનિલો, કહા જનમકો કાજ ? ૧૧૮

કલ્યાનક દો ઘરિ કિયે, કલ્યાનક ષટ્ હોત;
સો દૂષન હમકોં નહીં, સો^૫ દિન ગણિત^૬ ઉદોત. ૧૧૯

૧ કોન ૨ અહા ૩ આહાણુ ૪ ઠાનિ થાન, ૫ તહ, કહાં ૬ ગણુ

સુરકૃત કલ્યાણક નહીં, ગુણભરાજ-અભિષેક;

વીર-ગર્ભ-અપહારમેં, ત્યેં ન કલ્યાણક ટેક. ૧૨૦

નૈગમેષિકી શક્તિ હૈ, રોમ કૂપમેં ગર્ભ;

સંક્રમ કરત હિ અપહરૈ, સો નહિ માનત અર્ભ. ૧૨૧

બાહુબલિએ કેવલી થયે તીર્થંકરની પ્રદક્ષિણા કરી
વિનય કર્યો.

કહૈ બાહુબલિ કેવલી, નમ્યો ગુણભકે પાય,

જૈઠો દેધ પ્રદક્ષિણા, કહૌ ન ખૂઠ બનાય. ૧૨૨

અપ્રમત્તતા હુ જહાં, તહાં ન વંદન^૧ લાવ,

ઉચિત પ્રવૃત્તિન છારહી, તૌ ભોજિન^૨ સદ્લાવ. ૧૨૩

શ્રી વીરે છીંક ખાધી.

છીંક ન માનૈ વીરકેં, કર્મ વૈધકો લાવ,

દરસન કેં દરસન કહૈ, સો તૌ કુટિલ સ્વલાવ. ૧૨૪

હરિવર્ષ^૧ દ્વેષાદિમાં યુગલિકનું આનયન

હરિ હરિની હરિવર્ષકે, યુગલ હરૈ સુર કોધ,

મથુરા નગરી રાજ્ય દિધ, કરૈ દેહ લધુ સોધ. ૧૨૫

દિવ્ય શક્તિ તખતેં લયો, હરિકો વંશ વિશાલ,

ઐસો અચરિજ લાવિએ, હોત અનંત હિ કાલ. ૧૨૬

કાલ અનંત અનંતતેં, યુગલ યુગલ અપહાર,

શૂન્ય હોત^૩ હરિ ખેત યેં, દૂષમ કહૈ વિચાર. ૧૨૭

તહાં કહૈ સિદ્ધાંત હમ, જોસો યુગલ અપહાર,
તસો પૂરન તાહિકો, કાલ બહુ નિરધાર. ૧૨૮

એક રૂપ અચરિત નહીં, સદા કહૈ દશ સંખ્ય,
કાલ અનંત અનંતતે, હોત અસંખ્ય અસંખ્ય. ૧૨૯

સૌધર્મ દેવલોકમાં ચમરોત્પાત
કહૈ ચમરકી ગતિ નહીં, શકે લગે નિરધાર,
તાકોં કોપ કૃતાંતકો, ભગવદ્ અંગ વિચાર. ૧૩૦

શ્રી વીરનો અનાર્ય દેશમાં વિહાર; દેવ મનુષ્ય
વચ્ચે ભોગ

દેશ અનાર્ય મેં નહીં, વીર વિહારશુદ્ધ,
મનુષિણિ દેવ ન ભોગવૈ, કહૈ સો વચન વિરુદ્ધ. ૧૩૧

શ્રી વીરનું પ્રથમ વ્યાખ્યાન વિકલ થયું
સુદિ વૈશાખ દશમ દિને, વીર ઉપન્નો જ્ઞાન,
શ્રાવણ સુદિ પડવા દિને, આપુન ક્રિયો બખાન. ૧૩૨

છાસઠ દિન મૌની રહ, લાગે એમ અજાણ,
એકહુ સલા અલાવિતાં, હમ હૈ વચન પ્રમાણ. ૧૩૩

મોન અલાવિત જાનિકે, માનહુ અધિક હુ માસ,
એક સલા તૈસી કહત, કયોં લાગત તુરુહ પાસ ? ૧૩૪

ઠવે દેવ જિન વિચરતે, સાત કમલ પગ હેઠિ,
કહૈ ભૂમિ પરિ ગગનમેં, તે દેવનકી વેઠિ. ૧૩૫

પાઉં ધરૈ જહાં ધરણિ પરિ, તહાં કમલકો કાજ,
કમલ ગગન ઉપરિ ચલે, કહાં બન્યો સો સાજ ? ૧૩૬
તીર્થંકરની માતાને ચાદ સ્વપ્નનું દર્શન.

સોલ સુપન જિન માતકેં, સોલ કહે સુરલોક;
ઈદ્ર મિલત શત માનહી, તે સળહી મત ફેક. ૧૩૭

બત્રીશ અતિશય જુદાં કરવાં યોગ્ય નથી.

બદલે અતિશય તીસ ચઉ, કહે જુ ગુરુ કુલ રીતિ,
તો અદ્રશ્ય આહાર વિધિ, દાખત પાવે ભીતિ. ૧૩૮

[પાઠાન્તર :

બદલે અતિશય તીસ ચઉ, વામેં ભૂખ અભાવ,
અતિશય કહે કરી વર્ણવે, સો નિજ પછ સ્વભાવ. ૧૩૮

ચર્મજલપાને દોષ નથી અને ઘૃતપકવ સુજતું છે.
ભુગતિ-રહિત જિનવર કહો, બલિ ઠોકન કુન હેત ?

ચર્મ-નીર ઘૃત પકવકું, કોન દોષ કહું લેત ? ૧૩૯

મરૂદેવી નાલિ બને જુગલ્લીયાં, ને તેથી

શ્રી ઋષભ જિનનો જન્મ.

મરૂદેવી ચોર નાલિકો, યુગલ ધર્મ નહિ દોષ,
દશાયુ સનમુખ ધર્મકી, કરૈ ધર્મકો પોષ. ૧૪૦

સુરનર વિહિત^૧ વિવાહકો, જબલોં નહિં વ્યવહાર,
પ્રભુકોં ભી તબલોં નહિં, યુગ્મ ધર્મ અધિકાર. ૧૪૧

કવિત્ત (સવૈયા) ઇકતીસા.

સાધુ પાત્રધારી, તેનાં ઉપકરણોની સ્થાપના.

સાધુકોં કુપાત્ર કોઉ કહે પાત્રધારિ નાહિં,

છાત્રસો પઠ્યો હૈ કોપેં ગાત્રકું ન માનહી,

૨ રહિત.

પાત્રધારી નાહિં લખિધ પાત્ર ઔર પાત્રધારી,
 એહ રીતિ નીતિ જ્ઞાતાસૂત્રતેં પ્રમાનહી,
 ગ્દાનકેં આહાર દાન પાત્ર બિનુ કેસે હોત ?
 ગૃહી પાત્ર ભુંજે તો ગૃહસ્થ ભાવ ઠાનહી,
 પાહૂનેકી ભક્તિ યુક્તિ પાત્રહીતેં કરૈ સાધુ,
 પિંડકી સંસક્તિ પાત્ર વિના કેસે જાનહી ? ૧૪૨

સવૈયા તેઈસા.

શોચકૈ કારણુ રાખે કમંડલુ, પાત્રકેં છોરિ કહા ગુન પાયો ?
 વીછિસિ પિંછી ધરી તજિ આવે કોં, ઔરસુ મૂઢન વેષ બનાયો;
 તપ લખિધ લગેં જોહિ કમંડલુ, પાત્ર લખિધ લગેં પાત્ર સુહાયો,
 જૈનકો ભૂષણુ જૈનકો વેષ હૈ, ઔર ધરે કહા હાથમેં આયો ? ૧૪૩

દોહરા.

વાલ અથ પુદ્ગલ ધરૈ, મુખિ ભાષત હ દોષ;
 ધરો કમંડલ પિચ્છિકા, કહા કરો કંઠ રોષ ? ૧૪૪
 ઉપધિ સહિત નહુ શુદ્ધ હૈં, જ્યોં તાંડુલ તુષવંત;
 એકુ એક^૧ મન શુદ્ધતા, કહૈ ભાવ ભગવંત. ૧૪૫
 કહૈ કોઉ પચખાનકો, ઉપકરણૈં ંહૈ ભંગ;
 દેહાહારાદિક વિષેં, તાસ ન ઉચિત પ્રસંગ. ૧૪૬
 રોદ્ર ધ્યાન મૂર્છા પ્રમુખ, સખ સરિખે તહૈ દોષ;
 ચતનાસોં નિર્દોષતા, એ સુવચન શત કોષ. ૧૪૭

દ્વ્યાદિક ચોભંગસોં, ધરે ન મૂછી સાધુ;

એ ચોવિહ પચાખાનકો, એકહુ અર્થ અગાધુ. ૧૪૮

શુદ્ધ યોગ અપવાદતે, કહૈ ઉપકરણ સુમંદ;

ઉપચરિતાડુપચરિતમેં, સાધનતા સમદંદ^૧. ૧૪૯

મૂછી ખાદ્ય પ્રવૃત્તિમેં, જે તુલ્ય કહો કુપદ્રુખ,

ભોજન તજિ અનશન લજે, એસે હોત સુદ્રુખ. ૧૫૦

ધ્યાન દીપકો તૈલ જે, ભોજન કરૌ પ્રમાણ;

તૌ નિવાત પદ ઉપકરણ, માનૌ કયોં ન અજન ? ૧૫૧

કવિત (સવૈયા) ઇક્તીસા.

પાપકે આઢયા મહા મોહમેં પોઢૈયા છેયા,

દૈયા દૈયા કરેં દેખિ સાધુકે વસનકોં;

છિદ્રકે કઢૈયા નિંદા ચર્મકે મઢૈયા માયા માનકે,

દૈયા લાગે લોકસે હસનકોં;

અંગકે પઢૈયા ગુણુશ્રેણિકે ચઢૈયા, શુદ્ધ શીલકે.

દૈયાં કહૈં ધર્મ ઉલ્લસનકોં,

મૂઠકે લઢૈયા સત્ય થંલકે ગઢૈયા લૈયા,

વસ્ત્ર પાત્ર હેતુ સાચે કાયા બી કસનકે. ૧૫૨

દોહરા.

શીત ત્રાણ કલ્પક ધરે, કંબલ વષો ત્રાણ,

મુખવસ્ત્રે તેં રાખિયે, જે સંપાતિમ પ્રાણ. ૧૫૩

ખ સનનનમેં રાખિયે, ચોલપદ્મતેં લાજ;

ઉચિત ધર્મ આચારમેં, નીલજંકેં નહિં લાજ. ૧૫૪

આઠ લેહ જિન કલપકે, એક કહૈ સૌ મૂઢે,
નગન દિખાવૈ સો તજૈ, વસ્ત્ર નાહિં એ ગૂઢ. ૧૫૫

જિનાગમો વિદ્યમાન છે.

અખ સિદ્ધાંત ઉચ્છિન્ન હૈ, ઇસૌ કુમંતિકો નાચ,
પૈ સંવાદ વિના કહા, પાવૌ પ્રકરન સાચ ? ૧૫૬

ઓરે સિદ્ધાંત જી તુલ્ય કહો, પાઠ દિખાવો તાસ,
જખ પ્રકરણ તુલ્ય ગુરુ કિયે, તખ જો હુતે ^૧ પ્રકાશ. ૧૫૭

હેમરાજ પાંડેના ૮૪ બોલ સામે આ ઉત્તર છે:

રહેમરાજ પાંડે કિયે, બોલ ચુરાસી ફેર,
યા વિધિ હૈમ લાખા વચન, તાકો મત કિય ^૨ જેર. ૧૫૮

હૈ દિક્ષપટકે વચનમે, ઓર દોષ શત સાખ,
કેતે કાલે ડારિયે, ભુજત દધિ ઓર માખ. ૧૫૯

સત્યગ્રાહી બનો.

પંડિત સાચો સદૈહે, મૂરખ મિથ્યા રંગ,
કહતે સો આચાર હૈ, જન ન તજૈ નિજ ઢંગ^૩. ૧૬૦

સત્ય વચન જો સદૈહે, ગહૈ સાધુકો^૪ સગ,
વાચક જસ કહે સો લહે, મંગલ રંગ અલંગ. ૧૬૧

ઇતિ શ્રી યશોવિજયજી ઉપાધ્યાય કૃત

ઇતિ શ્રી

દિક્ષપટ ચોરાશી બોલ પ્રત્યુક્તિ: સમાપ્તા

આધારભૂત પ્રતોની નોંધ

આ પુસ્તકમાં પ્રકટ થયેલી કૃતિઓ સંશોધિત કરવા અર્થે જે પ્રતોનો આધાર લીધો છે તેની નોંધ અત્ર આપવામાં આવે છે:

સ્તાવન પદ વિભાગ

૧ ચોવીશી પહેલી મુંબઈથી ગોડીજીના ઉપાશ્રયની પ્રત પત્ર ૭ નં. ૭૪૪ કે જેને અંતે લખેલ છે કે 'સા દેવચંદ ચતુરા પઠનાર્ય શ્રી રાજનગરે સં. ૧૮૫૫ ચૈ. વ. ૧૧ શતૌ'

૨ ચોવીશી બીજી છાપેલ પુસ્તકમાથી

૩ ચોવીશી ત્રીજી મુંબઈના પાયધુની પરના શ્રી મહાવીર મંદિર-માના 'જિનદત્તસૂરિ ભંડાર'માં પોથી ૬ નં. ૨૧ ની ૧૨ પત્રની પ્રત કે જેમાં છેલ્લું ૧૩ મું પત્ર નથી. તેની આદિમાં 'પંડિત શ્રી લાભવિજય ગણિ ગુરુમ્હે નમઃ ॥' એમ લખ્યું શ્રી છે. લાભવિજયજી તે કર્તાના પ્રગુરુ હોવાથી આ પ્રત તેમના શિષ્ય એટલે કર્તાના ગુરુ શ્રી નયવિજયજીએ લખેલી હોય ને તે કર્તાના સમયમાંજ લખાયલી હોય. આ પ્રત પરથી શુદ્ધિ વૃદ્ધિ જે છે તે શુદ્ધિવૃદ્ધિ પત્રકમાં બતાવી છે.

૪ ચોવીશી.(૧) અમદાવાદ વિદ્યાશાળા ભંડાર, ડબ્બો નં. ૪૫ પ્રત નં. ૧૦.

(૨) મુંબઈગોડીજી ઉપાશ્રય ભંડાર, પ્રત નં. ૧૦૩૧ પત્ર ૯ કે જેની અંતે એમ છે કે 'સં. ૧૮૭૫ ના શકે ૧૭૪૦ પ્રવર્તમાને મૃગસીર શુદ્ધિ ૬ તિથૌ ગુરવાસરે લં મુનિ મુક્તિવિજય શ્રી ખેરાલુ મધ્યે લખ્યો છે. શ્રી ઋષભ-દેવ પ્રસાદાત્'

૩ મુંબઈ શ્રી મોહનલાલજી સેંદ્રલ લાયબ્રેરીમાં સ્તાવન સંગ્રહ નામની સં. ૮૨ની પ્રત 'લં સં. ૧૮૭૧ માણેકવિજયેન'

૫ નવનિધાન સ્તવનો--

(૧) અમદાવાદ વિદ્યા૦ ડબ્બો નં. ૪૪ પ્રત નં. ૧૩

(૨) પાટણ ફેફેલીયાવાડા ભંડારની પ્રત.

૬ વિશિષ્ટ જિન સ્તવનો

૭ સામાન્ય જિન સ્તવનો (પદો)

૮ આધ્યાત્મિક પદો

(૧) મુખ્ય જોડીજી ઉપાશ્રયની પ્રત નામે જશવિલાસ પત્ર ૫ નં. ૯૯૬

(૨-૩) અમદાવાદ ડહેલાનો ઉપાશ્રય બે પ્રત બી. ડા. ૪૫ નં. ૧૪૩ અને પત્ર ૬ નં. ૧૦૬

(૪) લીખડી શેઠ આ. ક જૈન પુસ્તક ભંડાર જશવિલાસ અને વિનય વિલાસની પ્રત ૬ નં. ૨૦૨૮

(૫-૬) અમદાવાદ વિદ્યા૦ દા૦ નં. ૩૯ નં. ૮૧ પત્ર ૩૧ કે જેને અંતે એમ છે કે: 'સંવત ૧૯૨૪ના વર્ષે ચૈત્ર વદ ૧૦ વાર શુક્રે લિ૦' તથા દા. નં. ૪૪ નં. ૫ પત્ર ૧૩ ની પ્રત કે જેને અંતે એમ છે કે 'સંવત ૧૭૭૫ વર્ષે ભાદ્રપદ સુદી ૫ રવૌ દિને લિખીત' મોઢ માતિય પડયા દારકાદાસેન.'

(૭-૧૦) અમદાવાદ પગથીઆનો ઉપાશ્રય લઠીની ખારીની ચાર પ્રતો.

(૧૧) અમદાવાદ શ્રી વીરવિજય ઉપાશ્રય ભંડાર, દા. ૧૭ નં, ૩ પત્ર ૫ ની પ્રત.

૯ સિદ્ધસહસ્ર નામ વર્ણન છંદ

(૧) મારી પાસેની એક પ્રતમાંથી

(૨) શ્રી ચૈત્યવંદન સ્તુતિ સ્તવનાદિ સંગ્રહ ભાગ ૨, એ નામના છાપેલ પુસ્તકમાંથી

(૩) અમદાવાદ ડહેલાના ઉપાશ્રયના ભંડારની એક પ્રત.

૧૦ મૌન એકાદશીનું ૧૫૦ કલ્યાણુક સ્તવન

(૧-૨) અમદાવાદ વિદ્યાં ડબ્બો નં. ૩૯ પ્રત નં. ૭૬ (પાનું ૧૯)
અને ડબ્બો નં. ૪૫ પ્રત નં. ૧૦ એ એ પ્રત, કે જેમાંની
એકને અંતે એમ છે કે 'સંવત ૧૮૧૭ વર્ષે કાર્તિક
વદિ ૧૨ ગુરૌ પં. ભાગ્યચંદ્રજી તત્ શિષ્ય મુનિ રાજ-
સાગરેણ લિખિતં.'

૧૧ નિશ્ચય વ્યવહાર ગર્ભિત શ્રી શાંતિ જિન-સ્તવન

અમદાવાદ વિદ્યાં ડબ્બો નં. ૩૯ પ્રત નં. ૭૬ (પાનું ૮૫)

૧૨ નિશ્ચય વ્યવહાર ગર્ભિત સીમંધર સ્વામી સ્તવન

(૧) અમદાવાદ વિદ્યાં ડબ્બો ૪૪ પ્રત નં. ૧૦

(૩) મુંબઈ ગોડીજી ઉપાશ્રય પ્રત નં. ૧૦૨૬ પત્ર ૨ કે જેની
અંતે એમ છે કે 'સંવત ૧૮૨૩ ના વર્ષે પોસ વદિ ૪
રવા ખંભાયતિ બિંદરે મુનિ પ્રેમસાગરજી લખિકૃતં'

૧૩ સીમંધર સ્વામી સ્તવન (૧૨૫ ગાથાનું)

(૧-૪) અમદાવાદ વિદ્યાં ડબ્બો ૩૯ નં. ૭૬ (પાનું ૧૪૨) ડબ્બો
૪૪ પ્રત નં. ૧૨, ડબ્બો ૩૯ પ્રત નં. ૭૯, ડબ્બો ૪૫ પ્રત
નંબર ૧૦

(૫) ખેડાની ટાપાવાળી ૨૧ પત્રની પ્રત કે જેની અંતે એમ છે
કે- 'ટાપાનઉ ગ્રંથાગ્રંથ શ્લોક ૪૨૦ સુત્ર ૧૫૫ સર્વ થપ્ત-
નર્થ ગ્રંથાગ્રંથ ૫૭૫ શ્રી ઉપાધ્યાય જસવિજયકૃતં પરમ
સંવેગ શુદ્ધ માર્ગ દીપિકામિયં ધતિશ્રી સંવત ૧૭૮૦ વર્ષે
ભાદ્રપદે કૃષ્ણપક્ષે તિથિ એકાદશી શનીવારે યામની યામએક
ગજે શ્રીમંધર સ્વામી વિનતિ સ્તવનં સંપૂર્ણ લખિતં ।
શ્રાવિકા રૂપાં પદનાથે । શુભં ભવતુ ॥ '

(૬-૯) મુંબઈ ગોડીજી ઉપાશ્રય ભંડાર, નંબર ૭૪૫ પત્ર ૭,
૭૫૫ પત્ર ૬, નં. ૧૦૬૮ પત્ર ૫, નં. ૧૨૨૧
પત્ર ૯ એમ ચાર પ્રતો.

૧૪ હુંડીનું વીરપ્રભુ સ્તવનં (૧૫૦ ગાથાનું)

- (૧) અમદાવાદ વિદ્યા. ડબ્બો ૩૯ પ્રત નં. ૭૬ પાનું ૧૪૭
- (૨) ખંભાતથી મળેલ ગુટકો તેમાં પત્ર ૮ 'લિં મુનિ
દુલીચંદ ખરતર ગચ્છ'
- (૩) મુંબઈ ગોડીજી ઉપાશ્રય ભંડારની પદ્મ વિજયકૃત
ટપ્પાવાળી પ્રત નં. ૭૦૫ પત્ર ૯૮ કે જે સં.
૧૯૧૫ ભાદ્રવા વદ ૧૨ સોમની મુંબઈમાં લખા-
યેલી છે.

૧૫ સીમંધર સ્વામી સ્તવનં (૩૫૦ ગાથાનું)

- (૧) ખેડાની જ્ઞાનવિમલસરિના ટપ્પાવાળી પત્ર ૬૫ ની
પ્રત કે જેની અંતે એમ છે કે: સંવત ૧૭૮૬
વર્ષે વૈશાખ સુદિ ૧૩ રવો દિને લિખિતમ્ । શુભ
ભૂયાદલેખકપાઠકાનાં. '
- (૨) તેજ ટપ્પાવાળી પ્રત મુંબઈ ગોડીજી ઉપાશ્રય પત્ર
૭૦ નં. ૬૧૯ કે જેને અંતે જણાવે છે કે 'સં.
૧૭૬૨ લિખિત'
- (૩) મુંબઈ ગોડીજી ઉપાશ્રય પૃષ્ઠ ૯ નં. ૧૨૨૧

સ્વાધ્યાયાદિ વિભાગ.

૧૬ આનંદધનજીની સ્તુતિ રૂપ અષ્ટપદી. જાપેલમાંથી

૧૭ શ્રી ગણધર ભાસ એક પ્રત પત્ર ૧ ની મુનિ જશવિજય
પાસેથી.

૧૮ સાધુવંદના પાટણના ફેફલીઆવાડાના ભંડારની પ્રત
પત્ર ૮ દાં ૮૨ નં. ૧૭૬ 'સંવત ૧૭૬૬ વર્ષે
ભાદ્રવા વદ ૭ શુધર્વાસરે'

૧૯ સમ્યક્ત્વના ૬૭ બોલ સ્વાં

- (૧) વિદ્યાશાળા ભં.અમદાવાદ દાં નં. ૪૫ નં. ૧

- ૨) ખંભાતનો ગુટકો (૩) પ્રાચીન સઝાયમાળા
(૪) લીમડી આ ૦ ક. ભંડારની પ્રત ૧ પરથી

૨૦ આઠ યોગદષ્ટિ સ્વાધ્યાય

(૧) તત્કાલિન પ્રત. પ્રવર્તક, શ્રી કાતિવિજયજી પાસેની
દા. ૩ નં. ૪૨ પત્ર ૫ કે જેમાં આદિમાં
' ॥ ૯૦ ॥ સકલ પંડિત પ્રધાન પંડિત શ્રી
પ્રીતિવિજય ગણિ ગુરુઓ નમઃ ॥ એ નમઃ ॥ '
એમ છે તે અંતે સંવત ૧૭૩૬ વર્ષે વૈશાખ
વદિ ૫ ને શનિવાસરે । મહોપાધ્યાય શ્રી શ્રી
શ્રી ૨૧ શ્રી શ્રી શ્રી દેવવિજય ગણિ શિષ્ય
પંડિત શ્રી ૧૯ શ્રી માનવિજય ગણિ તત્
શિષ્ય પં. શ્રી પ્રીતિવિજય ગણિ તત્ શિષ્ય
મુનિ કેશરવિજયેન લિપીકૃતં ॥ સા ચાન-
સિંધ સિંધજી વાચનાર્થે '

(૨) વિદ્યાશાળા ભં. અમદાવાદ દા. નં. ૪૫ નં. ૫

(૩) મારી એક જુની પ્રતપરથી સુધારેલી છાપેલ પ્રત

(૪) જ્ઞાનવિમલસૂરિના ટળાવાળી પ્રત ॥ ' સકલ
ભદ્રારક પુરંદર ભદ્રારક શ્રી શ્રી ૧૦૮ શ્રી વિ-
જયક્ષમાસૂરિશ્વર ચરણુરજ સમાન । તત્ શિષ્ય
પં. જીવવિજય ગણિ શિષ્ય વિનીતવિજય ગણિ
તત્ લઘુબ્રાતા પં. હર્ષવિજય ગણિ વાચનાર્થે !
સંવત ૧૮૧૪ ના શાકે ૧૬૭૯ પ્ર ૦ જેષ્ઠ સુદિ
૬ ભોમવાસરે શ્રી નવખંડાપાર્શ્વ પ્રાસાદાત્
શ્રી ધનૌ (ધ) બંદર ચતુર્માસાં તૃતીય સંલ-
મકૃત મુબંધ શ્રી મહાવીરસ્વામી મંદિરાંતર્ગત
જિનદત્તસૂરિ ભંડાર પોથી ૮ નં. ૯ પત્ર ૨૩
કે જેનાં પ્રથમનાં ત્રણ પત્ર નથી.

(૫) શ્રી જ્ઞાનવિમલકૃત ટપાવાળી પ્રત ' લ. દ્વે કર-
સનજી વેલજી સંવત ૧૯૨૪ વર્ષે કાર્તિક માસે
શ્રી ભાવનગર મધ્યે શ્રી ઋષભદેવ પ્રાસાદાત્ '
પત્ર ૩૭ મુખ્ય મોહનલાલજી જૈન સેન્ટ્રલ
લાયબ્રેરી નં આ. ૧૨.

૨૧ અઢાર પાપસ્થાનક સ્વાધ્યાય

(૧-૨) અમદાવાદ વિદ્યાશાળા ભંડાર દા. ૪૫ નં.
૧ લ. સં. ૧૭૯૧ મધુ માસે સિત પ થી તથા
દા. ૪૫ નં. ૫

(૩) પ્રવર્તક શ્રી કાંતિવિજયના જૈન જ્ઞાનમંદિર વ-
ડોદરાની ૯ પત્રની (૪) મુખ્ય ગોડીજી ઉપાશ્ર-
ય ૭ પત્રની નં. ૧૦૫૪ (૫-૬) ઝીંજી-
વાડા ઉમેદખાતિ જૈન જ્ઞાનમંદિરની ૮ પત્રની
લ. સં. ૧૮૭૦ નં. ૪૦૫/૧ તથા પાંચ પત્રની
લ. સં. ૧૮૩૭ નં. ૪૦૫/૨

૨૨ શ્રી પ્રતિકમણ હેતુ ગર્ભિત સ્વાધ્યાય

(૧) ઝીંજીવાડા ઉમેદખાતી જૈન જ્ઞાનમંદિરની પત્ર
૭ ની પ્રત કે જે તત્કાલીન લાગે છે કારણ કે
આદિમા ' ઐ નમઃ શ્રી પરમગુરવે નમઃ '
ઐમ લખ્યું છે અને ઐકાર ઐ કર્તાનો ખાસ
આદિ શબ્દ છે.

(૨) અમદાવાદ વિદ્યાશાળા ભં. દા નં. ૪૫ નં.
૧ લખી 'સંવત ૧૭૬૧ વર્ષે વૈશાખ સુદિ ૧૪'

૨૩ અગિયાર અંગની સ્વાં

(૧) અમદાવાદ વિદ્યાશાળા દા. નં. ૪૫ પ્રત નં. ૫

(૨) મારી પાસેની પ્રત પત્ર ૪ લ. સં. ૧૮૨૫

(૩) પાટણથી આવેલ પત્ર ૬ ની પ્રત.

૨૪ પિસ્તાલીસ આગમ નામ સ્વાં

(૧) લીંબડીના લંડારની પ્રત

(૨) મારી પાસેની એક પ્રત

૨૫ સુગુરની સજાયા.

(૧) જૂની સજાયામાલો અમદાવાદમાં સં. ૧૯૩૪

માં છપાયેલી (૨) સજાયા પદ સ્તવન સંગ્રહ

૨૬ પાંચ કુગુરની સજાયા.

(૧) પાટણુ ફેફલીયા વાડાની પ્રતમાથી મેં ઉતારેલી નકલ

(૨) સજાયાપદ સ્તવન સંગ્રહ

૨૭ ચડયા પડયાની-હિતશિક્ષા સ્વાં

(૧) અમદાવાદ ડહેલાના ઉપાશ્રયની બે પત્રની ખી.

દા. નં. ૪૫ નં. ૧૧૧

(૨) ખંભાતના ગુટકા પરથી

(૩) ઝીંજુવાડા ઉ. ખા. જૈન જ્ઞાનમંદિર પત્ર ૩ નં. ૪૦૮

(૪) પાટણુની એક પ્રત

૨૮ અમૃતવેલિની નાની સજાયા (અપ્રકટ)

(૧) મારી પાસેની એક પ્રતમાથી

(૨) પાટણુના ૧ ગુટકા ઉપરથી

૨૯ અમૃતવેલિની મોટી સજાયા

(૧) ઝીંજુવાડા ઉ. ખા. જૈન જ્ઞાનમંદિર પત્ર ૨ ની નં. ૩૯૫

૩૦ જિન પ્રતિમા સ્થાપન સ્વાધ્યાયો

(૧) પાટણુની પ્રત

(૨) મુનિ જશવિજય પાસેની પ્રત

(૩) મેં હસ્તલિખિત પ્રત પરથી ઉતારેલી નકલ

૩૧ સ્થાપના કલ્પ સ્વાધ્યાય-મારી ઉતારેલી પ્રત છાપેલમાંથી

- ૩૨ તપાગરુદ્ધાચાર્યની સજાચ
 ૩૩ સમકીત સુખડલીની સજાચ
 ૩૪ ગુણુસ્થાનક સજાચ
 ૩૫ તુંબડાની સજાચ
 ૩૬ ચાર આહારની સજાચ

આચાર્ય વિજયમેધસૂરી-
 શ્વરજી તરફથી મળેલ
 હસ્ત લિખિત પ્રતિઓ
 પરથી

(૧-૨) અમદાવાદ વિદ્યાશાળાનાં ભં. દા. નં. ૪૫
 પ્રત નં. ૧, તથા દા. નં. ૪૫ પ્રત નં. ૫

૩૭ સંયમશ્રેણિ વિચાર સજાચ--

- (૧) કવિના સમયની મારી પાસેની પ્રત
 (૨) અમદાવાદ વિદ્યાશાળા ભં. દા. નં. ૩૬
 પ્રત નં. ૭૬
 (૩) લીંબડી આ. ક. ભંડારની પ્રત

૩૮ યતિધર્મ ખત્રીશી-મુખ્ય ગોડીજી ઉપાશ્રયની પ્રત નં. ૧૨૨૮

૩૯ સમતા શતક } (૧) પાટણની એક પ્રત

(૨) મુખ્ય ગોડીજી ઉપાશ્રય પ્રત નં. ૬૭૭

૪૦ સમાધિ શતક } (૩) મુનિ જશવિજયની પ્રત પત્ર ૬ ની

પોથી નં. ૮૧ નં. ૧૩ 'સંવત

૧૬૦૧ ના વર્ષે અસાદ માસે કૃ-

ળ્ણપક્ષે તિર્થો સં. ગુરુવાર લખિત ગ

ભોજક વસંત પાનાચંદ પઠનાથ

હાકોર જગન અમુલય.

૪૧ સમુદ્રવહાણ સંવાદ

- (૧) ખેડાની પત્ર ૭ ની સુંદર પ્રત મારી પાસે છે
 તે પરથી તેની અંતે 'પંડિત શ્રી શ્રી દેવવિ-
 જય શિષ્યાદિ મુનિ લક્ષ્મીવિજયલપત' પઠનાથ

- (૨) શ્રી પુદ્ધિસાગરકૃત ભજન પદ સંગ્રહ

૪૨ ગાગ્યાર ગણુધર નમસ્કાર-મુનિ જશવજય પાસેની એક
 કોટેલ પ્રત પત્ર ૧ ની

૪૩ શ્રી જિન-ગીત
૪૪ શ્રી વર્ધમાન જિન સ્તવન } આચાર્ય વિજય મેઘસૂ-
રીશ્વરજી તરફથી મળેલા
પાના પરથી

૪૫ શ્રી પંચ પરમેષ્ઠિગીતા

(૧) મુનિ જશવિજયના ભાવનગર વડવાના ભંડા-
રની નં. ૫૦૧ ની પ્રત 'સંવત્ર ૧૮૯૮ ના
જ્યેષ્ઠ વિદિ ૧૨ ભૌમે: લિખિતા શ્રી સ્તંભ-
તિર્થેશ્વ શ્રી ચિંતામણી પાર્શ્વનાથજી પ્રસાદાત્ર'
પત્ર ૧૪

(૨-૪) મુંબઈ ગોડીજીપાર્શ્વનાથ ઉપાશ્રમમાં
આધુનિક લખાયેલી ત્રણ પ્રતો દરેક ૯ પત્રની
નં. ૧૦૭૧, ૧૦૭૨ અને ૧૦૭૩

૪૬ શ્રી જંબૂસ્વામિ બ્રહ્મગીતા

(૧) મુનિ જશવિજયજી પાસેની પત્ર ૩ ની પોથી
નં. પર પ્રત નં. ૫૪

(૨) મુંબઈ ગોડીજી ઉપાશ્રમની આધુનિક ખાલ-
યેલી પત્ર ૩ ની નં. ૧૦૭૫

(૩) આચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયમેઘસૂરીશ્વરજીની પ્રત
પરથી

૪૭ સમ્યક્ત્વ ષટ્-સ્થાન સ્વરૂપની ચોપઈ

(૧) પ્રવર્તક શ્રી કાતિવિજયજીની કવિના સ્વહસ્તા-
ક્ષરની પ્રત પત્ર ૪ થી ૭ (પ્રથમનાં ત્રણ
પત્ર નથી)

(૨) મુનિ જશવિજયની પત્ર ૧ દા. નં. ૧૨૬૧ કે
જેમા દોરે દોરે સંસ્કૃતમા ટિપ્પણો લખ્યાં છે
તે આ પુસ્તકમા મૂકેલાં છે.

(૩) [છાપેલ જૈન કથારત્નકોશ ભાગ

૪૮ શ્રી દિક્ષપટ ચોરાશી બોલ--મુનિ જશવિજયજીની પ્રત
મો. ૬. દેસાઈ.

